MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

Rabb'inin ismiyle اقرأ OKU

" Kendini, varlığı ve hayatı
rabbinin ismiyle okumayanlar,
ne kendini ne varlığı ne hayatı ne de rabbini
tanıyabilirler"

1.BASKI

Sorumlu: Serhat KAN
Editör: Şiyar ADIYAMAN
Düzenleme: Hasan ERGÜN
Basım Tarihi: 2023

ISBN: 978-605-69892-4-7

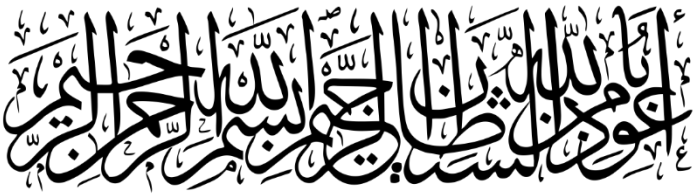
DİYAR TV ve ERDEMLİ İNSAN YETİŞTİRME DERNEĞİ
İLETİŞİM

Galaba Mahallesi Çubuk Cad. No: 89 Kat:1

Akyurt / ANKARA

Tel: 0850 304 55 64 - 0312 336 70 48

Web: www.diyartv.com.tr - www.erdemliinsan.org.tr

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

Alak (1-5)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ _____ *3*

TAKDİM _____ *7*

TEŞEKKÜR _____ *11*

1.Bölüm _____ *13*

2.Bölüm _____ *35*

3.Bölüm _____ *59*

4.Bölüm _____ *83*

5.Bölüm _____ *109*

6.Bölüm _____ *133*

7.Bölüm _____ *155*

8.Bölüm _____ *181*

9.Bölüm _____ *203*

10.Bölüm _____ *231*

11.Bölüm _____ *257*

12.Bölüm _____ *277*

13.Bölüm _____ *305*

14.Bölüm _____ *325*

15.Bölüm _____ *343*

16.Bölüm _____ *359*

17.Bölüm _____ *383*

18.Bölüm _____ *405*

19.Bölüm _____ *433*

20.Bölüm _____ *453*

21.Bölüm _____ *475*

22.Bölüm _____ *493*

23.Bölüm _____ *515*

24.Bölüm _____ *539*

ÖNSÖZ

"Biz (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışma) emanetini göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (bu sorumluluk karşısında dehşetle) korkuya kapıldılar; ama insan onu yüklendi. Çünkü o (nefsine karşı) çok zalim, (rabbine karşı ise) çok cahildir."

(Ahzâb /72)

Zatında hayırdan, rahmetten, aşktan ve güzellikten başka bir şey tecelli etmeyen, insana olan alakasından dolayı onu kendine çeken, terbiye eden, kendine âbd, veli, mukarrebun olarak yetiştiren Allah'a cümle mevcudat ve mükevvenat üzerinden; El Hamîd esma-ı şerifiyle onun kendine hamd ettiği gibi hamd olsun; çünkü o Âlemlerin Rabbi'dir, Malik'i ve Meliki'dir. Kulları için Hâdi'dir, Kâfi'dir, Vekil'dir.

Allah'ın selat ve selamı; Allah'ın nebilerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehl-i beytinin, ashabının, Mürşid-i kâmillerin, bütün irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

İnsan bütün varlık içinde rabbiyle muhatap olabilecek ve rabbinin zat, sıfat, esma ve efâl tecellilerini taşıyabilecek vasıfta olan tek varlıktır. Bu yönüyle insan, "*gizli bir hazine idim, bilinmek istedim*" hadis-i kutsisinin sırrına binaen rabbinin bilinmek istemesindeki muradını

gerçekleştirebilecek kabiliyete sahiptir; çünkü insanın, tercih ettiği takdirde âşık ve maşuk arasındaki muhataplığı kurabilecek bağı ve kuvveti vardır.

Kur'an, insanın hayat kitabıdır. Bu hayat kitabında Allah, insan için bir yol takdir etmiş ve insanın bu yoldan kendisini bulmasını, yaratıldığı makama çıkıp rabbiyle muhatap olmasını murad etmiştir. Bu yönüyle Kur'an, insanı asıl evine yönlendiren, maşukuna kavuşturan bir yol haritası ve bir vuslat kitabıdır.

Bu hayat kitabında Allah'ın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e indirdiği ilk ayet, ilk hitap "yaratan rabbinin ismiyle oku" hitabıdır; ama Allah bu hitabı sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapmamış, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerinden bütün insanlara yapmıştır, diğer bir ifadeyle Allah bütün insanları temsilen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le muhatap olmuş ve ona "yaratan rabbinin ismiyle oku" buyurmuştur; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz rabbiyle olan muhataplığına ve kemalatına ermek için adım attığı manevi yolculuğuna ilk olarak ikra emriyle başlamıştır sonra ayetler indikçe Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yolculuğu devam etmiştir. En sonda **"bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım"**[1] ayetiyle özelde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in genelde ise insanın manevi yolculuğu tekamüle ermiştir, dolayısıyla insan, Allah'ın zat, sıfat ve esma tecellilerini alabileceği en son makama çıkabilecek vasıftadır.

[1] Mâide /3

Hayatını "yaratan rabbinin ismiyle oku" emrine göre yaşayan bir kul, Allah'ın kendisini yaratmasındaki muradını idrak etmiştir. Bu idrakle manevi yolculuğunda ilerledikçe "ben sizin bilmediklerinizi bilirim"[2] ayetindeki sır onun üzerinde ortaya çıkar ve meleklerin insana neden secde ettiği, insanın neden yeryüzünde Allah'a halife olduğu o kulun ahlakında, imanında, kulluğunda görülür.

İşte, insanın Kur'an-ı Kerim ile girebileceği bu manevi yolculuğa adım atıp yolculuğunun sonunda hakikatine erebilmesi için önce ilk inen "oku" emriyle yolculuğa başlaması ve kendini, varlığı, hayatı yaratan rabbinin ismiyle okuması gerekir. Öyle ki Allah'ın kendisine takdir ettiği manevi makama erişebilsin ve Allah'ın kendisi üzerindeki nimetini tamamlamış olsun.

Biz de bütün insanlar "yaratan rabbinin ismiyle oku" emri üzerine okumaya başlasın ve sonunda rabbine varacağı dosdoğru yola, sırat-el mustakime girip manevi yolculuğunu tamamlasın diye "Rabb'inin İsmiyle Oku" sohbetlerini yaptık. "Rabb'inin İsmiyle Oku" kitabını gönlünü açarak okuyan bütün kardeşlerimiz inşallah her sohbette rabbini ve kendini tanıyacak, sohbetleri okudukça da hayatını rabbinin huzurunda yaşayan, her olayda rabbiyle muhatap olduğunu bilen kullar haline gelecek. Böylelikle hayatını Hz. Âdem babamız gibi yeryüzünde yalnızmış gibi sadece rabbiyle muhatap olarak yaşayacak, tevhid ehli bir kul olacak inşallah.

[2] Bakara /30

TAKDİM

"(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlukatı) oku (anla, idrak et)! (O) İnsanı alaktan (zahiren; bir kan pıhtısından, manen; alakasından ve sevgisinden) yarattı."

(Alak /1-2)

Okumak; insanın kendini, varlığı, hayatı ve yaşadığı bütün olayları kendi bakışıyla yorumlaması ve onlara kendi düşünceleri doğrultusunda bir mana vermesi demektir. Bu yüzden okumayan hiç kimse yoktur. İnsan, hayatının başından sonuna kadar gördüğü her şeyi, yaşadığı her olayı hayata bakışı üzerinden yorumlar, bir hüküm verir. Böylelikle de o olayı okumuş olur.

Yaratan rabbinin ismiyle okumak ise insanın kendini ve karşılaştığı her olayı Allah'ın muradı dahilinde anlamaya çalışması demektir. İnsan varlığı, olayları sadece yaratan rabbinin ismiyle okursa doğru okumuş olur; çünkü insanın yaşadığı her şeyi kendisine gönderen, o olaylarla kendisini imtihana tabi tutan Allah'tır, dolayısıyla insanın bu olayları yaratan rabbinin adına okuması gerekir ki bu imtihanları Allah'ın kendisine neden gönderdiğini bilsin; yani rabbinin kendisi üzerindeki ve hayat üzerindeki muradını anlayabilsin, dolayısıyla hayatı doğru okuyabilsin.

"Hiç kimse durup dururken manevi olarak büyümez. Büyümek bir yolu, yolculuğu gerektirir. Nasıl ki zahiri olarak yavaş yavaş büyüyorsak, manevi olarak da büyümek için önce tercihimizi yapıp "ben rüştüme, kemale ermek istiyorum" deyip büyümeyi rabbimizden isteriz sonra da Allah bizi rüştümüze nasıl erebiliyorsak öyle yürütür ve bizi büyütür. Bunun sonucunda ise rüştümüze, kemale ereriz ve Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşimiş olur."

PİR MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

Biz de Kur'an ayı olan ramazan ayında insanı, varlığı, Allah'ın rahmetini, gazabını, kaderi, Kevser'i, huzurda nasıl duracağımızı, mağfireti, dostun, düşmanın kim olduğu gibi her Müslümanın bilmesi gereken temel konuları yaratan rabbimizin ismiyle, ismine nasıl okuyacağımızı anlamaya çalıştık.

Kardeşlerimiz bu "Rabb'inin İsmiyle Oku" kitabını okuduklarında insanı, varlığı, afaktaki ve enfüsteki ayetleri Allah'ın emrettiği gibi okumayı öğrenecek, böylelikle tekrar tekrar karşılaştığı olayları neden yaşadığını idrak edip bu imtihanlardan geçebilen, kendisi üzerindeki Allah'ın muradının ne olduğunu anlayıp bu muradı üzerinde gerçekleştirebilen, varlığa nazar ederken de kendi bakışıyla

değil rabbinin nazarıyla nazar eden kullar hâline gelecekler inşallah.

TEŞEKKÜR

Ahmet Haydar KAN	Muhammed Hüseyin KAN
Asiye TOPRAK	Muhammed KAN
Aysun KAN	Muharrem DOĞAN
Fazilet KARANLIK	Nagihan EKİNCİ
Hasan DERECİ	Nevzat KAÇMAZ
Hikmet SEVİM	Ömer NAZLI
Hüma ÖZAK	Recep TEKİN
İbrahim YAPRAK	Seher KAN
Kıymet KARANLIK	Selam DOĞAN
M.Sıddık ALKAN	Serdal ÜŞEN
Mehmet ÖZ	Sibel KAN
Muhammed Ali SEVİM	Sevim ADIYAMAN
Muhammed Hüseyin DALA	Yasemin SEVİM
M.Arif ÖZCE	Yusuf PALTA

Emeklerinden ve katkılarından dolayı
Kardeşlerimize teşekkür ederiz.

1.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Bize bu sohbetleri yapmayı ihsan eden Allah'a bütün âlemlerden hamd olsun. Hiç kimse Allah'ı layıkıyla hamd edemez, Allah kendini nasıl övüyorsa öyle yücedir, öyle subhandır. Allah El Hamid'dir; öven ve övülmeye layık olandır. Kendini layıkıyla ancak o övebilir.

Biz Allah'ı ne kadar anladıysak Allah'ı o kadar övme imkânımız olur; yani Allah'a olan övgümüz sonsuz bir deryadan sadece bir damla misalidir. Tesbihimiz de, tekbirimiz de, tevhidimiz de böyledir.

Evet, Allah'ın hamdıyla hamd ediyoruz. İnşallah bu sohbetler gönlümüzün genişliği, Allah'ın tecellisi kadarıyla rabbimize yakınlığa, kendimizi ve rabbimizi tanımaya, anlamaya vesile olur.

Allah bir hadis-i kutside "*kulum bana bir adım gelirse ben ona on adım gelirim. O bana yürüyerek gelirse ben ona koşarak gelirim*"[1] buyurmuştur. Bu yüzden Allah iyiliğe, güzelliğe, hayra bire on; yanlışa, kusura, günaha karşılık ceza olarak ise bire bir verir. Bu da kulunu terbiye etmek, kulunun nefsini tezkiye etmek, temizlemek ve onu kendine yaklaştırmak içindir; yani burada da yine Allah'ın rahmeti tecelli eder.

[1] Buhari, Tevhid 50; Müslim, Zikr 2, (2675); Tirmizi, Da'avat 142, (3598)

Malumunuz bu sohbetleri ramazan ayında yapıyoruz. Allah ramazan ayındaki Kadir Gecesi için **"bin aydan daha hayırlı"**[2] buyurmuştur. O zaman biz de ramazan ayının her gecesini Kadir Gecesi'ymiş gibi yaşarsak ramazan ayı bizim için otuz bin aydan daha hayırlı olur.

Evet, hep beraber ramazan ayına; rahmetin, affın, mağfiretin, nimetin, ikramın, hayrın içine girmiş bulunuyoruz ve bunun için rabbimize hamd ediyoruz.

Elbette ki öncelikle tövbe ediyor, istiğfar ediyor, rabbimizden af diliyor, mağfiret diliyoruz. Biz de Âdem babamızın istiğfar ettiği gibi istiğfar ediyor, **zalemnâ enfusena:**[3] "Muhakkak ki biz nefislerimize (kendi kendimize) zulmettik." **Ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsirîn:**[4] "Eğer sen bizi mağfiret etmez ve bize rahmet etmezsen hüsrana uğrayanlardan oluruz" deyip rabbimizden af diliyoruz.

Herkes kendine zulmetmiştir, kendine zulmetmeyen hiç kimse yoktur. Zulüm, zulümat; karanlıkta kalmak, rabbinden perdelenmiş olmak, rabbini unutmak, dolayısıyla rabbine asi olmaktır. Allah, Hz. Âdem (a.s.) babamız için ayet-i kerimede **"Âdem unuttu! Âdem rabbine asi oldu!"**[5] buyurmuştur. Biz de unutuyoruz, biz de asi olmuşuz! Dolayısıyla rabbimizden bu hâlimiz için mağfiret diliyoruz.

"Biz kendimize zulmettik ya rabbi! Kendimizi karanlıkta bıraktık. Seni, kendimizi, kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi,

[2] Kadir /3
[3] Araf /23
[4] Araf /23
[5] Tâhâ /115, 121

neye geldiğimizi ve ne yapmamız gerektiğini unuttuk. Onun için senden af diliyor, mağfiret diliyor, rahmet diliyoruz ya rabbi!"

Ramazan ayı rahmet ayı, mağfiret ayıdır. Hep beraber rabbimizden mağfiret, rahmet dileyip rahmetin içine gireceğiz inşallah. Zaten ramazan ayı dolayısıyla rahmetin içine girmişiz. Bu vesileyle rabbimize asi olmayacağız ve rabbimizi unutmayacağız inşallah.

Bütün peygamberler ve onlarla beraber olanlar sırat-el mustakimde nasıl yürüdülerse, rablerini nasıl dinledilerse, unutmadılarsa, düşünce hemen tövbe istiğfar edip ayağa kalktılar, rablerine yürüdüler, koştularsa biz de öyle yapacağız inşallah. Bunun için de mutlaka okumamız gerekir; çünkü hepimiz biliyoruz ki Allah'ın ilk emri "oku"dur. Allah nasip ederse biz de bu sohbetlerimizde **Ikra' bismi rabbik:** "Rabbinin ismiyle oku!" ayetindeki gibi rabbimizin ismiyle okuyacağız, anlayacağız, iman edeceğiz, rabbimize yürüyeceğiz, koşacağız, aşkı, muhabbeti kazanacağız ve bu aşkla, muhabbetle rabbimize koşup aşktan bir varlık olacağız inşallah.

Bütünüyle aşk olmadan Allah'ın huzuruna varmak mümkün değildir. Varlık huzura giremez; çünkü orada varlık yoktur. Bu sohbetlerimizde vehmi, hayali olan varlığımızdan kurtulup hakiki varlığı, rabbimizin tecellisini kazanacağız inşallah.

Allah eğer ilk ayetlerde "rabbinin ismiyle oku!" dediyse bu durumda rabbimizin ismiyle okumadan hiçbir şey anlamış olmayız. Allah devamında **Ikra' bismi rabbikellezî halak:**[6] "Yaratan rabbinin ismiyle oku" buyurdu. Eğer bakarken onunla bakmıyor, onun "gör" dediğini görmüyorsak körüz demektir. "İşit" dediğini işitmiyorsak sağırız demektir. "Anla" dediğini

[6] Alak /1

anlamıyorsak bu durumda da kalbimiz taşlaşmış, hasta olmuş, kilitlenmiş ya da mühürlenmiş demektir.

Bir insanın gözü görmüyor, kulağı işitmiyor, kalbi de kilitlenmiş, taşlaşmış ya da mühürlenmişse o insan ölüdür. Manevi olarak ölüdür; ama zahiri olarak diri gibi görünür. O insanın aklı başında değildir, dolayısıyla doğru düşünemez, anlayamaz, göremez, işitemez, bu yüzden de doğru yapamaz. O başka bir varlık olmuştur; yani insanlığını, Allah'a yeryüzünde halifeliğini kaybetmiştir! Sadece yiyen, içen, nefsinin peşinde koşan ve Allah'tan başka ilahlar edinen bir varlık olmuştur. Allah'a kulluğu bırakmış, başka şeylere, nefsine, dünyaya, mevkiye, makama, insanlara kul olmuştur, onun için de insanların övgüsüne ya da yermesine kulluk yapar. Rabbini değil, insanları razı etmeye, rabbinin sevgisini, rızasını değil insanların sevgisini, rızasını kazanmaya çalışır. Bununla beraber ahireti dünyaya tercih edemez, dolayısıyla dünyanın peşinden koşar. Melekî hâlleri şeytanın verdiği vesveseye tercih edemez, şeytanın arkadaşlığını, dostluğunu, veliliğini kabul eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i, Allah'ın resullerini kendine örnek alamaz, Allah'ın resulüne tabi olmaz, nefsine tabi olur; çünkü Allah'ın resulü yerine kime tabi olursa olsun aslında nefsine tabi olmuştur. Aynı şekilde rabbinin ayetlerini dinlemek yerine başka sözleri tercih eder ve insan olmaktan çıkar.

Böyle biri kendine mü'min diyebilir, Müslüman diyebilir, "ben iman etmişim" diyebilir; ama imanla hiçbir alakası yoktur, imanın kokusunu bile almamıştır. Hatta ibadet de edebilir; ama ne kadar ibadet ederse etsin ibadeti Allah'a değildir! Biri en çok neyi seviyor, en çok neyi istiyorsa onun mabudu, maşuku odur; dolayısıyla hayatını da onu kazanmak için yaşar.

Bütün putlardan kurtulmak lazım. Kulun gönlü, putlardan temizlenmeden kul "lâ ilahe" demiş olmaz. Ne zaman "lâ ilahe; ilah yoktur, hiçbir ilahı kabul etmiyorum" derse ondan sonra "illallah; ancak Allah. Benim ilahım bir tek Allah'tır" diyebilir. Bu tevhiddir, başlangıçtır! Kul bunu söylerse ilk adımı atmıştır.

Ama kendimizi o kadar kirletmiş, gönlümüzü putlarla o kadar doldurmuşuz ki bir türlü "lâ ilahe" diyemiyoruz; fakat "illallah" diyoruz ve "illallah" derken bunu gönlümüzdeki diğer putlarla beraber söylüyoruz, böylelikle de hepsini Allah'a şirk koşmuş oluyoruz. İşte, bu şirkten kurtulmak için "lâ ilahe; hiç kimsenin, ne nefsimizin, ne dünyanın, ne insanların, ne şeytanın ilahlığını, bize hükmetmesini, onların peşinden gitmeyi ve onların rızasını kazanmayı kabul etmiyoruz" dememiz lazım.

Eğer "Allah'tan başka ilah yoktur. İlah bir tek Allah'tır" dediysek "benim mabudum odur, maşukum odur, sevdiğim odur, ilahım odur, secde ettiğim odur, rızasını istediğim odur, yakınlığını, dostluğunu istediğim odur" demiş oluruz. Bu yüzden vuslat yolunun başı da sonu da "lâ ilahe illallah"tır. Yolu yürürken "lâ ilahe illallah" deyip yürürüz. Ne zaman ki gerçek manada "lâ ilahe illallah" dersek işte o zaman gönlümüzde hiçbir put kalmaz, ilah kalmaz.

Neden?

Çünkü kendimizden, nefsimizden, dünyadan, her şeyden vazgeçtik de ondan. Biz nefsimizden, her şeyden vazgeçince artık gönlümüze Allah'ın güzelliği tecelli eder. Böyle olunca da hem kendi nefsimizde, gönlümüzde hem de afakta, gözümüzün gördüğü her yerde ona şahid olur, ona şehadet ederiz.

Bir kul, Allah'ın isimlerine ve güzelliğine bu şekilde şahid olup şehadet edince ne olur?

Aşktan sadece semah eder. Aşk olmuş, Allah'ın güzelliğinin tecellisi olmuş "bence, bana göre" demekten kurtulmuş bir varlık olmuştur.

Ne kadar unutsak da hatırlamamak için çaba, gayret sarf etsek de hepimiz biliyoruz ki her an Allah'ın huzurundayız. Şu anda da Allah'ın huzurunda mıyız? -Huzurundayız. Allah bizi görüyor mu? -Görüyor. Bizi biliyor mu? -Biliyor. Hatta öncemizi de, sonramızı da, niyetimizi de, bu niyetimizi meydana getiren niyeti de, her zerremizi de en ince ayrıntısına kadar biliyor. Bildiği için kazanalım diye bize rahmetiyle muamele ediyor ve imkânlar veriyor.

Allah'ın bize olan muamelesi ne olursa olsun bizim için kazanma imkânıdır. İster nimet ister musibet olsun hiç fark etmez, ikisi aynıdır. Bir kul bu ikisini aynı görmedikçe, bir görmedikçe asla veli olamaz, velayetin kokusunu alamaz! Bunu böyle bilelim.

Neden?

Çünkü Allah'a itiraz eder. Allah'ın bir işini beğenir, diğer bir işini beğenmez. Bir işini nimet olarak, ötekini de musibet ve bela olarak görür. Hâlbuki musibet ve bela sadece imtihandır; yani kazanma, güzel yapma imkânıdır. Allah ayet-i kerimede **"Allah sabredenleri sever"**[7] buyurmuştur. Neye sabredersin? -Elbette ki sana ağır gelen şeye sabredersin. Sabrının karşılığında da Allah'ın sevgisini kazanırsın. Allah bir de **"Allah sabredenlerle beraberdir"**[8] buyurmuştur. Demek ki sabrettiğin için bir de Allah'ın beraberliğini kazanıyormuşsun. Yani Allah sana "ben seninle beraberim, bana güven, rahat ol, benden emin ol. Sen yalnızca işini yap! Bil ki, iman et ki ben kendi işimi ihmal etmem.

[7] Âli İmrân /146
[8] Bakara /153

Ben seni hiç ihmal eder miyim, seni unutur muyum! Seni varlıkta tutan, diri tutan, sana hayat veren benim. Ben sana kendimden hayat verdim. Hâl böyleyken seni hiç unutur muyum! Benim senin üzerinde bir muradım vardır. Kendini bil! Öyle ki yerde, gökte ne varsa hepsini emrine amade kılmış, senin emrine vermişim. Hepsi senin içindir.[9] Bugün sadece dünyayı görüyorsun, yarın kim bilir hangi âlemleri göreceksin" buyuruyor. Dolayısıyla senin musibet olarak, bela olarak gördüğün imtihanlar senin için bir kazanma imkânı, sana Allah'ın sevgisini, beraberliğini kazandıran bir nimettir. Bu yüzden sana gelen musibetleri kendin için Allah'ın güzelliği, rahmeti olarak görmen ve musibet geldi diye isyan edip itiraz etmemen gerekir.

Evet, Allah "oku" buyuruyor. **Ikra' bismi rabbikellezî halak:** "Yaratan rabbinin ismiyle oku." **Halakal insâne min alak:**[10] "(O) İnsanı alaktan yarattı."

Bu ayet çift taraflıdır; yani Allah hem zahiri hem manevi yaratılışı tek bir kelimeyle anlattı. "Alak" zahiren bir kan pıhtısı, manen ise Allah'ın ilgisi, sevgisi, alakası demektir. Eğer Allah, kulunu sevmeseydi, ona ilgi duymasaydı, onu istemeseydi onu yaratmazdı.

Allah'ın ilk yarattığı nur, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nurudur. Bu yüzden bu nura "hakikat-i Muhammediye" denir. Sonra Allah her bir insanı bu nurdan yaratmış, sonra da bütün varlığı bu nurdan safha safha yaratmıştır. Bu durumda bütün varlık Muhammedi nuru, Allah'ın tecellisini taşır. Bu nuru taşımayan hiçbir varlık yoktur. Bütün varlık Muhammedi nuru taşıdığı için rabbini hamd ile tesbih eder. Hamd ettiği için de

[9] Lokmân /20, Câsiye /13
[10] Alak /1-2

övgüye layıktır. Bu yüzden varlığa karşı saygılı, edepli olmak gerekir. Bu her bir varlık için böyledir; ama böyle bakabilmek için insanın önce kendini görmesi, kendini tanıması, kim olduğunu anlaması gerekir; çünkü en önde insan durur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in haber verdiği bir hadis-i kutside Allah buyurur. Okuyacağım bu hadis, hadis-i kutsinin tamamıdır. Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurur. *"Allah ilk önce benim nurumu yarattı sonra o nurdan çokça yarattı. Sayısını Allah'ın bildiği kadar çokça yarattı."* Bu nurların her biri insandır, Hz. İnsan'dır. Allah önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nurunu yaratmış, sonra o nurdan çokça yaratmıştır. "*Sonra Allah her birine tek tek 'levlake levlake lemmâ halektul eflâk: Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım' diye hitap etti."* [11] Yani "felekleri, kâinatı senin için yarattım. Seni de kendim için, kendi güzelliğimi, isimlerimin tecellisini senin üzerinde görmek, güzelliğime şahid olmak için yarattım" buyurdu Allah.

Buradan da anlaşıldığı üzere insan varlığın en önünde durur. Diğer varlıklar bir safha, bir mertebe alttadır. En önde insan, Hz. İnsan, her bir kul vardır. Hâl böyleyken hiç kimse kendine hakaret edip "ben yapamam, ben edemem, ben kötüyüm, ben kulluğu beceremem, Allah'a halife olamam, dost olamam, ayna olamam, Allah'ın tecellisine mazhar olamam" diyemez! Bu, Allah'a karşı saygısızlıktır ve hiç kimsenin Allah'a bu saygısızlığı yapmaması gerekir. Yani Allah sana *"sen olmasaydın felekleri yaratmazdım"* buyuruyor, sen ise "ben kulluk yapamam" diyorsun! Allah "ben insanı bana âbd olsun diye yarattım"[12] buyuruyor, sen ise "yok, ben âbd olamam" diyorsun! Böyle

[11] Şevkani, El-Feraidü'l-Mecmua, s. 326
[12] Zâriyât /56

söyleyerek Allah'a karşı en büyük saygısızlığı yapmış oluyorsun. Bu, insan olarak sana hiç yakışıyor mu!

Allah, insanı kendisine âbd olsun diye yaratmışken sen "yok, ben âbd olamam, kul olamam" deyince, Allah'a "sen bilmiyorsun! Ben senden daha iyi biliyorum. Benden bir şey çıkmaz, benden adam olmaz" ya da "şundan bir şey olmaz" diyorsun. Kim böyle bir hakka sahiptir! Kendimiz için dahi bunu söyleyemiyorsak o zaman herhangi birine bunu söyleme hakkımız olur mu! Rabbimize karşı edepli olmalıyız.

Allah **"başkalarını önünden de arkasından da eleştirmeyin (çekiştirmeyin, kınamayın).**[13] **Kendi kendinizi de yermeyin!"**[14] buyurmuştur. Neden kendini yermemen gerekir? -Çünkü seni Allah yaratmış, bu yüzden kendini yeremezsin! "Hatam var, kusurum var, eksiğim var, günaha düştüm" diyebilirsin; ama kendini yeremezsin; yani kendi yanlışlarınla kendini tanımlayamazsın.

Her zaman söylüyoruz "kötü insan yoktur. Kirlenmiş, şirke, küfre, günaha, batağa düşmüş insan vardır." İnsan bir "Allah" der "l' ilahe illallah" der "muhammedun resulullah" der ve Allah'a ayna olur. Hâl böyleyken niye ona kötü diyorsun! Bak, Allah'a ayna oldu! Bak Allah onu seviyor, o da Allah'ı seviyor.

Kötü insan yoktur, kirlenmiş insan vardır. Bize düşen; hem temizlenmek, nefsimizi tezkiye etmek, kâmil manada iman etmeye çalışmak hem de kardeşlerimize, insan kardeşlerimize hidâyete ersinler, rablerine dönsünler, iman etsinler, nefislerini

[13] Hümeze /1
[14] Hucurât /11

temizleyip tezkiye etsinler ve Allah'a kul olsun diye yardım etmektir.

Yardım etmek sadece anlatmak değildir. Bir tebessüm de, küçücük bir sıkıntıyı gidermek, sorulan bir adresi muhabbetle, kardeşçe göstermek, tarif etmek de yardımdır. Elbette ki anlatmak da davet etmek de yardımdır. İnsan mutlaka bildiğini öğretmeye, bilmediğini de öğrenmeye çalışır, çalışmalıdır. Zaten bu son nefese kadar böyledir, böyle olmalıdır. Kim kime yardım ederse etsin aslında kendine yardım etmiştir; çünkü yaptığı yardım kendisini Allah'a yaklaştırmış, Allah'a yolculuk yaptırmıştır. Yaptığımız her ibadet, her zikir, her hayır, her sevap, her güzellik bizi sadece Allah'a yaklaştırır.

Bilmemiz lazım ki hepimiz için bu âlemde Allah'tan, Allah'ın sevgisinden, rızasından, güzelliğinin tecellisinden başka kazanabileceğimiz hiçbir şey yoktur.

İnsan sonunda ölür ve her ne kazanmışsa huzura öyle gider. Bir de insanın sevabı daha yaşarken kendisinin üzerindedir. Allah ayet-i kerimede **"herkesin amelini boynuna asmışız. Kıyamet günü bir kitap olarak (amel kitabını) onun önünde açarız"**[15] buyurmuştur. Dolayısıyla herkesin ameli kendi üzerindedir; yani insan, hayatını yaşarken amelinin, imanının, Allah'a teslimiyetinin, marifetinin ta kendisidir.

Herkes kendine bakınca kendisinde ne olduğunu görür, anlar. Bir kul "ben neyim, kimim" sorusuna "ben Allah'ın âbdiyim, aşığıyım, ben Allah'ın mü'miniyim, Allah'ı seviyorum. Ben Müslümanım, Allah'a teslim olmuşum. Takva sahibiyim, rabbime karşı sorumluluğumu biliyorum, ben muhsinim, rabbimle güzelleşmişim" diyorsa ve hayatını yaşarken buna göre

[15] İsrâ /13

konuşuyor, düşünüyorsa doğru söylüyordur. Yoksa hayatını "ben, bence, bana göre" deyip yaşıyorsa bu durumda kendini, rabbini, bu âlemde neden bulunduğunu okuyamamış, okuyamadığı için anlayamamış, anlayamadığı için iman edememiş, iman edemediği için de gereğini yapamamıştır.

Evet, genel olarak baktığımızda ümmetin hâli ortadadır. Hepimiz bakınca bunu görürüz. Herkes başka bir telden çalıyor! Herkes kendine göre doğruyu, hakkı biliyor, herkes kendi menfaatini, işini biliyor; ama ters tarafa gidiyor! Öylesi var ki namaz kılar, oruç tutar, konuşurken de "Allah" der; ama ne kendini ne de söylediğini bilir. Bütün bunları yaparken samimi değildir, yalancıdır. Menfaati için, üç kuruş dünyalık için, nefsi için bunları yapar. O kişi Hristiyan bir memlekette olsa, Yahudilerin, müşriklerin içinde olsa aynısını bu kez orada yapardı, onlar gibi yapardı.

Allah'a gerçek manada iman edenler yiğitlerdir, delikanlı insanlardır. Allah pısırık insanları sevmez, yiğitleri, tavrını yiğitçe ortaya koyanları sever. Misal; Ashabı Kehf yiğitti, bu yüzden Allah onlar için "o yiğitler"[16] buyurdu. Her biri de hiç taviz vermeden, her türlü riski, tehlikeyi, ölümü göze alarak "lâ ilahe illallah: Allah'tan başka ilah yoktur" dedi.

Aynı şekilde Allah bir de Hendek Ashabı'nı anlatır.

(Mü'minleri yakmak için bir hendek kazıp onları) Yakıt dolu (o ateşe atan) hendek ateşinin sahipleri kahrolsun! Hani onlar, onun (ateşin) etrafında oturmuş, mü'minlere reva gördükleri şeyi (keyifle) seyrediyorlardı. Onlar (iman

[16] Kehf /10

etmeyenler) onlardan (mü'minlerden) sırf azîz ve hamîd olan Allah'a iman ettikleri için intikam alıyorlardı.[17]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ayeti açıklarken şöyle buyurur: *Geçmiş kavimler arasında iman etmeyen bir kral vardı. Bu kral bir hendek kazdı, içini ateşle doldurdu ve "kim dininden dönmezse onu bu ateş dolu hendeğe atarım" deyip iman ettiğini söyleyenleri bu ateşe atmakla tehdit etti; ama iman edenler onun tehdidiyle imanlarından dönmediler, üstelik bir de kendileri "lâ ilahe illallah: Allah'tan başka ilah yoktur" deyip ateşe atladılar.* Tabi ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunu seyredip öyle anlatıyor.

Devamında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"iman edenler arasında bir tane de hamile kadın vardı. Kadın, ateş dolu hendeğin kenarına gelip tam atlayacakken şeytan ona 'sen mü'min olduğun için ateşe atlıyorsun; ama karnında bir bebek var, onun da hesabını yapman gerekir. Daha doğmamış bebeğini ateşe atmaya hakkın yok' diye vesvese verdi. Kadın da bu vesveseden dolayı bir tereddüt yaşadı. O sırada kadının karnındaki çocuk konuştu ve 'anneciğim atla! Cennet bizi bekliyor' dedi, kadın da ateş dolu hendeğe atladı"*[18] buyurur. İşte, bunlar mü'mindir, yiğit insanlardır.

Şimdi ise baktığımızda insanlar iman ettiğini söylüyor; ama Allah için en ufak bir sıkıntıya bile katlanamıyor ya da "anam böyle söyledi, babam şöyle söyledi, ben yapamıyorum, vazgeçeyim" diyor! Böyle biri tek kelimeyle pısırıktır! İnsan olamamış, rabbine iman edememiş, güvenememiş, kul olamamış, rabbine değil nefsine kul olmuştur! O yüzden biri nefsine dokundu mu hemen Allah'a kulluktan vazgeçer ve nefsine "ben senin kulunum, ben

[17] Buruc /4-8

[18] Müslim, Zühd 73, (3005); Tirmizi, Tefsir, Bürûc, 3337

seni üzmem, sana sıkıntı vermem, senin sıkıntı duyacağın bir şeyi yapmam. Allah'tan vazgeçerim, senden vazgeçmem" der. Şimdi bu mü'min midir? -Tabi ki hayır!

Bütün sorunumuz Allah'ın ismiyle okumadığımız içindir. Okuduğumuzu zannediyoruz; ama okumamışız. Kendi nefsimizle okumuşuz, nefsimize okumuş, nefsimizden okumuş, şeytanla beraber okumuşuz; ama rabbimizin ismiyle, rabbimizin ismine okuyamamışız.

Neden?

Allah diyememişiz de ondan! Allah derken bile "nefsim" diye zikretmişiz.

Nefsim diye nasıl zikrediyoruz?

Allah derken "sen bana nimet veriyorsun ya, bana cenneti vereceksin ya, seni zikretmezsem beni ateşe atacaksın, bana azap edeceksin ya onun için seni zikrediyorum" diyoruz. Bu durumda kimi zikretmiş oluyoruz veya Allah'ı nasıl böyle zikredeceğimizi zannediyoruz!

Böyle yaparak nefsimizi zikrediyoruz. Allah'ı da nefsimizle, nefsimiz için zikrediyoruz. Bu, Allah'ı zikretmek değildir, Allah'ı bilmek, tanımak değildir, Allaha iman etmek, âşık olmak değildir! Bu hâle düşmemek için rabbimizin ismiyle okumamız gerekir.

Ikra' bismi rabbikellezî halak: "Yaratan rabbinin ismiyle oku." **Halakal insâne min alak:** "(O) İnsanı alakadan yarattı." **Ikra' ve rabbukel ekrem:**[19] Oku, senin rabbin ekremdir." Rabbin kerem sahibidir, kerimdir, ikram edendir. Seni de kerem sahibi kılmıştır. Sen rabbinin ekremliğini oku!

[19] Alak /1-3

Kerremnâ benî âdem:[20] "Biz ben-i Âdem'i mükerrem (ikrama nail, ekrem) kıldık." Onu hem ikrama nail kıldık hem de ona başkalarına ikram edecek özelliği verdik. Çünkü o beni temsil ediyor, benim yeryüzündeki halifemdir,[21] buyurdu Allah.

Bu durumda her şeye bakınca sadece Allah'ın ekremliğini, ikramını görmemiz lazım. Rabbinin ikramını, ekremliğini gören bir kul şükürden, hamddan, tesbihten, tekbirden, tevhidden başka bir şey yapabilir mi? -Yapamaz! Çünkü rabbinin ekrem olduğuna her an şahid olup şehadet eder. Bütün varlık üzerinden rabbinin ekremliğini okur. Bunu görür, işitir, anlar. Gördükçe, işittikçe, anladıkça da rabbini sever, ona iman eder, onu sevdikçe de rabbine yaklaşır.

Ellezî alleme bil kâlem: "(Oku) O ki kâlemle talim ettirdi." **Allemel insâne mâ lem ya'lem:**[22] "İnsana bilmediği şeyleri öğretti." Biz dünyaya gelmeden önce hiçbir şey bilmiyorduk. Hepimiz onun ilminde mevcut, aşktan ibaret bir varlıktık. Damlalardan meydana gelmiş sonsuz bir derya düşünün. İşte, her birimiz tabir-i caizse bir damlaydık. Hepimiz onun ilminde mevcuttuk; ama bu onun ilmidir, beşerin ilmine benzemez.

Kellâ innel insâne le yatgâ: "Hayır (iş hiç de sizin düşündüğünüz, anladığınız gibi değil)! Muhakakk ki insan azar (tuğyana, şeytanın iğvasına düşer)." Şeytan insanı kandırır. **En reâhustagnâ:**[23] "(İnsan) Kendini kendine yeterli gördüğü için." Müstağni gördüğü için haddini aşar, azar.

[20] İsrâ /70
[21] Bakara /30
[22] Alak /4-5
[23] Alak /6-7

İnsan kendini müstağni görür; yani kendini rabbine karşı ihtiyaçsız görür ve şeytanın tuzağına, iğvasına, tuğyana, tağuta düşer, böylece haktan ayrılmış olur.

İnsan, rabbinin ismi ile okumadığı için, rabbinin ekremliğini okumadığı, buna şahid olmadığı, şehadet etmediği, rabbinin kendisine talim ettirdiğini okumadığı, anlamadığı, kendindeki güzelliği ve kendine bakıp kendini Allah'ın ismiyle okumadığı için kendini kendine yeterli görür.

İnsan "ben çalışırım, ben kazanırım, ben akıllıyım, ben güçlüyüm, ben biliyorum" der ve bahaneler bulur, sonra da kendini Allah'a karşı ihtiyaçsız görür. "Benim ihtiyacım yok, ben muhtaç değilim, ben kendi kendime yeterim" der. Yani insan "ben" der, nefsini ilah edinir ve rabbini unutur. Böyle olunca da artık her şeyi nefsiyle okur.

Bu yüzden rabbimizin ismiyle okuyacağız. Rabbimizin ismiyle okurken onun ismini, isimlerini okuyacağız. Baktığımız, gördüğümüz her yerde sadece onun güzelliğini görecek, buna şehadet edip okuyacağız, anlayacağız inşallah.

Okumak; görmek demektir, şahid olmak, işitip anlamak, kavramak, onu gönlümüze indirip iman edip sevmek, her varlık üzerinden ona hamd etmek, onu övüp onunla beraber iman etmek demektir; yani insanın imanı okuduğu ve şahid olduğu kadardır. Bununla beraber insanın şahid oldukları, Allah'ın tecellisinden ibaret olduğu için onun gönlünde artık bir sınır olmaz. Sınır olursa Allah oraya tecelli etmez.

Allah zamandan, mekândan münezzehtir, dolayısıyla insan, Allah'ın güzelliğine şahid olunca, artık gönlünün sınırı olmaz. Bütün kâinat o gönüle koyulsa bir sahraya bir çöp koyulmuş gibi

olur. Bunun sebebi; o gönül Allah ile, Allah'ın ismi ile okuduğu ve Allah'ın ismine şehadet ettiği içindir.

İnne ilâ rabbiker ruc'â:[24] "Şüphesiz dönüş ancak rabbinedir." Rabbinize dönecek ve rabbinize rucû edeceksiniz, buyurdu Allah. Dönüşünüz rabbinizedir, haberiniz olsun.

Sen bu dünyada ona şahid olmamış, onun ismiyle okumamış, onun ismini okumamış, güzelliğini görmemiş; yani kör olmuşsun, dolayısıyla rabbinin huzuruna giderken de kör olarak gideceksin. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"biz onu Kıyamet günü kör olarak haşrederiz. (O da Kıyamet günü) Der ki: Ya rabbi! Ben dünyadayken görüyordum, niye şimdi beni kör olarak haşrettin (niye şimdi görmüyorum)?" (Allah da) Öyleydi (ama) ayetlerimiz sana geldi de sen onları unuttun. Aynı şekilde bugün de sen unutuluyorsun"**[25] buyurur. Bunlar gönüllerini, Allah'ın nefhettiği ruhu kaybetmiş olanlardır.

Hayvanlarda ruh yoktur. Allah'ın Hayy isminin tecellisi vardır. Allah yalnızca insana ruhundan nefhetmiştir. İşte, dünyadayken rabbini dinlemeyenler, rabbine şahid olmayanlar Allah'ın kendi ruhundan nefhettiği ruhu kaybedenlerdir. Böyleleri Allah'a halifeliği kaybetmiştir. İnsanlıklarını kaybetmiş; fakat Hayy ismi ile diri kalmışlardır. Oysaki Hayy isminin tecellisi bütün varlıkta mevcuttur. Zaten hayvan demek; Allah'ın Hayy ismi ile diri olan demektir. Onlar da Allah'ın kendilerine nefhettiği ruhu kaybetmiş, sadece Hayy ismiyle diri olanlardır.

Evet, bu sohbetlerimizde yaratan rabbimizin ismi ile okuyacağız inşallah.

[24] Alak /8
[25] Tâhâ /125-126

Neyi okuyacağız?

Kendimizi, varlığı okuyacağız, kendi üzerimizden, bütün varlık üzerinden Allah'ın isimlerini, tecellisini okuyacağız. Allah ayet-i kerimede **"afakta ve enfüste size ayetlerimizi göstereceğiz"** buyurur. Ayet; hem mucize demektir, hem Allah'ın indirdiği ayetler demektir, hem de Allah'ın güzelliğini gösteren tecellisi demektir. **"Hem afakta hem enfüste size ayetlerimizi göstereceğiz ki onun hak olduğu iyice anlaşılsın."**[26] Hakkın tecellisini hem kendinde, nefsinde hem de afakta, dışarıda, gözünün görebildiği her şeyde müşahede edeceksin ki onun hak olduğunu anlayasın. Rabbinin söylediğinin, davetinin ve bütün varlıktaki tecellisinin hak olduğunu iyice göresin, anlayasın.

Allah, "bunu anlayacaksınız" buyurdu. Peki, kim anlayacak? -Doğru bakanlar, doğru yapmaya, görmeye çalışanlar, hakkı görmek, işitmek, anlamak isteyenler; yani onun ismi ile okuyanlar anlayacak. Okumayanlar kör olarak kalacak, ölünce onlar da görecek; ama o zaman artık iş işten geçmiş, rablerini, kendilerini kaybetmiş olacaklar ve Allah onlara neyi kaybettiklerini gösterecek.

Hep beraber okuyacağız, anlayacağız, iman edeceğiz, rabbimize doğru sırat-el mustakimde yürüyeceğiz, koşacağız, varacağız inşallah.

Daha önce rabbimizin isimlerini anlamak için onun ismiyle okumaya ve El Esmau'l Husna'yı anlamaya çalıştık. Aynı şekilde onun işlerini ismi ile okumaya ve El Efâlu'l Husna'yı anlamaya çalıştık. Bir de ona nasıl yürüyeceğimizi, koşacağımızı bilmek için

[26] Fussilet /53

Vuslat Yolculuğu sohbetlerini yaparak rabbimize varmayı anlamaya çalıştık.

Her bir sohbetimiz böyledir. Allah **"biz bir resul göndermedikçe (kimseye) azap edici değiliz."**[27] Yani bir resul gönderip onunla hakikati iyice anlatmadan, kavratmadan hiçbir kavmi ya da kişiyi helak eder miyim! Bu bana yakışır mı! Ben iyice belletip kavratmadan hiç kimseye azap etmem, buyurdu.

Allah her şeyi öğretiyor, anlatıyor, kavratıyor, dolayısıyla anlamadığımız bir şey yoktur; ama işimize gelmeyince ben "anlamadım" veya "ben bu kadar anladım" diyoruz ya da kendi kendimizi kandırıp hayal kuruyoruz.

Herkes kendine baktığında kendisinde ne olduğunu anlar, kendisine en yakın insanlar üzerinden onların şahidliği ile anlar. Eğer kendisini yakından tanıyan on kişiden dokuzu onun hakkında "iyi biridir" derse demek ki o iyi biridir, Allah onların şehadetini kabul eder. Eğer onu yakından tanıyanların dokuzu onun hakkında "kötüdür" der sadece biri "iyidir" derse o kişi de kaybetmiştir! Hepimiz birbirimizin şahidiyiz, birbirimize şehadet ederiz, dilimizle değil gönlümüzle birbirimize şahid olur, şehadet ederiz.

Bilelim ki insana her bir gönülden Allah'ın rızası gelir. Şayet insanlar bizden razıysa Allah da bizden razıdır. ama insanlar bizden razı değilse Allah da bizden razı değildir. Daha bir kulu razı edemiyorsak âlemlerin rabbini nasıl razı ederiz! Kendi ailemizi, çocuklarımızı kendimizden razı edemiyorsak Allah'ı nasıl razı ederiz!

İstisnalar kaideyi bozmaz diyeceğim; ama herkes "ben istisnayım" diyebilir. Kendimizi istisna etmeyelim. Elbette ki

[27] İsrâ /15

istisnalar vardır. Mesela; bazı peygamberin hanımı, bazı peygamberin çocuğu, bazı peygamberin babası iman etmemiştir. Bunlar istisnadır; ama genel olarak birbirimizin rızasını kazanmamız ve birbirimizi razı etmemiz gerekir. Eğer razı edemiyor ve "ya rabbi! Benden razı ol" diyorsak işimiz çok zor!

Evet, hep beraber rabbimizin ismi ile rabbimizin ismini, isimlerini okuyacak, anlayacak, görecek, şahid olacak, iman edip, sırat-el mustakimde yürüyüp rabbimize koşacak ve varacağız inşallah. Her an onun huzurunda olduğumuzu unutmayacak, onu zikredecek, tesbih edecek, ona hamd edecek, şükredecek, onun için sabredeceğiz. İstediğimizi ondan isteyecek, sohbetimizi onunla yapacak, derdimizi ona anlatacağız inşallah.

Dert derken dünya derdini değil! Kulluğu beceremediğimizi, gaflete düştüğümüzü, onu unuttuğumuzu hatırlayacak "ama aklım başıma geldi. Kendime geldim, seninle bakmayı, seninle okumayı, senin ismini, isimlerini, güzelliğini okumayı, sana şehadet etmeyi, şahid olmayı öğrenmek istiyorum" diyeceğiz.

Allah, insana talim ettirip öğretir. Biz de "ya rabbi! Sen bana öğretmişsin; ama ben kendimi perdelemişim" diyor ve varlık perdesini, nefis perdesini, beden perdesini aradan çekmek için rabbimizden yardım istiyoruz.

Allah bizi isimleriyle isimlerini okuyanlardan eylesin. Allah bizi huzurunda olduğunu unutanlardan, gaflette olanlardan eylemesin. Allah bizi hayatını yaşarken rabbinin isimlerine şahid olan, şehadet eden kullarından eylesin inşallah. Bu sohbetlerimiz de vuslata, aşka, muhabbete, Allah'a yakınlığa, dostluğa vesile olur inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

2.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk.

Nasıl ki biri zahiri olarak okumayınca cahil kalıyorsa, rabbinin ismiyle okumayanlar da imansız, marifetsiz kalır, dolayısıyla rabbini tanıyamaz; yani anlayamaz. Kendine göre bir şeyler anlar; ama o anladığı âlemlerin rabbi, kendisini yaratan rabbi değildir. Allah ilk ayetlerde **"rabbinin ismiyle oku, ki o yaratandır"**[1] buyurmuştur. Bizim de bütün mahlukatı, varlığı rabbimizin ismiyle okumamız, bununla beraber okuyanı da dinlememiz gerekir.

Her bir varlık kendi lisan-ı hâliyle bir şeyler söyler. Rabbinin güzelliğini, insana olan yakınlığını, hizmetini anlatır. Mesela bir eşeğe "sen kimsin?" diye sorulsa eşek kendini tanıtır.

Ne der?

"Allah beni senin emrine amade kılmıştır. Bu yüzden senin yükünü taşırım, gideceğin yere rahatlıkla gitmen için seni de sırtımda taşırım. Bununla beraber ben Allah'ın kuluyum. Rabbimi hamd ile tesbih ediyor, rabbime secde ediyorum; ama senin emrinde, senin hizmetindeyim. Senin emrinde, senin hizmetindeyken kazanıyor, rabbime yaklaşıyorum, kulluğumu, vazifemi böyle yapıyorum" der. Bir köpeğe sorulsa o da kendisiyle

[1] Alak /1

ilgili böyle cevap verir; çünkü "varlığı insanın emrine amade kıldım"[2] buyurdu Allah.

Bu şekilde varlığa sormamız, rabbimizin ismiyle okurken varlığı böyle okumamız gerekir. Her bir varlığa bakarken "bu benimle böyle konuşuyor, onun kim olduğunu sorsam bana bu şekilde cevap verir" dememiz lazım.

Peki, bir ağaca kim olduğunu, vazifesini sorsak bize nasıl cevap verir?

"Benim vazifem sana hizmet etmek, seni gölgelendirmek, sana meyve vermek, güzel kokuyu saçmaktır" der. Bunun için de bütün çabasını, gayretini sarf eder. Kendini, meyvesini, yaprağını korumaya çalışır. Bunu insan için yapar. Bunu yaparken de rabbini hamd ile tesbih eder, kulluğunu yapar.

Her bir varlık işte böyle insanın hizmetine verilmiştir ve her birine kim olduğunu, vazifesini sorsak bize böyle cevap verir.

Evet, varlığı okumamız lazım; ama Allah okumamızı emrederken önce insanı okumamızı söylemiştir, dolayısıyla insanın önce kendini, insanı okuması gerekir. Nasıl ki bir hayvanın vazifesi varsa ve "sen kimsin" diye sorusuna cevap verebiliyor, kendi vazifesini, işini biliyorsa insan da vazifesini, işini bilmelidir. Eğer insan kendi vazifesini okumamış, anlamamışsa, vazifesi sorulduğunda anlatamıyorsa hayvandan daha aşağı olur.

Her birimizin; kendimizi, insanı, hayatı, bütün varlık üzerinden her birini yaratan rabbimizi, rabbimizin isimlerinin tecellisini, bize verdiği kıymeti, değeri ne kadar okuduğumuza, anladığımıza bakması gerekir.

[2] Câiye /13, Lokman /20

Allah'ın bütün varlıktaki isimlerini, tecellisini, kudretini, yaratmasını okuyup anladığımızda Allah'a hayran kalırız, sadece rabbimizin ikramını görürüz. Bu yüzden Allah ayetin devamında **Ikra' ve rabbukel ekrem:**[3] "Oku, senin rabbin ekremdir" buyurmuştur. Dolayısıyla bu şekilde okuduğumuzda rabbimizin ekremliğini, ikramını görürüz.

Peki, rabbimizin ismiyle nasıl okuyacağız?

Öncelikle "bismillâhir rahmânir rahîm" derken okumaya, bir işi yapmaya ve yaptığımız bu işi de rabbimizin adına yapmaya başlarız.

Bir şeyi birinin adına yapabilmek için ondan bununla ilgili emri almış olmak, aynı zamanda bu emri yerine getirebilmek gerekir. Emri Allah'tan almışsak, Allah öyle emrettiği için bir işi yapıyorsak aslında "işi o yapıyor, ben buna vesile oluyorum. Bu işi onun adına yapıyorum" demiş oluruz.

İşi Allah adına yapabilmek için Allah'a halife olmak lazım ve insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir.

Biri işi Allah adına yapıyorsa; yani her ne yaparsa yapsın Allah öyle emrettiği için, Allah'ın rızası orada olduğu için, Allah o işi öyle sevdiği için yapıyorsa, "bismillâhir rahmânir rahîm" diyordur. Yani "benim rabbim, âlemlerin rabbi olan Allah; rahman ve rahimdir ve ben bu işi onun rahmetiyle yapıyorum" diyordur.

Bu aynı zamanda kul için tevhiddir, vahdeddir. Bundan dolayı ısrarla rabbimizin huzurunda olduğumuzu düşünürken ya da namaz kılarken "ben Allah'ın huzurundayım" dememen "ben, beni yaratan rabbimin huzurundayım" demen lazım, diyorum. "Ben, beni yaratan rabbimin huzurundayım" diyeceksin ki

[3] Alak /3

huzurda durabilesin, yoksa huzurda durmuş olmazsın! Nerde olduğunu anlayamazsın! Anlayabilmen için, Allah'ın tecellisinin sana gelebilmesi için "beni yaratan rabbim" demen lazım. Yani "Ikra' bismi rabbikellezî halak. Halakal insâne min alak" demen lazım ki kendini okumuş olasın.

Okumak; anlamak, tatmak, dinlemek, konuşmak, bir şeyi ikrar etmek, söylemek demektir. Anlamadıysan, görmediysen, işitmediysen zaten konuşamazsın. Sağır olan insanlar konuşamazlar. Konuşma yetenekleri vardır; ama duymadıkları için konuşamazlar. Bir ses çıkarırlar; ama konuşamazlar; çünkü ne söylendiğini duymamış, anlamamışlardır. Aynı şekilde kul da okumadan rabbiyle konuşamaz, kıldığı namazı miraç olmaz. Rabbiyle konuşabilmesi, kıldığı namazın miraç olabilmesi için öncelikle kulun "beni yaratan rabbim" deyip okumaya, dinlemeye, görmeye başlaması ve kendi üzerinden bunu tatması gerekir.

Hepimiz biliyoruz ki ilk vahiy geldiğinde Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ***İkra:*** *"Oku"* dedi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"ben okuma bilmem"* dedi. Cebrail (a.s.) bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sarılıp onu sıktı. Aslında sıktı demek doğru değildir! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e muhabbetle sarıldı demek daha doğrudur. Yoksa Cebrail (a.s.) Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i hiç sıkabilir mi! Haşa! Bunu böyle anlamayalım.

Cebrail (a.s.) Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e aşkla, muhabbetle sarıldı. Sonra ona tekrar *"oku"* dedi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir daha *"ben okuma bilmem"* deyince Cebrail (a.s.) Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bir daha sarıldı, sonra bir daha *"oku"* dedi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir daha *"ben okuma*

bilmem" dedi. Cebrail (a.s.) bir daha sarıldı. Peki, en son Resulullah (s.a.v.) Efendimiz mi okudu? -Hayır. Cebrail (a.s.) Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Ikra' bismi rabbikellezî halak. *Halakal insâne min alak. Ikra' ve rabbukel ekrem"*[4] diye okumaya başladı.

Buradan neyi anlamamız gerekir?

Allah bize nasıl okumamız gerektiğini öğretiyor. Eğer okuma özelliği Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de olmasaydı Cebrail (a.s.) kendisine sarılınca bir şey olur muydu? -Hayır, olmazdı; çünkü hiç kimse, kimseye dışarıdan bir şey veremez. Her şey insanın kendisinde mevcuttur, o yüzden sadece insandakini kendisine açabilir.

Peki, herkeste Allah'ın nefhettiği ruh var mıdır? -Evet vardır; ama insanlar kendinden habersizdir, bunu bilmiyorlar, anlamamışlar, tatmıyorlar. Çamura bulanmış ve sadece dünyayı anlamışlardır, dolayısıyla hayatlarını buna göre yaşarlar, okurlar, anlarlar ve konuşurlar.

Peki, Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e neden üç defa sarılmıştır? Bu üç tekrarın mutlaka bir özelliğinin olması gerekir.

Evet, Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e üç defa sarılmıştır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir rabbini tanıması, bir kendini tanıması, bir de bütün varlığı tanıması ve hayatı anlaması gerekirdi. İşte, Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e her sarılışında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bunları tanıtmıştır.

[4] Alak /1- 3

İnsanın, rabbini bilmesi; okuması için yeterli değildir. İnsanın bir de kendisinin kim olduğunu bilmesi gerekir. İnsan, rabbini nasıl bildiyse kendini de bilecek ki nasıl konuşması, nasıl yapması gerektiğini bilsin.

İnsan, rabbini anladıysa, kendini anladıysa, varlığı anladıysa ve neden bu hayatta olduğunu, dünyaya neden gönderildiğini ve ne yapması gerektiğini anladıysa işte o zaman okur. Sadece böyle biri okumayı öğrenmiştir. Yoksa böyle olmadan hiç kimse okumayı öğrenemez, anlayamaz!

Demek ki insanın okuyabilmesi için önce marifetullah gerekiyormuş; yani insanın, rabbini tanıması, kendini tanıması, bütün varlığı tanıması ve bu âlemde neden bulunduğunu, ne yapması gerektiğini, Allah'ın üzerindeki muradının ne olduğunu anlaması gerekiyormuş! Öyle ki okuyabilsin, hayatı, varlığı, kendini gerçek manada anlamış olsun.

İnşallah hepimiz nasıl okumamız gerektiğini artık biliyoruz. "Allah" deyince rabbimizi El Esmau'l Husna'sından, El Efalu'l Husna'sından, fiillerinden okumamız gerektiğini biliyoruz. Aynı şekilde "ben" deyince, "insan" deyince de kim olduğumuzu bilmemiz için "sen kimsin" sorusuna cevap vermemiz gerektiğini biliyoruz.

Bu soruya cevap vermek için de her gün yatarken ve kalktıktan sonra kendimize kim olduğumuzu hatırlatmamız gerekir. Sonra neden bu âlemde bulunduğumuzu, Allah'ın bizi niçin yarattığını kendimize hatırlatmamız gerekir. Biz bunu yaparsak Allah da bize kendini tanıtır. İşte, o zaman doğru bakar, Allah ile bakar, rahman ve rahim olan rabbimizin ismiyle okuruz. Hem kendimizi, hem bütün varlığı, mahlukatı, hem de bütün

olayları, meseleleri, imtihanları, Allah'ın muamelesini doğru okumaya başlarız.

Allah ayet-i kerimede **"bilenlerle bilmeyenler hiç bir olur mu"**[5] buyurmuştur. Evet, bilenle bilmeyenler bir olmaz! Aynı şekilde **"kör ile gören hiç bir olur mu"**[6] buyurmuştur. Onlar da bir olmaz! **"Dümdüz yolda (sırat-el mustakimde) yürüyenler ile yüz üstü sürünenler bir olur mu"**[7] buyurmuştur. Onlar da bir olmaz! Bu yüzden okumayı bilmeyen kördür, aynı şekilde yüz üstü sürünüyordur. Okumayı bilmeyenler ne rablerini, ne kendilerini, ne hayatı, ne de ne yapmaları gerektiğini anlarlar. Zaten bunu anlasalardı âlim olurlardı.

Allah ayet-i kerimede **"Allah'tan layıkıyla ancak âlim kulları haşyet duyar"**[8] buyurmuştur. Böyleleri Allah'ı tanımış, azametini anlamışlardır, bu yüzden ondan haşyet duyarlar. Haşyet; edepli olmak demektir. İnsanın kendi acziyetini, yaratılmışlığını bilip rabbinin huzurunda, onun azameti karşısında huşu içinde olması demektir. Herhangi bir şey düşünürken, konuşurken veya bir şey yaparken Allah'a karşı edepli olup sınırı aşmaması, haddini bilmesi demektir.

Evet, Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "oku!" demiş sona da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e okumaya başlamıştır; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e nasıl okuması gerektiğini öğretmiş, "böyle okuman lazım" demiştir. Eğer Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sarılmasaydı, onun gönlü üzerindeki perdeler açılmasaydı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz peygamberliğini yapamazdı. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede

[5] Zümer /9
[6] En`âm /50
[7] Mülk /22
[8] Fâtır /28

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"sen bundan önce (sana vahyimizi indirmeden önce) iman nedir, kitap nedir bilmezdin"**[9] bununla beraber **"şaşırmış bir vaziyetteydin"**[10] buyurmuştur. Bunların hepsi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de mevcuttu, Cebrail (a.s.) ona sarılınca gönlündeki perdelerin hepsini açmış oldu.

Eğer açmasaydı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl peygamber olurdu, Allah'a nasıl davet edebilir, Allah'ı nasıl tanıtabilir, insanı insana nasıl tanıtabilirdi? İnsana bu âlemde ne yapması gerektiğini nasıl öğretebilirdi! Önce onun bunları öğrenmesi lazımdı ki insanları davet edebilsin, onlara öğretebilsin, hidâyet olabilsin, nur olabilsin.

Kardeşlerimiz için devamlı ne diyoruz?

Kardeşlerimize bakarken nur saçan kandil görmek istiyoruz. Doğru okuyan, rabbinin ismiyle okuyan, rabbinin ekremliğini, hâlıklığını, yaratmasını, yarattıklarını okuyan, anlayan, bu âlemde neden bulunduğunu ve ne yapması gerektiğini Allah adına okuyan, bunları Allah'ın okuttuğu, öğrettiği gibi okuyup öğrenen, aynı zamanda ikrar edip insanları davet eden, hayatı bu şekilde yaşayıp şahid olan, nur saçan kandil görmek istiyoruz. Hem kendisi şehadet etmiş, hem de şahid olmaya davet eden bir kul görmek istiyoruz. Kendileri şahid olduğu için onlara bakanlar da onlarla beraber şahid olurlar. Yoksa mü'min olmak, veli olmak, Mürşid-i kâmil olmak öyle ilimle, bilgiyle olacak şey değildir!

Zaten bilgi sahiplerini görüyoruz! Allah ilimlerinin gereğini yapmayanlar hakkında "kitap yüklü merkep"[11] buyurdu. Herkes

[9] Şûra /52
[10] Duhâ /7
[11] Cuma /5

okuyup okumadığına ya da okuyup öğrendiğiyle ne kadar amel ettiğine bakmalıdır.

Peki, öğrenince ne olur?

Okuyup öğrenince Allah, kuluna Furkan verir. Kul o zaman doğruyu yanlıştan ayırt edebilir. Kul, rabbinin ismiyle okumaya çalıştığı için Allah ona bir de marifet verir, kendini tanıtır, hikmet verir ve muradının ne olduğunu öğretir. Hayatı yaşarken muradının ne olduğunu, kullarına neden, nasıl muamelede bulunduğunu ona öğretir.

Allah ayet-i kerimede **"(Allah) kime hikmet verirse, elbette (ona) pek çok hayır vermiştir"**[12] buyurur. Kul kıpırdasa kazanır zaten. Biraz çaba, gayret sarf edince de marifeti, imanı, aşkı, muhabbeti, şehadeti artmaya devam eder. Doğru bakarsa buna da şahid olur, Allah'a yakınlığının, imanının arttığına şahid olur.

Bununla beraber hayreti artar. Ne yana dönerse dönsün rabbinin vechinin orada olduğuna,[13] güzelliğinin orada tecelli ettiğine şahid olup şehadet eder. Bütün varlığın Allah'a ait olduğuna, varlığın Hayy ve Kayyum isimleri ile diri olduğuna, varlıkta durduğuna şehadet eder. Aynı şekilde Allah'ın bütün varlığı insanın hizmetine verdiğine, her birinin kendi hizmetinde olduğuna şahid olup şehadet eder. Böyle olunca Allah'ın kendisine verdiği kıymeti, değeri, şerefi, insanı nasıl sevdiğini daha iyi anlamış olur.

Allah, kullarına karşı hâlimdir, rahimdir, gafurdur, gaffardır, tevvabtır. Bütün kullarına karşı rahmandır ve hepsine rahmetiyle muamele eder. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"biz resul**

[12] Bakara /269
[13] Bakara / 115

göndermediğimiz kavme azap etmeyiz."[14] Allah resul göndermediği kavme azap eder mi, böyle bir şey Allah'a yakışır mı! Aynı şekilde **"Her kavmin bir hidâyetçisi (uyarıcısı, davetçisi) vardır."**[15] **"Onlara kendi içlerinden onların dilini konuşan resul göndeririz"**[16] buyurmuştur.

Allah neden her kavme onların dilini konuşan bir resul gönderir?

Kavimlerine Allah'ın ayetlerini okusun, beyan etsin, iyice açıklasınlar diye gönderir. Kavmin dilini konuşmasa onlara Allah'ın ayetlerini nasıl okuyacak, beyan edecek! Okusa bile karşıdaki anlamayacağı için ona beyan etmemiş olur. Örnek vermek gerekirse; Arapça bilmeyen biri Kur'an'ı Arapça olarak okuduğunda Kur'an'ı okumuş olur mu? -Olmaz; çünkü anlamamıştır. Anlayabilmesi için Kur'an'ı kendi diliyle okuyup anlaması gerekir.

Peki, Allah, kullarına hitap ederken hangi dille hitap eder?

Tabi ki ilahi lisanıyla, ilahi kelamıyla hitap eder. Allah farklı diller konuşan yüz kişiye aynı anda aynı hitabı yapsa hepsi de Allah'ın dediğini anlar; çünkü o hitabın gönüldeki manası neyse hepsinde de o mana ortaya çıkmış olur; yani Allah onlara hitap ettiğinde Arap olan bu hitabı Arapça, Türk olan Türkçe, İngiliz olan İngilizce, diğerleri de kendi dillerinde anlar. Allah'ın hitabı aynı hitaptır; ama her birine kendi dillerinde gelmiştir. İşte, bu ilahi hitaptır, gönle hitaptır ve herhangi bir lisanda değildir.

[14] İsrâ /15
[15] Rad /7
[16] İbrâhim /4

Fakat, Allah Kur'an'ı indirirken **"onu Arapça bir Kur'an kıldık"**[17] buyurmuştur. Yani Allah vahyini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e indirdiği için onun kavminin diliyle hitabını özel olarak çevirmiş, Arapça yapmıştır; çünkü onun anlaşılması gerekir. Nitekim Kur'an'ı okuyup anlamayanlar onu okumuş olmazlar!

Aynı şekilde rabbinin kelamını okumayanlar rablerini tanımış olmazlar. Kendini okuyup anlamayanlar da kendilerini tanımış olmazlar. Varlığı okuyup tanımayan, varlığı Allah ile bilmeyen, rabbinin ismi ile okuyup anlamayanlar da varlığı anlamış olmazlar. Böyleleri insanı etten, kemikten bir varlık olarak, dünyayı da mal kazanmaktan, makam sahibi olmaktan ibaret görürler. Şimdi böyle olanlar insan olmuş mudur! Kendini, varlığı rabbinin ismiyle okumuş mudur? -Tabi ki okumamıştır.

Öncelikle kendimizi okumayı öğrenmemiz lazım. Biri kendini okuyamamışsa, insanı okuyamamışsa rabbini de okuyamaz; çünkü insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Allah doksan dokuz ismiyle insana tecelli etmiştir. Bu yüzden en kâmil manadaki tecelli bir tek insanda vardır. Diğer varlık sadece Allah'ın birkaç isminin tecellisini taşır. İnsan ise Allah'ın doksan dokuz isminin tecellisini birden taşır. Kendisinde Allah'ın isimlerinin açığa çıkmaması, örtülü olması başka şeydir.

İnsanda Allah'ın isimlerinin açığa çıkması okumak için yetmez mi? -Yetmez. Bunun devamının da olması lazım.

Devamı nedir?

Allah, isimleri üzerinde açığa çıktığında kuluna "haydi, şimdi bunu kemâle erdir" buyurur. İsimlerini tıpkı bir tohum gibi insan

[17] Zuhruf /3

üzerinde açar sonra "haydi kulum, şimdi bu isimlerimi büyüt, bunu geliştir, meyvesini versin" buyurur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Mesela, bir çocukta rahmet var mıdır? -Vardır. Eğer çocuktaki bu rahmet gelişmezse, büyümezse körelir. Allah'ın isimleri çaba, gayret sarf edildiğinde gönülde büyüdüğü gibi aynı zamanda gereken yapılmadığında da körelir.

Peki, çocuklar rabbini bilir mi? -Evet, hepsi mutlaka rabbini bilir. Rabbini bilmeyen hiçbir çocuk yoktur! Hatta belli bir aya kadar melekleri de seyrederler. Bir çocuğa müzik çaldığında da bir bakarsın ki ağlamaya ya da gülmeye başlamış; yani hemen geldiği âlemi hatırlar.

Evet, Allah'ın isimlerinin kulda açığa çıkmasını sonra büyüyüp kemale ermesini anlatıyorduk. İnsandaki özellikler böyledir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"onlar ruhlarındaki kerimliği arttırmak için verirler"**[18] buyurmuştur. Verince insan kerim olur vermeye devam ettikçe Allah'ın Kerim ismi onda artar. Aynı şekilde rahmet etmeye devam ettikçe de gönlündeki rahmet artar. Allah'ın her bir ismi böyledir. Allah'ın her ismi o isimle insanlara verdikçe büyür yoksa aldıkça değil. Bu yüzden dikkat edersek Allah hiç "al" demiyor hep "ver" buyuruyor. Yani devamlı "rahmet et, ikram et, yardım et, hidâyet ol" buyuruyor. Kısacası devamlı olarak "yap, yap ki büyüyesin, kemale eresin" diyor. Evet, sen de rabbinin ismiyle okuduğunda bunun böyle olduğunu görürsün.

Rabbinin ayetlerini okurken aynı şekilde Allah sana kendini, hayatı, varlığı okumayı öğretir. Allah ayet-i kerimede **"rabbin sana**

[18] Bakara /265

okutacak ve sen hiç unutmayacaksın"[19] buyurur. Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. Allah bize de okutunca artık biz de unutmayız; çünkü o zaten bizde mevcuttur.

Hepimiz doğru okuyor muyuz okumuyor muyuz, yoksa rabbimizin ismiyle rabbimizi, kendimizi okumadan, anlamadan sadece kendi kendimize okuduğumuzu, anladığımızı mı zannediyoruz diye kendimize bakmamız gerekir.

Peki, kendimizi nasıl anlayacağız?

Rabbimizi El Esmau'l Husna'sından tanıdık, Allah'ın bize yeryüzündeki halifesi olarak esmasıyla tecelli ettiğini ve bizim de bu esmaları taşıdığımızı anladık, bu durumda kendi üzerimizden Allah'ın isimlerini okuyacağız. Allah'ın isimlerini kendi üzerimizden okuyunca rabbimize ne kadar yakın olduğumuza, aslında hayali, vehmi bir varlığımızın olmadığına, bütün varlığımızın Hakk'ın tecellisinden ibaret olduğuna şehadet edeceğiz. Bunun için de insanı, kendimizi okumamız ve "ben kimim?" sorusuna cevap vermemiz gerekir.

Tabi ki "ben kimim" sorusuna verdiğimiz cevaplar sadece işin özü, esaslarıdır. Bir de bu cevapları kendi üzerimizde açmamız gerekir. İnsan sonsuz bir derya gibidir; çünkü Allah ona ruhundan nefhetmiştir. İnsanın buna şahid olması ve Allah'ın nefhettiği ruh olabilmesi için elbette ki gerekli manevi yolculuğu yapması gerekir. Yoksa insan, Allah'a, kendi hakikatine vasıl olmadan kim olduğunu gerçek manada anlayamaz.

Daha önce söylemiştim; Allah birine perdeyi açsa ve ona ruhunu ya da başkasının ruhunu gösterse o kişi ruhu görünce tek bir nefes bile alamaz ve o ruhun güzelliği karşısında muhabbetten

[19] A'lâ /6

ölür. İnsan böylesine güzeldir; çünkü Allah ona ruhundan nefhetmiştir; ama insan, bundan mahrumdur. Ne kadar dünyaya dalmış, çamura batmışsa Allah'ın nefhettiği bu ruhtan, kendi hakikatinden o kadar uzaklaşmıştır. Ne kadar cahil kaldıysa cehâletin karanlığı, zulümatı onu kaplamıştır. Bu cehâlet karanlığının onu kaplaması; okumadığı, dinlemediği, anlamaya ve Allah'ın kendisine nefhettiği ruhunu tatmaya çalışmadığından dolayıdır.

Vuslat yolculuğu aynı zamanda baştan sona okumaktır. Hem kendini, hem bütün varlığı, hem bütün olayları, meseleleri, hadisatı; yani imtihanları, Allah'ın takdirini rabbinin ismiyle okumaktır.

Misal; Allah bize bir muamelede bulunuyorsa neden bize böyle bir muamelede bulunduğunu biliyor muyuz? -Bilmiyoruz. Çünkü rabbimizi tanımıyoruz. Rabbimizi tanısak neden bize veya başkasına öyle bir muamelede bulunduğunu anlarız.

Allah'ın neden böyle bir muamelede bulunduğumuzu anladığımızda sadece Allah'ın rahmetini anlarız. Rabbimizin bize nasıl rahmet ettiğini, bizi nasıl mağfiret ettiğini, affettiğini, isimleri ile bize nasıl tecelli ettiğini, nasıl sevdiğini görür, buna şahid oluruz. Bu bütün insanlar için böyledir. Buna rağmen insan kendine zulmeder, hatta zulmü dışarı taşar ve başkalarına da zulmeder; ama Allah insana yine de rahmetiyle muamele etmeye devam eder.

Rabbimizi anlamadığımız onun ismi ile okuyamadığımız için varlığı, olayları da onun ismi ile değil, kendi vehmimize, zannımıza, bilgimize göre okuruz. Herkes birbirinden farklı anlayabilir, sonuçta herkes kendindeki bilgiye göre anlar, etrafını da bu bilgisine göre okur. Eğer insanın Allah'a dair bir bilgisi yoksa; yani

Allah'ı tanımıyorsa o insan yanlış okur. Yanlış okuduğu için de yanlış düşünür, yanlış konuşur, yanlış yapar. Onun her şeyi yanlıştır, doğru bir tarafı yoktur. Hak bir tek Allah'tır ve Allah doğruyu söyler. Gerisi yanlıştır, yalandır, batıldır.

Biz de bakacağız, Allah ile ne kadar okuyoruz? Herkesin bu konuda kendisine bakması, rabbini, rabbinin isimlerini, rabbinin takdirini, muradını, hikmetini, muamelesini, imtihanları okuması gerekir. Okumadıysa o kişi cahildir! İsterse on tane üniversite bitirmiş, yüz bin tane kitap okumuş, hatta yeryüzündeki bütün kitapları okuyup bitirmiş olsun o karanlıktadır, cahildir. O ki rabbini bilmiyorsa neyi bilirse bilsin cahildir; ama biri rabbinin ismi ile okuyorsa o kişi okuma, yazması olmasa bile âlimdir. Zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in okuması, yazması yoktu; ama yaratan rabbinin ismi ile okudu, Allah'ın yarattıklarını da onun ismi ile okudu, rabbinin kerimliğini, ikramını okudu.

Allah'ın âlim dediği ile bizim âlim zannettiğimiz farklıdır. Allah'ın cahil dediği ile bizim cahil zannettiğimiz de farklıdır. Allah'ı bilen âlimdir, bilmeyen cahildir. Kendini bilen kendine arif olur. Allah'ı, kendini bilmeyenler, tanımayanlar arif olamazlar; yani marifet sahibi olamazlar. İnsanın kendini bir bilgiyle bilip bu bilgiye göre kendine bakması başka bir şey, Allah'ın ona kendini tanıtması başka bir şeydir.

Evet, kulun kendini ve kendi üzerinden rabbini tanıması gerekir. O zaman kul arif olur. Arif-i billah; yani Allah ile arif olan, Allah'ı tanıyan, Allah ile bilen bir kul olur ve her şeyi Allah ile tanır, anlar.

Hepimiz biliyoruz ki "yaratan rabbinin ismi ile oku!"[20] ayeti Allah'ın ilk indirdiği ayettir. Birine "peki, nasıl okuyalım" diye

[20] Alak /1

sorsak cevap veremez, "işte, Allah oku demiş" der. Kime oku demiş, diye sorsak "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e oku demiş" diye cevap verir. "Peki, Allah sana yaratan rabbinin ismi ile oku" demedi mi!

Allah ayetin devamında **"muhakkak ki insan haddini aşar (azar)"** buyurur. Neden? Cevabı yine Allah veriyor. **"Kendini müstağni (ihtiyaçsız) gördüğü için (azar)."**[21]

İnsan kendini rabbine karşı, rabbi ile okumaya, rabbinin ismine okumaya karşı ihtiyaçsız görür ve "Allah böyle söylemiş olabilir; ama ben biliyorum, ben kendime göre okuyorum, onunla okumuyorum! Ben ondan daha iyi biliyorum; çünkü ben görüyorum ki çamurdan biriyim, görüyorum ki dünyaya ihtiyacım var. Görüyorum ki insanlar malı, mülkü, mevkisi olanları övüyor. Ben ahireti görmüyorum, rabbimi de görmüyorum" der. Kör olmuş ya bu yüzden göremez ve azar.

Vuslat yolunu yürürken rabbimizin huzuruna çıkıyoruz; yani miraca çıkıyoruz. Devamlı söylüyorum Allah **"dileyen rabbine varan bir yol tutsun"**[22] buyurmuştur. Yolu gitmeden varamıyorsun! Okumadan, anlamadan doğru yapmak, doğru bakmak mümkün müdür? -Mümkün değildir! Öncelikle rabbimizin ismiyle okumayı bilmemiz, rabbimizin ekrem olduğunu, bütün güzelliği ile tecelli ettiğini anlamamız, okumamız gerekir. Bu durumda nereye bakarsak bakalım Allah'ın güzelliğine şahid olur, her şeyin rabbini hamd ile tesbih ettiğine şahid olur, şehadet ederiz, yoksa bunları okumayınca anlayamayız!

[21] Alak /2-3, 6-7
[22] İnsân /29, Müzzemmil /19, Nebe /39

Allah **"her şey rabbini hamd ile tesbih eder; ama siz bunun şuuruna varamazsınız"**[23] buyurmuştur. Sende bir şuur vardır. Peki, neden her şeyin rabbini hamd ile tesbih ettiğinin şuuruna varamıyorsun? Çünkü her şeyin rabbini hamd ile tesbih ettiğinin şuuruna varabilmen için önce senin rabbine varman, senin bu şuurunun açılması gerekir. İşte, okudukça, anladıkça senin şuurun da açılır.

Elbette ki herkesin kendine göre bilgisi, ilmi, marifeti, şuuru vardır, şuuru da açılmıştır; ama buna rağmen insan her şeyin rabbini hamd ile tesbih ettiğinin şuuruna varamıyor! Bunun için bir yolculuk, bir yol gerekir, sırat-el mustakim gerekir, bütün varlığın sahibine varman gerekir. Bütün varlığa, rabbini hamd ile tesbih ettiğini bilerek bakıp varlığı bu şekilde okuman gerekir ki bu sende açılsın, varlık sana yakın olsun, seninle samimi olsun, seninle konuşsun.

Bütün varlık Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıyor muydu? -Tanıyordu. Bütün peygamberleri tanıyor muydu? -Tanıyordu. Hayvanlar, peygamberleri tanıyor muydu? -Tanıyordu. Kur'an'ı okuyan, dinleyen herkes Allah'ın böyle beyan ettiğini bilir. Onlar bizi tanıyor; ama biz onları tanımıyoruz.

Söyledim, okumak; anlamak ve anladığını tatmak demektir. Mesela; bir ağacın yanında durup ona "sen kimsin" diye sorduğunda ağaç "ben Allah'ın kuluyum. Allah beni senin için yaratmış, ben senin hizmetindeyim, sana meyve veriyorum. Meyvem tadını, kokusunu, rengini topraktan alıyor. Bu özellik bende var; ama topraktan benim için gerekli gıdaları alıp büyümem lazım. Meyvelerimi sana ikram etmek için hazırlıyorum" der. Şayet ağaç sana böyle söylerse sen o ağaca

[23] İsrâ /44

artık nasıl bakarsın? -Ona muhabbetle bakarsın hatta ona sarılmak istersin. Hiç onu susuz bırakabilir, gereksiz yere bir yaprağını koparabilir misin? -Koparamazsın! Onu budaman gerektiği zaman dahi onun uyumasını beklersin. Kışın uyuyunca onu budarsın, yoksa uyanınca ona kıyamazsın.

Evet, her bir varlık kendisine "sen kimsin" diye sorulduğunda böyle cevap verir. Aynı şekilde bir hayvana sorsan yine aynı cevabı alırsın. Allah ayet-i kerimede **Allah, kimine binesiniz, kimini de yiyesiniz diye sizin için hayvanları (nimet) kılandır"**[24] buyurmuştur.

Peki, onlara "sen kimsin" diye sorsan ne cevap verirler?

"Benim işim sana süt vermektir. Bununla beraber doğurmaktır, doğurduğum yavrumu büyütmek, onu da senin hizmetine vermektir. Gerektiğinde sana kurban olmak, et yedirmektir. Ben senin emrindeyim" der. Onlar kesileceklerini bilirler. Buna rağmen barınaklarından kaçarlar mı? -Kaçmazlar. İşte, her biri insan için bir ayettir.

Ay'a da, Güneş'e de, yıldızlara da, nefes aldığın havaya da sorsan sana böyle cevap verir; çünkü hepsi Allah'ın isimlerinin tecellisinden ibarettir ve hepsi Allah'ın emrinde, hükmündedir, hepsi Allah'ın emrine, hükmüne isteyerek boyun eğmiştir.

Allah ayet-i kerimede **"(Allah) sonra duman hâlinde bulunan göğe yöneldi, ona ve yeryüzüne 'isteyerek veya istemeyerek gelin' buyurdu. İkisi de 'isteyerek geldik' dediler"**[25] buyurmuştur. Yani Allah isteyerek ya da istemeyerek gelin, buyurmuş, onlar da "aşkla, muhabbetle geliyoruz" demişlerdir.

[24] Mü`min /79
[25] Fussilet /11

Bütün varlık bu şekilde Allah'a itaat hâlindedir. Sadece Allah'ın irade verdiği kullar kendi iradeleri ile tercih yaparlar. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"her şey rabbine secde eder, insanların da bir kısmı"**[26] buyurmuştur. Neden insanların sadece bir kısmı rabbine secde eder? -Çünkü Allah, insana irade vermiştir. Zaten başımıza ne geldiyse irademizden, kendimizi akıllı zannettiğimizden dolayıdır.

Allah ayet-i kerimede **"Allah sizin için zorluk dilemez, kolaylık diler"**[27] buyurmuştur. Allah kazanmamızı diliyor; ama bize bir tercih hakkı vermiştir; yani hiçbir varlığa vermediği şerefi, yakınlığı vermiştir. Hâl böyleyken insan rabbini severek, isteyerek kendi iradesiyle tercih etmezse Allah da ona "sen bu hâlinle beni sevmiyor, bana teşekkür etmiyor, hamd etmiyor, beni tanımıyor, anlamıyor, tanımak istemiyorsan kendi şerefinden, kendinden yüz çevirmişsin. İnsan olmayı, bana yakın olmayı, güzelliğim olmayı kabul edememişsin. Sana zorla bir şey vermem" der. Hiç zorla güzellik olur mu! Biri seni sevmiyorsa, yakasını tutarak "ille de beni seveceksin" diyemezsin. Böyle bir sevgi olur mu! Allah, kuluna irade vermişse bu durumda kulun kendi iradesiyle Allah'ı sevmesi lazım.

Biz de neyi tercih ettiğimize bakacağız. Yani tüm varlığı, olayları rabbimizin ismi ile mi okuyoruz yoksa kendi ilmimizle, nefsimizin istekleriyle ya da başkalarının, dünyanın, mevkinin, makamın bize dayattığı şeylerle mi okuyoruz! Bilmemiz lazım ki derdimiz, gayemiz neyse bizim okumamız da onun ismi iledir ve gayemize ulaşmamızın gereği neyse ona göre okuruz.

Peki, rabbimizin ismiyle okumadığımızda ne olur?

[26] Hac /18
[27] Bakara /185

Cahil kalırız, rabbimizden cahil kalırız. Böyle bir insan acaba Allah katında, melekler katında nasıl bir durumdadır! Oradan gelmiş çünkü. İnsan bu âleme ait değildir, dolayısıyla nasıl bir çamura düştüğüne, çamurda nasıl kaybolduğuna; yani kendi durumuna bakmalıdır.

Evet, herkes kendi marifetine göre okur. Herkes kendine, ne kadar okuduğuna, ne kadar okuyabildiğine, ne zaman okuduğuna, okuduğunu ne kadar anladığına, ne kadar kabul ettiğine; yani ne kadar iman ettiğine bakmalıdır. Lafla herkes iman ettiğini söyler; ama insanın bir de kendine dönüp bunu ne kadar yaptığına şahid olması gerekir.

Eğer Allah'ın ilk emri "oku" ise o zaman ahiret günü ilk olarak okuyup okumadığımızdan hesaba çekileceğiz. "Rabbinin ismine okudun mu, okumadın mı, rabbinin ismi ile anladın mı, anlamadın mı, rabbinin ismine, isimlerine iman ettin mi, etmedin mi, rabbinin kerimliğine şahid oldun mu, olmadın mı! Yoksa kendini müstağni görüp haddini mi aştın, ben bildiğim, anladığım gibi okurum mu dedin, rabbini kabul etmeyip inkâr mı ettin ya da kendinden perdeledin mi" diye hesaba çekileceğiz.

Allah ilk indirdiği ayetlerin devamında **"muhakkak ki dönüş rabbinedir"**[28] buyurur. Yani rabbine dönecek ve bu okumanın hesabını vereceksin, bunun hesabını sana soracağım, buyuruyor.

Ellezî alleme bil kâlem:[29] "(Oku) O ki kalemle talim ettirdi." Kime? -Her bir insana. **Allemel insâne mâ lem ya'lem:**[30] "İnsana bilmediklerini öğretti." Yani Allah, insana zaten bilmediklerini

[28] Alak /8
[29] Alak /4
[30] Alak /5

öğretmiştir. Bu yüzden "sana okumayı ben öğretiyorum" buyurdu Allah.

Kâlem deyince zahiri olarak bildiğimiz kâlemi anlamayalım. Bu kâlem, Allah'ın kudret kâlemidir. Yaratan rabbi, kudret kâlemiyle insanın fıtratına kulluğu yazmıştır sonra insana bilmediklerini öğretmiştir.

Mesela Allah ayet-i kerimede **"Allah rahmeti zatına yazdı"**[31] buyurmuştur. Şimdi Allah, rahmeti zatına kâlemle mi yazmıştır? -Elbette ki hayır.

İşte, Allah sana kâlemle talim ettirirken de sana tecelli edip âbd olmayı senin fıtratına yazmıştır. Sana seni talim ettirmiştir; ama tercih tabi ki de sana aittir. İstersen Allah'ın sana yazdıklarını, talim ettirdiklerini açığa çıkarırsın istersen de onu kabul etmez nefsine, şeytana ya da başkalarına göre bir hayat yaşarsın.

Biri anlatmıştı. Bir baba, çocuğunu yanına alır ve ona insanın kim olduğunu, nereden geldiğini anlatmaya çalışır. Anlatırken de "biz maymundan gelmişiz, atalarımız maymundur sonra evrim geçirdik" diye anlatır. Çocuk, annesinin yanına gittiğinde "anne biz nereden geldik" diye sorar. Annesi "bizi Allah yarattı" diye cevap verir. Çocuk da "ama babam bizim maymundan geldiğimizi söylüyor" der. Annesi de "onlar babanın ailesi, babanın sülalesidir. Bizimkiler maymundan gelmedi" diye cevap verir.

Evet, herkes ailesi kimdir diye kendine bakmalıdır?

Bir insan hakiki manada kendini görse ve rabbinin güzelliğine kendi üzerinde şahid olsa, nereden geldiğini bilse, şahid olsa, rabbine ne kadar yakın olduğunu anlasa, bunu okusa,

[31] En'âm /12

iman etse, şahid olsa, başka biri de çıkıp ona "sen çamurdan birisin" dese bunlara şahid olan kul onu ciddiye alır mı! Ona sadece acır "yazık sana! Cahil kalmış, kör adam" der. On kişi, yirmi kişi, elli kişi aynı şeyi söyleyince bunlara şahid olmayanlar onlara meyledebilir; ama yüz bin kişi aynısını söylese de rabbinin güzelliğine kendi üzerinde şahid olanlar doğrusunu bilir ve onlara meyletmez. Bu yüzden kim ne derse desin biz rabbimizin ismiyle okuyalım.

Herkes rabbinin ismiyle kendini, varlığı, hayatı, Allah'ın kendisine yaptığı muameleyi okusa, okurken de rabbinin kerem sahibi olduğunu, rahman ve rahim olduğunu anlayarak okusa; yani rabbini kendisi gibi zannetmese, El Esmau'l Husna'sından rabbini tanıdığı kadar okumaya çalışsa Allah ona geri kalanı öğretir inşallah.

Allah bizi, rabbinin ismiyle okuyanlardan eylesin inşallah. Allah bizi onun yaratan olduğunu, ekrem olduğunu okuyup şehadet edenlerden eylesin. Allah bizi bütün varlıkta rabbinin El Esmau'l Husna'sına şahid olanlardan ve bütün varlığın rabbini hamd ile tesbih ettiğini okuyanlardan eylesin. Allah bizi insanın, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğunu, Allah'ın ona ruhundan nefhettiğini, ona "kulum, âbdim, âşığım, velim" dediğini okuyanlardan eylesin. Allah bizi okuduğunu anlayan, iman eden, tadan ve yaşayan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

3.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle okumayı öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk.

Rabbimizin ismiyle neyi okumamız lazım?

Önce rabbimizin tecellisini, isimlerini; yani El Esmau'l Husna'yı okumamız lazım. İnşallah şimdiye kadar bizi dinleyen kardeşlerimiz El Esmau'l Husna'yı anlamış, anlamaya çalışmıştır.

Rabbimizin tecellisini, isimlerini okuduktan sonra insanı; yani kendimizi okumamız gerekir. Kendimizi de rabbimizin isimleriyle; yani El Esmau'l Husna'sıyla okumamız gerekir.

Allah mülkün maliki ve melikidir. Mülkün sahibi olan, mülkünde melik olan ve mülkünü idare eden odur. Kullarını imtihanlara tabi tutan odur. Hayatı yaşarken de rabbimizin efâlini, işlerini okuyoruz. El Efalu'l Husna ve Aşk sohbetlerini yaparken rabbimizin güzel fiillerini nasıl okumamız gerektiğini anlamaya çalıştık. Bu yüzden rabbimizi nasıl tanımamız, isimlerini ve fiillerini nasıl okumamız gerektiğini artık biliyoruz inşallah.

Bu sohbetimizde ise hep beraber insanı okuyacağız.

Peki, insanı rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerekir?

Allah'ı isimlerinden, El Esmau'l Husna'sından nasıl tanıdıysak insanı da aynı şekilde Allah'ın isimlerinden tanımamız,

öyle okumamız lazım. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah'ın zatı hakkında tefekkür etmeyin"*[1] buyurur. Allah da ayet-i kerimede **"Artık (onun kendini vasıflandırmadığı şekillerde) Allah'a, (şanına uymayan) benzetmeler yapmaya kalkmayın."**[2] Allah'ın zatı hakkında misal verilmez, buyurmuştur. Allah'ın zatı hakkında misal veremezsin; çünkü onu anlaman mümkün değildir.

Allah için durum böyleyse Allah'ın ruhundan nefhettiği insan için de durum budur. Bu yüzden insanı tanıyamazsın, anlayamazsın. Bırak herhangi bir insanı anlamayı daha sen kendini tanımıyorsun.

Allah, insanın gönlüne günde üç yüz atmış defa onu marifet sahibi yapmak için tecelli eder ve her defasında tecellisi farklıdır, böylelikle kendini insana tanıtır ve insanı marifet sahibi yapar. Zaten yaratılışında Allah ona kendi güzelliğinden bir elbise giydirmiş sonra onu ahsen-i takvim üzere yaratmış, sonra da onu en aşağıya, esfel-i safiline indirmiş ve onu perdelemiştir. Yalnız bu güzellik insanın hakikatinde yine de mevcuttur; ama insan kendi hakikatinden habersiz olduğu için onu bilmiyor, bu güzelliği tatmıyor!

Nasıl ki insan âlemlerin rabbini bilmiyorsa Allah'ın ruhundan nefhettiği ruhunu da bilmiyor, anlamıyor. İşte, insan dünyaya Allah'ın kendisine nefhettiği ruhunu bilsin, kendini bilsin, anlasın, tanısın, kendine şahid olsun, kendinde rabbine şahid olsun, şehadet etsin diye gönderilmiştir. Yaratılışın gayesi budur.

Kul kendinde rabbinin isimlerine, güzelliğine şahid olunca üzerinde Allah'ın muradı gerçekleşir. Yoksa kendini topraktan, çamurdan bir insan olarak görürse kendini tanımamış, anlamamış

[1] Acluni, Keşfu'l-Hafa, I/357-358, 449
[2] Nahl /74

olur. Böyle biri için sadece çamura; yani dünyaya ait arzular, istekler vardır. Bu kişi hâla çamuru aşamamış ve kendi hakikatine doğru yolculuk yapamamıştır. Hâlbuki Allah, bu yolculuğu nasıl yapması gerektiğini peygamber ve kitap göndererek en ince ayrıntısına kadar bütün kullarına anlatmıştır.

Allah ayet-i kerimede buyurur. **Er rahmân. Allemel kur'ân. Halakal insân. Allemehul beyân.**[3] Allah okuduğumuz bu ayetlerde önce "Rahmân" dedi. Şimdi biri bu ayeti okuduğunda ona "zahiri olarak ne anladın" diye sorulsa "işte, Rahman dedi sadece" demesi yeterli olur mu? -Olmaz. Senin bir şey anlaman, bunu bir yere bağlaman gerekir; yani bu ayeti bir sonraki ayetlerle beraber anlaman gerekir.

Nasıl?

Allemel Kur'an: "Kur'an'ı talim etti." Kime talim etti? Henüz ortada biri yoktur. **Hâlakal insân:** "İnsanı yarattı." Dikkat edilirse Allah burada "Rahmân, Kur'an'ı insana talim etti" demedi sadece "insanı yarattı" buyurdu.

O hâlde Allah insanı neyle yaratmıştır?

Kur'an'ı talim ettirerek vahyi ile yaratmış, insanın hamurunu Kur'an ile yoğurmuştur. Bu yüzden Kur'an, insanın her zerresinde mevcuttur. Zaten Kur'an kelime manası itibariyle okunan demektir. **Allemehul beyân:** "Ona (insana) beyanı talim etti." Kur'an'ı, Rahmân'ı beyan edip talim etti. Yani insan rahmetten, aşktan, muhabbetten yaratılmış, Kur'an ile yoğrulmuş Allah'ın kelamıdır. Bundan dolayı Allah Hz. İsa (a.s.) için **"O, Allah'ın kelimesidir"**[4] buyurmuştur.

[3] Rahmân /1-4
[4] Nisâ /171

Bir insan, Rahman'a yolculuk yapmadan, Rahman'a varmadan, şahid olmadan, şehadet etmeden, kendinde ve bütün varlıkta Rahman'ı okumadan kemale ermiş olmaz, kâmil insan, veli olmuş, gerçek manada kul olmuş olmaz, âlemlere rahmet olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tâbi olmuş olmaz.

İnsanı okurken Allah'ın öğrettiği gibi rabbimizin ismiyle okumamız gerekir. Yoksa kendi kendimize göre okumuş oluruz.

"İnsan kimdir" sorusuna Allah'a göre cevap vermeyenler hiçbir zaman kendini tanıyamazlar; çünkü Allah'a ters düşmüşlerdir. İnsanın kim olduğuna şahid olmadan, şehadet etmeden sadece bilgiyle insanın kim olduğunu bilmek yetmez. Bilgi; insanın gerekeni yapması, kazanması, gerekeni görmesi, buna şahid olup şehadet etmesi içindir. Yoksa şahid olmadan "ben bunu anladım" diyemezsin, sadece bilginle bunu anlayamazsın!

Zahiri olarak bildin; ama anlaman için yola girip yürümen, kavraman için daha da yürümen gerekir. Ona şahid olup şehadet etmen, tatman için ise yolun en az yarısını geçmen gerekir. Yoksa sadece kendi kendine hayal kurmuş olursun; çünkü başına en ufak bir musibet, bir bela gelince Allah'ı inkâr ediyorsun, ona isyan ediyorsun. Eğer gerçekten anlamış olsaydın böyle olmazdı, gelen musibetten dolayı Allah'a isyan etmez, itiraz etmezdin.

Evet, aslında her neyi anlatırsak anlatalım insanı anlatıyoruz. Kendimizi tanımamız ve insanın kim olduğunun tam olarak anlaşılması için her yönden insanı anlatıyoruz.

Peki, gerçek manadaki bir kul nasıl olmalıdır?

Gerçek manadaki bir kulun her sözü, fikri, düşüncesi Allah olmalıdır. Öyle ki onun her zerresine Allah tecelli etmiş olsun.

Nasıl?

Böyle bir kul dengeyi bozmadan, her hâli ve her sözüyle Allah demelidir. Mesela; kendisine "nereden geldin" diye sorulsa "Allah'tan" demelidir. "Nereye gidiyorsun? Allah'a" "nereye gitmek istiyorsun? Allah'a" "neyi bilmek istiyorsun? Allah'ı" "neyle, kiminle konuşmak istiyorsun? Allah ile" "kimden almak istiyorsun? Allah'tan" "kime vermek istiyorsun? Allah'a" demelidir. Peki, Allah'a verilir mi? -Elbette ki verilir; çünkü Allah ayet-i kerimede **"Allah'a güzel bir borç verin"**[5] buyurmuştur. Demek ki Allah yolunda bir şey verince onu Allah'a veriyormuşsun!

Aynı şekilde gerçek manadaki bir kula kimi, neyi sevmek istiyorsun, diye sorulsa yine "Allah'ı" der. "Kime yakın olmak istiyorsun? Allah'a" "kime kul olmak istiyorsun? Allah'a" "derdin nedir? Allah" "dermanın nedir? Yine Allah" der. İşte, böyle olan kuldur, bu Hz. İnsandır! Zaten vuslat yolunu böyle olmak için yürüyoruz.

Peki, insanın sadece böyle söylemesi yeterli midir?

Elbette ki yeterli değildir. İnsanın bir de buna şehadet etmesi, şahid olması; yani onda Allah'tan başka bir şeyin kalmaması, bakarken Allah'tan başka bir şeyi görmemesi gerekir. Bir şeyi görmemek gerekir derken zahiri olarak bir şeyi görmemeyi kastetmiyoruz. Allah'tan başka bir şeyi görmemek demek; bir şeye bakarken onun sahibini, rabbini görmek, Allah'ın o kula, mahlukata, varlığa olan muamelesini görmek, her anda Allah ile muhatap olduğunu bilip onun huzurunda olduğunu bilmek, ne yana dönerse dönsün rabbinin vechinin, güzelliğinin orda olduğunu bilmek demektir. Bilmek yetmez bunu görmek, buna şahid olup şehadet etmek demektir. Bu, aşktan,

[5] Müzzemmil /20, Bakara /245

muhabbetten sarhoş olmak, mest olmak, hayran olmak, hayret etmektir. Zaten hayret makamı da budur. Hayran bir şekilde hayrette olmaktır. En kâmil manadaki insan kul olmuş zat Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, peygamberlerdir. Onların hâline baktığımızda da sadece hayranlığı, hayreti görürüz.

Allah; insanları, Hz. İnsan ve sadece görünümü insan gibi olan; ama insanlığını kaybetmiş, hayvan gibi, hatta hayvandan daha aşağı olanlar diye ikiye ayırır. Tabi ki bu tercihi kendileri yapmıştır. Allah ayet-i kerimede **"(iman da bellidir, küfür de bellidir) dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun"**[6] buyurur. Dileyen şükretsin, dileyen nankörlük yapsın. Tercih insanın kendisine aittir.

Allah, Hz. İnsan deyince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup onun yolunda yürüyerek Hz. İnsan olmayı kazanan, insanlığa layık olanları kast eder. Yoksa insan deyince sadece görüntüsü insan olup içinde bir canavar veya hayvan olan köpek, timsah, eşek, maymun, domuz olanları kast etmez. Bu tür insanlar dış görüntüsü itibariyle insan gibidir; ama nefis olarak hayvan suretine bürünmüştür, manevi hâlleri böyledir. İşte bunlar ters tarafı tercih edenlerdir.

Evet, Allah insanları ikiye ayırır; iman edenler, bir de iman etmeyenler; yani mü'minler ve diğerleri. Diğerleri derken kâfir, müşrik, münafık, fasık ve zalim olanlar. Allah her birinin hâlini Kur'an'da ayrı ayrı olarak açıklamıştır. Allah hepsini insan olmaya; yani kendi kendilerine davet ediyor ve "sana verdiğim şerefi kaybetme! Beni dinle, benimle oku! Seni yaratan rabbinle oku, rabbinin ismiyle oku, rabbinin ismini oku" buyuruyor.

[6] Kehf /29

Mü'min, rabbiyle beraber olandır, rabbini unutmayandır. Allah'a yeryüzünde halife olup rabbinin güzelliğini üzerinde gösterendir.

Nasıl ki Allah'ı El Esmau'l Husna'sından tanıdıysak insanı da üzerinde tecelli eden Allah'ın El Esmau'l Husna'sından tanımamız gerekir. Eğer biri Allah'ın Rahmân isminin tecellisiyle bütün mahlûkata, insanlara rahmet ediyorsa onun üzerinde Rahmân tecelli etmiştir. Bununla beraber Rahîm ismiyle mü'minlere özel olarak rahmet ediyorsa, Vedûd ismiyle seviyorsa, Afuvv ismiyle hataları affediyor, özür dileyenin özrünü kabul ediyorsa, kendisine tekrar tekrar, çeşit çeşit hata yapılsa da o yanlışları, hataları Ğafûr ve Ğaffâr isimleriyle affediyorsa, basir olarak Allah'ın nazarıyla nazar ediyor, semi' olarak Allah ile işitiyorsa, El Hakem, El Hakîm olarak Allah'ın verdiği hükmü veriyorsa o kul Hz. İnsandır!

Allah'ın her bir ismi kulda böyle tecelli etmiştir. Bu durumda insanı Allah'ın esmasından, Allah'ın ona tecelli ettiği isimlerinden tanımamız gerekir. Yoksa "ben onu biliyorum" demek doğru değildir. Onu Allah'ın isimlerinden bileceksin. Bununla beraber onun hakikatini bilemezsin; çünkü daha kendi hakikatini bilmiyorsun. Ne zaman kendi hakikatini bildiysen o zaman zaten bilmediğin bir şey kalmaz. Rabbini bilirsin, insanı bilirsin, böylelikle hakikati de, Allah'ın muradını da bilmiş, anlamış olursun. Bunu sana Allah gösterir yalnız, o sana tanıtır. Bunun için de bir yol yürümen gerekir.

Herkes kendine baktığında Allah'ın isimlerinin kendisinde ne kadar tecelli ettiğini görür. Bir başkasına bakarken de muhatap olduğu kadarıyla Allah'ın isimlerinin onun üzerinde tecelli edip etmediğini de, Allah'a ayna olup olmadığını da görür.

Evet, insanı tanımaya, insanı rabbimizin ismiyle okumaya çalışmamız gerekir; çünkü insan Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. *"Kendini bilen (nefsini bilen, hakikatini bilen) rabbini bilir"*[7] buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Kendini tanıyan rabbini tanır; yani rabbini kendinden, kendi üzerindeki tecellisinden tanır. Bu yüzden rabbimizi anladıkça kendimizi de anlamış oluruz. Kendimizi ondan ayrı görmüyoruz; çünkü o bize şah damarımızdan daha yakındır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"Allah kişi ile kalbi arasına tecelli eder."**[8] **"Allah insanı çepeçevre ihata etmiştir (kuşatmıştır)"**[9] buyurmuştu. Dolayısıyla kul nerede olursa olsun onun huzurundadır, onunla beraberdir. Emri, hükmü o verir, takdiri o yapmıştır. Allah göklerin ve yerlerin nurudur[10] ve sen onun nurunun, tecellisinin, hükmünün içindesin.

Perdeyi aradan kaldırmak lazım. Bunun için de ya arşa çıkmak ya da arşı indirmek gerekir. Rabbimizle aramızdakiler ve nefsimiz aradan kalkınca "gönül, Rahmân'ın arşı olduğu için"[11] biz de arşta olmuş oluruz. Artık arş mı aşağı indi yoksa biz mi arşa çıktık burası belli değildir. Belki de ikisi beraberdir; ama hangisi olursa olsun sonuç olarak biz kendimizi arşta görürüz.

Evet, rabbimizi nasıl tanıyacağımızı öğrenmemiz gerekir; çünkü rabbimizi tanırken, kendimizi de tanımış oluruz.

Rabbimiz rahmandır, rahimdir, rahmeti her şeyi ihata etmiştir, rahmeti gazabını geçmiştir ve o rahmeti zatına yazmıştır. Aynı şekilde rabbimiz mülkün maliki, meliki, idare edicisidir. Biz rabbimizin melikliğini, malikliğini seviyoruz. Onun melikliği,

[7] Aclunî, 2/262
[8] Enfal /24
[9] İsrâ /60
[10] Nur /35
[11] K. Hafâ: 2/130

malikliği yanında “bir de ben melikim, ben malikim” demiyoruz! O bizim üzerimizde de melik ve maliktir, o bize karşı rahman ve rahimdir. O bizim üzerimizde hâdîdir, insanlara üzerimizden hidâyeti verir, ikram eder. O hâlıktır, hâllaktır, bedi’dir, baridir; yani yaratandır. Tekrar tekrar yaratır, yarattığını yok eder sonra yeni bir yaratılışla onu yeniden yaratır. O, ilk yaratandır, en güzel surette yaratandır.

Bununla beraber o semi’dir, basirdir, işitendir, görendir. El Hakem ve El Hakîm’dir, hükmü verendir, her işi bir hikmetledir. El Veliyy’dir, veduddur, nasirdir, mevladır. Bize dost olandır velimizdir, bizi sevendir, bize yardım edendir, bizim mevlamızdır, bize yakın olandır.

El Hasîb’tir, her işi bir hesapla yapandır. El Kahhâr’dır, El Cebbâr’dır, El Kâhir’dir. Nefsi kahreder, aradan çeker, kuluna muameleyi böyle yapar, bu yüzden kulunu ağır imtihanlara tabi tutup onun nefsini kahreder ve aradan çeker. Ona hem yokluğu hem varlığı yaşatır. Kuluna kendi varlığını tattırır; yani kula Kahhâr ismiyle fenayı ve bekayı ihsan eder.

Allah El Cebbârdır; dilediğini zorla yapandır. Kul dua etmiş; ama gerekeni yapamamışsa, gerekeni yapmaya gücü yetmemişse onun duasını kabul ettiği için gerekeni ona zorla yaptırandır. Ğafûrdur, ğaffârdır, tevvâbtır, afuvvdur. Mağfiret eder, affeder, tekrar tekrar mağfiret eder.

Es Selâm’dır; nihayetinde kulunu selamete çıkarandır, gönlünü cennet yapandır, onu selam yurduna, cennete çekendir, oraya vardırandır, gönlü cennete çevirendir.

El Hakk’tır, hak olarak tecelli etmiştir. Tecelli etmediği ne bir varlık ne de bir an vardır. Onun tecellisi her andadır.

El Hayy'dır; her şey onunla diridir. Bununla beraber El Kayyum'dur. Her şey onunla, onun tecellisiyle varlıkta durur.

El Mu'min'dir; iman verendir. El Muheymin'dir; koruyandır, gözetendir. El Musavvir'dir; en güzel surette yaratandır, her şeyi yerli yerince eksiksiz yaratandır.

El Ğaniyy'dir; hiçbir şeye muhtaç olmayandır. El Fettâh'tır; açandır, kapıları açandır. İnsana fethi ikram edendir. Fetih bir insana ne zaman gelir? -Ne zaman o insan nefsine galip geldi, gönlünün kapısı açıldıysa El Fettâh ismi işte o zaman onun gönlünde tecelli etmiştir.

El Fââl'dır; her şeyi her anda yapandır. Her işin faili kendisidir. Her şeyi bir vesileyle yapar ve kulunu imtihana tabi tutar. El Evvel'dir, El Ahir'dir. Her şeyin evveli odur; ama evveli olmayandır. Her şeyin ahiri odur; ama ahiri olmayandır.

Ez Zâhir'dir; bütün varlıkta tecelli eden odur, bu tecellisini perdeleyen de odur; ama bu perde yine onun kendi nurundandır. Bütün varlık onun nurundan, tecellisinden ibarettir.

El Bâtın'dır; bütün varlığın bir de görünmeyen, batın tarafı vardır. O görünmeyen tarafı da Allah'ın isimlerinin tecellisinden ibarettir ve Allah, El Alîm'dir; her şeyi, her şeyle bilendir.

Bu saydıklarımın hepsi Allah'ın isimleridir, aynı zamanda kulda tecelli eden isimleridir. Kul bunların hepsini rabbiyle bilir, rabbiyle tadar, rabbiyle yaşar, rabbiyle görür, rabbiyle işitir, rabbiyle anlar ve okur. Bunu okuyamayanlar okuma bilmiyor demektir! Hiç okumamıştır, kara cahil demektir! İstediği kadar âlim olduğunu, ilim öğrendiğini zannetsin o kişi cahildir. Allah'ı bilmeyen, kendini bilmeyen neyi bilir!

Âlim demek Allah'ı bilen demektir. Bu yüzden ilim; Allah'ı bilme, tanıma, rabbinin ismiyle okumadır, dolayısıyla biri rabbinin ismiyle okuyamıyorsa hiçbir şey bilmiyor ve hiçbir şeyi okuyamamıştır. Biri daha kendini doğru okuyamadıysa neyi doğru okuyabilir! Okur; ama Allah'a göre değil kendine göre okur. Kendine göre okuyunca da âlim değil, cahil olur.

Her bir kulda Allah'ın isimleri tecelli etmiş midir?

Evet, her bir kulda Allah'ın isimleri tecelli etmiştir. İnsan da rabbinin ismiyle okuyunca kendini bu isimlerle tanır.

Sen bir insan olarak onun tecellisinden başka bir şey değilsin. İnsan onun tecellisinden, ona ayna olmaktan, isimlerinin, güzelliğinin görünmesinden başka bir şey değildir. Bununla beraber Allah ruhundan ona nefhettiği için insan, bütün varlıktan ayrı olarak, özel olarak bir de Allah'ın zati tecellisini taşır.

Allah Es Samed'dir. Boşluk kabul etmeyen ve bütün varlıkta tecelli edendir. Nereye tecelli etmiştir? -Zatına, zatıyla, zatında tecelli etmiştir. Bizim gördüklerimiz, baş gözüyle Allah'ın görmemizi istediği şeylerdir, bir imtihan gereğidir. Yoksa Allah'a göre onun huzurundan hiç ayrılmamışız; yani Allah'a göre hiçbir değişiklik yoktur. İnsana göre huzurdan ayrılmak, Allah'tan, kendinden perdelenmek vardır. İnsana göre zaman vardır, mekân vardır. Yoksa Allah'a göre zaman ve mekân da yoktur. Allah'a göre hepsi aynı andır, bir andır.

Evet, rabbimizi anladıkça, tanıdıkça onun ismiyle okudukça, kendimizi, insanı anlamış oluruz. Burada dikkat edilmesi gereken bir durum vardır. İnsanı tanımış, anlamış oluruz derken Hz. İnsanı tanımış oluruz, yoksa beşerî değil! Beşer zaten çamurdandır, nefsin ne istediği zaten bellidir. Bunu bilmeyen kimse yoktur, herkes bunu bilir; ama insanın bilmesi gereken bunlar değildir.

İnsanın bilmesi gereken; Allah'tır, kendisine tecelli eden rabbidir. O tecelli edince geriye bir şey kalmaz.

Allah'a yakın olmak öyle kolay, basit bir şey değildir. Kendinden, nefsinden, çamurdan, çamurun arzularından, isteklerinden vazgeçmedikçe rabbine varamaz, onun ismiyle okuyamazsın! Bu yüzden karanlıkta kalmışız. Aydınlanmamız, zulümattan, karanlıktan kurtulmamız için de Allah'ın ilk emri olan "oku" emrini yerine getirip okumamız lazım.

Dediğim gibi; Allah'ın ilk emri "oku" ise hesaba çekileceğimiz ilk hesap da "rabbinin ismi ile okudun mu, rabbinin ismini, isimlerini okudun mu, rabbinin nazarıyla nazar ettin mi, rabbinin 'gör, anla' dediğini anladın mı, gördün mü! Rabbin sana 'bana şahid ol' dedi. Peki, şahid oldun mu" hesabıdır.

Bunu anladığımızda Allah'ın insana nasıl bir şeref verdiğini anlamış oluruz. Allah, insanı kendisiyle şereflendirmiş, ruhundan nefhedip şereflendirmiş, halifeliği ile şereflendirmiş, yerde, gökte ikisi arasında ne varsa hepsini emrine vermekle şereflendirmiştir. Hiç bundan büyük şeref olur mu, bundan büyük şeref düşünülebilir mi! Bu nasıl bir şereftir! Hâl böyleyken insan bir avuç toprağa, üç beş kuruşa, nefsinin arzularına, isteklerine tamah ediyor; yani köpeğin kemiği tercih etmesi gibi kemiğe tamah ediyor!

Dünyaya tamah etmekle ilgili bir kıssa anlatayım.

Zatın biri dervişleri ile bir yere giderken yolun kenarında köpekler birbirleriyle oynarlar, birbirlerinin üzerine atlar, yuvarlanırlar. Dervişin biri bunu görünce mürşidine "efendim! Bu köpekler ne güzel birbiriyle oynuyorlar, birbirlerini seviyorlar. Keşke insanlar da böyle olsaydı" der. Bunun üzerine o zat "aralarına bir kemik at da gör bakalım ne oluyor" der. Aralarına

bir kemik atılınca köpeklerin hepsi kemiğe saldırır ve birbirlerini kan revan içinde bırakırlar.

İnsanın nefsi de böyledir! Dünya kemiğine saldırıp birbirlerini kan revan içinde bırakırlar! Bütün savaşların, düşmanlıkların, kinlerin, nefretlerin, hasetlerin hepsi bundan dolayı değil midir!

Nefis, köpekten daha aşağıdır. Dünya kemiğine tenezzül eden, kemiği isteyen köpeğin yeri de neresidir? -Cehennemdir. Sadece dünyayı isteyenin değil gıybet edenin, birbirini eleştirip çekiştirenin yeri de cehennemdir. Köpekleşmiş nefis gıybet ederken kardeşinin etini yiyor,[12] öyle değil mi! Kardeşinin etini yiyen köpekleşmiş bir nefsin yeri de neresi olur? -Tabi ki cehennem olur. Böyle biri rabbinin güzelliğini hiç taşımıyordur. Eğer rabbinin güzelliğini taşımış olsaydı etrafına rahmet ederdi, ikram ederdi, yardım ederdi, severdi, Allah için yedirir, içirir, bunu yaparken de "seni Allah rızası için yediriyorum, içiriyorum ve senden bir teşekkür bile beklemiyorum" derdi. İnsanlara hidâyet, aşk, muhabbet olurdu, cennet olurdu; ama böyle olmak yerine kardeşinin etini yiyorsa bu köpek değil de nedir!

Aynı şekilde onu dinleyen, onu seven, onunla beraber olan, onu dost edinen; yani onun nefsini dost edinen, onun peşinden giden de onu ilah edinmiştir! Böylelerinin yeri de herhâlde Allah'ın huzuru değildir, Allah'a yakınlık değildir. Böyle birine baktığımızda onun okuma bilmediğini, rabbinin ismiyle okumadığını hemen anlarız. Güya insan bu!

İnsan kelimesinin iki manası vardır. Biri isyan eden manasına gelen nisyan kelimesinden türetilir. Yani isyan eden, itiraz eden manasındadır. Tabi, insanın itirazı da iki türlüdür. Bir

[12] Hucurât /12

Allah'a itiraz etmek, bir de şeytana, zulme, haksızlığa, imansızlığa itiraz etmek. İsyanı ya Allah'adır ya da iblise, şeytana, nefsine, dünyayadır.

İnsan kelimesinin diğer manası ise yakınlık manasına gelen üns kelimesinden türetilir. Yani yakınlık kurabilen, yakın olabilen, sevebilen, sevilebilen, sevgiyi kazanabilen, Allah'a yakın olabilen, kendine, kendi hakikatine yakın olabilen dolayısıyla insanlara yakın olabilen, bütün varlığa mahlukata yakın olabilen demektir. Bunun da tam tersi olabilir. Yani insan, Allah'a yakın olabildiği gibi nefsine, şeytana, cehenneme, zulme, dünyaya, puta, küfre, şirke de yakın olabilir. Artık tercih insanındır, bu iki tercih arasında kendi tercihini kendisi yapar. Ya Allah'a, insana, varlığa yakınlığı tercih eder ya da nefsine, dünyaya, şeytana yakınlığı tercih eder.

Aynı şekilde ya nefsine, şeytana isyan eder, onlara karşı durup gereğini yapar, onlarla savaşır, mücadele edip kazanır ya da tam tersini yapar ve nefsinden yana durup Allah'a isyan eder, itiraz eder. İnsanın hâli böyledir! Ya rabbini dinler, rabbi ile konuşur, rabbinin ismiyle okur, ismini okur ya da nefsini dinler, şeytanı dinler, nefis ile, şeytanla okur, anlar, öyle de konuşur, düşünür, hareket eder, amel işler, bir şeylerin peşinden koşar; ama hangi tarafta durursa dursun tercihi kendisi yapmıştır.

Rabbini tercih edenle, rabbinin ismi ile okuyanla okumayanlar birbirinin tam tersidir. Biri esfel-i safiline yol alır, öteki ise alay-ı iliyine yol alır. Yolculuk sıfır noktasından başlar. Dileyen rabbine dost, veli olmayı, ahireti, rabbinin rızasını, yakınlığını, sevgisini tercih eder. Dileyen de nefsini tercih eder, şeytanın peşinden gider, esfel-i safiline, en aşağıya iner.

Sonuçta herkesin varacağı yer Allah'ın huzurudur ve herkes Allah'ın huzuruna ya yücelmiş ya da aşağılanmış olarak varır. Bunu da kendisi tercih etmiştir.

İnsanın işi çok zordur. Onun yükünden daha ağır bir yük yoktur. İnsan, Hz. İnsan olma yükünü yüklenmiştir, Allah ona ruhundan nefhetmiştir, dolayısıyla insan, meleklerin secde ettiği ilahi tecelliyi, göklerin, yerlerin, dağların taşıyamadığı emaneti taşır. Bu yüzden insanın yükü çok ağırdır.

Eğer gökler, yerler, dağlar onu taşımaya korktuysa, onu taşımaktan titrediyse ve insan onu taşıyorsa acaba o nasıl bir emanettir, nasıl bir yüktür! Hâl böyleyken sen kalkmış ıvır zıvır şeylerle meşgul olup "şu şöyle oldu, bu böyle oldu, şu niye şöyledir, bu niye böyledir, Allah niye böyle yapmıyor, niye şunu vermiyor, niye şunu almıyor, niye şuna ikram etmiyor ya da niye şuna azap etmiyor, şuna niye böyle muamele etti, bana niye böyle muamele etti" diyorsun. Böyle söyleyebiliyorsan sen körsün, sen sağırsın. Sen Allah'ı, rabbini görmüyorsun. Allah'ın tecellisine, kudretine şehadet etmiyorsun, Allah ile hiçbir bağın yoktur, sadece nefsinle berabersindir. İnsanlığını da kaybetmişsindir, bu yüzden sana insan denmez! Hayvan hatta hayvandan daha aşağı,[13] denir!

Bir beşer olarak hata yapmak başka bir şeydir. Benim bu söylediklerim imanla, gönülle, küfürle, şirkle, nifakla, münafıklıkla ikiyüzlülükle ilgilidir. Zahiri olarak insan hata yapabilir, yanlışa düşebilir; ama Allah'a itiraz edemez, onu yok sayamaz. "Seni görmedim, bilmiyorum, tanımıyorum, isimlerini kabul etmiyor, sana iman etmiyorum, seni sevmiyorum" diyemez. Onu sevmiyorsan kendini sevmiyorsun; çünkü senin varlığın ondan

[13] Furkân /44

gayri değildir. O sana tecelli etmiştir; yani sen ondan gelmişsin, yine ona döneceksin. Döneceksin; ama onun tecellisi olarak dönmen, kendini kirlettiysen temizlenmen gerekir. Aynı şekilde nefsinden, şeytandan, dünyadan kurtulup rabbini, ahireti tercih etmen, başka dostlukları, başka sevgileri değil, rabbinin dostluğunu, sevgisini tercih etmiş olman gerekir. Öyle ki insan olasın.

Bundan dolayı insan "Allah" diyebilendir, gönlünde sürekli bir feryat olandır. Bu feryat da bir gün biter.

Ne zaman biter?

Kul, Allah'a vasıl olunca, ayrılık bitince onun feryadı da biter. Bilelim ki buraya feryat etmeye gelmişiz.

Hepimiz acziyetimizi, günahımızı, yanlışımızı, perdelerimizi insan olmayı beceremediğimizi, Allah'ın verdiği şerefi, yüklediği emaneti taşıyamadığımızı, Allah'a verdiğimiz sözü, va'di yerine getiremediğimizi, canlı Kur'an olamadığımızı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup âlemlere rahmet olamadığımızı, kendimize rahmet olamadığımızı biliyoruz. Eksiklerimizin olması hiçbir zaman böyle olamayacağız demek değildir! Bize düşen; sadece hedefi belirlemek sonra çabamızı, gayretimizi sarf edip yolu yürümektir, rabbimizi, onun huzurunda olduğumuzu unutmamak ve devamlı onun rızasını, sevgisini, yakınlığını gözetmektir. Rabbimize dönüp "sana geliyorum ya rabbi! Benim tercih ettiğim sensin. Ben seni, senin rızanı tercih ediyorum. Kendimde, hatta bütün varlıkta senden başka bir şey görmek istemiyorum. Ben sana şahid olmak istiyor, gördüğüm her şeyi senin isminle okumak istiyorum. Senin bana 'gör, anla' dediğini görüp anlamak istiyorum" demektir. Böyle yaparsak o bize öğretir, anlatır,

okutur, bizi âlim eder, bizi arif yapar. Zaten âlim; Allah'ı bilen, arif ise Allah'ı tanıyandır.

Allah bir kula hangi nimeti vermişse ondan hesaba çeker. Bir nimeti bir kula ikramı ettiyse mutlaka bir muradı vardır ve kul o nimetle kazansın diyedir. Allah, kuluna ya celali ile ya cemali ile tecelli eder. Cemali ile tecelli edince nimeti kuluna hemen ikram eder, kulunu sevindirir. Celali ile tecelli edince önce kulunu musibet, sıkıntı, hastalık, yokluk, dedikodu, iftira ile imtihan eder; ama peşinden mutlaka onun ikram ve sevgisi tecelli eder. Yani Allah celali ile tecelli ederek kulunun nefsini tezkiye eder, temizler, başka varlıklardan, başka insanlardan gönül bağını kesip kendine bağlar ve "senin velin benim, seni seven benim, seni isteyen benim. Seni bir tek ben tanıyorum, senin şerefini ben biliyorum" der.

Allah'ın Celal isminin tecellisi kulu bu şekilde başka bağlardan kurtarıp nefsini tezkiye edip onu kendine, rabbine çekmesidir; yani hepsi Allah'ın rahmeti, muhabbeti, sevgisidir. Bir kul, kendisine gelen muamelelerde Allah'ın sevgisinden, rahmetinden başka bir şey görürse onu ilah olarak kabul edememiş demektir. Zaten ilah; seven, sevilen bu yüzden tapılandır. Kul da yaşadığı her olayda Allah'ın sevgisinden, rahmetinden başka bir şey gördüğünde Allah'ı ilah olarak, rahman ve rahim olarak, malik ve melik olarak kabul edememiş; yani iman etmemiş olur. Bu yüzden de isyan eder, feryat eder. Elbette ki hepimizin eksiklikleri vardır. Bu eksiklikleri tamamlamaya çalışırken de birbirimize destek olacağız inşallah.

Evet, artık huzurda durmamız, kendimizi tanımamız ve rabbimizin tecellisini, güzelliğini kendimizde tatmamız lazım. Allah'a yakınlık böyledir, yoksa iki şey arasındaki yakınlık gibi

değildir. O, kendi kendine yakındır, kul da kendinde rabbinin tecellisinden başka bir şey görmeyince mukarrebun olur, Allah'a yakın olur.

Hepiniz marifeti biliyorsunuz; çünkü yıllardır marifetullahla ilgili yaptığımız sohbetleri dinliyorsunuz. Gidip âlim denilen, seyda denilen yüz kişiyi getirin ve onlara Allah'ı ne kadar bildiklerini sorun bakalım. Eğer sizin onda biriniz kadar Allah'ı biliyorlarsa onlara âlim denir; ama biliyoruz ki herhangi bir kardeşimiz konuşunca onların ilimleri biter.

Neden?

Çünkü ilim; Allah'ı bilmektir. Yoksa "falan mezhebe göre fetva böyledir, falan mezhebe göre şu yanlıştır, şu doğrudur" demek Allah'ı bilme ilmi değildir. İlmi sadece fetvadan, zahirden ibaret zannedenler birkaç kelime öğrendikten sonra bir de bakarsın ki birbirlerini eleştirirler. Allah ilmi insanlar birbirini eleştirsin "ben alimim, doğru yolda bir tek ben gidiyorum" desin diye mi vermiştir! Böyle bir ilim var mıdır! Bu kimin ilmidir!

Biri başkalarını eleştiriyor, çekiştiriyorsa ilmini zulümde, zalimlikte, şeytanın yolunda kullanıyordur. Eğer ilmini Allah yolunda kullansaydı insanlara rahmet olurdu, hidâyet olurdu, aşk olurdu, muhabbet olurdu. Şeytanın yolunda kullanınca ise kin oluyor, nefret oluyor, haset oluyor. Öyle ki insanlar Müslümanlardan soğuyor. Allah için söyleyin; başkalarını eleştirip çekiştirenler ilimlerini Allah yolunda mı yoksa şeytanın yolunda mı kullanmış oluyor!

Böyle yapanlar bir de "ben âlimim, ben seydayım, ben şeyhim; bunları insanlara doğru yolu göstermek için söylüyorum" diyor. Senin köpekten ne farkın vardır! Sadece insana havlıyorsun! Şeytana yardım ediyor, destek oluyor, şeytanı

sevindiriyorsun. Allah'ı sevindirmek bu mudur! Resulünü sevindirmek bu mudur! Sen körsün, rabbinin ismiyle okumuyor, insanı görmüyorsun! Kendine göre insanların bir eksiğini, yanlışını görmüşsün; ondan sonra havlıyorsun! Havlayıp şeytana yardım ediyor, insanı cehenneme göndermeye çalışıyorsun! Sen şeytan olmuşsun haberin yoktur! Sonra da kendine âlim, şeyh, seyda, bilmem ne diyorsun!

Kendine gelmen ve aklını başına alman gerekir. Allah seni kendisine âbd olasın, iman edesin, yeryüzünde halife olasın diye yaratmıştır. Senin imanın bu mudur! Senin Allah'a âbdiyetin, âşıklığın, Allah için sevmen böyle midir! Allah sana "böyle ol" mu, buyurdu. Sende Allah'ın güzelliği, resulünün hâli, ahlakı, tavrı görünmüyor! Sana bakan düşmanlığı, kini, nefreti, hasedi, kibri hatırlar ve insan seninle sadece cehenneme sürüklenir.

İnsanın rabbine karşı edepli olması lazım. Sen Allah adına konuşuyor, Allah adına kulları arasında hüküm veriyorsun. Nefsin ilahlık taslıyor "ilah benim!" diyor. Nefsin Allah'a "sen dur. Sen işi tam beceremiyorsun, işi ben yapacağım" diyor. Yetmez! Nefsinin söylediklerine başka şeyler de ilave edip "bu konuda ayet yok; ama hadis var. Âlimlerimiz böyle içtihat etmişler" diyorsun. Niye Allah bir şeyi eksik mi bıraktı! Allah "sizin için dininizi tamamladım, kemale erdirdim, nimetimi tamamladım"[14] buyurmadı mı! Nerde eksik var, sen kendin körsün, okuyamıyorsun sonra da "burası eksik kalmış, dur ilave edeyim" diyorsun! Kime göre ilave edeceksin! Sen daha Allah'ın sana vahyettiğini anlamamışsın. Tabi ki onu kendine, nefsine, şeytana göre, işine geldiği gibi ilave edeceksin!

[14] Mâide /3

Derdimiz kimseyi eleştirmek değildir. Derdimiz sadece hakkı, hakikati olduğu gibi ortaya koymaktır ki herkes kendine baksın ve böyle yapıp yapmadığını kontrol etsin, yapıyorsa kendini düzeltsin.

Allah bizi kendisine âbd olalım diye yaratmıştır. Âbdiyet; rabbinin ismi ile okuyunca, rabbini tanıyınca, kendini tanıyınca, rabbinin sana karşı nasıl ekrem olduğunu görünce, buna şahid olunca, rabbinin güzelliğini kendinde tadınca olur. İşte, o zaman kul aradaki perdeyi kaldırır ve kendine tanıdığı hakkı her bir kula tanır. Allah adına asla hüküm veremez, susar. O kul üzerinden Allah konuşur; yani kul konuşurken Allah'ın ayetleriyle konuşur, dinlerken Allah'tan dinler, yürürken Allah'a yürür, artık her hâli Allah iledir. Bunu zahiri olarak anlamayalım. Manevi olarak böyledir. Onun derdi de Allah'tır, dermanı da Allah'tır! O kendinde varlık görmek, fikir beyan etmek istemez. Zaten böyle biri kendinden bir söz söylese Allah onu hemen uyarır, ikaz eder ve "yanlış söyledin, sözü kendinden söyledin, hemen sözünü geri al ve tövbe et" buyurur.

Bembeyaz bir şeye en ufak bir leke değince bile o leke hemen görünür. Böyle bir kulun gönlü de leke kabul etmez; ama gönül simsiyah olmuşsa oraya istediği kadar leke değsin, belli etmez, o gönül bir şey hissetmez. Yanlış yapar, küfre düşer, ters tarafa gider, isyan eder, Allah'tan uzaklaşır, insanlığını kaybeder, rabbini kaybeder; ama yine de hiçbir şey hissetmez. Oturur, kardeşinin etini iştahla yer; ama hiçbir pişmanlık hissetmez, "neden böyle yaptım, yaptığım kötü bir şeydi, şeytana uydum" demez. Etrafına kin, nefret, haset saçar. Gönlü cehennem olmuştur, çevresine ateş saçar; ama hiç farkına bile varmaz. Kendisi cehennem olmuştur ve kendisinde ateşten başka bir şey yoktur. Bu yüzden güzelliğe, Allah'ın güzelliğine ve Allah'ın

güzelliğinin tecelli ettiği insanlara düşman olur. Haset eder, nefret eder, düşmanlık yapar, düşmanlığını da açık açık ortaya koyar. Bu yüzden Allah "hasetçinin hasedinden Allah'a sığın"[15] buyurmuştur.

İnsan iki türlüdür, dedik; iman edenler ve iman etmeyenler. Ortada, imanla küfür arasında bir çizgi vardır. İman edenler küfürdekilerini imana taraf taşımaya; küfürdekiler de iman edenlere imanlarını kaybettirmeye çalışır. İman etmeyenlerin yardımcısı iblistir, şeytanlardır. İman edenlerin yardımcısı ise Allah'tır, resulleridir, mü'minlerdir, velilerdir. Bu iki taraftan biri mutlaka insanı kazanır. Eğer mü'minler küfürdekilerin çalıştığı, çaba gayret sarf ettikleri kadarıyla çaba, gayret sarf etmezlerse insanları kaybederler. Bir insanın kaybetmesi bile hepsinin kaybetmesi demektir. Onun için bütün çabamızı, gayretimizi insanı kazanmak ve insana kazandırmak için sarf edeceğiz inşallah.

Sadece dünyaya bakıp dünyaya göre hesap yapmak ya da birbirimiz üzerinden hesap yapmak doğru değildir. Eğer birine bakarken dünyaya ait bir hesabımız varsa bu durumda bizde bir sorun var, sıkıntı var demektir. Oysaki insana sadece kazandırma, kazandırıp onunla beraber rabbimizin rızasını, yakınlığını, dostluğunu, nurunu, tecellisini kazanma hesabımızın olması ve birbirimize bakarken sadece böyle görmemiz gerekirdi.

İnşallah böyle görüyoruz. Hayatı yaşarken de hep böyle görmeye devam edeceğiz. Öyle ki gerçek manada insan olmuş ve rabbimizin ismi ile rabbimizin ismini, rabbimizin ismine okumuş olalım. Rabbimizin ismiyle okumayınca şeytanın ismiyle okumuş, şeytanla beraber olmuş ve şeytanın verdiği vesvesenin peşinden

[15] Felak /5

gitmiş oluruz. Allah da ölüm vakti gelince "haydi kulum, gel" der. Sonra bir de arkamıza dönüp bakarız ki iflas etmişiz; insanlığımızı, emanetimizi kaybetmiş, emanete ihanet etmiş, rabbimize karşı nankör olmuş, isyankâr olmuş, insanı görememiş, imtihanları, hayatı hiç anlayamamışız. Bu yüzden hayvandan bile daha aşağı duruma düşmüşüz.

Kendimden bir söz söylemekten Allah'a sığınırım. Bu söylediklerimin hepsi ayettir. Zaten Kur'an'ı bilenler, dinleyenler, söylediğim her bir kelimenin, cümlenin hangi ayetin manası, beyanı olduğunu anlarlar.

İnsanı anlatmak, anlamak birkaç kelimeyle olacak şey değildir. İnşallah bu sohbetlerde hem insanı anlamaya hem hayatı, Allah'ın üzerimizdeki ve bu hayattaki muradını anlamaya çalışacak hem de rabbimizi tanımaya çalışacağız. Âlemlerin rabbi yaratmayı ve kendi güzelliğini seyretmeyi, seyrettirmeyi dilemiştir, dolayısıyla seyretmeyenler, onun seyrettirdiğini görmeyenler, bilmeyenler cahildir, kördür!

İnşallah biz rabbimizin ismi ile okuyacak, işitecek, görecek, anlayacak, şahid olup şehadet edeceğiz ve aşka, muhabbete, Allah'ın rahmet tecellisine gark olacağız.

Allah hepinizden razı olsun.

4.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini rabbimizin öğrettiği şekilde öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk. Rabbimizin ismiyle okuyunca rabbimizi tanır, anlarız. Tabi ki bu da gönlümüz kadarıyla, gücümüz kadarıyla ve Allah'ın dilediği kadarıyladır.

Rabbimizin ismiyle insanı, kendimizi nasıl okuyacağımızı öğrenmeye, okumaya başladık. Bir de rabbimizin ismiyle hayatı, hayatın her anını okumamız gerekir.

Herkes öncelikle kendi hayatını okumalıdır. Okumaya başlarken rabbinin her an kendisiyle beraber olduğunu ve her anda kendisine muamele yaptığını görür, buna şahid olur. Buna şahid olmazsa okumuş olmaz.

Allah, kulunu dünyaya göndermeden önce rızkını gönderir. İnsanın kendini anlamaya önce buradan başlaması gerekir. Evet, kul daha dünyaya gelmeden önce Allah ona rızkını gönderir ve annesinin sütüyle onu rızıklandırır. Sonra Allah ona, kendinden bir sevgi verir. Her bir kul için durum böyledir. Biri doğduğunda anası da, babası da, etrafındakiler de, insanlar da iradesiz bir şekilde onu severler. Elbette ki herkesin sevgisi bir değildir; ama Allah, çocuk için etrafındakilere kendinden sevgi verdiğinden dolayı rahmetle bakan herkes çocuğu sever. Bir de çocuklar tıpkı melekler gibi günahsız oldukları için herkes tarafından sevilirler.

Herkes kendi hayatından başlayıp Allah'ın kendisine nasıl bir muamelede bulunduğuna bakmalıdır. Söyledim; Allah'ın, kuluna olan muamelesi iki türlüdür; Allah, kullarına ya celaliyle, ya da cemaliyle muamele eder. Celaliyle muamele ederken Zul Celali Vel İkram'dır; yani Allah ikram etmek için kuluna celaliyle muamelede eder.

İkramı sadece zahiri nimetler olarak anlamayalım. Allah zaten cemali ile muamele ederken kuluna zahiri olarak ikramda bulunur. Onsuz hiç kimse hiçbir ikrama nail olamaz. Zahiri ikramlar da manevi ikramlar da böyledir. Allah, kuluna celaliyle muamele ederken de onu eğitir, büyütür ve ondaki imanı sağlamlaştırır; çünkü Allah El Metîn'dir. Kuluna da Metîn ismiyle tecelli eder, böylelikle kul dik durur, sağlam durur.

Mesela; hiçbir iş yapmamış birine herhangi bir işi verirseniz onu yüzüne, gözüne bulaştırır. İşi ne kadar çok yapmışsa o konuda o kadar tecrübe sahibidir, güçlüdür; ama bu tecrübeyi kazanırken mutlaka zahmet çekmiştir. Okumakla bir şeyler öğrenilebilir; ama insan okuduğu şeyi yapmayı sadece okumakla beceremez. Örnek vermek gerekirse; birine terzilikle ilgili bütün kitapları okutsanız sonra eline kumaşla makas verip "haydi, bana bir elbise yap" deseniz bir elbise yapabilir mi? -Yapamaz. Ya da birine tamircilikle ilgili her şeyi okutsanız sonra eline malzeme verip "haydi, bu arabayı tamir et" deseniz istediği kadar okumuş olsun yine de arabayı tamir edebilir mi? -Tamir edemez. Tamir edebilmesi için tecrübesinin olması; yani tamir işine şahid olması, bir ustanın elinde yetişip ustasını seyretmesi gerekir, seyretmesi de yetmez, arada bir malzemeyi alıp işi kendisi yapmaya çalışması gerekir. Çünkü insan bir işi ancak kendisi yaparsa öğrenir; yani o işi yapmayı tadarsa öğrenir.

Bu yüzden okumak tek başına hiçbir işe yaramaz. Bir de okuyup öğrendiğine şehadet etmek, onu görmek, tecrübe etmek gerekir. İşte, hayatı yaşarken Allah'ın Celal isminin tecellisi de bize hem öğretir, hem şehadet ettirir, hem de yaşatır.

Bir anne baba neyi biliyorsa çocuğuna da onu öğretir. Çocuk konuşmaya başlayınca anne babası ona her neyi öğretmişse o şeyi konuşmaya, cevap verirken öyle cevap vermeye başlar. En basitinden anne baba hangi dili konuşursa çocuk da o dili konuşur; çünkü anasından, babasından o dili öğrenmiş, o dilin talimini görmüştür. Bu, manevi olarak da böyledir.

İnsan, kâmil bir kul ile beraber olmazsa kemale ermesi mümkün değildir; yani insanın, bir Mürşid-i kâmille beraber olmadan irşad olması, rüştüne ermesi mümkün değildir. Kendi kendine bazı şeyleri sadece ilim olarak okur, dinler, bir şeyleri anlamaya çalışır; ama hiçbir zaman, irşad olamaz, rüştüne eremez, kemale eremez, kâmil insan, Hz. İnsan olamaz.

Zahiri, dünyevi şeyler için bile bir usta lazımsa manevi hayat, ebedi hayat için, Hz. İnsan olabilmek, kendi nefsinden, benliğinden, varlığından kurtulup hakikatine erebilmek için nasıl bir Mürşid-i kâmille beraber olmak gerekmez! Biri gerekmediğini söylüyor ve böyle zannediyorsa o kişi manevi olarak büyüyemez, öylece yerinde kalır.

Evet, Allah "rabbinin ismiyle oku!"[1] demiş, ardından **"insan kendini kendine yeterli görerek azar (haddini aşar, iğvaya, şeytanın tuzağına düşer)"**[2] buyurmuştu. İnsan kendini kendine yeterli gördüğü için azar, şeytanın tuzağına düşer. Biri "ben kendime yeterim, böyle iyiyim, kimseye ihtiyacım yok" dediğinde

[1] Alak /1
[2] Alak /6-7

kendini kendine yeterli görmüş olur. Böyle biri aslında rabbine karşı kibirlenirken insana karşı kibirlendiğini zanneder. İnsanlara kibirlenirken Allah'a karşı kendini müstağni görür, "benim ihtiyacım yok" der. Oysa ki Allah **"kiminizi malca, mevkice kiminizden üstün kıldık ki birbirinizin işini göresiniz."**[3] Birbirinize öğretesiniz, yardım edesiniz, birbirinizle kaynaşasınız, yolu beraber yürüyesiniz, birbirinize teşekkür edesiniz, minnettar olasınız, birbirinizi sevesiniz, bir ve beraber olasınız, kardeş olasınız, buyurmuştu. Ama nankör insan kimden iyilik görürse görsün teşekkür etmez. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz *"bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum"* demiştir. Hâl böyleyken biri birinden bir harf, bir cümle öğrenmişse ve kendisine öğretene teşekkür edemiyorsa o kişi nankördür! Onu bile kendinden bilir, kendinden zanneder; yani kendini müstağni görür. Oysa ki burada Allah'ın bir muradı vardır. Allah'ın buradaki muradı; bir olmamız, beraber olmamız, kardeş olmamız, birbirimizi sevmemiz, birbirimize yardım etmemiz, birbirimizi cennete taşımamız ve birbirimize marifet olmamız, hikmet olmamızdır.

Evet, çocuk, biraz daha büyüyünce konuşmaya, yürümeye başlar. Çocukları olanlar bilir, çocuk yürümeye başlayınca anne baba sevinir. Çocuk konuşmaya başlayınca, kelimeleri, cümleleri tam kuramaz; ama anne babalar çocuklarının bu hâllerini çok severler. Genel olarak hepimiz bu konuda tecrübe sahibiyiz. Kul da rabbini kendi üzerinden tanır, anlar. Nasıl ki anne babalar, çocukları konuşmaya başlayınca kelimeleri tam çıkaramadıklarında bile çok seviniyorlarsa acaba kul kendine gelmeye başlayıp "Allah, lâ ilahe illallah" dediğinde, "rabbim Allah'tır, Allah beni yarattı" dediğinde Allah nasıl sevinir. Kul

[3] Zuhruf /32

bunları söylerken aslında hiçbir şey bilmez, sadece söylemeye, öğrenmeye, anlamaya çalışır. Acaba Allah, o kulunu nasıl sever!

Bu sevgiyi de kendi üzerimizden anlamaya çalıştığımızda çocuğumuzu nasıl sevdiğimize bakalım. Oysa ki çocuğumuzu biz yaratmamışız, Allah bizden onu yaratmıştır. İşte, Allah'ın, kuluna olan sevgisini anne babanın çocuğuna olan sevgisi üzerinden böyle anlarız.

Anne babanın çocuğuna olan sevgisi; Allah'ın, kuluna olan sevgisinin yanında sonsuz bir deryadan bir damla misalidir. Kul "Allah" deyince, "lâ ilahe illallah" deyince, rabbini aramaya başlayınca eksik yapar, yanlış yapar, konuşurken yanlış konuşur, hatta belki ağzından çıkan kelimeler küfürdür; ama daha bunu bilmiyor, arayıştadır. Bu kula kızmak doğru mudur? -Doğru değildir; çünkü daha bilmiyor. Yaşı kaç olursa olsun, bu fark etmez. Allah'ın nazarı ile nazar edip Allah'ın ismi ile okuduğumuzda bu böyledir. Yoksa insan kendisiyle kıyasladığında karşısındakine kızar "niye bilmiyorsun, niye anlamadın, niye yanlış anlamışsın" der. Allah'a göre yapılması gereken bu değildir, böyle davranan bir kul haddini aşmış, rabbine karşı saygısızlık yapmış, rabbinin sevdiğine hakaret etmiş, haksızlık yapmış, zulmetmiş, doğru bakamamıştır.

Peki, insan neden bu yanlışa düşer?

Elbette ki o kulu yaratan rabbinin ismi ile okumadığı, anlamadığı için bu yanlışa düşer; çünkü rabbine karşı kördür, rabbi ile bakamamıştır. Biri Allah'a göre bakıp anlamıyorsa rabbinin ismiyle insanı ve hayatı okumuyorsa o kişi kördür.

Çocuklar biraz daha büyüyünce bir şeyler yapmaya, hizmet edip anne babasını sevindirmeye ve onların istediği, sevdiği gibi olmaya çalışırlar. Bu durum yanlış da eksik de yapsa her çocuk için

böyledir. Çocuktur, düşer, kalkar, yuvarlanır; ama bunları da yapar.

Kul da Allah'ın rızasını kazanmak için çabasını, gayretini sarf ederken eksik yapabilir, yanlış yapabilir, yüzüne gözüne bulaştırabilir; ama tıpkı anne baba gibi Allah da kulunun bu hâlini sever.

Bununla ilgili bir kıssa anlatayım.

Hz. Musa (a.s.) Tur'a giderken susar ve yolda bir çoban görür. Çobana *"yanında su var mı"* diye sorar. Çoban da *"su yok; ama otur, sana süt sağayım"* der. Çoban sütü sağarken kendince Allah ile konuşur ve der ki: *"ya rabbi! Ben seni çok seviyorum, sana hizmet etmek istiyorum. Sen bana müsaade etsen ben sana süt sağsam, içine ekmek doğrasam, sana yemeğini yedirsem, başını yıkasam, saçını tarasam*." *Hatta daha da ileri giderek "başındaki bitleri ayıklasam"* der. Bu çoban, rabbini kendisi gibi bir kul olarak anlamıştır ve bu şekilde samimiyetle Allah ile konuşur.

Hz. Musa (a.s.) da çoban bu şekilde konuşurken onu şaşkınlıkla izler. Sonra ona *"sen ne yapıyorsun"* diye sorar. Çoban da *"Allah ile konuşuyorum, ben onu çok seviyorum, ona hizmet etmek istiyorum"* der. Çoban böyle söyleyince Hz. Musa (a.s.) ona Allah'ı anlatmaya başlar ve *"Allah âlemlerin rabbidir, hiçbir şeye muhtaç olmayandır, her şeyi yaratandır, her şeyi idare edendir. O herhangi bir varlığa benzemekten münezzehtir, subhandır"* der. Çoban Hz. Musa (a.s.)'ı dinledikçe hâlden hâle girer ve feryad etmeye başlar, öyle ki artık kendine hâkim olamaz ve koşmaya başlar. Bunun üzerine Allah, Hz. Musa (a.s.)'a hitap edip *"ya Musa! Kulumla ne güzel konuşuyorduk, niye kulumu benden ayırdın"* buyurur. Bu defa Hz. Musa (a.s.) onun peşinden koşar, yetişip onu yakalar ve çobana *"ben söylediklerimden vazgeçtim,*

sen yine bildiğin gibi dua et" der. Hz. Musa (a.s.) böyle söyleyince çoban dönüp *"ben artık nasıl bildiğim gibi dua ederim! Daha önce rabbimi kendimce biliyordum, şimdi ise öğrendim, artık nasıl böyle dua ederim"* der. Çoban bu şekilde dua ederken samimiydi, rabbini o kadar bildiği için duasını da böyle yapmıştı.

Biri de dua ederken, Allah ile konuşurken duası onunla rabbi arasındadır. Bize düşen de; o insanı ve onun duasını, tavrını, hareketini rabbimizin ismiyle okumaktır.

Tabi ki insanın bile bile böyle küfür sözler söyleyerek dua etmesi başka bir şeydir. Bile bile böyle söyleyen kişi nefsini ilah edinmiş, şirke, küfre düşmüş olur; ama bilmeden böyle yapan kişi bir çocuk konumundadır.

Evet, çocuk büyüdükçe iyilik yapmaya, anne babasını sevindirmeye çalışır. Kul da böyledir; rabbini bildikçe, tanıdıkça onu sevindirmeye çalışır, sonra da Allah ona ne yapması gerektiğini, onu neden yarattığını ve vazifesinin, üzerindeki muradının ne olduğunu bir vesile ile; yani bir Mürşid-i kâmil ile ona öğretir. O adım attıkça Allah ona öğretmeye devam eder. O, rabbine yürümeye, anlamaya çalıştıkça Allah da onu kendine çeker.

Biri kendi hayatına baktığında "acaba rabbim neden şurada bana şöyle bir muamelede bulundu" derse ve Allah'ın kendisine niçin o muamelede bulunduğunu anlamazsa hayatı rabbinin ismiyle okumamış olur.

Bilmemiz lazım ki Allah'ın celal tecellisi kula ya hastalıkla ya bir belayla ya bir musibetle ya bir fakirlikle, yoklukla, maddi sıkıntılarla ya da insanların gıybetiyle, kendisini eleştirip çekiştirmesiyle, iftira atmasıyla gelir; ama celal tecellisi hangi yönden gelirse gelsin bu, kul için büyük bir rahmettir. Örnek

vermek gerekirse; diyelim ki kul hasta oldu. Bilmesi lazım ki Allah'ın ona olan bu celal tecellisi kendisi için rahmettir; çünkü Allah onu bu hastalıkla şirkten, küfürden, nifaktan temizler, ona acziyetini gösterir. Hastalık geldiğinde kul acziyetini anlar ve rabbine boynunu büküp aslında hiçbir gücünün olmadığının farkına varır. Bunun farkına varınca da rabbine döner, tövbe eder, istiğfar eder. "Bana sağlık, sıhhat verirsen sana kul olmaya çalışırım ya rabbi" der; çünkü meseleyi anlamıştır.

Bu, yokluk geldiğinde de böyledir. Zaten Allah, kuluna yapacağı bu muamelelerin hepsini ve neden öyle muamele ettiğini en ince ayrıntısına kadar Kur'an'da bir bir haber vermiştir. Misal; Allah ayet-i kerimede **"Allah dilediğine rızkı daraltır, dilediğine genişletir, dilediğine de hesapsız verir"**[4] buyurmuştur. Bunun bir sebebi vardır ve sebebini yine Allah beyan ediyor. **"Allah rızkı bol bol indirseydi insanlar azardı (ters tarafa giderdi)."**[5] Tabir-i caizse insanlığını kaybederdi. Bu yüzden Allah rızkı belli bir ölçüye göre indirip kuluna öyle muamelede bulunur.

Peki, Allah kendisine verdiği rızkı kıstığında kulun nasıl bakması gerekir?

Allah böyle yaptıysa mutlaka bir muradı vardır. Kulun da "acaba Allah rızkı bana bol bol verseydi neler yapardım? Yoksa şöyle yanlışlar mı yapar, onunla kibirlenir, büyüklenir miydim? Kibirlenip Allah'tan uzaklaşır mıydım?" Ya da "Allah, imanımı kemâle erdirmek, ona olan teslimiyetimi, ona itiraz etmediğimi, emrini, hükmünü, takdirini kabul edip etmediğimi bana göstermek istediği için mi böyle yaptı?" demesi ve bu soruları kendine sorması gerekir. Çünkü Allah, kuluna bu şekilde bir

[4] Zümer /52, Âli İmran 737, Nûr /38
[5] Şûra /27

muamelede bulunduğunda mutlaka imanının kemale ermesi için bu muameleyi yapmıştır.

Aynı şekilde bir gıybet, dedikodu, iftira geldiğinde kulun yine kendi kendine sorması ve "acaba rabbim neden buna müsaade etti, beni bununla neden imtihana tâbi tuttu? Acaba insanlara gönül mü verdim, onların benim için söylediklerini Allah'ın benim için söylediğinden daha önemli, daha değerli mi saydım, ondan dolayı mı Allah bunları yaşamama müsaade etti?" Ayrıca "Allah bana böyle bir muamele yaparak onları gönlümden çıkarıyor, siliyor, temizliyor ve 'sadece bana dön' buyuruyor" demesi gerekir.

Kul kendisine gelen her muameleyi bu şekilde okumaya, anlamaya çalışmalıdır. Anlamaya çalışınca her defasında görür ki rabbi en güzelini yapmıştır. Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ayağınız taşa değse hikmetini düşünün; çünkü bir hikmeti, sebebi vardır (Allah'ın bu işte bir muradı vardır)"* buyurmuştur. Bu yüzden kulun ayağı taşa değince bile "acaba yanlış bir kelime mi kullandım, yanlış bir şey mi düşündüm, yanlış bir şey mi yaptım" diye düşünmesi gerekir.

Bilmemiz lazım ki başımıza bir şey geldiğinde; yani Allah Celal ismiyle tecelli edip bize nimeti ikram etmeyi dilediğinde bir tarafımızı mutlaka temizler, düzeltir. Allah, kulundan yanadır. Yoksa kul, Allah Celal ismiyle tecelli edince Allah'ın kendisini temizlemeyi murad ettiğini anlamazsa isyan edip feryat ederse kendisine gelen muameleyi Allah adına, rabbinin ismi ile okumamış, nefsi ile okumuş, dünyaya göre okumuş olur. O yüzden de Allah'ın yaptığı muamelelere "bu niye böyle, şu niye şöyle?" der. Hâlbuki kul herhangi bir yerde eksiklik göreceğine Allah'ın kendisine yaptığı muameleye bakmalıdır.

Mesela; Afrika'dakilere baktığımızda çocuklar anne babalarının gözleri önünde açlıktan ölüyorlar. Bebekler, annelerinin sütü olmadığı için açlıktan ölüyor. Şimdi onlardan biri "Allah niye böyle yaptı, ben Allah'ın yaptığını kabul etmiyorum" deyip isyan ederse ne olur? -Kâfir olur, cehennemlik olur. Allah'ın herkese olan muamelesi farklı farklıdır. Ya da Suriye'ye baktığımızda insanlar evlerini terk etmek zorunda kalmış, çocuklarını kaybetmiştir. Aynı şekilde çocuklar da annelerini, babalarını kaybetmiş ve öksüz kalmış, yetim kalmışlardır. Şimdi yaşanan bu duruma bakıp "bunun olması yanlıştır, niye böyle oldu" dersek kâfir oluruz; çünkü Allah'ın yaptığı muameleyi görmemiş, hakikati örtmüş oluruz. Bunlar herkes için bir imtihandır.

Herkes Allah'ın kuludur ve hiç kimse kuluna Allah'tan daha yakın değildir. Allah her bir kula ne yapması gerektiğini emretmiştir. Bu yüzden herkes onun emrettiği gibi yapmaya çalışmalıdır. Hiç kimse Allah'ı hesaba çekemez, kullarına olan muamelesini beğenmezlik yapamaz.

Bir örnek daha vereyim. Allah kimine de mal verip onu imtihana tabi tutar. Eğer sen Allah'ın mal verdiği kişiye "o buna layık değil" dersen Allah'ın taksimatına itiraz etmiş olursun. Allah kimine de hastalık verir, eğer sen Allah'ın hastalık verdiği kişiye bakarak "bu kişi bu hastalığa layık değildir" dersen yine Allah'ın takdirine itiraz etmiş olursun.

Kul sürekli olarak Allah ile muhataptır ya bir mü'min olarak Allah'ın emrini, hükmünü, takdirini, taksimatını, muamelesini kabul eder ya da bir kâfir olarak Allah'a itiraz eder. Eğer mü'minse her itiraz ettiğinde "neden, niçin, nasıl" dediğinde küfre girer.

Eğer bu hâline tövbe etmezse sonra küfrü birikir ve o karanlığa, küfre, şirke boğulur.

Mü'min olmak hiç kolay bir şey değildir. Mü'min odur ki hiçbir anda kendisini yaratan rabbine itiraz etmesin. Mü'min odur ki rabbine her anda şehadet etsin. Her olayda, her meselede, her imtihanda Allah'ın takdiri karşısında boyun büksün, itiraz etmesin. Allah'ın her muamelesine "bu mutlaka hayırdır, rahmettir" deyip Allah'ın muamelesini ve bu muameledeki hayrı, rahmeti görsün.

Dünya hayatı bir günlük hayattır ve bir imtihandır. Şayet insan, hayatı ebedi gibi görür, sanki hep öyle kalacağını düşünürse doğru olmaz. Bugünün yarını da vardır. Allah Kıyamet günü için "yarın" buyurur. Güneş doğar, bugün biter sonra bakmışız ki kıyamet kopmuştur artık huzurdayız. Kim rabbine ne kadar iman ettiyse, ne kadar teslim olduysa, ne kadar itiraz etmediyse, ne kadar "rabbim Allah'tır" dediyse, Allah ile ne kadar nazar edip rabbinin ismiyle okuduysa ve okuyup mü'mine yakışır bir tavırda bulunduysa, konuştuysa, düşündüyse o kadar kazanmıştır.

Yoksa Kıyamet günü kör olarak haşrolur; çünkü dünyadayken kendisi rabbine karşı kördü. Rabbine, kendine, mahlukata, olaylara, meselelere, hadisata, (hadisat hepsini birden kapsar) yani Allah'ın muamelesine karşı kördü. Allah'ın muamelesini görmemiş, görmek istememişti. Bunu biliyor; ama öyle bakmıyor ve kabul etmiyordu. İnsan istese de istemese de, kabul etse de etmese de Allah yine kuluna muamelede bulunmaya devam eder. Allah ayet-i kerimede **"Allah hiç kimse için takdirini (adetini) değiştirmez"**[6] buyurmuştur. Bu durumda biri Allah'ı kabul etmiş nedir, kabul etmemiş nedir!

[6] Fetih /23, Ahzab /62

Mesela; hacca veya umreye giden yüz binlerce insan aynı anda Kâbe'nin etrafında döner. İnsan hani kendini bir şey zannediyor, "ben kulluk yapıyorum, şöyle ibadet ediyorum, Allah için şöyle çalışıyorum" diyor ya, o kalabalığın içerisinde kendine baktığında neyi tatması gerekir? -Bunların içerisinde ben Allah'a kul olsam ne olur, olmasam ne olur. Ben Allah'a kul olmasam Allah'ın neyi eksilir, demeli ve bunu anlamalıdır.

Sen bir şey yapıyorsan kendin için yapıyorsun. Allah ayet-i kerimede **"kim ne yaparsa kendine yapar. Zerre kadar hayır zerre kadar şer nerede olursa olsun, ister gökte ister bir kayanın içinde, ister yerin dibinde olsun Allah onu mutlaka karşınıza getirir"**[7] buyurmuştur. Zerre; gözle görülemeyecek kadar küçük şey demektir. Dikkat edilirse Allah bu ayette "kim günah işlemişse" demedi "kim şer işlemişse" buyurdu.

Peki, şer nedir?

Eğer biri yapılan bir şeyden zarar gördüyse bu durumda o yapılan şerdir. Günaha düşmüşsen tövbe, istiğfar edersin; ama birine zulmettiysen, haksızlık ettiysen, birinin gıybetini yapıp, onu eleştirip çekiştirdiysen, kalbini kırdıysan, üzdüysen bunlar şerdir. Allah da onları mutlaka karşına getirir.

Zerre kadar hayır da böyledir. Kime, nerede bir hayır yaptıysan zerre kadar da olsa Allah onu mutlaka karşına getirir.

Eğer işlediğin şerrin hesabı ahirete kalırsa durum vahimdir, felakettir; ama dünyadayken Allah onu karşına getirirse bu da Allah'ın rahmetidir. Allah seni temizlemek için sana böyle bir muamelede bulunur; yani ya ayağın bir taşa değer veya

[7] Câsiye /15, Lokmân /16

hastalanırsın ya da dedikodu gelir yahut her taraftan sana sıkıntılar gelir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde *"Allah bir kul için hayır dilediğinde, kula bir makam takdir ettiğinde, eğer kul o makama layık olduğu hâlde yeterli ameli yoksa ya da bozuk ameli varsa Allah musibetlerle, hastalıklarla onu tertemiz kılıp o makama layık etmeden kulunun canını almaz"*[8] buyurmuştur. Demek ki gelen musibetlerin hepsi hayırmış! Rabbimizin bize rahmetiymiş! Allah'a göre okuyunca durum böyledir.

Allah her bir kulunun kazanması için imkânlar verir. Öncelikle herkese verdiği ilk imkân, ruhundan; yani zatıyla ve esmasıyla (isimleriyle) tecelli edip kulunu yaratmasıdır. Kul da Allah'ın isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle görür, işitir, bilir. Ayrıca Allah, herkese rahmet vermiş, aşk, muhabbet vermiş, sevme, rahmet etme, yardım etme, ikram etme, affetme, mağfiret etme, hidâyet etme, anlatma, öğretme vasıflarını vermiştir. Allah'ın; kulun üzerinde tecelli eden her bir ismi böyledir ve herkesin yeri geldiğinde Allah'ın ona ikram ettiği ismini kullanması gerekir.

Sen, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak çok zenginsin. Mal bu zenginlikten sadece bir parçadır. Onu başkalarına verebilmen için Allah'ın Kerim isminin sende tecelli etmesi gerekir. Aynı şekilde Rahim ismi sende tecelli etmesi lazım ki başkalarına rahmet edebilesin. Bütün isimler zaten sende mevcuttur. Sen ya Allah'ın sana tecelli ettiği isimleri kullanırsın ya da kullanmazsın; yani ya Allah'ın isimlerini kullanıp Allah'a halife olursun ya da halife olmazsın.

[8] Ahmed B. Hanbel, V/272

Eğer sen, kendini ve hadisatı da Allah'ın ismi ile okumazsan hiçbir şey anlayamazsın, anlayamadığın için de bir şey yapma gereği duymazsın. Zaten yapmak istesen de gücün buna yetmez; çünkü rabbini ciddiye almamışsın, bir avuç toprağa tamah etmişsin, nefsine kul olmuşsun.

Allah ayet-i kerimede müşrikleri anlatırken **"onlar yalnız zanna ve nefislerinin hevâlarına uyuyorlar."**[9] Yani "müşrikler puta tapmıyorlar, onlar kendi nefislerine tapıyorlar" buyurmuştur. Allah'a şirk koşan herkes aslında kendi nefsine tapar. Kendi nefsine tapan herkes de müşriktir; ama en başta söylediğim gibi; bilmemek, cehâlet mazerettir. Mesela; ne kadar yanlış yaparsa yapsın çocuğa kızmazsın, ne zaman aklı erse, anlasa, bile bile yanlış yapsa, seni yok saysa o zaman çocuğa kızarsın. Kızarken de onun için kızarsın, yanlış yaptığı, kaybettiği için kızarsın. İşte, Allah'ın gazabı da böyledir. Allah öğrenmeyene, anlamayana kadar kulunu sorumlu tutmaz.

Bir de hayatı rabbimizin ismine okurken herkes kendi hayatını okumalıdır. Herkes kendi hayatını okuyup rabbine bağlayacak ki okumuş olsun, okuduğunu tatmış olsun, buna şahid olsun, şehadet etsin, iman etsin, rabbinden emin olsun ve bu eminliği, şehadeti kendisinde aşka, muhabbete, imana, Allah'ın yakınlığına dönüşsün. Kul bu yakınlığı tatmalıdır, bir kul bu yakınlığı tatmadıysa onda iman olmaz; çünkü tadılmayan iman, iman değildir, sadece kuru bir bilgidir. Kuru bilgi de sadece sahibine yüktür.

Baktığımızda öylesi vardır ki yükü sırtına almış, taşır, buna rağmen "ben" der. "Ben biliyorum, şu şöyledir, bu böyledir" der.

[9] Necm /23

Hâlbuki o, kitap yüklü merkep[10] gibi sadece yük taşır. İlmi onda, ahlaka, amele dönüşmemiştir. İşte, böyle biri kitap yüklü merkeptir.

Gerçek bir kul, kendi hayatına baktığında rabbinin ismiyle okur ve sadece rabbini görür, rabbinin kudretine, rahmetine, El Hayr olduğuna, El Kerîm olduğuna şehadet eder. Onca yanlışıyla, kusuruyla beraber tövbe, istiğfar edince dahi rabbinin tevvab olduğuna, ğafur olduğuna, gaffar olduğuna şehadet eder. Aslında kendisinin hâliyle, yaptıklarıyla Allah'a, Allah'ın kullarına, Allah'ın muamelesine karşı nasıl nankörce bir tavır sergilediğini görür ve bu hâlinden dolayı Allah'ın sevgisini kaybetmesi gerekirken yine de Allah'ın kendisine muhabbetiyle, sevgisiyle muamelede bulunduğunun farkına varır.

Hatta bazen öyle bir yanlış yapar ve o yanlışı için "ben bu sefer azabı, cezayı hak ettim" der; ama bir de bakar ki Allah üstüne kendisine ikramda bulunmuş! Bir de tam tersi olarak güzel bir şey yapar; ama bir de bakar ki Allah kendisine Celal ismiyle tecelli edip farklı bir muamelede bulunmuş! Elbette ki bu da yine Allah'ın rahmetinin tecellisidir. Çünkü bu muameleyle Allah ona "kulum sen bu güzelliği yapıyorsun; ama sakın onu kendinden bilme! Eğer kendinden bilirsen baştan kaybetmiş olursun. Senin rabbin benim. Sen bir güzellik yaptın, ikramda bulunduysan onu bana verdin. Ben de yaptığın ikramı senin için katlayıp bir de sana kendimden güzellik vereceğim; ama senin yaptıklarınla kibirlenmen sana kaybettirir, sakın o hayırları kendinden bilme, kendinden bilip kibirlenme, kendini topla ve kendini düzelt" buyurmuştur.

[10] Cuma /5

O zaman rabbimizden bize gelen her muameleyi aynı görmemiz ve hepsini rabbimizin isimleriyle okumamız lazım. Biz her şeyde rabbimize şehadet eder, her şeyi rabbimizin ismiyle okur, bir de kendimizi ve rabbimizin bize olan tecellisini, muamelesini okur ve anlarsak bütün olaylarda, meselelerde, muamelelerde Allah'ın bize ve başkalarına yaptığı her muamelede rahmet ettiğini görürüz ve tadarız. Bir kul ki Allah'ı anladı, rabbini tanıdıysa onun soru sorması biter, artık hiç kimseye bir soru sorma ihtiyacı duymaz.

Neden?

Çünkü o zaten rabbini bilir, her nereye bakarsa baksın orada rabbine şahid olur. "Rabbine sahid olur" derken "baş gözüyle rabbini görür" demiyoruz. "Kalp gözüyle rabbinin esmasına, güzelliğine şahid olur" diyoruz. Allah ayet-i kerimede **"başlardaki göz kör olmaz, kalplerdeki göz kör olur"**[11] buyurmuştur. O yüzden bu güzelliğe şahid olan bir kul da kalp gözüyle bunları görür.

Kalp gözüyle görmek; rabbinin ismi ile okumak ve okuduğuna şahid olmaktır. Tabi, sadece şahid olmak yetmez, bir de kulun tatması gerekir. İlm-el yakin, ayn-el yakin ve hakk-al yakin olarak buna şahid olması gerekir. Yoksa bir şeye hakk-al yakin olarak şahid olmuyorsak; yani onu tatmıyorsak kendi kendimize hayal kurmuş oluruz.

Allah, kulundan yapamayacağı bir şeyi ister mi? -Hâşâ, elbette ki istemez. O zaman herkes şahid olup şehadet edebilir. Allah, kuluna göz vermiştir "bak" buyurur. İlim vermiştir "anla" buyurur. Marifet vermiştir "idrak et. Haydi, tanışalım. Seni kendini bilesin, tanıyasın, beni tanıyasın, varlığını tadasın, kendinde

[11] Hac /46

benim varlığımı tadasın, sana nefhettiğim ruhu tadasın diye seni dünyaya göndermişim" buyurur.

Evet, rabbimizin ismi ile okuyoruz. Rahmân Suresi'nde Allah önce zahiri nimetlerini, bağı bahçeyi, her şeyin Allah'a secde ettiğini anlatır, sonra **fe bi eyyi âlâi rabbikumâ tukezzibân:**[12] "Hâl böyleyken rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz" buyurur. Sonra cenneti anlatır, yine "hâl böyleyken rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz" buyurur. Cehennemi anlatır yine aynı şekilde "hâl böyleyken rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz" buyurur. Kısacası Allah verdiği her bir örnekten sonra "hâl böyleyken rabbinizin hangi nimetini yalanlıyorsunuz" buyurur.

Bunun hikmeti nedir?

Çünkü muhatap insandır. Allah bu ayetle de insana "sen sana verdiğim nimeti görüyor, nimeti yiyorsun. Bunların kendiliğinden olmayacağını bilecek kadar akıllısın, ben sana akıl vermişim. Eğer aklını kullanırsan sana verdiğim nimeti yalanlayamazsın. Şayet yalanlıyorsan bunu bile bile yapıyorsun" buyuruyor.

Allah bir de cenneti anlatırken "hâl böyleyken rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz" buyurur. Peki, biz cenneti görmedik, yoksa Allah cennette mi bunu bize soracak? -Elbette ki hayır! Aynı şekilde Allah cehennemi anlatır sonra "hâl böyleyken rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz" buyurur. Cehennem nimet midir ki Allah böyle buyuruyor! İşte, burayı doğru anlamak gerekir. Bu ayetlerin hepsini tek bir bakış açısıyla anlamak doğru olmaz. Allah bize bir şey öğretiyor.

[12] Rahman /47

Allah, cehennemi beyan ettikten sonra "hâl böyleyken rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz" ayetini daha dünyadayken Allah'ın nimetlerini yalanlayanlar için söylüyor ve "onlar için cehennem vardır" buyuruyor. Bununla beraber Allah'ın nimetlerini yalanlamayanlar için ise cennet vardır, buyuruyor; yani cenneti de cehennemi de burada Allah'ın nimetlerini yalanlamak ve yalanlamamakla kazanıyor ya da kaybediyorsun.

O zaman bütün mesele Allah'ın nimetlerini yalanlamamaktır. **"Allah'ın nimetlerini toptan saymaya kalkışsanız bile sayamazsınız"**[13] buyurdu Allah. Toptan sayınca bile sayılamayacak kadar çok nimet. O hâlde nereye bakarsan bak nimeti görmen lazım. Allah'ın hangi muamelesine bakarsan bak oradaki nimeti, sana olan sevgisini, muhabbetini, seni yüceltmeyi, temizlemeyi, kendine yaklaştırmayı dilemesini, yakınlığını görmen lazım; ama nefsine göre anlarsan o zaman da sıkılınca, bunalınca isyan eder, itiraz edersin, böylelikle nefsin sana perde olur ve kör olursun. Bunun olmaması için hayatı bir an bile Allah'ın huzurunda olduğunu unutmadan yaşayıp öyle bakman lazım. Bir tek kendine de değil bütün varlığa Allah'ın nazarıyla bakman lazım.

Herkes hayatına baktığında güzellik olarak da, sıkıntı, musibet olarak da önemli olan her şeyi mutlaka bölüm bölüm hatırlar. İnsanın, hayatındaki bölümlerin her birine baktığında "rabbim burada acaba neden bana böyle muamelede bulundu" diye sorduğunda bir cevabının olması gerekir. Allah'ı biliyorsa, rabbini El Esmau'l Husna'sından, El Efâlu'l Husna'sından tanıdıysa buna cevap verememesi mümkün değildir! İnşallah hepiniz El Esmau'l Husna'yı da, El Efâlu'l Husna'yı da benden dinlediniz.

[13] Nahl /18

Dinlemeyenler ya da dinleyip beni anlamayanlar bu soruya cevap veremezler! Veya yarım yamalak cevap verir, net cevap veremezler. Bu yüzden o kadar feryat edip hem Esmau'l Husna'yı hem de Efâlu'l Husna'yı anlattık!

Unutmamamız lazım ki her anda tecelli eden Allah'tır. **"Ne yana dönersen dön rabbinin vechi (güzelliği) oradadır"**[14] buyurdu Allah. Buna şahid olmayan asla gerçek manada, hakiki mü'min olamaz, Allah'a sadece yarım yamalak iman etmiş olur. İnsan ancak kâmil manada mü'min olunca rabbine, rabbinin muamelesine şehadet eder. Rabbinin muamelesine şahid olunca da hiç onu beğenmemesi mümkün olur mu!

Evet, Allah'ın veliliğini kabul edenler, "Allah benim velimdir" diyenler velidir. Allah ayet-i kerimede velilerini, veliliğini kabul edenleri anlatırken **"onlara hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar"**[15] buyurur.

Neden korkmazlar?

Çünkü her şeyi rablerinin yaptığını görürler, buna şahid olurlar. Herkesin Allah'ın kudret deryasında olduğunu, o dilemeden hiç kimsenin kımıldayamayacağını, Allah dileyince de hiç kimsenin buna mâni olamayacağını bilirler. O hâlde neden korksunlar! Onlar sadece rablerinin rızasını ve sevgisini kaybetmekten korkarlar.

Allah, velileri için bir de **"onlar mahzun olmazlar"** buyurmuştu. Niye mahzun olsunlar ki zaten tövbe etmişler! İnsan, geçmişteki yanlışlarından, eksiklerinden dolayı mahzun olur. Onlar ise tövbe etmiş, istiğfar etmiştir. Rableri de ğafur, gaffar,

[14] Bakara /115
[15] Yûnus /62

tevvab, afuvv olarak onları affetmiş, mağfiret etmiş, tövbelerini kabul etmiş ve onu silmiştir.

Eğer günahına tövbe ettiysen artık onu geçmen, bir daha hatırlamaman gerekir. Nasuh tövbesi budur! Nasuh tövbesi; nesh eden, günahı, yanlışı gönülden silen tövbedir. Sen de tövbe ettiğinde artık günahını sil, o günahın artık yoktur, bitmiştir. Oraya bakman rabbine karşı ayıptır, edebe aykırıdır! Allah "ben günahlarını mağfiret ettim" buyuruyor sen hâla dönüp günahınla uğraşıyorsun. Şeytan seni onunla uğraştırıyor. Oysaki görmen gereken kendi günahın değildir. Görmen gereken; rabbinin mağfiretidir. Eğer sen rabbinin mağfiretini görürsen rabbini bir daha seversin.

Evet, rabbinin mağfiretine, seni affetmesine, mağfiret etmesine, cezalandırmamasına baktığında mağfiretinden dolayı onu bir daha seversin. Böyle bakınca yaptığın yanlış rabbini sevmeye vesile oldu, sebep oldu. O yanlışından dönünce de güzel yaparsın. Bak, rabbin sana güzel yapmayı ikram etti. Bir de buradan rabbini seversin.

Ne yana dönersen dön onun hem sana olan rahmetini, sevgisini hem de bütün varlığa olan rahmetini, sevgisini görmen lazım. Görürsen bu durumda ne yana dönersen dön onu seversin. Allah sana ne muamelede bulunursa bulunsun onu seversin.

Elbette ki bir beşer olarak bazı şeylerden ilk anda biraz üzülür, sıkılır, daralır, bunalırsın; ama bilirsin ki rabbinin sana yaptığı o muamelesi senin için saf hayırdır, rahmettir, rabbinin sana olan yakınlığından, seni ciddiye alışından dolayıdır. Hiç kimse Allah'ın, kulunu ciddiye aldığı gibi kimseyi ciddiye alamaz, sevdiği gibi sevemez.

Veli ne korkar ne mahzun olur. Ahireti için de mahzun olmaz, korkmaz; çünkü rabbiyle muhatap olmuş ve rabbinin kendisine nasıl muamele edeceğine, onun sevgisine, muhabbetine, affına, mağfiretine şahid olmuştur. Bu durumda niye korksun, niye endişe etsin!

Birinin ahiretten bir korkusu, endişesi varsa sadece kendi yanlışından, günahından, rabbini ciddiye almayışından, nefsini ilah edindiğinden, dünyayı ahiretten, şeytanı meleklerden daha çok sevdiğinden dolayıdır. Veli böyle olamayacağına göre ne korkusu ne de mahzun olması vardır.

Her şeyi Allah'tan bir imtihan ve Allah'ın muamelesi olarak görmemiz gerektiğine dair bir kıssa anlatayım.

Kendini bilmeyenler velilerle alay eder, dalga geçerler. Zaten her zamanda böyle olmuştur.

Eskiden de bir Allah dostu zât varmış. Velilerle alay eden adamın biri de sırf onu rencide etmek için yemeğe çağırmış. Davete icabet etmek sünnettir ya, *o Allah dostu da davete icabet etmiş. Gidip kendisini yemeğe çağıran kişinin kapısını çalmış. Adam kapıyı açıp veli zatı görünce "seni davet ettim; ama sana verebileceğim bir yiyecek yoktur" demiş. Zaten sırf rencide etmek için çağırmış. Veli zat "tamam" deyip geri dönmüş. Birkaç adım uzaklaşınca adam onu tekrar çağırmış "gel, gel, sana verecek bir şeyler varmış" demiş. Veli zat geri gelmiş; ama adam ona "biri köpeği bile kapıdan kovsa köpek bir daha geri gelmez (yani sen köpekten daha betersin). Sana vereceğim bir şey yok" demiş. Veli zât adama "doğru söylüyorsun" demiş. Veli zat birkaç adım daha gidince adam tekrar onu çağırmış, veli zat bir daha adamın yanına gitmiş, adam ona "tövbe ediyorum, benim bu yaptığıma ancak gerçek bir veli böyle karşılık verebilirdi" demiş ve veli zattan özür*

dilemiş. Veli zat da adama "benim yaptığım önemli bir şey değildi. Köpekler de bunu yapabilir. Mesele; Allah'a kul olmak ve muameleyi rabbinden görmektir. Eğer ben bu muameleyi senden görseydim, sana ne yapacağımı bilirdim; ama ben bana yapılan her muameleyi rabbimden görüyorum ve rabbim acaba bana niye böyle yapıyor, diye düşünüyor, onun muamelesini anlamaya çalışıyorum. Muameleyi Allah bana yaptığı için de boynumu büküyorum" demiş.

İşte, mesele muameleyi Allah'tan görebilmek "Allah bana böyle bir muamelede bulunduysa acaba nerede yanlış yaptım! Acaba rabbim benden neyi anlamamı, neyi öğrenmemi istiyor" deyip böyle bakabilmektir. İşte, veli budur; yani her şeyi, her muameleyi rabbinden görendir.

İnşallah biz de her türlü muameleyi rabbimizden bilecek, ona isyan edip itiraz etmeyecek, feryad, figan etmeyecek ve onun takdirine rıza göstereceğiz. Bununla beraber her anda onun huzurunda olduğumuzu, onun bize muamele ettiğini, onunla muhatap olduğumuzu unutmayacak, nefsimizle konuşmayacak, nefsimizden konuşmayacağız. Tam tersine Allah'la konuşacağız, Allah'tan konuşacağız inşallah.

Rabbimizin ismiyle kendimizi, varlığı, bütün olayları özetle okumayı öğrenmeye çalışıyoruz. Rabbimizin ismi ile rabbimizin isimlerini, güzelliğini, bize, insana olan tecellisini okuyoruz. Rabbimizin bize yaptığı her muamelenin sevgisinden, muhabbetinden olduğunu, üzerimizdeki muradı gerçekleşsin, Hz. İnsan olalım, kâmil insan olalım, veli olalım, Allah'a yakın olalım, gönlümüz cennet olsun, cennetlik olalım diye bize muamele ettiğini okuyoruz.

Kendini, varlığı böyle anlamayana ne dendiğini okuyanlar bilir. Okumayanlar karanlıkta, zulümatta kalmış, bu âlemde, nefis karanlığının içinde kaybolmuş ve nefis mağarasına gömülmüştür.

Allah insana öyle nimetler, ikramlar vermiş ki kul bunun farkında bile değildir. Allah peygamberlerine verdiklerinden her bir kula vermek için kapıları ardına kadar açar. Mesela; Allah Hz. Musa' ya bir şey vermişse kul onu istemelidir. Aldıktan sonra da "tamam, onu aldım artık yeter" dememeli aynı şekilde "Hz. İsa'ya, Hz. İbrahim'e, Hz. Nuh'a verdiğinden de istiyorum" deyip her bir peygambere ikram ettiği nimeti almaya çalışmalıdır. Bununla beraber "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e verdiğin o muhabbetten de istiyorum" deyip ondan da almaya çalışmalıdır. Yani öylece bir yerde durup "bu kadarı bana yeter" dememelidir. Derse olduğu yere çakılıp kalır!

Allah'ın ikramları sonsuz ve sınırsızdır, onun için isterken büyük istiyor, "benim için bu yeterlidir" demiyoruz. Yeter demek insanın bulunduğu yere razı olmasıdır, razı olan yerinde kalır. Biz hayatımız boyunca rabbimize yürüyecek, kazanmaya çalışacağız. Devamlı tek büyük olan rabbimizden bildiğimiz en büyük nimeti isteyeceğiz inşallah.

Allah bizi hayatı yaşarken rabbinin ismiyle okuyan kullarından eylesin. Allah bizi nefsine göre varlığa, hayata, kendine bakanlardan eylemesin. Allah bizi devamlı rabbine yürüyen, rabbine koşan ve rabbine daha yakın olmak için durmadan çaba, gayret sarf eden kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

5.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini rabbimizin öğrettiği şekilde öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk.

Her şeyi rabbimizin ismiyle okursak bu bizde tevhid olur, marifet olur, aşk olur, muhabbet olur. Eğer okumazsak göremedik, işitemedik, anlayamadık demektir. Görmediğimiz, işitmediğimiz, anlamadığımız rabbimizi de sevmemiz mümkün değildir. Sevgimiz sadece hayali bir sevgi, imanımız da hayali bir iman olur. Gerçek manadaki sevgi, muhabbet, aşk ise şahid olunca, şehadet edince; yani okuyunca olur.

İnşallah, artık okumayı biliyoruz. Rabbimizin ismiyle nasıl okuyacağımızı birkaç örnekle parça parça anlatıyoruz ki hepimiz nasıl okuyacağımızı bilelim. Mesela; varlığa da yere de baktığımızda mesele Allah'ın onları bize nasıl okuttuğunu anlamaktır, anlayıp onun okuttuğu gibi okumaktır; çünkü onun okuttuğu gibi okuyunca rabbimizin ismiyle, onun ismine, onun okuttuğu gibi okumuş; yani onun anlattığı gibi anlamış oluruz.

Peki, varlığı, yeri Allah bize nasıl okutmuştur?

Allah yeryüzünü canlılar için yarattığını,[1] buyuruyor. Her canlının rızkı Allah'a aittir.[2] Bütün varlığın, canlıların rızkını o verir. Bu durumda her bir canlıya bakarken "onun rezzakı Allah'tır, ona

[1] Rahmân /10
[2] Hûd /6

rahmet eden Allah'tır. O, rabbini hamd ile tesbih eder, rabbine şükreder ve onun, rabbine karşı bir zikri vardır" dememiz gerekir.

Aynısı kuşlar için de geçerlidir. Kuşların irade sahibi olduğunu, Allah'ı bildiklerini, Allah'a iman ettiklerini Hüdhüd kuşunun Hz. Süleyman (a.s.) ile konuşmasından görüyor, biliyoruz.[3] Demek ki bütün kuşların, uçan hayvanların hepsi böyleymiş! Sadece kuşlar değil yerdekiler de karıncalar da böyledir.[4]

Böyle bakınca doğru bakmış olur, rabbimizin ismiyle bakmış, okumuş oluruz. Okumak; anlamaktır, aynı zamanda ikrar etmek; yani okuduğunu söylemektir. Gönlümüzün, okuduğunu söylemesi gerekir. Gerektiğinde dilimizle de onu söylememiz gerekir. Yoksa okuyamamışız, rabbimizin ismiyle okumayı bilmiyoruz, demektir.

Peki, insan okumayı biliyor mu?

Bilmiyor! Mesela; hayvanlar için "hayvanların aklı yoktur, iradesi yoktur, her şeyi tesadüfen ya da içgüdüleriyle yaparlar" denilir. Oysaki Allah böyle söylemiyor. Hâl böyleyken biri bilerek bunu söylerse kâfir olur mu, olmaz mı? -Elbette kâfir olur; çünkü biliyor; ama birisi öyle öğrendiği ve cehâletinden dolayı bunu söylediği zaman kâfir olmaz; çünkü cahildir. Allah adına rabbinin ismiyle okumadığı için cahil kalmış, hayvanları Allah'ın öğrettiği gibi öğrenmediği için cahil kalmıştır. Bu yüzden anasından, babasından veya okuldan öğrendiklerini söyler.

"Yeryüzünde yürüyen canlılar, gökyüzünde uçan kuşlar hepsi sizin gibi bir cemaattir. Kıyamet günü hepinizi huzurda

[3] Neml /22-28
[4] Neml /18, En`âm /38

toplayacağız"[5] buyurdu Allah. Demek ki hayvanlara da hesap varmış. Bütün varlığa bakarken hepsini bu şekilde okumak gerekir.

Allah, Kur'an'da her bir şeyi tek tek anlatır. Mesela rüzgârı anlatırken **"rüzgar yağmurun müjdecisidir"**[6] buyurur. Rüzgar yağmurun öncüsü, müjdecisidir. Rüzgar estiğinde estiği yere bulutları taşır; yani bulutlarla beraber yağmur taşır. Öyle rastgele de esmez, bulutu taşırken Allah'ın emriyle taşır. Onun bir vazifesi, bir işi vardır. O hâlde rüzgarın estiğini gördüğümüzde "rüzgâr rabbini hamd ile tesbih ediyor, Allah'ın emrini yerine getiriyor, bulutları Allah'ın emrettiği yere taşıyıp orada yağmur yağsın diye vazifesini yapıyor" dememiz gerekir.

"Yıldırımlar rabbini hamd ile tesbih eder."[7] Demek ki gök gürlemesi onun hamdıymış! Gök gürlediğinde rabbini hamd ile tesbih eder.

"Ölümünden sonra yeryüzüne rahmetimizi indirir (yeryüzünü) yeniden diriltiriz."[8] Allah, yağmura "rahmet" buyurdu. Yağmur bütün mahlukat için rahmettir. Tabi en önde insan durduğundan dolayı önce insan sonra bütün canlılar için rahmettir; çünkü Allah onunla yeryüzünü ölümünden sonra yeniden diriltir. Bir de Allah yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesini misal vererek "sizi de böyle diriltiriz" buyurur. Bu yüzden her bir varlığa bakarken Allah'ın onun hakkında ne söylediğini anladığımızda rabbimizin nazarıyla nazar etmiş, rabbimizin ismiyle onu okumuş oluruz.

---

[5] En`âm /38
[6] Araf /57
[7] Rad /13
[8] Rûm /50

“Güneş ve Ay bir hesapla hareket eder.”[9] Güneş ve Ay bir emirle hareket eder, ikisi için de bir yörünge tayin edilmiştir, onlar da o yörüngede yüzer, Allah’ın emrini yerine getirirler.

“Ona secde etmeyen hiçbir varlık yoktur, insanların da bir kısmı (secde eder).”[10]

Bazı insanların Allah’a secde etmemesinin sebebi nedir?

Rabbini, kendini, varlığı ve olayları rabbinin ismiyle okumaması, kendi tercihini yapıp nefsiyle okumasıdır. Her bir varlık Allah’a secde hâlindedir ve Allah’ın her bir varlık üzerinde mutlaka bir muradı vardır. Hayvanlara, bitkilere, Güneş’e, Ay’a, yıldızlara, gökyüzüne, rüzgâra, bulutlara, yağmura, doluya, yeryüzüne, dağlara kısacası canlı veya cansız dediğimiz rabbini hamd ile tesbih eden her bir varlığa baktığımızda hepsinin Allah’a secde ettiğini görürüz. Her bir varlığın bir vazifesi vardır ve hepsi rabbini bilir, hepsi Allah’ın mü’minleridir; çünkü hepsi rablerinden razıdır, rablerini hamd eder, över ve noksan sıfatlardan tenzih edip tesbih ederler.

Hâl böyleyken rabbini bu kadar hamd ile tesbih eden, zikreden, iman eden varlığın içinde insan, rabbine iman etmese, onu hamd ile tesbih etmese, zikretmese, tekbir etmese, tevhid etmese bu ona yakışır mı! Hem de Allah yerde, gökte ikisi arasında ne varsa hepsini onun hizmetine, emrine vermiş, hepsini onun için yaratmışken o ıvır zıvır şeylerle meşgul olup rabbini unutur, rabbinin kendisine okuttuğu gibi okumaz, rabbinin peygamber ve kitap gönderip ona anlattığı gibi anlamazsa, aynı şekilde kendini rabbinden müstağni; yani kendini rabbine karşı ihtiyaçsız görüp “benim kendi aklım, kendi bilgim, ilmim vardır. Ben okudum,

[9] Rahmân /5
[10] Hac /18

anladım" deyip kendini rabbinden perdeler, rabbini yok sayarsa acaba Allah katında ve bütün varlıklar katında nasıl bir duruma düşer!

Evet, Allah kendisine şahid olmamızı; yani şehadet etmemizi istiyor. Şahid olabilmek için bakmak ve görmek, gördüğünü anlamak için de rabbinin ismi ile okumak gerekir. İnsan, rabbinin ismiyle okumayınca biraz önce söylediğim gibi; varlıkları canlı varlıklar, cansız varlıklar, akıllı varlıklar, akılsız varlıklar diye ayırır ve varlığa kendine göre, başkalarından öğrendiklerine göre bakar, Allah'a göre bakmaz. Allah'ın anlattığını kabul etmez, anlamaz, dolayısıyla herhangi bir hayvana muamele ederken de bir şey bilmeyen bir varlık olarak muamele eder ve hayvanı küçümser. Oysaki hayvan, kelime manası olarak diri demektir.

Hayevan; diri varlık, can taşıyan varlık demektir. İnsan da hayvanların taşıdığı gibi bir can taşır; ama insanda bütün mahlukattan ayrı olarak bir de Allah'ın nefhettiği ruh vardır.

Allah, Pir Hazretleri'ne *"insanda zahir olduğum gibi hiçbir şeyde zahir olmadım"*[11] buyurur. Allah, insana tecelli eder, isimleriyle onun üzerinde zuhur eder; yani insanın gönül aynasında Allah'ın isimleri görünür.

Hz. Musa (a.s.)'ın Allah'ı görmek istemesiyle ilgili olarak **"rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti"** buyurdu Allah. Dağ, Allah'ın haşyetinden paramparça oldu. Hz. Musa (a.s.) da yüz üstü yere kapanarak kendinden geçti, daha sonra kendine gelip "sen subhânsın ya rabbi"[12] dedi. Allah dağa tecelli edince dağın

[11] Risale-i Gavsiye
[12] Araf /143

içine mi girdi ya da dağın üzerine mi indi? -Hâşâ, böyle bir şey düşünülemez. Bir şeyi anlarken doğru anlamak gerekir.

Allah'ın zati tecellisini insandan başka hiçbir varlık kaldıramaz; çünkü Allah bir tek insana ruhundan nefhetmiştir. Bundan dolayı insan, rabbinin cemalini müşahede etmeye güç yetirebilen, Allah'a yakın olabilen, dost olabilen, meleklerin giremediği âleme girebilen bir varlıktır.

Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miraca çıkarken Cebrail (a.s.) ona Sidretü'l Münteha'ya kadar refakat edip daha sonra *"ya Resulullah! Bundan sonra yol senindir. Benim gelebileceğim yer buraya kadardır, ben bir adım daha atarsam yanarım. Senin artık bundan sonra refrefle (aşkla) gitmen lazım"*[13] dediyse bu durum manevi olarak her bir insan için geçerlidir.

Bir de miraçla ilgili olarak "acaba Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miraca bedeniyle mi yoksa ruhuyla mı gitti" diye tartışmalar vardır. İnsan ne bedenini ne de ruhunu tam manasıyla anlamadığı, bilmediği için böyle konuşur! Hâlbuki beden dahil bütün varlık Allah'ın isimlerinin tecellisinden, nurundan ibarettir. Biz onu madde gibi görürüz; ama aslında o da Allah'ın nurundandır.

Allah ayet-i kerimede **"Allah göklerin ve yerlerin nurudur"**[14] buyurdu. Yani ne yana dönersek dönelim rabbimizin güzelliğiyle, tecellisiyle karşı karşıyayız. Bütün varlıkta tecelli eden odur ve onun olmadığı bir zerre bile yoktur, olamaz! Eğer olsaydı boşluk olurdu. Bu yüzden onun tecelli etmediği ne bir an ne de bir mekân vardır. Hepimiz bu nur deryasının içinde yüzüyoruz, hareket ediyoruz. Bu nur, Allah'ın El Latîf isminin tecellisiyle her

[13] İbn Arrak, Tenzihu'ş-Şaria, 1 /169
[14] Nur /35

zerreye tecelli etmiştir. El Latîf; anlaşılmayacak kadar ince, zarif nur demektir.

Bütün mesele; tevhidi anlayıp "lâ ilahe illallah" demektir. Rabbimizin ismiyle, onun ismine ne kadar okuduysak o kadar "lâ ilahe illallah" deme imkânımız, o kadar iman etme ve rabbimize âşık olma imkânınız olur.

Evet, bu şekilde "lâ ilahe illallah" deyince ne demiş oluruz?

"Allah'ın tecelli etmediği hiçbir varlık, hiçbir zaman, hiçbir mekân yoktur. Her anda, her yerde tecelli eden odur. Bütün varlık, Allah'ın tecellisiyle, isimleriyle diridir. İradesi olmayan ve rabbini hamd ile tesbih etmeyen, rabbini sevmeyen, âşık olmayan, her zerresi semah etmeyen hiçbir varlık yoktur" demiş oluruz. Sonuçta hepsinde sadece Allah'ın tecellisi vardır.

Maddenin en küçük yapı taşı atomdur. Biraz daha derine indiğimizde atom altı parçacıklar; yani kuantum mekaniği başlar. Bu da bir ilimdir; ama Allah'tan ayrı değildir. Kendine bilim adamı diyen bazı insanlar bu ilmi anlamaya çalışırken sadece gördükleri kadarıyla Allah'ın yarattığını keşfetmeye, anlamaya çalışırlar. Sonra da hüküm verip buna akli herhangi bir ilim derler. Akli ilim, Allah'ın ilminden nasıl ayrı olabilir, Allahsız herhangi bir ilim olur mu! Onun yarattığından bir parça, bir şey anlamaya çalışıyorsun sonra da onunla kibirleniyor "ben bilim adamıyım, aklımla bunu ben buldum" diyorsun! Hangi akılla, sen bu aklı, bu ilmi nereden getirdin, nereden aldın!

Sen rabbini biliyor musun? Şayet biliyorsan doğrudur, sen ilim adamı, bilim adamısın, marifet adamısın, hakikat adamısın; ama sen rabbini bilmiyorsan ilim adamı, bilim adamı, marifet adamı değilsin. Böyle olup kendilerine bilim adamı diyenler, Allah'ın tecellisini gördükleri kadarıyla keşfettiklerinde "bu,

rabbimin tecellisidir" demiyorlar! Örnek vermek gerekirse; atom altı parçacıkların en küçüğü olan Higgs Bozonu, diğer adıyla Tanrı Parçacığı bir var olur, bir yok olur, bir var olur, bir yok olur. Onlara bunun ne olduğunu, nereden geldiğini, yok olunca nereye gittiğini sorduğumuzda "bilmiyoruz" derler. Allah'ın onu yaratıp yok ettiğini inkâr ettikleri için de kâfir olurlar.

Bu yok olup var olma Allah'ın tecellisiyledir. Allah'ın tecellisi işte böyle sürekli peş peşe gelir. Allah bir an tecelli etmese bütün varlık yok olur, bu tecelli peş peşe olduğu için de biz varlığı sürekli var zannediyor, öyle görüyoruz. Tıpkı ışık gibi.

Işık da kesintisiz ve sürekli değildir, parça parçadır; ama o kadar hızlı bir şekilde, saniyede üç yüz bin kilometre hızla peş peşe birbirini takip eder ki biz ışığı sürekli var zannederiz. Allah'ın bütün varlıktaki tecellisi de işte böyledir.

Varlık dirilmeyle ölüm arasında sürekli böyle gider gelir. Bir ölür bir dirilir, bir ölür bir dirilir. Allah, kullarına hükmünü, emrini, hikmetini, yaratmasını seyrettiriyor ki kullar şehadet etsin, rabbine şahid olsun, rabbine teslim olsun, secde etsin, rabbini hamd ile tesbih etsin.

Şahid olmayanlar işin sadece kabuğuna bakar ve kabukta kalır, kendisi de kabuk olur. Başka bir şey olamaz! Oysaki insanın, rabbinin ismi ile okuyup içe doğru yolculuk yapması ve aklını kullanması lazım. Allah ayet-i kerimelerde **"akletmez misiniz?**[15] **Tefekkür etmez misiniz (düşünmez misiniz)?**[16] **Tedebbür etmez**

[15] Sâffât /138
[16] Hûd /30, Müminûn /85

misiniz (arkasındaki manaya bakmaz mısınız?[17] **Ne de az düşünüyorsunuz.**[18] **Nasıl böyle hüküm veriyorsunuz?"**[19] buyurur.

"Yaratan (yarattığını) bilmez mi?"[20] O seni biliyor. Neden rabbinin ismine okumuyorsun? -Çünkü tenezzül etmiyorsun "Allah bana gerekmez. Bana dünya gerekir, nefsimin arzuları, istekleri, mevki, makam gerekir" diyorsun ve hatta "mümkünse burayı cennete çevireyim, cennet hayatını burada yaşayayım" deyip dünya hayatını ahirete, cennete tercih ediyorsun. Hiçbir şeyi rabbinin ismiyle okumuyor, dolayısıyla yanlış hüküm veriyorsun.

Aynı şekilde "ben rabbimin rızasını, güzelliğini, sevgisini, muhabbetini kazanayım. Rabbim benden razı olsun" demiyor, nefsini razı etmeye ve nefsin için birilerini razı etmeye çalışıyorsun. Razı etmeye çalıştıkların kim olursa olsun hiç fark etmez, Allah Kıyamet günü senin bu hâlini senden kabul etmez.

Bu hâli kimden kabul eder?

Cahillerden, bilmeyenlerden kabul eder; çünkü Allah henüz onlara öğretmemiştir. Şayet Allah bir kula bir şey öğretmemişse o kula bunun hesabını sormaz; ama unutmamamız lazım ki Allah öğrenme, anlama, şahid olup şehadet etme ve rabbinin ismiyle okuma kapısını ardına kadar açmıştır ve bu kapı herkese açıktır. Her gelen peygamber bu kapıyı ardına kadar açmış, kıyamete kadar bütün peygamber varisleri, veliler de bu kapıyı açmaya ve insanları hakka davet etmeye devam ederler.

[17] Muhammed /24
[18] Mü'min /58
[19] Kâlem /36
[20] Mülk /14

Bu anlattıklarım bir ilim değildir; hakkı, hakikati yaşamaktır. Peki, kul bu hakkı, hakikati nasıl yaşayabilir? -Bir kul, rabbinin ismiyle varlığı okursa onlarla konuşur, hatta bir taşla dahi konuşur; çünkü Allah ayet-i kerimede **"kalpleriniz katılaştı, hatta onlar taş gibi yahut daha da katı oldu; çünkü taşlardan öylesi vardır ki içinden nehirler fışkırır. Öylesi de vardır ki (çatlayıp) yarılır da içinden su çıkar. Taşlardan bir kısmı da Allah korkusuyla (yüksekte durup kibirlenmekten haya edip yukardan aşağı) yuvarlanır"**[21] buyurmuştur. Taş bu! Rabbinden haşyet duyuyor ve "ben dağın tepesinde duruyorum, edebe aykırı olmasın, kibirlenmiş olmayayım, benim aşağıda durmam lazım" deyip dağdan aşağı yuvarlanıyor! Biz de altındaki toprak kaydı da onun için yuvarlandı zannediyoruz. Allah böyle söylemedi; yani düşündüğümüz gibi değildir!

Peki, taş nasıl yarılır ve içinden pınar fışkırır, nehirler akar?

Su gelip taşa dayandığında pınar fışkırsın diye kendini çatlatır. Taş ne zaman ne yapacağını aldığı emirle bilir. Emir almayan hiçbir varlık yoktur.

Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir örnek vereyim.

Sahabeden biri *"ya Resulallah! Peygamber olduğunu ilk nerede anladın"* diye sorar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"Hira'ya giderken yoldaki taşlar, kayalar bana 'esselamu aleyke ya Resulallah' dediklerinde peygamber olduğumu anladım"*[22] buyurur.

[21] Bakara /74

[22] Tirmizi, Menâkıp: 6; Dârîmî, Mukaddime: 4; El-Heysemî, Mecme'uz-Zevâid, 8: 260; ElHâkim, El Müstedrek, 2: 607; Ali El-Kari, Şerhu'ş-Şifâ, 1: 628

Başka bir örnek vermek gerekirse; iman etmek isteyen biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek *"bana bir mucize göster"* der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"git şu ağaca Allah'ın resulü seni çağırıyor, de"* buyurur. İman etmek isteyen kişi o ağacın yanına gider ve *"Allah'ın resulü seni çağırıyor"* der. Ağaç da yeri yarıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına gelir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ağaca *"ben kimim"* diye sorar. Ağaç da *"lâ ilahe illallah muhammedun resulullah"* der. Sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, ağaca yerine gitmesini söyler, ağaç da tekrar yerine gider. Tabi ki mucize isteyen kişi samimi olduğu için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu mucizeyi göstermiştir, zaten o da hemen iman eder.

Bunları her şeyin diri olduğunu anlamamız için söyledim. Neye bakarsak bakalım baktığımız şeyin canlı bir varlık olduğunu bilelim. **"Allah yeryüzünü ölümünden sonra diriltir"**[23] buyurdu Allah. Demek ki yeryüzündeki yeşilliklerin her biri diriymiş! Hele bir de baktığımız insansa o zaman bakışımıza ne kadar dikkat etmemiz gerekir, bir düşünelim.

Diri olan tüm varlık insanı tanır, vazifesini bilir, işini yapar. Allah'a asla itiraz etmez. Aynı şekilde insana da itiraz etmez; çünkü insanın emrine verilmiştir. Böyle olmasaydı insan hiçbir varlığa güç yetiremezdi; fakat Allah tüm varlığa bir denge koymuştur.

İnsanın bir de zahiri olarak kendine bakması ve kendini okuması gerekir. İnsanın kaç organı, azası varsa her biri bağımsız olarak Allah'ın kuludur. Her biri zikrini, ibadetini, kulluğunu yapar ve Allah'tan aldığı emri yerine getirir. Bu emri yerine getirirken de cemaat hâlinde yerine getirir. Bu yüzden hepsi birbirine yardım

[23] Hadîd /17, Rûm /50

eder, destek olur. Onun için insan tek başına büyük bir cemaattir, büyük bir cemaati olan biridir ve cemaatinin hepsi de ona tâbidir.

Evet, cemaat kendi sahibine, imamına, Allah'ın yeryüzündeki halifesine tabidir.

Nasıl?

İstersen onlara namaz kıldırır, zikir yaptırır, tesbih yaptırır, ibadet ettirir, kulluk yaptırır, Allah yolunda hizmet yaptırır ve rabbine koşarsın, istersen de tam tersini yaparsın. Tam tersini yaptığında organlarının kulluğuna zarar verebilir misin? -Hayır, zarar veremezsin, sadece onları kirletmiş olursun!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurur *"ruh bedenden ayrılırken, eğer (vefat eden kişi) kazananlardan (cennetle müjdelenenlerden, kitabını sağından alanlardan) biriyse kendi bedenine teşekkür eder, bedeni de ona teşekkür eder; ama (ölen) cehennemlik biriyse beden ona lanet eder, o da bedene lanet eder."* Beden o kişiye lanet edip "isteseydin, beni böyle kirletmezdin. Benimle Allah'ın rızasını, cenneti kazanırdın; ama bak, cehennemi kazanmışsın" der.

İnsanın kendine bakması ve kendini rabbinin ismiyle okuması gerekir, dedik.

"Biz onlara, afakta (tüm kâinatta) ve enfüste (kendi nefislerinde) ayetlerimizi göstereceğiz ki onun (Kur'an'ın ve Allah'ın tecellisinin) hak olduğu onlara (iyice) belli olsun."[24] Onu senin anlaman ve hakkın her yerde; hem sende, hem zerrende, hem tüm azalarında, hem gönlünde, hem de afakta tecelli ettiğine şehadet etmen gerekir.

[24] Fussilet /53

Afak demek; gözünle görebildiğin her yer ve her şey demektir. Dolayısıyla her yerde hakkın tecellisine şahid olman lazım. Böyle şahid olunca her bir varlık üzerinden onu seversin.

Peki, her yerde hakkın tecellisine şahid olmak zor mudur?

Elbette ki zordur, hiç kolay değildir. Çaba, gayret sarf etmeden, böyle bakmadan göremez, anlayamaz; yani okuyamazsın. Mesela; bir yazıyı okurken dikkatli bakmasan onu okuyabilir misin? -Hayır! Sadece dikkatli bakman da yetmez, okuyabilmen için önce nasıl okuman gerektiğini bilmen gerekir. Ya da okuyacağın yazı senin dilinle yazılmamışsa bu defa okusan bile onu anlayamazsın. Gerçek bir kul, varlığı okurken rabbinin ismiyle okur, rabbinin ismine okur. Senin de bunun için okumayı bilmen, okumayı öğrenmen ve çaba, gayret sarf etmen lazım.

Allah, kulunu hakkıyla bilendir. Hâl böyleyken hiç kulunun yapamayacağı bir şeyi kuluna emreder, onu yap der mi ya da çekemeyeceği bir yükü kuluna yükler mi! Haşa! Allah herkese gücü kadar yük yükler ve herkesi gücü nispetinde sorumlu tutar. Bununla beraber Allah bir şeyi iyice öğretmeden, anlatmadan, belletmeden, kavratmadan hiç kimseyi o şeyden hesaba çekmez. Bunu kendi üzerimizden anlayalım. Nasıl ki biz bir çocuğu bilmediklerinden hesaba çekmiyorsak Allah da böyledir, kulunu bilmediklerinden hesaba çekmez; ama mutlaka kuluna öğretir.

Allah her bir kulunun öncesini de sonrasını da neler yapacağını da yapamayacağını da bilir; ama kuluna imkân verip "haydi kulum, yap" der. Hayatı, yaşadığımız olayları kendimiz için kazanma imkânı olarak görmemiz gerekir. Eğer hayat, kazanma imkânı olmasaydı Allah peygamber gönderip, kitap indirerek kullarına "şunu şöyle yapın, bunu böyle yapın" demezdi. Şayet diyorsa o zaman herkesin değişme ve kazanma imkânı vardır.

Allah ayet-i kerimede **"(ne olaydı iman etselerdi) ne olaydı azabı görmeden önce bütün kudretin Allah'a ait olduğunu bilselerdi"**[25] Yani bütün mülkün Allah'a ait olduğunu bilselerdi ne olurdu, neden öyle yapmadılar, buyurur. Demek ki Allah herkese kazanma imkânı vermiştir. Yoksa "Allah kaderimizi yazmış, iş bitmiş, biz de Allah'ın yazdığını yaşıyoruz" diye bir şey yoktur. Her şey diridir ve her şey bulunduğumuz bu anda olur; ama Allah katında zaman ve mekân olmadığı için onun nezdinde her şey bir andır. Bizim aklımız zamanla ve mekânla sınırlandığı için zamansızlığı, mekânsızlığı, evveli ve ahiri olmayanı anlayamayız.

Aklın da bir evveli vardır ve evveli Allah'tır. Bir ahiri vardır, ahiri Allah'tır. Zahiri vardır, zahiri Allah'tır. Batını vardır, batını Allah'tır. Bilen de ona her şeyi bildiren de yine Allah'tır; yani El Alîm olan sadece Allah'tır. Biz de her şeyi onunla ve onun bize öğretmesiyle biliriz.

Bir anımızın, bir düşüncemizin bile onsuz olmadığını bilmeliyiz; çünkü öyle buyurmuştu Allah ayet-i kerimede **"âlemlerin rabbi olan Allah dilemeden siz dileyemezsiniz."**[26] Bu ayette de görüldüğü gibi dilememiz bile onunladır. Allah bizim için gönlümüze, çabamıza, gücümüze ve hikmeti gereği nasıl dilemesi gerekiyorsa bu dilemesine göre bizim için diler, biz de ancak Allah'ın dilemesinden sonra dileyebiliriz.

Peki, Allah'ın dilediği dışında bir dileğimiz olabilir mi? - Elbette ki olabilir. Allah'ın bizim için dilediği; cennettir, ona yeryüzünde halife olmaktır, veli olmaktır, hidâyete ermektir ve takva sahibi olmaktır; ama biz rabbimizi dinlemeyip, onun ismiyle, onun ismine okumayıp şeytanı dinleyebiliriz. Allah bu tercihi bize

[25] Bakara /165
[26] Tekvîr /29

bırakmıştır. Unutmamamız gerekir ki rabbimizin bizim için dilediği her şey saf rahmet, saf muhabbet, saf aşk, saf hayr, saf cennettir, kâmil insan, Hz. İnsan olabilmemiz içindir, her şeyden kurtulup "Allah" dememiz içindir; yani fakr hâlini yaşamamız içindir. Fakr; Allah'tan başka hiçbir şeyimizin olmadığına iman etmek, bunu yaşamak ve tatmaktır.

Bu yüzden hayatı yaşarken "evvelim de ahirim de, zahirim de batınım da bütün varlığım Allah'a aittir. Ben zaten onsuz bir şey bilmem, ya onun bana öğrettiği gibi okurum, onun bildirdiği gibi bilirim ya da vehme, zanna, şeytanın verdiği vesveseye kapılırım" dememiz lazım. Allah **"zan ilimden hiçbir şeydir"**[27] buyurdu. Yani aslında zan, senin kendi kendine ürettiğin bir şeydir ve bir hakikati yoktur.

Aynı şekilde vesvesenin de bir hakikati yoktur. Madem öyle vesveseye, zanna düşmemizin sebebi nedir?

Rabbimizin nurundan yüz çevirmemizdir. Karanlık, olmayan bir şeydir, onun için karanlığa bakarken bir şey göremeyiz sadece bir siyahlık görürüz. Nurun hakiki bir varlığı vardır; ama karanlığın bir varlığı yoktur. Nur olmadığında karanlık olur. Tabi, siyah bir nur da vardır ve o başka bir şeydir. Yolculuğu yaparken siyah nurla karşı karşıya gelebiliriz, geldiğimizde "bu karanlıktır" demeyelim, o da başka bir tecellidir. Aşk dolu, muhabbet dolu bir tecellidir. Nur siyah olsa da içi yine görünür ve Allah'ın tecellisini orada da müşahede ederiz.

Aynı şekilde iman vardır; ama küfür diye bir şey bizatihi yoktur; yani küfrün hakikati yoktur, yaratılmamıştır. Nasıl ki nur

[27] Necm /28, Yûnus /36

olmadığında karanlık oluyorsa bir gönülde de iman olmayınca küfür var olur.

İnsan kendini ya Allah ile, rabbi ile bilir, rabbinin ismiyle okuyup anlar, iman eder ve kendini, hakikati tadar ya da karanlığa, vehme, zanna, vesveseye gömülüp kaybolur sonra ölüm vakti gelir ve birden perde açılır, Allah ona "haydi kulum, gel" der. Onun için Allah ayet-i kerimede **"senin için bugün perdeleri biz açtık, artık gözün keskin görür"**[28] buyurmuştur. O gün Allah "şimdi hakikate bak! Bak ki hakikat neymiş; ama sen kendini perdeledin, karanlıkta kaldın, beni unuttun, kendini unuttun, varlığı unuttun, varlığın ne olduğunu unuttun, imtihanları unuttun, kazanmayı unuttun, nasıl kazanabileceğini unuttun. Beni, kitabımı, peygamberimi ciddiye almadın. Seni hidâyetteki her kuldan, her mü'min üzerinden davet ettim; ama sen hep yüz çevirdin. Hep 'ben, bence, bana göre' dedin ve nefsini ilah edindin" buyurur.

Bütün insanlar ahiretin yolcusudur. Şimdiye kadar gelenler vakti zamanı gelince dünya gemisinden indiler ve Allah'ın huzuruna gittiler. Hepimiz sıranın şimdi bizde olduğunu biliyoruz. Dünya tıpkı bir han gibi dolup boşalır. Herkes gelip imtihanını yaşar sonra buradan ayrılıp huzura gider. Eğer bunu unutursak rabbimizi unutmuş oluruz. Dünyaya sanki burası ebediymiş gibi muamele edersek, derdimiz dünya olursa, nefsimizin arzuları, istekleri, insanların bizi övmesi, sevmesi, mevki makam olursa bilelim ki hepsini bırakıp gideceğiz ya da onlar bizi bırakıp gidecek; çünkü bunların hepsi fânidir. İnsanın da hayatını fani olana satmaması, kurban etmemesi gerekir.

[28] Kaf /22

Yaşadığımız her gün kurban ettiğimiz gündür. İçinde bulunduğumuz günün ne kadarını Allah'a kurban ettiysek o kadar kazanmışız, hayatımızı o kadar doğru yaşamışız demektir; ama günümüzü başka şeylere kurban ettiysek o zaman da kaybetmişiz demektir.

Başka şeyler derken tabi ki ameller niyetlere göredir; ama hiç kimse kendini kandırıp "işte, benim niyetim çalışıp çok kazanmak sonra yardıma ihtiyacı olanlara dağıtmaktır" demesin. Allah böyle yap demiyor. Allah "rızkı ben veriyorum, taksimatı ben yapıyorum, dilediğime rızkı genişletiyor, dilediğime daraltıyor, dilediğime hesapsız veriyorum. İnsanlara rızıklarını dağıtmak senin işin değil, kendini bununla kandırma. Sen kulluğunu yap, elinden geleni yap, çabanı, gayretini sarf et! Hayatını oraya kurban etme! Ben senden her şeyini; vaktini, hayatını, her anını istiyorum. Beni unutma! Beni sabah akşam zikret, hamd ile tesbih et! Gece kalk, namaz kıl, Kur'an oku, tefekkür et, Kur'an'ı tertil üzere oku! Seher vakitleri ise istiğfar et" buyuruyor. Allah ayetlerinde mü'minleri anlatırken **"onların yanları (vücutları) yataklarından uzaklaşır."**[29] **"Onları rükûda, secdede görürsün"**[30] yani "dua, zikir, tesbih, hamd ve istiğfar hâlinde görürsün" buyurur. Onlar rablerinin rızasını dert edinmiştir, geceleri uyku uyuyamaz, ibadet eder, secde ederler.

Bir mü'min gece böyle yapıyorsa artık onun gündüz hâlini hesap edelim. Hiç Allah'ın huzurundan bir an bile ayrılabilir mi! Hâli böyle olduğu için Allah'ın rahmetine gark olmuş, Allah onu rahmetinin, mağfiretinin, muhabbetinin içine almıştır; çünkü

[29] Secde /16
[30] Fetih /29

kendisi buna layık olmuştur. Tabi ki yanlış yapabilir, düşebilir; ama rabbi onu kaldırır; çünkü o, Allah'a karşı samimidir.

Bir kul, Allah'a karşı samimi değilse gece gündüz ibadet de yapsa o kaybetmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*insanlar helak oldu, iman edenler müstesna. İman edenler de helak oldu. İman edip salih amel işleyenler müstesna. İman edip salih amel işleyenler de helak oldu. İman edip, salih amel işleyip ihlas sahibi olanlar müstesna. Onlar da büyük bir tehlike ile karşı karşıyadır*"[31] buyurmuştur. Eğer ihlas yoksa bunların hepsi boşa gider.

Peki, ihlas sahibi neden büyük bir tehlike ile karşı karşıyadır?

Çünkü iman ettiğini, salih amel işlediğini, hayatını Allah yolunda kurban ettiğini ve samimi olduğunu bilir, dolayısıyla onun kibirlenme, kendini hayırlı görme tehlikesi vardır. İşte, ihlas sahibi bu tehlike ile karşı karşıyadır. Böyle bir duruma düşmemek için nefsini hep en aşağıda görmesi "bana gelen bütün hayırlar, iyilikler, güzellikler Allah'tandır; kötülükler, yanlışlar, eksiklikler ise benim kendi nefsimdendir" demesi lazım. Bunu söyleyince tehlikeyi atlatmış olur; fakat kendini bir insandan bile hayırlı görürse o zaman kaybeder.

İhlaslı kulun bir insanın bile hatasını, kusurunu görmemesi, sadece rabbini görmesi, o yüzden gözünü, gönlünü rabbinden asla ayırmaması gerekir. Geriye kalan her şey kendisi için birer imtihandır, kendisi de kimseyi hesaba çekme, kimse hakkında hüküm verme hakkına sahip değildir. Kendini hayırlı gördüğünde ve hüküm verip "ben ondan daha hayırlıyım" dediğinde iblisin

[31] Sağânî, Mevzûât, 39; Aclûnû, Keşfü'l-Hafâ, II, 433 Hadis No: 2796 ; 2/280 no: 2795

durumuna düşer. Asla hiç kimse hakkında böyle bir hüküm veremez, bunu gönlünden dahi geçiremez.

Şayet şeytan ona bu şekilde bir vesvese verirse hemen "ya rabbi! Şeytanın verdiği vesveseden sana sığınıyorum. Ben acziyetimi, hatalarımı, kusurumu, günahımı, yanlışımı, sana kulluk yapamadığımı, kulluğu beceremediğimi, seni layıkıyla hamd edemediğimi, tesbih edemediğimi, seni tevhid edip tekbir edemediğimi ve gaflete düştüğümü biliyorum. Nasıl olur da bu hâlimle kendimi bir başkasından üstün görebilirim" demelidir.

Hiç kimse her ne olursa olsun başka bir kimse hakkında hüküm veremez. Nereden biliyorsun belki kendini ondan hayırlı gördüğün kulun öyle bir hâli vardır ki Allah o kulu o hâliyle seviyor! Senin bir garantin var mıdır! Sonra kimse seni ilgilendirmiyor, sen kendine bak! Yapabiliyorsan kazanması için ona yardım et, destek ol, hidâyet ol, rahmet ol, muhabbet ol, nimet ol, ikram ol, cennet ol. Bunları yapınca sen kazanırsın; fakat bunları yaptıktan sonra sakın "ben ona yardım ediyorum, ben ona veriyorum" deme. Aksine "rabbim benim üzerimden ona ikram ediyor. Bu imkânı bana rabbim verdi ve bana haydi kulum, bana halife ol, buyurdu" de ve onu kendine mâl etme, yaptığın yardımı Allah'ın sana bir ikramı olarak görüp şükret, buna layık olmadığını da bilip boynunu bük ve istiğfar et.

İstiğfar sadece yanlışlara yapılmaz. Hatta yanlışlarımıza bir sefer istiğfar ediyorsak belki ibadetlerimize bin sefer istiğfar etmeliyiz; çünkü ibadetlerimizle kendimizi üstün görme, şeytanın durumuna düşme tehlikesi ile karşı karşıya kalırız. Bu yüzden çok dikkatli olmalıyız. Kul, rabbine yaklaştıkça Allah ondan en ufak bir hatayı bile kabul etmez, onun en ufak bir hatası dahi büyüktür.

Hep beraber istesek de istemesek de yoldayız. Rabbimize gidiyoruz. İnşallah ters tarafa koşmuyor, rabbimizden kaçmıyor, aksine rabbimize koşuyoruz.

Nasıl?

Tabi ki "Allah" diyerek, "lâ ilahe illallah" diyerek, "sen subhansın, noksan sıfatlardan münezzehsin. Sen benim subhan rabbimsin" diyerek, onu tekbir edip "Allah u ekber" diyerek, ona hamd ederek, her işini, her yaratmasını, her takdirini, her rahmetini, her ikramını, her affını, her mağfiretini her bir ismiyle ona hamd ederek ona koşuyoruz. Böyle olunca içimiz dışımız nur olur. İçimiz, dışımız her zerremiz Allah ile beraber olur. Bu hâlde olan bir kul da huzura layık olmasa kim layık olur!

Evet, bütün çabamızı, gayretimizi huzura layık olmak için sarf ediyor, hayatımızı rabbimiz için kurban ediyoruz. Allah'ın ayet-i kerimede **"de ki: Muhakkak ki benim salatım (ibadetlerim, kulluğum), kurbanım (verdiğim, aldığım), hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi olan Allah içindir"**[32] buyurduğu gibi biz de aynen öyle söylüyoruz. Bunu söylerken arada birçok eksikler çıkar; ama hepsini tamamlıyoruz. Arada her ne çıkarsa çıksın ona "seni de kurban ettim" diyoruz. Başka bir şey çıkınca "seni de kurban ettim" diyoruz. En son "ben de kurbanım ya rabbi" diyoruz ve iş bitiyor.

Kurban, kurbiyet; yakınlık demektir ve Allah'ın El Karîb isminin tecellisidir. Kurban olan; Allah'a yakın olur, ona kurbiyet kazanır, mukarrebun olur; çünkü o, nefsini ve tüm varlığını Allah'a kurban etmiş ve ona kurban olmuştur.

[32] En`âm /162

Hayatı yaşarken peygamberlerin yaşadıklarından, Allah'ın bize örnek olarak gösterdiklerinden bir parça yaşarız. Bir bakarız Hz. İbrahim (a.s.)'ın yaşadığını yaşıyoruz ve bizi ateşe atıyorlar. Bir bakarız İsmail'imizi kurban etmemiz gerekiyor. Bir bakarız İsmail gibi can vermekle, kurban olmakla imtihana tabi tutuluyoruz. Bir bakarız Hz. Yunus (a.s.) gibi balığın karnındayız, karanlığa gömülmüşüz "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn" diyoruz, "estağfirullah" diyoruz. Bir bakarız kardeşlerimiz bizi Hz. Yusuf (a.s.) gibi kuyuya atmış, köle diye satılıyoruz. Bir bakarız iftiraya uğramışız, bir bakarız zindandayız. Peygamberlerin yaşadıklarının her birinden böyle örnekler yaşarız. Elbette ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ümmeti olarak en çok onun yaşadıklarından yaşayacağız. Zaten bunları yaşamayanlar kendilerine "ben yaşadım" demesinler. Onlar hayatı hiç yaşamamıştır!

Bilelim ki Allah, peygamberlerine ikram ettiğini bize de ikram eder; fakat Allah bizim zayıflığımızı, acziyetimizi bilir. Bu yüzden de biz bir adım atarız; ama Allah onu on adım olarak sayar. Biz bir yaparız, Allah onu yüz, yedi yüz sayar, böylelikle yedi başak veren ve her başakta yüz tane olan bir ecir verir; yani biz onun yolunda bir lira vermişsek, Allah onu "hayır, sen yedi yüz lira verdin, ben öyle kabul ettim" buyurur.[33]

Allah ile alışveriş yapıyoruz, fedakârlık yapıyoruz, Allah için sıkıntıları yutuyoruz. Tabi ki en büyük sıkıntı en yakınlarımızdan gelecek. Peygamberlerin yaşadığı sıkıntıları yaşamayan, peygamberlerin kazandığı nimeti istemeye hak kazanamaz. Zaten Allah kimin ne mal olduğunu bilir ve imtihanları da ona göre verir.

[33] Bakara /261

İmtihan ne kadar büyükse nimet de, ikram da, Allah'a yakınlık da o kadar büyüktür.

Bir de Allah, kulunu imtihana tabi tutarken onun bir şartı vardır. Bu şart da kulun duasıdır. Allah "benden isteyin vereyim"[34] buyurmuştur, dolayısıyla kuluna verirken onun duasına göre verir. Misal; biri "ya rabbi! Ben cennete gideyim" derse imtihanı ona göre olur. "Ben huzura çıkmak istiyorum" derse imtihanı büyük olur. Hele ki "ben sana yakın olmak istiyorum" derse onun imtihanı çok daha büyük olur. Onun her şeyden, tüm varlığından vazgeçmesi gerekir.

İnşallah biz de nimetin en büyüğünü; rabbimize yakınlığı, dostluğu, rabbimizin cemalini, rızasını istiyoruz. Allah ikram etmezse zaten bunu kazanmamız mümkün değildir; ama bununla beraber o istemeseydi bizim de bu nimeti istememiz mümkün değildi. Biz de inşallah onunla istiyor, o istediği için istiyoruz. Bunun için de çabamızı, gayretimizi hep beraber sarf edeceğiz. Sadece dilimizle değil hâlimizle, tavrımızla, ibadetimizle, zikrimizle, tüm çabamızı ve gayretimizi sarf edeceğiz. Bu sayede isterken doğru söylediğimizi ispatlamış olacağız. Allah bunu bize ikram etsin inşallah.

Allah bizi hayatı yaşarken rabbinin ismiye okuyanlardan, rabbinin ismine okuyanlardan eylesin. Allah bizi kendi nefsinin arzusuna, şeytanın vesvesesine uyanlardan eylemesin. Allah bizi rabbinin vahyine tabi olanlardan ve hayatını Allah'ın rızasını, cemalini, dostluğunu isteyerek yaşayanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[34] Mü`min /60

6.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle kendimizi, varlığı, nasıl okumamız gerektiğini anlamaya çalışıyorduk. Allah böyle emrediyor. **Ikra' bismi rabbikellezî halak. Halakal insâne min alak. Ikra' ve rabbukel ekrem."**[1] Biz de rabbimizin isimlerini, insanı, olayları, hadisatı; yani Allah'ın efâlini, güzel fiillerini okumaya, anlamaya çalıştık.

Bu sohbetimizde de hep beraber gaybı okumaya çalışacağız inşallah. Gaybı okumazsak gayba iman etmemiz mümkün olmaz. Bu yüzden mutlaka gaybı okumamız gerekir.

Allah "onlar gayba iman ederler"[2] buyurmuştur. Gayba iman olabilmesi için; yani kulun gaybı anlayıp sevebilmesi için gaybı okuması hem de rabbinin ismiyle okuması gerekir. Allah ayet-i kerimede **"Allah size gözler, kulaklar, kalpler vermiştir, şükretmeniz gerekmez mi"**[3] buyurur. Şükredebilmek için bunları kullanmak gerekir. Hem zahiri olarak gözümüzü, kulağımızı, kalbimizi kullanmamız hem de manevi gözümüzü, kulağımızı, kalbimizi, gönlümüzü kullanmamız gerekir. Öyle ki bunlara şükretmiş ve Allah'a hamd etmiş olalım; yani bunları bir nimet olarak görmüş olalım.

Biri gözünü nimet olarak görmüyorsa gözü için şükredemez, dolayısıyla kör olması onun için daha iyidir. Kulağıyla rabbinin

[1] Alak /1-3
[2] Bakara /3
[3] Mülk /23, Müminûn /78

vahyini dinlemiyorsa sağır olması daha iyidir. Biri de kalbiyle, gönlüyle rabbinin vahyini anlamayı, sevmeyi istemiyorsa kalbi taşlaşmıştır, dolayısıyla kalbinin olmaması onun için daha iyidir. Bu kişi insan olmasaydı, başka bir varlık olsaydı kendisi için daha iyi olurdu; çünkü şükretmeyince hayvandan daha aşağı bir duruma düşmüştür.

Her neyi okursak okuyalım ve her neye şahid olursak olalım onun bir zahirine bir de gaybına şehadet etmemiz, şahid olmamız gerekir. Baş gözümüz onun zahirine şahid olurken gönlümüz de onun gaybına şehadet etmelidir. Mesela; Allah'ın kudretini, işlerini, muamelesini, takdirini görünce; yani zahiri olarak buna şahid olunca muameleyi Allah'tan bilirsek rabbimize gaypta şehadet etmiş oluruz.

Zahiri şehadet olmazsa manevi şehadet olmaz. İnsanın zahire şehadeti yoksa imanı da hayal olur, kendi kendine hayal kurmuş olur. Hayalin, vehmin, zannın da Allah katında hiçbir değeri yoktur. Bu yüzden Allah **"zan, haktan hiçbir şeyi kazandırmaz"**[4] buyurmuştur. O ilim değil sadece zandır; yani insan öyle zannetmiştir.

Gayba şehadet ederken rabbimiz bize görmediklerimizi, işitmediklerimizi, şahid olmadıklarımızı, bilmediklerimizi haber verir. O haber verince biz de şehadet ederiz ki aynen öyledir, Allah doğruyu söylemiştir. Mesela; Allah ölümden sonraki hayatı, hesabı, cenneti, cennetin nimetlerini, cehennemi ve kaybedenlerin oradaki azabını bir bir anlatmış, beyan etmiştir. Şimdi biz bunları gördük mü, tüm bunlara şahid olduk mu? -Hayır; ama rabbimizin şehadetiyle hepsine şehadet ediyoruz. Öyle ki görsek bile bu kadar emin olmayız; çünkü görsek gözümüz

[4] Necm /28, Yûnus /36

yanılmış olabilir; ama Allah gayptan haber verdi mi artık bundan eminiz; çünkü bizde gaybın şahidi Allah'tır.

Allah ayet-i kerimede **âlimul gaybi veş şehâdeh:**[5] "(O) Gaybın da görünenin de âlimidir." Her şeye şehadet eden odur, biz de onunla, onun haber verdiği gibi gayba şehadet ediyoruz. Allah'ın haber verdiği her ne varsa hepsine birer birer, tek tek şehadet ediyoruz hem de görmekten daha öteye kesin bir şehadetle şehadet ediyoruz.

Gayba şehadet etmeyenler her şeyi baş gözleriyle zahiri olarak görmek isterler; yani "ispatla" derler. Müşrikler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e öyle yapmış "sen peygamber değilsin. Allah bula bula seni mi buldu, peygamberliği sana mı verdi! Eğer Allah birine peygamberlik verseydi şu iki büyük şehirden ileri gelen bir adama peygamberlik verirdi, peygamberliğe seni mi layık gördü"[6] demişlerdir. Bir de "dediler ki: Bize yerden bir kaynak fışkırtmadıkça sana asla iman etmeyiz! Veya senin hurmalardan ve üzümlerden (oluşan) bir bahçen olmalı da onların arasından şarıl şarıl nehirler fışkırtmalısın! Yahut iddia ettiğin gibi göğü üzerimize parça parça yağdırmalısın veya Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmelisin (ki onları görelim). Yahut da altından bir evin olmalı ya da göğe çıkmalısın."[7] Görüldüğü gibi müşrikler hep baş gözleriyle görebilecekleri zahiri şeylerin olmasını söylemiş; yani "bizim mutlaka bunları görmemiz gerekir" demişlerdir. Oysa ki iman gaybadır; ama gaybın da bir şehadeti vardır.

İnsan kendi üzerindekilere şahid olmazsa gayba da şahadet edemez. Misal; insan, Allah'ın kendisi üzerindeki El Esmau'l

[5] Haşr /22, Tegâbun /18
[6] Zuhruf /31
[7] İsrâ /90-93

Husna'sına şahid olmazsa, her anda muamelenin Allah'tan geldiğine, Allah'ın, kuluna muamele ettiğine, rabbinin rahmetine, mağfiretine, ikramına, nimetine kendi üzerinde şahid olmazsa gayba şehadet edemez. İnsan önce kendi üzerindekilere şahid olur sonra bu şehadeti gayba yapar ve "rabbim bana muamele etti" der. Bir de Allah'ın haber verdiği her ne varsa hepsine ayniyle şehadet eder.

Allah ayet-i kerimede **"Allah kendisinden başka ilah olmadığına şehadet eder"**[8] buyurur. Peki, neden? -Allah bu ayette kullarını şehadete davet ediyor ve "sen de benim şahidliğimle şahid ol" buyuruyor. Allah'ın tecellisi o kadar şiddetlidir ki göz kamaştırır. O kadar yakındır ki kul onu göremez. Bu, Allah'ın tecellisinin yakınlığından dolayıdır yoksa uzaklığından dolayı değildir. Göz kendi kendine en yakın olandır; ama kendini göremez. İşte nasıl ki göz zahiri olarak her şeyi gördüğü hâlde kendini göremiyorsa kul da rabbinin tecellisine o kadar gark olmuş, rabbiyle o kadar muhataptır ki ne yana dönerse dönsün rabbinin vehci oradadır; ama rabbinin tecellisini göremez. Bu yüzden de kul o güzelliğin içinde kaybolur ve dolayısıyla onu gayb zanneder.

Kul, rabbinin ismiyle okumadan ne kendine, ne varlığa, ne rabbinin tecellisine, ne rabbinin haber verdiklerine, ne de gayba şehadet edebilir. Mesela; Allah cenneti, cehennemi anlatır.

Peki, insan için gayb olan cennete ve cehenneme nasıl şehadet edilmesi gerekir?

Dünyadaki nimetler cennetin gölgesinden bir parçadır. İnsan da bu parçayı görüp ona şehadet ederek cennetteki nimetleri Allah'ın anlattığı gibi anlamaya çalışırsa oraya nazar

[8] Âli İmrân /18

etmiş ve ona şahid olmuş gibi olur; çünkü insan, cennetteki nimetlerin benzerini zaten dünyada tadar ve yaşar.

Azap da böyledir, insan azabı da burada yaşar. Hastalık, yokluk, dedikodu, iftira, musibet, bela bunların her biri birer azaptır. Aynı şekilde sevdiğini kaybetmek, yakınlarını kaybetmek ve onların sıkıntıya uğraması da cehennemdeki azabın bir misalidir.

Allah "dünyadaki azaplarla cehennemi, nimetlerle de cenneti anla, şahid ol. Ben sana anlatıyorum, sen de benim sana anlattığım gibi gayba iman et ve gayba şahid ol şehadet et" buyuruyor. Elbette ki dünyadaki azap ve nimetle, ahiretteki cehennem ve cennet kıyaslanamaz; ama gayba iman edebilmemiz için bu yeterlidir.

Gayba şehadet etmenin doğru anlaşılması için sahabeden bir örnek vereyim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz pazarda bir alışveriş yapar. Bu alışverişte alacağı ürün için adamla bir fiyatta anlaşır sonra da ücreti mescidde ödeyeceğini söyler, adam da bunu kabul eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz alışverişi bitirip mescide geldiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in alışveriş yaptığı adam da onun peşinden mescide gelir ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den parasını fazlasıyla ister. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de adama "biz şu kadara pazarlık yaptık, dolayısıyla alacağın para şu kadardır" der. Adam ise "hayır, o kadar değil, biz bu fiyata anlaşmadık" der. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeye dönüp "biz pazarlık yaparken yanımızda kimse var mıydı" diye sorar. Sahabeden biri elini kaldırır "ben vardım ya Resulullah. Aynen sizin dediğiniz gibiydi" der. Sahabe böyle

söyleyince adam da pazarlıkta söylediği asıl fiyatı mecburen kabul eder ve parasını alıp gider.

Adam gittikten sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz o sahabeye dönerek "sen o sırada yanımızda değildin, buna nasıl şahid oldun" diye sorar. Sahabe de "ya Resulullah! Biz senin Allah'ın vahyiyle verdiğin her habere, dediğin her söze gözümüzle görsek de görmesek de şahid olduk, şahidlik ettik, buna mı şahid olmayacağız! Tabi ki ben şahidim. Şahidim ki sen her zaman doğru söylüyorsun" der. İşte şehadet, şahid olmak böyledir.

Şahid olmaya çalışırken önce zahire bakıp her şeyi rabbinin ismiyle okumaya çalışırsın sonra da Allah sana o zahirin arkasındaki tecellisini gösterir, böylece sen de gayba şehadet eder, şahid olursun. Yoksa sadece baş gözüyle bakıp her şeyi nefsine, dünyaya göre anlamaya çalışırsan bir şey anlayamazsın.

Sadece baş gözüyle bakıldığında işin doğru anlaşılamayacağına dair bir örnek vereyim.

Kartallar, yavrularını yetiştirirken yavrular artık uçma zamanları geldiğinde yuvadan uçmaya korkarlar. Daha önce anne kartal yavrusuna yemek getirirken artık yavrusunun yetişip uçmaya başlaması gerektiği zaman; yani annesi, yavrusu hakkında "artık bunun uçması gerekir" diye karar verdiği zaman yemeği getirip yavrusunun önüne koyar; ama sonra onu önünden alıp götürür. Yani ona "benim yemek getiremeyeceğimi zannetme! Yemek getirebilirim; ama bundan sonra sana yemek yoktur; çünkü senin artık uçman, uçup avlanman gerekir. Eğer burada böyle kalırsan açlıktan ölürsün. İster kanatlarını çırpar uçarsın istersen de burada bekler açlıktan ölürsün, tercih senindir" der. Anne kartal getirdiği yemeği yuvadan götürürken yavru da şaşkın şaşkın ona bakar. Tabi ki anne kartal yemeği götürünce yuvadan

çok fazla uzaklaşmaz, bir yere konup orada yavrusunu seyreder ve onun uçmasını bekler.

Aradan bir gün geçer, yavru uçmaz, iki gün geçer yavru uçmaz, tabi yavru açlıktan ne yapacağını bilemez, bununla beraber annesinin artık yemek getirmeyeceğini bilir. Bu arada annesi de yemek yemez ve onu seyredip uçmasını bekler. Üçüncü gün yavru da açlıktan ölmemek için mecbur kanatlarını çırpar ve kendini boşluğa bırakıp uçmaya başlar.

Bir de yavru kartal uçarken bazen annesi ona saldırır; çünkü başkaları ona saldırırsa yavru kartal kendini korumayı bilmelidir. Anne kartal, yavrusunun kendini ne kadar koruyabildiğini kontrol etmek için ona saldırır.

Biri bu olayı dışarıdan seyrederse anne kartal hakkında "ne kadar zalim bir anneymiş, yavrusu iki gündür aç olduğu hâlde ona hiçbir şey vermiyor" der. Ya da yavrusuna saldırısı karşısında "bunca zamana kadar yavrusunu büyüttü, ilk defa uçmaya başladığı hâlde hemen ona saldırıyor, ne zalim bir anneymiş" der. Bunu söyleyen biri anne kartaldaki merhameti, sevgiyi görememiştir. Yavrusunun uçması, büyümesi için böyle yaptığını anlamamış, okuyamamıştır. Sadece baş gözüyle bakınca anne kartal zalim görünür; ama insan, görünenin bir de gayb tarafını okursa o zaman anne kartaldaki rahmeti, merhameti, ondaki annelik ciddiyetini, samimiyetini ve yavrusunu ne kadar çok sevdiğini anlar.

Mürşid-i kâmil de gerektiğinde dervişine aynen anne kartalın yavru kartala yaptığı gibi yapar ve bu onun elindeki bir şey değildir. Allah ona böyle yaptırır; ama insan bakınca çok ters görür. Bu şekilde ters görenler baş gözüyle bakmıştır, zahirin arka tarafına, gaybına bakmayı hâla öğrenememiş, hâla Mürşid-i

kâmilin ne yapmak istediğini anlamamıştır. Derviş, mürşidinin kendisine yaptığı muameleyi neden yaptığını anlamalı sonra da rabbine bakmalıdır; çünkü mürşidi üzerinden rabbinin tecellisiyle, rabbinin muamelesiyle muhatap olmuştur. Her zaman söylüyoruz; işi yapan, kulunu kendine davet eden, kendine çeken Allah'tır, dolayısıyla dervişe de bu muameleyi mürşidi üzerinden Allah yapmıştır. Dervişin, Mürşid-i kâmilin kendisine yaptığı bu muameleyi okuduktan sonra bu muamele üzerinden rabbini, rabbinin kendisine yaptığı muameleyi anlaması gerekir.

Allah da kulunu imtihanlara tabi tutarken ona "sen yere ait değilsin, uçmayı öğrenmen ve uçman gerekir, yerdeki her türlü tehlikeden uçarak kurtulabilmelisin" buyurur.

Peki, insan nasıl uçar?

Elbette ki tefekkürle. Bir Mürşid-i kâmilin yaptığı ilk iş, dervişine tefekkür etmeyi; yani gönül itibariyle uçmayı öğretmektir. Mürşid-i kâmil bundan dolayı dervişi birçok safhadan geçirir; ama tabi ki bunu yapan Mürşid-i kâmil değil bunu yapan, diğer bir ifadeyle Mürşid-i kâmile bunu yaptıran Allah'tır. Allah, kulunu seviyor ve kulunun büyümesini istiyor. Kul çamura, yere ait değildir, onun uçması, dolayısıyla uçmayı bilmesi gerekir. Bu yüzden Mürşid-i kâmil, dervişine "tefekkür et, havalan! Yerde sıkıntı mı, dedikodu mu, iftira mı, seni çamura çeken bir şey mi var o hâlde tefekkür et, havalan. 'Allah' de! 'Lâ ilahe illallah' de ve yerden havalan. Bunlar sana, senin gönlüne zarar vermesin, seni Allah'tan ayırmasın, seni meşgul etmesin. Haydi, havalan, haydi uç" der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir saatlik tefekkür bir yıllık ibadetten eftaldir"*[9] buyurmuştur. Çünkü bir saatlik tefekkür;

[9] Suyutî, Camiu's-Sağir, II/127; Aclûnî, I/310

rabbine, rabbinin huzuruna, arşa, göğe, cennete uçmak demektir. Hatta cehennemi görmek için uçmak, ahirete, kıyamet yerine, hesap yerine uçmak demektir.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz yine tefekkürle ilgili olarak *"bir saatlik tefekkür bin yıllık ibadetten eftaldir"*[10] buyurmuştur. Yani bir saatlik tefekkür durumuna göre bazen bir yıllık, bazen de bin yıllık ibadetten eftaldir. Bu durumda tefekkürümüz yoksa uçmayı bilmiyoruz, uçamıyoruz demektir. Her zikir yaptığımızda ya da her namaza durduğumuzda bunları tefekkürle beraber yapmalıyız; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bedenle gönlün beraber olmadığı hiçbir ibadeti Allah kabul etmez"* buyurmuştur.

Yani ibadet ederken uçmuyorsan olmaz! Gönlün huzura gitmiyorsa, Allah ile beraber olmuyorsa, Allah ile beraber olunca tövbe, istiğfar hâlinde, rabbini tesbih hâlinde, hamd hâlinde, dua hâlinde olmuyorsan uçmayı öğrenememişsin ya da uçmuyorsundur. Normalde tavuğun da kanatları vardır; ama gövdesi ağır olduğu için uçamaz. Bu durumda senin de gövden; yani gönlün, nefsinin istek ve arzularından dolayı ağırlaşmış, onun için uçamıyorsun.

Evet, gayba imanı, Allah'ın şahidliği ile şehadeti anlatıyorduk.

Kul, gayba şehadet ederken Allah'ın her insana sadece rahmetle, hayr olarak muamele ettiğine, kulunun kazanması için nefsinin temizlenip tezkiye olması için muamele ettiğine şehadet etmelidir. Yoksa gayba şahid olmuş olmaz ve kendisine gelen muamelelerde bağırır, çağırır, feryat eder "şu niye şöyle oldu, bu niye böyle oldu" der, en ufak bir şey olduğunda kızar.

[10] Ed-Deylemî, Musned, 2/46

Oysaki sen rabbinin huzurundasın! Allah sana "sen benim huzurumdasın"[11] dedi mi? -Dedi. "Ben seninle beraberim"[12] dedi mi? -Dedi. "Sana şah damarından daha yakınım"[13] dedi mi? -Dedi. O hâlde bu gayblara şehadet etmen lazımdı; ama bak şahid olmuyor, şehadet etmiyorsun! Rabbinin huzurunda olduğunu hayali olarak zannediyor ve hayal kuruyorsun.

Hayal kurmak başka şahid olup şehadet etmek başka bir şeydir. Allah, kulunu günde beş vakit huzura, şehadete, şahid olmaya, miraca davet ediyor. Allah neyi nasıl haber verdiyse verdiği o habere öyle iman etmek lazım. Bu da yaratan rabbinin ismiyle okumakla mümkündür.

İnsanın gaybı, rabbi ile okuması ve gayba rabbi ile şehadet etmesi gerekir. Buna şahid olunca her an Allah'ın huzurunda durur, konuşurken her kelimesini ölçer, biçer, tartar öyle konuşur. Bir şey yaparken de öncelikle Allah'ın hesabını gözetir sonra onu yapar; yani bir şey yapmadan önce Allah'ın huzurunda hesap vereceğini bilir. Rabbinin kendisine her an nazar ettiğini bilerek, buna iman ederek, şehadetle hesap yapar. Rabbinin huzurunda olduğunu, rabbinin kendisine şah damarından daha yakın olduğunu, ne yana dönerse dönsün orada rabbinin vechinin olduğunu bilerek hareket eder. Her an rabbiyle beraber olur; yani "ben" demekten kurtulur "Allah" der. İşte, böyle biri velidir, Allah dostudur, rabbini unutmayan bir kuldur.

Böyle birinde ne gerçekleşir?

Böyle bir kul kendinden, nefsinden kurtulmuş ve kendi hakikatiyle fena bulmuş olur. Bütün varlığını, her şeyini Allah'a ait

[11] Sebe /46
[12] Muhammed /35
[13] Kaf /16

görür ve baktığı her yerde rabbinin tecellisine şehadet eder. Böylelikle de kendisinde bir de beka tecelli eder.

Yol iki adımdır. Bu iki adımdan biri fena, diğeri de bekadır. Kul hayatını yaşarken rabbinin istediği, emrettiği gibi bakmaya, şahid olmaya çalışırsa, rabbinin ismiyle okur, rabbinin isimlerini okursa, bunun sonucunda fena bulur. Beka ise Allah'tandır. Kul fenayı kazanınca bu defa Allah onun imanına göre bekayı ona ihsan eder.

Bilmemiz lazım ki şehadetle olamayan iman, iman değildir. "Biz iman ediyoruz, Allah bizim rabbimizdir" demekle şehadet olmaz. Kelime-i şehadet getirirken **eşhedu en lâ ilahe illallah:** "Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur" diyorsun. O zaman söyle bakalım; Allah'ın ilahlığına, ondan başka ilah olmadığına, hiç kimsede bir güç, bir kuvvet, bir kudret olmadığına, herkesin senin için bir imtihan olduğuna şehadet ettin mi! Eğer şehadet ettiysen bu ne hâlindir! Niye o zaman bu kadar feryat ediyor, isyan ediyorsun! Niye bu kadar huzursuzsun, mutsuzsun, bu kadar korkuyor, endişe ediyorsun! Niye rabbine güvenmiyor, rabbine teslim olmuyorsun!

Hayat baştan sona imanı kazanmak içindir. Allah imanı yaratılışında kuluna zaten vermiştir, kulun bu imanını arttırması, kemâle erdirmesi, bununla beraber imanını koruması gerekir. Bütün ilimlerin, ibadetlerin, şehadetlerin hepsi imanı kemâle erdirmek içindir. Kâmil insan, Hz. İnsan da imanını kemale erdiren insandır.

Bir de hayatı yaşarken aşka, rabbimizin muhabbetine, sevgisine şahid olup şehadet etmemiz lazım.

Peki, rabbimizin bizi sevdiğine nereden şahid oluruz?

Kendimizden, kendi gönlümüzden; yani kendi gönlümüzdeki Allah'a olan muhabbetimizden buna şahid olur ve bunu tadarız; çünkü o bizi sevmeseydi, biz onu sevemezdik. Bizim onu sevmemiz, onun bizi sevmesindendir. Biz Allah'ın sevgisini gönlümüzde açtığımız, anladığımız, bunu okuyup şahid olduğumuz, şehadet ettiğimiz kadarıyla Allah'ın sevgisini tadarız. Böylece Allah'ın sevgisi gönlümüzde şiddetlenir ve biz de ona, onun sevgisine şahid olur, şehadet ederiz.

Aynı şey Allah'ın isimleri için de geçerlidir. Mesela; ne kadar rahmet ettiysek Allah'ın bizde tecelli eden rahmetine o kadar şahid olmuş, Allah'ın rahmetini, muhabbetini kendi üzerimizden o kadar okumuş oluruz.

Kul kendini Allah'a ne kadar yakın hisseder ve bu yakınlığı tadarsa Allah'ın yakınlığını o kadar okumuş, anlamış, iman etmiş, şahid olmuş, şehadet etmiş, Allah'a yakın, mukarrebun olmuştur. Allah'a ne kadar teslim olursa, güvenirse, ondan emin olursa, ona tevekkül ederse, rabbini El Vekîl olarak o kadar kabul etmiş, o kadar okumuş, anlamış, kendi Müslümanlığına da o kadar şehadet etmiş olur; çünkü Allah onun Müslümanlığına şehadet etmiş, o da Allah'ın kendindeki şehadetiyle Müslümanlığına, mü'minliğine, veliliğine, muhabbetine şahid olmuş, şehadet etmiştir.

Evet, gaybı okumamız gerekir. Bunu da rabbimizin ismiyle, rabbimizin okutmasıyla yapabiliriz. Böylece gayba şahid olur, şehadet eder, onu okur, anlar, iman ederiz. Zaten genel olarak bakıldığında ümmetin sorunu; iman edememe, rabbinin ismiyle okuyamama, rabbine teslim olamama, kendini, hayatı, imtihanları okuyamama, anlayamama, şahid olup şehadet edememe sorunudur. Okumadan şehadet olmaz. Kul önce okuyacak sonra da okuduğuna şahid olup şehadet edecek. Kul ne kadar okursa o

kadar şehadet etmiş, iman etmiş, teslim olmuş, rabbine tevekkül edip güvenmiş, mü'min olmuş, Allah'a yakın olmuştur.

Kul eğer okumayı bilirse her anda rabbinin tecellisine, muamelesine, rahmetine, muhabbetine, nimetine, ikramına, kendisini temizlemesine, tezkiye etmesine, kendisine çekmesine şahid olup şehadet eder. Bilmemiz lazım ki onsuz hiçbir anımız yoktur. Her an onun huzurundayız ve her an onunla muhatabız.

Bir mü'min güzel yapınca, doğru yapınca sevinir; çünkü Allah ile alışveriş yapmıştır. Allah ayet-i kerimede **"ey iman edenler Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[14] buyurmuştur. Demek ki biri güzel bir şey yaptığında seviniyorsa mü'minmiş! Ama iyilik yaptığında üzülüyor, sıkılıyor, bunalıyor, daralıyor "keşke yapmasaydım" diyorsa o zaman o kişi mü'min değilmiş; çünkü Allah ile yaptığı alışverişten dolayı sevinip mutlu olmamıştır. Her şeyi böyle okumamız gerekir.

İster emir ayetleri ister haber ayetleri olsun her bir ayete iman ediyor, şehadet ediyoruz. Allah'ın her emrinin, her yasağının bizim için sadece mutlak hayır olduğuna şehadet ediyoruz. Bizim için o ayetlerin dışında hayır yoktur. Allah vahyi ile her neyi haber verdiyse o mutlak doğrudur, onun dışında doğru yoktur. Bu yüzden doğru bir tanedir; o da Allah'ın buyurduğudur, haber verdiğidir, bize talim ettiği, öğrettiği ve fıtratımıza yazdığıdır.

Herkes kendi hayatını, kendi hayatındaki rabbinin tecellisini, rabbiyle muhataplığını okumalı ve önüne her ne gelirse gelsin mutlaka o işin hikmetini, rabbinin o işteki muradını okumaya, anlamaya çalışmalıdır.

[14] Tevbe /111

Evet, herkes kendi hayatını hatırladığı kadarıyla kısaca gözden geçirip okumaya çalışmalıdır. Örnek vermek gerekirse; kendisine bir musibet mi geldi bu durumda bilmeli ki o musibet kendisini temizlemeye, tezkiye etmeye gelmiştir veya onun gelen musibetle bir şeyi öğrenmesi ya da yapması; biraz önce kartal örneğinde anlattığım gibi uçması gerekmiştir. Allah, uçması için ona öyle muamele de bulunmuştur, dolayısıyla uçmayı öğrenmesi gerekir.

Bu, bir Mürşid-i kâmille yolu yürürken de böyledir. Muamele elbette ki Allah'tandır. Dervişin bilmesi lazım ki Mürşid-i kâmil, Allah'ın dilemediği bir muameleyi dervişine yapamaz. Bu yüzden mürşid kime, ne zaman, hangi muamele gerekirse o muameleyi yapar. Bunu da derviş uçsun diye yapar; çünkü dervişin uçması gerekir. Nasıl ki anne kartal, yavrularını besleyip büyütmek için onlara yiyecek taşıyorsa Mürşid-i kâmil de manevi olarak öyle yapar ve dervişi büyütmek için ona ikramda bulunur; ama dervişin de büyüdüğünde artık kanat çırpması, havalanması, uçması gerekir.

Derviş ne ile uçar?

Gönlü ile uçar. Her namazda arşa uçar, miraçta olur. Derviş her anda Allah'ın huzurunda durmalıdır. Aynı şekilde derviş göğe uçmalı ve meleklerle olmalıdır. Bunu da gönlü ile yapar. Derviş, çamurun, bataklığın içinde kalmaz, birileri kendisine çamur atsa da oraya dönüp bakmaz, "beni ilgilendirmez" der ve oradan hemen havalanır; çünkü manevi olarak uçmayı öğrenmiştir.

Bununla ilgili bir kıssa anlatayım.

Veli bir zat tıraş olmak için berbere gider, koltuğa oturur, berber de onun saçını usturaya vurur. Dışarıdan kendini kabadayı zanneden, kendini bilmez biri gelir ve o veli zata "kalk, ben tıraş

olacağım" der. Veli zat da "buyrun" deyip kalkar. Saçını usturayla tıraş ettiği için adam bir de elini veli zatın başına vurup "kabak olmuş, kabak!" der. Veli zat hiçbir şey demez. Adam tıraş olup dışarı çıkar. Atına atlayınca, at bir şahlanır, adam yere düşer ve kafatası kırılır. Berber, veli zatı tanıdığı için "efendim, bu kadarı biraz ağır olmadı mı" der. Veli zat da "ben tek kelime söylemedim, hiçbir şey yapmadım; ama kabağın sahibi var. İşi kabağın sahibi yaptı. Ben incinmedim, kabağın sahibi incindi" der.

Veli zat kendisine yapılan bu yanlışa dönüp bakmıyor bile; çünkü gönül itibariyle uçmayı öğrenmiş ve oradan havalanmıştır. Bizim de biri bize bir çamur atmaya kalktığında oradan havalanmamız, gönül itibariyle uçmamız gerekir.

Bu kıssadan bir de ne anlamamız lazım?

Allah ayet-i kerimede **"başınıza gelenler kendi ellerinizle yaptıklarınızdan dolayıdır. Çoğunu da Allah affediyor"**[15] buyurur. Bu durumda başımıza her ne gelirse gelsin bilelim ki kendi ellerimizle yaptıklarımızdan dolayıdır; ama çoğunu da Allah affeder, affetmediklerini ise musibet olarak bize tattırır, böylelikle o musibetlerle bizi temizler ve büyütür.

Peki, peygamberler yanlış mı yaptı ki Allah onlara türlü türlü musibetler ve belalar verdi?

Hayır, onların da büyümesi, kemâle ermesi için Allah onlara öyle bir muamelede bulundu; çünkü musibet ve bela olmazsa peygamber bile olsa kimse büyüyemez, kemâle eremez, en yüksek makama çıkamaz.

Hepimiz peygamberlerin hayatını Allah'ın bize anlattığı kadarıyla biliyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını ise

[15] Şûra /30

daha yakından biliyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabesiyle birlikte günlerce aç kalmış, her türlü hakarete, iftiraya, işkenceye maruz kalmıştır, aynı zamanda memleketlerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Yetmez, müşrikler bir de "onların hepsini öldüreceğiz" diye peşlerinden gitmişlerdir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları Allah'a, cennete davet etmiş, buna rağmen kavmi tarafından taşlanmıştır. Yani kısacası yaşamadığı bir musibet kalmamıştır. Şimdi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yanlış mı yapmıştı? -Hayır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en büyük makama gelmesi için Allah bu sıkıntıları ona yaşatmıştır.

Bu yüzden sıkıntı yaşamayanlar "şükürler olsun ki hiç sıkıntı yaşamadım" diyorsa bilsin ki bir sorun vardır; çünkü Allah, sıkıntıyla insanı büyütür. Hâl böyleyken hayatında her şey yerli yerindeyse, güllük gülistanlıksa bil ki bir sorun vardır. Eğer anan saldırmıyor, baban saldırmıyor, kardeşin, eşin, çocuğun, komşuların, insanlar sana saldırmıyorsa bir sorun vardır. Sen büyümüyorsun demektir. Bu da gücün yok ki, büyüyemiyorsun ki Allah da sana sıkıntı vermiyor demektir. Gücün varsa Allah onu sana verir. Velayeti kazanmış, Allah'a dost olmuş hiçbir veli yoktur ki sıkıntıların en büyüğüne maruz kalmamış olsun. Kazananlar azim gösterenlerdir. Yoksa kaçıp feryat edenler, isyan edenler kaybederler.

Allah'ı seven bütün âşıklar için durum böyledir. Allah'a âşıklığın bir karşılığı vardır, karşılığı da musibettir, beladır. Neden? -Çünkü böyle olmasa herkes Allah'a âşıklık iddiasında bulunabilir, kâmil bir mü'minlik, Allah'a dostluk iddiasında bulunabilir. Musibet gelince, bela gelince ise insanın ne mal olduğu ortaya çıkar.

Bir de Allah herkese farklı farklı muamelede bulunur ve herkesin muamelesi özeldir, kıyas kabul etmez. Herkesin kendine bakması, çektiği bütün zahmetleri, yaşadığı bütün sıkıntıları, hastalıkları, yoklukları öyle anlaması gerekir.

Allah, kuluna yaptığı tüm muamelelerle kuluna sadece "seni seviyorum" der. Kul, bütün nimetler üzerinden rabbinin "seni seviyorum" demesini okuduğu gibi musibetler üzerinden de rabbinin "seni seviyorum" demesini okumalıdır, yoksa okumayı öğrenememiş, hâla rabbini, kendini, kendisine yapılan muamelenin sebebini anlamamış sadece zahire bakmış olur. Böyle olunca da o andaki durumuna göre kendisi için güzel olan neyse öyle karar verir; ama bu karar Allah'ın kararı değildir. Bu karar onun nefsinin verdiği karardır.

İnsanın hayatı yaşarken hiçbir sıkıntı çekmemesi doğruysa, güzelse o zaman peygamberler neden bunu yaşadı! Baktığımızda hepsi sıkıntı çekmiş, eziyet görmüş, hatta kimisi işkence görmüş, birçoğu da şehid edilmiştir.

Veliler de böyledir. Onlar da kendi zamanlarında sadece "lâ ilahe illallah" dedikleri; yani doğruyu söyledikleri için sıkıntı çekmiş, kimisi işkence görmüş, kimisi de şehid edilmiştir; ama hepsi de insanlara sadece rahmet olmuştur.

Bununla ilgili bir kıssa anlatayım.

Velinin biri padişahın vezirine nasihat eder, nasihat ederken de hakkı, hakikati söyler. Bu da vezirin zoruna gider, bu yüzden vezir o veli zatı sürekli getirtip ona işkence yapar. Hatta o veli zat bu işkencelerle ölür. Veli zat vefat etmeden önce en son vezire beddua edip "Allah senin ellerini, ayaklarını kessin" der. Onun vefatından sonra padişah bir nedenden dolayı vezire kızar ve vezirin ellerini, ayaklarını gerçekten kestirir. O zamandaki veliler

birbirlerine "veli zat bedduayı yapmakla yanlış yaptı. O bedduası bir velinin tavrına yakışmadı, ne olursa olsun onun hoşgörülü olması ve böyle bir söz söylememesi gerekirdi" der. Ama işi bilen bir başkası da "hayır öyle değil! Vezir, zulmünden, yaptıklarından dolayı öldürüldü ya, öldürüldüğü için bu arada günahı affolundu. İşte, o veli aslında vezirin günahının affı için öyle dua etti" der. Tabi, her ne için söylemişse söylesin konumuz o değildir. Ben bu kıssada velilerin sırf hakkı söylediler diye çektiği işkencelerden bahsediyorum.

Aynı şekilde mezhep imamlarımız da böyledir. Hepsi işkence görmüş, hakaret görmüş, hatta birçoğu onlara "kâfir" demiştir. Bunun bir sebebi vardır. Sebebi nedir? -Allah onları halkın gönlünden, halkı da onların gönlünden çıkarıp "sen bütünüyle bana aitsin. Benden başka hiçbir tarafa dönüp bakma" buyurarak onları hakikatlarıyla muhatap etmesi içindir.

Her bir kul kendine veli gözüyle bakmalı ve Allah'ın kendisine yaptığı muameleyi doğru okumalıdır. Nimet gelince rabbinin rahmetine, ikramına, nimetine şahid olmalı; musibet gelince de, kendisini temizlemesi, tezkiye etmesi, yüceltmesi, kendi nefsinden kurtarması için musibetin geldiğine bakıp böyle şahid olmalı, musibeti böyle anlamalıdır. Öyle ki rabbinin ismiyle okumuş olsun. Eğer biri musibetleri böyle okumazsa rabbinin ismine okuyamamış, nefsinin ismine okumuş olur; yani şeytan ona okutmuş olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"size bir musibet geldiğinde benim çektiğim musibetleri düşünün, o zaman acınız (sıkıntınız) hafifler"* buyurmuştur. İnsan da hayatı yaşarken karşılaştığı her olayı, musibeti, sıkıntıyı bu şekilde okumalıdır.

Herkes musibeti doğru okursa ne olur?

Herkes rabbiyle beraber olur, her şeyi rabbinden bir imtihan olarak görür ve imtihanlara öyle muamele eder. Aynı şekilde ne yaşarsa yaşasın her anda "sen güzel yapıyorsun ya rabbi! Sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin. Kerim olan, ikram eden rabbimsin. Bana nasir olarak yardım eden rabbimsin" der. Allah, kuluna yaptığı her muameleyle kuluna yardım eder. Rabbimizi böyle anlamadıkça ona iman etmiş ve hiçbir şeyi doğru okumuş olmayız. Böyle anladığımız zaman ise rabbimizin ismiyle, rabbimizin ismine okumuş, anlamış, iman edip şehadet etmiş, rabbimizi tanımış ve rabbimize, rabbimizin cemaline şehadet etmeye layık olmuş oluruz, dolayısıyla gönlümüz cennete döner ve gönlümüzde Allah'ın güzelliğinden, tecellisinden, marifetinden, Allah'a şehadetten başka bir şey kalmaz.

Evet, hep beraber gaybı rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalıştık.

Allah bizi gayba şahid olanlardan ve şehadet edenlerden eylesin inşallah. Allah bizi; hayatı nefsinin okuttuğu gibi okuyanlardan eylemesin. Allah bizi, her ne yaşarsa yaşasın yaşadığı her şeyi rabbinin okuttuğu gibi, rabbinin ismiyle okuyanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

7.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini ve rabbimizin ismine nasıl okuyacağımızı anlamaya çalışıyorduk.

Allah, indirdiği ilk ayette **"yaratan rabbinin ismi ile oku"**[1] buyurmuştu. Biz de onun ismiyle okuyoruz, ismini okuyoruz, ismine okuyoruz. Onun ismiyle okumadan doğruyu, hakkı, hakikati anlamak hiç kimse için mümkün değildir. Ayrıca onun ismi ile isimlerini okumuyorsak bildiklerimiz zandan, vehimden, şeytanın verdiği vesveseden ibarettir.

Evet, hep birlikte insanı, varlığı, hayatı, Allah'ın muamelesini rabbimizin ismi ile; yani rabbimizin esmasıyla okumaya çalışıyoruz. Sohbetimiz ilerledikçe hepsini örneklerle daha geniş bir şekilde okuyacağız. Bu vesileyle rabbimizin ismiyle okumayı öğreneceğiz inşallah.

Geçen sohbetimizde gaybı nasıl okuyacağımızı öğrenmiştik. Bu sohbetimizde de kaderi Allah'ın ismiyle okuyacağız inşallah.

"Kader bilinmez, anlaşılmaz" demek doğru değildir. Eğer bir kelimeyi Allah kullanmışsa onu doğru anlamamız gerekir ki doğru yapma, doğru karar verme, hüküm verme imkânımız olsun.

Unutmamamız lazım, doğru bir tek Allah'ın buyurduğudur. Bize düşen de rabbimizin buyurduğunu anlamaya çalışmaktır. Her

[1] Alak /1

şeyi rabbimizin anlattığı gibi anlarsak onun ismiyle okumuş oluruz.

Bazı âlimlerimiz kader hakkında "Allah her şeyi takdir edip hükmünü vermiş, olacak olan her şeyi Levh-i Mahfuz'da yazmış, artık hiçbir şey değiştirilemez; çünkü kâlem kırılmıştır" demişlerdir. Kader genel olarak böyle anlatılmış, dolayısıyla böyle anlaşılmıştır. Bir de bunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e isnat edip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "böyle söylemiş" derler. Biz buna "hâşâ!" diyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e isnat ettikleri başka bir hadiste de "bir çocuk doğmadan önce dört ay on günlük olduğunda Allah iki melek gönderir ve onun kaderini; rızkını, ecelini, mü'min ya da kâfir olduğunu yazar sonra o bozulmaz artık onun kâlemi kırılmıştır" derler. Biz buna da "hâşâ, yüz bin defa hâşâ" diyoruz. Allah Kur'an-ı Kerim'de böyle mi söylüyor! Eğer böyleyse o zaman Allah'ın peygamber ve kitap göndermesine, imana, salih amel işlemeye, Allah yolunda cehd etmeye, cihad etmeye, hayra davet etmesine ya da günahtan men etmesine, dedikodu yapmamaya, iftira atmamaya, zulmetmemeye, fitne çıkarmamaya, başkasına haksızlık etmemeye, tam tersine iyilik yapmaya, güzellik yapmaya davet etmesine ne gerek vardır. Zaten her şey yazılmış, kâlem kırılmışsa o hâlde Allah'ın, insanları buna davet etmesine gerek var mıydı!

Böyle söyleyenler bu saydıklarımın hepsini inkâr etmiş olur; çünkü böyle söyleyenler baktığımızda hâşâ "Allah ne yaptığını bilmiyor, hem herkesin ne yapacağını, nereye gideceğini takdir etmiş hem de insanları hayra davet edip yanlıştan men ediyor" demiş olmaz mı!

Zaten kader böyle anlaşıldığı için adam yanlış yapar "kaderimde böyle olmak varmış" der. Hapse girer "kader

mahkumuyum. Kaderim böyleymiş onun için hapse girdim" der. Hâşâ! Hiç böyle bir şey olur mu!

Evet, bu sohbetimizde Allah bize kaderi nasıl haber verdiyse biz de kaderi öyle anlayacak, kadere öyle iman edeceğiz inşallah.

Kader; Allah'ın ilmidir. Allah ayet-i kerimede **"her şey ümmül kitapta mevcuttur"**[2] buyurur. Ümmül kitap; kitapların anası demektir ve bu kitap Levh-i Mahfuz'un da anasıdır. Ne bir insan ne bir melek onu görebilir, bilebilir; çünkü bu, Allah'ın ilmidir. Allah'ın takdir ettiği bir şeyin meydana gelmesine ise kaza denir; yani bir şey meydana gelince onun kaderi ortaya çıkmış, meydana gelmiş olur.

Levh-i Mahfuz'un bir değişmeyen yüzü bir de değişen yüzü vardır. Değişmeyen yüzünde Allah irade vermediği; yani seçme hakkı vermediği varlık üzerinde takdirini uygular. Bunlar; Dünya'nın Güneş etrafında dönmesi, gece ve gündüzün olması, rüzgarın Allah'ın takdirine göre esmesi, kısacası bizim fizik kanunları dediğimiz her şey bunun içine girer.

Peki, Levh-i Mahfuz'un değişen yüzünde neler yazar?

Allah, kulunu yaratıp dünyaya gönderir ve dünyaya gönderirken kulunun ne yapacağını, nasıl iman edeceğini ya da nasıl kâfir olacağını, müşrik olacağını, nasıl zulmedeceğini veya nasıl mazlum olacağını bilir. Kısacası kulunun bütün hayatı boyunca yapacağı her şeyi bilir ve bunu Levh-i Mahfuz'un değişen yüzüne yazar; çünkü Allah, kulu kazansın diye kendisine muamele ettikten sonra kaderini kulun kendi takdirine, tercihine bırakır. Yoksa kulun tercihinin, takdirinin olmasının ne manası vardır.

[2] Zuhruf /4

Evet, Allah kulunun hayatı boyunca ne yapacağını bilir sonra kazansın diye ona muamelede bulunur. Buna "Allah kuluna iman edip kazanması için bir daha imkân verdi" demek daha doğrudur.

Ayrıca Allah, kuluna tercihini doğru yapabilmesi için akıl vermiş, irade vermiştir. Bununla beraber onu tek başına bırakmamış ve ona peygamber göndermiş, kitap göndermiş "haydi, bu sefer doğru yap, muradım senin üzerinde gerçekleşsin" buyurmuştur.

Bir de Allah, kulunun doğru yapabilmesi için ona vahyiyle hakkın, batılın, güzelin, çirkinin, doğrunun, yanlışın ne olduğunu bir bir en ince ayrıntısına kadar peygamberlerin, ümmetlerin, kazanmış ve kaybetmiş olanların hayatından kıssalar anlatarak "senin kazanmanı istiyor, kaybetmeni istemiyorum. Senin üzerindeki muradım kazanmandır, Hz. İnsan olmandır. Ben seni cennet için yaratmışım, dolayısıyla cennete gitmene razı olurum, cehenneme gitmene razı olmam. Ben senin imanına razı olurum, küfrüne razı olmam. Sana tercih etme hakkı vermişim artık tercih senindir" buyurmuştur.

Allah zaten kulunu bilir. Kul, hayatı yaşarken yanlış yaptığında yanlış yapanların; yani cehennemliklerin tarafına yazılır. Tövbe, istiğfar ettiğinde, iman ettiğinde, Allah'a döndüğünde ise bu defa cennetliklerin tarafına yazılır. Aynı şekilde çabasını, gayretini sarf edip Allah yolunda yürüyünce velilerin, mukarrebunların; Allah'a yakın olanların tarafına yazılır. Diyelim ki kul bu hâlini bırakıp rabbine gitmekten vazgeçti ve dünyayı tercih etti bu defa da o taraftan silinir ve cehennemlikler tarafına yazılır. İşte, insanın akıbeti sürekli bu şekilde değişir.

Daha iyi anlaşılması için bir örnek vereyim.

Allah Hz. Yusuf (a.s.)'ı anlatırken ayet-i kerimede **"işte, böylece (Mısır'da adaletle hükmetmesi) ve kendisine (rüyadaki) olayların yorumunu öğretelim diye Yusuf'u o yere yerleştirdik"**[3] buyurmuştur.

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kardeşleri onu kuyuya atarken kendi hasetlerinin, kıskançlıklarının gereğini yapmışlardır. Böyle yapınca da yanlış yapmışlardır. Hz. Yusuf (a.s.) bir kervan tarafından çıkarılmış, köle olarak satılmış, bir de iftiraya uğrayıp zindana girmiş ve yıllarca zindanda kalmıştır. Bunların hepsi Allah'ın takdiriydi, Hz. Yusuf (a.s.)'ın bu olayları yaşamasında herhangi bir tercihi yoktu; ama ne zaman ki birine **"efendinin yanında beni an, burada suçsuz yere yattığımı ona hatırlat"** dedi, işte bu onun tercihi oldu ve bunun üzerine Allah **"birkaç sene daha orada (zindanda) kaldı"**[4] buyurdu.

Hz. Yusuf (a.s.)'ın böyle söylemesi daha yetişmemiş olduğunu gösterir. Yani hâlâ bir tarafında çiğlik vardır, önde yürümeye layık değildir. Hâlâ rabbinden değil de başkasından bir şey bekliyor, bütün hükmün Allah'a ait olduğunu bilmiyor. Rabbine dua etmek yerine zindandan çıkan birine "efendinin yanında beni an, burada suçsuz yere yattığımı ona hatırlat" diyor.

Hz. Yusuf (a.s.)'ın böyle söylemesi bir cezayı gerektirmiş, bundan dolayı Hz. Yusuf (a.s.) birkaç sene daha zindanda kalmıştır. Yalnız bu hatayı kendisi yapmış, kendisi de hata yaptığını anlamış, zaten hemen tövbe etmiştir.

Yani bir Allah'ın verdiği hüküm vardır, bir de kulun kendi hakkında tercihini kullanıp verdiği hüküm vardır. Peki, buna göre kader değişir mi değişmez mi? -Elbette ki değişir. İnsanın duasıyla,

[3] Yûsuf /21
[4] Yûsuf /42

çabasıyla ve gayretiyle değişir. Merkezde kulun duası vardır. Kul, rabbine yönelerek Allah'a "ya rabbi! Beni hidâyete erdir. Bana iman ver" derse Allah ona onu verir. Eğer dünyayı isterse de Allah böyleleri için **"insanlardan öylesi vardır ki; 'rabbim bana dünyada ver' der. Böylelerinin ahiretten nasibi yoktur"**[5] buyurur.

Hz. Ömer (r.a.) Medine'den Şam'a giderken oranın valisi Ebu Ubeyde (r.a.) Hz. Ömer (r.a.)'ı karşılamaya gelir ve Hz. Ömer (r.a.)'a *"şehirde veba hastalığı baş gösterdi, şehre girecek misin, girmeyecek misin"* diye sorar. Hz. Ömer (r.a.) da etrafındakilerle istişare ettikten sonra *"şehre girmemeye, geri dönmeye karar verdim"* der. Ebu Ubeyde (r.a.) *"Ya Ömer! Allah'ın kaderinden mi kaçıyorsun? Ecelin gelmişse öleceksin, gelmemişse zaten ölmeyeceksin"* der. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) "*evet, Allah'ın kaderinden yine Allah'ın kaderine kaçıyorum"* diye cevap verir. O sırada yanlarında bulunan Âbdurrahman Bin Avf (r.a.) da "*ben Resulullah (s.a.) Efendimiz'in 'bir yerde veba varsa (bulaşıcı bir hastalık varsa) oraya girmeyin. Eğer oradaysanız oradan çıkmayın' buyurduğunu işittim"* der.

Evet, şehre girmek veya girmemek ikisi de Allah'ın kaderidir; ama tercih tamamen insana aittir. Mesela; önünde biri kestirme biri de uzun bir yol olan iki ayrı yol varsa hangi yolu kullanacağını yolun başında sen tercih edersin. İşte, Allah bu şekilde kendi hakkındaki takdiri senin tercihine bırakmıştır.

Bu mukayyet kaderdir; yani senin tercihine göre değişebilen kaderdir. Mutlak kader ise değişmeyen kaderdir ve bu kader Ümmül Kitapta'dır. Hiç kimse ne bir peygamber ne de bir melek onu bilebilir veya görebilir; çünkü o, Allah'ın ilmidir; fakat

[5] Bakara /200

Levh-i Mahfuz'daki yazılı olan kaderi Allah dilerse peygamberlerine de meleklerine de gösterebilir. Onu gördüklerinde onun sürekli değiştiğini de görürler.

Ebedi hayatı kazanmak tamamen insanın kendi elindedir. Kul çaba, gayret sarf ettikçe Allah onun önünü açar ve ona yol gösterir, onun için sebepler, vesileler yaratır.

Nasıl?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kaderi hiçbir şey değiştiremez, onu sadece dua değiştirir"*[6] buyurmuştur. Yani kulun bazı konularda tedbir alması, çabasını, gayretini sarf etmesi kaderi değiştirmez, onu sadece duası değiştirir. Buna ölüm de dahildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"sadaka ömrü uzatır"*[7] buyurmuştur. Başka bir hadiste de ölüm zamanının değişmesiyle ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Hz. Davut (a.s.)'ın bir kıssasını beyan etmiştir.

Hz. Davut (a.s.)'ın huzuruna iki davalı gelir. Bu sırada Cebrail (a.s.) oradadır; ama davalılar Cebrail (a.s.)'ı görmezler. O iki kişinin davaları bittikten sonra Cebrail (a.s.) Hz. Davut (a.s.)'a *"bu ikisinden birinin bir hafta ömrü var, öteki de ömrünü geçen hafta tamamladı. Ömrü geçen hafta tamamlanan zatın, bir akrabası ile araları bozulmuştu, bu yüzden akrabası ona dargındı. O da gidip akrabasının gönlünü aldı ve onunla arasını düzeltti. Allah da bu hareketinden dolayı ona yirmi yıl daha ömür verdi"* der. Levh-i Mahfuz'daki kader işte böyle değişir, Allah onu bir

[6] Hâkim
[7] Taberani

sebeple değiştirir. Dua ile, sadaka ile, iyilik ve güzellik yapmakla değiştirir.

Bu her konuda böyledir; ama kulun çabası, gayreti, tedbiri onu değiştirmez; yani kulun "ben şunun şöyle olacağını biliyorum, bir tedbir alayım" demesi işe yaramaz; ama duası onu değiştirir ve kul gelecek olan kazayı bir şey olmadan kıl payı atlatır.

"Allah dilediğini değiştirir, dilediğini öyle bırakır. Her şey Ümmül Kitap'tadır (onda mevcuttur)."[8]

Allah dilediğini değiştirir. Neye göre değiştirir? -Kulun tavrına, hâline, imanına, iman edip etmemesine, sadaka vermesine, infak etmesine, akrabaya sıla-ı rahim yapmasına, rahmet etmesine göre, insanlara ikram etmesine, affedip mağfiret etmesine, iyilik, güzellik yapmasına göre değiştirir.

Ömür için de Allah ayet-i kerimede **"onun bilgisi olmadan herhangi bir kimseye uzun ömür verilmez yahut onun ömrü kısaltılmaz"**[9] buyurmuştur. Allah, kulunun ömrünü onun imanına, çabasına, gayretine, kazanma imkânına göre uzatır. Eğer kul kazanmaya devam edecek ve kazanacaksa Allah onun ömrünü uzatır; çünkü kulu güzel yapacak ve kazanacaktır. Zaten Allah, kulunun kazanmasını ister, bu yüzden de hayatı yaşarken kulunu tekrar tekrar imana, amele, kulluğa davet eder, davet ettirir. Üstelik kullarıyla ona yardım edip "haydi kulum, kazan" der. Bu, kaderin sırrıdır. Peki, kulunun kaybedeceğini bilse de Allah yine kuluna imkân verir mi? -Elbette verir.

Bununla ilgili Allah ayet-i kerimede **"belki iman ederler diye (belki dönerler, tercihlerini doğru yaparlar diye) senede**

[8] Rad /39
[9] Fâtır /11

birkaç sefer kâfirleri ağır imtihanlara tâbi tutarız"[10] buyurmuştur. Peki, onlar Allah'ın kendilerini imtihana tabi tuttuğunu görüyorlar mı? -Görüyorlar. Anlıyorlar mı? -Anlıyorlar. Buna rağmen bile bile yine de yanlış yapıyorlar; ama Allah onlara kazanma imkânı yine de verir.

"Eğer duanız olmasa Allah size neden değer versin."[11] Mesele duamızdır. Duanın ne olduğunu devamlı söylüyorum. Sadece dilimiz ile yaptığımız dua, dua değildir. Dua; dilimizle, gönlümüzle, fiilimizle yaptığımızdır. Duayı böyle yaptığımızda duamız reddolmaz, Allah onu reddetmez; çünkü bu dua gerçek bir duadır. Yoksa "ya rabbi! Ben senden şunu istiyorum" desen ve hiç kıpırdamasan bu duan hiçbir işe yaramaz. Böyle yaparak sen dua etmiyorsun, duayla dalga geçiyorsun! Dua bu değildir! Duayı böyle zannetmek, duayı anlamamaktır.

Allah dua ile her şeyi değiştirir. Eğer bir şey ki dilinle, gönlünle ve fiilinle yaptığın duanla değişmiyorsa o da Allah'ın takdiridir. Kulun elinden hiçbir şey gelmediği için Allah onu öyle takdir etmiştir ve kazanması için kulunu onunla imtihana tabi tutmuştur.

Mü'min her zaman için ya sabır ya da şükür hâlindedir. Yaşadığı olaylar karşısında ya sabreder ya da şükreder. Nimet olunca şükreder, musibet gelince ise sabreder. Böyle biri mü'mindir ve her hâlükârda doğru yapar, dolayısıyla her hâlükârda kazanır. İman etmeyenler ise nimet gelince şükretmezler; çünkü onu kendilerinden ya da başkalarından bilirler. Aynı şekilde musibet gelince de birilerini suçlarlar ya da "kaderimde bu varmış" derler ve Allah'ı suçlarlar.

[10] Tevbe /126
[11] Furkan /77

Her zaman için Allah'ın rızasını, yakınlığını, cenneti, dostluğunu ve ebedi hayatı kazanma hakkındaki takdir insanın kendi elindedir. Allah takdirini yapmış ve kulu için cenneti dilemiştir. Kul da ya "ya rabbi! Ben senin, benim için takdir ettiğini tercih ediyorum" deyip Allah'ın kendisi için takdir ettiğini tercih edip kazanır ya da "senin benim için takdir ettiğini, hayır olarak, rahmet olarak gördüğünü, 'senin için bu güzeldir' dediğini tercih etmiyorum" der, nankörlük yapar, isyan eder, itiraz eder. Kul, Allah'ın kendisi hakkında yaptığı takdiri hayır olarak görmediğinde kendi nefsi için neyi hayr olarak görüyorsa onu Allah'ın takdirine tercih eder. Böyle yapınca da Allah'a "sen bilmiyorsun, ben daha iyi biliyorum" demiş olur ve şirke, küfre düşer.

Bilmemiz lazım ki Allah bize neyi emretmişse bizim için takdir ettiği odur. Allah ayet-i kerimede **"Allah her şeye kaderini koymuştur**" buyurur.

Allah'ın insan için kaderi, takdiri; insanın, ebedi hayatını kazanmasıdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"bilin ki mallarınız ve çocuklarınız (sizin için) ancak birer imtihandır, büyük mükâfat ise ancak Allah katındadır."**[12] **"(Resulüm!) De ki: "Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz (akrabalarınız, cemaatiniz), kazandığınız mallar, kesata uğramasından korktuğunuz ticaret, (kendisiyle huzur bulup) razı olduğunuz meskenler size Allah'tan, resulünden ve onun yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah (hakkınızda azap) emrini getirinceye kadar bekleyin; çünkü Allah, fâsıklar topluluğunu hidâyete erdirmez"**[13] buyurmuştur.

Allah, kulunu niye bu tür imtihanlara tabi tutar?

[12] Enfal /28
[13] Tevbe /24

Sabredenlerle isyan edenler, şükredenlerle nankörlük yapanlar ortaya çıksın, iman edenlerle iman etmeyenler belli olsun, herkes kendini bilsin, anlasın, görsün ki iman etsin, şükretsin, doğru ve güzel yapmaya çalışıp doğru yerde dursun diye kulunu imtihana tabi tutar. Allah imtihana tabi tutarak kula kendisini gösterir. Allah zaten kulunu bilir, bir de ona kendisini göstererek "haydi kulum, kendini düzelt. Haydi kulum, kendine gel. Haydi kulum, rabbine dön" der.

Herkes kendi gönlüne, işine, fiiline, ameline, düşüncelerine, fikirlerine, imanına, kimleri dost edindiğine, yolu kimlerle beraber yürüdüğüne bakınca kaderini anlar; ama unutulmamalıdır ki insan kendi kaderini kendisi tayin eder, ya Allah'ın kendisi hakkında verdiği hükmü kabul eder ya da kendisi hakkındaki hükmü kendisi verir.

Nefis ilahlık iddia ettiğinden dolayı kendi hakkındaki hükmü verirse "ben daha güzel hüküm veririm, benim hükmüm benim için daha hayırlıdır, daha rahmettir, daha güzeldir" der. Bu yüzden Allah Kıyamet günü herkesin kitabını eline verir ve **"al kitabını oku! Bugün hesap sorucu olarak sen kendine yetersin"**[14] buyurur. Yani "al kitabını oku. Kendi hesabını kendin gör, kendi hükmünü kendin ver; çünkü zaten yaşarken hükmünü sen verdin, bu kitaptaki hükümlerin hepsi senin hükmündür. Bugün hakikati de biliyorsun, bugün de kendi hükmünü kendin ver" buyurur.

Bu durumda daha dünyadayken "hükmüm Allah'ın hükmüne uyuyor mu" diye kendimize bakmalıyız. Kendi amel kitabımız bizim elimizdedir, bir de önümüzde Allah'ın kitabı vardır. Allah **"bizim kitabımız hakkı söyler"**[15] buyurmuştur. O

[14] İsra /15
[15] Câsiye /29

zaman bizim de bir kendi kitabımıza, kendi yaptıklarımıza bakmamız, bir de Allah'ın bize emrettiklerine bakmamız, bir kendi konuştuklarımıza, bir de Allah'ın "konuş" dediklerine bakmamız gerekir. Kendi kitabımızdakilerle Allah'ın kitabındakiler birbirine uyuyorsa Allah'ın takdirini kabul etmişiz demektir. Eğer uymuyorsa o hâlde kendi ellerimizle kendimize göre takdir yapmış, hüküm vermişiz, dolayısıyla Allah'ın takdirini kabul edememişizdir.

Peki, bir kul olarak rızık konusunu nasıl anlamamız gerekir?

Mesela; bir iş yeri açsan ve zarar edip kapatsan sonra aynı iş yerini başka bir yerde bir daha açıp bir daha zarar edip kapatsan sonra yine aynı iş yerini bir daha başka bir yerde açıp zarar etsen ve kapatsan artık en aptal insan bile anlar ki Allah oradan sana rızık vermeyecek. Allah dileseydi sana oradan rızkını verirdi; ama vermedi. Vermediyse bilmen lazım ki rızkın o işte değil başka iştedir. Allah sana "kendine başka bir rızık kapısı ara. Bu senin kapın değil" buyuruyor. Bu durumda rızkını artık başka bir kapıda araman gerekir; çünkü o senin rızık kapın değildir. Senin rızık kapın başka bir yerde duruyor ve seni bekliyor.

Bu durum manevi rızık için de geçerlidir. Bir yere gittin ve orada kazanamadıysan hemen kendine başka bir kapı araman gerekir. Bizi dinleyenlere devamlı söylüyorum; "eğer bizimleyken kazanamıyorsan, bir sefer kazanmadın, iki sefer kazanmadın, üç sefer kazanmadıysan; yani Allah'a olan sevgin, yakınlığın, marifetin artmadıysa artık kendine başka bir kapı araman lazım; çünkü senin rabbine gitmen gerekir. Sana lazım ve gerekli olan sadece Allah'tır. Bu yüzden gönlün nerede yürümek istiyorsa senin de kendini kandırmadan, bahane aramadan orada yürümen gerekir; ama senin yürümen gerekir."

Eskiden öyleydi, normalde de öyledir. Biri bir Mürşid-i kâmile tabi olmaya gittiğinde Mürşid-i kâmil ona bakar ve onu taşıyabilir mi, taşıyamaz mı, bulunduğu yerde manevi rızkını almasına vesile olabilir mi, olamaz mı diye ona bakar ve şayet ona yardımcı olamıyorsa o kişiye "senin mürşidin ben değilim, mürşidin başka yerdedir" derdi. Bazen tabi olması gerektiği mürşidin ismini de söyler, onu oraya gönderirdi; çünkü taşıyamayacağını, manevi rızkını veremeyeceğini bildiği hâlde o dervişi kabul etmesi dervişe zulüm olur.

Evet, kaderimizi okumamız gerekir. Kaderimizin bize ait olan, okumamız gereken tarafını okuyacağız. "Benim ne yapmam, nasıl düşünmem, nasıl anlamam lazım, rabbim bana nasıl anlatmış" deyip rabbimizin bize anlattıklarını okuyacağız. Yoksa sen "ben böyleyim, böyle kalacağım" dersen öyle kalırsın! Sen kendin için bir karar vermiş, hüküm vermişsin. Oysaki Allah "genişliği yer ile gök kadar olan cennete koş"[16] buyurmadı mı! O zaman niye koşmuyorsun! Niye "ben yapamıyorum, edemiyorum" diyorsun. "Yapamıyorum, edemiyorum" demekle aslında sen kendini kandırıyor, yapmak istemiyorsun, ebedi hayat gibi bir derdin yok, cennete gitmek istemiyorsun, dünyayı, nefsinin rahatını tercih etmişsin, ondan böyle konuşuyorsun. Öyle yapamam, edemem diye bir şey yoktur! Sen nefsini ilah edinmişsin. "Nefsime, şeytana güç yettiremem" derken kendini kandırıyorsun. Allah seninle beraber değil midir, Allah sana yardım etmiyor mu! Allah "ben sizinle beraberim"[17] demedi mi!

"Allah sizi karanlıklardan nura davet eder, şeytan da sizi nurdan karanlıklara davet eder"[18] buyurdu Allah. Hayatı

[16] Âli İmran /133
[17] Tâhâ /46
[18] Bakara /257

yaşarken bu ikisi arasında sürekli bir tercih yaparsın. Allah sana "tercihini yap" buyuruyor. Sen de ya karanlıktan çıkıp nuru tercih eder, rabbinin yolunda, sırat-el mustakim de rabbine koşarsın ya da şeytan seni karanlığa davet eder, olan nurunu da, insanlığını da, rabbini de kaybedersin; ama Allah'ın davetine icabet edersen karanlıktan kurtulur, Allah'ın nuruyla aydınlanırsın. Allah "benim davetime icabet et" buyuruyor. Hâl böyleyken öyle "yapamam, edemem" diye bir şey yoktur, Allah senden yapamayacağın bir şey mi istiyor!

Evet, kaderi, takdiri doğru anlamamız lazım. Allah bizim için bir takdir yapmıştır. Mesela; bizim için yeryüzünde halife olmayı takdir etmiştir. Bize ruhundan nefhedip, melekleri secde ettirmiş ve bizim için en yüce makamı takdir etmiştir. Bizim için imanı, nuru, hidâyeti, Hz. İnsan olmayı, huzuruna, miraca çıkmayı, cemalini müşahedeyi, kendisiyle sohbet etmemizi takdir etmiştir. Bütün veliler böyle değil midir? -Böyledir. Onlar yaptı da biz niye yapamıyoruz! Kendi kendimizi kandırıp "benim bunu yapmaya gücüm yetmez" deyip şeytanın verdiği vesveseye uymak bize yakışmaz. Rabbimiz bize "gel" demiş, **"hepiniz Allah'a firar edin"**[19] buyurmuştur. Bakacağız Allah'a firar ediyor muyuz? Allah "firar edin" buyurduysa o zaman her şeyden kaçmamız gerekir.

Firar, kaçmak demektir. Dikkat edilirse Allah "Allah'a koşun" demedi. Cennet için "genişliği yerle gök kadar olan cennete koşun" buyurdu ama bu ayette "Allah'a firar edin" dedi. Yani "dikkat et, seni dünyada bir şey tutmasın. Bir şey sana mâni olmasın, engel olmasın. Nasıl ki biri hapisten ya da bir tehlikeden firar ettiğinde korku ve endişeyle firar ediyorsa senin de öyle korkman, korkarak firar etmen lazım. Bir şeyin gönlüne

[19] Zâriyât /50

girmesinden, seni yere, çamura bağlamasından korkman ve endişe etmen lazım. Dünya seni bağlamasın! Dünyanın hepsi senin de olsa sakın gönlüne girmesin! Evladın, eşin seni bağlamasın. Allah'tan, Allah yolundan alıkoymasın, senin için fitne olmasın" buyurdu.

Fitne ise çeken şey demektir. Yani seni cezbeden şey demektir. **"Mallarınız, evlatlarınız (eşleriniz, sevdikleriniz) sizin için birer fitnedir (sizi çeken imtihandır)."**[20] Onlara kapılma, dengede dur, hepsini benden bir ikram olarak, nimet olarak gör. Sen onların kulu değilsin. Onlara kulluk yapma, sen benim kulumsun. Onları sana emanet etmiş, nimet olarak sana ikram etmiştim, bunun için bana şükret, hamd et, buyurdu Allah.

Allah'ın bütün peygamberler için onlar en yüksek makama ersinler, insanlığa, ümmete örnek olsunlar diye takdir edip yaşattıkları vardır ve hepsi de Allah'a bütünüyle tevekkül etmişlerdir. Hâşâ, hiçbiri Allah'a isyan etmemiştir.

Hz. İbrahim (a.s.) ateşe atılırken isyan edip itiraz etmiş midir! "Ya rabbi! Ben ne yaptım ki ateşi bana layık gördün. Neden bir kâfir beni ateşe atıyor" demiş midir? -Dememiştir. Sadece hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl: "Allah benim vekilimdir. O ne güzel vekildir." Ben onun kuluyum, nasıl dilerse bana öyle yapar, ona asla itiraz etmem, demiştir.

Hz. İsmail (a.s.) da kurban edilirken "**Allah'ın sana emrettiğini yap (yerine getir). İnşallah beni sabredenlerden bulursun."**[21] Yani rabbim benim için kurban olmamı dilemişse

[20] Tegâbun /15
[21] Sâffât /102

itiraz etmem, sen beni keserken zorluk çıkarmam, kıpırdamam, gerekeni yap, demiştir.

Bir de rabbimizin bize yaptığı muameleyi, bizim de kendi kendimize yaptığımız muameleyi doğru anlamamız gerekir. Allah ayet-i kerimede **"siz iyi olun kötü yapanların kötülüğü size zarar vermez"**[22] buyurmuştur. Bu, kötü yapanları seyretmek demek değildir. Kötü olanlara, kötülük yapanlara da "emr-i bil marûf ve nehy-i anil münker" yapman; yani onları iyiliğe, güzelliğe davet etmen, "Allah bunu men etmiş" diyerek de onları Allah'ın emriyle kötülükten men etmen, "böyle yanlış yaparak kendine zulmetme!" deyip onları cennete davet etmen gerekir. Böyle yaparsan sana bir şey olmaz, onların kötülüğü sana zarar vermez, yoksa zarar verir.

Nasıl zarar verir?

Allah ayet-i kerimede **"öyle bir azaptan sakının ki geldiğinde sadece zulmedenleri kapsamaz hepinizi içine alır"**[23] buyurmuştur. Neden? -Çünkü sen haksızlık karşısında sessiz kaldın, vazifeni, kulluğunu, davetini yapmadın, Allah'ın vahyini taşımadın, "emr-i bil marûf ve nehy-i anil münker" yapmadın! İnsanları imana, salih amel işlemeye, hakka, sabra, rahmete, nimete, ikrama, insanları sevmeye, fakiri doyurmaya, yetimlere, miskinlere yardım etmeye davet etmedin. Bu yüzden gelen azap seni de kapsar. Bunu yapanlar ise azabın dışında kalır. Bin türlü ateş, bin türlü azap da gelse Allah onları korur; çünkü onlar kazanmıştır. Kazanmak ya da kaybetmek dünyaya göre değildir, ahirete göredir. Onlar vazifesini yapmış, ötekileri ise azaba, gazaba mâni olmadıkları için azabı hak etmişlerdir.

[22] Âli İmrân /120
[23] Enfal /25

Evet, bu yüzden hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini bilmemiz lazım. Hayatı Allah'ın huzurunda yaşıyoruz ve Allah içiniz, ondan geldik dönüşümüz de onadır.[24] Elbette böyle olabilmek için bir çaba, gayret gerekir, fedakârlık gerekir, sıkıntılar yaşaman gerekir. Bunları sadece Allah'ın rızası için yapar, onun için yaşarsan, ki bir kul olarak seni yaratan rabbin için bir şey yaptığında o yaptığın şey aslında senin içindir; ama bu yaptığın şey rabbinin sevdiği, murad ettiği bir şey olduğundan Allah da sana kendinden bir sevgi verir. Hiç bundan daha büyük bir şeref olur mu, onu yaptığın için ayrıca başka bir karşılık beklemen doğru mudur? -Hayır, doğru değildir. Çünkü rabbinin sevdiği şeyi yaparak zaten o büyük şerefi kazandın. Yoksa sen Allah'a ne verebilirsin? -Hiçbir şey veremezsin. Ya da küfrünle Allah'a ne zarar verebilirsin? -Hiçbir zarar veremezsin. Allah **"herkes için kendi elleriyle yaptıkları vardır."**[25] **"Eğer güzellik ederseniz kendinize güzellik etmiş olursunuz, eğer kötülük ederseniz o da aleyhinizedir."**[26] İyilik (güzellik) yapmanız lehinize, kötülük yapmanız aleyhinizedir, buyurdu. Dolayısıyla iyilik yapmadıysan bir şey kazanamadın. Kötülük yapmadıysan da bir şey kaybetmezsin. "Bir şey kaybetmezsin" derken "yapılan iyiliklerin karşılığında Allah'tan alacağın nimeti kaybetmezsin" manasında değildir. Kötülük yapmazsan sadece karşılığında Allah'tan bir ceza almazsın. Yoksa istediğin kadar kötülük yapma, iyilik yapmadığın zaman o iyiliklerin karşılığında alacağın nimeti kazanamazsın.

Bütün peygamberlere ve peygamberlerle beraber olanlara bakıp onların nasıl kazandıklarını anlamak gerekir; çünkü onlar bizim için örnektir. Allah onları örnek olarak bize göstermiştir. Resullere iman budur. Her bir resule Allah onları vahyiyle nasıl

[24] Bakara /156
[25] Necm /39
[26] İsra /7

haber verdiyse öyle iman etmen lazım; yani Allah'ın her bir resulü, nebisi hayatı yaşarken nasıl sıkıntılara katlandıysa, nasıl sabrettiyse, şükrettiyse, nasıl dua ettiyse, nasıl çaba, gayret sarf edip mallarıyla, canlarıyla cihad ettiyse senin de öyle yapman lazım. Yoksa resullere iman etmiş olmazsın. "Ben Nuh'a iman ettim" demekle Hz. Nuh (a.s.)'a iman etmiş olmuyorsun. Böyle iman olur mu! "İşte, iman ettim ki Hz. Nuh (a.s.) peygamberdir." Böyle bir imanın sana hiçbir şekilde faydası yoktur, senin bunu tatman gerekir; çünkü tadılmayan iman, iman değildir.

Peki, bunu nasıl tadarsın?

Hz. Nuh (a.s.) 950 sene boyunca kavmini imana davet etmiş ve çok az sayıda insan kendisine iman etmiştir. İman edenlerin çoğu da zaten onun ailesindendir. Sen de yıllarca birini davet et, o da iman etmesin, buna rağmen onu davet etmeye devam et ki Hz. Nuh (a.s.)'a iman etmiş olasın. Ondan sonra "ben de Hz. Nuh (a.s.)'ın yaptığı gibi yaptım. O bin sene yaptı ben bir sene yaptım, onun binde birini yaptım, ben de Hz. Nuh (a.s.)'ın kazandığını kazanmak istiyorum ya rabbi" demeye yüzün olsun. Tabi, bu arada sabrettiysen, umudun kırılmadıysa Hz. Nuh (a.s.)'a bir peygamber olarak iman etmiş, bu imanı tatmış olursun.

Hidâyet Allah'tandır. Kul, rabbini tercih etmedikçe Allah zaten kimseye hidâyeti vermez; ama "rabbim bana 'sen çabanı, gayretini sarf et ve davet et' dedi. Ben de onun emrini yerine getirdim ve Hz. Nuh (a.s.)'ın yaptığını gibi yaptım. Onun için Hz. Nuh (a.s.) nasıl rahmete nail olduysa, Allah'ın sevgisine nasıl layık olduysa, övgüye nasıl layık olduysa, Allah onun için 'şükreden bir kul;'[27] dediyse, ben de o nimetten istiyorum" dersen onun kazandığını istemiş olursun ve onun yaptığı gibi gerekeni yerine

[27] İsrâ /3

getirince de kazanırsın, hidâyet bulursun. İşte, her bir peygambere böyle iman etmeliyiz.

Hak yol bellidir. Hak yol; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, peygamberlerin yürüdüğü yoldur. Bizim hâlimiz de onların yaşadığı hâl de bellidir. Onların yaşadığı hâl doğru hâldir. Biz de onların yaşadığı hâli yaşayınca doğru yaşamış oluruz. Bir de bunun tersi vardır.

Öyleleri var ki rabbini unutmuş, peygamberini, gideceği yolu unutmuş. İnsana bakarken hata, kusur, yanlış arar, eksik arar, insanı küfürle, günahla itham eder, dedikodu yapar, kardeşinin etini yer. Böyle biri Allah'ın gazabına uğramıştır; ama "ben doğru yapıyorum" der. "Ben size yardım ediyorum, doğruları söylüyorum" der.

Doğru, Allah'ın buyurduğudur. Bununla beraber haydi bir yanlış gördün ve onu söyleyip kardeşini çekiştirdin, bu yaptığın gıybet oldu, kardeşinin etini yemek oldu; ama görmediğin, başkasından duyduğun bir şeyi söylediysen bu yaptığın küfür olur; çünkü böyle yaparak gaybtan haber verdin. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir mü'minin arkasından bir başkasının söylediğini söylemek insanın yalancılar defterine yazılması için yeterlidir"*[28] buyurmuştur. Böyle biri yalancı olur ve yalancılar defterine yazılır.

Hangi yalancıların defterine yazılır, sıradan yalan söyleyenlerin defterine mi yazılır?

Hayır. Allah'ın vahyini yalanlayanların defterine yazılır ve bu kişi ahiretini, rabbini kaybeder. Baktığımızda biri çıkar fitne bir kelime söyler yüz kişi peşinden gider. İşte şeytan, insana kardeşinin etini böyle yedirir. Yetmez! Bir de gayb hakkında

[28] Müslim, Mukaddime 5

hüküm verdirir. “Bu böyle söylediyse o zaman dediği doğrudur, falanca öyledir” der. Bu; insana, kulluğa, mü’mine, iman sahibine yakışan bir hâl midir!

Herkes ne için çalıştığına ebedi hayatını, rabbini, cenneti, Hz. İnsan olmayı, veli olmayı tercih edip etmediğine bakmalıdır. Tercih etmek “işte, ben bunları tercih ediyorum, istiyorum” demek değildir. Çünkü istemek yani dua; dil, gönül ve fiil ile yapılınca duadır. Bu şekilde yaptığında kendin için hakkı takdir etmiş, tercih etmiş olursun, Allah da senin tercihini kabul eder ve daha önceki kaderini değiştirir. Yani daha önce iman etmemişsindir, cehennemlikler tarafında yazılısındır, bu defa iman ettiğin için cennetlikler tarafına yazılırsın. “Ben rabbimin rızasını, dostluğunu istiyorum” dediğinde ise birkaç adım atarsın ve rabbine yol yürüyen, rabbinin dostluğunu isteyip çabasını, gayretini sarf edenlerin defterine yazılırsın. Rabbine yol yürürken çaba, gayretini sarf eder, koşarsan bu defa da veliler tarafına yazılırsın. Hayırda yarışırsan da mukarrebunlar tarafına yazılırsın.

Yolun bir başı vardır, bir de sonu vardır; ama yolun başı yolun sonuna varmak içindir. Yoksa yola girdikten sonra “benden bu kadar” diyemezsin. Önce isteklerinden vazgeçmen, “benim isteğim Allah’ın benim için takdir ettiğidir” demen lazım.

Evet, mü’mini, veliyi anlatıyorum. Eğer sen de veli olmak istiyorsan “benim istediğim, Allah’ın benim için istediğidir. O benim için ne istiyorsa ben onu istiyorum ve bunun gereğini de yerine getiririm yaparım. O benim için cenneti, ona dost olmamı, iman edip salih amel işlememi, malımla canımla onun yolunda cihad etmemi, yolunda koşmamı, hayırda yarışmamı mı istiyor, o zaman bunu yaparım. Madem peygamberler, peygamberlerle beraber olanlar ve bütün Allah dostları böyle yapmış o zaman ben

de bunu yaparım; çünkü ben de o kervana katılmak istiyorum" demen gerekir.

Yoksa kendi kendini kandırıp "rüyamda gördüm, uçuyordum" demekle olmaz. Sinek de uçuyor. Oysaki senin nefsin sinek bile değildir; çünkü sineğin de bir şerefi vardır. Hâlbuki senin sinek kadar bile şerefin yoktur. Önce kendi hâline, gönlüne, kendi nefsine bir bak ona göre konuş; yani önce kendini bil ki kendini düzeltebilesin, nefsini tezkiye edebilesin, nefsine kul olmaktan, şirkten kurtulabilesin ve Allah'a kul olasın. Bu yolda nefse taviz verilmez.

Ne demişler "ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz." Bunlar öyle lafla, hayalle olacak şeyler değildir. Allah senin işine bakıyor. Allah ayet-i kerimede **"Allah'a yalnızca güzel sözler ulaşır. Onları da salih amel ulaştırır"**[29] buyurdu. Senin de salih amelin var mı, yok mu diye kendine bakman lazım.

Hep beraber nefsimizi ıslah etmeye, salih amel işlemeye, bunu da cemaat hâlinde yapıp Allah'ın vahyini taşımaya çalışıyoruz. Bütün yaptığımız budur ve bunun dışında hiçbir şeyimiz yoktur. Bir tek rabbimiz vardır ve bütün derdimiz odur. Her neyi yaparsak yapalım yaptığımız her şey Allah'ın vahyini, marifeti taşımak içindir. Kullar rabbini tanısın, anlasın, rabbinin ismiyle okusun, iman edip salih amel işlesin diyedir.

Evet, kullara marifeti, hikmeti, Allah'ın muradını taşımamız gerekir; ama önce kendimize. Ne kadar çabamız, gayretimiz varsa o kadar salih amel işleyebiliriz. Herkes kendinde baktığında bu da ortadadır. Allah yolunda ne kadar koştuğumuz ortadadır.

[29] Fâtır /10

Nakşibendi (r.a.) Hazretleri anlatır. *"Mürşidime tâbi olduğumda mürşidim bana 'bundan sonra dışarıda ne kadar köpek varsa senin işin onlara hizmet etmektir' dedi. Ben de yıllarca nerde bir köpek gördüysem, onu doyurmaya çalıştım, yaralılarsa yaralarını temizleyip sarmaya, onlara bir yer bulup onları barındırmaya ve korumaya çalıştım. Nefsimin köpekliğinden kurtulmak için hep köpeklerle haşir neşir oldum. Sonra mürşidim beni çağırdı, bu defa başka bir iş verdi."*

Allah'a dost olmak öyle kolay değildir, lafla olacak şey değildir. Kulun "ben rabbimi istiyorum, bunun için de ne gerekirse yaparım. Rabbim nasıl seviyorsa öyle yaparım, öyle yapacağım; çünkü ben rabbimi istiyorum. Nefsime asla taviz vermem, kimin ne dediğine bakmam, kimseye taviz vermem" demesi gerekir.

Allah hepimize akıl vermiş, irade vermiştir. Bununla beraber hepimiz kendimizce rabbimizi biliyoruz, hikmeti biliyoruz, rabbimizin muradını anlamışız. Herkes kendine baktığında bunu bilir, görür. Kendimizi görelim, gönül aynamızda kendimizi seyredelim ve Allah'ın oraya ne kadar tecelli ettiğine, orada Allah'ın hesabının ne kadar yapıldığına ve nefsimizin hesabının ne kadar yapıldığına bakalım.

Allah'ın kimseye ihtiyacı var mıdır? -Haşa, onun hiç kimseye ihtiyacı yoktur. Allah **"kim ne yaparsa kendine yapar. Yaptığınız iyilikler (güzellikler) lehinize, kötülükler kendi aleyhinizedir.**[30] **Herkese kendi elleriyle yaptığının karşılığı vardır"**[31] buyurmuştur. Bunun için de bunu görmemiz lazım. Şu an ki kaderimizi Allah'ın istediği şekilde değiştirmemiz lazım. Ümmü'l Kitap'ta ana kitaptakini değil! Orada bir değişiklik olamaz zaten;

[30] İsra /7
[31] Necm /39

çünkü o, Allah'ın bilgisi, ilmidir. Hiç kimse oraya ulaşamaz, orada bir değişiklik olmaz. Allah'ın oradan Levh-i Mahfuz'a indirdiğinden bahsediyorum.

Tekrar izah edeyim.

Her şey bizim kendi elimizde midir? Evet, bizim elimizdedir. Büyük takdiri Allah yapar, biz de büyük takdirin içinde kendi takdirimizi yaparız. Anamızı, babamızı, memleketimizi, hangi ırktan geleceğimizi biz seçmiyoruz. Bunları Allah takdir etmiştir, dolayısıyla onları değiştirme, tercih etme gücümüz yoktur. Bunları sadece Allah bilir ve Allah kendi ilmiyle öyle takdir etmiştir. Yalnız şunu da unutmayalım ki Allah'ın bu takdiri her bir kulu için mutlak hayırdır.

Her şeyden önce bir kere Allah hakkında su-i zandan kurtulmamız gerekir. Bilelim ki her ne olursa olsun Allah'ın bütün muamelesi saf rahmettir, saf güzelliktir. Biri yerde sürünüyorsa da tahttaysa da bu böyledir. Bu yüzden "niye şu şöyle oldu, niye bu böyle oldu" demeyelim ve haddimizi aşmayalım.

Bir günlük dünyada imtihanlara tabi tutuluyoruz. Bizim de "acaba nasıl kazanmam lazım" deyip rabbimize koşmamız, olayları yaşarken sadece bir şeyleri ya da insanı görüp hüküm vermekten kurtulmamız, Allah'ın bizim için verdiği hükme, kadere, onun takdirine, bizden istediklerine bakmamız lazım. Allah bizden neyi istiyorsa bizim için onu takdir etmiştir. Gerisi sadece Allah'ın rızasını kazanmamız için birer vesiledir.

Evet, ne yapmamız, nasıl yapmamız gerektiğini ve Allah'ın bizden ne istediğini; yani Allah'ın takdirini artık anlamışızdır inşallah.

Tekrardan söyleyeyim; kendi hakkımızdaki takdiri kendimiz yaparız. Allah ayet-i kerimede **"(iman da bellidir, küfür de bellidir) dileyen iman etsin dileyen kâfir olsun.**[32] **(İnsan) İster şükreder (mü'min olur), ister inkâr eder (kâfir olur).**[33] Şükür de bellidir, nankörlük de bellidir. Dileyen şükretsin, dileyen nankörlük yapsın. Hidâyet de bellidir, dalalet de bellidir dileyen hidâyet yolunu tutsun dileyen dalaleti tercih etsin. **"Dileyen rabbine varan bir yol tutsun."**[34] Tercih onundur. **"İman edip salih amel işleyenler nebilerle, sıddıklarla, şahidlerle (şehitlerle), salihlerle arkadaş olurlar. Onlar ne güzel arkadaştır."**[35] İman edip salih amel işleyen, Allah'a ve resulüne itaat eden ve onlar gibi yapmaya çalışanlar ne güzel arkadaştır. Şeytanın verdiği vesveseye kapılıp onu dinleyenler, hayra, güzelliğe, hidâyete, Allah'ı zikretmeye, Allah'ın hesabının yapılmasına mâni olanlar, insanı eleştirenler, çekiştirenler, yerenler, kötüleyenler, Allah adına hüküm verip başkalarının hesaplarını görenler ise şeytana, iblise arkadaş olmuşlardır. **"Onlar ne kötü arkadaştır."**[36]

Allah bizi arkadaşını doğru seçenlerden eylesin. Nefsine, şeytana göre bir hayat yaşayanlardan eylemesin. Allah bizi hayatı yaşarken rabbinin ismiyle, ismine okuyan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[32] Kehf /29
[33] İnsân /3
[34] İnsân /29
[35] Nisâ /69
[36] Nisâ /38

8.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah **"yaratan rabbinin ismiyle oku"**[1] diye emretmişti. Biz de Allah'ın emri gereği onun ismi ile okumaya çalışıyorduk. Sonra okuduklarımızı genişletmeye, hayatın her anına yayarak okumaya çalışacak ve her şeyi onun ismi ile okuyacağız inşallah.

Bu sohbetlerimizde sadece bir temelimiz olsun diye rabbimizin ismiyle, ismini okumayı böyle kısa kısa özetle anlatıyorum, tabi ki hepimiz daha sonra bunları uygulayarak gönlümüzde açacağız.

En son sohbetimizde kaderi okumaya çalıştık. Bu sohbetimizde de parça parça okuduklarımızı bir bütün olarak anlamaya çalışacağız inşallah.

Nasıl ki harfler yan yana gelmeden sözcük oluşmuyorsa, kelimeler yan yana gelmeyince de cümle oluşmaz, harfler tek başlarına bir mana ifade etmez, bir grup harf bir araya geldiğinde kelime olur, kelimeler bir araya gelince de cümle olur ve bir mana ifade eder. İşte, hayatımızın da bir mana ifade edebilmesi için her şeyi bir bütün olarak rabbimizin ismiyle, ismine okumamız, bunun için de her şeyin sonunda mutlaka "Allah" dememiz gerekir.

Kendimizi okurken de varlığı okurken de, olayları, meseleleri, imtihanları okurken de sonunda "Allah" demeliyiz. Sonu Allah olmayan her cümle haktan uzaktır, batıldır, vehimdir, zandır. Bununla beraber Allah'tan, Allah'ın isimlerinden, Allah'ın

[1] Alak /1

ismiyle okumaktan uzaktır. Eğer herhangi bir şeyi rabbimizin isimleriyle okumazsak o konuda cahil kalırız. Allah ayet-i kerimelerde "**hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"**[2] **"Allah'tan ancak alim kulları layıkıyla haşyet duyar"**[3] buyurmuştur. Yani onu tanıyanlar, azametini bilenler onun huzurunda huşu ile durur, haşyet duyar ve edepli olur. **"Hiç görenle kör bir olur mu?"**[4] **"Dümdüz yolda (sırat-el mustakimde) yürüyen ile yüzüstü sürünen bir olur mu?"**[5] "Hiç iman edenlerle kâfirler bir olur mu?"[6] -Bir olmaz.

Allah iki denizi anlatırken **"birinin suyu tatlıdır, birinin suyu acıdır ve aralarında bir engel vardır, bu yüzden birbirlerine karışmazlar"**[7] buyurmuştur. İki denizin suyu farklıdır; ama birbirine karışmaz. Dışarıdan bakılınca ikisi de sudur, aynı görünür ve birbirinden farklı olduğu anlaşılmaz. İnsanlar da böyledir.

Bir iman edenler bir de iman etmeyenler vardır; ama dışarıdan bakılınca ikisi de aynı gibi görünür, farklı oldukları dışarıdan anlaşılmaz. Oysaki birinin içi tatlı, birinin içi acıdır. Birinin içinde rahmet, muhabbet, iman tecelli etmiştir. Ötekinde ise küfür, şirk, riya, nifak vardır. Bir tanesi gıda gibidir, insan içince onunla susuzluğunu giderir, bedenine şifa olur, güç, kuvvet olur. Öteki ise sadece insanı susatır, hararetini arttırır ve ölüme götürür. Bu yüzden birbirlerinin tam tersidirler.

[2] Zümer /9
[3] Fâtır /28
[4] En'âm /50
[5] Mülk /22
[6] Âli İmrân /162, Hûd /17
[7] Furkân /53

Geçen sohbetimizde kaderi, takdiri anlatmış, kaderi zahiri olarak bir parça anlamaya çalışmıştık. Şimdi de manevi olarak kaderi, Allah'ın takdirini bir parça anlamaya çalışalım inşallah.

Evet, Allah'ın kaderi, takdiri apaçıktır, yoksa "kader konuşulmaz, kader tartışılmaz, kader sırdır, kader anlaşılan bir şey değildir" demek yanlıştır. Mutlaka anlaşılması gerekir, yoksa kaderi anlamazsan ona nasıl iman edeceksin!

Allah'ın, kulu üzerindeki manevi kaderi bellidir; çünkü Allah kaderini, takdirini peygamber gönderip vahyetmiş ve bize bir bir beyan etmiştir. Yani Allah vahyini indirerek "ben takdirimi yaptım. Şimdi de sana takdirimi nasıl yaptığımı beyan ediyorum" deyip hepsini tek tek anlatmıştır. Zaten Kur'an'ın bir ismi de beyandır. Yani Allah indirdiği vahiyde insanlara "iman eder, salih amel işlerseniz cennete gidersiniz, sizin için takdirim böyledir. Ama iman etmezseniz kâfir olur, müşrik olursanız o zaman da cehenneme gidersiniz. Ben takdirimi bu şekilde yaptım, şimdi takdir senindir. Sen de kendi tercihini yap ve yolunu seç. Ben senin için cenneti takdir ediyorum, sen cenneti tercih etmezsen bu durumda cehennemi tercih etmiş olursun ve ebediyen kaybedersin" buyurmuştur.

Allah vahyinde sadece insanlar için yaptığı takdiri beyan etmemiş aynı zamanda cenneti, Allah'ın rızasını tercih ettiğinde yapman gereken şeyleri de beyan etmiş, her birini tek tek anlatmıştır. "Benim senin için takdir ettiğimi tercih ediyorsan o zaman iman edeceksin, salih amel işleyeceksin, ihlaslı, samimi olacaksın, hayırda yarışacaksın, sadaka vereceksin, infak edeceksin, zekât vereceksin, namaz kılacaksın, oruç tutacaksın, hacca gideceksin, insanlara yardım edeceksin, öğreneceksin, öğreteceksin, anlatacaksın, kullarıma yardım edeceksin, en güzel

söz neyse onu söyleyeceksin, onları hikmetle rabbinin yoluna davet edeceksin" buyurmuş, hepsini böyle sıralamıştır. Bu şekilde yüzlerce, binlerce ayet vardır ve hepsini Allah bir bir beyan etmiştir. Ayrıca "benim bu anlattıklarımın tersini yaparsan; yani inkâr edersen, hakikati örter kâfir olursan, bana şirk koşarsan, vahyimi kabul etmezsen, bana iman etmezsen, resulüme iman etmez, ona tabi olmazsan, şu yanlışları yapar, şu günahları işlersen; dedikodu edip gıybet yaparsan, insanlara iftira atar, su-i zanda bulunursan, faiz yersen, adam öldürürsen o zaman da kaybedersin" buyurmuştur, bu söyledkilerimin hepsi ayettir.

Görüldüğü gibi Allah'ın söylemediği hiçbir şey yoktur. Allah ortaya çizgi çizmiş "ben takdirimi yaptım, benim takdirim böyledir ve söz benden çıkmıştır" demiştir. Yani bu konuda kalem kırılmıştır. "Kalem kırılmıştır" kelimesini böyle anlamak gerekir. Allah "ben takdirimi yaptım söz benden çıkmıştır. Sana irade verdim, akıl verdim, göz verdim, kulak verdim, gönül verdim, kalp verdim, yetmez peygamberimi gönderip vahyimi de indirdim. Artık buyur tercih senindir, takdiri sana bıraktım. Buyur yolunu seç, kendi tercihini kendin yap" demiştir.

Sen kendin için hangi tercihi yaptıysan seninle beraber olanlar için de öyle bir takdirde bulunursun. Örnek vermek gerekirse; Hristiyan biri çocuğuna "git Müslüman ol" ya da "git Yahudi ol" demez. Aynı şekilde bir Müslüman da çocuğuna "git dünyaya tap, şeytana kul ol. Allah'a isyan et, itiraz et, rabbine karşı ciddiyetsiz, samimiyetsiz, ihlassız ol, rabbini zikretme, rabbine secde etme, namaz kılma, oruç tutma, iyilik yapma, ikram etme" demez. Zaten biri böyle diyorsa o kişi iman etmemiştir. İnsan kendisi için neyi istiyorsa çocuğu için de onu ister. Kendisi ile beraber olanlara da onu tavsiye eder, o yola davet eder.

İnsanlar iki kısımdır; bir iman edenler, bir de iman etmeyenler, dedik. Bu yüzden Allah Kıyamet gününde suçlulara şöyle buyurur **"ey mücrimler! Bugün (iman edenlerden) ayrılın!"**[8] Allah iman edenler ile iman etmeyenleri Kıyamet günü birbirlerine karıştırmaz, onları birbirinden ayırır.

İman eden mü'minler de, iman etmeyenler de derece derecedir. Kıyamet günü mü'minler kendi imanlarına, amellerine, etraflarına verdikleri faydaya göre yükselir, rablerine yaklaşırlar, iman etmeyenler ise amellerine, küfürlerine, şirklerine, başkalarına verdikleri zarara göre aşağı inerler.

Amacımız kimseyi hesaba çekmek değil nerede olduğumuzu bilmektir. Nerede olduğumuzu bilip anlamak ve yerimizin nerede olmasını istiyorsak ona göre elimizden geleni yapıp rabbimizin ismi ile okuyup öyle iman etmektir, Allah'a öyle teslim olmak, öyle kazanmaya çalışıp cennete koşmak, rabbimize varan yolu tutmak ve Allah'a firar etmektir.

Hiçbir şey birden olmaz; bir yere gitmek için yola çıktığımızda gitmek istediğimiz yere hemen varamayız. Önce adım adım oraya doğru yürürüz. Yürürken gözümüzü, kulağımızı, elimizi, ayağımızı kullanır, şayet yolculuk uzunsa bunun için de ayrıca tedbir alırız. Manevi yolculuk da aynen böyledir. Manevi yolculuğumuzu yapabilmemiz için de önce mü'mini tanımamız gerekir.

Mü'minler Allah'a göre kimdir? Allah mü'minleri vahyinde nasıl beyan etmiştir? Ayrıca mü'minleri Allah'ın adına nasıl okumamız, nasıl anlamamız gerekir? Şimdi hep beraber bunu anlamaya çalışalım inşallah.

[8] Yâsîn /59

"Mü'minler o kimselerdir ki Allah zikredildiğinde kalpleri ürperir. Onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttırırlar ve onlar tam bir tevekkül ile (bütünüyle) Allah'a tevekkül ederler (güvenirler)."[9] İşte, bunlar mü'mindir.

Müslüman; İslam'ı kabul eden "ben Allah'ın emrettiği gibi yapacağım. Rabbimin kendisini tanıttığı gibi tanıyacağım, iman edip kabul edeceğim, peygamberini kabul ediyorum, hayatımın her alanında da kabul edeceğim. Gönderdiği kitabı, her bir ayeti anlamaya çalışıp iman edeceğim ve her bir ayetin gereğini Allah'ın emrettiği gibi yapacak, yerine getireceğim" diye karar verendir. Böyle söyleyen biri İslam'ın dairesine girmiş olur. Şayet kendisine herhangi bir imtihan gelmeden bu hâliyle ölürse cennete gider; çünkü kabul etmiş, yapmaya da karar vermiş; ama söylediklerini yapma imkânı bulamamıştır.

Söylediklerini yapma imkânı bulanlar ise önce yavaş yavaş öğrenmeye, rablerini tanımaya, rablerinin kendilerine neyi emrettiğini, kendilerinden ne istediğini, muradının ne olduğunu, rablerinin her bir ismi ile anlamaya çalışırlar. Rablerinin takdirini, emrini, hükmünü anlamaya çalışırlar. Peygamberinin ahlakını, rahmetini, hidâyetçi oluşunu anlamaya çalışırlar. Böylelikle çabalarını, gayretlerini sarf ederek mü'min olma yolunda yürürler.

Daha iyi anlaşılması için bir örnek vereyim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Yemen'den bir kâfile gelir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara imanı anlatır, sonra onlar "biz iman ettik" derler ve kelime-i şehadet getirirler. Bunun üzerine Allah ayetini indirir ve **"biz iman ettik, demeyin. Biz de Müslümanlardan olduk (İslam'ı kabul ettik) deyin; çünkü iman**

[9] Enfal /2

henüz kalbinize dahil olmadı"[10] buyurur. Yani mü'min olmak için daha yeni adım attınız. Bununla beraber Allah başka bir ayet-i kerimede **"Allah sizin hiçbir emeğinizi zayi etmez."**[11] Her bir emeğinizin, çabanızın, gayretinizin karşılığında size iman verir, buyurur. İman bir nurdur ve o nur mü'minin gönlünde tecelli eder.

Bunun üzerine sahabeler *"ya Resulullah! İman nurunun bizim gönlümüzde tecelli edip etmediğini, gönlümüze dâhil olup olmadığını nasıl anlayacağız"* diye sorarlar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz cevap olarak *"bunun alametleri vardır. Birinci alameti; iman nurunun gönlüne dâhil olduğu kul, Allah'ı sever ve Allah için sever. İkinci âlameti de; imandan sonra ateşe düşmekten korkar gibi küfre düşmekten, imanını kaybetmekten korkar. Bu yüzden imanına, muhabbetine, marifetine sımsıkı sarılır"* buyurur.

Kimde bu alametler yoksa iman onun kalbine dahil olmamıştır. Birinin kalbine iman dahil olmamışsa da o kişi pervasızca konuşur, ileri geri konuşur, işi olmayan işlere karışır, herkesi, her şeyi eleştirir, çekiştirir, yerer, derdi Allah'tan başka her şeydir; çünkü iman onun kalbine inmemiş, o kişi Allah'ı hiç sevmemiştir.

Evet, iman bir nurdur ve Allah bu nuru mü'minin kalbine indirir. Bu, aşk ve muhabbet nurudur. Bu yüzden iman eden bir kul, Allah'ı sever, hatta öyle bir sever ki onun için her şeyi sever. Önce mü'minleri sever sonra Allah'ın kulu oldukları için mü'min olmayanları da, bütün varlığı da Allah için sever. Bu sevgi onun gönlüne Allah'tan gelmiştir ve iradesizdir; yani sevmek o kulun elinde değildir.

[10] Hucurât /14
[11] Muhammed /35, Hûd /115

Aynı şekilde o kul imanına, muhabbetine, marifetine sımsıkı sarılır ve ateşe düşmekten korkar gibi onu kaybetmekten korkar; çünkü onu kaybedince insanlığını, rabbini kaybedeceğini bilir.

Bir gönülde Allah'ın muhabbeti ve sevgisi yoksa onun rabbi kimdir! O, Allah'ı sevmediyse ona nasıl âbd olur, onun sevgisini nasıl ister! İnsan, sevmediği birinin sevgisini niye istesin, niye onun için fedakârlık yapsın, onun emrettiği gibi yapsın! Zaten bu yüzden genel olarak baktığımızda ümmetin hâli ortadadır, Allah'ın emrettiklerini yapamıyoruz.

İman etmek, Allah'a âbd olmak öyle lafla, hayal kurmakla olmaz. Allah iman edip, salih amel işleyenler için ayet-i kerimede **"Allah sizin amelinizi zayi etmez."**[12] Amelinizin karşılığını iman olarak verir, buyurdu. Yani çabanız, gayretiniz, ameliniz varsa, Allah size o zaman imanı verir. Yoksa yalan söylemiş olursunuz.

Evet, kul iman edince, Allah'ı böylesine sevince iman nuru onun kalbine, gönlüne iner; ama yolculuk daha bitmemiştir, yolculuk devam eder.

Bundan sonra yolculuk nereyedir?

Kalbine iman nuru dâhil olan kul artık takva sahibidir. Allah'a karşı sorumluluğunu, kulluğunu bilir. Velayet elbisesini giymiştir, dolayısıyla velayete, velayetin derecelerine doğru yol alır. Böyle birinin artık canı dâhil her şeyi Allah'a kurbandır. Artık o, rabbinden emindir, rabbine güvenir, tevekkül eder, rabbinin ayetlerini dinleyince rabbi ile konuşur, rabbine cevap verir. Onu dinlemeden rahat etmez, edemez. Tabir-i caizse "onun söylediklerini dinleyeyim ve ona cevap vereyim" der.

[12] Muhammed /35, Hûd /115

Kul bu yolculuğu yaparken ahlakı da değişmeye başlar ve kötü ahlakı güzel ahlakla değişir. Elbette ki herkesin bir fıtratı vardır ve her bir kul bir peygamberin fıtratı üzeredir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde en öndeki velileri beyan ederken *"her zamanda ümmetimden bir kişi benim ahlakım üzeredir. Üç kişi İsa (a.s.)'ın, yedi kişi Musa (a.s.)'ın, kırk kişi de İbrahim(a.s.)'ın ahlakı üzeredir. Bundan başka bir de üç yüz kişi vardır. Onlar da Âdem (a.s.)'ın ahlakı üzeredir"*[13] buyurmuştur. Görüldüğü gibi kul, yolu yürürken ahlakı değişir ve hangi peygamberin fıtratı üzereyse o peygamberin ahlakına bürünür.

Allah El Hallâk'tır; yarattığını yok eder, onu yeni bir yaratışla tekrar yaratır. Mesela; yumurta kıvamını bulunca içinden canlı bir civciv çıkar. Ya da çekirdek kupkuru bir şeydir; ama toprağa düşünce ıslanır, nemlenir, ısınır, çatlar ve içinden fidan çıkar. İnsan da böyledir.

İnsan önce beşerdir; yani kapalıdır, onun da Allah'ın El Hallâk isminin tecellisine mazhar olup yeniden dirilmesi gerekir. Yeniden dirilince o artık bambaşka biri olur. Bu da onun kötü ahlakının güzelleşmesinden anlaşılır. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ayet-i kerimede **"sen azim bir ahlak üzeresin"**[14] buyurmuştur. Allah'ın her bir ismi kâmil manada onun üzerinde tecelli etmiştir. Birinin de ahlakı ne kadar güzelleştiyse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e o kadar benzemiş olur, Allah'a o kadar yakın olmuş, sevgili olmuş, dost olmuş olur.

Ahlakı kötü bir mü'min olur mu?

[13] Aclunî, Keşfu'l-hafa, 1/26; Suyutî, el-Havî li'l-fetavî, 2/298
[14] Kalem /4

Elbette ki hayır. Ahlakı kötü Müslüman olur mu? -Yine hayır. Veli olur mu? -Olmaz! Peygamber olur mu? -Hâşâ! Hepsi bizim için örnektir. Kötü ahlak nefisten kaynaklanır. Ruhta ise tam tersine Allah'ın güzelliği vardır.

Nefis dünyayı, kibirlenmeyi, beğenilmeyi ister; yani Allah'ın sıfatlarına sahip çıkmaya çalışıp övülmeyi ister ve "hamda ben layığım. Kimse bende hata, kusur aramasın, ben hatasızım, kusursuzum" der. Yani hâşâ "ben subhanım, ben büyüğüm, beni dinleyin, ekber olan benim" der. Yani ilahlık iddia eder.

Nefis, bütün bunları neden söyler, diğer bir ifadeyle nefsin neden böyle bir isteği vardır?

Çünkü bunlar zaten ruhta mevcuttur; ama ruh, rabbine âşık olduğu için sadece rabbine hamd eder. Nefis ise bunu örtüp "hamda ben layığım" der.

Ruh, rabbini tesbih eder. Rabbine şehadet etmiş, rabbinin huzurunda durmuş, onunla konuşmuştur. Rabbi her gün ona tekrar tekrar tecelli edip kendini tanıtır. Onun için ruh bu âlem de duramaz, sürekli feryat eder, rabbini ister. Nefis, benlik ise ruhu kaplamıştır. Her "ben" deyişimizde ruhumuzun üstüne bir perde gelir ve o perde; yani nefsimiz kendini ruhun sahibi zannedip "bu benim" der.

Daha önce söylemiştim; birinin gerçek manada mü'min olabilmesi için doksan dokuz sefer ölmesi; yani Allah'ın doksan dokuz ismini de ruha teslim etmesi, "ben rahman değilim, bende tecelli eden rahman olan Allah'tır. Ben kerim değilim, benim üzerimden ikram eden Allah'tır. Ben malik ve melik değilim. Ben dâhil her şeyin sahibi ve idare edicisi Allah'tır" demesi, kısacası Allah'ın bütün isimleri için böyle deyip kendini en aşağıda görmesi gerekir. Öyle ki benliğinden kurtulsun.

İnsanın ruhundaki özelliklere sahip çıkmaktan kurtulması için en aşağıda durması lazım. Zaten nefis her şeyden daha aşağıdır. Rabbine kendini şirk koşar, kendini onun önüne koyar. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"onlar (kâfirler, müşrikler aslında) puta tapmıyor, nefislerine tapıyorlar"**[15] buyurmuştur. Nefis ilahlık iddia eder, kul da ona uyarsa nefsin ilahlığını kabul etmiş olur.

Evet mü'mini Allah'ın tanıttığı gibi okumaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

Mü'minler derece derecedir. Kul manevi olarak yükseldikçe Allah'a yakınlık kazanır, ona dost olur. Allah'ın cemalini müşahede eder. Allah perdeleri açıp kendini ona tanıtır.

Kul manevi olarak alçaldıkça da onun küfrü, şirki, nifakı, ikiyüzlülüğü artar, aşağıya, esfel-i safiline iner. Zahiri olarak bu iki tür insana bakılsa ikisi de aynı görünür; ama manevi olarak Allah'a göre durum bambaşkadır. Sohbetimize başlarken söylediğim gibi; tatlı su da tuzlu su da dışarıdan aynı görünür; ama içerikleri farklıdır. Manevi olarak yukarı çıkanlarla aşağı inenler de böyledir.

Biri Allah'ın rahmetinin içindedir, ötekine ise Allah gazap etmiştir, rahmetten mahrum kalmıştır. Birini Allah severken öteki Allah'ın sevgisini kaybetmiştir. İkisi de insandır ve ikisi de Allah'a kul olmakla sorumludur, mükelleftir; ama birbirlerinin tam tersidirler. Kulluğu kabul eden ve kabul etmeyenler, hakkı tercih eden ve tercih etmeyenler, Allah'ın takdirini kendi takdiri olarak kabul edip iman edenler, Allah'ın takdirini kendi takdiri olarak kabul etmeyip "takdiri kendim yaparım" ya da başkaları hakkında

[15] Kasas /63

"ben onlar için takdir yaparım" diyenler, bu şekilde birbirlerinin tam tersidirler.

Bununla beraber tatlı suya tuzlu su karıştırılınca tatlı suyun tadı bozulur ve o su artık içilmez. Allah ayet-i kerimede **"onlar imanlarına şirki karıştırmadan iman etmezler"**[16] buyurmuştur. Nasıl ki tatlı suya tuzlu su karıştırıldığında tadı bozuluyorsa imana şirk karıştırılınca da iman bozulur, ona artık iman denmez, Allah böyle bir imanı da kabul etmez. Bundan dolayı Allah'ın bir ismini bile kabul etmezsen kâfir olur, müşrik olursun. Bir emrini bile kabul etmezsen küfre girer kâfir olursun. Dikkat edilirse Allah'ın bir emrini yapmazsan değil kabul etmezsen küfre girersin, dedim; çünkü Allah'ın emrini yerine getirememek başka, onu kabul etmemek başka bir şeydir. Aynı şekilde bir ayeti bile kabul etmezsen, Allah'ın helâl dediğine haram, haram dediğine helâl dersen yine küfre girersin ve kâfir olursun.

Allah bir konuda hüküm vermişse, Allah'ın o hükmüne karşı "bence şöyle olması daha doğrudur, daha güzeldir" dediğinde küfre girersin ve imanını kaybedersin. İşte, imanı kaybetmek bu kadar kolaydır.

"Herhangi bir konuda anlaşmazlığa düştüğünüzde onu Allah'a, resulüne ve sizden olan ulu'l emre götürün.[17] **Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde mü'minlere fikir beyan etmek yaraşmaz. Onlar (mü'minler) gönüllerinde hiçbir ağırlık duymaksızın 'işittik ve itaat ettik' derler (Allah'ın hükmünü) kabul ederler"**[18] buyurdu Allah. Yani Allah ve resulünün verdiği hükümde gönlünde bir ağırlık dahi hissedemezsin. Eğer

[16] Yûsuf /106
[17] Nisâ /59
[18] Ahzab /36

hissedersen demek ki imanında bir sorun vardır, hastalık vardır. Böyle olursa da işin biter ve mü'min olmaktan çıkarsın.

İman nurdur, leke kabul etmez. Allah ayet-i kerimede **"Allah bütün günahları affeder; ama şirki affetmez"**[19] buyurmuştur. İşte, bu leke de şirk lekesidir ve şirkle yol alamaz, rabbine yolculuk yapamazsın.

Allah takdirini yapmış, hükmünü vermiştir. Dileyen kabul eder, dileyen kabul etmez. İman da küfür de bellidir. Allah imanı da küfrü de vahyiyle anlatmıştır. Anlatırken de sana göre, birilerine ya da bir alime göre değil kendi takdirine göre anlatmıştır. **"Dileyen iman etsin dileyen kâfir olsun."**[20] **"(İnsan) İster şükreder (mü'min olur), ister inkâr eder (kâfir olur)"**[21] buyurmuştur. Bir kul, rabbine iman etmişse şükür sahibidir, her hâlükârda rabbine şükreder. Nerede bir nankör görseniz bilin ki o kişi küfürdedir; çünkü rabbine itiraz ediyor, rabbinin işini beğenmiyor, rabbini tanımamıştır, kendi hakikatinden yana durmamış, vehmi, hayali olan nefsinden yana durmuş, nefsini tercih etmiştir; yani nefsini ilah edinmiştir, bu yüzden de isyan eder, rabbine itiraz eder.

Bir beşer olarak çekilen sıkıntı karşısında üzülmekten bahsetmiyorum. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*ben de sizin gibi bir beşerim, sizin sevindiklerinize sevinir, üzüldüklerinize de üzülürüm"*[22] buyurmuştur. Sıkıntı karşısında üzülmek beşerî bir hâldir; ama mü'min o sıkıntının kendisi için manevi olarak dosdoğru olduğunu, mutlaka hayr olduğunu her zaman bilir.

[19] Nisâ /48, 116
[20] Kehf /29
[21] İnsân /3
[22] Müslim, Birr, 95

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Biri hasta olunca ilaç içer; ama ilaç acıdır. Ya da iğne yaptırır, iğne de insanı acıtır. Veya ameliyat olur, bir süre kendine gelemez, toparlanamaz; ama ameliyatın kendisine gerekli olduğunu bilir. İşte, mü'min kendisine gelen musibetleri de böyle görür ve musibetler karşısında "rabbim beni tedavi ediyor, rahmetiyle beni temizliyor, tezkiye ediyor" der, ona katlanır. Katlanırken canı da yanar. İşte, canının yanması insanın beşerî tarafıdır. "Yaşadığım bu imtihan benim için en doğru olandır, olmazsa olmaz olandır" demesi, Allah'ın emrini, takdirini, hükmünü kabul etmesi, buna iman etmesi ise manevi tarafıdır. Bu her bir kul için her anda böyledir. Böyle anlayanlar rabbinin ismiyle okumuş, rabbinin takdirini okumuştur. Rabbinin neden öyle yaptığını rabbini tanıdığı için doğru okumuştur.

Kul bir imtihanla karşılaştığında mutlaka "benim rabbim rahman ve rahimdir, benim rabbim kerimdir, benim rabbim afuvvdur. Beni affetmek, temizlemek, yüceltmek, büyütmek, kendine çekmek için beni bu imtihana tabi tutuyor" demelidir. Yoksa rabbi hakkında su-i zanda bulunmuş olur. Allah da ayet-i kerimede **"kim Allah hakkında su-i zanda bulunursa Allah ona gazap etmiş, lanet etmiş ve ona cehennemi (orada alçaltıcı bir azabı) hazırlamıştır"**[23] buyurur.

İnsan neden rabbi hakkında su-i zanda, kötü düşüncede bulunur, niye rabbinin emrini, hükmünü beğenmez, kabul edemez? Kendi acziyetini, kendini kirlettiğini neden kabul etmez ya da kulluğu beceremediğini ikrar etmek, kendini suçlamak, suçlayıp suçunu, yanlışını görüp temizlemek yerine, rabbi hakkında niçin su-i zanda bulunur? -Tabi ki rabbini tanımadığı için

[23] Fetih /6

rabbi hakkında su-i zanda bulunur. İnsanlığın, ümmetin sorunu rabbini tanımamaktadır. İnsan, rabbini tanımayınca ona iman edemez, dolayısıyla ümmetin sorunu iman etmemektir. İman etmediği için de Allah'a teslim olamaz; çünkü rabbinden emin değildir, rabbine güvenmiyor ve rabbine tevekkül etmiyordur.

Teslim olunmayan, güvenilmeyen, rahmetinden, taktirinin doğruluğundan şüphe edilen bir rab, nasıl bir rabtir! Bir kere bilelim ki bu Allah değildir. Bu, Allah olmaz, sadece senin kendi kendine hayal ettiğin bir put olur!

Doğru iman etmemiz, rabbimizi bilerek, tanıyarak, rabbimize, isimlerine şehadet ederek, her varlığı, kendimizi Allah'ın bize olan muamelesini, bütün varlığa olan muamelesini onun ismiyle okuyarak dosdoğru iman etmemiz gerekir. Yoksa rabbimizi anlayamayız, tanıyamayız. Aynı şekilde onun takdirini okuyarak iman etmemiz gerekir. Yani Allah'ın bizim için neyi takdir ettiğini, neye hükmettiğini, imanın, küfrün, şirkin, takvanın ne olduğunu, velinin, münafığın, müşriğin, azgın müşriklerin, azgın kâfirlerin kim olduğunu okumamız gerekir.

Allah her birini böyle isimlendirir. Kul onların her birini bilecek ki ne yapacağını bilsin. Hepsi kendisine lazımdır, ailesine lazımdır; çünkü bunları ailesine de öğretecektir.

Evet, yaratan rabbimizin ismiyle okuyoruz. Okudukça karanlıklar aydınlanır. Gönlümüzün karanlığı, cehaletimizin karanlığı nurlanır. Allah ayet-i kerimede **"Allah'ın göğsünü İslam'a açtığı kimse rabbi katında bir nur üzere olmaz mı?"**[24] buyurur.

Peki, kulun göğsü İslam'a nasıl açılır?

[24] Zümer /22

Allah oraya tecelli edince açılır. Bu tecelli hayali değildir. Allah gerçek manada, kul ayıkken oraya tecelli eder ve kul, Allah'ın tecellisini bütün şiddetiyle tadar hem de bu tecelli karşısında öleceğini sanır.

Madem ki sen de rabbini istiyor, ona dost olmak istiyorsun o zaman göğsünün İslam'a açılması ve senin artık nur üzere olman gerekir. Allah, göğsünü İslam'a açtıktan sonra da artık sana bildirmek ve öğretmek istediğini oradan verir ve sana oradan ikram eder. Allah göğsünü İslam'a açınca sana tecelli eden rabbini görürsün. Tabi ki rabbini gönlün kadar görürsün ve herkesin gönlü farklı farklıdır.

İyice anlaşılsın diye bir örnek vereyim.

Bir Allah dostunun her türlü keramete ve büyük bir aşka sahip bir müridi vardır. Mürşidi ona "birlikte Bayezid-i Bistami Hazretleri'nin yanına gidelim; çünkü senin mutlaka Bayezid-i Bistami Hazretleri'ni görmen lazım" der. Mürid de mürşidine "ben zaten günde yüz sefer Bayezid'in rabbini görüyorum neden onu görmem gereksin ki" diye cevap verir. Yani ben zaten rabbimi her gün görüyor, şehadet ediyorum, niye bir kula ihtiyacım olsun! Mürşidi de ona "iş senin bildiğin gibi değil" der. Tabi, mürşidi öyle söyleyince derviş de merak eder ve "gidelim" der. Kalkıp birlikte Bayezid-i Bistami Hazretleri'ni görmeye giderler. O sırada Bayezid-i Bistami Hazretleri, elinde bir testi suyla çeşmeden gelir, onlar da yol üstünde Bayezid-i Bistami'yi beklerler. Bayezid-i Bistami, onların tam önüne geldiğinde derviş merak edip manevi bir nazarla Bayezid'e bakar. Bayezid de dervişe manevi nazarla bakınca derviş hemen düşüp vefat eder. Dervişi götüren zat, Bayezid-i Bistami'ye "bir bakışınla onu öldürdün" der. Bayezid-i Bistami de "hayır, derviş, simdiye kadar sadece gönlünün genişliği

kadarıyla rabbine şehadet ediyordu; ama bunu tam zannediyordu. Fakat onda öyle bir istidad vardı ki Allah'ın tecellisini benimle seyredebilirdi. Zaten dervişte bu kabiliyet olmasaydı, benim baktığım yer manevi olarak ona açılmazdı; ama o henüz bu teceliyi kaldırabilecek kadar olgunlaşmadığı hâlde sen kalktın onu yanıma getirdin. Ben ona manevi nazarla bakınca o da Allah'ın tecellisini benimle seyretti, yalnız zamanı gelmediği için gönlü bu tecelliyi kaldıramadı ve vefat etti" der.

Evet, herkesin müşahedesi gönlü kadardır, dolayısıyla farklı farklıdır. Ben bütün çabam, gayretimle gönüller genişlesin istiyorum. Bu yüzden de devamlı "her şey rabbini hamd ile tesbih eder, bizim de rabbimizi, insanı, mü'mini, tüm varlığı sevmemiz lazım" diyorum; çünkü gönül yalnızca sevgiyle, muhabbetle, rabbini anladığı, tanıdığı kadarıyla genişler.

Allah hadis-i kutside *"yerler, gökler benim tecellimi alamadı; ama mü'min kulumun kalbi benim tecellimi aldı"*[25] buyurmuştur. İşte, kalbimizin bu tecelliyi alması için kalbimizin yerden, gökten daha geniş olması; yani her şeyin sevgisinin, muhabbetinin orada olması, bu sevgilerin kalbimizi genişletmesi gerekir. Nitekim gönlün ne kadar genişlemişse Allah'ın tecellisini de o kadar alabilirsin. Bu kendi kabınca, kendi gönlün kadar görmektir.

Allah'ın herkes üzerinde bir muradı vardır. Kulun da kendince bir muradı vardır. Kimin muradı neyse rabbinden onu ister ve onun gereğini yapar. Unutmamamız lazım ki şimdiye kadar gelenler nasıl huzura gittilerse biz de öyle huzura gideceğiz ve huzura giderken ya kazanmış ya da kaybetmiş olarak huzura gideceğiz.

[25] K. Hafâ: 2256, ihya-u Ulum'id Din

Neyi kazanmış veya kaybetmiş olarak?

Rabbimizi, rabbimizin güzelliğini, tecellisini! Eğer bir kul rabbini tercih etmiş, rabbinin yoluna girmiş ve o yolda yürüyorsa mutlaka kazanmıştır. Tabi, yürüyorsa; yani o yolda çabasını, gayretini sarf ediyorsa kazanmıştır.

Zatın biri anlatır.

Bir karınca hacca gitmeye karar verir, bu yüzden günlerce hazırlık yapar. Tanıdığı herkese de "ben hacca gideceğim" diye haber verir. Onu bilenler, tanıyanlar "sen hacca nasıl gideceksin, senin hacca gitmeye ne gücün ne de ömrün yeter" derler. O da "ben de bunu biliyorum; ama maksadım safım belli olsun. Belli olsun ki ben de onun yolundayım. Ben de hacca gidenlerdenim, benim ismim de onlar arasında anılsın" der.

Bir kere Allah yoluna girdin mi senin de ismin artık rabbini tercih edenlerle, velilerle anılır. Artık gerisini de çabanı, gayretini sarf ederek sen kazanacaksın. Eğer bu hâl üzere ölürsen "hayatımı yaşarken çabamı, gayretimi sarf edip senin rızanı kazanmaya çalışıyordum ya rabbi" diyebilirsin. Allah bunu sana söyletir; ama böyle bir derdin, çaban, gayretin yoksa acaba senin hâlin nasıl olur!

Bu yüzden mesele vuslat yoluna girip bir şeyler kazanma meselesi değildir. Mesele yolda olma ve çabamızı, gayretimizi sarf etme meselesidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "kişi sevdiğiyle beraberdir."[26] *"Allah Kıyamet günü bir topluluğun içinden bir kulunu çıkarıp onlardan başka yere göndermekten hayâ eder. Allah hayâ sahibidir"* buyurmuştur. Bu her topluluk için böyledir. Her bir

[26] Buhârî, Edeb, 96; Müslîm, Birr, 165

mü'min, Müslüman topluluğu ahireti, cenneti, Allah'ın rızasını ister. Bunun için çabasını, gayretini sarf eder ve hepsi de hak yoldadır. Hepsinin birbirlerine göre farklılıkları olabilir; ama tercihleri Allah'sa, ebedi hayatsa, ahiretse hepsi kazanmıştır. En azından cenneti kazanmışlardır.

Bilmemiz lazım ki imanı kurtarmak öyle kolay bir şey değildir; çünkü şirk bulaşan iman son nefeste kurtulmaz; yani böyle biri son nefeste cennetle müjdelenmez. O yüzden öncelikle imanımızı şirkten temizlememiz lazım.

Bir de Allah'ın "kulum, âbdim" dediği kimseler vardır. Peki, onlar kimlerdir?

Kim Allah ile mutmain olmuş, Allah'tan razı olmuş, Allah da kendisinden razı olmuşsa işte onlar Allah'ın "kulum, âbdim" dediği kimselerdir. Allah onlara "gir cennetime, haydi huzuruma gel" der. Yoksa kendi kendine hayal kuran, nefsinin, şeytanın verdiği vesveseye, vehme, zanna kapılanlar Allah'ın "kulum, âbdim" dediği kimseler değildir.

Bütün peygamberlerin, peygamberlerle beraber olan mü'minlerin ve sahabelerin nasıl kazandığını biliyoruz; çünkü Allah, kazananları da, kaybedenleri de, kazanmış olanların neden kazandığını, kaybedenlerin neden kaybettiğini de bir bir kelamında anlatmıştır.

Hep beraber okumaya devam edeceğiz inşallah. Şimdiye kadar parça parça okurken artık rabbimizi, isimlerini, takdirini, emrini, hükmünü, insanı, insan üzerindeki muradını, imtihanları, bütün varlığı, hepsini yaratan rabbimizin ismiyle bir bütün olarak okuyacağız inşallah. Öyle ki rabbimizin muradını, bizden ne istediğini, bize olan takdirini, nasıl, nerede kazanacağımızı ve

kaybedeceğimizi bilelim, anlayalım. Böylelikle kaybetmeyelim, kazanalım.

Elbette ki bu sohbetlerimizle kendimizi, varlığı rabbimizin ismiyle okumamız bize ahiretimizi, Hz. İnsan olmayı kazandırır. Allah'ın ilk emri "yaratan rabbinin ismiyle oku"dur. Biz de bu sohbetlerimizle okuyacağız inşallah. Kendini kendine yeterli görenler, rabbini dinlemeyip her şeyi kendi kendine anlamaya, okumaya çalışanlar hadlerini aşarlar, şeytanla beraber olup iğvaya düşerler, şeytana arkadaş, dost olup kaybederler. Biz onlardan olmayacak, her şeyi rabbimizin ismiyle okuyacağız inşallah.

Allah bizi rabbini, ahiretini, Hz. İnsan olmayı kazanan kullarından eylesin inşallah. Allah bizi kendini müstağni görenlerden, kendini kendine yeterli görenlerden eylemesin. Allah bizi rabbinin ekremliğini okuyan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

9.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismi ile kendimizi, varlığı nasıl okumamız gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Her şeyi rabbimizin ismi ile okumamız gerekir; çünkü rabbimizin emri böyledir. **Ikra' bismi rabbikellezî halak:** "Yaratan rabbinin ismi ile oku." **Halakal insâne min alak:** "Ki o, insanı alaktan yarattı." **Ikra' ve rabbukel ekrem:**[1] "Oku, rabbin ekremdir." Bu durumda yaratılan her şeyi onun ismiyle okumamız gerekir. İnşallah biz de okuyoruz ve her şeyi onun ismiyle okuyana kadar okumaya da devam edeceğiz.

Şimdiye kadar ki sohbetlerimizde rabbimizin isimlerini ve onun isimleriyle insanı, varlığı, mahlukatı, hayatı, hakkı, batılı, Allah'ın takdirini, hükmünü okumaya, anlamaya çalıştık. Bu sohbetimizde ise dostun, düşmanın kim olduğunu rabbimizin ismiyle okumaya çalışacağız inşallah.

Allah ayet-i kerimede **"Sizin veliniz (dostunuz) Allah'tır, resulüdür, mü'minlerdir"**[2] buyurmuştur.

Peki, geriye kalanlar düşman mıdır?

Hayır. Allah onlar için "geriye kalanlar düşmandır" demedi. Aksine "düşmanlık yoktur, ancak dininizden dolayı sizi öldürmeye, memleketinizden çıkarmaya çalışanlar bir de onlara yardım

[1] Alak /1-3
[2] Mâide /55

edenler düşmandır”[3] buyurdu. Siz isteseniz de istemeseniz de onlar size zaten düşmanlık yaparlar, dedi.

Bununla beraber ehl-i kitabın; Yahudilerin, Hristiyanların yemeği size helâl, sizin yemeğiniz de onlara helâldir,[4] buyurdu yani ehl-i kitaba da düşmanlık yoktur!

“İblis (şeytan) sizin apaçık düşmanınızdır, ona tabi olmayın (ona uymayın, onun peşinden gitmeyin, ona âbd olmayın).”[5]

Allah’ın ismi ile okuyunca görürüz ki insan farkında olmadan birbirine düşmanca zarar verir ve bundan haberi bile olmaz. Hatta kendi çocuğuna bile zarar verir ve zarar verdiğinden haberi olmaz, aksine ona iyilik yaptığını zanneder. Neden? - Allah’ın ismiyle okumadığından dolayı. Elbette ki anne babalar çocuklarını sever, gönüllerindeki rahmetle onlara rahmet ederler.

Anne, babalar çocuklarını rabbinin ismiyle okuyup tanımadıysa, onları Allah’tan bir emanet olarak görmediyse, çocukları için “onların ebedi hayatlarını kazanmaları gerekir” deyip çocuklarına rablerini tanıtmadıysa, kim olduklarını, nereden nereye geldiklerini anlatmadıysa “senin bu hayattaki hedefin, gayen sadece rabbinin rızasını, ebedi hayatını kazanmaktır” deyip Allah’ın rızasını kazanmayı çocuklarının hedefinde en öne koymadıysa, çocuklarına bu şekilde tercih yaptırtmaya çalışmadıysa farkında olmadan çocuklarına zarar verirler.

Peki, çocuklarına düşmanlık yapmış olurlar mı?

[3] Mümtehine /9
[4] Mâide /5
[5] Fatır /6, Bakara /168, Yasin /60

Hayır, olmazlar; çünkü onlar da bilmiyorlar. Çocuklarına bu şekilde zarar veriyorlar; ama bunu bilmiyorlar. Eğer anne babalar rablerine nasıl âbd olacaklarını bilmiyorlarsa ve çocuklarına da bunu öğretememişlerse onlara kızmak doğru olmaz; çünkü onlar da bilmiyor. Yoksa anne babalar kendi evlatlarını sever, onlara rahmet eder ve her birinin kazanmalarını isterler. Bunun için de ellerinden ne gelirse yapmaya çalışır, çocukları dünyada rahat etsin, mevki, makam sahibi olsun, ticaret yapsın, kimseye muhtaç olmasın, sanat sahibi olsun diye çocukları için hesaplar yapar, kendi rahmetlerine, marifetlerine göre, rablerini anladıkları, tanıdıkları kadarıyla, kendilerini tanıdıkları kadarıyla, çocuklarına tavsiyede bulunur, çocuklarını öyle yetiştirirler.

Ama bilmemiz lazım ki kim Allah'tan başka bir şeyi sevmeye, onu ciddiye almaya, gözünde büyütmeye davet ediyorsa hiç farkında olmadan şeytanın tuzağına kendisi düştüğü gibi kendi evlatlarını da çevresindekileri de aynı tuzağa davet eder.

Herkesin kendine ve yaşadığı hayata bakması lazım. Bakarsa görür ki şimdiye kadar hep farkında olmadan Allah'tan başka şeylere davet edilmiş, kendisi de başkalarını Allah'tan başka şeylere davet etmiştir.

Gerçek manada rabbinin ismiyle okuyanlar asla böyle yapmazlar. Aksine insanlara "rabbini kaybetme, neyi kaybedersen kaybet. Ahiretini kaybetme de varsın dünyayı kaybet. Allah'ın sana verdiği şerefi kaybetme, varsın hiç kimse seni şerefli bilmesin, bu önemli değil. Sen rabbine bak" derler. Genel olarak baktığımızda acaba "ben mü'minim, Müslümanım" diyenler ne kadar böyle yapabiliyor, kendini, hayatı, imtihanları, Allah'ın

muradını, Allah'ın ismiyle ne kadar okuyabiliyor! Bildiğini zannedenler de ancak bildikleri kadarıyla bunu yaparlar.

Evet, hep beraber dostun ve düşmanın kim olduğunu anlamaya çalışıyorduk. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"gerçek veli (dost) sen Allah'ı unutunca sana hatırlatan, sen rabbini zikrettikçe sana yardım edendir"*[6] buyurmuştur.

Veli; dost demektir ve gerçek dost Allah'tır, resulüdür, mü'minlerdir. Biri Allah'ı her şeyden, canından çok sevememişse Müslümanlığı kabul edip Müslüman olmuş; ama iman henüz kalbine dahil olup o kişiyi mü'min yapamamıştır.

"Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin velisidir."[7]

Erkek olsun, kadın olsun bütün mü'minler birbirlerinin velisidir, dostudur. Eğer birbirlerinin velisiyse, dostuysa bu durumda birbirlerini gerçek, hakiki dosta davet ederler. Kendileri rablerine koşarken diğer mü'minleri de rablerine koşmaya, onun rızasını, yakınlığını kazanmaya davet ederler.

Böyleleri aynı zamanda senin velindir, senin dostundur; yani hem Allah'ın velisidir, Allah'ın veliliğini kabul etmiştir, hem de senin velindir. Onu veli edin; çünkü sen Allah'ı unutunca sana Allah'ı hatırlatır, rabbinin yolunu gösterir ve sana hikmeti, Allah'ın muradını öğretir. Sen Allah'ı zikrediyorsan sana yardım eder, destek olur. Bunun tersini yapanlar senin düşmanındır.

Bir cehâletten dolayı, farkında olmadan insanı Allah'tan alıkoyanlar, Allah'tan uzaklaştıranlar, gönlünü başka şeylerle meşgul edenler vardır. Bir de bilerek, şeytana tabi olarak şeytanla

[6] Suyutî, Camiu's-Sağir, II/11
[7] Tevbe /71

beraber işi yapanlar vardır. Şeytana tabi olanlar insanları Allah'tan başka her şeye davet ederler. Hem de şiddetle Allah'a isyana, itiraza, itaat etmemeye, kulluk yapmamaya, tam tersine nefse, dünyaya, şeytana kulluk yapmaya davet ederler; çünkü şeytanın kulları oldukları ve şeytana kul olmayı kabul ettikleri için şeytana kulluğa davet ederler. Bunlar şeytanların velileridir. Allah öyle buyurdu **"şeytanlar kendi velilerine (dostlarına) iner."**[8] Şeytanlar dostlarını fitneye, tuzağa düşürür ve onları cehenneme sürükler. Yetmez, bir de başkalarını yoldan çıkarmak için onları kullanır.

Biriyle dostluğumuz, kardeşliğimiz, bağımız varsa onun bizi Allah'a ne kadar davet ettiğine, "Allah" dediğimizde bize ne kadar yardım ettiğine, rabbimizi, kendimizi unutunca bize rabbimizi, kendimizi ne kadar hatırlattığına ya da tersini ne kadar yaptığına bakmamız lazım. Eğer tersini yapıyorsa o zaman yapabiliyorsak bizim ona hatırlatmamız, yapamıyorsak ondan uzak durmamız gerekir; çünkü ondan uzak durmazsak gönlümüzü kirletir. O bizim velimiz değildir, bilerek veya bilmeyerek şeytana velilik yapar. Eğer bilmiyorsa ona öğreteceğiz; ama bile bile yapıyorsa şeytandan uzak durur gibi ondan da uzak duracağız.

Aynı şekilde biri gıybet ediyor, dedikodu yapıyor, eleştiriyor, çekiştiriyor, yeriyor, kardeşinin etini yiyor ve bu eti bize de ikram edip "haydi, sen de ye" diyorsa, bununla beraber Allah'a isyan ediyor, itiraz ediyor, Allah'ın işini, takdirini, hükmünü, taksimatını beğenmiyor ve bizi de buna davet edip "sen de benim gibi yap" diyorsa ondan da uzak duracağız; çünkü o, Allah'a karşı nankör biridir.

Rabbinin emrini beğenmeyen, haset eden, kıskanandan uzak duracağız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hased, tıpkı ateşin*

[8] En'âm /121

odunu yiyip tükettiği gibi hasenatı (güzel ameli) yer tüketir"[9] buyurmuştur. Haset etmek, Allah'ın taksimatını beğenmemekten kaynaklanır; yani haset edenler "Allah yanlış yaptı" derler. Böyle olan birinden de uzak durup ona "rabbim kim için neyi dilerse onu ona verir. O ne yapacağını bilmiyor mu, ben rabbime nasıl itiraz ederim! Rabbim her şeyi herkese verebilir, sana da hiçbir şey vermeyebilir. Sen itiraz edemezsin; çünkü senin, Allah her neyi yapıyorsa onun senin için hayr olduğunu, rahmet olduğunu, senin kazanman için gerekli olduğunu bilmen, anlaman gerekir. Allah birine verir kazandırır, birine de vermez kazandırır. Birini hasta eder kazandırır, birine de sağlık verir kazandırır" dememiz gerekir.

Kul her neyi yaşarsa yaşasın, kula düşen; rabbini hesaba çekmek ve onun hakkında su-i zanda bulunmak değildir. Tam tersine onu anlamaya çalışmaktır. Kul, rabbinin ismi ile okuyunca onun her muamelesini anlar.

Unutmamamız lazım ki insanların en fakiri imanı olmayandır. En zengini de en kâmil imana sahip olandır. Önce doğru bakıp doğruyu görmemiz; yani rabbimizin ismiyle okumamız gerekir. Hâl böyleyken bize "ama insanlar böyle değildir" denebilir. Doğrudur, insanlar böyle değildir; çünkü imtihanı anlamamışlar, rablerini tanımamışlar ve rablerini bilmiyorlar.

Peki, bizim düşmanımız kimdir?

Bizi Allah'tan uzaklaştıran, rabbimizle aramıza perde koyan, bizi Allah'tan başka tarafa döndüren, bize Allah'ı unutturan, başka şeylere kul olmaya, başka şeylerle şereflenmeye davet eden herkes ve her şey bize düşmanımızdır.

[9] Ebu Dâvud, Edeb 52,

Tekrar söylüyorum; bunu bir bilmeden yapanlar vardır, bir de şeytanın kullandığı; yani şeytana kul olmuş olanlar, bilerek insanı Allah'tan başka tarafa döndürmeye çalışanlar vardır. Şeytana kul olanlar zaten bellidir. Ötekilerine ise düşmanlık yoktur; çünkü bilmiyorlar. Ayrıca onlara yardım etmemiz lazım; ama "ben ona hakkı bir sefer anlattım, anlasın" demek olmaz. İnsanın dağ gibi bir nefsi vardır. Hiç senin söylediğini, Allah'ın buyurduğunu hemen kabul edebilir mi! Senin söylediğini anlamış, bilmiş olsa bile onun buna mutlaka iman etmesi gerekir. İman etmeyene kadar da onun bu hâli devam eder, hem de tekrar tekrar devam eder. Senin de ona tekrar tekrar yardım etmeye çalışman ve hatırlatman lazım.

Evet, Allah'a göre bizim velilerimiz, dostumuz; mü'minlerdir; yani Allah'ı her şeyden çok sevenlerdir. Bunlar aynı zamanda Allah'ın velileridir. Allah'ı her şeyden çok sever, ahireti de dünyaya tercih ederler. Bunun için de ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Bunlar rablerini tercih edenlerdir. Bir de onlar şeytanı dost edinmezler melekleri dost edinirler. Melekler de Kıyamet günü onlara "biz sizin dünyada dostlarınızdık. Şimdi de dostlarınızız, velilerinizizz"[10] derler.

Dolayısıyla dostlarımız, verilerimiz bir de meleklermiş; çünkü melekler bizim için hem istiğfar eder hem de dua ederler. Aynı zamanda gelecek nesillerimiz için de dua ederler. Bununla beraber bıkmadan, usanmadan rablerini gece gündüz tesbih ederler.[11] Allah öyle buyurdu. Bizim de şeytanın hâlinden kurtulup meleklerin hâlini almamız, bunun için de melekler Allah'ın kullarına, mü'minlere, Müslümanlara nasıl dua ediyor, onlar için

[10] Fussilet /31
[11] Fussilet /38

nasıl istiğfar ediyorsa öyle yapmamız ve onların tesbih ettiği gibi bıkmadan, usanmadan rabbimizi tesbih etmeye çalışmamız lazım.

Tesbih "rabbim subhândır. Subhânallah. Rabbimin her işi yerli yerinde ve mükemmeldir, en kâmil olandır. Rabbim hata yapmaz, yanlış yapmaz, eksik yapmaz. Rabbim eksiklikten, yanlışlardan beridir, münezzehtir ve onun her işi kemalat üzeredir" demektir.

Yaşadığımız herhangi bir olay karşısında gönlümüzün bozulması "niye şu şöyle, niye bu böyle" dememiz rabbimizi eleştirmek, çekiştirmek, yermek, onun işine karışmaktır.

İlk insan Âdem babamız o yasak ağaçtan yiyince Allah buyurur. **"Birbirinize düşman olarak hepiniz oradan inin! (Orada bir süre yaşayacaksınız) Artık benden size bir hidâyet geldiğinde, kim benim hidâyetime tabi olursa, o ne dalâlete düşer ne de bedbaht olur. Kim de benim zikrimden yüz çevirirse, mutlaka ona (dünyada) dar bir geçimlik (olan kurtulamayacağı bir gönül darlığı) vardır ve Kıyamet günü onu kör olarak haşredeceğiz."**[12]

Hepimizle beraber bize düşman olan bir şeytan vardır ve o sürekli konuşup bize vesvese verir, sürekli bizi Allah'tan başka tarafa, kine, nefrete, hasede, düşmanlığa, insanları eleştirmeye, yermeye, kötülemeye davet eder, işi budur; çünkü düşmandır. Bu yüzden de insanın gönlünü Allah'tan alıkoymak için ne gerekiyorsa onu yapar. İnsan "Allah" demesin, "lâ ilahe illallah" demesin, rabbinden razı olmasın, rabbine hamd etmesin, şükretmesin, rabbine teslim olmasın, itiraz etsin, isyan etsin, feryat etsin, gönlüne kin dolsun, nefret dolsun, haset dolsun, riya dolsun diye bütün çabasını, gayretini sarf eder.

[12] Tâhâ /123-124, Araf /24

Bununla beraber o şeytan tecrübe sahibidir. Bizden önce de en az on kişiyle, yirmi kişiyle, yüz kişiyle muhatap olmuş, onları yoldan çıkarmaya çalışmıştır ve binlerce yıl yaşamıştır. Bizimle beraber olan şeytanın hem bu şekilde tecrübesi vardır hem de şeytanlar birbirlerine yardım ederler. Mesela; şeytanlar birinin ayağını kaydıramadığında büyüklerine; yani iblise müracaat ederler. İblis de gelip o kişiye ne yapılması, nereden, nasıl yaklaşılması gerektiğini şeytanlara öğretir.

İnsanlarla beraber olan bütün şeytanların asıl derdi insanı cehenneme sürüklemek ve ona kaybettirmektir. İşte, bir insan da başkalarını cehenneme sürüklemeye çalışıyorsa ister farkında olsun ister olmasın şeytana tabi olmuştur. Ya bilerek ya da bilmeyerek şeytana uymuş, onun işini yapmıştır.

Şayet biri bilerek seni Allah'tan başka bir tarafa davet ediyorsa şeytana dost olduğu için onu düşman olarak bilmen gerekir; çünkü seni rabbinden, rabbinin dostluğundan, veliliğinden alıkoyuyor ve seni başka dostlara, şeytana davet ediyor. Bilmiyorsa ona öğretmen ve "bu iş böyle değil" demen lazım.

Elbette ki Allah'ın buna izin vermesinde de mutlaka bir muradı vardır ve her şey Allah'ın emrinde, hükmündedir. Kullarını o imtihana tabi tutar.

İnsan, insanın düşmanı değildir; insan, hepimizin zahiri atası, babası olan Hz. Âdem (a.s.)'dan dolayı birbirinin kardeşidir. Eğer biri iman etmişse bizim hem Hz. Âdem (a.s.)'dan dolayı insan kardeşimiz hem de mü'min kardeşimizdir. İnsan, insan için velinimettir, kazanma imkânıdır. Sen birine rahmet olduğunda Allah'ın rahmetini, onu sevdiğinde Allah'ın sevgisini, ona ikram ettiğinde ise Allah'ın ikramını kazanırsın. O hata işlediğinde, yanlış

yaptığında onu affedince bu sefer Allah'ın affını, mağfiretini kazanırsın. Senin ebedi hayatın, Allah'a yakınlığın ve Allah'ın rahmetine ermen için hiç bundan daha büyük bir nimet var mıdır!

Bütün insanlar birbiri için velinimettir, dedik. Şayet birinin bakışı böyle değilse, insanda hata arıyor, kusur arıyor, eksik arıyor, onun hakkında su-i zanda bulunuyor, dedikodusunu yapıyor, ona iftira atıyor, çamur atıyorsa o kişi insanlıktan çıkmıştır. O kişi artık şeytanın vazifesini yapıyordur. Bu yüzden böylelerinden uzak durmak gerekir; çünkü o insan düşmandır. Kendisi ateşte olan şeytanla beraber yanar ve insanı da bu ateşe davet eder. Eğer insan ondan uzak durmazsa o da ateşe düşer.

Herkes kimi sevdiğine bakmalıdır. Benim sevdiğim, beraber olduğum, kardeş olduğum, dost olduğum, arkadaş olduğum, beraber olmak istediğim, sohbet etmek istediğim kişi beni Allah'a, Allah'a veli, dost olmaya mı yoksa şeytana veli, dost olmaya, şeytana kul olmaya mı davet ediyor, diye dostuna bakmalı ve arkadaşını, kardeşini, dostlarını öyle seçmelidir. Eğer arkadaş olarak seçtiğin kişi seni Allah'tan uzaklaştırıyorsa ondan hemen uzaklaşmalı, Allah'a yaklaştırıyorsa da ona olabildiğince yaklaşmalısın.

Şeytan senin nefsine yardım eder, nefsinin kibirlenmesine sebep olur; çünkü şeytan, senin nefsini büyüklenmeye "ben hayırlıyım" demeye, insanlara haset etmeye davet eder. Yani senin nefsine "şu nimete sen daha layıksın; ama bak Allah sana değil de şuna verdi! Oysaki o bu nimete layık değil. Ben olsaydım şöyle yapardım" der. Yani Allah'ın taksimatını sana kabul ettirtmez; çünkü "ben ondan daha iyi biliyorum" der. Eğer senin de gönlünden böyle bir şey geçtiyse bilmen lazım ki şeytan seni hasede sevk ediyor ve seni yakmayı düşünüyor.

İnsan; Allah kime nasıl bir muamelede, zahiri, manevi nasıl bir ikramda bulunduysa sadece kardeşi için sevinmelidir. Allah, kardeşini imtihanlara tabi tutup musibet verince, bela verince, hastalık verince ise buna asla sevinmemelidir. Eğer hayatı, imtihanları rabbinin ismiyle, rabbinin ismine okumuşsa o zaman o kardeşinin yaşadığının da bir imtihan olduğunu, ona Allah'ın rahmetiyle, mağfiretiyle muamele ettiğini, Allah'ın onu sevdiğini anlamalıdır. Yoksa, kendisine imtihan gelen kardeşi için "Allah onun belasını verdi" derse iblisle, şeytanla beraber bakmış olur. Elbette ki istisnalar kaideyi bozmaz.

Birileri haddini aşar, kendini bütün çabasıyla, gayretiyle Allah'ın gazabına atarsa, sen de onun bu hâlini görür ve onun gazaba uğradığını bilirsin; çünkü iblisle, şeytanla beraber çabasını, gayretini sarf etmiş, zulmetmiş, zalim olmuştur ve "Allah zalimleri sevmez."[13] Dolayısıyla onda Allah'ın sevgisi tecelli etmemiş, o kişi cezayı hak ettiği için gazaba uğramıştır. Eğer bunu biliyor, görüyorsan o zaman onun gazaba uğradığını düşünebilirsin; ama yine de her şeye rağmen onun için Allah'ın rahmeti tecelli etmiştir; çünkü o kul tövbe eder, istiğfar eder ve kendini, rabbinin muamelesini anlarsa rabbine dönebilir. Rabbine dönme imkânı olduğu için de onun başına gelenler onun için rahmet olmuştur. Eğer o, rabbine dönerse kazanır, dönmezse ebediyen kaybeder.

Herkes birbirine kazandırmaya çalışmalı, içlerinden biri kazanınca sevinmelidir. Eğer içlerinden biri kaybediyorsa da kaybedenle beraber üzülmelidir. Elbette ki en büyük kazanç ebedi hayatını, Allah'ın rızasını, veliliğini, dostluğunu kazanmaktır. En büyük kaybediş de rabbini, rabbinin rızasını, ahiretini, ebedi hayatını kaybetmektir.

[13] Şûra /40

Bu, dünyevi, zahiri şeyler için de geçerlidir. Zahiri olarak herkesin kazanmasını, şükretmesini, hamd etmesini, Allah'ın herkese nimetler vermesini istiyor ve bunun için elimizden geleni yapıyoruz; yani sadece istemekle kalmıyoruz. Birileri kazanınca onlarla beraber seviniyor, kazanamayınca da onlarla beraber üzülüyoruz; yani kendimiz için neyi istiyorsak kardeşimiz için de onu istiyoruz. Yoksa mü'min olamayız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kendiniz için istediğinizi mü'min kardeşiniz için de istemedikçe mü'min olamazsınız"*[14] buyurmuştur. Bu yüzden kendin için neyi istiyorsan kardeşin için de onu istemen lazım, yoksa mü'min olamazsın. Eğer arkadaşlık, kardeşlik yaptığımız, sohbet ettiğimiz kişiler böyleyse onlar gerçek dostturlar, değilse onlardan uzak durmak gerekir.

Mü'minlerle, Allah'ın velileriyle beraber olunca senin gönlün de Allah'a döner, imanın artar. Nasıl ki zahiri olarak konuşurken insan birbirinden etkileniyorsa manevi olarak da insan birbirinden etkilenir.

Biri Allah'a yakınsa sohbet ederken o manevi olarak nerdeyse seni de kendi yanına, bulunduğu âleme çeker. Eğer şeytana yakınsa, onunla beraberse seni de şeytanın yanına çeker. Bu durumda herkesin "beraber olduğumuz dostlarımız, veli edindiklerimiz bizi Allah'a mı yoksa şeytana mı çekiyor" diye kendine bakması gerekir. Bir de seni şeytanın veliliğine, dostluğuna davet eden arkadaşına "Allah El Veliyy'dir. Senin ise bu hâlin, tavrın Allah'a veli olanların, Allah'ın veliliğini kabul edenlerin, mü'minlerin tavrı, hâli, sözü, işi, fiili değildir. Oysaki bizim bir mü'min olarak kendimize yakışan şekilde davranmamız, konuşmamız, hareket etmemiz, Allah ile bir derdimizin olması

[14] Buhârî, Îmân, 7; Müslim, Îmân, 71

gerekir. Rabbimizin rızasını nasıl kazanacağız, kazanmak için ne yapmamız, nasıl yapmamız gerektiğini kendimize dert edinmemiz lazım" deyip onu uyarman şarttır. Yoksa "bu böyle yaptı, şu şöyle yaptı" diyerek olmaz. Onlar öyle yaptıysa sen ne yapıyorsun, bak sen de arkalarından konuşarak onların etini yiyorsun! Bu durumda onların hâli senden çok daha iyidir!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurur. "*Bazen biri bir zulme uğrar ve bu zulmü o kadar dillendirir, kendisine zulmedenin etini o kadar yer ki mazlumken zalim konumuna düşer. Öyle ki Kıyamet günü kendisine zulmeden kişi ondan alacaklı olur, o kadar zalim konumuna düşer."* İki de bir "falanca bana şöyle yaptı, böyle yaptı" dediği için mazlumken zalim durumuna düşmüştür.

Allah her şeyi görür, bilir. Bu yüzden yaşadığımız bir şeyi anlatmaya, dillendirmeye, gönlümüzü onunla meşgul etmeye gerek yoktur. Gerektiğinde, yeri gelirse onu bir sefer söylemek başka bir şey, onu sürekli dillendirmek, durmadan anlatmak başka bir şeydir. Dikkat edelim! Bu bizi mazlumken zalim durumuna düşürür.

Evet, velimiz Allah'tır, resulleridir, nebilerdir, onlarla beraber olanlardır; yani mü'minlerdir, Allah'a iman edenler, Allah'ı her şeyden, canından çok sevenler, rabbini zikredenler, tesbih edenler, hamd edenlerdir. Allah'a şükre, hamde, tesbihe, tekbire, tevhide davet edenlerdir. Yolu yürürken bize yardım edenler, Allah'a yaklaşmamıza vesile olanlardır. Bizim velilerimiz bunlardır.

Bunun tersi söz konusuysa; yani beraber olduğumuz kişi bizi rabbimizden uzaklaştırıyor, başka şeylerle, başkalarının hâlleriyle, günahlarıyla, hatalarıyla meşgul ediyorsa o bizim dostumuz

değildir; çünkü o başkalarının etini yiyor, işi olmayan işler hakkında konuşuyor, kısacası boş konuşuyordur. Zira ortada bir yanlış varsa onu sadece konuşmak bir değişikliğe sebep olmaz, o yanlışı değiştirmez. Eğer biz de onu dinlersek bu bizi sadece Allah'ı zikirden, tesbihten alıkoyar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*Kıyamet günü herkes pişmandır*. *Allah'ı zikredenler de zikretmeyenler de pişmandır. Allah'ı zikretmeyenler, zikretmedikleri için, zikredenler de daha çok zikredebilirdik, diye* pişmandır*"*[15] buyurmuştur. Bu pişmanlığı yaşamamak için boş konuşacağımıza, başkaları hakkında veya bize bir fayda ya da zarar vermeyen şeyler hakkında konuşacağımıza "lâ ilahe illallah" diyelim, "Allah" diyelim, "subhânallah" diyelim, rabbimizle konuşalım, dua edelim, tefekkür edelim, her şeye hikmetle bakıp Allah'ın muradını anlamaya çalışalım.

Peki, böyle yapınca ne olur?

Bütün hayatımız zikir olur, ibadet olur, âbdiyet olur. Hayatımızı boşa sarf etmemiş, zarar etmemiş oluruz. Aksi takdirde konuştukça kaybederiz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah ile çok konuşun insanlarla az konuşun"* buyurmuştur. Biz de bütün gönlümüzle rabbimize dönüyor, onunla konuşuyoruz. Allah ayet-i kerimede **"andolsun ki (Allah) size (bu) Kitap'ta: Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, onlar bundan başka bir söze dalıncaya (konuyu değiştirinceye) kadar onlarla beraber oturmayın; yoksa siz de onlar gibi olursunuz, diye (bir hüküm) indirmiştir"**[16] buyurur. Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve onun üzerinden her birimize yapıyor.

[15] Taberani, El-Mucamu'l-Kebir, 20 /93/H. No: 182
[16] Nisâ /140

Bununla beraber öyle bir imana sahip olmamız lazım ki hiç kimse bizi meşgul etmesin. Nasıl ki âşık maşukunu unutmuyorsa âşığın aşktan, âşıklıktan başka çaresi yoksa biz de öyle bir imana sahip olacağız ki başkalarının konuşmasını duymayacak, hâlini, hareketini, tavrını, hatta Allah'tan başkalarını görmeyeceğiz.

Bununla ilgili bir kıssa anlatayım.

Mecnun, aşktan sarhoş bir şekilde çölde yürürken namaz kılan birinin önünden geçer. Adam selam verince "kör müsün, ben burada namaz kılıyorum, sen ise önümden geçiyorsun" deyip Mecnun'a kızar. Bunun üzerine Mecnun, adama dönüp "özür diliyorum, gerçekten görmedim; ama merak ettiğim bir şey var; ben Leyla'nın aşkından sarhoş olduğum için seni görmedim, sen ise Allah'ın huzurundayken nasıl beni gördün" der.

Madem ki her an Allah'ın huzurundayız, bize de düşen onu görmektir. Onun işini, emrini, hükmünü, takdirini, rahmetini, muhabbetini, nimetini, ikramını görmektir. Hem bize hem de herkese, her şeye, her yere olan muhabbetini, rahmetini, ikramını görmektir. Böyle baktığımızda rabbimizden başka bir şey görmeyiz, rabbimizden başka bir şeyle meşgul olmayız. Rabbimizle meşgul olmak, onu zikretmek, hatırlamak ya da onu unutmamak varken neden başka şeylerle meşgul oluyoruz!

Fakat biz ne kadar görmesek de birileri küfrünü, şirkini getirip gözümüzün içine sokar ve bizi başka tarafa davet eder. Bütün mesele; o anda da sabırlı olmak ve sabretmektir. Böyleleri bizim yanımıza gelip boş konuşurlar, biz de onlarla beraber oturduğumuz için bir süre sonra bakarız ki Allah'tan başka tarafa dönmüşüz. Böyle olunca hemen tövbe, istiğfar etmemiz gerekir.

İblis, insanı Allah'tan başka tarafa döndürmek için kullanabileceği herkesi kullanır. Şunu da unutmamamız lazım ki

iblis sadece kendisini dinleyenleri; yani dostlarını kullanır. Temiz kalmak, gönlün temiz kalması öyle kolay, basit bir şey değildir; çünkü senin sürekli kendini koruman gerekir. İblis sürekli birileriyle sana çamur atar, gönlüne tükürür. Elbette ki bu da bir imtihandır, senin de dolayısıyla gönlünü sağlam tutman ve gönlünü şeytana, şeytanın verdiği vesveseye ya da şeytanın kullandığı insanlara açmaman, onları dinlememen gerekir. Bunu yapabilirsen kirlenmezsin. Yoksa bir de bakarsın ki gönlün başkaları hakkında, hatta Allah hakkında vesveselerle dolmuş ve kararmıştır. Zaten bu, iblisin taktiğidir.

Evet, dostumuzun, velimizin, aynı şekilde düşmanımızın kim olduğunu rabbimizin ismiyle okuyacak, okuyup anlayacak, iman edeceğiz. Bunun için de Allah'ın "velim" dediği ve "Allah benim velimdir" diyenlerle beraber olacağız. Öyle ki biz de veli olmuş, Allah'a dost olmuş, Allah'ın veliliğini, dostluğunu kabul edip El Veliyy ismine iman etmiş olalım.

Allah ayet-i kerimede **"şeytan sizin apaçık düşmanınızdır"**[17] buyurur. Nasıl ki şeytan bizim düşmanımızsa, şeytanın kullandığı insanlar da bizim düşmanımızdır. Yalnız burada unutmamamız gereken bir husus vardır. Biz onlara düşmanca davranmayacağız, onların şahıslarını değil fiillerini, düşmanımız olarak göreceğiz ve ayrıca onların yaptıklarının şeytanın işi olduğunu bilip kendimizi korumaya çalışacağız.

Söyledim; öyleleri var ki sevdiklerine karşı işlerinin, konuşmalarının düşmanca olduğunun farkında değillerdir. Bu konuyla ilgili yüz tane kelime söyleyebilirim. Mesela; "kimseye acıma, sonra acınır hâle gelirsin" denilir. Bu söz tam iblisin sözüdür ve iblis bunu mü'mine söyletir. Bir de "babana bile

[17] Fâtır /6

güvenme" denilir. Böyle bir şey olabilir mi! Hayat zaten güven üzerine, emin olma üzerine, iman üzerine kuruludur.

Senin Allah'a güvenmen, Allah'tan dolayı da kullarına güvenmen lazım. Sen Allah'a güvendikten sonra kim sana ne yapabilir! Senin rabbin vardır. Tabi ki kulların eksiği, yanlışı olur, bu senin onlara güvenmemeni gerektirmez!

Peki, güvenilmeyecek insan var mıdır?

Elbette vardır; ama güvenilmez birkaç kişi yüzünden bütün insanları aynı kefeye mi koyacağız! Ya da yalancı peygamberler çıktı diye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i, diğer peygamberleri kabul etmeyecek miyiz!

Evet, inşallah bundan sonra her şeyi Allah'ın ismiyle okuyacak ve birbirimizi hayra, rahmete davet edeceğiz; yani emri bil maruf nehyi anil münker yapacağız. Hayırda yarışmaya çalışacak, her imkânı değerlendirip rabbimizin rızasını kazanmak için çaba, gayret sarf edeceğiz.

Diyelim ki yolda giderken ağır bir yük taşıyan birini gördük, elimizi atıp ona yardım edeceğiz ve kazanacağız; çünkü Allah bize anında onun karşılığını ikram eder. Ya da arabayla giderken yolda kalmış birini görürsek onu alacağız ve bunun karşılığında onun duasını kazanacağız. Eğer biri manevi olarak bilgi sahibi değilse de ona iki kelime dahi olsa öğretmeye çalışacağız; çünkü o öğrenirse hayata bambaşka bir yerden bakmaya, kendini bilmeye, anlamaya başlar. Zira bazen iki kelimeyle insanın ufku açılır.

Mesele her şeyi Allah'ın ismiyle okumak ve okutabilmektir. Kullar Allah'ın kuludur ve Allah kullarına ne lazım olduğunu bilir. Allah neyi emretmiş, neyi buyurmuş, nasıl yapmamızı, konuşmamızı söylemişse bize de düşen onun istediği gibi olmak,

onun emrettiği gibi yapmaktır. Yoksa "bence" deriz, "bana göre" deriz ve kendimize göre konuşur, hareket eder, hayatı da nefsimize göre yaşarız. Bu hayat da Allah yolunda yaşanmış bir hayat olmaz ve bize bir şey kazandırmaz, aksine hayatımızı çöpe atmış, kurban etmememiz gereken yerde hayatımızı kurban etmiş oluruz. Oysaki hayatımızın Allah'a kurban olması gerekirdi. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"de ki: Salatım (namazım), ibadetlerim (kulluğum), kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi olan Allah içindir"**[18] buyurdu. Senin bunu söyleyebilmen için rabbinin nazarıyla nazar etmen, rabbinin ismi ile onun adına okuman; yani rabbin nasıl öğretmişse, o okuduğun şeye nasıl bir mana yüklemişse onu öyle okuman gerekir. Öyle ki rabbin seni terbiye etmiş, edeplendirmiş olsun.

Eğer herhangi bir şeyi Allah'ın ismiyle okumazsan, Allah'ın emrinin, hükmünün dışına çıkarsın, ona karşı edebe aykırı hareket etmiş, konuşmuş, düşünmüş olursun.

Onun için ne diyoruz?

"Sen benim subhân olan; eksiksiz, hatasız, kusursuz olan rabbimsin. Ben de senin aciz kulunum. Bütünüyle, her şeyiyle sana muhtaç olan kulunum. Ben senin her nimetine, her ikramına, her rahmetine, muhabbetine, beni sevmene muhtacım. İstediğimi senden istiyorum ve ben seni istiyorum. Başka şeylerle meşgul olmuyorum. Başka şeyler beni senden, sana dost olmaktan, veli olmaktan, seni sevmekten, rızanı kazanmaktan alıkoyamaz! Ben buna müsaade etmem! Buna müsaade etmeyecek kadar mü'minim; yani yiğit ve delikanlıyım. Şeytan da kim oluyor, nefis de ne oluyor! İnsanların beni övmesi ya da bana sövmesi ne oluyor! Hamd senindir, övülen de, öven de, övülmeye

[18] En'âm /162

layık olan da bir tek sensin. Ben senin beni övmeni, senin hamdını tercih ediyorum. Başkalarının hamdını istemiyorum. Ben hatalarımı, kusurlarımı, günahlarımı, eksiklerimi, yanlışlarımı seninle tecellinle temizlemek, senin nurunla nurlanmak ve nefsimden kurtulmak istiyorum. Bunun için de nefsime taviz vermiyorum ya rabbi" diyoruz.

Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya rabbi! Göz açıp kapayıncaya (bir göz kırpması) kadar bile beni nefsimle baş başa bırakma"*[19] buyurduysa biz de nefsimize güvenmiyoruz ve ona taviz vermiyoruz. Hz. Yusuf (a.s.) "ben nefsimi temize çıkarmam. Nefis bütün şiddetiyle kötülüğü emreder"[20] yani ona taviz vermem, onu temize çıkarmam, demişti. Biz de aynen öyle diyoruz.

İnşallah rabbimizin ismiyle rabbimizin isimlerini, her muamelesini, işlerini, takdirini okuyacağız. Rabbimiz neyi, nasıl takdir ettiğini, hükmettiğini zaten kelamında beyan etmiştir. Ayrıca ben-i Âdem'e, yarattığı her bir insana ruhundan nefhetmiştir.[21] Biz de Allah'ın insana nasıl bir şeref bahşettiğini, veliliğini, yakınlığını nasıl takdir ettiğini Allah'ın okuttuğu gibi okuyacağız; çünkü bizi yaratan, terkip eden, düzenleyen, terbiye eden, edeplendiren odur. Biz de rabbimize karşı edepli olacağız inşallah.

Zaten edebi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den, peygamberlerden öğreniyoruz. Allah, edepsizliği hiçbir kulundan asla kabul etmez. Allah, kuluna ne verdiğini bilir, kulun onu kullanmaması ise başka bir şeydir. Mesela; Allah ayet-i kerimede Hz. Nuh (a.s.) için **"(canlıların) her birinden (erkek ve dişi olmak**

[19] Ebû Davud, Edeb 110
[20] Yusuf /53
[21] Hicr /29

üzere) ikişer çift ile (boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş olanlar dışında, aileni ve iman edenleri gemiye yükle"[22] buyurur. Daha sonra tufan başlar, oğlu gemiye binmez. Hz. Nuh (a.s.) da "yavrucuğum! Gel gemiye bin, bugün gemiden başka kurtuluş yeri yoktur" deyip oğlunu gemiye çağırır. Oğlu ise "ben yüksek bir yere çıkarım, su bana ulaşmaz, zarar veremez" der. Hz. Nuh (a.s.) da "bugün o gün değildir. Artık Allah'ın gazabı, azabı gelmiştir, bundan kimse kurtulamaz" diye cevap verir. Sonra aralarına bir dalga girer ve oğlu boğulur.

Bunun üzerine Hz. Nuh (a.s.), Allah kendisine "aileni gemiye bindir" dediği için "ya rabbi! O benim ehlimdendir ve sen va'dinde sadık olansın" der. Hz. Nuh (a.s.) böyle söylerken Allah'ın "hakkında azap hükmüm geçmiş olanlar müstesna" dediğini fark etmemişti. Bu yüzden "sen bana böyle bir vaatte bulundun, o da benim evladımdır; yani onun boğulmaması, kurtulması gerekir" demişti. Hz. Nuh (a.s.) böyle söyleyince Allah da ona "o senin ehlinden değildir (ailenden değildir. Sana iman etmeyenler senden değildir). Sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim" buyurdu. "Sana cahillerden olmamanı, hakkında bilgin olmayan şeyi söylememeni tavsiye ederim!"[23] Çok sert bir uyarı!

Hz. Nuh (a.s.)'ın böyle söylemesi edebe aykırıydı. Elbette ki evladı boğulduğu için bir baba olarak ciğeri yanıyordu; ama Allah o hâlde bile yaptığı bu hatayı kabul etmedi.

Sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim, ne demektir?

Allah öyle nazik, öyle nezaket sahibidir ki böyle söyleyerek aslında "edepli ol! Bu şekilde konuşmak sana yakışmadı" buyurdu. Hz. Nuh (a.s.) da bunun üzerine "hakkında bilgim olmayan şeyi

[22] Hûd /40
[23] Hûd /42-44, 46

senden istemekten sana sığınıyorum"[24] deyip hemen tövbe etti, istiğfar etti, af diledi ve oğlunu gönlünden sildi. Zaten silmek zorundadır, izi bile kalsa Allah kabul etmez. Eğer Allah "o, senden değildir" dediyse artık onu hatırlaması bile doğru değildir.

Evet, bir de konuşurken rabbimizin huzurunda olduğumuzu asla unutmayalım. İnsanlarla konuşurken de onun sahibi ile muhatap olduğumuzu unutmayalım. Onun bir sahibi, bir rabbi var, ona şah damarından daha yakın olan Allah var ve Allah onu çepeçevre ihata etmiştir.

Hâl böyleyken biri insanla muhatap olduğunda onun sahibini unutursa ne olur?

Bu, Allah'a karşı edepsizlik olur. Onu görecek; ama onun sahibini de unutmayacaksın. Sahibi nasıl emretmişse onunla öyle konuşacaksın, ona öyle muamele edeceksin; yani Allah'ın hesabını yapacaksın. Ancak bu şekilde ona muamele edersen kazanman mümkündür, yoksa tam tersini yaparsan kaybedersin. Bu yüzdendir ki insanlar birbirlerine yaptıklarıyla kazanır ya da kaybederler; çünkü Allah, insanı birbirleriyle imtihana tabi tutar.

İmtihan demek, Allah'ın sana "beni unutma, beni ciddiye al, beni zikret, bana şehadet et ve kazan" buyurması ve sana kazanma imkânı vermesidir. Bunu unutursan kaybedersin. Unutmazsan ve insana muamele ederken Allah'ın emrine, isteğine göre muamele edersen işte ancak o zaman kazanırsın. Hayat bundan ibarettir. Kazananlar Allah'a karşı edepli olduğu, Allah'a şehadet ettikleri, her şeyin sahibine, malikine, rabbine şehadet ettiği için doğru yapmış, güzel yapmış, kazanmıştır. Kör

[24] Hûd /45-47

olanlar, sağır olanlar, kalbi taşlaşmış olanlar, gaflette olanlar, küfürde olup kendini perdeleyenler, inkâr edenler de kaybeder.

Peki, insanın imanı ya da küfrü nasıl belli olur?

Elbette ki insanlara olan muamelesiyle ve ahlakıyla belli olur.

İnşallah artık dostlarımızı da kime veli olduğumuzu da aynı şekilde kimin bizim düşmanımız olduğunu ve kime düşmanlık yapmamız gerektiğini de biliyoruz. Düşmanımız iblistir, şeytanlardır ve şeytanlara âbd olanlardır.

E lem a'had ileykum yâ benî âdeme en lâ ta'budûş şeytân: "Ey Âdemoğulları! Ben size şeytana âbd olmayın, demedim mi! **İnnehu lekum aduvvun mubîn:** "Muhakkak ki o sizin apaçık düşmanınızdır." **Ve eni'budûnî, hâzâ sırâtun mustekîm:**[25] "Ve yalnız bana âbd olun, işte sırat-el mustakim (dosdoğru yol) budur!"

Ey ben-i Âdem şeytana âbd olmayın, bana âbd olun! Sırat-el mustakim budur. Şeytan, sizin apaçık düşmanınızdır. Yani senin onu düşman bilmen, ona uymaman, onun verdiği vesveseye tabi olmaman, sırat-el mustakimde olmana sebep olur, aksi takdirde sırat-el mustakimi kaybeder, şeytanı dost edinir, veli edinirsin.

"Siz şimdi Allah'ın veliliğini bırakıp şeytanı ve zürriyetini mi veli ediniyorsunuz, bu ne kötü bir değişmedir?"[26]

Dostunu, düşmanını tanımayan aklını kullanmamıştır. Dosttan gelen muameleyle düşmandan gelen muameleyi fark etmiyorsan aklını kullanmamışsın, karanlıkta kalmışsın, Allah'ın nuruyla bakmıyor, Allah'ın ismine okumuyorsun demektir.

[25] Yâsin /60-61
[26] Kehf /50

Hâlbuki düşmandan gelen muameleyi ayırt etmen, onu fark etmen lazımdı.

Dostunu düşmanını tanımayana ahmak denir, aptal denir. Böyle biri istediği kadar "ben akıllıyım" desin, o kişi akıllı değildir; çünkü düşmanı ona ahiretini kaybettirir, onu cehenneme sürükler, o ise düşmanını dost zanneder. "Gönlüme böyle geldi. Şeytan bana şöyle vesvese verdi" der. Yetmez, şeytanı o kadar büyük görür ki şeytandan korkar. Allah ayet-i kerimede şeytan için **"senin ihlaslı kullarım üzerinde hiçbir saltanatın (hiçbir etkin, yetkin) yoktur"**[27] buyurmuştur. Bu yüzden Allah'ın ihlaslı kulları üzerinde şeytanın etkisi yoktur.

Mü'min ihlas sahibidir. Şeytan birine vesvese verebiliyorsa onun ihlası yoktur, o kişi samimi değildir; çünkü şeytan, Allah'a karşı samimi olmayanlara vesvese verir, samimi olmayanları kullanır. Samimi olmayanlar şeytana âbd olur, rabbini dinlemez ve şeytanın veliliğini tercih eder.

Bir de öylesi var ki şeytandan korkuyor! Zaten şeytanın birazcık zekâsı, birazcık imanı olsaydı rabbine itiraz etmezdi, sen şimdi onun neyinden korkuyorsun! Neymiş kendisine vesvese veriyormuş! Niye sen çocuk musun, bir şey anlamıyor musun! Madem ki sana vesvese verdiğini, şeytanın senin düşmanın olduğunu biliyorsun o hâlde niye şeytanın peşinden gidiyorsun! Böyle birine "neden bu hâldesin" diye sorduğumuzda "nefsime güç yetiremiyorum" der. Böyle bir şey olabilir mi! Tabir-i caizse bu kadar imansızlık, Allah'a karşı haşiyetsizlik, edepsizlik olur mu!

Zahiri olarak yanlış yapman başka bir şeydir; ama sen şeytanın verdiği vesveseden dolayı konuşuyor, gıybet yapıyor, dedikodu yapıyor, iftira atıyor, Allah'a isyan ediyor, itiraz ediyor,

[27] İsrâ /65, Hicr /42

feryat ediyor, Allah'ın taksimatını, emrini, hükmünü kabul etmiyor, Allah'ın hükmü için "ben bunu kabul edemem" diyorsun. Sen kimsin, sen nesin! Şeytan bile senden Allah'a sığınır. Bu kişi bir de "ben akıllıyım" der.

Aklın, Allah'ın nuruyla, vahyin nuruyla nurlanması lazım ki net bir şekilde görsün, anlasın. Yoksa dostunu, düşmanını birbirinden ayırt edemez ve dosta düşman, düşmana da dost muamelesi yapar.

Unutmamamız lazım ki düşman şeytandır, iblistir. Yaptığı şey de insanı cehenneme sürüklemektir, Allah'tan, ibadetten, Allah'a kulluktan, insanı hakiki benliğinden uzaklaştırmak ve insanı hayvan konumuna hatta hayvandan bile daha aşağı konuma düşürmektir. Şeytan, insana kaybettireceğim diye Allah'a yemin etmiştir, dolayısıyla işi, vazifesi budur.

Şeytan, Allah'tan mühlet isteyince Allah da ona mühlet verdi[28], aslında ona "gücün yetiyorsa insana kaybettir, bakayım nasıl kaybettiriyorsun" buyurdu.

Peki, şeytan, insana kaybettirmiş midir?

Evet, kaybettirmiştir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"and olsun, iblis onlar hakkındaki (çoğunu azdırıp ihlaslı kulları ise kandıramayacağına dair) zannını doğru çıkardı. Mü'minlerden bir zümrenin dışında (hepsi) ona tabi oldu"**[29] buyurmuştur.

Genel olarak insanlara gönlümüzle, imanımızla baktığımızda görürüz ki şeytan onlara kaybettirmiştir; ama gel gör ki insanlar üzerinde hiçbir gücü de yoktur, bütün gücü insana sadece vesvese vermek ve insanın gönlünü bulandırmaktır.

[28] Sâd /79-80
[29] Sebe /20

Şeytanın vesvesesini dinleyenlere sormak lazım "neden Allah'a davet edenlerin davetini ciddiye almıyorsun da şeytanın verdiği vesveseyi ciddiye alıyorsun! Onun verdiği vesvese neden senin için bu kadar önemlidir, neden onu bu kadar ciddiye alıyorsun!

Unutmamak lazım ki şeytandan korkan şeytana âbd olmuştur. Bu yüzden ondan korkmuyoruz.

Hatta onlara ne diyoruz?

"Toptan gelin, hep beraber gelin. Benim rabbim var. Sen istediğin kadar konuş, gevezelik yap, ben hiç sana uyar mıyım! Sıra uymaya gelirse senin bana uyman lazım. Asıl sen Allah'a iman et, sen rabbine teslim ol" diyoruz.

Evet, dostumuzu, düşmanımızı birbirinden ayırıyoruz. İnsan insanın düşmanı değildir. İnsan, insanın kardeşidir, dolayısıyla herkesi kardeş olarak göreceğiz.

"Hepiniz Âdem'densiniz Âdem de topraktandır, hepinizi bir anadan bir babadan yarattık. Hiç kimse ne rengiyle, ne diliyle, ne de ırkıyla üstündür. Üstünlük sadece takvayladır. En mükerrem olanınız, Allah indinde ikrama en nail olanınız takvaca en üstün olanınızdır"[30] buyurdu Allah.

Allah'a karşı kulluğunu bilen, kul olmaya çalışanlar üstündür. İnsanın rengiymiş, ırkıymış, diliymiş, mevkisiymis, malıymış, fiziğiymiş bu bir mana ifade etmez. Bunların hepsi Allah'ın sanatı ve eseridir, birer ayettir, birbirimizi ayet olarak, kitap olarak okuyalım, Allah'ın kudretine şehadet edelim, birbirimizi sevelim diyedir.

[30] Hucurât /13

Velimiz, dostumuz Allah'tır, resulüdür, mü'minlerdir. Düşmanımız da iblistir, şeytandır, şeytana âbd olanlardır, Allah'ın veliliğini bırakıp şeytanın veliliğini tercih edenlerdir, bilerek şeytana tabi olanlardır. Allah Nâs Suresi'nde **"cin ve insan şeytanlarından Allah'a sığın"** buyurmuştur. Biz de onlardan Allah'a sığınıyoruz. Şayet bunu yapanlar cahillerse, bilmiyorlarsa, şeytana bilmeden uymuş, tabi olmuşlarsa onlar da nefislerine yenilmişlerdir, onlara da yardım etmeye, destek olmaya, öğretmeye, anlatmaya çalışacağız inşallah.

Evet, hep beraber dostun, düşmanın kim olduğunu rabbimizin ismiyle okumaya çalıştık.

Allah bizi dostunu da düşmanını da tanıyanlardan eylesin inşallah. Allah bizi şeytana veli olanlardan ve şeytanın peşinden gidenlerden eylemesin. Allah bizi ayetinde buyurduğu gibi Allah'ı, resulünü ve mü'minleri veli olarak, dost olarak görenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

10.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber insanı, bütün mahlûkatı, olayları, meseleleri, imtihanları, Allah'ın kaderini, takdirini yaratan rabbimizin ismiyle okumaya ve Allah'ın yarattıkları üzerindeki muradını okuyup anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde dostun, düşmanın kim olduğunu okumaya çalıştık. İnşallah bu sohbetimizde de hastalığı rabbimizin ismiyle okumaya çalışacağız.

Okuyanlar âlim olur. Rabbinin, kendinin, varlığın, hayatın, imtihanların âlimi olur. Okumayanlar da Allah'tan cahil kalır. Bir kul, Allah'tan cahil kalmışsa ne kadar bilgisi olursa olsun bu onun hiçbir işine yaramaz ve kendisine bir fayda sağlamaz. Fayda sağlamaz, deyince ahirette kendisine fayda sağlamaz. Yoksa Allah ona zahiri olarak neyi taktir etmişse mutlaka ona kavuşur.

Hastalığı da Allah'ın ismiyle okumamız lazım. Hastalığı rabbimizin ismiyle okuyunca biliriz ki rabbimiz bizi hastalıkla temizlemeyi diler ve nefsimizi tezkiye eder.

Kul kendisine gelen hastalıkla rabbine teslim olur, boyun büker. Hasta olanlar böyle olduğunu bilir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hastaları ziyaret ettiğinizde onların dualarını alın; çünkü hasta ile Allah arasında perde yoktur"* buyurmuştur.

Hasta ile Allah arasında neden perde yoktur?

Çünkü hastalık gelince nefis bir kenara çekilir, boyun büker, dolayısıyla artık "ben, bence" diyemez; çünkü gücünü

kaybetmiştir, onun için Allah ile arasındaki perdeler de kalkmıştır, böyle bir kulun duası makbuldür ve hastalığı geçtikten sonra kendini temizlenmiş olarak bulur.

Kul kendisi bütün çabasıyla, gayretiyle temizlenmeye çalışsa bunu beceremez; ama Allah çok kısa bir sürede bir hastalıkla kulunu tertemiz, pırıl pırıl yapar. Tabir-i caizse kirlenmiş biri hamama gidince nasıl pırıl pırıl bir şekilde çıkıyorsa hasta biri de manevi olarak aynen öyle pırıl pırıl olur. Bu her bir kul için, herkes için böyledir. Allah, hastalıkla kulunu kendine çeker.

Her şeyi Allah'ın ismiyle okuyoruz; çünkü bize her ne gelirse gelsin mutlaka ondan gelir. O dilemeden, hiç kimse ne bir nimet kazanabilir ne de kendisine bir musibet gelebilir; yani bir imtihana tabi tutulabilir. İstisnasız her şey onun emriyledir ve her şey o murad ettiği için olur. Yoksa kula kalsa kul kendi nefsiyle tercihini yapar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah'tan sıhhat ve afiyet isteyin; ama Allah sizi bir hastalıkla imtihana tabi tutunca da imtihanın gereği neyse öyle yapın"* buyurmuştur. Hastalık bir misafirdir, gelir, işini yapar sonra vazifesini tamamladığında gider. Hayatta hiç ters bir şey yoktur, her şey yerli yerindedir ve zamanında başımıza gelir.

Bir kul "Allah benden nasıl razı olur, rabbimin rızası nerededir? Nerede olmam, ne yapmam, nasıl yapmam lazım ki rabbim benden razı olsun" diye sorduğunda bilmesi lazım ki tam da Allah'ın rızasının olduğu yerdedir.

Bulunduğun yer rabbinin rızasını kazanabileceğin yerdir; yani bulunduğun yer neresi ise Allah'ın rızası ordadır hem de içinde bulunduğun andadır. Bu her an herkes için böyledir. Yoksa "ben şurada olayım, şu işi yapayım" demek doğru değildir. Hayır!

Sen şu anda neredeysen senin için Allah'ın rızası da oradadır. Bulunduğun yere Allah seni koymuştur ve seni kul olarak orada görmek istiyor, ona hamd etmeni, şükretmeni, onu tesbih etmeni, emrettiği, sevdiği gibi yapmanı istiyor. Bu yüzden oradasın. Allah seni yarın başka bir yere koyar, sen de orda olursun.

Allah herkese bir fıtrat vermiş, birtakım meziyetler, özellikler vermiştir. Bu tabi ki Allah'ın isimlerinin ondaki terkibinden kaynaklanır. Bir kulda Allah'ın en öndeki isim hangisi ise ona verdiği meziyet de o en öndeki ismine göredir; yani kul hangi işi güzel yapıyorsa onun için Allah'ın rızası da oradadır, kul orada kemale erer, kulluğunu orada yapar. Tabir-i caizse Allah onu o iş için yaratmıştır.

Allah, kuluna "senin işin burada kazanıp bana gelmektir. Bu işi en güzel şekilde yapman için sana gereken tüm özellikleri vermişim. Bu senin vuslat kapındır, isimlerimin açıldığı kapıdır" buyurur. Yoksa kendine değil de başkalarına bakıp "ben de şunun gibi olmak istiyorum" demen yanlıştır. Böyle yaparak yanlış yere bakmış ve kendini, Allah'ın sana verdiğini, Allah'ın senin üzerindeki muradını unutmuş olursun. En güzel neyi yapabiliyorsan, Allah seni nereye koymuşsa, o anda neredeysen Allah'ın rızası senin orada olmandır, orada Allah'ın razı olduğu gibi yapıp onun rızasını kazanmandır. Hâl böyleyken bulunduğun yerden razı olmazsan Allah senden nasıl razı olsun? -Razı olmaz. Onun için "yok ben de şunun gibi olmak istiyorum" demek yanlıştır.

Evet, zahiri olarak her şeyi isteyebilirsin; ama içinde bulunduğun anda, içinde bulunduğun işte, ortamda, orası her neresi olursa olsun o yerde Allah'ın rızasını gözetmen, çabanı, gayretini sarf etmen, orada sa'y etmen, rabbine, rabbinin rızasına

koşman lazım. Başka tarafa bakar "şunu istiyorum, bunu istiyorum, şöyle olsun ya da böyle olsun" dediğinde kendini, Allah'ın sana verdiği meziyeti, özellikleri, üzerindeki muradını unutmuş olursun.

Kim neredeyse olması gereken yer de orasıdır. Bu ne bir eksik ne de bir fazladır. Sen önüne bak, işine bak, kulluğuna bak, rabbinle ol, rabbini zikret, rabbini tesbih et. Allah sana "benimle ol" buyuruyor.

Allah dünya için "dünya da ahiret de Allah'ındır.[1] Allah sizin için yeryüzünü döşedi. Gökyüzünü de sizin için bir çatı gibi bina etti, orayı yıldızlarla süsledi. (Allah) Yağmuru yağdırır, yeryüzünü ölümünden sonra diriltir ve orada çeşit çeşit bağlar, bahçeler bitirir.[2] O dağlarda sizin için yollar yapmıştır. Denizde yolculuk yapmanız için gemi yapmıştır ve size daha bilemediğiniz (birçok) vasıtalar yaratır"[3] buyurmuş, bir de "mü'minler (yeryüzünü) imar eder, bina eder. Kâfirler, müşrikler, zalimler de yeryüzünü ifsad ederler"[4] buyurmuştur.

Demek ki mü'minin vazifesi bir de yeryüzünü imar etmek, düzeltmek ve güzelleştirmekmiş! Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"elinizde bir ağaç fidanı olsa kıyametin kopacağını bilseniz bile onu dikin"*[5] buyurmuştur. Yani kıyametin kopması seni ilgilendirmiyor, sen işini yap, sen güzel yap, sen imar et! İman etmeyenler ise bunun tam tersini yaparlar; yani ifsad eder,

[1] Necm /25
[2] Bakara /22
[3] Enbiyâ /31, Nahl /8
[4] Hûd /61, Bakara 205
[5] Buharî, el-Edebül-Müfred s. 168, Heysemî, a.g.e. 4,, 63. Münâvî, Feyzul-Kadîr 3, 30.

bozarlar. Her şeyi bozdukları gibi yaratılışı da bozar, bozmaya çalışırlar.[6]

Mesele bulunduğumuz yerde güzel yapmaktır. Elimizden geldiği, gücümüzün yettiği kadarıyla Allah'ın emri olduğu için en güzelini, en doğrusunu yapmaya çalışmaktır. Bu özelliği, güzelliği, meziyeti, fıtratı bize Allah vermiştir. Örneğin; baktığımızda herkesin meziyeti farklı farklıdır. Biri bir işi güzel yaparken başka biri farklı bir işi güzel yapar. Biri diğerinin yaptığı işi yapamaz, öteki de onun işini yapamaz. Mesele hangi işi yaptığımız değildir. Mesele işi yaparken o işi güzel yapmamız, o işle kulluğumuzu yapmamız ve rabbimizi bulmamızdır.

Peki, rabbimizi nasıl bulacağız?

Söylemiştim, yol üç adımdır; bilmek, bulmak, olmak. Bilmeden bulunmaz, bulmadan da olunmaz. İşte, yaratan rabbimizin ismiyle okurken biliriz, bilmiş oluruz. Sıra artık bulmaya gelir. Nasıl bulacağız? Ne demişler "aramakla bulunmaz; ama bulanlar arayanlardır." Neden? -Çünkü bir kul, rabbini arıyor, rabbini bulmak istiyorsa, kendini arıyor, kendini bilmek ve bulmak istiyor, bütün varlıkta rabbine şehadet etmek istiyorsa bu onun duasıdır. Allah da onun duasını kabul eder ve ona buldurur. Allah, kuluna buldurmazsa kul bulamaz.

"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır."[7] İşte, mesele; bulunduğumuz yerde, bulunduğumuz işte güzel yapmaktır.

Kulun sadece bir işi yoktur. Mesela; diyelim ki biri bir aile reisidir, onun hem rızkını kazandığı bir işi vardır hem de ailesi

[6] Nisâ /119
[7] Mülk /2

vardır. Onun hem çalıştığı insanlara hem de ailesine karşı güzel yapması gerekir. Bir de kendi anne, babası vardır ve onlara da evlatlığını yapması gerekir. Bununla beraber akrabaları vardır, onlara karşı güzel yapmalı, sıla-ı rahim yapıp akrabalarına dikkat etmelidir. Bir de komşuları vardır, komşularına da güzellik yapmalıdır. Kul böyle her konuda "Allah'ın rızası neresidir, Allah benden nasıl razı olur" deyip düşünmeli, konuşmalı, hareket etmelidir.

"Herkese çalışmasının karşılığı vardır."[8] "İman edip salih amel işleyenler kazanır."[9] Bu yüzden kulun hayal kurmaması, elinden geleni yapması; yani çalışması, çaba, gayret sarf etmesi gerekir. Öyle ki kazanabilsin, duası fiili dua olmuş olsun.

Nerede olursak olalım, kiminle muhatap olursak olalım Allah'ın bizim üzerimizde bir muradı vardır. Allah bizi bu ahir zamanda dünyaya göndermiştir. Ahir zaman; gönüllerin en çok karardığı, simsiyah, kapkaranlık olduğu zamandır.

Peki, bu zamandaki gönüller neden kararmıştır?

Allah'ın nuru oraya tecelli etmediği için kararmıştır! Bu zamanda bilgi çoktur, hatta şimdiye kadar bilgiye hiç bu kadar kolay ulaşılmamıştı. Hemen hemen herkes her şeyi bilir. Bilgisayara bir tıklar ve yüzlerce, binlerce kitap önüne gelir. Hangi konuyu merak ederse yüzlerce âlimin fikri, içtihadı hemen önüne gelir; ama mesele bilgi meselesi değildir. İmana dönüşmemiş bir bilgi insan için sadece yüktür. Bilgisi imana dönüşmemiş olanlar da kitap yüklü merkep gibidir.

[8] Necm /39
[9] Tegâbun /9

Bu yüzden baktığımızda öyleleri var ki ilmi vardır; ama imanı yoktur. Konuştuğunda "Allah" der; ama Allah'a iman etmemiştir. Allah rezzaktır der; ama Allah'ın rezzaklığına iman etmemiştir. Allah El Vekîl'dir der; ama Allah'a güvenmez. Allah rahman ve rahimdir der; ama rahmetten nasibini almamıştır ve Allah'ın rahmetine güvenmez; yani kendisinde iman yoktur.

İnsanın Allah'a imanı ne kadarsa meleklere, resullere, Allah'ın kitaplarına, ahirete imanı da o kadardır. Allah'a iman da kendi üzerimizden rabbimize şehadetle mümkündür. Her an rabbimizin huzurunda olduğumuzu bilerek, ona iman ederek, bu imanı tadarak, hayatı rabbimizin huzurunda yaşamakla, rabbimizin her an bir şe'ende olduğuna, bir muamelede olduğuna ve bize muamele ettiğine iman edip rabbimize cevap vererek kazanmakla ve buna şehadet etmekle mümkündür. Ne kadar şehadet; o kadar iman, o kadar hikmet, o kadar marifet, o kadar rıza, o kadar aşk, o kadar muhabbet.

Her şey herkesin kendi elindedir. İnsan kendisi için karar verir, kendisi için hüküm verir. İnsanın kendisi için verdiği karar, hüküm neyse bulabileceği, kazanabileceği de odur. Allah **"duanız olmasa Allah size neden değer versin"**[10] buyurmuştur. İnsanın rabbini bilmek, tanımak, Allah'ın muradını üzerinde gerçekleştirmek, kendini bilmek, kendini bulmak, rabbinin rızasını kazanmak, Allah'ın güzelliği ile güzel olmak, ebedi hayatını kazanmak gibi bir isteği, duası yoksa insanın ne kıymeti ne değeri vardır! Yani "ya rabbi! Ben yiyeyim, içeyim, yatayım, gezeyim; ama bir şey yapmayayım, sen ise bana şunu ver, bunu ver, şunu istiyorum, bunu istiyorum" demek hiç insana yakışır mı! "Bir şey yapmıyorum; ama istiyorum" demek olur mu! Böyle bir istek

[10] Furkân /77

kendi kendini kandırmaktır, şeytanın insanı kandırmasıdır. Çünkü Allah **"herkese kendi eliyle yaptıklarının karşılığı vardır"** buyurdu. Bu yüzden elimiz, dilimiz boş kalmasın Allah'ın zikri ile meşgul olsun. Gönlümüz boş kalmasın Allah ile, dua ile, Allah'la sohbetle meşgul olsun.

Biz onu bulmayacağız, o bizi bulacak! O bize, bizi bulduracak, bize kendini bulduracak. Bizim sadece bunun için çabamızı, gayretimizi sarf etmemiz ve rabbimize "ben senin içinim, benim derdim sensin. Derdim; seni bilmek, seni tanımak, huzuruna varmak ve muradının üzerimde gerçekleşmesidir. Bana neyi nasıl okuttuysan, bana nasıl "oku" dediysen öyle okumak, seninle okumak, senin okuttuğunu okumak, "anla" dediğini anlamak istiyorum. Benim bir fikrim, bir ilmim olmasın. Emir senin, takdir senin olsun, sen bana göster, sen bana beni buldur, kendini buldur" dememiz gerekir.

Allah, kuluna kendini buldurmasa hiç kimse onu bulmaya, ona varmaya yol bulamaz. Bize yolu bulduran ve bizi huzura çeken ise Allah için olan imanımızdır, salih amellerimiz, güzel amellerimiz, güzel işlerimizdir, rabbimizi zikrimizdir, tesbihimizdir, hamdımızdır, rabbimiz için gösterdiğimiz çabamız, gayretimizdir, ona koşmamızdır, ondan razı olmamızdır. Bulunduğumuz yerin bizim için en güzel yer, Allah'ın razı olduğu yer olduğunu bilmemiz ve o yerde rabbimizden razı olarak onun rızasını kazanmaya çalışmamızdır.

Yoksa "ben şunu istiyorum, bunu istiyorum, şu şöyle olsun, bu böyle olsun" dediysen hâla kul olamamışsın, hâla Allah'ın muradını anlamamış, rabbinin, yaratan rabbinin ismi ile okumamışsın demektir. Seni, senin işini yaratan, seni oraya gönderen, o işi önüne koyan Allah'tır. Sen ondan razı olmuyor,

"ben başka şeyler istiyorum" diyorsun bir de Allah'a "benden razı ol" diyorsun. Hele bir önündekini yap, hele bir elindekini bitir! Hele bir güzel yap, doğru yap! Hele bir rabbim "sen benden ne istiyorsun" de. O zaman Allah'a "benden razı ol" diyebilirsin.

Allah yaptığını güzel yapanları sever.[11] O hâlde sen de yaptığını en güzel şekilde, bir ibadet olarak, Allah'ın rızasını kazanmak için yapacaksın. Bu yüzden yaptığın işi "rabbim bana nazar ediyor, bakalım kulum nasıl yapacak, ona verdiğim bu özelliği, kabiliyeti nasıl kullanacak, buyuruyor" diyerek yapmaya çalışacaksın.

Allah, her insana kullanması için bir kabiliyet vermiştir; ama tercihler yanlış olunca insan bu kabiliyetini kullanamaz. Mesela; anne, babalar kendi çocukları için meslek seçerler. Bu yanlıştır. Çocuk "ben şu işi yapmak istiyorum" der; ama anne, baba "yok, sen falan işi yapacaksın; çünkü orada daha çok para kazanırsın" der. Tamam, para kazanır; ama o işi yaparken benliğini kaybeder. Sen böyle yaparak Allah'ın ona verdiği özelliği, kabiliyeti köreltmiş, yok etmiş oldun. Böyle olunca da Allah'ın muradı çocuğunun üzerinde gerçekleşmemiş oldu; çünkü çocuğun, Allah'ın ona verdiği kabiliyetle o işi en güzel şekilde yapmaya çalışırken Allah'ın rızasını kazanacaktı.

Evet, mesele ne iş yaptığın değildir! Dışarıda çöp de toplayabilirsin. Hatta hiç bundan daha güzel bir meslek var mıdır! Çöp topluyor, temizlik yapıyor, yeryüzünü temizliyorsun. Bu büyük bir iştir, gerçekten büyük bir iştir; ama tabi bu da bakış meselesidir. Bir de öyle insanlar var ki temizlik yapan kardeşlerimizi küçümser ve "bunlar çöpçüdür, çöp topluyorlar" der. Böylelerinin gönlü yeryüzündeki bin çöplükten daha kirlidir;

[11] Âl-i İmran /148

çünkü o adam dışarıdaki çöpü temizlerken, içindeki çöpün de nasıl temizleneceğini, zahiri işlerini yaparken manevi işin de nasıl yapılacağını Allah verdiği kabiliyetle ona öğretir. Yoksa çocuklarımızı kendi istediğimiz meslekleri seçmeye zorlamak, onların gönüllerine perde çekmektir.

Bir de hep beraber manevi olarak bir yol yürüyoruz, yolu yürümek lazım. Yol yürünmeden bitmez! Fakat asıl mesele yolda olmaktır. Eğer sen yoldaysan yolun sahibi seni kendine çeker ve seni yolun sonuna vardırır. Daha önce söylemiştim; bu yolda yürürken sen bitersin, sen bitince yol da biter.

Sen nasıl bitersin?

Nefsin temizlenip tezkiye olunca, her şeyin Allah ile olunca, her yerde, her anda rabbine, rabbinin güzelliğine, kudretine, işlerine, isimlerine efâline şehadet edince bitersin. Allah sana zatıyla, sıfatlarıyla, esmasıyla tecelli eder ve sana senden daha yakın olur. Yoksa zahiri bir yol yoktur ki o yolu yürüyesin. Bu yolda sen yolculuğu kendinden yine kendine yaparsın.

Elbette ki sen Allah'ı bulamazsın, o tecelli edince seni sana buldurmuş ve kendini sana tanıtmış olur. Eğer sen kendini, rabbini bilmeden, tanımadan kaybetmiş olarak ölürsen o zaman gerçekten kendi kendine yazık etmiş olursun; fakat yoldaysan rabbini arıyor, rabbini, rabbinin rızasını istiyor ve bunun için çabanı, gayretini sarf ediyorsan kazanırsın. Vefat etsen kazanmış olarak vefat eder, huzura kabul edilir ve "rabbim sana geliyordum, seni istiyordum, benim duam sendin" dersin. Seni yaratan rabbin seni bilmez mi! İşte, bütün mesele budur.

İster yolun başında, ister ortasında, ister sonunda olsun yolda olanların hepsi birbirinden farklı olsa da sonuçta hepsi kurtuluşa ermiştir. Mesele; kulun, gönlünü yoldan ayırmaması;

yani rabbinden, rabbinin rızasından ayırmamasıdır. Gönlünü rabbinin rızasından ayırmaması demek her nerede olursa olsun, içinde bulunduğu durum, hâl ne olursa olsun rabbinden razı olması demektir.

Kul ister aç olsun, susuz olsun, ister sıkıntılar içinde olsun, hasta olsun, kendisine musibet, bela gelmiş olsun hiç fark etmez, ona muamele eden Allah'tır. Kula düşen; feryat edip isyan etmeden "biliyorum ya rabbi! Beni imtihana tâbi tutan sensin. Ben senin mü'mininim, ben iman etmişim, beni rızandan ayırma! Ben senin rızanı istiyorum. Sen bu muameleyle benim kazanmamı istiyorsun ya, ben de senin benim için takdir ettiğini istiyorum" deyip boynunu bükmektir. Böyle yapınca kulun gönlüne güneş doğar ve karanlık gider, kul da kazanmış olur. Kul bin sene ibadet etse kazanamayacağı nimeti bu şekilde kazanır.

Bu yüzden biz de hayatı imtihan olarak, kazanma imkânı olarak görüyoruz. İnşallah hepimiz zaten öyleyiz, bunu öğrenmişiz, biliyoruz. Nerede olursak olalım onun huzurunda olduğumuzu ve onun bize muamele ettiğini unutmuyoruz. "Rabbim beni nerede görmek istiyor" diye sorduğumuzda "şimdi, burada görmek istiyor. Rabbim beni burada görmek istiyor ki buradayım; çünkü o dilemeseydi burada olamazdım" diyoruz.

Bir de bunun tam tersini söyleyenler vardır, ameller niyetlere göredir; yani niyetin Allah'ın rızasıysa o zaman Allah'ın razı olduğu yerde olursun. Eğer şeytana, nefsine uydun ve şeytanın peşinden gittiysen o zaman "Allah benim burada olmamı dilemiş" diyemezsin. Sonra kendince hayırlı gördüğün yanlış yollar seçersin ve başına bir şey gelince de feryad edip "Allah bunu bana yaptı" dersin. Hayır, Allah senin orda olmanı istemedi, şeytan

senin orada olmanı istedi ve sen Allah'a değil şeytana uydun, ona kul oldun! Onun için bu başına geleni Allah'a mâl edemezsin.

Allah her mü'minin gönlüne vahyeder, dolayısıyla herkes Allah'ın rızasının ve hayrın nerede olduğunu bilir. Mü'minin feraseti, basireti vardır. Allah mü'mine Furkan vermiş, takva elbisesi giydirmiştir. Hâl böyleyken mü'min nasıl hakkı bilmez! Doğruyu da, yanlışı da, hakkı da, bâtılı da, imanı da, küfrü de, Allah'ın rızasını da, gazabını da bilir. Nasıl bilmez! Yok, ben bilmiyorum, deyip aptal numarası yapsa bile Allah'ı kandırabilir mi? -Hâşâ! Sadece kendini kandırır.

Diyelim ki rabbimizi unuttuk ve kendi kendimize kararlar aldık, hüküm verdik, kendi kendimize bir şeyler yapmaya çalıştık o zaman ne kazanırız? -Hiçbir şey! Rabbimizi, rabbimizin rızasını, ebedi hayatımızı kazanmadığımız kesindir; çünkü ameller niyetlere göredir. Hepimiz görüyoruz, dünyaya gelenlerin hepsi imtihana tâbi tutulur, sonra gider. Hayatı yaşarken kimi peygamberler gibi, kimi sahabeler gibi, kimi firavun gibi, kimi Ebu Cehil gibi, kimi Nemrut gibi yaşar. Yaşar derken onların zahiri hâllerini kastetmiyoruz, gönüllerinin hâlini, imanlarını ve düşüncelerini kastediyoruz.

Mademki her gelenin gittiğini görüyoruz o zaman Allah'ın ayet-i kerimede "Müslüman olmadan ölmeyin"[12] yani "Allah'a bütünüyle teslim olmadan, rabbinizin huzurunda durmadan, rabbinize şehadet etmeden, hayatı rabbinizin rızasını gözeterek yaşamadan, nefsinizden kurtulmadan, nefsinizi Allah'ın nuruyla, ruhunuzun nuruyla nurlandırmadan, her zerrenizle rabbinizi zikretmeden, tesbih etmeden, hamd etmeden, baktığınız her yerde hem kendinizde, nefsinizde, enfüste, hem de afakta, bütün

[12] Âli İmran /102

varlıkta rabbinizin güzelliğine şehadet etmeden, her şeyi rabbinizin ismiyle, rabbinizin ismini okumadan, anlamadan, anlayıp rabbinize teslim olmadan ölmeyin, yoksa bu felaketiniz olur" buyurduğu gibi Müslüman olmadan ölmememiz gerekir.

Allah başka bir ayet-i kerimede **"öldüğünüzde varacağınız yer Allah'ın huzurudur."**[13] Yani mü'min olmadan huzuruma gelmeyin, buyurdu. Hâl böyleyken herkes birilerine bakıp "ben en azından ibadetimi, kulluğumu biraz yapmaya çalışıyorum, ben onlardan daha iyiyim" diyor. Bu doğru olabilir; ama Allah'ın senden istediği şey bu değildir. Allah seni böyle kullarıyla kıyaslamaz! Seni peygamberleriyle kıyaslar.

Allah ölçüyü koymuştur, senin ölçün peygamberindir, iman ettiğin peygamberlerdir. Onlar hayatı nasıl yaşadılarsa, Allah'a nasıl iman ettiler, teslim oldularsa, peygamberler ve onlarla beraber olanlar mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda nasıl cihad ettiler,[14] Allah'a verdikleri sözü nasıl yerine getirip Allah yolunda öldülerse, öbürleri de; yani Allah'a verdiği sözde sadık olanlar da sırasını bekliyorsa;[15] yani Allah yolunda ölmeye hazırlarsa senin de öyle olman lazım.

Allah yolunda ölmek deyince sadece zahiri olarak ölmeyi anlamayalım. Zahiri olarak ölünce hayat biter. Oysaki senin Allah'ın sana verdiği hayatı onun yolunda sürekli kurban etmen gerekir. Allah "de ki: Hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi olan Allah içindir"[16] buyurdu ya işte senin de hayatının ve ölümünün Allah için olması lazım.

[13] Zümer /7, Mü'min /43
[14] Enfal /72
[15] Ahzab /23
[16] En'âm /162

Hangi yolda yürüyorsan orada ölürsün. Allah da "rabbinin huzurunda yaşa ve rabbinin yolunda öl! Ona koşarken öl, onun huzurunda öl! Hayatın ve ölümün âlemlerin rabbi olan Allah için olsun" buyurdu.

Kul böyle olunca Allah bunun karşılığında ona ne verir?

Kendi güzelliğini verir. Kulunun istediği, bildiği her şeyi verir. Bir de bilmediklerini, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, kalplerin fehmetmediğini verir. Allah cenneti anlatırken **"(cennette) ne yana dönersen dön bitmez, tükenmez bir saltanat.**[17] **Hepsinin üzerinde ise Allah'ın rızası vardır"**[18] buyuruyor ya işte, Allah kullarına bunları ikram eder.

Bir kere Allah'ın rızasını iyi anlamamız gerekir. Eğer dünyadayken Allah'ın rızasını anlamadıysak oraya gittiğimizde de Allah'ın rızasını kazanmış olmayız. Hayatı yaşarken biz rabbimizden, bize olan muamelesinden razı olmazsak o da bizden razı olmaz. Eğer Allah bizden razı olursa bu rızasını bize tattırır ve "kulum, ben senden razı oldum" der. Bunu bir hitap olarak söylemez, bizden razı olduğunu gönlümüze tattırır.

Bizim de rabbimizin bizden razı olduğunu tatmamız "böyle yaptım, rabbim benden razı oldu. Yaptığım şey yarım yamalak oldu, eksik oldu; ama biliyorum ki rabbim bu hâlimden, işimden tavrımdan, yaptığımdan, sözümden, çabamdan, gayretimden razı oldu" diyebilmemiz lazım. İsterse binde bir olsun Allah o yaptığımızı tamamlar; çünkü Allah, kulunun gücünü bilir.

Manevi olarak da "ben yaptım, ben yaparım, ben akıllıyım, ben bilgiliyim" demeyelim. Her şeyi bilen, ikram eden Allah'tır.

[17] İnsân /20
[18] Âli İmran /15, Tevbe /72

Allah rahmetinden, kerimliğinden, sevdiğinden, ikram etmeyi dilediğinden ve bunun için yarattığından dolayı kuluna ikram eder; ama bir kul ille de kaçar, ille de isyan eder, itiraz eder, rabbini, kulluğunu ciddiye almaz, bundan yüz çevirirse kaybeder, tercih kulundur.

Peki, çoğunluk kaybediyor mu?

Maalesef kaybediyor. Yeryüzünde yaşayan insanlara "sen mü'min misin, Müslüman mısın" diye sorulsa, onda biri ancak "evet Müslümanım" der. Onda dokuzu ise "hayır, Müslüman değilim" der. Bu zaman için durum böyledir. Ben onda biri dedim; ama aslında onda biri değil daha azı Müslümandır. Bu durumda insanların onda dokuzu bir kere peşinen kaybetmiştir. Onda dokuzu kâfirdir, müşriktir, inkârcıdır, kendi kendine zulmeden, zalimdir.

O "Müslümanım" diyen onda birlik kesimi de ona bölsek bu defa onda dokuzluk kısmı iki yüzlü, münafık çıkar. Sadece ismi Müslümandır; ama Allah'ı, Allah'ın emrini, hükmünü, işini, takdirini, taksimatını kabul etmez. Sadece "ben Allah'a inanıyorum" der. Zahmet etmeseydin! Sanki inanarak Allah'a bir ikramda bulunmuş, Allah inanılmaya muhtaçmış gibi "ben Allah'a inanıyorum" diyor! Sen Allah'a bir ikramda bulunamazsın, Allah sana ikram ediyor. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben öyle buyurmuştu **"(resulüm! Onlar bir de Müslüman olup Allah'a) Teslim olmalarını senin başına kakıyorlar. De ki: Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın. Eğer (rabbine âbd olacağına dair verdiği söze) sadık olanlardansanız, aksine sizi imana (ulaştırıp hidâyete) erdirdiği için Allah size minnet eder (sizden kulluk bekler)."**[19]

[19] Hucurât /17

Evet, rabbimizin ismiyle kendimizi okurken aynı zamanda rabbimizin muradını, takdirini, tecellisini, muamelesini, bize olan rahmetini, muhabbetini, kerimliğini, hidâyetini, bizi temizlemesini, kendisine çekmesini, rabliğini, bizi terbiye etmesini okuyoruz. Allah'ı, onun tecellisini, isimlerini, güzelliğini, okumadığımız bir anımız olmamalıdır. Rabbimizin güzelliğini okumadığımız bir anımız varsa orada bir sorun vardır, ya nefis devreye girmiştir, şeytanla iş birliği yapmış ve şeytan bize vesvese vermiştir ya da şeytan birileriyle yine devreye girmiş ve onlar üzerinden bizi meşgul etmiştir.

Evet, ramazan ayı rahmet ayıdır, biz de rahmetin içindeyiz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz recep ve şaban ayında dua ederken *"ya rabbi! Bizi ramazana ulaştır"*[20] diye dua ederdi. Sadece ramazana ulaşmak ve ramazanın içinde olmak bile büyük bir rahmettir. Kullar bir şey yapmasa da ramazan ayında hepsi rahmetin içindedir, dolayısıyla rahmeti kana kana içmeli ve birbirine ikram etmelidir.

Ramazan ayında Allah'ın rahmeti tecelli etmiştir. Bununla beraber diğer zamanlarda Allah iyiliğe, güzelliğe bire on verirken bu ayda bire bin, bire yüz bin, bire otuz bin verir. Yani "biraz kıpırda" buyurur. Aynı şekilde ramazan ayının her gecesi Kadir Gecesi'nin nuru ile nurlanmıştır. Allah bize de "bu gecelerde nurlanın" buyuruyor.

Kadir Gecesi'nde ilk inen ayet **Ikra' bismi rabbikellezî halak:**[21] "Yaratan rabbinin ismiyle oku" ayetidir. Biz de yaratan rabbimizin ismiyle okuyoruz ki gönlümüzün kadri yüce olsun, Kadir Gecesi ile şereflenmiş olsun, bizim Kadir Gecemiz olsun.

[20] Ahmed B. Hanbel, Müsned, 1/259
[21] Alak /1

Gönül, Rahman'ın arşıdır ve Allah oraya tecelli eder. Bize de düşen; gönlümüze tecelli eden rabbimize dönmektir, Onun bizden ne istediğini gönlümüze bakarak anlamaya çalışmaktır. Allah kimine "güzel yap" der, kimine "rabbini zikret, tesbih et" kimine "secde et" kimine "tefekkür et" kimine "iyilik yap" kimine "ikramda bulun" kimine "sabırlı ol, kızma" kimine de "sus, ağzını kapat, kendine zarar verme" der. Ama herkese bir şey söyler. Gönlümüze bakıp onu dinleyince rabbimizin bize ne söylediğini çok net bir şekilde anlarız; ama dinlemeyince, bakmayınca o zaman kör ve sağır olur, kalbimiz taş gibi olur, hatta kalbimiz taştan daha katı olur.

Allah ile aramızdaki perdeleri biz aralayıp kaldıracağız ki Allah ile aramızda perde olmasın; çünkü Allah ile aramıza biz perde koyduk, yoksa o bize şah damarımızdan daha yakındır.[22] Bu perdeleri de dünyaya ve elde edemediğimiz şeylerin hayaline dalarak, hayal kurarak koymuşuz.

Dünyanın kendisi dahi ahiret âleminden bakınca bir hayaldir. Dünyaya gelip gidenlere "dünya nasıl bir yerdi" diye sorsak "hayal gibi geldi, geçti, sanki biraz uyuduk geldik ya da sanki hiç uykudan uyanmadık" derler. Kazanmış birine sorsak o da bize "rabbim beni orada imtihana tabi tuttu, ben orada rabbimin huzurunda durdum, rabbimin bana olan tecellisine, yakınlığına, bana şah damarımdan daha yakın olduğuna şahid oldum ve döndüğüm her yerde rabbimin vechine şehadet ettim" der. "Peki, dünyada başka ne vardı" diye sorsak "bundan başka bir şey yoktu, sadece imtihanlar vardı" der. Öteki ise "dünyada ne vardı" sorusuna "toprak vardı, çamur vardı, ev vardı, iş vardı, nefsin arzuları, istekleri vardı, ben de onların peşinden koştum" der.

[22] Kaf /16

Dünyada elbette bunlar vardır; ama mesele senin bunları görmen, sevmen, bunların peşinden koşman değil her anda rabbini görmen, rabbinin huzurunda olduğunu bilmen ve buna iman etmendir. Biz de her anda rabbimizin huzurunda olduğumuzu biliyor, hayatı öyle yaşıyoruz inşallah. Derdimiz de sadece rabbimizin rızasını kazanmaktır ve rabbimizin rızasını kazanmak için önce bizim her anda ondan razı olmamız gerektiğini unutmuyoruz inşallah.

Bu yüzden ne diyoruz? -"Öncelikle ben rabbimden razı olmalıyım. Bulunduğum yerde, yaptığım işte, muhatap olduğum insanlara muamele ederken benim önce rabbimden razı olmam lazım; çünkü yaşadıklarımın hepsi benim için birer imtihandır.

Allah iman edenler için firavunun hanımını örnek gösterir. Firavunun hanımı mü'min bir kuldur. Firavun ona dininden dönsün diye saraylar va'd eder; ama o bunları reddeder ve "rabbim ben firavunun köşkünü istemiyorum. Ben ondan da onun amelinden de uzağım. Sen bana cennette bir köşk yap"[23] der ve ölümü göze alır. Zaten firavun da onu şehid eder.

Yani mü'minsen, nerede olursan ol ve etrafında kim olursa olsun kazanırsın. Kimse kimsenin imanına müdahâle edemez, kimse kimseyi küfre, isyana, şirke zorlayamaz.

Aynı şekilde Allah iman etmeyenler için iki peygamberin Hz. Nuh (a.s.) ile Hz. Lut (a.s.)'ın hanımını örnek gösterir ve "(ikisi de) iki salih kulumuzun nikahındaydılar"[24] buyurur.

Peki, hanımları nasıl kaybetti?

[23] Tahrîm /11
[24] Tahrîm /10

Her ikisi de Allah'a ve Allah'ın peygamberine isyan etti, itiraz etti ve nankörlük yaptı. İkisi de iman etmedi ve küfürlerini kalplerinde sakladı, sonunda da cehennemlik oldular. Peygamber hanımı oldukları hâlde kaybettiler. Allah bize bu ayette "iş senin gönlünde bitiyor" buyuruyor. Bu yüzden hiç kimse kaybedince bir başkasını suçlayamaz! Kimse şeytanı da suçlayamaz. Kıyamet günü şeytan da kendini savunur. Allah ayet-i kerimede şeytanın kendini nasıl savunacağını da beyan eder.

"**Nihâyet (onların hesapları görülüp) işleri bitirilince şeytan (onlara) der ki: Muhakkak, Allah size hak olanı (ayetleri ve resulleriyle, hakikati) va'd etti, ben de size (hoşunuza giden şeyleri) va'd ettim; ama sözümden caydım. Bununla beraber zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu. Ben sadece sizi (apaçık ortada olan hakikati inkâra) davet ettim, siz de hemen benim davetime icabet ettiniz. O hâlde beni kınamayın, kendinizi kınayın. (Bugün artık) Ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni kurtarabilirsiniz! Kuşkusuz ben, daha önce sizin, beni (Allah'a) ortak koşmanızı da kabul etmemiştim. Şüphesiz (bugün) zalimlere elem verici (iç yakan) bir azap vardır."**[25]

Şeytan bile böylelerinin kulluğunu reddedip "bana bile kul olamazsın. Rabbine karşı nankör olan senin gibi birinden kulluk beklenir mi, muhabbet beklenir mi, sevgi beklenir mi, seni reddediyorum. Senin üzerinde bir saltanatım, bir gücüm, bir etkim yoktur. Ben sadece davet ettim. Sen de hemen üstüne atladın. Şimdi beni suçlama, nefsini, kendini suçla, beni kınama, kendini kına. Bugün ne sen beni kurtarabilirsin ne de ben seni kurtarabilirim" diyor!

[25] İbrâhim /22

Evet, biz de kimseyi suçlamıyoruz, her şey yerli yerindedir. Herkes bizim için bir imtihandır. Bize düşen; sadece rabbimizin rızasını gözetmek, bulunduğumuz yerde rabbimize itiraz etmeden, feryat etmeden, hiç kimseyi suçlamadan rabbimizin rızasını kazanmamız gerektiğini bilmektir. Büyük bir sıkıntı geldiğinde ise "demek ki temizlenmem, kurtulmam gereken büyük bir yanlışım var, ondan rabbim bana bu büyük sıkıntıyı verdi" demektir.

En büyük sıkıntıları peygamberler yaşamıştı. Biz de onlara tabi olanlar değil miyiz? -Evet, onlara tabi olanlarız. Bu durumda onlara gelen sıkıntılar bize de geldiğinde onu kabul etmeliyiz.

Neden sıkıntıların en büyüğü peygamberlere gelmiştir?

Çünkü onların her şeyden; nefislerinden, akıllarından, iradelerinden, tercihlerinden, varlıklarından kurtulmaları gerekir. Yoksa o makama varamazlar. Onun için peygamberlerin hepsi büyük sıkıntılar yaşamıştır. Öyle ki kimisine kavimleri her türlü işkenceyi yapmış ve onları şehid etmiştir.

Bu yüzden bir sıkıntı yaşadığımızda öyle itiraz etmek, isyan etmek, feryad etmek "niye bu böyle oldu" deyip karşımızdakini suçlamak eğer mü'min olduğumuzu iddia ediyorsak bize yakışmaz. İsyan etmek, feryad etmek ve birilerini suçlamak yerine "rabbim bana bu muameleyi yapıyorsa mutlaka bir sebebi vardır, ben boynumu bükerim. Rabbim beni temizlesin, nefsimi tezkiye etsin, beni nefsimden, şeytandan, insanlardan, dünyadan kurtarsın. Sadece ona kul olayım, âbd olayım, velim Allah olsun, rabbim Allah olsun" dememiz lazım. Yoksa isyan edip feryad ederek Allah'ı unutup insanlarla meşgul olursak farkında olmadan Allah'ın işlerini, kudretini, imtihanları insanlara mâl etmiş, böylelikle insanları Allah'a şirk koşmuş oluruz.

Böyle bir duruma düşmemek için Allah'ın ayet-i kerimede **"o, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"** buyurduğu gibi biz de hayatı yaşarken güzel yapmalıyız. Hangi salih ameli işlersek işleyelim Allah'ın rızasını gözetmeliyiz.

Güzel yapmak gibi bir derdi olmayanlar güzellikten nasibini alamazlar. İnsan zaten Allah'ın güzelliği ile güzeldir, Allah insana ruhundan nefhetmiştir. Yoksa sen kendini bulmasan, kendinde rabbinin tecellisine şehadet etmesen bir hayale kapılmış, hayale dost olmuş, hayale kulluk yapmış; yani nefis hayaline kulluk yapmış, ibadet etmiş olursun.

Bir insanın yüz bin sene ömrü olsa ve hepsi nimet içinde geçse o kişi hiçbir sıkıntı yaşamasa, yüz bin sene sonra kendisine "vaktin geldi, haydi gel" dense o ne kazanmıştır? -Hiçbir şey kazanamamıştır. Birinin hayatı yaşarken imtihanları ne kadar ağır geçmişse ve o da çabasını, gayretini ne kadar sarf etmiş, Allah'ın rızasını gözetmiş, rabbim benden razı olsun diye sabretmiş, şükretmiş, sıkıntılara tahammül etmişse, kendisine yapılan kötülükleri affetmişse, mağfiret etmişse, insanlara rahmet etmiş, ikram etmişse o kadar kazanmıştır. Böyle biri büyük insan, Hz. İnsan, nefsine taviz vermeyen, her anda "rabbim ne der" diyen insandır.

Allah, mü'minleri anlatırken **"onlar varlıkta ve darlıkta infak ederler (ikram ederler). Kızdıklarında da öfkelerini (kızgınlıklarını) yutarlar"**[26] buyurur. Varlıkta infak etmeyi anladık, onlar bir de darlıkta infak ederler; çünkü onlar Allah'ın hesabını yapar ve nefislerine taviz vermezler. Bir sıkıntı yaşadıklarında da kızgınlıklarını yutarlar ve nefislerine göre davranmazlar.

[26] Âli İmran /34

Hepimiz Müslüman bir memlekette yaşıyoruz. Genel olarak baktığımızda görüyoruz ki biri trafikte hafif bir yanlış yaptığında öteki hemen el kol hareketi yapıyor. Neden bunu yapıyorsun, sana ne oluyor! Sen dağdan mı geldin, sen insan değil misin, karşındakine bakarken canavar mı görüyorsun, senin karşındaki Hz. İnsandır, Allah'ın kuludur, sen hiç yanlış yapmıyor musun, hiç dalgın olmuyor musun! Küçük bir yanlışın, dalgınlığın karşılığı böyle mi olmalıdır! Allah senden bunu mu istiyor, böyle mi yap buyuruyor! Senin rabbin yok mu!

Böyle yapanlar bir de kendilerini haklı görürler, "yol hakkı" derler. Hak bu değildir, hak Allah'tır. Allah senden neyi istiyorsa hak olan odur, yoksa hak nefsin istediği değildir! Sen nefsinin istediğini yapıyorsun!

Trafiği sadece örnek verdim, her konuda bu böyledir. Kulun, hakkın huzurunda olduğunu unutmaması, haklı olmak için de hakkın emrini yerine getirmesi gerekir. Allah nasıl yapılmasından razıysa kul olan öyle yapar.

Bir de manevi olarak hakkın sadece kendinde olduğunu görenler vardır. Böyleleri Allah'a giden yola sahip çıkarlar. Allah yolunda yürüyenleri tanımadan, bilmeden onlara saldırır ve "bunlar şöyle kötüdür, biz şöyle iyiyiz, en doğru yol bizim yolumuzdur" derler. Hâlbuki başkalarına niye saldırıyorsun! Kimse senin yolunu senden almamış, sen kendi yolunu yürü, neden başka yoldakilere karışıyorsun! Veya biri manevi olarak hiçbir yol yürümese bile yolun kenarında durmuşsa ona laf atma hakkına sahip misin! Ona yardım etmek istiyorsan en güzel söz neyse onu söyleyecek ve rabbinin yoluna hikmetle davet edeceksin! Yoksa köpek gibi havlamayacaksın! İşte, Allah'tan, haktan, insanlıktan mahrum kalan kişinin hâli böyledir, bir de

kendini bir şey zanneder. Evet, bir şey olduğu doğrudur, dilini çıkarıp solumasından insanlara havlamasından dolayı köpek olmuştur. Allah'ın güzelliği, rahmeti, muhabbeti, insanlar için nimet, ikram, af ve mağfiret olamamıştır. Böyle biri insanlığını kaybetmiştir.

Hayat baştan sona bir yolculuktur. Kiminle neyle muhatap olursak olalım, hangi işte olursak olalım bir yol yürüyoruz; yani rabbimize yürüyoruz. Yaşadığımız her şey bizim için rabbimize yürüme imkânıdır, dolayısıyla neyle karşılaşırsak karşılaşalım doğru yapmamız, rabbimizi unutmamamız, rabbimizin bütün varlıktaki tecellisini rabbimizin ismiyle okumamız ve rabbimizin üzerimizde tecelli eden güzelliğine şahid olup şehadet etmemiz lazım ve onun güzelliğini onun bize nefhettiği ruha teslim etmemiz lazım. Yoksa nefis canavarına teslim etmiş oluruz.

Evet, hayatı, imtihanı onun ismi ile okuyor, onun ismine okuyoruz. Her anda imtihanda olduğumuzu ve her anda rabbimizin rızasını kazanma imkânımız olduğunu okuyoruz. Bir an bile bunun dışında değildir. İster tek başımıza olalım, ister başkaları ile beraber olalım, ister bir işte, ister bir yolda olalım, ister yatarken, ister kalkarken, ister yemek yerken, bir şey içerken olsun ya da nefes alırken olsun hiç fark etmez her anda onunlayız. Her anımızda onun rızasını kazanma imkânı "rabbim ben senden razıyım. Sen güzel yapıyorsun. İmtihanlar bize ağır gelebilir, sıkıntı duyabiliriz; ama güzel yaptığından eminiz, buna iman etmişiz" deme imkânımız vardır.

İnşallah hep beraber böyle olacağız. Rabbimiz bizden razı olsun ki bize "ey itminana ermiş nefis! Sen rabbinden, rabbin de senden razı olmuş olarak rabbine dön, gir kullarımın arasına, gir

cennetime”[27] desin. Allah önce davet edip “rabbine dön, rabbine rücu et” buyuruyor. **İrciî ilâ rabbiki râdıyeten mardıyyeh:** “Sen ondan razı, o da senden razı (ve onun tecellisine mazhar olarak) dön rabbine (ve sana nefhedilen ruh ol).” Madem ki huzura gidiyoruz, her anda her yerde bizim ondan razı olmamız lazım ki o da bizden razı olsun ve bize “kulum” desin, “gir kullarımın arasına, gir cennetime” desin.

Allah bizi; kendini, varlığı, hayatı doğru okuyanlardan eylesin inşallah. Allah bizi nefsine ya da başkalarına göre yaşayanlardan eylemesin. Allah bizi “ey itminana ermiş nefis! Sen rabbinden rabbin de senden razı olmuş olarak rabbine dön, gir kullarımın arasına, gir cennetime” buyurduğu kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[27] Fecr /27-30

11.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle kendimizi varlığı, hayatı, varlığı, okumaya çalışıyorduk.

Yaratan rabbinin ismiyle okumayanlar haddini aşar, tuğyana düşer, şeytana uyar, azgınlık yapar.

Ikra' bismi rabbikellezî halak: "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlukatı) oku (anla, idrak et)!" **Halakal insâne min alak:** "(O) İnsanı alaktan (zahiren; bir kan pıhtısından, manen; alakasından ve sevgisinden) yarattı." **Ikra' ve rabbukel ekrem:** "Oku (anla, idrak et ki)! Senin rabbin ekremdir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)." En büyük kerem sahibidir, kuluna, yarattığı insana ikram eden, onu kerim kılan, mükerrem kılandır. **Ellezî alleme bil kalem:**[1] "O ki (kulluğu, insanın fıtratına kudret) kalemiyle (yazıp) öğretti (ve talim ettirdi)." İki türlü kâlem vardır, biri zahiri biri manevi kâlemdir. Mesela; birini dinlediğimizde onun söylediklerini hafızamıza yazarız ya da yazmasına müsaade ederiz. İşte bu, manevi kâlemdir, aynı şekilde Allah'ın gönüle vahyedip ona hakkı, hakikati bildirmesi de manevi kâlemle yazmasıdır.

Allah bir de zahiri olarak kâlemle yazmayı öğretmiştir. İnsan, mahlukat içinde Allah'ın kâlemle yazmayı öğrettiği tek varlıktır. **Allemel insâne mâ lem ya'lem:** "Allah, insana

[1] Alak /1-4

bilmediklerini talim etti (öğretti, onu eğitti).” Allah, insanı yaratırken insan hiçbir şey bilmiyordu.

Evet, Allah’ın ilmindeyken hiçbir şey bilmiyorduk. Peki, Allah bize neyi öğretmiş, talim etmiştir? Bunun cevabını da Allah beyan ediyor. **Ve alleme âdemel esmâe kullehâ:**[2] “Ve (Allah) Âdem’e (her biri bir Âdem olan insana) bütün isimleri öğretti.” İsimlerini talim ettirdi; yani Allah, Âdem’e (insana) hem tecelli edip öğretti hem de isimlerin onun üzerinde nasıl tecelli edeceğini ona bildirdi.

Kellâ: “Hayır!” İş sizin anladığınız gibi değil! **İnnel insâne le yatgâ:** “Muhakkak ki insan tuğyana düştü.” İnsan haddini aştı ve azdı. **En raâhustagnâ:**[3] “Kendini müstağni gördüğü için.” Kendini kendine yeterli gördüğü, Allah’a karşı ihtiyaçsız gördüğü, “ben yaparım, ben ederim, ben öğrenirim, ben kazanırım, ben biliyorum, ben akıllıyım” dediği için azdı. “Rabbim bana öğretir” demedi ya da “rabbim bana verir, ikram eder, beni korur, rahmet eder” demedi. Böyle biri rabbini unutmuştur, rabbini unuttuğu için de kendini kendine yeterli görmüştür. Böylelikle de “ben, bence, bana göre” deyip haddini aşmış, azgınlık yapmış, tuğyana, şeytanın iğvasına ve şeytanın verdiği vesvesenin peşine düşmüştür.

İnne ilâ rabbikerruc’â:[4] “Kesinlikle dönüş, rabbinedir (onun huzurunda bu azgınlığının hesabını verecektir).” Yani rabbinize döneceksiniz ve rabbiniz size verdiği bu nimetin, yaptığı ikramın, size öğretmesinin, talim ettirmesinin hesabını size bir bir soracak. Dönüşünüz onadır, onun huzuruna çıkacaksınız. Zaten hiç kimse

[2] Bakara /31
[3] Alak /4-7
[4] Alak /8

başka bir yere gidemez! Bu yüzden "hesabınızı doğru yapın" buyuruyor Allah.

Rabbimizin adına okumayınca tuğyana düşeriz, dolayısıyla rabbimizin adına her okumayışımızda, onun her hikmetini, muradını anlamayışımızda, onu her unutuşumuzda, kendimize göre her hesap yaparız ve böylelikle tuğyana düşer, haddimizi aşar, kaybederiz; çünkü bu, yaratan rabbimizi yok saymaktır.

Bilmemiz lazım ki onsuz hiçbir anımız yoktur. Her an onun huzurundayız, her an Allah bize nazar eder. Bunu unutunca kendimizi Allah'tan bağımsız bir varlık olarak kabul etmiş ve kendi kendimizi kendimize yeterli görmüş, kendimizi rabbimizden müstağni, bağımsız görmüş oluruz. Oysa ki bütün varlığımızda tecelli eden odur. O bizi yaratmıştır. O bizi varlıkta tutar, her şeyi o takdir eder, her konuda o hüküm verir, bizi imtihanlara tabi tutar. Bizim rabbimiz odur; o bizi eğitir, büyütür, yetiştirir, kulluğa; olmamız gereken yere bizi davet edip her türlü vesileyle o bizi kendine çeker.

Allah hadis-i kutside *"her şeyi insan için, insanı da kendim için yarattım"*[5] buyurmuştur. Hâl böyleyken Allah'ın kendisi için yarattığı kul olan insan kendisi için yaratılan birkaç şeye kapılır ve sahibini unutur. Allah "insanı kendim için yarattım" buyuruyor. Evet biz Allah içiniz; ama biz onun için olunca o da bizim için olmuş olur. Allah ayet-i kerimede **"rabbin sana verecek ve seni razı edecek"**[6] buyurmuştur. Bütün mesele doğru tercih yapabilmek, Allah'ın bizim için takdir ettiğini tercih edebilmektir.

Allah, kulu için neyi takdir etmiştir?

[5] İlm-ul Yakin, c.1, s.381
[6] Duhâ /5

Allah kulu için iman etmesini, kul olmasını, âbd olmasını, kendisine yakın olmasını, mukarrebun olmasını, veli olmasını, rabbini sevmesini, âşık olmasını, meleklerin secde ettiği varlık olmasını, Hz. İnsan olmasını, Allah'a yeryüzünde halife olmasını, kendisine ayna olmasını ve güzelliğinin kulu üzerinde görünmesini takdir etmiştir.

Kul, Allah için olunca Allah ona tecelli eder ve kul üzerinde Allah'ın güzelliği, El Esmau'l Husna'sı görünür; yani kul azim bir ahlâka sahip olmaya başlar. Âlemlere rahmet olan peygamberine tabi olduğu için kendine ve herkese rahmet olur. O kul artık ulaşabildiği her yere rahmettir; çünkü âlemlere rahmet olana tabi olmuş, iman etmiştir.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"sen azim bir ahlak üzeresin"**[7] buyurmuştur. Azim ahlak; Allah'ın isimlerinin kuldaki tecellisidir. Kul da peygamberine tabi olduğu için azim bir ahlaka sahip olmaya başlar, yapabildiği kadarıyla peygamberine yakın, Allah'a yakın, sevgili olmaya ve kendi peygamberine benzemeye başlar. Yoksa sadece dil ile "ben peygamberime iman ediyorum" demekle kimse iman etmiş olmaz. Kul, peygamberine ne kadar tabi oldu, uydu, ne kadar ona benzedi, onun iman ettiği gibi iman etti ve Allah'a teslim olduğu gibi teslim olduysa peygamberine ve Allah'a o kadar yakın olmuştur.

Biri bir mü'mine bakarken o kişi hakkında "bu benim peygamberine benziyor" demeli ve o mü'minden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kokusu gelmelidir. Bu koku manevi bir kokudur. Bakan, mü'minde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliğini görüp onun üzerinden hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmeli hem de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den

[7] Kâlem /4

dolayı mü'mini sevmelidir; çünkü mü'min, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ümmetindendir, onun aynasıdır ve ona tabi olmuştur.

Evet, kendimizi, her şeyi ve hayatı rabbimizin ismi ile okuyorduk. Allah ayet-i kerimede **"yerde, gökte ikisi arasında ne varsa hepsini insanın hizmetine verdim (insanın emrine amade kıldım)"** buyurmuştur. Her şey senin emrindedir, o yüzden hiçbirine takılma!

Allah, insanı kendisine âbd olsun, âşık olsun, rabbinin sevgisini isteyip onun peşinden koşsun ve sevgisini kazansın diye yaratmıştır; fakat birileri çıkıp "Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur" diyebilir. Doğrudur, Allah'ın hiçbir şeye, hiç kimseye ihtiyacı yoktur; ama Allah seviyor mu? -Seviyor. Gazab ediyor mu? -Ediyor. Küsüyor, darılıyor mu? -Küsüyor, darılıyor. Neden, ihtiyacı olduğu için mi? -Hayır. Kulu, rabbini kendi üzerinden anlasın ve tanısın diye. Daha iyi anlaşılması için bir örnek vereyim.

Mesela; anne, babalar kendi çocuklarını severler, çocuklarının büyümesini, kazanmasını, şerefli olmasını, itibarlı olmasını, mutlu olmasını, sevilmesini, en yüce makama gelmesini isterler. Peki, anne, babanın çocuklara ihtiyacı var mıdır? -Hayır, yoktur; ama çocuklarını severken onların iyiliklerini düşündükleri için onları böyle severler. İşte, Allah da kulunu düşündüğü için kendisine kul olmasını, âbd olmasını, rabbini sevmesini sever; yani Allah, kulunun imanını sever.

İman; Allah'ı her şeyden, canından da çok sevmektir. Peki, Allah'ın bu sevgiye ihtiyacı mı vardır? -Hayır, yoktur. Nasıl ki çocuğumuzu ona ihtiyacımız olmadığı hâlde seviyor, çocuğumuzun da bizi sevmesini istiyorsak aynı şekilde Allah da tabir-i caizse bir anne, babanın çocuklarını sevmesi ve

çocuklarından bu sevgiyi istemesi gibi kulunun kendisini sevmesini sever, kendisini sevmesini ister. Yoksa bir şeye ihtiyacı olduğu için değil! Kulunu o yaratmıştır, dolayısıyla kulunda sevdiği de kendi güzelliğidir.

Allah isimleriyle kuluna tecelli etmiş, ona kendinden varlık vermiş, Esmau'l Husna'sından vermiştir. Kul, Allah'ın kendisine verdiği esmayı Allah'ın emrettiği gibi kullanınca rabbine halife olur, Allah da onun halifeliğini sever.

Yoksa ne olur?

Allah iman etmeyenler, rabbini dinlemeyenler, rabbinin vahyinden yüz çevirenler için **"onlar hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağıdır"**[8] buyurmuştur. Böyle olanlar kaybetmiştir, rabbinin sevgisini kaybetmiştir, insanlığını kaybetmiştir.

Evet, işin özü, hakikati imandır; yani aşktır, rabbini her şeyden, canından bile çok sevmektir. **"De ki: Salatım (namazım, ibadetlerim) kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi olan Allah içindir"**[9] buyurdu Allah. İşte Allah bizden böyle bir kul olmamızı hayatı ve ölümü, ibadeti, kurbanı, kısacası her şeyi Allah için olan, Allah'ı her şeyden, canından bile çok seven, hayatını Allah yolunda, Allah'ın rızasını, sevgisini kazanma ve emrettiği gibi yapma yolunda harcayan, kurban eden, ölürken de Allah için ölen kul olmamızı ve nerede ölürsek ölelim bu ölümümüzün Allah için olmasını istiyor.

Her nefis mutlaka ölümü tadacaktır.[10] Peki, ölürken herkes öbür tarafa aynı şekilde mi gider? -Hayır! Biri için ölüm felakettir, dehşettir, öyle ki ölmemek için her şeyini verir; çünkü ölünce

[8] Furkan /44
[9] En'âm /162
[10] Ankebût /57

nereye gideceğini, kendisi için nasıl bir karşılamanın olacağını, rabbinin kendisini nasıl karşılayacağını bilmez, bu yüzden dehşeti yaşar. "acaba Allah bana azap eder mi, gazap eder mi, beni huzura alır mı veya beni kovar mı, beni kulu olarak kabul etmiş midir" der ve bunu bilmez. Şimdi böyle birinin ölümü Allah için olur mu? - Olmaz. Bu, daha nefsinin endişesindedir, daha nefsine ne yapılacağının hesabındadır, Allah ile hiçbir alakası yoktur, rabbini hiç tanımamış, rahman ve rahim olan, ilah olan, El Vedûd olan; kendisini seven rabbini tanımamıştır. Aynı şekilde kendini de Allah'a olan yakınlığını da Allah'ın kendisine olan yakınlığını da anlamamış, tadamamıştır.

Bir de Allah dostlarının vefatı vardır. Mesela; Mevlâna ölüm gecesi için "bu gece, benim düğün gecemdir" demiştir. Allah dostlarının hepsi böyledir, hepsi vefat ettikten sonra rabbine kavuşacağını, sahibine gideceğini bilir. Bu yüzden ölüm günleri en sevinçli günleridir. Hepsi rablerinin va'dine, vahyine, her ayetine iman etmiş, rabbine kul olmaya çalışmıştır, dolayısıyla kendi gönüllerindeki imanını, aşıklığını, rabbi için neler yapabileceğini, hayatlarının ve ölümlerinin Allah için olması gerektiğini bilirler. Hepsi böyle yaşamıştır, böyle de ölürler; yani o anda canlarını Allah'a kurban ederler.

Normalde bütün insanların ruhlarını melekler alır. Allah bunun için melekleri vazifelendirmiştir.[11] Azrail (a.s.) da o ruhları huzura çıkarır, tabi, onunla beraber de melekler vardır; fakat Allah kendisini sevenlerin ruhunu alırken meleklerine bırakmaz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak *"Allah kendisini sevenlerin ruhunu alırken cemalini gösteren bir perdeyi aralar. Ruh da rabbine âşık olduğu için hemen bedeninden ayrılıp kendini*

[11] En'âm /61

ona (Allah'ın cemaline) doğru çeker ve kul vefat eder. Öyle ki kulun vefat ettiğinden haberi bile olmaz" buyurmuştur. Ruh bedenden ayrılmıştır; ama haberi bile yoktur. Kul o sırada manevi bir hâl içinde olduğunu zanneder. Oysa ki ruhun bedenden ayrılması çok şiddetli bir şeydir. Kul o anda kurban olur. Eğer Allah bu perdeyi âşık olmayan birine açsa o da korkudan ölür; çünkü o kişi rabbini tanımıyor, rabbinden nasıl bir muamele göreceğini bilmiyor, hayatı yaşarken rabbi ile hemhâl olmamış, sohbetini onunla yapmamış, onunla konuşmamış, onu ciddiye almamış, bulunduğu yerde Allah'ın rızasının hesabını yapmamış "rabbim benden ne istiyor, ne yapmam gerekir" dememiştir.

Hayatını Allah'ın rızasının hesabını yaparak yaşayan bir kul ölüm anında da "rabbim benden ne istiyor?" der ve Allah ona "gel" deyince Allah'ın emrine hemen icabet eder. Onun ölümü Allah içindir, Allah'ın emri iledir. Ötekinin ölümü de Allah'ın emriyledir; ama ölürken korkarak, endişe ederek, başına ne geleceğini, nereye gideceğini bilmeyerek ölür.

Allah dostlarının ölümü, vefatı sadece bir formaliteden ibarettir; çünkü zaten hayattayken Allah onları huzuru almış, onlar da tekrar tekrar ölmüşlerdir. Bu yüzden hepsi vefat ederken nereye gideceklerini bilirler; çünkü daha önce rahman ve rahim olan rablerinin huzuruna çıktıkları için vefat ettiklerinde de huzurda nasıl karşılanacaklarını bilirler.

Allah'ın, kulunu yaratmasında bir muradı vardır. Allah ayet-i kerimede **"senden önce hiçbir resul yoktur ki (onları gönderdiğimizde) onlara şöyle vahyetmemiş olalım; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve sadece Allah'a âbd olun"**[12] buyurmuştur. İki şey; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın; yani "lâ

[12] Enbiyâ /25

ilahe illallah" deyin Bir de yalnız bana âbd olun; "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" deyin. Allah'ın bütün peygamberlere vahyettiği budur, kulu üzerindeki muradı budur.

Evet, Allah, bana hiçbir şeyi şirk koşmayın, buyurdu. Hiçbir şeyi Allah'a şirk koşmamayı nasıl anlamamız gerekir?

Sevgide hiçbir şeyi bana şirk koşma! Hiçbir şeyi beni sever gibi sevemezsin, seversen müşrik olursun. **"İnsanlardan öylesi var ki Allah'ı sever gibi başkalarını, başka şeyleri severler oysaki mü'minlerin Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir"**[13] buyurdu Allah**.** Çok şiddetli muhabbet aşk demektir. Sen Allah'a âşık olmayınca şirkten kurtulamazsın, başkalarını, başka şeyleri, Allah'ı sever gibi sevmekten kurtulamazsın! Gönül boşluk kabul etmediği için ya gönlünü Allah'ın sevgisi ile doldurursun ya da gönlünü başka sevgiler kaplar.

Bir de hayatı yaşarken onun ismi ile okumadığımız hiçbir bilgi hak değildir, doğru değildir. İstisnasız hepsi yanlıştır. Allah'a göre terstir ve bizi başka tarafa sürükler; çünkü aklımızı, gönlümüzü yanlış bir bilgi ile, vesvese ile, zanla ve vehimle doldurmuş oluruz. Hakkı söylen bir tek Allah'tır. Bu yüzden her şeyi Allah'a göre anlamamız, onun ismine, onun bize okuttuğu, anlattığı gibi öğrenmemiz gerekir. Öyle ki vehimden, zandan ve şeytanın verdiği vesveseden kurtulmuş olalım. Bununla beraber hakkı, hakikati olduğu gibi anlayıp görelim, şahid olup şehadet edebilelim.

Allah ayet-i kerimede **"kullarım sana benden sorarlarsa; ben yakınım, bana dua edenin (beni davet edenin) duasına (davetine) icabet ederim. O hâlde onlar da benim davetime**

[13] Bakara /165

icabet etsinler, bana iman etsinler ki rüştlerine ulaşsınlar"[14] buyurur. Allah'ın davetine icabet; Allah'a iman etmektir; yani Allah'ı sevmektir, Allah'ın sevdiği gibi yapıp onun sevgisini kazanmaktır. Bir de iman ederken Allah'tan bağımsız bir varlık olarak değil Allah ile iman etmemiz gerekir; çünkü Allah okuduğumuz bu ayette **vel yu'minû bî:** "Bana, benimle iman etsinler" buyurdu.

Yani "kendini benden bağımsız bir varlık olarak görme! Hayy ve kayyum olan; seni varlıkta tutan, diri tutan, senin hakkındaki hükmü veren, takdiri yapan benim. El Fââl olan, her an bir şe'ende olan, sana her an muamelede bulunan benim. Ben âlemlerin rabbiyim ve senin rabbinim. Seni terbiye eden, eğiten, büyüten, sana öğreten, okutan, talim ettiren benim. Benden başka tarafa dönme! Gönlün imanla, benim sevgimle dolsun" buyurdu Allah. Bu durumda bize de düşen; ona onunla iman etmektir.

Peki, ona onunla nasıl iman edeceğiz?

Kendimizi kendimize ait bir varlık olarak görmeyerek iman edeceğiz. Biz Allah'a aidiz. Zaten "innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn"[15] bu demektir. Hepimiz Allah'a aidiz, ondan geldik, dönüşümüz de onadır. "Kendini bana ait gör, senin dönüşün banadır, bana geleceksin. Kendini benden ayrı, bağımsız bir varlık olarak görme!" buyuruyor Allah.

Hepimiz mecburi bir dönüşle zaten Allah'a gideceğiz; ama Allah "mecburi dönüş zamanı gelmeden kendi iradenle bana gel, bana dön" buyurdu.

[14] Bakara /186
[15] Bakara /156

İnsan, sevdiğini, âşık olduğunu unutmaz, her anda onunla olmak ister. Hatta onun gönlünde öyle bir aşk tecelli eder ki o aşk artık kendisine ait değildir, tamamen maşukuna aittir. Bu yüzden kulun da "ben Allah'ı seviyorum" demek yerine "Allah beni seviyor" deyip rabbinin kendisini sevdiğini kendi gönlünde tatması ve "Allah beni seviyor, o sevmeseydi zaten beni yaratmazdı, kendine halife kılmazdı, melekleri bana secde ettirmezdi. Bana sen benim yeryüzündeki halifemsin, benim velimsin, mukarrebunsun, bana en yakın olansın, demezdi. Bana hitap etmezdi, benimle konuşmazdı, beni kendisini sevmeye davet etmez, sana olan sevgime karşılık ver, buyurmazdı" demesi gerekir.

Bu yüzden öncelikle kulun kendi gönlünde Allah'ın sevgisini anlaması, onun sevgisini tatması lazım. Yoksa "ben onu seviyorum" demek yetmez. Evet, seviyorsun; ama niçin seviyorsun, bu sevginin mutlaka bir sebebi vardır. Acaba Allah'ı severken nefsin için mi, nimetleri için mi, azabından korktuğun için mi seviyorsun! Yoksa seni sevip yarattığı için mi seviyorsun!

Eğer "rabbim beni seviyor" deyip onun sevgisini gönlünde tadıyorsan bu sevgin hakikidir, aşktır, her şeyi onun uğruna kurban edebileceğin bir imandır.

Seven Allah'tır, Allah'ın sevgisi senin gönlüne de tecelli edince sen kendi gönlünde onun sevgisini hazır bulursun, böylelikle onu sevdiğini zannedersin. Oysaki seni seven Allah'tır. Peki, Allah'ın sevgisi neye karşılık olarak sana tecelli etmiştir? - Çünkü sen hayatını yaşarken Allah neyi seviyorsa öyle yapmaya çalışmışsındır.

Bir de Allah her neyi emretmişse onu sever; yani Allah senin üzerinde emrinin gerçekleşmesini sever. Sen de Allah'ın emrine göre yaşadığın için Allah sana sevgisiyle tecelli eder.

Örnek vermek gerekirse; Allah "namaz kıl" diye emretmiştir, dolayısıyla senin namaz kılmanı sever ve namaz kıldığın için seni sever. Aynı şekilde "beni zikret, beni tesbih et, bana hamd et, beni tekbir et, tevhid et. İyilik yap, güzellik yap, infak et, sadaka ver, zekât ver, oruç tut. İnsanlara muamele ederken en güzel söz neyse onu söyle, hikmetle rabbinin yoluna davet et. İnsanlara hidâyet ol, rahmet ol, nimet ol, ikram ol" buyurmuştur. Sen de böyle yaptıkça Allah'ın sevgisini kazanır, onun sevgisine layık olursun. Allah seni sever ve sen Allah'ın sevgisini kendi gönlünde hazır bulursun.

Bir de Allah sana ruhundan nefhetmiştir. Sen Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi her yapışında, yanlış yapmamak için kendini her koruyuşunda, ruhunun üzerindeki perde aralanır ve Allah'ın sevgisi sana tecelli eder. Sen de bu sevgiyi gönlünde hazır bulursun. Zaten aşk sende, muhabbet sende, Allah'ın tecellisi sendedir. Kimse kimseye dışardan bir şey veremez. Allah her şeyi sana vermiştir, vermediği hiçbir şey yoktur! Bütün âlemler sendedir; yer de, gök de, arş da, kürsü de sendedir.

Bize düşen; aradaki perdeleri kaldırmaktır, gönlümüzde rabbimizden başka bir şeyin kalmamasıdır ve "ben de senden başka bir şey kalmasın ya rabbi! Senin sevginden, yakınlığından, rızandan başka gönlümde bir şey kalmasın. Ben sana aidim. Senden geldim, dönüşüm sanadır. Sana rücu ediyorum, sana geliyorum, senden başka tarafa dönmek istemiyorum. Sadece seni zikretmek, seni tesbih etmek, sana hamd etmek, seni övmek, seni tekbir etmek istiyorum. Senden başka büyük, ekber

bilmiyorum. Ekber olan sensin. Senden başka ilah yoktur, sevilen yoktur, tapılacak, âbd olunacak yoktur, mabud yoktur. Ben senin istediğin gibi olmayı, muradının üzerimde gerçekleşmesini istiyorum" demektir.

Bütün gönlümüzle rabbimize dönüp onu isteyince bunun karşılığında ne kazanırız?

Allah duamızı kabul eder ve bizi kendine çeker. Allah ayet-i kerimede **"Allah dilediğini (kendisini isteyeni) zatına seçer"**[16] buyurmuştur. Allah'ın zatına seçmesi böyledir. Sen rabbini tercih edince Allah'a ait, onun zatına ait olursun; çünkü onu istedin. **"Eğer duanız olmasaydı Allah size neden değer versin"**[17] buyurdu ya Allah, işte herkesin değeri, kıymeti de duasına, isteğine göredir.

İnsan neyi istiyorsa Allah katındaki değeri, kıymeti de ona göredir. Biri dünyayı mı istiyor, değeri dünya kadardır. Bir makam, mevki mi istiyor, değeri o kadardır. Ekmek mi, kibirlenmek mi, büyüklenmek mi ya da insanların sevgisini mi istiyor, değeri de şerefi de o kadardır.

Biri de rabbini istiyorsa ona paha biçilemez; çünkü ona Allah tecelli etmiştir. O kul değerini, şerefini Allah'tan almıştır, dolayısıyla onun kıymeti de değeri de buna göredir. Bu yüzden herkes ne istediğine, duasının ne olduğuna baksın, bakmalıdır.

Hayat bir imtihandır. Biz rabbimizi isterken elbette bizi başka bir tarafa çekmek isteyenler olacaktır. Biri "para iste" diyecek. Öteki "dünyayı iste" diyecek. Başkası "şunları istemen lazım, senin için gereklidir, olmazsa olmazdır" diyecek. Kısacası herkes farklı bir şey istememizi söyleyecek; ama her ne olursa

[16] Şûra /13
[17] Furkân /77

olsun bizim gönlümüzü sabit tutmamız lazım. Kimler ne istiyorsa onların olsun; ama hiç kimse bizi rabbimizden ayırmasın, rabbimizi istemekten vazgeçirmesin. Bize "tamam ben rabbimi bıraktım, sizin taptığınıza ben de tapıyorum" dedirtmesin.

Tam tersine nerde olursak olalım "ben Allah'ın kuluyum. Ben rabbimi tercih ettim, rabbimi seçtim, ebedi hayatımı tercih ettim. Hayat bir imtihandır. Hayatımı yaşarken rabbim benim için neyi takdir ederse, ben de rabbimin emrettiği, sevdiği gibi yaparım. Nimet verince şükreder, hamd ederim, musibet verince, sıkıntı gelince sabreder, boyun bükerim, rabbime itiraz etmem, isyan etmem, feryad etmem, onu hesaba çekmem, Allah hakkında su-i zanda bulunmam, 'bu böyle değil de şöyle olsaydı, daha iyi olurdu' demem. O en güzelidir, tek güzeldir" diyelim.

Eğer Allah, kuluna perdeleri açarsa kulun şahid olacağı şey; Allah'ın her şeyi yerli yerinde yaptığıdır, herkese en güzel şekilde muamele ettiğidir. Allah perdeyi açınca kul, Allah'ın her bir kuluna rahmetiyle, muhabbetiyle kazansın diye rabbi olarak muamele ettiğine şahid olur, şehadet eder.

Allah, her bir kuluna kazansın diye muamele eder; ama kul, rabbinden kaçar, rabbinin rahmetini, mağfiretini, nimetini, ikramını görmek istemez, kendine göre kararlar, hükümler verir ve rabbinin hükmünü yok sayar, böylelikle de kendine zulmetmiş olur.

Allah ayet-i kerimede buyurur. **"(Kıyamet günü) kaybedenlere kitapları verilir ve onlara 'al, kitabını oku, bugün hesap sorucu olarak sen kendine yetersin (kendi hesabını kendin gör)' denilir."**[18] Yani "bak, ben sana nasıl muamelede bulunmuşum, kazanasın diye senin için neler yapmışım! Bir de sen

[18] İsrâ /13-14

neler yapmışsın. Ben seni nasıl sevmiş, nasıl davet etmişim, seni temizlemek için nasıl imtihanlara tabi tutmuşum, bir de kendi isyanına, itirazına, rabbin hakkındaki su-i zanına bak! Ben sana kazanasın, onunla benim sevdiğim gibi yapasın diye ikramda bulunmuşum, sen ise verdiklerimle sevdiğim gibi yapmak yerine sana verdiklerime tapmışsın, kul olmuşsun, onunla kibirlenmiş, büyüklenmişsin! Onunla kendini, nefsini bana şirk koşmuşsun. Al, hesabını kendin gör."[19] Onlar da hesaplarını görürler ve kendi kendilerine zulmettiklerini anlarlar. Hakikati anlarlar; ama iş işten geçmiştir.

İş işten geçmeden burada anlamamız gerekir. Eğer anlamıyorsak bilelim ki anlamak istemediğimiz, rabbimizin ismi ile okumadığımız, okumak istemediğimiz, kendimizi, varlığı, hayatı, imtihanları kendi adımıza, nefsimizin adına ya da başkalarının adına okuduğumuz içindir.

Hiç kimsenin kimseden üstünlüğü yoktur. Hepimiz sadece kuluz. Kulluktan daha büyük bir makam, daha büyük bir şeref, daha büyük bir nimet, daha büyük bir ikram da yoktur. En yüksek makam; âbdiyet makamı, Allah'a âşıklık makamıdır. Her bir insan, rabbini farklı farklı, başka başka sever; yani herkesin kendine ait bir âşıklık hâli vardır. Bu yüzden kul ile Allah arasına girilmez.

Nasıl ki nimetleri birbirimize ikram ediyorsak aynı şekilde aşkı da, marifeti de, hikmeti de ikram etmemiz gerekir. Biz ikram ettikçe Allah onu arttırır, kemale erdirir. Bu yüzden her ikram edişimizde kazanırız. Mü'min; Allah'ı her şeyden, canından da çok seven, bununla beraber Allah için sevendir. Bu sevgisini her türlü fedakarlıkla ispatlamaya çalışandır, sevgisinin gereğini yapandır.

[19] İsrâ /14

Her şey kazanmamız, imanımızın gereğini fedakarlıkla ispat etmemiz için bir vesiledir, imtihandır. Allah bizi dünyaya gönderip bizi birbirimizle muhatap etmiştir ve "haydi, birbirinize rahmet olun kazanın, nimet olun kazanın, hikmet olun, hidâyet olun, aşk olun, muhabbet olun, kardeş olun, birbirinize ikram edin kazanın" deyip hepimizi imtihana tabi tutmuştur.

Bu âleme almaya değil vermeye, ikram etmeye gelmişiz. Almaya, toplamaya çalışanlar için Allah **"malı, altınları, gümüşleri biriktirip harcamayanlar, infak etmeyenler onunla ahiretini kazanmayanlar var ya topladıklarıyla ahirette onlara azap edilir. (Topladıkları altınlar) Ateşte kızdırılır ve yanları, sırtları, alınları onlarla dağlanır. Onlara 'işte, kendiniz için topladığınız' denir"**[20] buyurmuştur. "Ben sana, sen orada misafirsin, seni imtihana tabi tutuyorum. Sana verdiklerimle ebedi hayatını kazan demedim mi? -Dedim. Sen ne yaptın? -Sana verdiklerime sahip çıkmaya çalıştın, bana güvenmedin" buyurdu Allah.

Allah'tan başka tarafa döndüğümüz, rabbimizin adına okumadığımız, rabbimizin ismini, isimlerini okuyamadığımız her anımız için istiğfar ediyor, tövbe ediyoruz. Hayatı yaşarken, bize imtihanlar; musibetler, belalar, nimetler, ikramlar geldiğinde onları rabbimizden bilmediğimiz, anlamadığımız her anımız için istiğfar ediyor, tövbe ediyoruz. "Allah" diyemediğimiz, demediğimiz, Allah'ın hesabını yapmadığımız, "bence, bana göre" deyip kendi nefsimizi Allah'ın önüne koyduğumuz her anımız için tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz. Rabbimiz tövbemizi, istiğfarımızı kabul etsin ve bizi mağfiret etsin inşallah.

Nefsimizi her varlıktan daha aşağı biliyoruz; çünkü bizi cehenneme sürükleyen, şeytanla iş birliği yapan, ilahlık iddia eden

[20] Tevbe /34-35

kendi nefsimizdir. Allah müşrikler için **"onlar putlara tapmıyorlar, kendi nefislerine tapıyorlar"**[21] buyurmuştu. Bu yüzden ya Allah'a ya da kendi nefsine taparsın. Kendi nefsine tapmak puta tapmaktan daha beter, daha çirkin, daha kötüdür.

Kendi acziyetini, kulluğunu, zayıflığını, Allah'a bütünüyle muhtaç olduğunu bildiğin hâlde nefsini nasıl ilah ediniyorsun! Nasıl "bence, bana göre" diyorsun! Tabir-i caizse rabbine nasıl kafa tutuyor "ben daha iyi biliyorum, şunun şöyle olması daha iyidir, daha hayırlıdır, daha güzeldir" diyebiliyorsun! Rabbinin emrini nasıl dinlemiyor, rabbinin davetine icabet etmiyor, ona koşmuyor, hayırda yarışmıyorsun! Allah'ın hükmü ortadayken nefsin "bence, bana göre" mi diyor! Sen nefsinin hesabını nefsin de senin hesabını mı yapıyor! Hâlbuki sen bırak, Allah senin hesabını yapar! Senin sahibin Allah'tır, rabbin Allah'tır.

Bu yüzden "bence, bana göre" deyip nefsimize uyduğumuz her anımız için tövbe ediyor, istiğfar ediyoruz. Sadece rabbimize dönüyor ve rabbimizi, onun rızasını, dostluğunu, yakınlığını, cemalini, ona kul olmayı istiyoruz. Bundan başka bir derdimiz yoktur, bir isteğimiz yoktur. Sadece rabbimizin bizden istediği gibi olmayı istiyoruz. Rabbimizin bizim üzerimizdeki muradı neyse onun gerçekleşmesini istiyoruz. Bunun gerçekleşmesi için de nefsimize taviz vermiyoruz, vermeyeceğiz inşallah.

Allah bizi kendisinden razı olduğu, Allah ile Allah'ın zikri ile mutmain olan, "kulum" dediği insanlardan eylesin inşallah. Allah bizi "ben, bence, bana göre" diyenlerden eylemesin. Allah bizi hayatı yaşarken sadece rabbinin rızasının, emrinin hesabını yapanlardan ve muradının üzerinde gerçekleştiği kullarından eylesin inşallah.

[21] Kassas /63, Necm/23

Allah hepinizden razı olsun.

12.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk.

Ikra' bismi rabbikellezî halak:[1] "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlukatı) oku (anla, idrak et)!" Biz de her şeyi onun ismiyle okumaya, bütün varlıkta, olaylarda, meselelerde onun ismini okumaya çalışıyorduk; çünkü onun ismini okumadan hiçbir şeyi doğru anlamış olmayız.

Manevi hâlimizi de onun ismiyle okumamız gerekir. Bu sohbetimizde manevi hâlimizi, manevi yolculuğu rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah ayet-i kerimede **"Kıyamet günü nefsini temizlemiş olarak gelenler kurtuluşa (saadete erer)."**[2] Rabbimiz bizi kendine davet ediyor ve "nefsini tezkiye et, temizlen" buyuruyor. Eğer Kıyamet günü nefsini tezkiye edenler saadete eriyorsa bu durumda nefsini temizlememiş olarak gidenler için kurtuluş yok, saadet yok demektir.

"Ancak selim bir kalp ile gelenler kurtuluşa erer."[3] Selim bir kalp, Allah ile selamete ermiş, Allah'ın selamını almış bir kalp ile gelenler kurtuluşa erer. Selamete ermiş bir kalbin sahibi

[1] Alak /1
[2] Şems /9
[3] Şuarâ /89

selamettedir. Aynı şekilde onunla beraber olan herkes onun dilinden, elinden, gönlünden selamettedir, dolayısıyla böyle birinden sadece hayr beklenir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Müslüman; insanların elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir"*[4] buyurmuştur. Yani insanlar Müslümanın elinden ve dilinden selamettedir. Mü'min ise insanların kendisinden emin olmasının yanında bir de *"insanların elinden ve dilinden fayda beklediği kimsedir"*[5] buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Yani mü'min, dara, sıkıntıya düşen birinin kendisi hakkında "o bana mutlaka yardım eder" dediği kimsedir. Bu ikisi birbirinden farklıdır. Mü'min; hem Müslüman hem muttaki hem de muhsindir; yani hayatı yaşarken sürekli güzellik yapar.

İnsanlar dıştan bakıldığında birbirine benzerler. Geçen sohbetlerimizde söylemiştim. Allah iki denizi anlatır. Birinin suyu tatlı, diğerinin suyu acıdır. Birini içince nimet olur, gıda olur, susuzluğu, harareti giderir. Öteki ise tuzludur, insanlar ondan içtikçe harareti artar, bu da insanın ölümüne neden olur. Bu iki denizin arasında suyun birbirlerine karışmasını engelleyen bir perde vardır.

İnsanlar da bu şekilde; iman edenler ve iman etmeyenler olarak iki kısımdır. İman edenlerin içi tatlıdır, manevi hâlleri insanlara huzur verir, ondan fayda, ikram, muhabbet, rahmet beklenir. Ötekinin ise içi acıdır, tehlikelidir, ondan da insanın kendini koruması gerekir. Bu yüzden âlimlerimiz *"insanlar üç kısımdır. Bir kısmı manevi olarak nimet gibidir, mümkün mertebe onlarla beraber olmak, onlardan istifade etmek lazım. Bir kısmı*

[4] Buhârî, Îman 4, 5, Rikak 26; Müslim, Îman 64-65
[5] Tırmızî, İman, 12

ilaç gibidir, mecbur kaldıkça onlarla muhatap olmak, beraber olmak lazım. Bir kısmı ise mikrop gibidir. Büyük bir çaba, gayretle onlardan uzak durmak lazım. Öyle ki onların mikropları bize de bulaşmasın" demişlerdir.

Üç kısım insan, zahiri olarak bakılınca aynı gibi görünürler; ama içleri bambaşkadır.

Hiç kimse tek başına bu manevi yolu yürüyüp nefsini tezkiye edemez, nefsinden, benliğinden, bencilliğinden, kibrinden, riyasından, hasedinden, dünyaya tapmaktan, dünyalığa kul olmaktan kurtulup Allah'a kul olamaz. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"size Allah'ın ayetlerini okusun (beyan etsin), kitabı ve hikmeti öğretsin, nefislerinizi tezkiye etsin ve size bilmediklerinizi öğretsin diye bir resul gönderdik"**[6] buyurmuştur. Demek ki bunların hepsini öğrenebilmek, anlayabilmek için bir muallime ihtiyaç varmış! Yaratan yarattığını bilmez mi,[7] buyurdu Allah. Yaratan yarattığını biliyor ve hükmü de ona göre veriyor.

Hâl böyleyken biri çıkıp "hayır, bir muallime gerek yoktur, ben kendi kendime okur, anlar, nefsimi tezkiye eder, bilmediklerimi de öğrenirim" derse ne demiş olur?

"Allah bu işi bilmiyor. Allah yanlış söyledi" demiş olur. Şimdi böyle birinin herhangi bir şey kazanması, hakkı, hakikati öğrenmesi, nefsini tezkiye etmesi, rabbinin ayetlerini anlaması mümkün müdür! Hayır, mümkün değildir; çünkü böyle söyleyen biri rabbine ters düşmüştür, dolayısıyla Kur'an ona kapanmış, yol ona kapanmıştır, aslında yolu o kendi kendine kapatmıştır. Eğer Allah **"takva sahibi olun (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu**

[6] Bakara /151
[7] Mülk /14

bilip yerine getirmeye çalışın) ve sadıklarla beraber olun"[8] buyurduysa bilmemiz lazım ki sadıklarla beraber olunca sadık olma imkânımız olur; çünkü sadakati onlardan öğreniriz. Onlar bizim için örnektir, Allah'ın bize ikramıdır.

Sadıklarla beraber olma imkânımız ne kadar çok varsa o kadar çok kazanma imkânımız vardır. Sadıklarla beraber olma imkânımız ne kadar azsa kazanmamız da o kadar zorlaşır. Bir de eğer Allah bize sadıklarla beraber olma imkânı verdiğinde "ben bana yeterim" dersek o zaman okuduğumuz ilk ayetlerdeki "insan kendini kendine yeterli görüp azar"[9] ayetinin muhatabı oluruz. Kendimizi müstağni gördüğümüz için iğvaya, şeytanın tuzağına düşeriz ve haddimizi aşıp kaybederiz.

Rabbimize karşı sonuna kadar tevazu sahibi olmamız, Allah'ın ayetlerini dinlerken "acaba Allah burada ne demek istedi" deyip tefekkür etmemiz, rabbimizin ne dediğini fikir beyan etmeden anlamaya, ona iman etmeye ve Allah'ın vahyine teslim olmaya çalışmamız gerekir. Rabbimizin vahyinin dışında bir fikrimiz varsa onu da temizlememiz lazım. Allah'ın vahyine uymayan her fikir vehimdir, zandır, şeytanın verdiği vesvesedir. Ona asla hak denmez, hakikat denmez. Denirse o her kimin sözü, zannı, kimin verdiği vesvese olursa olsun o söz sahibi Allah'ın yerine konulmuş olur.

Kul ile Allah arasındaki perdelerin kalkabilmesi için bir tek "Allah" demek, "rabbim ne buyurmuşsa o doğrudur, o haktır, o güzeldir" demek yeterlidir. Peki, baktığımızda Müslümanlar, iman edenler böyle söylüyor mu?

[8] Tevbe /119
[9] Alak /6-7

Evet, hepsi böyle söylüyor; ama böyle söylemek başka, buna iman etmek başka bir şeydir. Hepimiz görüyoruz, genel olarak herkes böyle söyler; ama bunun gereğini yapmaz, yapamaz. Aksine söylediklerinin tam tersini yapar. Şimdi onlara sadık denir mi? -Hayır. Mü'min denir mi? -Yine hayır. Bunun yerine münafık; yani iki yüzlü, içi başka, dışı başka olan denir. Böylelerinin söyledikleri başka, içleri başka bir şey söyler ve söylediklerine değil içlerindekine uyar, tabi olurlar.

Allah ayetlerinde sıkça "dini yalanlayanlar" buyurur. Örnek; **E raeytellezî yukezzibu bid dîn:** "(Resulüm! O, herkesin ve her şeyin kendisine verilenlerden hesaba çekileceği) Dini (din gününü) yalanlayan kimseyi gördün mü?" **Fe zâlikellezî yedu'ul yetîm:** "İşte o, yetimi (ve dayanağını kaybetmiş kimseleri) itip kakar." **Ve lâ yahuddu alâ taâmil miskîn:** "Yoksulu (doyurmaz ve) doyurmaya da teşvik etmez." **Fe veylun lil musallîn:** "Yazıklar olsun (şu) namaz kılıp ibadet edenlere." **Ellezîne hum an salâtihim sâhûn:** "Ki onlar, namazlarından (ve ibadetlerinden) gâfildirler (ona ihtimam göstermezler)." **Ellezîne hum yurâûn:** Onlar (iman etmediklerinden dolayı ibadetleriyle sadece) gösteriş yaparlar." **Ve yemneûnel mâûn:**[10] "Bir de onlar, (insanlara yapılan) en ufak bir yardıma (bile) mani olurlar."

Dini yalanlayanı gördün mü? Onlar namazlarından habersizdir, namazlarında sevhederler. Namaz kılarlar; ama huzurda değillerdir, sadece eğilip kalkarlar. Namazlarından habersizdirler, gösteriş yaparlar, dışarıdan namaz kılar gibi, mü'min gibi, Müslüman gibi görünürler; ama Allah'ın dinini yalanlamışlardır, buyurdu Allah. Evet, dışarıdaki tavırlarıyla Müslüman gibi görünürler; fakat içlerinde yalanlama vardır.

[10] Mâûn /1-7

Bir, Allah'ın ayetlerini hem dilleriyle hem de kalpleriyle inkâr edip yalanlayanlar; yani kâfirler, bir de dilleriyle kabul edip kalpleriyle yalanlayan münafıklar vardır. Yalanlamanın daha iyi anlaşılması için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir örnek vereyim.

Sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Yalanlama nasıldır? Hiçbirimiz Allah'ın ayetlerini inkâr etmiyoruz, acaba yalanlıyor muyuz, yalanlamıyor muyuz?"* diye sorarlar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de herkesin anlayacağı şekilde bir örnek verir. *"Şimdi pazardayız (demek ki o sırada pazardalarmış) desem ki şu dağın arkasında bir ordunun buraya yetişmek üzere olduğunu gördüm. Burayı hemen terk etmezseniz ordu hepinizi öldürür. Bana gerçekten inananlar ne yapar? -Hemen tezgahlarını toplayıp burayı terk ederler. İşte, bunlar mü'mindir, benim sözüme inanıp iman etmişlerdir. Bir kısmı da inkâr edip 'yalan, böyle bir şey yok!' der. Bunlar da zaten kâfirdir. Bir kısmı da benim dediklerime 'doğru söylüyor' der; ama yerinden kımıldamaz, gereken tedbiri almaz, sadece diliyle benim söylediğimi kabul ederler. İşte, bunlar da yalancıdır, münafıktır.*

Allah'ın vahyini açıktan yalanlayan kâfirlerle, gizliden yalanlayan münafıklar aynı konumdadır. Hatta yalanlayan münafıklar kâfirlerden daha tehlikelidir; çünkü insanlar onların dış görünüşlerine, konuşmalarına, tavırlarına baktığında onları mü'min, Müslüman zanneder, onlara güvenir ve mü'min muamelesi yaparlar.

Allah yolu nasıl gösterdiyse önce iman etmek sonra Allah'ın gösterdiği yolda, sırat-el mustakim de yürümek lazım. İnşallah hep beraber yoldayız, yürüyoruz; ama Allah'ın hiçbir ayetini inkâr

etmeden, yalanlamadan, Allah'ın ayetlerini anlamaya çalışarak yürümemiz gerekir.

Mesela; Allah "sabah akşam onu tesbih edin."[11] Rabbini tekbir et, tevhid et, rabbine hamd et, şükret.[12] Musibetler karşısında sabret.[13] Yeryüzünde (gerçekleşen) ve sizin başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan önce, (o) bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da yazılmış) olmasın. Muhakkak ki bu, Allah'a göre kolaydır. (Allah) Elinizden gidene üzülmeyesiniz ve size verdiğiyle (nimetlerle) de şımarmayasınız diye (böyle yapar)"[14] buyurdu. Yani şımarıklık yapmayasınız, "bunları ben kazandım" demeyesiniz. Bu durumda acaba baktığımızda bu ayetleri yaşayan ne kadar mü'min görebiliriz!

Bütün mü'minler bu ayetleri tasdik eder ve her ayeti kabul ederler; ama ayetlere iman etmemişlerdir. Bilgileri vardır; ama bu bilgileri kendilerinde imana dönüşmemiştir, dolayısıyla amele, ahlaka da dönüşemez.

Vuslat yolcusu rabbine giderken her bir ayete tek tek iman eder. "İşittim ve itaat ettim, rabbim böyle buyurduysa o zaman doğru olan budur" deyip rabbine boyun büker; çünkü o ayete iman edince gönlü hemen ona göre değişir. Şeytan arada bir ona vesvese verse de hemen euzu besmele çekerek, "estağfurullah" der. "Bu nereden gönlüme geldi, hâşâ" der ve şeytandan Allah'a sığınır; çünkü vesveseye uyar, tabi olur, vesveseyi gönlüne alıp onunla meşgul olursa o ayete olan imanını kaybedeceğini bilir.

Vuslat yolcusunda asla tereddüt olmaz. Vuslat yolcusu asla "belki" demez, "acaba" demez. O, Allah'ın her bir ayetine kayıtsız,

[11] Ahzab /42
[12] Hicr /98, Bakara /152
[13] Lokmân /17
[14] Hadîd /22-23

şartsız iman etmiştir, yolu böyle yürür; çünkü herhangi bir imtihana tabi tutulduğunda Allah'ın ayetlerine iman etmemişse o imtihanı kazanamaz ve orada çakılıkalır.

Ne zamana kadar?

Ta ki iman edinceye ve o engeli aşıncaya kadar. Tabi ki bu sırada o imtihan tekrar tekrar kendisine gelmeye devam eder. Sonra yolu açılır ve yola devam eder. Bu yüzden rabbimiz ne buyurmuşsa istisnasız hepsi için "işittik ve itaat ettik, işittik, iman ettik" diyoruz.

Yol iman yoludur; yani aşk yolu, muhabbet yoludur. Sen rabbini sevince onun sözünü de seversin. Rabbinin sözünü ne kadar seviyorsan rabbini de o kadar seviyorsundur. Yoksa "ben Allah'ı seviyorum" deyip onun vahyini, ayetlerini, kelamını, davetini, emrini, hükmünü sevmiyorsan yalan söylüyorsundur. Senin imanın yoktur. Sen Allah'ı değil kendi nefsini, nefsinin arzularını, isteklerini seviyorsun, bundan dolayı da "âlemlerin rabbi olan Allah benim istediğim gibi yapsın" diyorsun. Böyle söyleyerek de "büyük olan benim, o benim hizmetçimdir" demiş oluyorsun!

Oysaki Allah'a kul olanlar Allah'ın emri, hükmü karşısında mutlaka "işittik ve itaat ettik. İşittik ve teslim olduk. Rabbim en doğrusunu söylemiştir, sadakallâhülazîm. Allah en güzelini, en hayırlısını söylemiştir. Benim için rahmet olan da bana kazandıran da odur" derler. Kul olanlar böyle derler, böyle diyenler iman etmiştir.

Evet, yol aşk yolu, muhabbet yolu; yani iman yoludur, imanı arttırma, kemale erdirme yoludur. Bu yüzden yolculuk aşka yolculuktur. Kul, Allah'ın sevdiği gibi yapmaya çalıştıkça Allah'ın

sevgisine layık olur ve aşkı, Allah'ın sevgisini kazanır sonra kazandığı o sevgiyle, aşkla yoluna devam eder.

Sonra aşk kulun bütün gönlünü kaplar ve her zerresine tecelli eder. O artık tıpkı aşktan bir varlık olmuştur. Bu sefer yolculuğu aşkta, Allah'ın tecellisinin içinde yapar, böylelikle Allah'ın tecellisine şahid olur, şehadet eder ve aşka olan yolculuğu devam eder.

Aşka yolculuk, aşkla yolculuk, aşkta yolculuk…

Ramazanın başında "artık huzura çıkma zamanıdır" demiştim. Mübarek ramazan ayında Allah'ın rahmeti tecelli eder ve Allah kat kat ihsan edip ikram eder. Bütün yapmamız gereken; rabbimize iman etmek ve o iman ile, aşk ile rabbimizi istemektir. Rabbimize "seni seviyorum" deyip ona hamd etmek, onun işini beğenmek ve her hâlükârda onu övmektir.

Hamd etmek, övmek demek "sen güzel yapıyorsun, doğru yapıyorsun ya rabbi! Sen benim rabbimsin, ben de senin kulunum" demektir. Rab ise; terbiye eden demektir, dolayısıyla "sen benim rabbimsin" derken "ben senin terbiyeni kabul ediyorum ya rabbi" demiş oluruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ***Eddebenî rabbi ve ahsene te'dibi:***[15] *"Beni rabbim terbiye etti ne güzel terbiye etti"* buyurmuştur. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i terbiye etmiştir, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de sahabesini terbiye etmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in varisleri de onun ümmetini kıyamete kadar terbiye etmeye devam eder.

Allah'ın terbiyesini kabul etmek; Allah'ın rabliğini kabul etmektir.

[15] Süyûtî, I, 12

Peki, Allah, kulunu nasıl terbiye eder, yetiştirir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i nasıl yetiştirmişse kullarını da öyle yetiştirir; yani Kur'an ile yetiştirir, edeplendirir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı Kur'an'dı, dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kur'an ile edeplenmişti. Bu durumda bizim de Kuran ile Allah'ın ayetleri ile, vahyi ile edeplenmemiz, onlarla dirilmemiz gerekir.

Allah'ın emrinin, hükmünün olmadığı hiçbir an yoktur. Bu düşünürken de böyledir. Mesela; Allah düşünürken "güzel düşün, hayır düşün. Su-i zanda, başkaları hakkında kötü düşüncede bulunma.[16] Rabbinin ayetleri üzerinde, yer, gök, Ay, Güneş, yıldızlar hakkında tefekkür et, rabbinin kudretini tefekkür et.[17] Bütün varlığın, rabbini hamd ile tesbih ettiğini,[18] hepsini insanın hizmetine verdiğimi tefekkür et.[19] Tefekkürün sana nur olsun, marifetullah olsun. Her varlık üzerinden rabbini tanı, rabbinin isimlerini oku, anla" diye bize emretmiştir.

Aynı şekilde konuşurken "kullarıma söyle sözün en güzelini söylesinler, yoksa şeytan aralarını bozar.[20] Birine küskün olup dargın olunca önce sen barış. Sen güzel konuş, ona tatlı söz söyle.[21] İnsanları hayra, hakka davet et, insanlara rabbinin ayetlerini oku, hikmeti anlat.[22] Sakın fayda vermeyen şeyleri konuşma. Bir şey konuşuyorsan o söylediklerinin ya dünyana ya da ahiretine faydası olsun, boş konuşma"[23] buyurmuştur.

---

[16] Hucurât /12
[17] Âli İmrân /191
[18] İsrâ /44
[19] Câsiye /13
[20] İsrâ /53
[21] Tâhâ /44, İsrâ /23
[22] Âli İmrân /104
[23] Kasas /55

Bu yüzden de Allah ayet-i kerimede **"hiçbir söz yoktur ki ağzınızdan çıktığında melekler onu yazmamış olsun"**[24] buyurur. Yani ağzımızdan çıkan her kelimeye hesap vardır.

Bizi konuşturan aklımızdır, gönlümüzdür, nefsimizdir. Biz hükmü kime vermişsek o bizi konuşturur. Bu yaptığımız şeyler için de böyledir.

Her anda Allah'ın huzurundayız ve her konuda mutlaka Allah'ın bir emri vardır. Allah, bir şey yaptığımızda bize "güzel yap! Salih amel işle. Ahsen ameller, güzel ameller işle. Faydalı şeyler yap. Hayr ol, rahmet ol, nimet ol, iman ol, hidâyet ol." Çalışırken "Allah yaptığını güzel yapanları sever.[25] Yaptığını güzel yap. Birine bir şey mi yapıyorsun onu kendine yapar gibi yap. Birine bir sadaka mı vereceksin en iyisinden ver. Gözünü kapatarak alamayacağın şeyi sadaka olarak verme; çünkü sen onu Allah'a veriyorsun"[26] buyurmuştur. Yani istisnasız her konuda rabbimizin bir emri, bir hükmü vardır. Allah her neyi emretmiş, her neye hükmetmişse onu sevdiği için onu emretmiş ve ona hükmetmiştir.

Allah'ın bir "yap" dedikleri, bir de "yapma" dedikleri vardır. Bir "anlat" dedikleri, bir de "anlatma" dedikleri vardır. Bir "düşün" dedikleri, bir de "düşünme" dedikleri vardır. O zaman Allah'tan bağımsız ne boş bir an ne de boş bir mekân vardır. Her an onun huzurundayız.

Eğer her an onun huzurundaysak o zaman daima onun emirine uymamız gerekir. Mülk onundur, biz de onun kuluysak o hâlde hüküm onundur ve bizim devamlı rabbimizi dinlememiz gerekir. "Bence, bana göre, falancaya göre" dediysek rabbimizi

[24] Kaf /17-18
[25] Âl-i İmran /148
[26] Bakara /267

unutmuş oluruz. Elbette ki insan beşerdir, unutur yine hatırlar; ama vuslat yolcuları, rablerine gidenler bunu unutmamalıdır, unuturlarsa olmaz! Bir an unuturlarsa rablerini küstürürler.

Evet, hep beraber yolu yürüyoruz. Gönül hâlimizin nasıl olması gerektiğini söylüyorum. Elbette ki insan bunları düşününce "benim gücüm böyle yapmaya yetmez" diye düşünebilir; ama işin aslı öyle değildir. Ameller niyete göredir, vuslat yolcusu bir kere "ben rabbimi bir an bile unutmayacağım" dediğinde bir beşer olarak unutur; ama Allah ona mutlaka hatırlatır. O da önce biraz hatırlar, sonra günün üçte ikisinde hatırlar, sonra yavaş yavaş bu hatırlama tüm zamana yayılır.

Tabi hiçbir şey birden olmaz. Kul, vuslat yolculuğunu yaparken bu hâl onda yavaş yavaş tamamlanır, sonra bir an bile Allah'ın huzurundan ayrılamaz, her an rabbine nazar eder "rabbim benden ne yapmamı istiyor" deyip rabbinin hesabını yapar. Böyle bir kul aynı zamanda daimî zikir hâlindedir, her daim huzurdadır, daimî salatta ve namazdadır. Allah ayet-i kerimede **"onlar namazlarında daimidirler"**[27] buyurur. İşte, daimî namaz, daimî olarak huzurda olmak budur.

Şimdiye kadar ramazanın yarısı geçti. İnşallah ramazanın ikinci yarısında artık böyle yapmaya çalışırız ve bu çabamız, gayretimiz bizi huzura layık hâle getirir, getirmiştir de inşallah. Allah'ın bizi huzuruna alması ilk defa yaşayacağımız bir şey olduğu için Allah'ın huzuruna varmayı öyle aklımızla, hayalimizle anlamaya çalışmayalım. İnşallah varınca göreceğiz.

Onun huzurunda varlık olmaz. Evet, kul huzurda olduğunu bilir, bütün şiddetiyle bunu tadar; ama kendini tadamaz, kendini hissedemez. Bu ilk adımdır. Kul bundan sonra aynı hâli yaşamaz;

[27] Meâric /23

çünkü aynı hâli yaşamaya devam ederse yerinde saymış olur. Oysaki onun kendine gelmesi ve yola devam etmesi gerekir.

Peki, kul huzura kabul edildiğinde ne demelidir?

"Rabbim beni huzura kabul etti, huzura layık gördü" demelidir. Yoksa kendisi de zaten huzura layık olmadığını bilir. Herkes kendini bilir. Herkes hatasını da, kusurunu da, eksiğini de, yanlışını da bilir. Huzuruna almayı kula Allah ikram etmiştir. Bu bir ikramdır ve kulda aşka, muhabbete dönüşmelidir. Böyle büyük bir ikrama nail olduğu için rabbini büyük bir aşkla sevmeli, gönlünü açıp rabbinin sevgisi ile doldurmalı, her zaman hamd hâlinde, şükür hâlinde olmalı, tesbih hâlinde olup rabbine boyun bükmeli, dua hâlinde, rabbi ile sohbet hâlinde olmalı, "devamını istiyorum ya rabbi!" demelidir. Yoksa yerinde sayar.

Bundan sonra Allah farklı farklı tecelli eder. Huzura varmak Allah'ın cemalini müşahede değildir, sadece huzura kabul edilmektir. Allah'ın cemalini müşahede bundan sonra gelir. Allah her bir kula farklı, özel bir tecellide bulunur. Bu artık kul ile Allah arasındaki bir durumdur. Orada mürşidi de bulunmaz; yani huzura çıkarken tek başınadır, mürşidinin işi oraya kadardır.

Kardeşlerimizden bir ricamız vardır. Kendilerinden huzura vardıktan sonra mutlaka muhabbet hâlinde olmalarını "rabbim seni istiyorum, tek istediğim sensin, senden başka tarafa dönmüyorum. Her şeyden vazgeçtim, canımdan da vazgeçtim, bir tek sevdiğim sensin, istediğim sensin" demelerini istiyoruz. Yoksa yaşadıkları onları meşgul eder, oyalar.

Aynı şekilde huzura kabul edildikten sonra kendilerine gelmeleri lazım. Tabi ki insanın aklı başından gider; ama ondan sonra mutlaka kendilerine gelmeleri, kendilerine gelip aşk ve muhabbet hâlinde olmaları lazım. Yoksa bir kardeşimiz "ben bu

hâli seviyorum, ben böyle kalayım" derse doğru olmaz. Öyle kalırsan yerinde kalırsın, ayrıca bizi de meşgul etmiş olursun. Hiç kimse böyle dememeli, bizi dinlemeye, bizimle yürümeye devam etmelidir. Bizi dinlemeyince bizimle yürümüş olmazsınız.

Bundan böyle herhangi bir kardeşimize "sen huzura çıktın" demem artık. Yolculuğu yaparken, itminanı geçerken de rızaya yaklaşırken de kardeşlerimize durumlarını söyledim; ama bundan sonra benim söylemem gerekmez; çünkü zaten huzura çıkmıştır, bunu bilir, ayrıca benim söylemem gerekmez; ama söylemek gerekirse onlar söyleyebilirler.

Kul olarak her birimiz tek tek Allah'a karşı sorumluyuz. Her birimiz üzerinde Allah'ın bir muradı vardır. Yoksa "biz cemaat olduk, işimiz tamamdır" diye düşünmek doğru değildir. Tabi ki cemaat hâlinde yapmamız gerekenler vardır, yolu beraber yürüyeceğiz; ama kulluk bireyseldir. Sen Allah'ın kulu olacaksın, Allah'ın sevdiği gibi olacaksın, velisi olacaksın, sen hakikatin olacaksın! Yoksa "ben de bu kalabalık içindeyim" demek yetmez. Böyle bir şey yoktur. Bu, kendi kendini kandırmaktır, ne kendimizi ne de birbirimizi kandıralım.

Vuslat yolunda olmak, rabbine dönmüş olmak, rabbine koşarken ölmek elbette ki bizi huzura kabul ettirir ve bize cenneti kazandırır; ama bizim söylediğimiz başka bir şeydir. Biz kardeşlerimize bakarken Allah'a dost görmek istiyoruz, veli görmek, nur saçan kandiller görmek istiyoruz. İnşallah bunu kazanabilecek, anlayabilecek, yapabilecek marifetimiz, ilmimiz, muhabbetimiz, teslimiyetimiz vardır. Zaten bu hâller bize Allah'a dostluğu kazandırır.

Allah bir kulu huzura alırsa o kulun tevazusu artar, alçakgönüllü olur, kimseye kibirlenmez "ben kazandım" diye

büyüklenmez; çünkü hepsinin Allah'ın ikramından, rahmetinden, muhabbetinden olduğunu bilir. Bu sefer rabbini bir daha tekrar tekrar sever; çünkü rabbinin güzelliğine şahid olmuştur.

Daha önce söylemiştim; Allah perdeyi aralasa ve insanları manevi olarak görsek herkesin yolda olduğunu görürüz. Herkes imanına, ameline, ihlâsına, samimiyetine, zikrine, fikrine, tefekkürüne, şükrüne, hamdine, tevhidine, tekbirine, secdesine, duasına, feryadına, salih ameline, ahsen ameline göre yolculuk yapar, rabbine yürür. Yolculuk arşa ise görürüz ki kimi yerden birkaç adım yükselmiştir, kimi göğün yarısındadır, kimi birinci katında, kimi ikinci, üçüncü, beşinci katındadır; ama hepsi yoldadır.

Bir de tam tersi olarak esfel-i safiline yolculuk yapanlar vardır. Esfel-i safiline yolculuk yapanlar iman etmeyenler, ters tarafa dönmüş olanlardır. Bunlar hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı oldukları için esfel-i safiline yolculuk yaparlar. Yedi kat cehennem vardır, onlar da küfürlerine, insanları küfre sürüklemelerine, insanlara yaptıkları zulümlere, verdikleri sıkıntılara, çıkardıkları fitnelere göre aşağıya doğru cehennemin katlarına yolculuk yaparlar. Bu yüzden mutlaka herkes yoldadır, bir yolculuk içindedir. Bu yolculuk ölümle sona erer ve hesap başlar.

Evet, hepimiz yolcuyuz, yoldayız. Bize düşen; kendi yolculuğumuzu yaparken bir de hidâyeti arayanlara, rabbine gitmeyi, iman etmeyi, kulluk yapmayı, ibadet etmeyi, rabbini zikretmeyi, tesbih etmeyi, rabbini tanımayı, sırat-el müstakime girmeyi isteyenlere yardım etmek, destek olmaktır.

İnsanlara yaptığımız her yardımı kendimize yapmış oluruz. Bu da rabbimizin rızasını kazanmak için başka bir imkândır. **"Kim**

güzel bir (işe) destek olur (ve o işin olmasına) aracılık ederse onun o işten bir nasibi vardır. Kim de kötü bir (işe) destek olur (ve o işin olmasına) aracılık ederse onun da ondan bir payı vardır"[28] buyurdu Allah. Yani birinin bir kötülük yapmasına sebep olduysan onun kazandığı kötülüğü sen de kazanmış olursun; çünkü o kötülüğe sen sebep oldun. Aynı şekilde birinin iyiliği bulmasına, iyilik yapmasına, ibadet etmesine sebep olduysan onun kazandığını sen de kazanırsın; çünkü bu iyiliğe sen sebep oldun. İyilik için de kötülük için de aynı şey geçerlidir. Bu yüzden on kişiye yardım edebilirsen on kat kazanmış olursun. İşte, insanlara yardım etmen senin için bu şekilde bir ikramdır, kazanma imkânıdır.

Biz de her imkânı değerlendirmeye ve tüm mahlukata hayr olmaya, rahmet olmaya, hidâyet olmaya çalışıyor, insanlar rabbini tanısın, rabbine iman etsin diye mü'minliği, Müslümanlığı kendi üzerimizde gösterip sevdirmeye çalışıyoruz.

Asıl davet hâl ile yapılan davettir; çünkü hâl ile yapılan davet, dil ile yapılan davetten çok daha üstündür. Dilinle yüz sefer söylersin, karşıdaki hiçbir şey almayabilir; ama anlattıklarını hâlinle birkaç sefer gösterirsen bir de bakarsın ki karşındakinin hâli değişmiş, karşındaki anlattığını almış, kabul etmiştir; çünkü Allah hidâyetini kulunun üzerinden, gönlünden kullarına ikram eder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah yalan sözde bereket ihsan etmez"* buyurmuştur. Eğer biri anlattığı hâli yaşamıyor sadece diliyle söylüyorsa karşısındakine bir şey veremez. Eğer hem anlattığını yaşıyor hem de söylüyorsa o zaman karşısındakine

[28] Nisâ /85

kazandırır. Zaten yaşıyorsa o zaman hiç söylemese de ona bakanlara kazandırır. Karşısındaki zaten onun hâlinden alır.

Şimdiye kadar sayısını Allah'ın bildiği kadarıyla Allah dostları gelmiş, hepsi yeryüzünü, insanların gönüllerini aydınlatmış ve gitmiştir. Tam tersine firavun gibi, nemrut gibi ebu cehil gibi iblise tabi olanlar da gelmiş, insanların gönüllerini karartmaya çalışmış ve gitmiştir.

Şimdi de yeryüzünde yaşayan kimi insanlar Allah'a davet eder, kimi de Allah'tan başka bir şeye davet eder. Kim insanı Allah'tan başka neye davet ederse etsin, ters tarafa davet etmiş; yani şeytanla iş birliği yapmış, şeytanın hizmetçisi olmuştur. Sana düşen; Allah'a davet etmek, insanları imana, rabbini tanımaya, anlamaya, sevmeye, rabbine itaat etmeye, teslim olmaya, kul olmaya, cennete davet etmektir. Bunun içinde önce senin gönlünün cennet olması lazım ki insanları cennete davet edebilesin. Cehenneme dönmüş bir gönül, insanları ancak cehenneme davet eder. O, diliyle insanları istediği kadar cennete davet etsin, onu dinleyenler sadece cennetten uzaklaşırlar.

Birine bir şey anlatırken niyetimiz yalnızca Allah'ın rızası olmalıdır. Birini hidâyete davet ederken de "ben Allah'ın kuluna rahmet olmak, hidâyet olmak, cennet olmak istiyorum" deyip öyle davet etmeliyiz. Bunun dışında bir hesabımız olursa Allah onu bizden kabul etmez. Bu yüzden Allah peygamberlerini anlatırken "sizden hiçbir ücret istemeyen (bir karşılık beklemeyen, gönderdiğimiz resule tabi olun"[29] buyurmuştur. Dolayısıyla Allah'a davet ederken insanlardan hiçbir karşılık beklemiyor, karşılığı sadece rabbimizden bekliyoruz. Rabbimizden de sadece

[29] Yâsin /21, En`âm /90

onun yakınlığını, sevgisini, rabbimizin bize "kulum sen güzel yaptın, doğru yaptın" demesini bekliyoruz.

Eğer biri böyle değilse insanları asla davet etmemelidir! Çünkü onun başka bir amacı vardır ve o amacından, isteğinden dolayı Allah'ın dinini kullanıyordur. Allah'ın dinini kullanınca da bu kişi küfre girer.

Evet, davet ederken başka bir amacın varsa konuşma! Ağzını, dilini tut! Sadece Allah'ın rızasını gözetiyorsan konuş, işte o zaman Allah senin üzerinden ikram eder, verir, böylelikle hem sen kazanırsın hem de başkalarına kazandırırsın.

İnsanları hidâyete davet ederken Allah'tan başka hiçbir hesabın olmamalıdır, olursa bu hesap her ne olursa olsun Allah'ın rızasının önüne geçer. Bu yüzden konuşanlar çok dikkatli olmalıdır.

Mesela; görüyoruz televizyonda, internette, sosyal medyada herkes konuşuyor. Bir de konuşurken kendisinden olmayanlara, kendisi gibi düşünmeyenlere, kendisi gibi iman etmeyenlere düşmanlık besleyerek konuşuyor. Sanki Müslüman bir tek odur. Ne kadar edepsizce, ne kadar terbiyesizce bir hareket! Hatta bundan öteye ne kadar imansızca bir hareket! Hiç böyle bir bakış, böyle bir konuşma olur mu!

Öyleleri vardır ki dışarıdan baktığında İslam'la hiçbir alakası yoktur; yani dış görünüşü itibariyle öyle görünür; ama onun gönlünde dağ gibi bir iman vardır. Bakınca "bu, İslam'dan belki bir kelime bile bilmiyor" diye zannedersin; ama onun gönlünde Allah'a karşı öyle bir muhabbet, öyle bir samimiyet vardır ki dış görünüşüyle tam bir Müslüman görünen ibadet ehlinden katbekat daha mü'mindir, daha Müslümandır.

Hiç kimse kimsenin kalbini yarıp içine bakabilir mi? -Hayır. Öyleyse insanın dış görünüşüne bakıp hüküm vermek nasıl doğru olabilir! Allah, kulunun dışına göre hüküm vermez. İçine, gönlüne göre hüküm verir. Bu nedenle edepli olmak lazım. Mü'minleri taşlayan, mü'minlere hakaret eden, mü'minlerin yürüdüğü yolu kabul etmeyen ve "biri 'lâ ilahe illallah muhammedun resulullah' diyorsa benim için söz bitmiştir" demeyen birini görürseniz onu asla dinlemeyin, ciddiye almayın; çünkü o haddini aşmıştır. Haddini aştığı içinde Allah'ın kulu hakkında vereceği hükmü o verir. Böyle birinin nefsi nasıl bir ilahlık iddia ediyor ki insanlar hakkında böyle konuşabiliyor!

Elbette ki birinin küfrü açıksa; yani açık bir şekilde "ben Müslüman değilim. Benim İslam'la bir alâkam yok" ya da "ben Kur'an'a düşmanım, onu kabul etmiyorum" diyorsa bu başka bir şeydir. Zaten kendisi bunu söylüyor; ama biri böyle şeyler söylemiyor, üstüne "ben mü'minim, Müslümanım" diyorsa bizim de onu mü'min ve Müslüman olarak kabul etmemiz lazım. Onu eleştirmekten, çekiştirmekten korkmalıyız. Yoksa kardeşimizin etini yemiş, fitne çıkarmış oluruz ve fitne çıkarmak adam öldürmekten daha büyük bir günahtır.[30] Bütün savaşlarda zaten bundan dolayı çıkar.

Baktığımızda Müslümanlar birbirlerini öldürür. Hâlbuki iki taraf da Müslümandır; ama buna rağmen birbirlerinin camisini bombalarlar. Böyle Müslümanlık olur mu! Bu işte bir terslik vardır. İki taraftan birinin ya da her iki tarafın imanı yoktur; çünkü diğer taraf da kendisine saldıran tarafa saldırır ki savaş olur.

[30] Bakara /217

Oysa ki Allah **"mü'minler kardeştir"**[31] buyurdu. Hani, nerde kardeşlik! Bakın kardeş olamamışız! Niye? -Tabi ki mü'min olamadığımız için!

Evet, biri başkalarını eleştirip çekiştiriyor "din bizde, İslam bizde. Bir tek biz Müslümanız" diyor ve "lâ ilahe illallah Muhammedun resulullah" diyenleri kardeşi olarak kabul etmiyorsa, biz de onun Müslümanlığını kabul etmiyoruz ve onu dinlemiyoruz; çünkü biz gönlümüzü küfürden, insanlar hakkında hüküm vermekten, küfre düşüp şirke düşmekten, mü'min olan birine kâfir demekten ya da onun kâfir olduğunu düşünmekten gönlümüzü korumak zorundayız; zira kâfir olduğunu söylediğimiz kul, Allah'ın mü'min bir kuluysa o zaman Allah'a ters düşmüş ve rabbimizden uzaklaşmış oluruz ve onun hakkında ileri geri konuşursak Allah'ın gazabına uğrarız. Bundan korkmamız lazım.

Mü'min, âlim; Allah'tan haşyet duyandır. Allah ayet-i kerimede **"Allah'tan ancak âlimler layıkıyla haşyet duyar"**[32] buyurmuştur.

Hangi âlimler?

Elbette ki Allah'ı bilenler. Eğer Allah'ı biliyorsan o zaman Allah'tan haşyet duyman, edepli olman, Allah'ın kulları hakkında konuşurken titremen, ürpermen ve kılı kırk yarman lazım. Yoksa Allah'a ters düşersin ve nefsinin ilahlık iddiasından, Allah adına hüküm vermesinden dolayı Allah'ın gazabına uğrarsın.

Farz edelim ki hepimiz kendimizi Allah'ın huzurunda bulduk. Allah'ın kime nasıl muamele yapacağını kim bilebilir? -Hiç kimse, ondan başka hiç kimse bunu bilemez. Madem hiç kimse

[31] Hucurât /10
[32] Fâtır /28

bunu bilmiyorsa bu durumda şimdi nasıl başkaları hakkında hüküm verebiliriz!

Unutmamamız lazım ki kendisi hakkında "bu hiçbir şeye layık değildir" dediğimiz biri, olur ki Allah için bir şey yapmıştır veya farklı bir hâli vardır, Allah da onu oradan sevmiş, rahmetinin içine almıştır. Kendimiz için de belki öyle bir yanlışımız vardır ki oradan Allah'ın gazabını hak etmişizdir. Bunu kimse bilebilir mi? -Hayır, o yüzden Allah'a karşı, dolayısıyla Allah'ın kullarına karşı edepli olmamız, terbiyeli olmamız lazım. Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu kazanmış olanlar Allah'a karşı edebinden, haşyetinden, muhabbetinden kazanmıştır. Muhabbet, haşyet, edep birdir, aynıdır ve bu imandır.

Kaybedenler de edepli olmadıkları için kaybetmiştir. Allah'a karşı edepsiz, kullarına karşı edepsiz, mahlukata karşı edepsiz oldukları için kaybetmiştir; yani kazananlar edebinden, kaybeden de edepsizliğinden kaybeder.

Mü'min, Müslüman edepsiz olmaz. Allah'a karşı, insana karşı, varlığa, mahlukata karşı edepsiz olmaz. Birinin edebi yoksa bilin ki onun imanı yoktur. Aynı şekilde ne muhabbeti ne de haşyeti vardır.

Örnek vermek gerekirse; biri bize "seni seviyorum ama çocuğunu sevmiyorum. Senin bu çocuğun kötüdür. Şöyle şöyle yaptı, onu hapse at, işkence yap, cehenneme gönder" dese ona ne deriz? -"Sen kimsin! O senin çocuğun değil. Onu büyüten, eğiten, yediren, içiren benim. O benim terbiyemden geçmiş, onun neyi hak ettiğini ben bilmiyorum sen mi biliyorsun" deriz. Çocuğumuza böyle söyleyenlere biz bu cevabı veriyorsak acaba Allah'ın kullarına böyle söyleyenlere Allah ne cevap verir? -Allah onlara "ben seni kulumun başına bekçi olarak mı gönderdim" der.

"Senin işin bana kul olmak değil miydi! Niye bana kulluğunu unutuyorsun da ilahlık taslıyorsun, benim adıma kulum hakkında hüküm veriyorsun" buyurur.

İnsanlar birbirlerinde hata görünce, kusur görünce aralarında kin olur, nefret olur, haset olur, düşmanlık olur, kardeşlik olmaz. Eğer biz de mü'minleri kardeşimiz olarak görmezsek mü'minlikten çıkmış oluruz; çünkü Allah **"mü'minler kardeştir"**[33] buyurmuştu. Herkesin kendine bakması lazım. Hiç kimse kimseden sorumlu değildir. Herkes kendinden, Allah'a karşı sorumludur.

İnsan; Allah'ın yeryüzündeki halifesi ve kendi vücut ülkesinin melikidir. Allah vücut ülkesinin, gönül âleminin idaresini insana vermiş "memleketini, gönül âlemini doğru idare et, iyi idare et. Onu düşmanlara teslim etme ve şeytan senin düşmanındır, sakın memleketini ona teslim etme. Orası beytullah olsun, Allah'ın evi olsun" buyurmuştur.

Gönül Rahmân'ın arşıdır, Allah oraya tecelli eder. Bu yüzden senin de dikkat edip gönlünü şeytana teslim etmemen gerekir. Hâl böyleyken kendini unutur, başkalarıyla meşgul olursan gönlünü şeytana teslim etmiş olursun. İnsanlarla uğraşıyorsun ve insanı düşman zannediyorsun, böyle olunca düşman seni arkadan kuşatır sonra bir de bakarsın ki şeytanın malı olmuş, şeytanın kulu olmuşsun. Allah ayet-i kerimede **"ey beni Âdem! şeytana kul olmayın! O sizin apaçık düşmanınızdır. Bana âbd olun sırat-el mustakim budur. O daha önce sizden birçok kavmi yoldan çıkarmıştı."**[34] Cehenneme göndermişti,

[33] Hucurât /10
[34] Yâsin /60-62

sakın sizi de göndermesin, siz de ona uymayın, sizden öncekiler gibi yapmayın. Rabbinize, Allah'a kul olun, buyurmuştur.

Biz de hep beraber Allah'a kul olacak, rabbimize yürüyecek, koşacak ve rabbimize varacağız. Gönlümüzü huzura layık hâle getirecek, huzura kabul edileceğiz inşallah.

Allah ayet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben buyurur. **"De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben basiret üzere (görmek üzere) sizi Allah'a davet ediyorum. Ben ve bana tâbi olanlar böyleyiz."** Ben ve bana tâbi olanlar; yani benim varislerim böyledir. **"Ve ben müşriklerden değilim."**[35] Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e emrediyor. Dolayısıyla böyle bir derdimiz yoksa şirke düşeriz. Aklı, imanı olan herkes zaten genel olarak bu duruma düşüldüğüne şahiddir.

Eğer kendimizi, varlığı, hayatı rabbimizin ismiyle okumadıysak, ona şahid olmadıysak, rahmanlığına, rahimliğine, kerimliğine, rezzaklığına, ğafurluğuna, afuvluğuna, melikliğine, malikliğine şahid değilsek büsbütün körüz demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz görmek üzere davet ediyor. Biz de önce bunları göreceğiz, gördükten sonra bir de perdenin arkası vardır. Perdenin arkasını ise sadece bilenler, yaşayanlar ve tadanlar bilir.

Allah'a âşık olanlar gece gündüz feryat eder, gece uyuyamazlar. Allah onları anlatırken **"yanları yataklardan uzaklaşır. Onları ya kıyamda ya rükûda görürsün"**[36] buyurmuştur.

Peki, Allah'a âşık olanlar neden devamlı feryat ederler, rablerinden ne isterler?

[35] Yûsuf /108
[36] Secde /16, Fetih /29

Bunun cevabını Allah veriyor. Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir **"sabah akşam rabbinin cemalini isteyenlerden sen yüzünü çevirme. Sen de onlarla beraber ol."**[37] İşte, onların feryadı sadece budur, onlar sabah akşam sadece rablerini, rablerinin cemalini isterler. Allah vermeyeceği şeyi kuluna niye istettirsin, ona azap olsun diye mi istettirir! Eğer Allah onlara cemalini istettiriyorsa mutlaka verecektir; ama bunu tatmayanlar, bilmeyenler anlamaz.

Allah'ın cemalini müşahede ettirip ettirmemesi sonra gelen bir nimettir. Öncelik Allah'ın cemalini istemektir. Allah "iste" buyurur. Senin de istemen lazım. Yoksa cemalini gösterir mi göstermez mi veya bir sefer mi, bin sefer mi ya da her an mı gösterir, bu yalnız onun bileceği şeydir. Sen sadece onun yolunda ol, onun cemalini isteme davetine icabet et. Sen kendine, kendi âşıklığına bak, maşukunu hesaba çekme! O ne yaptığını ne yapacağını bilir. Ona işini öğretme, "şöyle olsun, böyle olsun" deme. Onun senden istediğini; kulluğunu, âbdliğini ve âşıklığını yap.

Evet, inşallah öğrenmişiz. İnşallah gerekeni de yapıp kazanacağız. Devamlı söylüyorum; kardeşlerimize baktığımızda gökteki yıldızlar görmek istiyoruz. Bugün varız, yarın yokuz. Âlemin; Allah'ın nuruyla, hidâyetiyle, iman ile, aşk ile, muhabbet ile aydınlanması gerekir. Hep beraber aydınlatacağız sonra gelenlere de aydınlattırıp yolu göstereceğiz inşallah. Bu yüzden sadece şu ana göre konuşmuyor, yaptığım hiçbir şeyi şu ana göre yapmıyorum. Ümmet aydınlansın, bizden sonra gelenler de Allah'ın nuruyla, hidâyeti ile aydınlansın, sırat-el mustakimi

[37] Kehf /28

bulsun, bu yolda rahat yürüsün, rabbine varsın diye anlatıyor, her şeyi bunun için yapıyorum.

Evet, hep beraber manevi hâlimizi, manevi yolculuğu rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalıştık.

Allah bizi sırat-el mustakimde yürüyüp rabbine varan kullarından eylesin inşallah. Allah bizi gönül ülkesinin hükümranlığını şeytana, nefsine, başkalarına verenlerden eylemesin. Allah bizi gönlü beytullah olan ve sabah akşam rabbinin cemalini isteyen, rabbinden razı olan, rabbinin de kendisinden razı olduğu kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

13.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismi ile kendimizi, varlığı, hayatı, olayları nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk.

Rabbimizin ismi ile okumak; Allah'ın "oku" dediği gibi okumak "anla, kavra" dediği gibi anlamak, kavramak ve "iman et" dediği gibi iman etmektir. Biz de Allah'ın buyurduğu, istediği gibi okuyor, anlıyor, kavramaya, iman etmeye çalışıyoruz inşallah.

Geçen sohbetimizde manevi yolculuğu ve manevi hâllerimizi rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde de manevi yolculuğu anlamaya devam edeceğiz inşallah.

Eğer biz yolculuğu anlamazsak, yolu yürürken nerde olduğumuzu, ne yapmamız gerektiğini, neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilemeyiz. Bu yüzden her şeyi en ince ayrıntısına kadar, mutlaka herkesin anlayacağı şekilde anlatmaya çalışıyoruz ki, hiç kimse "ben anlamadım" demesin. Anlamayan biri anlamak istemediği için anlamamıştır. Bir tercihi olmadığı, içi, gönlü yanmadığı için anlamamış, anlamaya çalışmamıştır; yani anlamayı kendisi için gerekli görmemiştir.

Evet, geçen sohbetimizde söylemiştim; vuslat yolculuğunda yolu yürürken rabbimiz bizi huzura kabul eder. Bir kere huzura kabul ettiğinde de devamı gelir. Yoksa iş bitmiş değildir, aksine rabbimizin bizi huzura kabul etmesi işin daha başıdır. Devamı,

artık Allah'ın cemalini müşahededir, Allah'ın öğretmek, göstermek istediğini kuluna göstermesi, anlatmak istediğini anlatması ve kulun bilmediklerini, bilemeyeceklerini, görmediklerini, hayal bile edemediklerini ona göstermesidir. Bu arada tabi ki kulun soruları bitmiştir; çünkü gönlünden bir şey geçirirse Allah ona hemen gösterir.

Herkesin yürüdüğü yol farklı farklıdır; ama yolun bir de genel hâli vardır. Genel hâli yolu yürürken herkeste Allah'ın isimlerinin tecelli etmesidir.

Nasıl?

Yolu yürürken her bir kulda önde olan, Allah'ın bazı isimleri vardır. Bu isimler ya Allah'ın Evvel ismi, ya Ahir ismi, ya Zâhir ismi, ya Bâtın ismi ya da El Alîm ismidir. Mesela; bir kulda Allah'ın Evvel ismi öndeyse o kul evveli merak eder ve "acaba evvelde ne vardı" der, gönlü evvelle alakalı şeylerle meşgul olur, bu da onun elindeki bir şey değildir, dolayısıyla onun müşahedesi de buna göredir; çünkü kulun müşahedesi onun baktığı yere göre olur.

Bir kulda Allah'ın Ahir ismi öndeyse bu sefer "acaba yarın ne olacak, kıyamette, ahirette neler olacak" deyip sonrayı merak eder. Zâhir ismi öndeyse o kul zahiri şeyleri merak eder ve kendisine zahiri şeyler açılır. Bir kul da işin iç yüzünü, batınını merak ediyorsa bu durumda kendisinde Bâtın ismi tecelli etmiştir ve batını merak eder. Bu onun elindeki bir şey değildir, gönül hâli öyle olduğu için iradesiz bir şekilde batını merak eder.

Bir de eğer Allah diler, hepsini birden kuluna öğretmek isterse o zaman kulda El Alîm ismi tecelli eder. El Alîm ismi evveli, ahiri, zahiri, batını hepsini birden kapsar. Bu özel bir durumdur; ama genel olarak kulda bu dört isimden bir tanesi tecelli eder.

Bu yüzden herkesin durumu farklıdır, kıyas kabul etmez. Herkes Allah katında özeldir, özel olduğu için de Allah muameleyi herkese özel yapar. Misal; bir kula açtığı perdeyi başkasına açmaz, yaptığı tecelliyi başkasına yapmaz. Aynı şekilde bir kula perdeyi açtığında önceden ona gösterdiği bir şeyi bir daha göstermez. Her perdeyi açtığında farklı bir tecelli ile tecelli eder ve kula kendini tanıtır, onu tanıtır, bununla beraber neyi tanıtmayı dilerse onu tanıtır; yani tecelli mutlaka her seferinde farklıdır, kendini tekrar etmez.

Allah'ın isimleri sonsuz ve sınırsızdır, dolayısıyla tecellileri de sonsuz ve sınırsızdır. Hâl böyleyken hiç kimse kendini bir başkasıyla kıyaslayıp "şu şöyle bir şey yaşadı, benim de bunu yaşamam lazım. Falanca şunu gördü, benim de görmem lazım" dememelidir.

Herkes kendi hakikatine erer; ama huzura layık olabilmesi için herkesin önce yolculuğu kendinden kendine yapması; yani nefsinden kurtulup "Allah" demesi, nefsinin arzularından, isteklerinden, kibrinden, gururundan, riyasından vazgeçip rabbini tercih etmesi gerekir. Nefsinin hâllerinden vazgeçip Allah ile, Allah'ın zikri ile mutmain olunca, "benim rabbim var" der. Artık ondan daha zengin kimse yoktur. Böyle biri hiçbir şey için korkmaz, endişe etmez, mahzun olmaz; çünkü o artık Allah'ın velisidir.

Allah velileriyle, dostlarıyla ilgili olarak ayet-i kerimede **"onlar için hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar"**[1] buyurur. Veli herhangi bir şeyden korkmaz, mahzun da olmaz; çünkü rabbi ile, Allah'ın zikri ile, Allah'a kul olmakla, Allah'ın kendisine rab olmasıyla mutmain olmuştur. Artık her şeyden

[1] Yûnus /62

emindir ve her şeyde rabbinin kudretine, işine şahiddir, şehadet eder. Böyle birine bütün dünyayı versen, sonra alsan; yani bütün dünya onun olsa da dünyayı kaybetse de onun için birdir; çünkü o her şeyin bir sebep, bir vesile olduğunu bilir. Bu yüzden sebepleri, vesileleri sadece Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi kullanır ve onlara asla bağlanmaz.

Bir bedevi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına gelir ve *"ya Resulullah! Seni tanımak istiyorum. Birkaç kelime ile (öz itibari ile) kendini bana anlat"* der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona *"sermayem marifetullah, kazancım muhabbetullah, dinimin aslı da akıldır"*[2] buyurur. Aklı olmayanın, aklını kullanmayanın dini olmaz. Bu yüzden insanın, aklını sonuna kadar kullanıp rabbini anlamaya çalışması ve rabbinin ismiyle okuması gerekir.

Marifetullah; Allah'ı tanımak demektir. Kul önce Allah'ı tanır sonra tanıdıkça sermayesi artar, Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yaptıkça da muhabbetullahı kazanır. Zaten bu âleme aklımızı kullanıp rabbimizi tanımaya dolayısıyla muhabbeti, imanı kazanmaya gelmişiz. İnsan öz olarak budur.

Aşkı, muhabbeti, marifeti öncelikle peygamberler üzerinden anlamamız, Allah'a âşıklığı onlardan öğrenmemiz gerekir.

Her bir peygambere baktığımızda yaşadıkları hayata, imtihanlara göre âşıklığın nasıl olması gerektiğini her biri üzerinden görür, buna şahid oluruz. Her biri imtihanlara tâbi tutulduğunda imanlarının, aşklarının gereğini ortaya koymuş, kendilerini kurban etmiş ve Allah'a kurban olmuşlardır. İstisnasız hiçbiri rablerine itiraz etmemiş, "ben yapamam, edemem, beceremem" dememişlerdir. Küfürde, şirkte olanları imana

[2] Kındî İyâz, Eş Şafâ Bi Ta'rîfi Hakûkil- Mustafâ, 1/289

davete başladıklarında her biri tek başınadır ve "ben tek başıma ne yapabilirim" dememiş, aksine "rabbim bana davet etmemi emretmiş, işi o yapıyor, hidâyeti o veriyor. Bana düşen; sadece Allah'ın emrettiği gibi davet etmek, tebliğ etmek, anlatmak, Allah'ın ayetlerini beyan etmek, rabbime şahid olup kendi üzerimden de kulluğa şehadet ettirmektir" demiş ve gerekeni yapmışlardır.

Bütün peygamberler örnektir; yani şahiddir. Hepsi uyarıcıdır, müjdecidir, nur saçan kandildir, önderdir, imamdır, hidâyetçidir ve istisnasız hepsi velidir, Allah'a yakındır, mukarrebundur. İmtihanlara tabi tutulurken Allah nasıl sevmiş, nasıl emretmişse öyle durmuş, öyle yapmışlardır. Elbette ki bir beşer olarak sevinip üzülebilirler; ama Allah'tan başka bir tarafa asla dönmezler. Allah her neyi emretmiş, kendilerini nasıl bir imtihana tabi tutmuşsa o imtihanın kendileri için mutlak hayır olduğunu bilmiş, iman etmişler ve bundan emindirler. Örnek vermek gerekirse; Hz. İbrahim (a.s.) ateşe atılırken **hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl:** "Allah bana vekildir, o ne güzel vekildir" demiştir; çünkü bu hükmü Allah vermiştir. Eğer Allah böyle olmasını dilemeseydi, Hz. İbrahim (a.s.)'ı imtihana tabi tutmasaydı Hz. İbrahim (a.s.)'ı ateşe atmak Nemrud'un haddine mi düşmüştü! İşte, Hz. İbrahim (a.s.) o sırada bile kendini değil rabbinin hükmünü düşünmüştür.

Hz. İbrahim (a.s.)'a baktığımızda sadece ateşe atılmakla değil başka bir sürü imtihanla karşılaşmış, mesela bir de evladını, Hz. İsmail (a.s.)'ın canını kurban etmekle imtihana tabi tutulmuştur.

Hz. Eyüp (a.s.) da hem malıyla hem de evlatlarıyla, ailesiyle imtihana tabi tutulmuştur. Hz. Eyüp (a.s.) evlatlarını, malını,

sağlığını kaybetmiş; ama bir sefer bile "bu başıma neden, niçin geldi" dememiştir.

Hz. Musa (a.s.) da, Hz. İsa (a.s.) da, her bir peygamber de böyledir. Kavimleri kendilerine nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun oraya dönüp bakmamış, sadece kendi kulluklarını yapmış, Allah'ın kendilerine verdiği emri, vazifelerini; yani peygamberliklerinin gereğini yerine getirmişlerdir. Zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz peygamberlerin yaşadığı hâllerin hepsini birden yaşamıştır. Bir mü'min olarak hepimiz az çok onun yaşadıklarını biliyoruz.

Evet, bize düşen; Allah'ın emrettiği gibi peygamberleri kendimize örnek almaktır. Bizim örneğimiz başkaları değil peygamberlerdir, peygamberlerle beraber olanlardır, sahabelerdir ve onlara güzellikle tabi olanlardır. Allah ayet-i kerimede **"Allah, yolunda hicret edenlerden (muhacirlerden), hicret eden muhacirleri karşılayıp onlara yardım edenlerden (ensar olanlardan) bir de güzellikle onlara tâbi olanlardan (onlar gibi yapanlardan kıyamete kadar) razı olmuştur"**[3] buyurur. Allah hepsine cenneti va'd etmiş ve onlardan razı olmuştur.

Böyle yapabilmek için dağ gibi bir imana ihtiyaç vardır. Bu yüzden her bir kula düşen; imanını arttırmak; yani Allah'ın sevgisini kazanmak için onun sevdiği işleri, amelleri, hâlleri arttırmak, çoğaltmak, bunun için çaba, gayret sarf etmektir.

Bir de bütün peygamberlerin ayrıca özel olarak miraçları vardır. Tabi, hiçbirinin miracı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miracına benzemez; ama hepsi mutlaka rabbinin cemalini

[3] Tevbe /100

müşahede etmiştir, hepsinin kendine ait özel miracı vardır. Bütün Mürşid-i kâmiller ve özel manadaki velilere de bu nimet vardır.

Bir özel bir de genel velayet vardır. Genel manadaki velayet; iman eden herkesin Allah'ın dostu, velisi olmasıdır. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"Allah mü'minlerin velisidir"**[4] buyurmuştur. Mü'min; Allah'ı her şeyden, canından da çok sevendir. Bir kulun gönlü bu hâle gelmişse o kul genel manadaki veli olmuş, mü'min olmuştur.

Özel manadaki velayet ise bundan sonra yolculuk yaparak çabayla, gayretle, rabbini tercih etmekle, nefsine taviz vermemekle, nefsini rabbine kurban etmekle, nurlandırmakla, nefsine iman ettirmekle, Allah ile, Allah'ın zikriyle mutmain olmakla ve Allah'tan razı olmakla mümkündür.

Yoksa biri imtihanlar karşısında itiraz ediyor, feryat ediyor, Allah'ın takdirini, hükmünü, taksimatını beğenmiyor "benim de bir fikrim var, Allah'ın şöyle yapması, şuna şöyle muamele etmesi, şuna şunu vermesi lazımdı, falancaya şunu vererek yanlış yapmış, ona bunu vermemesi gerekirdi" diyorsa veli olmak orda dursun, o kişinin nefsi ilahlık taslıyordur.

İnsanın böyle bir hâlden kurtulması ve nefsinin Allah'ın huzurunda yok olması "ya rabbi! Sen ne emrediyorsan ben onu yaparım" deyip nefsine Allah'ın aşkıyla fena buldurması gerekir. Bundan sonra ise beka gelir.

Beka gelmeden önce nefis yok olduğu, Allah'ın aşkıyla fena bulduğu, tertemiz bir ayna gibi olduğu için yok olmakla beraber bir anda da çok olur.

[4] Bakara /257

Nasıl?

Elbette ki her şeyin bir başlangıç noktası vardır. Derviş önce mürşidini sever ve manevi olarak onunla var olur; yani kendinde mürşidini bulur, dolayısıyla Allah'ın aşkını mürşidinin üzerinden kendi gönlünde tadar, sonra ise bu aşkı bütün kardeşlerinin üzerinden tadar ve sanki hepsi ile birmiş gibi kardeşlerini sever, onlara rahmet eder, ikram eder ve her birinin kazanmasını ister. Böylelikle kendi isteği, düşüncesi manevi olarak yok olmuş; ama mürşidi ve kardeşleriyle bir olduğu için de aslında çok olmuştur.

Derviş, kardeşleriyle olan bu manevi hâli iradesiz olarak yaşar, yaşadıkça sonra bir de bakar ki artık sadece derviş kardeşlerini değil bütün ümmeti, mü'minleri, her şeyi seviyor; çünkü Allah'ın sevgisi onun gönlüne tecelli ettikçe gönlü genişlemiştir. Artık o derviş, sevdiğini mutlaka Allah için sever; yani sevgisi artık nefsinden dolayı değildir. Allah kimi, neyi seviyorsa sadece onu sever. Her birimizin de manevi olarak bu hâli yaşaması ve nefsimizin Allah'ın huzurunda yok olması gerekir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya rabbi! Bana sevgini, muhabbetini ver. Bana muhabbetini kazandıracak işlerin muhabbetini ver ve beni o işlere muvaffak kıl. Bana kendi sevgini, seni sevenlerin sevgisini ve sevdiklerinin sevgisini ver"*[5] buyurmuş ve bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretmiştir.

Kul bu hâlde olunca artık bir kişi değildir. Gönlünde kaç kişinin sevgisi varsa hepsi ile beraberdir ve hepsinin kazanması onun kazanmasıdır. Bir de eğer birinin kazanmasını istiyorsa gönlü onun için duadadır. Zahiri olarak da elinden bir şey geliyorsa onu yapar, böylece o kazanan kulla beraber, onun kazandığını da kazanmış olur. Bu da onun gönlündeki imanından dolayıdır.

[5] Tirmizi, Deavat, 73, Tefsirü'l Kur'an, 39

Tersi için de aynı şey geçerlidir. Birinde kin, nefret, haset varsa, insanın kaybetmesini istiyorsa kaybetmesini istediği kişi kaybedince o da onunla beraber kaybeder ve bundan haberi bile olmaz. Bu da onun gönlündeki küfründen, şirkinden dolayıdır.

Eğer Allah, kulunu seviyor ve kulunun kazanmasını istiyorsa, biz de Allah'ın kullarını sever ve onların kazanması için elimizden geleni yaparsak Allah'ın kulu üzerindeki muradı bizim üzerimizde de gerçekleşmiş olur ve böylece biz de kazanırız. Şayet Allah, kulunun kaybetmesini istemediği hâlde biz kulun kaybetmesi için elimizden geleni yaparsak o zaman da Allah'a ters düşmüş olur, dolayısıyla kaybetmesini istediğimiz kişi kaybettiğinde biz de onunla beraber kaybederiz.

Hepimiz yolcuyuz, yoldayız, rabbimize gidiyoruz. İnşallah iş o kıvama gelmiştir. Huzura çıkanlar zaten kendini bilir. Geçen sohbetimizde huzura çıkanlar için söylemiştim "rabbim beni huzura aldı" diyenlerin bu hâllerinden hemen kendilerine gelip muhabbet hâlinde, hamd ve şükür hâlinde olmaları gerekir.

Bununla beraber isteseler de istemeseler de bu hâlleri dışarıdan belli olur. Diğer kardeşlerimizin de huzura çıkanlarla beraber sevinmesi gerekir. Sevinince bu sevinçleri duaları olur ve Allah huzura çıkmayı onlara da ikram eder.

Herkes beşerdir, mutlaka eksiği, yanlışı, kusuru vardır; ama mesele eksik yapma, yanlış yapma meselesi değildir. Mesele; nefsimizden vazgeçmek, "ben, bence, bana göre" demekten kurtulup "Allah" diyebilmektir.

Biz de hep beraber "ben sana teslim oldum ya rabbi! Ben seninle diri olmak istiyorum. Seni dinlemek ve senin emrettiğin, sevdiğin gibi olmak istiyorum. Nefsimin sesini, şeytanın sesini duymak istemiyor, onları ciddiye almıyorum. Ben nefsimin istediği

gibi değil, senin istediğin gibi bir kul olmak istiyorum. Bunun için de her şeyden vazgeçtim" diyoruz.

Yolu yürürken önümüze her ne gelirse gelsin mutlaka ondan vazgeçmemiz gerekir. Sadece zahiri şeyler değil bazen manevi şeyler de önümüze gelebilir; yani manevi olarak "Allah bana şunu ikram etsin, şu kerameti ikram versin" diyebiliriz; fakat bu da bizim için bir perdedir. Biz ondan da vazgeçip "sen bana kulum de yeter ya rabbi! Ben başka hiçbir şey istemiyorum" demeliyiz. Yoksa "ben şunu istiyorum, bunu istiyorum" dememiz, Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in *"bana şeref olarak senin bana rab oluşun yeter. Bana nimet olarak sana âbd oluşum yeter. Sen benim tam istediğim gibisin beni de sevdiğin, istediğin gibi yap ya rabbi"* buyurduğu gibi bizim de "sen benim için neyi istiyorsan, benim de istediğim duam odur ya rabbi" dememiz lazım.

Böyle diyelim ki arada bir şey kalmasın, bir şey bize engel olmasın. Rabbimiz bizi bir kere huzura aldı mı, kabul etti mi ebediyen kabul eder. Elbette ki hatamız da, kusurumuz da, eksiğimiz de olur, düşebiliriz de; ama düşünce düştüğümüz yerden kalkmasını da biliriz; çünkü Allah bize bir kere ikram etmiştir, bu sebeple de hiçbir zaman velayetten aşağı düşmeyiz.

Yapmamız gereken şey; imanımızla, Allah'a teslimiyetimizle, rabbimizi ciddiye alışımızla beraber her şeyden vazgeçip "sana geliyorum ya rabbi!" dememizdir. Zaten ramazan ayı rahmet ayıdır, mağfiret ayıdır. İnşallah rabbimiz bizi mağfiret eder, bizi rahmetinin içine alır ve bize ikram eder, ihsan eder.

Şimdiye kadar sayısını Allah'ın bildiği kadar veli gelmiş, geçmiştir. Zaten insanın yaratılış gayesi, Allah'ın kulu üzerindeki muradı da budur. Kul olduğumuzu bilmek, Allah'ın emrettiği, razı olduğu gibi yapmaya ve öyle olmaya çalışmaktır. Unutmamamız

lazım ki bu iş akıl işi değildir; gönül işidir, iman işidir, Allah'a teslimiyet işidir, Allah yolunda kul olma, fedakârlık yapma, rabbine tevekkül edip güvenme işidir.

Herkes "nefsimde itiraz var mı, isyan var mı, feryat var mı, nefsim Allah'ı hesaba çekiyor mu, Allah'a itiraz ediyor mu, Allah hakkında su-i zanda bulunuyor mu! Allah bana hak ettiğimi vermedi, diyor mu!" Ya da "nefsim Allah'ın takdirini, taksimatını beğenmezlik yapıyor mu" diye kendi nefsine bakmalı ve bunların hepsinden kurtulmalıdır. Aynı şekilde bir tek kendine bakmalı ve "ben Allah'a kul oluyor muyum olmuyor muyum, iman etmiş miyim etmemiş miyim, Allah'a teslim olmuş muyum olmamış mıyım" diye kendini hesaba çekmelidir.

Allah her bir peygamberini anlatırken "(o) mü'min kullarımızdandı. Bütünüyle Allah'a teslim olmuş kullarımızdandı"[6] buyurur. Mü'min ve Allah'a bütünüyle teslim olmuş kullar…

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Mirac'a alırken de "bir gece kulunu Mescid-i Haram'dan, Mescid-i Aksa'ya yürüten odur. O subhândır"[7] buyurmuştur. Dikkat edilirse Allah bu ayette "peygamberini" demedi "kulunu" buyurdu. Demek ki Allah, kul olmayı, kulluğu kabul edenleri huzuruna alıyormuş.

Herkes kendine göre anladığı, bildiği, kendisi için hayırlı gördüğü kadarıyla düşüncelere, fikirlere, arzulara, isteklere, eğer iman etmişse dualara sahiptir. Yüz sene sonra şu anda yeryüzündeki insanlardan hiçbiri olmayacak, tabi ki istisnalar kaideyi bozmaz, hepimiz öbür tarafta olacağız ve yerimize başkaları gelmiş olacak. Bu hep böyle devam etmiştir. Hâl böyleyken baktığımızda hayatı yaşarken biri "şu benimdir" der,

[6] Sâd /44, 48, En'âm /84, Meryem /55
[7] İsrâ /1

öteki “bu benimdir” der, diğeri “benim şunu kazanmam lazım” der. Şimdiye kadar gelenler öbür tarafa götürebilecekleri zahiri bir şey kazandı mı, “bu benimdir” dedikleri hiç kimseye ait oldu mu? -Hayır, zahiri olarak kazandıkları kendilerine sadece imtihan oldu.

Bu yüzden kimseye ait bir şey yoktur; çünkü hiç kimse beraberinde bir şey götürmez. Dünyaya gelir, onlarla imtihana tâbi tutulur sonra rabbine gider; ama insan hayatı yaşarken bunu anlamaz. Tabir-i caizse kendi kendini kandırır ve kendinden öncekilerin hâlinden ibret almaz, geriye dönüp bakmaz!

Evet, şimdiye kadar gelenler, geldiler imtihana tabi tutuldular. Kendi zamanlarında dünya için, dünyalıklar için, mevkiler, makamlar için birbirlerini öldürdüler. Şu anda da “bu benimdir, şu benim olacak” diye birbirlerini öldürenler vardır; ama o “benimdir” dedikleri hiç kimseye ait olmuyor! İşte bu, Allah’a karşı, ahirete karşı, ölüme karşı kör olmaktır, öbür tarafa gidenleri gördüğü hâlde aklını kullanmamaktır. Mesela; bazen görüyoruz, duyuyoruz, babaları vefat etmiş, cenazeleri yeni kalkmış insanlar miras kavgası yapıyorlar. Oysaki babanız daha yeni gitti, hiç ders almadınız mı! Şimdiye kadar babanız kazandıkları için “bu benimdir” diyor, onları hiç kimseye, hatta size bile vermiyordu. Bakın, babanız onları bırakıp gitti! Şimdi hepsi size kalmış, sizin de bunlar için sanki ebediyen sizin olacakmış gibi kavga etmeniz, birbirinizi kırmanız nasıl bir akıldır, bu nasıl iman sahibi olmaktır!

Dünyanın kimseye ait olmadığıyla ilgili Hz. Ali (r.a.) Efendimiz’den bir örnek vereyim.

Bir gün Hz. Ali (r.a.) Efendimiz bir kabristana gider, mezardakilerle konuşur. Aslında bunu yapmasındaki sebep; etrafındakilere nasihat edip bir şeyler öğretmektir. Mezardakilere

der ki: *"Gittiğinizden beri bu dünyada neler olduğundan haberiniz var mı? Size haber vereyim. Hani o oturduğunuz, vazgeçemediğiniz evleriniz var ya şimdi orada başkaları oturuyor. Harcamaya kıyamadığınız mallarınız var ya şimdi onları başkaları harcıyor, saçıp savuruyor. Hatta size başka bir haber daha vereyim. Kendisi için ahiretinizi feda ettiğiniz eşleriniz var ya onlar da başkalarıyla evlidir. Buradaki haberler böyledir, şimdi siz orada ne var ne yok, bize haber verin. Biliyorum, konuşsanız, haber verseniz; 'pişmanız, ibadetsiz geçen her anımız için pişmanız, kulluk yapamadığımız, dünya hayatını ebediymiş gibi gördüğümüz için pişmanız. Allah bize biraz süre verse de dünyaya gelsek, kulluğumuzu yapsak, iman etsek, salih amel işlesek, ibadet etsek, secde etsek' diyeceksiniz; ama geçti artık geçti."*

Evet, gelenler nasıl gittiyse biz de öyle gideceğiz. Mesele; mecburi dönüşten önce, kendi irademizle, severek, isteyerek rabbimize dönmemiz, rabbimize yürümemiz, sırat-el mustakimde yürüyüp rabbimize varmamız, Allah'ın huzuruna layık hâle gelmemizdir. Nefsimizden, benliğimizden, nefsimizin küfründen, şirkinden, riyasından, hasedinden kurtulup nefsimizi Allah ile mutmain etmemiz, Allah'tan razı etmemizdir.

Kul, aklını birazcık kullansa hemen hayatı nasıl okuması gerektiğini anlar. Yaratanın, yarattığı kullarına yaptığı ve yapacağı her muamelesinin kullarına olan sevgisinden, rahmetinden, üzerindeki muradının gerçekleşmesi için mutlak hayır, mutlak rahmet olduğunun farkına varır. Bir kul için bundan daha büyük bir nimet olabilir mi! Hâl böyleyken nasıl isyan ediyor, itiraz ediyor, feryat ediyor, onun işini beğenmiyor, bir de haddini aşıp "bunu böyle değil, şöyle yapman lazımdı" hatta yetmez "şunlara şöyle muamele etmen, şunları yere batırman, şunlara gazap etmen, şunları da cennete göndermen lazımdı" diyorsun!

Böyle olanlar kulluklarını unutan ve ilahlık taslayanlardır. Kul olmayı beceremedikleri için ilah olmaya çalışırlar; ama aslında onlar da hiçbir güçlerinin olmadığını bilirler, yine de başlarını kuma gömüp "görmedim, anlamadım, onun için böyle konuşuyorum" derler. Hâlbuki Allah seni görüyor, biliyor. Önceni de sonranı da biliyor.

Allah ayet-i kerimede **"ey nefsini (kendini, hayatını) israf eden kullarım. Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin! Allah bütün günahları affeder (mağfiret eder)"**[8] buyurmuştur. O zaman rabbine dön. Şimdiye kadar yanlış yaptın artık yanlış yapma, artık kendine gel. Şimdiye kadar kendini, nefsini, varlığını, hayatını harcadın, "bundan sonra kazanamam. Benden bir şey çıkmaz" deme. Allah'tan, Allah'ın rahmetinden umudunu kesme. Allah'ın rahmeti senin kendine yaptığın zulümden, Allah'ın mağfireti de işlediğin günahlardan büyüktür. Nasıl kıyas yapıyorsun! Böyle bir kıyas olabilir mi! Yani şimdi sonsuz bir deryaya bir avuç çamur atsan hiç derya kirlenir mi! Rabbine karşı edepli olman ve "Allah beni affetmez, Allah beni mağfiret etmez, Allah bana ikram etmez" deyip Allah adına bu şekilde hüküm vermemen lazım.

Allah sana "sen cenneti kazanırsın, Hz. İnsan olursun, bu özelliği ben sana vermişim. Ben sana melekleri secde ettirmişim. Silkelenip temizlenince bir daha meleklerin secde ettiği varlık olursun" buyurmuştur. Yalnız kulluk hiç kimse için hiçbir zaman bitmez. Bir kul huzura varınca "rabbim beni huzura kabul etti. Demek ki kul olmaya çalışıyorum. Demek ki Allah için nefsimin küfründen, şirkinden, Allah'a itiraz etmekten, Allah'tan razı olmamaktan vazgeçiyorum ve ondan razı oluyorum. Demek ben

[8] Zümer /53

rabbimi seviyorum ve istiyorum" deyip buna hamd etmesi, şükretmesi gerekir; fakat böyle bir kul da arada bir düşebilir. Sonuçta melek olmamıştır, hata da işler, yanlış da yapar, düşer kalkar; ama artık istese de rabbinden başka tarafa dönemez; çünkü bir kere hakikati görmüş, şahid olmuş, acziyetini ve Allah'ın huzurunda nasıl bir hâl alacağını bütün şiddetiyle tatmış, yaşamıştır. Bu yüzden rabbinden haşyet duyar.

Mesela; Hz. Ömer (r.a.) deve üzerindeyken sahabeden birine bir hüküm verir; ama sahabe, Hz. Ömer (r.a.)'ın verdiği hükme itiraz eder ve ona lafın gelişi *"Ya Ömer! Allah'tan kork"* der, Hz. Ömer (r.a.) de bayılıp deveden düşer. Niye? -Çünkü biri ona "Allah'tan kork" demiş. Biraz kendine gelince *"Ömer de kim oluyor ki Allah'tan korkmasın"* der.

Acaba adam ona "Allah'tan kork" deyince Hz. Ömer (r.a.)'ın aklına, gönlüne ne geldi! Acaba neyi, hangi manevi hâlini, Allah'ın kendisine yaptığı hangi muameleyi hatırladı da düşüp bayıldı! Daha önce yaşadığı bir şey olması lazım ki o ana gitmiş ve bayılıp düşmüş olsun. Yoksa öyle lafla kimse deveden düşüp bayılmaz. Bin kere söyleyin bakayım kaç kişi bayılacak! Ya da şimdiye kadar bayılan oldu mu! İşte, huzura çıkmış birinin hâli böyledir.

Evet inşallah hep beraber kazanacağız. Kazanacağız derken bize ait olmayan bir şeyi kazanmıyoruz o kazandığımız zaten bize aittir. Biz kendimize ait olanı alıyor ve olmamız gerektiği gibi oluyoruz. Aslında normal insan olmuş oluyoruz. Yoksa kulluk olağanüstü bir şey değildir. Allah'a kul olmak olağan bir durumdur, normal bir durumdur, olması gereken bir durumdur. Tam tersine kul olmamak, Allah'tan kaçmak, küfre, şirke düşmek, nefse, şeytana tapmak olağandışı bir durumdur.

Öyle olmuş ki artık biri Allah'ın hesabını biraz gözetip kulluk yapınca, ibadet edince sanki olağanüstü bir şey yapıyormuş gibi zannedilir. Oysaki olağanüstü bir şey yapmamıştır, aksine normal bir şey yapmaya çalışmıştır, kaldı ki onu da doğru dürüst beceremez.

Evet, kulluk yapmayanlar olağandışıdır; çünkü onlar kendilerini unutmuş, rablerini unutmuş, insanlığını unutmuşlardır. Aynı şekilde nerede olduklarını bilmezler, rablerine gideceklerinin hesabını yapmazlar; yani akıllı desen akıllı değillerdir, deli desen deli değillerdir. Yaşıyorlar desen yaşamıyorlar, ölüdürler desen ölü değillerdir. Hepsinin arasında böyle gidip gelirler. Kendilerini kaybetmiş, kaybolmuşlardır; çünkü kim olduğunu, nerede olduğunu bilmeyenler kaybolmuştur.

İnşallah biz hep beraber olmamız gerektiği gibi rabbimize kul olacak ve herkesi kul olmaya davet edeceğiz. Aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup insanlara ve tüm varlığa rahmet olacak, hidâyet olacak, nimet olup ikram olacak, cennet olacağız. Kendimiz hidâyette olduğumuz, rabbimize yürümeye çalıştığımız gibi başkalarına da yardım edeceğiz, birbirimize destek olacağız. Seveceğiz ve gönlümüzdeki muhabbeti ikram edeceğiz. Rabbimizin sevdiği, Allah ile mutmain olmuş kullardan olacağız.

Yâ eyyetuhân nefsul mutmainneh: "Ey (Allah'ın zikri, muhabbeti ve yakınlığıyla mutmain olup) itminana ermiş nefis!" **İrciî ilâ rabbiki râdıyeten mardıyyeh:** "Sen ondan razı, o da senden razı (ve onun tecellisine mazhar olarak) dön rabbine (ve sana nefhedilen ruh ol)." Sen rabbinle mutmain oldun ve rabbinden razı oldun ya rabbin de senden razı oldu. **Fedhulî fî**

ibâd: "Gir, (salih) kullarımın arasına!" Sen artık bana kul oldun, dolayısıyla kulum, âbdim dediklerimin, velilerimin arasına gir. **Vedhulî cenneh:**[9] "Gir, (marifetullah) cennetime." Rabbini bilme, tanıma cennetime, vuslat cennetime, huzura çıkma cennetime. Allah'ın cemalini müşahede etmek cennetteki bütün nimetlerin üzerindedir. İşte, bu hitabı alan bir kul en büyük nimete kavuşmuştur.

Evet, hep beraber manevi yolculuğu ve manevi hâllerimizi rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini anlamaya çalıştık.

Allah bizi Allah ile, Allah'ın zikriyle, Allah'a kullukla, secde ile mutmain olan ve rabbinden razı olan, rabbinin de kendisinden razı olduğu "âbdim, kulum" dediği kullardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[9] Fecr /27-30

14.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismi ile kendimizi, hayatı, varlığı, imtihanları okumaya çalışıyorduk. Allah bize nasıl vahyetmiş, nasıl öğretmiş ve nasıl "oku, anla" demişse biz de öyle okumaya, anlamaya, dolayısıyla öyle iman etmeye çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde vuslat yolculuğunu, manevi hâlimizi rabbimizin ismine nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise hep beraber tevhidi, vahdeti okumayı anlayacağız inşallah.

Allah ayet-i kerimelerde buyurur **"hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?**[1] **Hiç körle gören bir olur mu?**[2] **Dümdüz yolda yürüyenle yüzüstü sürünen bir olur mu?"**[3] Tabi ki bir olmaz! Önce öğrenmek, bilmek gerekir. Bilince bildiğimizi bulma, bulunca da olma imkânımız olur. Biz de bunun için devamlı anlatıyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bunun için gece gündüz anlatmıştır. Zaten sahabe sohbet arkadaşı demektir.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabelere ve onların üzerinden herkese neyi anlatmıştır?

Neyi öğrenmemiz, neyi anlamamız gerektiğini anlatmış, Allah'a göre Allah'ın isimleriyle nasıl okumamız gerektiğini öğretmiş, tevhidi, vahdeti anlatmıştır. Esas itibariyle her şeyi kuluna anlatan Allah'tır, zaten ayetler de birbirini açıklar ve

[1] Zümer /9
[2] Fâtır /19
[3] Mülk /22

birbirini tefsir eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de Allah'ın vahyini herkese açıklamış, beyan etmiştir.

Müslüman olabilmek için "lâ ilahe illallah muhammedun resulullah" deyip buna iman etmek gerekir. Bunu söylemeyen birinin imanı yoktur, o kişi Müslüman değildir. Peki, biri sadece diliyle "lâ ilahe illallah muhammedun resulullah" deyince iman etmiş olur mu? -Hayır, olmaz. Eğer dilinin söylediğini kalbi tasdik etmiyorsa o kişi yalancıdır.

Lâ ilahe illallah: "Allah'tan başka ilah yoktur." İlah bir tek Allah'tır, bütün isimleriyle, esmasıyla, efâliyle her anda tecelli eden Allah'tır, demektir.

Birinin sadece Allah'ın isimlerini bilerek dahi hayatı Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yaşaması mümkündür. Kul sadece Allah'ın isimlerini bilse, öğrense; Allah'tan başka ilah olmadığını, onun rahman ve rahim olduğunu, mülkün maliki ve meliki olduğunu, bir tek Allah'a âbd olunması gerektiğini, her şeyi her an idare edenin, takdir edenin, Allah olduğunu anlasa Allah'ın sevdiği gibi bir hayat yaşayabilir. Kul, Allah'ın her bir ismini böyle öğrenince iman etmiş, tevhid etmiş olur.

Tevhid, birlemek demektir. Tevhid ederken bütün varlığın Allah'a ait olduğunu, her anda Allah'ın tecelli ettiğini, mülkün malikinin, melikinin Allah olduğunu, El Esma'ul Husna, bütün güzel isimlerin ona ait olduğunu söyler, her şeyi Allah'ta birleriz.

Eğer El Esma'ul Husna'yı Allah'a vermezsek o zaman Allah'ı kendi kendimize farklı bir vasıfla vasıflandırmış oluruz ki Allah da bundan münezzehtir. Ya da El Esma'ul Husna'yı Allah'a vermediğimiz takdirde bu sefer o vasıfları başkalarına vermiş olur ve onları Allah'a şirk koşmuş oluruz. **Subhânallâhi ammâ**

yuşrikûn:[4] "Allah subhândır, (müşriklerin) şirk koştuklarından (ve her türlü noksanlıktan münezzeh olandır)." **Subhânallâhi ammâ yasifûn:**[5] "(Dikkat edin!) Allah subhândır, onların uydurdukları sıfatlardan (ve her türlü noksanlıktan münezzehtir)."

Şirkten kurtulmak için gerçek manada lâ ilahe illallah: "Allah'tan başka ilah yoktur" deyip tevhidde olmak ve her şeyin Allah'a ait olduğuna şahid olup şehadet etmek gerekir. Bununla beraber kulun kendisini de Allah'a ait görmesi gerekir ki tevhid de olsun.

Ne kadar tevhidde, vahdedde olduğumuza bakmamız lazım. Vahid olan, ehad olan Allah'tır. Allah isimlerinde bir olandır ve isimlerini kimseye teslim etmez, onun bütün isimleri sadece ona aittir; fakat Allah, kullarını isimleriyle şereflendirip onlara ikramda, ihsanda, rahmette bulunur. Yani "bir şeye sahip çıkma, sana verdiğim şerefe, kıymete, değere sahip çık, ona layık ol. Sana emanet ettiğime, nefhettiğim ruha sahip çık ve sana nefhettiğim ruh ol" buyurur Allah.

Önce bilmemiz sonra bulmamız sonra da Allah'ın bize nefhettiği ruh olmamız lazım. Eğer Allah'ın bize nefhettiği ruh olursak Allah ile muhatap oluruz.

Allah ayet-i kerimede buyurur **"Allah'ın bir kulu ile (direkt) konuşması düşünülemez."** Allah, hemen ardından kullarıyla nasıl konuştuğunu beyan eder. **"Ancak bir perde arkasından konuşur ya da (gönlüne) vahyeder veya bir resul (melek) vasıtasıyla konuşur."**[6]

[4] Haşr /23
[5] Sâffât /159
[6] Şûra /51

Allah'ın perde arkasından konuşmasının ne demek olduğunu biraz izah edelim.

Gönlümüzle, nefsimizle, irademizle aramızdaki perde Allah'ın nefhettiği ruhtur. Allah ruha hitap eder, yoksa Allah'ın hitabını işitirse hiç kimse buna güç yetiremez, darmadağın olur. Bu yüzden Allah önce nefhettiği ruha hitap eder sonra hitap ruhtan yumuşatılmış bir şekilde gönüle gelir. Allah hitabını, kulunun anlayabileceği, dayanabileceği, hissedip tadabileceği şekilde indirir. Biz de rabbimizin bize olan hitabını böylelikle anlamış oluruz.

Biz kendi kendimize "ben böyle düşündüm, böyle hayal ettim, birden aklıma böyle geldi" diyebiliriz; fakat bilmemiz lazım ki gönlümüze gelenler ya Allah'tan bir vahiy ya da şeytandan bir vesvesedir. Gönlümüz bir an bile boş kalmaz. Bize düşen; gönlümüze gelenleri doğru okumak, Allah adına okumaktır. "Bu nereden geldi, benim için rahmet midir yoksa azap mıdır, bana kazandırır mı yoksa kaybettirir mi" deyip Allah'ın ismiyle okumaktır.

Eğer gönlümüze gelenler bize kazandırıyorsa Allah'tan, kaybettiriyorsa iblisten, şeytandan gelir. Gönlümüzü sürekli böyle kontrol etmemiz lazım.

Gönül Rahmân'ın arşıdır ve Allah insanın gönül arşına istiva etmiş, onu ihata etmiştir, insan için hükmünü de oradan verir; fakat hükmünü verirken tercihi kula bırakmıştır.

Biri şeytandan, nefsinden kurtuldu mu Allah'tan başkasını dinlemez, zaten istese de dinleyemez; çünkü orada şeytanın sözü geçmez, artık karanlık aydınlanmış, nurlanmıştır. Şeytan da nurlanmış bir gönüle vesvese veremez. Böyle bir kul sadece Allah'tan geleni alır, onun her anı Allah iledir, o namazda

huzurdadır, iki namaz arasında da uyurken de huzurdadır. Her an huzurda durur, huzurda olduğunu bütün şiddetiyle tadar.

Allah Abdulkadir Geylani (r.a.) Hazretleri'ne *"huzurumda avam gibi (herkes gibi) uyuma ki beni görebilesin"* buyurur. Pir Hazretleri de *"ya rabbi! Nasıl uyuyayım?"* diye sorar. Allah da *"kendinden (nefsinden, bedeninden, varlığından) geçerek (bana teslim olmuş olarak)"*[7] buyurur.

Biz de tabir-i caizse uyumadan önce öldüğümüzü farz edelim. Bedenimizi geldiği yere, toprağa verelim. Ruh, Allah'tan gelmiştir, ruhumuzu da ona teslim edip bir hiç olarak, hiçbir varlık iddiasında bulunmadan onun huzurunda durarak uymaya çalışalım. Bu durumda nefis ve beden perdesi, varlık perdesi aradan kalktığı için kendi hakiki varlığımızı Allah'a teslim etmiş oluruz. Böyle olunca da perde aralanır. Allah Pir Hazretleri'ne "böyle yap ki beni görebilesin" buyurdu. Allah onun üzerinden hepimize, ders veriyor ve nasıl uyumamız gerektiğini öğretiyor.

Uyanıkken de kendimizde olmamız, diri olmamız; yani rabbimizle var olduğumuzu bilip onunla aşk hâlinde, muhabbet hâlinde olmamız gerekir. Her an rabbimizle muhatabız ve rabbimiz her anda gönlümüze vahyediyor, bizim de rabbimizi dinlememiz, bize ne söylediğini, bizden ne istediğini ve nasıl yapmamızı istediğini anlamamız lazım. Bilelim ki gönlümüze gelen her hayr, her rahmet, bize kazandıracak her hâl, her tavır, her söz ondandır.

Rabbimizden yüz çevirip onu dinlemeyince, kendi kendimizi, gönlümüzü, gönlümüze vahyedileni Allah'ın ismi ile okumayınca, onun ismine okumayınca, rabbimizi unutunca kendi kendimize hayal kurar ve "ben öyle düşündüm, aklıma öyle geldi,

[7] Risâle-i Gavsiye

içimden böyle geldi" deriz. Mesela; genel olarak bakıldığında kötü bir şey olunca "şeytan diyor şöyle yap" denilir. Demek ki insan, gönlüne kötü bir düşünce gelince onu şeytanın söylediğini biliyormuş! Gel gör ki insan işine gelmeyince böyle söyler.

Evet, vahdedi, tevhidi anlamak gerekir. Vahdet; Allah'ın isimlerinin tecellisidir. El Vâhid olan Allah'tır. Hayatımızın her anına, her zerremize, her işimize, fikrimize, düşüncemize tecelli eden sadece odur. İnsanın gönlü tıpkı bir ayna gibidir, işte o aynaya tecelli eden Allah'ın isimleridir. Bu, mü'min için de kâfir için de böyledir. Sadece mü'minle kâfirin arasındaki fark; kâfirin kendini, gönlünü örtmesidir.

Kâfir; iradesini ve aklını kullanmadığı için aklını, gönlünü örtmüş ve perdelemiştir. Allah'tan yüz çevirmiş, kendi kendine bir vehimde, zanda bulunmuştur. Kendisi hakkında zanda bulunduğu için herkes hakkında da böyle bir vehimde, zanda bulunur "farklı farklı, çeşit çeşit insan vardır" der. Evet, burası doğrudur; ama bir de "insan her istediğini ya da gücünün yettiğini yapabilir" der. İşte, burası yanlıştır.

Allah'ın genel bir hükmü, takdiri vardır ve herkes bu takdirin içindedir; yani her bir kul sonsuz bir deryanın içinde bir damla misalidir. Deniz dalgalanınca damlanın bir hükmü var mıdır? -Yoktur. Dalga geldi mi damlayı da savurur, damlayı gitmesi gereken yere götürür. Damlanın da buna itiraz etmeye gücü yetmez; çünkü takdirin içindedir. İşte, bütün hayatımız böyle Allah'ın takdiri içindedir.

Bir de Allah'ın her bir kul üzerinde bir muradı vardır. Bu durumda herkes Allah'ın kendisi üzerindeki muradına bakmalı ve Allah'ın muradını kendi üzerinden okumalıdır. Daha önce kaderi, takdiri anlatırken izah etmiştim. Herkes kendi kaderini okumalı,

"benim kaderim nedir, Allah benim için neyi takdir etmiştir" diye kendine sormalıdır. Söyledim; insan neredeyse Allah'ın onun hakkındaki takdiri odur. Allah, kulunu orada görmeyi dilemiştir ve kulunu orada imtihana tâbi tutar. Eğer Allah dilemeseydi kul bulunduğu yerde, bulunduğu insanlarla beraber olamazdı, onlarla imtihana tâbi tutulmazdı. Kısacası kulunun nerede kazanıp kaybedeceğini Allah takdir etmiştir.

Kul, rabbini dinleyince, rabbinin ismi ile rabbinin ismini, muradını, kendisi hakkındaki takdirini doğru anlayınca; yani rabbini rahman ve rahim olarak, kerim olarak, afuvv olarak, Er Râfi' olarak, kendisini ref etmeyi, yüceltmeyi dilediğini bilerek tanıyıp okuyunca rabbinin rahmetine, sevgisine ve kendisi için yaptığı her muamelesinin hayr olduğuna şahadet eder.

Her bir kul kendisine perde açılırsa rabbinin rahman olduğuna, rahim olduğuna, El İlah olduğuna, Vedûd olduğuna, kulunu nasıl sevdiğine şehadet eder; çünkü Allah, kulunu imtihana tabi tutarken sadece kazanmasını diler.

Allah bazen bir şey yapmanı diler ve buna karşılık "böyle yap, böyle konuş, böyle hareket et" der ya da "bir şey yapma, itiraz etme, feryat etme, sadece nasıl yaptığımı, işin sonunu seyret" der. Allah ayet-i kerimede **"bütün işlerin sonu Allah'a varır"**[8] buyurmuştur. Yani "son kararı verecek olan benim. Sen benim ismimle okuyup kendin için hayır gördüğünü yapmaya çalış, hüküm benimdir" demiştir. Allah hükmü verdiğine göre kazansan da kaybetsen de Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yaptığında sen yine kazanmış olursun.

Bu yüzden mesele başarılı olman, galip gelmen değildir. Başarıyı da, galibiyeti de, mağlubiyeti de Allah takdir eder, hüküm

[8] Lokmân /22

onundur. Sen hayırda durup Allah'ın hesabını yaptıysan kazandın. Biri "ben kazanıp kazanmadığımı bilmiyorum, acaba kazanmış mıyım, kaybetmiş miyim" diyorsa o kişi kördür, kendini görmüyor, rabbine bakmamış ve rabbinin ismiyle okumamıştır.

İnsan kazanıp kazanmadığını nerden görür? -Kendi üzerinden görür. Kul, bir ay önceki hâliyle şimdiki hâline, bir sene öncekiyle şu andaki hâline, ya da on sene öncekiyle şimdiki hâline bu süre zarfında hâlâ aynı kişi midir, diye bakmalıdır. Baktığında mutlaka geliştiğini, büyüdüğünü, bir şeyleri daha doğru, daha iyi anladığını görür. Hepsinden öte dünyanın faniliğini, ahiretin ebediliğini bir adım daha anlamış, biraz daha kavramış, biraz daha tatmıştır; çünkü öncekine oranla büyümüştür. Aynı zamanda büyümesi, öğrenmesi, anlaması gerektiğini, anlamadığında cahil kaldığını, dolayısıyla karanlıkta, zulümatta kaldığını, bu yüzden rabbini dinlemesi ve kendinde, bütün varlıkta tecelli eden rabbine şehadet etmesi gerektiğini anlamıştır.

Zaten biri bunları anlamadıysa hiçbir şey anlamamış, hiç okumamıştır. Eline kitap alıp öylece kitaba bakan, hatta kitabı ters tutan biri o kitaptan bir şey öğrenebilir mi? -Öğrenemez. Nasıl ki Allah kitabını indirmişse ve Allah'ın indirdiği kitabı herkesin okuması gerekiyorsa insanın bir de kâinat kitabını, insan kitabını okuması gerekir.

Varlıkta her ne varsa hepsi Allah'ın bir ayetidir; ama insan, Allah'ın kitabıdır. Her bir insan aslında aynı kitaptır; çünkü sahibi birdir. Kitap farklıdır; ama onu yazan, gönlüne yazdıran ve ona okutan sahibi birdir. İnsana Allah okutur; ama sadece ismi ile okutur.

Biri kendini Allah'ın kitabı olarak okuduğunda kendini doğru anlamıştır. İnsan nasıl ki kendini Allah'ın kitabı olarak

okuduysa diğer insanları da Allah'ın kitabı olarak okumalıdır. İşte, o zaman tevhid olur.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim.

Farz edelim ki bir kitap yazdık. Biri yazdığımız kitabı alıp fırlatsa zorumuza gider mi, bunu kendimize hakaret sayar mıyız? -Sayarız. Hatta biri kitabımıza tükürse biz de ona tükürürüz; çünkü o kişi kitabımıza tükürerek bizim gönlümüze, fikrimize, düşüncemize, imanımıza tükürmüştür. Madem öyle, insan da Allah'ın kitabıysa bu durumda Allah'ın kitabı olan insana nasıl davranmamız, nasıl kıymet, değer vermemiz gerektiğini buradan anlayalım.

Bunu anlayamadıysak kendimizi okumadık, Allah'ın kitabı olarak göremedik, her zerremizin bir ayet olduğunu anlamadık, bir de hepsinin üzerinde Allah bize ruhundan nefhetmişti ya onu da kabul etmedik demektir. Bunu kabul etmemişiz ki insana muamele ederken bu kadar cesurca muamele edebiliyor, konuşabiliyor, hakaret edebiliyor, haksızlık edebiliyor, zulmedebiliyoruz. Allah'ın bizden istediği bu değildir.

Hâl böyleyken baktığımızda birileri böyle yaparken "ben mü'minim, ben daha çok Müslümanım, ben Allah'a daha çok yakınım" diyerek bunu yapıyor. İnsanları taşlıyor, küçümsüyor, onlara küfrediyor, hakaret ediyor, iftira atıyor, onların dedikodusunu yapıyor! Bunları yaparken de Müslüman olduğunu ve bunu Allah adına yaptığını söylüyor.

Böylelerine "senin rabbin kimdir, sen kimin, hangi putun kulusun" diye sormak lazım. Elbette ki hangi putun kulu olduklarını biliyoruz. Onlar nefis putunun, kendi nefislerinin kuludur. Nefisleri böyle istediği için onlar da nefislerinin isteğine

bakıyorlar, rablerine dönüp bakmıyorlar, rablerinin tecellisine, yeryüzündeki halifesine bakmıyorlar.

Böyleleri rablerine, insana bakmadıkları gibi kendilerine de bakmazlar, karanlıkta kaldıkları için kendilerini de görmezler. Kendilerini çamurdan bir varlık gibi görür, bir şeylere sahip zanneder, bu yüzden kibirlenir "ben hayırlıyım, ben büyüğüm, ben âlimim, ben biliyorum" derler, dolayısıyla sağa sola sadece tükürürler, havlarlar. Köpeğin havlaması böylelerinin konuşmasından daha iyidir. Böyle birinin sesini duymaktansa köpeğin havlamasını dinlemeyi tercih etmek lazım. Köpek havlarken bir gayesi, amacı vardır. Bu, köpeğin kendi fıtratından, yaratılışından dolayıdır. İnsanın fıtratı, yaratılışı ise bunun için değildir, dolayısıyla biri insanlara havladığında yaratılışını, fıtratını bozmuş, insanken hayvan olmayı hatta hayvandan daha aşağı olmayı tercih etmiştir. Bunun sebebi de "lâ ilahe illallah" demediği, tevhidde olamadığı, her şeyi, herkesi rabbine ait olarak, rabbinin kulu, âbdi, tecellisi olarak göremediği içindir.

Allah'ın tecelli etmediği bir varlık, bir insan, bir an var mıdır? -Hayır. İnsan her anda rabbiyle muhataptır. Allah her insana bir varlık vermiş, irade vermiştir ve onun sahibidir. Onu çepeçevre ihata eden, şah damarından daha yakın olan, gönül arşına tecelli eden odur. Şimdi sen bütün bunları ayetle biliyorsun; ama hiçbirini görmüyor, hiçbir şey tatmıyorsun. Bu nasıl bir imandır! Bu iman değil, sadece zandır, vehimdir, dolayısıyla senin imanın vehimden, zandan ibarettir.

Allah ayet-i kerimede **Fa'lem ennehu lâ ilâhe illâllâh:**[9] "(Ey insan!) Bil ki şüphesiz Allah'tan başka ilah yoktur." buyurur. Efdali zikir fa'lem ennehu lâ ilâhe illâllâh: "Şunu iyice bil (iyice anla ki)

[9] Muhammed /19

zikrin en efdali (en faziletlisi) lâ ilahe illallahtır (Allah'tan başka ilah yoktur, zikridir)." Bu yüzden her anda "lâ ilahe illallah" dememiz lazım.

Tabi ki "Allah Allah" diye "Rahmân Rahmân" diye de zikredebiliriz; çünkü Allah ayet-i kerimede **"ister Allah deyin ister Rahmân deyin. El Esma'ul Husna (en güzel isimler) onundur"**[10] buyurmuştur. Allah'ın hangi ismini zikredersek olur; ama zat ismi olarak sadece Allah ve Rahmân isimlerini zikredebiliriz. Diğer isimleri de zat isimleri zat isimleriyle beraber tefekkür ederek zikretmemiz lazım; ama bilmemiz lazım ki zikrin efdali "lâ ilahe illallah"tır. Çünkü "lâ ilahe illallah" zikri bizi tevhide götürür.

Vuslat yolculuğunun başı da sonu da "lâ ilahe illallahtır." Yolun başında olan bir vuslat yolcusu "lâ ilahe illallah" derken farklı söyler. Sonra manevi olarak ilerledikçe, büyüdükçe, rabbini tanıdıkça, iman ettikçe, şehadet ettikçe "lâ ilahe illallah" demesi değişir. Bu yüzden kardeşlerimize zikir yaptırırken Allah'ın her bir ismi ile beraber "illallah" diyoruz. Yani "lâ rahmane illallah, lâ rahime illallah, lâ kerime illallah" diyor, Allah'ı bu şekilde her bir ismi ile zikrediyoruz ki tevhid gönlümüze otursun. Vahdet, Allah'ın vahidiyeti gönlümüze açılsın ve her şeyi rabbimizin ismi ile okuyabilelim. Aynı zamanda hem kendi üzerimizde hem insan üzerinde hem de mahlukat üzerinde rabbimizin hangi isminin tecelli ettiğini, Allah'ın hangi ismine şahid olduğumuzu, şehadet ettiğimizi bilelim, anlayalım. Öyle ki her an ona şahid olup şehadet edelim. Bunun için de şehadetin içinde kaybolalım, tabir-i caizse hepsi ile bir olalım.

[10] İsrâ /110

“Allah, göklerin ve yerin nurudur.”[11] Onun nurunun tecelli etmediği hiçbir yer yoktur. Bizim de bütün bu nurun içinde onun nuru olmamız lazım.

Nasıl onun nuru oluruz?

Elbette ki imanla, Allah’a teslimiyetle, kendimizi bilerek, anlayarak, kim olduğumuzu tadarak onun nuru oluruz. Böyle olunca bütün varlığa kendimiz gibi bakar; yani her bir varlığa “sen bensin ben de senim” deriz. Varlığa bakmaya doyamayız, bakmaya kıyamayız; çünkü varlığın zahirine değil manevi tarafına, Allah’ın tecelli ettiği ismine bakarız. Allah perdeyi araladı mı zaten istesek de istemesek de onu öyle seyrederiz.

Varlığı öyle seyredince varlıkta sevmediğimiz bir şey kalmaz. Bütün varlık üzerinden rabbimize hamd eder, rabbimizi överiz; çünkü varlık üzerinden rabbimizin güzelliğine şehadet ederiz. Eğer varlık üzerinden rabbimizin güzelliğini böyle seyrediyorsak insan üzerinden nasıl seyredeceğimizi buna göre hesap etmemiz lazım.

İnsan, tevhidi; yani bu bakışı kaybedince gözü şaşı bakar, biri iki görür, hatta biri beş, biri bin, biri yüz bin görür. Gördüğü her şeye tabir-i caizse kendine göre bir varlık verir. Bir de varlığı tanıdığını ve akıllı olduğunu zanneder, öyle düşünür. O bütün varlık içindeki küçücük hâliyle kendini öyle büyük, öyle üstün, öyle hayırlı görür ki iblis onun yanında gariban kalır. İblis ona bakınca “ben bir sefer, yanlış yaptım, Âdem’den hayırlıyım[12] dedim. Başıma gelene bakın. O ise bunu günde yüz bin kere yapıyor! Ben öyle yapamam. Ben âlemlerin rabbinden korkarım” der ve ondan Allah’a sığınır. Bunu Allah haber veriyor. **“Şeytan, insana**

[11] Nûr /35
[12] Araf /12

‘(Allah'ın ayetlerini ve resulünü) inkâr et’ der. (İnsan) İnkâr edince de ‘şüphesiz ben senden uzağım; çünkü ben âlemlerin rabbi olan Allah’tan korkarım’ der.”[13] O kadar lanetlediğimiz iblis böyle söylüyor.

İnsan hem doğru yapmayı bilmeli, öğrenmeli hem de yanlış yapmamayı öğrenmelidir; yani biri iki görmekten kurtulup rabbine hiçbir şeyi şirk koşmadan iman etmelidir. Neyle, kiminle muhatap olursa olsun onun sahibi ile muhatap olduğunu ve onun kendi üzerinde bir muradının olduğunu unutmamalıdır. Her anda rabbinin huzurunda durmalı, rabbinin ona ne söyleyeceğine, neyi emredeceğine bakmalıdır.

Hayatı yaşarken ya bunları unuturuz ya da kendimize geliriz; yani ya ölüyüz ya da diriyiz. Bu, her birimiz için her an böyledir. Allah’ın huzurundaysak, onun huzurunda olduğumuzu, onunla varlıkta durduğumuzu, onun Hayy ve Kayyum olarak bizi varlıkta tuttuğunu biliyorsak, onu unutamayız; çünkü onunla varız.

İki türlü ilim vardır. Biri husulî ilim, biri de huzurî ilimdir. Husulî ilim; hasıl olan, insanın sonradan öğrendiğin ilimdir. Huzurî ilim ise; insanda hazır olan ilimdir. İnsan kendini huzurî ilim ile bilir. Zaten kendini bildiği için ayrıca “ben varım” demesine gerek yoktur; çünkü görür, tadar, sever, üşür, ısınır, üzülür, acıkır, kendini bilir. İnsan nasıl ki zahiri olarak kendini biliyorsa manevi olarak da kendini bilmelidir.

İnsan kendini rabbine ait görünce onun bakışı huzurî ilim olur ve istese de rabbini unutamaz. Kendini onunla bilince, onunla varlıkta durduğunu, onun her an tecelli edip kendisini yeniden yarattığını, gönlüne her an vahyettiğini bilince huzurî olarak onu

[13] Haşr /16

bildiği için istese de bir an bile rabbini unutamaz. Bu bilgi onda artık hasıl olan bilgi değildir. Hasıl olmakla beraber kendini tanımış, kendini anlamış, iman etmiş, tatmış ve huzurî ilim olmuştur, dolayısıyla artık her anda rabbinin huzurundadır, onu dinler, onunla konuşur.

Rabbimizle, sahibimizle, her şeyin sahibiyle, terbiye edenimizle olmadığımız tek bir anımız yoktur, zaten onsuz bir an olduğunu zannediyorsak gözümüzü kapattığımız veya kör olduğumuz içindir.

Hepimiz hakikatin böyle olduğunu biliyor muyuz? -Biliyoruz. Rabbimizin her anda bizi gördüğünü, onun huzurunda olduğumuzu biliyor muyuz? -Biliyoruz. **"Şüphesiz Allah (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile onun kalbi arasına girer."**[14] Bu ayete iman ettik mi? -Ettik, hepimiz biliyoruz ki Allah, kuluna böyle muamele edip vahyeder, yol gösterir, onu terbiye eder, davet eder. Oysa ki Allah dilese bütün insanlar bir anda iman eder, veli olur, hidâyete, kendi hakikatine erer. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"Allah dileseydi herkese hidâyetini verirdi"**[15] buyurur.

Evet, eğer Allah dileseydi herkese hidâyetini verirdi; ama Allah, insana irade vermiş, tercih etme hakkı vermiş ve her bir kuluna "senin kendi iradenle hidâyeti tercih etmen lazım ki kazanasın ve bana dost olabilesin, veli olabilesin" buyurmuştur. Allah bu iradesinden, tercih etme hakkından dolayı insanı yeryüzüne halife kılmış ve melekleri ona secde ettirmiştir.

[14] Enfal /24
[15] Secde /13

İnşallah, biz de tercihimizi rabbimize, tevhide, vahdete, her anda rabbimizin güzelliğine şehadet etmeye yapıyoruz.

Evet, hep beraber tevhidi, vahdeti Allah'ın bize okuttuğu gibi rabbimizin ismiyle okumaya çalıştık.

Allah bizi tercihini doğru yapanlardan eylesin inşallah. Allah bizi gözünü, kulağını, gönlünü rabbinin vahyine kapatanlardan eylemesin. Allah bizi hayatı yaşarken her anda rabbinin hitabını alanlardan ve rabbinin güzelliğine şehadet eden kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

15.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle kendimizi, varlığı, hayatı okumaya, okuyup anlayıp iman etmeye çalışıyorduk. İmanımız üzerimizde ahlâka, amele, hayatımızı yaşarken fiile dönüşmesi gerekir ki gerçekten okumuş, anlamış, kavramış olalım.

Geçen sohbetimizde tevhidi, vahdeti; Allah'ın birliğini, gerçek manada "lâ ilâhe illallah" demeyi anlamaya ve tevhidi rabbimizin ismi ile okumaya çalıştık. Bu sohbetimizde yine kaldığımız yerden devam edeceğiz inşallah.

Tevhid, vahdet olunca, aşk olur, iman olur, Allah'a teslimiyet olur, Allah'a gerçek manada yakınlık olur, velilik olur, dostluk olur, muhsinlik olur, Allah'ın güzelliği, isimleri üzerimizde tecelli eder, biz de o isimlerle güzelleşmiş oluruz.

Kendimizi, bütün varlığı, bütün olayları, meseleleri, hadisatı her ne olursa olsun her şeyi Allah ile bilince tevhidimiz tam olur. Yoksa tevhidimiz yarım yamalak bir tevhid olur ki buna da tevhid denmez. Sadece bilgi olarak bir şeyleri biliriz; çünkü bilgimiz bizde tevhide, vahdete dolayısıyla imana dönüşmemiştir.

İman sahibi olmak çok zor bir şeydir. Gerçekten çok zor bir şeydir! Müslüman bir memlekette doğan biri olarak sanki torpilliymişiz gibi "anam, babam Müslüman olduğu için ben de İslam'ı kabul etmişim, mü'minim, Müslümanım" diye düşünürsek kendi kendimizi kandırmış oluruz; çünkü iman bireyseldir, anne, babadan gelen bir şey değildir. Herkesin kendi iradesiyle,

tercihiyle iman etmesi gerekir. Yoksa anne, babasının imanı ya da küfrü insana ne fayda ne de zarar verir. Sadece insan için bir ön bilgi olur.

Allah ayet-i kerimede **"helâk olan açık bir delille helâk olsun, yaşayan da açık bir delille yaşasın"**[1] buyurmuştur. Helâk olanlar inkâr edenlerdir, yaşayanlar da iman edenlerdir. Bu durumda ayet "inkâr eden bir delille inkâr etsin, iman eden de bir delille iman etsin" manasına gelir. Yani "herkes iman ediyor, biz de iman ettik" diyemeyiz! Böyle iman olmaz, böyle küfür de olmaz. "Anam Yahudi'dir" ya da "babam Hristiyan'dır, müşriktir, biz de onların yolunda yürüyoruz" denmez. "Aklınızı kullanın, kâfir olacaksanız delilinizi gösterin, öyle kâfir olun" yani "size verdiğim aklı sonuna kadar kullanın" buyuruyor Allah.

Allah neden "helâk olan bir delille helâk olsun; yani kâfir olan bir delille kâfir olsun" buyurdu?

Çünkü kimse kâfir olmak için delil gösteremez de ondan. Aklını kullanırsa mutlaka iman edecek. Yaratan, kuluna ne verdiğini, fıtratına neyi yazdığını bilmez mi! Dünyaya göndermeden önce ona her bir ismi ile ayrı ayrı tecellide bulunmuş, onunla sohbet etmiş, ona vaadde bulunmuş ve ondan ahit almıştır. Bu yüzden bu ayetle "sen kendini bu kadar örtemezsin, çamura atamazsın, ben bilmiyorum, diyemezsin" buyuruyor Allah.

İman eden bir delille iman etsin, kâfir olan da bir delille kâfir olsun. Bu, aklını sonuna kadar kullanmaktır, bütün bilgileri yan yana koyup içtihat etmek, hangisi doğru hangisi yanlış diye tercih yapmaktır. Mesela; Allah iman etmeyenler için **"onlara sor! Yeri, göğü onlar mı yarattı, onlar kendi kendilerinin yaratıcıları mıdır**

[1] Enfâl /42

(onlar mı kendi kendini yarattı? Sor cevap versinler).”[2] Yani böyle bir şey varsa o zaman inkâr etsinler, buyurmuştur. Söyledim; Allah zaten kuluna ne verdiğini, neler öğrettiğini bilir. Bu yüzden Allah “onlar kendilerini bir şey zannediyorlar ya da başıboş zannediyorlar o zaman onlara sor buna cevap versinler, öyle inkâr etsinler. Yani insan kendini başıboş mu zannediyor![3] Bunlar akıllarını nasıl kullanıyorlar, bu nasıl bir akıl kullanmaktır, ne biçim hüküm vermektir”[4] buyuruyor.

Allah, **“iman eden bir delille iman etsin”** derken bin delille, yüz bin delille, sayısız delille iman etsin, nereye bakarsa baksın rabbine şehadet etsin, iman etsin, her bir varlık üzerinden rabbinin isimlerini, güzelliğini görüp rabbini sevsin, rabbinin her muamelesinin rahmetinden, muhabbetinden olduğunu anlasın. Yoksa sığ düşünmüş, hiç düşünememiş olur, buyuruyor. Baktığımızda öyleleri var ki kendini bilgili zanneder, âlim zanneder, hatta ismi de âlimdir, hocadır, seydadır; ama Allah’tan haberi yoktur, Allah’tan habersizdir.

Hepimiz kendi etrafımıza, büyüklerimize de küçüklerimize de baktığımızda hepsinin Allah hakkında bilgisi olmadığını görür, buna şehadet ederiz. Sadece “Allah vardır, Allah bizi yaratmış” derler; ama sıkışınca “Allah’ı bu işe karıştırma” derler. İşte, bir delille iman etmemiş, imanları sadece dillerinde olan, gönüllerinde olmayanların hâli! Bunlar okumuş insanlardır, bir sürü bilgileri de vardır; fakat imanları yoktur. İnsana, varlığa bakarken Allah ile bakmıyor, nefisleri ile bakıyorlar ve sadece kendilerini görüyorlar “ben biliyorum, bence, bana göre” diyorlar. “Allah’a göre” diyemiyorlar. Deseler bile sadece dilleriyle derler.

[2] Tur /35-36
[3] Kıyâmet /36
[4] Ankebût /4

Şimdi böyle bir iman hiç son nefeste kurtulur mu? -Kurtulamaz. Neden imanlarını kurtaramıyorlar? -Çünkü gerçek manada imanları yok da ondan. Olmayan iman nasıl kurtulsun! Son nefesteki iman zaten kabul edilmez.

Bizim iman ettiğimiz gibi bir de imanımızı arttırmamız lazım. **"Onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttırırlar"**[5] buyurdu Allah.

Peki, imanımızı nasıl arttırırız?

Her şeyi Allah'ın ismiyle, onun ismine okuyup marifetimizi arttırarak imanımızı arttırırız. Allah hakkında ne kadar bilgi sahibi, ilim sahibi olduysak; yani marifetullaha ne kadar sahip olduysak o kadar iman etmiş oluruz. Allah'a olan muhabbetimiz o kadar şiddetlenir, Allah'a o kadar güvenir, Allah'tan emin olur, Allah'a o kadar teslim olur, Müslüman oluruz, takva sahibi olur, Allah'a karşı kulluk sorumluluğumuzu yerine getirmeye, elimizden geleni yapmaya çalışırız. Biz böyle yaptıkça Allah da bize yardım eder.

Allah hiçbir kulundan melek olmasını istemez, sadece doğru yapmasını, güzel yapmasını ve yanlış yaptığında istiğfar etmesini ister. Bununla beraber rabbini tanımasını, tanıyıp iman etmesini ister.

İnsan, rabbini tanırken aynı zamanda kendini tanır, rabbini tanımayan kendini tanıyamaz. ***Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu:*** *"Kendine arif olan, rabbine arif olur"* buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Sen Allah'ın yeryüzündeki halifesisin, Allah sana ruhundan nefhetmiştir. Bu yüzden sen kendini tanımadan rabbini tanıyamazsın, aynı şekilde rabbini tanımadan kendini de tanıyamazsın, kendi kendinle olamaz, hakikatine eremezsin.

[5] Enfal /2

Allah'ı ne kadar tanıdıysan kendini de o kadar tanırsın; yani sonsuz bir deryadan bir damla olan kendini anlamış olursun.

Kendimizi tanıyabilmemiz için kendimizi Allah adına, yaratan rabbimizin ismi ile okumamız lazım. Ki o ekremdir, ikram edendir. Her şeyimiz Allah'tan sadece bir ikramdır. Varlığımız da, aklımız da, gönlümüz de, gözümüz de, kulağımız da, elimiz de, ayağımız da, Allah'ın bize nefhettiği, emanet ettiği ruh da bir ikramdır. Nefhettiği ruh olalım diye Allah onu bize ikram etmiş, bu emaneti yüklemiştir. Rabbimizin ismiyle okuyunca bunun ne demek olduğunu iyice idrak ederiz.

Rabbimizin ismiyle okumayınca kendimizi, başkalarını, başka şeyleri görürüz. Görürken de hepsini parça parça görürüz; yani tevhidle, Allah ile görmüş, Allah'a ait görmüş olmayız. Tevhid olmadan öğrendiğimiz her bilgi, her bakışımız yanlış olur. Tevhid olunca, Allah ile bakınca kendimiz dâhil her şeyi doğru anlarız; çünkü her şeyi Allah'a ait görürüz. Onun mülkünde olduğumuzu, her anda bize muamelede bulunduğunu, kazanmamız için bizi imtihanlara tabi tuttuğunu görür, anlarız.

İmtihan; kazanma imkânı demektir. Allah, kulu kazansın diye önüne her türlü imkânı koyar ve ona "haydi, kulum! Elinden geldiği kadarıyla güzel yap, benim istediğim gibi yap. Sen benim halifemsin ya, benim senden istediğim gibi yap. Senden neyi istediğimi, neyi sevdiğimi biliyorsun, nasıl yapmandan razı olduğumu biliyorsun. Haydi, sevdiğim, razı olduğum gibi yap" buyurur.

Allah bunu bütün kullarının fıtratına yazmıştır. Örnek vermek gerekirse; fıtrat olarak iyiliği sevmeyen, ikramı, sabrı, şükrü, rahmeti, sevmeyi, sevilmeyi sevmeyen hiç kimse yoktur. Hepsi insanın fıtratında mevcuttur, dolayısıyla insan zaten her

şeyi bilir. Kendisine hiç peygamber gelmese, kitap gelmese bile yine iyiliği, güzelliği kendi üzerinden bilir.

İnsan kendisine nasıl muamele yapılmasını istiyorsa o muameleyi sever, dolayısıyla kendisi de başkasına öyle muamele yapınca doğru yapmış, güzel yapmış olur. Onun için bu konuda, tevhitte cehâlet mazeret değildir. Bütün konularda cehâlet mazerettir; ama tevhidde mazeret yoktur; çünkü insan yaratılış itibariyle güzelliği bilir, bu konuda cahil hiç kimse yoktur.

Bir de insan, hayatı boyunca tek başına bir dağın başında bile olsa mutlaka "bu âlemi yaratan biri vardır" der; çünkü Allah ona bir akıl ve gönül vermiştir. O da mutlaka "beni yaratan, bana muamelede bulunan biri vardır" der; çünkü aklını kullanırken buna şahid olur, Allah ona şehadet ettirir. Onun da imanı bu kadardır, dolayısıyla kurtuluşu bununladır. Peki, peygamberlerden ve Allah'ın kitabından sorumlu olur mu? -Hayır, bunlardan sorumlu değildir; ama tevhidden sorumludur ve bu sorumluluk her bir insan için geçerlidir. Bundan dolayı Allah şirki kabul etmez, şirki affetmez.

Evet, tevhidi rabbimizin adına; yani onun bize okuttuğu gibi okuyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah'ın bir kalesi vardır, kim ona girerse emin olur. O (kale) kelime-i tevhiddir (lâ ilahe illallahtır)"* buyurur. Bu aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraçtan döndüğünde aldığı müjdedir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"(ben miraçtayken) rabbim bana 'ümmetinden kim 'lâ ilahe illallah' derse cennete girer' diye vaatte bulundu"* buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu müjdeyi haber verince yanındaki bir sahabe bu müjdeyi herkese haber vermek için dışarı çıkar. Bunun üzerine başka bir sahabe de onu durdurur ve ona *"bunu söylemek doğru değil, eğer söylersen insanlar*

gevşer" der. Sonra birlikte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna giderler. Bu müjdeyi insanlara açıklamanın uygun olup olmadığını sorarlar; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz cevap vermez, sessiz kalır. O sahabe de artık vefatına kadar bu hadisi kimseye söylemez.

Evet, kim "lâ ilahe illallah" derse cennete girer; ama bilmemiz lazım ki "lâ ilâhe illallah" demek öyle kolay değildir. Zaten hakiki manada "lâ ilahe illallah" dersen, nurlanmamış, Allah'a teslim olmamış, iman etmemiş bir zerren bile kalmaz. Baktığın her şeye rabbinin huzurunda olarak rabbinle bakar, rabbinin hesabını yaparsın. Böyle bir iman sana her türlü ibadeti de, kulluğu da, iyiliği de, güzelliği de yaptırır.

Sorunumuz iman sorunudur, tevhid sorunudur, vahdet sorunudur. El Vahid olan Allah'tır. El Vâhid; isimlerinde tek olan, en güzel isimlerin (El Esmau'l Husna'nın) kendisine ait olduğu zat demektir. Nerede bir güzellik varsa, aynı şekilde hangi insanda bir güzellik varsa hepsi Allah'ın bir isminin tecellisidir, sonsuz bir deryadan damla, güneşten bir zerre misali Allah'ın güzelliğinden bir parçadır.

Allah'ın güzelliğinin üzerinde tecelli ettiği bir kul kendi üzerindeki Allah'ın isimlerinden, tecellisinden âlemlerin rabbini, sahibini, kendisini yaratan rabbini anlamaya, tanımaya çalışır; ama buna güç yetiremeyeceğini, aklının bunu almayacağını da bilir.

Bir de rabbimizin isimlerini, muamelesini, yaratmasını, takdirini, kudretini, rahmetini, affını, mağfiretini, nimetini, ikramını, bütün varlığı varlıkta tutmasını, diriltmesini, Hâllâk ismi ile tecelli edip yeniden yaratmasını, yeryüzünü ölümünden sonra yağmuru indirerek yeniden diriltmesini, aynı zamanda Hâllak

isminin bizde nasıl tecelli etmesi gerektiğini; yani nasıl değişmemiz gerektiğini anlamamız lazım.

İnsan doğarken birkaç kilodur; ama büyüyünce elli kilo, yüz kilo olur, insan zahiri olarak sürekli değişir, büyüdükçe başka biri olur. Bir bebekle bir yetişkin aynı değildir. Bu, manevi olarak da böyle olmalıdır; yani insan manevi olarak büyümeyi kabul etmelidir. Bizim de rabbimizin tecellisiyle, rahmetiyle, ikramıyla ve rabbimize imanla, teslimiyetle büyümemiz gerekir; çünkü çocuk zahiri olarak hiçbir şey anlamaz, sadece yer, içer ve oyun oynar. Manevi olarak büyümeyip çocuk kalanların da durumu aynen böyledir.

Manevi olarak büyümek insanın kendi elindedir yoksa zahiri olarak büyüse bile yine çocuk gibi oyun oynar. Nasıl? -Hayat onun için bir oyun gibi olur, bazı şeyleri kazanmaya çalışır "şu senin, bu benimdir" der, sahip olduğunu bazen paylaşır, bazen paylaşmaz. Nefsinin arzuları, istekleri peşinde koşar. Böyle biri manevi olarak hiç büyümemiş, rabbine dönmemiş, kalbine iman dahil olmamıştır. Ahiretin olduğunu duymuştur; ama tefekkür edip anlamamıştır. Bazen boş kaldığı zamanlarda "biraz da ibadet edeyim, hiç olmazsa öbür tarafa gittiğimde cennete gireyim" düşüncesinde, fikrindedir. Kalpte iman varsa doğrudur; ama bu şekildeki bir iman, son nefeste bizi kurtarabilecek bir iman değildir.

İman devreye girince nefis susar. Bizim de rabbimize yöneldiğimiz zaman imanımız, aşkımız, muhabbetimiz bize her türlü kulluğu, fedakarlığı yaptırmalı, yaptırabilmeli, nefse, şeytana, dünyaya, her şeye meydan okutabilmeli, hiçbir şeyi, hiç kimseyi tanımayıp bize "ben rabbime gidiyorum, rabbime giderken engel tanımıyorum. Rabbim bir konu hakkında öyle

olmamı mı istemiş, o zaman ben öyle olurum. Hiç kimsenin istediği gibi olmam, olamam. Hiç kimse benim rabbim değildir! Benim rabbim Allah'tır" dedirtmelidir. Böyle olmayan biri "rabbim Allah'tır" diyemez.

Eğer biri "rabbim Allah'tır" diyemediyse demek ki onun birçok ilahı vardır. Tabi ki ilk ilahlık iddia eden kendi nefsidir, dolayısıyla nefsine ne uygun gelirse onu da ilah edinir.

Hepimiz manevi olarak rabbimizin huzuruna davetliyiz, o bizi kendine davet ediyor ve rabbimize giderken tevhidle, vahdetle gitmemiz, onun güzelliğine, isimlerine bürünmüş olarak gitmemiz, huzura çıkarken bizde vehmi, hayali varlığımızdan eser kalmaması gerekir; çünkü sadece onun saf güzelliğinin Allah'ın huzurunda durma, o tecelliye dayanma gücü vardır. Bir kul huzurda durabiliyorsa nurdan, aşktan, vahdetten, tevhidden, Allah'ın güzelliğinden, El Esmau'l Husna'sından ibaret bir varlık olmuştur, bu yüzden Allah'ın tecellisine dayanır ve onun huzurda durabilir yoksa zaten huzura kabul edilmez.

Şunu da söyleyeyim; biri bir an bile her şeyden sıyrılıp rabbine dönse ve tevhidle bakıp huzurda dursa yine huzura çıkar; ama bir an bile böyle olmak kolay değildir; çünkü o bir an bile gönül bir sürü vesveseyle, şüpheyle doludur, dolayısıyla huzurda durmayı ne kadar düşünsek de bu düşünmekle olacak bir iş değildir, iman işidir.

Her şeyden sıyrılıp rabbimizden bütünüyle emin olarak, ona güvenerek, rabbimizi vekil olarak, velimiz olarak kabul edip bu şekilde rabbimize dönersek gönül hâlimiz nasıl olur?

"Rabbimin huzuruna çıkayım da öleyim" deriz. "Ya rabbi! Bir sefer bana perdeyi aç, paramparça olayım. Bir sefer bana 'ben senden razı oldum' de yok olayım" deriz. Bunu söyleyebilmek için

aşk gerekir, iman gerekir. Âşık kul kendi kendini yaratmadığını, kendi kendisini varlıkta tutmadığını bilir. Onu yaratanın da varlıkta tutanın da Allah olduğunu, Allah dilemeyince ne öleceğini ne de yok olacağını bilir, öyle iman etmiş, öyle teslim olmuştur.

Yolun başı da sonu da "lâ ilahe illallah"tır. Yani Allah'tan başka ilah yoktur, mabud yoktur, maşuk yoktur, rabb yoktur, rahman ve rahim yoktur, kerim yoktur, afuvv yoktur, El Hasîb olan, hesaba çekecek olan yoktur. Huzura çıkmaya layık olan bir kul her şeyi ile Allah'a, rabbine aittir. Kul bu hâli alınca Allah da ona "her şey senindir" der; ama kul herhangi bir tercihte bulunmaktan haya eder; çünkü rabbinin her anda zaten her şeyin en güzelini yaptığını bilir, onun için tercih etme hakkını kendinde göremez, dolayısıyla rabbini seyretmeyi, rabbinin tercihini tercih eder.

İnşallah tevhidi doğru anlayacağız ve Allah'ın her bir ismi ile "illallah" diyeceğiz.

"Lâ ilahe illallah" demenin ne kadar zor olduğunun, hayal olmadığının anlaşılması için bir kıssa anlatayım.

Zatın biri dervişleri ile beraber yürürken ezan okunur. Müezzin "lâ ilahe illallah" deyince o zat minareye doğru dönüp müezzin için "yalan söylüyor" der. Etrafındakiler şaşırır ve müezzinin 'lâ ilahe illallah' derken nasıl yalan söylediğini sorarlar. O zat da "söylediği söz doğrudur; ama kendisi yalan söylüyor. Eğer gerçekten 'lâ ilahe illallah' demiş olsaydı, kendisinin minare ile beraber yere batması gerekirdi" diye cevap verir. İçlerinden biri "peki, efendim siz nasıl 'lâ ilahe illallah' diyorsunuz" diye sorar. Tam o sırada bir demircinin önünden geçerler. O zat, demirciden müsaade ister ve örsün üstüne çıkıp "lâ ilahe illallah" der, bunu söyleyince örs yere batar; ama kendisi dışarıda kalır. Bunun

üzerine o zat "bak, ben de söyleyemedim! Eğer söyleyebilseydim benim de örsle beraber yere batmam gerekirdi" der.

İşte, "lâ ilahe illallah" demek öyle basit bir mesele değildir. Bir kul gerçekten "lâ ilahe illallah" diyebilirse o "lâ ilahe illallah" cümlesinin nuru yeri, göğü doldurur; ama baktığımızda bırakın yeri, göğü, etrafını nurla doldurmasını, aydınlatmasını söyleyenin gönlünü, ağzını bile aydınlatmıyor. Neden? -Marifeti olmadığı, kendini, rabbini, rabbinin ismiyle okumadığı ve böyle bir imanı kazanmadığı için aydınlatmıyor.

Hz. Hüseyin (r.a.) *"bu âleme imanı kazanmaya ve kazandığımız imanı korumaya gelmişiz"* buyurmuştur. Burada başka bir işimiz yoktur. Hem imanı kazanmaya hem de kazandığımız imanı korumaya gelmişiz; yani imanı kazandıysak onu kaybetme tehlikemiz de vardır. Allah'tan yüz çevirince, onu unutup dünyaya dalınca, başka şeylerin peşinde koşunca imanımızı kaybederiz.

Evet, bu âlem imanı kazanmaktan ve kazandığımız imanı korumaktan ibarettir. İmanımız da marifetimiz kadardır; yani Allah'ı bilmemiz, tanımamız kadardır, bu da "lâ ilahe illallah" dediğimiz, vahdeti, tevhidi anladığımız kadardır.

"Lâ ilahe illallah" ile ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir hadisini anlatayım.

Cehennemliklerin her birinin gireceği yer farklıdır. Yahudiler farklı, Hristiyanlar farklı, müşrikler farklı yere girer. Allah ayet-i kerimede **"münafıklar cehennemin en alt katındadır"**[6] buyurmuştur. Münafıkların bir üstünde müşrikler, onların bir üstünde şeytan ve şeytana tapanlar vardır. Şeytanlar bile

[6] Nisâ /145

onlardan daha yukarıdadır. Bir de bunlar dünyadayken ben Müslümanım, diyenlerdir. Dünyadayken "lâ ilahe illallah" demişlerdir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurur *"cehennem ateşi onlara doğru gelince hepsi birden 'lâ ilahe illallah' demeye başlar; çünkü dünyadayken 'lâ ilahe illallah' demişlerdir. Onlar 'lâ ilahe illallah' deyince cehennem ateşi onlardan uzaklaşır, durduklarında cehennem ateşi bir daha onlara doğru gelir, onlar da bir daha 'lâ ilahe illallah' derler. Her ne kadar dünyadayken sadece dilleriyle söylemiş olsalar bile yine de ateş onlara yaklaşmaz. Sonra unuttukları bir sırada cehennem ateşi onları kaplar."* Eğer gerçekten "lâ ilahe illallah" demiş olsalardı, ateş onları yakamazdı.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'minler sırattan geçerken cehennem onlara 'çabuk geçin, imanınızın nuru ateşimi söndürüyor' diyecek"*[7] buyurmuştur. Demek ki dünyadayken "lâ ilahe illallah" dediği hâlde cehenneme gidenlerde iman nuru yokmuş, olsaydı cehennem onları yakamazdı.

Bize kazandıran şey; rabbimizi tevhid etmek, "lâ ilahe illallah" demek, iman etmek, mü'min olmak, rabbimizin gösterdiği sırat-el mustakimde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesi ile "lâ ilahe illallah" deyip yürüdüğü yolda yürümektir. Biz de nerede olursak olalım, ne yaparsak yapalım; yürürken, bir iş yaparken, yolculuk yaparken, yatarken, kalkarken devamlı "lâ ilahe illallah" diyelim. "Senden başka ilah yoktur, ya rabbi! Benim ilahım sensin. Âlemlerin rabbi sensin. Benim mabudum, âbd olduğum, maşukum, âşık olduğum sensin. Her bir isminle 'illallah' diyorum" diyelim.

[7] Kenzu'l-Ummal, H. No: 39029

Secdedeyken de Allah'ın her ismiyle "illallah" diyebiliriz; ama bunu söylerken sadece kuru bir kelime olarak değil biraz önce söylediğim şekilde dua gibi, rabbimizin emrettiği gibi söyleyelim; yani ne söylediğimizi bilerek söyleyelim.

Bir de herhangi bir sorun, sıkıntı olduğunda "lâ ilahe illallah" diyelim. "Ya rabbi! Emir senin, hüküm senin, güç senin, kuvvet senindir. Senden başka ilah yoktur. Ben sana sığınıyorum, sana teslim oluyorum ya rabbi" diyelim.

Bir şeyi istediğimizde de "mülk senindir ya rabbi! Sen dilediğine rızkı daraltır, dilediğine genişletir, dilediğine hesapsız verirsin. Senden başka ilah yoktur, senden başka rezzak yoktur, kerim yoktur, vehhab yoktur" diyelim. Bu şekilde Allah'ın her bir ismiyle dua ederek "lâ ilahe illallah" diyelim. Sonra bir de bakarız ki iradesiz olarak her yerde "lâ ilahe illallah" diyoruz.

Her konuda duamız "lâ ilahe illallah" olsun. İnşallah huzura çıkarken de "lâ ilahe illallah" diyeceğiz. Yürürken de "lâ ilahe illallah" diyeceğiz. Varırken de "lâ ilahe illallah" diyeceğiz.

Evet, hep beraber rabbimizin ismiyle tevhidi, vahdeti nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalıştık.

Allah bizi onu gerçek manada zikredenlerden eylesin inşallah. Allah bizi Allah'ın Vâhid ismine, Ehad ismine, Samed ismine iman edenlerden eylesin. Allah bize vahdet ile bakmayı, Allah'ın nazarı ile nazar etmeyi, Allah'ın "gör" dediğini görmeyi, "anla" dediğini anlamayı nasip etsin. Allah bizi zatından, zikrinden bir an bile gâfil eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

16.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber yaratan rabbimizin ismiyle kendimizi, varlığı, hayatı okumaya çalışıyorduk.

Kur'an, ramazan ayındaki Kadir Gecesi'nde indiği, ilk inen ayetler "yaratan rabbinin ismi ile, rabbinin ekremliğini, kerimliğini oku" diye başladığı için biz de rabbimizin ismiyle okumaya çalışıyoruz; çünkü okumadan hiçbir şeyi anlamamız mümkün değildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ramazan ayını üçe bölmüş ve ramazanın ilk on günü için rahmet, ikinci on günü için mağfiret, üçüncü on günü için de cehennemden kurtuluş,[1] buyurmuştur. Bu sohbetimizle beraber ramazanın son on gününe giriyoruz. İnşallah şimdiye kadar rahmeti gördük ve anladık.

Rahmet olmadan mağfiret olmaz. Rahmet saf ikramdır. Kim Allah'ın rahmetinin içine girer, Allah'ın rahmetine ererse; yani Allah ona rahmet eder, rahmetiyle muamele ederse o kul acaba nasıl bir hâl alır! Allah ayet-i kerimede **"Allah dilediğini (rahmetinin içine girmeyi dileyenleri) rahmetinin içine alır"**[2] buyurmuştur.

Peki, bir kul, Allah'ın rahmetinin içine girip girmediğini nasıl anlar?

[1] İbn-i Huzeyme, Sahih; Beyhaki, Şuabu'l-İman, 5/223; es-Saati, el-Fethu'r-Rabbânî, 9/233; el-Hindi, Kenzu'l-Ummal, 8/477
[2] Şûra /8, İnsân /31

Allah'ın rahmetinin içine girmek; Allah'ı rahman ve rahim olarak tanıyıp anlamaktan, böyle iman etmekten geçer. Yoksa "ya rabbi! Ben şöyle yaptım, böyle yaptım bana rahmet et" demekle kimse Allah'ın rahmetinin içine girmez. Öncelikle Allah'ın hakkını teslim etmen, rabbini rahman ve rahim olarak bilmen, ondan emin olup iman etmen lazım ki rahmetin içine girebilesin; yani rahman ve rahim olan rabbinin senin gönlüne, varlığına, hayatına, işine, ahlakına tecelli etmesi gerekir. Yoksa sadece kendi kendini kandırmış, rahmetin hayalini kurmuş olursun. Allah'ın rahmetinin içine girince gönlün rahmetle dolar, böylelikle hem kendine hem de varlığa rahmetle muamele edebilirsin.

İnsanın kendine rahmet etmesi; Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapmasıdır. İnsan, Allah'ın rahmeti neredeyse ona sarılıyorsa rahmetin içine girmiştir, kendine rahmet ediyor demektir. Bununla beraber kendisi için çabasını, gayretini sarf etmenin yanında muhatap olduklarına rahmetle muamele ediyorsa bir de kendisinden rahmet tecelli ediyor demektir; yani sadece kendisi rahmetin içine girmemiştir. Allah, rahmetiyle ona tecelli ettiği için o artık rahim bir kul olmuştur, dolayısıyla bulunduğu her yerde önce ehline sonra etrafındakilere rahmet eder. İşte, böyle bir kul, Allah'ın rahmetinin içine girmiştir. Allah El Ekrem olarak o kula rahimliği ikram etmiştir.

Evet, ramazanın ilk on günü rahmettir. İnşallah rahmetin içine girmiş, rabbimizi rahman ve rahim olarak tanımışız, onun için önce kendimize rahmet etmiş, Allah'ın rahmeti neredeyse oraya koşmaya çalışmış, çaba, gayret sarf etmiş, emek vermiş, fedakârlık yapmış, böylelikle rahmetin içine girmişiz.

İlk rahmet kendimizeydi; yani rabbimize koşarak, onun razı olduğu, sevdiği işleri yapmaya çalışarak önce kendimize rahmet

ettik. Biz rahmetin içine girdiğimiz için inşallah rahmet bizden tecelli ediyor ve diğer insanlar, mahlukatlar bizden rahmet görüyor, Allah onlara bizim üzerimizden rahmet veriyor, Allah'ın Rahîm ismi bizim üzerimizde tecelli ediyor.

Kulun bütün mahlukata, varlığa, insanlara rahmet etmesi Allah'ın Rahmân isminin tecellisidir, ancak böyle olanlar Allah'ın rahmetinin içine girebilir. Kim Allah'ın rahmetinin içine girerse bunun sonucu olarak Allah onu mağfiret eder. Elbette ki bir beşer olarak her insan bilerek veya bilmeyerek yanlış yapar, eksik yapar, günaha girer, rabbinin emrine ters düşer, itiraz eder, isyan eder, Allah hakkında su-i zanda bulunur; ama rahmetin içine girince Allah hepsini siler, mağfiret eder; çünkü kul artık rahmetin içindedir. Rahmete girdiği için Allah onu mağfiret eder.

Ramazanın ikinci on günü mağfiret günleri; yani temizlenme günleridir. Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştim. Bilhassa bugünlerde istiğfar etmemiz gerekir; ama "tövbe estağfurullah" demek istiğfar etmek değildir. Bu sadece dil ile yapılan istiğfardır. Allah'a istiğfar edip tövbe ederken nerede, hangi yanlışı yapmışsak onu ikrar ederek istiğfar etmemiz lazım. Yani "şurada yanlış yaptım ya rabbi! Şuna karşı yanlış yaptım, şurada günaha, şurada küfre, şurada şirke düştüm. Senden af diliyor, mağfiret diliyor, özür diliyorum. Senden affını, mağfiretini, rahmetini ve bana rahmetle muamele etmeni diliyorum ya rabbi" dememiz lazım.

Bütün peygamberlerin en öndeki vasıfları istiğfardır. İstiğfar peygamberlerin üzerinde çok net görünür. Peygamberler, gönüllerinden yanlış bir şey geçse bile hemen o anda istiğfar eder,

tövbe ederlerdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de istiğfarla ilgili olarak *"ben günde yüz sefer istiğfar ederim"*[3] buyurmuştur.

Yüz sefer istiğfar etmek; tesbihi eline alıp yüz sefer "estağfirullah" demek değildir. Yanlışın yapıldığı, yanlış düşünüldüğü veya gönülden yanlış bir şey geçirildiği andaki istiğfardır.

Bununla ilgili bir kıssa anlatayım.

Veli zatın biri bir meyveye bakıp "ne güzel meyve" der. Allah da ona "yazık sana, 'Allah ne güzel yaratmış' demen gerekirken sen 'ne güzel meyve' dedin. Benim ismimi bir meyveye verdin!" buyurur. O veli zat, kendisine yapılan bu hitabı anlattıktan sonra çevresindekilere der ki: Ben bu hitaptan sonra kendime ceza verdim ve bir daha o meyveyi yemeyeceğime dair yemin ettim, bir daha da o meyveyi yemedim, artık o meyveye bakarken bile korkuyorum. Tabi, bu hâli anlamak için o veli zatın durduğu yerden bakmak gerekir. Öyle ki anlayabilelim; çünkü o zat, Allah'a yakın bir kul olduğu için gönlünden bir yanlış geçirmemesi lazımdı.

Peygamberlerin istiğfarını da buradan anlamamız gerekir, yoksa onların yanlışlarını kendi nefimizle işlediğimiz yanlışlarla karıştırmayalım. Belki başka biri onun yanlışını yapsa sevap kazanır; ama Allah kendisine yakın olan kulların, peygamberlerin, velilerin gönüllerinden dahi dünyaya ait böyle bir şey geçirmelerini yanlış kabul eder.

Evet, ramazanın ikinci on gününde biz istiğfar ettik, rabbimiz de bizi affettiyse, mağfiret ettiyse bizim gönlümüz artık tertemiz olur, pırıl pırıl olur. Sıra cehennemden kurtuluşa geldi.

[3] Müslim, Zikir 41. Ayrıca Bk. Eb3u Davût, Vitir 26

Hangi cehennemden kurtuluş?

Nefis cehenneminden kurtuluş; çünkü sana cehennem olan senin nefsindir. Nefsin, şeytanla iş birliği yapıp onu dinlediği için sana vesvese verir, sana hükmetmeye, isteklerini yaptırmaya çalışır ve seni peşinden sürükler. Kendisi şeytanın arzuları ve istekleri peşinden gittiği için seni de cehenneme sürükler. İşte, cehennemden kurtuluş demek; nefsinden, nefsinin hevasından, küfründen, şirkinden, hasedinden, riyasından, tembelliğinden, cehâletinden kurtuluş demektir.

Eğer cehâletten kurtulursak rabbimizin ismiyle okumayı anlamış oluruz. İnşallah hep beraber cehâletten kurtulmuşuz. Bununla beraber rabbimizi anlamaya çalışmış hem kendimizi hem hayatı hem de imtihanları Allah'ın ismine okumuşuz. Böylelikle Allah ile bakıp Allah'a göre anlıyoruz. Bu, Allah ile, resulü ile, Kur'an ile nazar etmek demektir. İnşallah artık gören bir gözümüz, aynı zamanda Allah'ın ayetlerini, hikmeti işiten bir kulağımız, anlayan bir kalbimiz, gönlümüz vardır. Bunlar bizde varsa nefsin hilesini, küfrünü, şirkini, düşman olduğunu görürüz.

Nefsimizin şeytanla iş birliği yaptığını ve düşmanımız olduğunu görelim ve nefsimize asla taviz vermeyelim, onu asla sevmeyelim, hatta ondan tiksinelim. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"nefisten daha çirkin, daha pis kokulu bir şey yoktur"* buyurmuştur. Nefis, etrafa küfür kokusunu, şirk, kin, nefret, haset kokusunu yayar. Bir mü'min için bundan daha çirkin bir koku yoktur. Bu yüzden kulun nefsinden böyle bir koku gelince; yani kendisinde böyle bir hâl olunca bundan tiksinmesi, nefsine taviz vermemesi, o sırada şeytana uyduğunu ve bu kokunun şeytanın kokusu olduğunu, bu hâlinin de şeytanın verdiği vesveseden

dolayı olduğunu bilmesi gerekir. Eğer kul, yaratan rabbinin ismiyle okursa bunu anlar.

İki türlü nefis vardır. Birincisi; insanın öz varlığı, Allah'ın nefh ettiği ruhudur. İkincisi ise aslında olmayan, insanın kendi kendine ürettiği bir varlıktır. Şimdi biz bu ikinci nefis için "onu Allah yarattı" dersek doğru olur mu! Bu nefsi biz kendi kendimize var etmişiz.

Hakikatimizi; yani Allah'ın nefhettiği ruhu, asıl nefsimizi, asıl varlığımızı yok sayınca, onu göremeyince zanna, vehme kapılır "ben, bence bana göre" der, "ben şöyleyim, ben böyleyim" deriz. Kendimizi bu şekilde Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görünce de nefis yavaş yavaş oluşmaya başlar. Tabi ki insan hayatı yaşadıkça anne, babası, okuduğu okulu, ilim tahsil ettiği medresesi, arkadaşları, çevresi, her biri ona bir şeyler anlatır, insan da kendine göre bir şeyler öğrenir. Bu da onun nefsini, benliğini oluşturur ve onu bencil hâle getirir.

İnsanın öz varlığı, benliği hakkın tecellisinden ibarettir. İnsanın kendini başka bir varlık olarak görüp anlamasıyla nefis oluşur, insanın oluşturduğu bu nefis de, ruha elbise olur, ruhu kaplar, böylelikle ruh artık görünmez bir hâl alır. Ruh görünürse ne olur? -Ruhun öz vasfı; aşktır, muhabbettir, rabbini, insanı, varlığı sevmek, Allah için sevmektir. Aynı zamanda ruhta Allah'ın isimleri tecelli ettiği için ruhun diğer vasıfları; rahmet etmek, ikram etmek, yardım etmek, insan için hidâyet olmak, cenneti istemek ve cennete vesile olmaktır. Bütün bu güzellikler; yani El Esmau'l Husna ruhta böylesine tecelli etmiştir. Nefsin ise böyle vasıfları yoktur. Nefis, bütün bu güzel isimleri sadece kendine ait zanneder "ben rahmanım, ben rahimim, ben kerimim, ben akıllıyım, ben âlimim" der. Yetmez, bir de Allah'ın ona kulluğunu

kazanması için zahiri olarak ikram ettiklerini Karun'un söylediği gibi "ben kazandım" der.

Karun, Hz. Musa (a.s.)'ın akrabasıdır. Karun çok zengin olduğu için etrafındakiler ona "Allah'ın sana ikram ettiği gibi sen de insanlara ikram et" dediklerinde "ben bunları bendeki bir bilgi sayesinde kazandım" yani "ben âlim biriyim, mallarımı ben kazandım, Allah onları sana ikram etmiş diyorsunuz; ama ben akıllı olduğum için onları kazandım" demişti. Karun "bunları Allah bana verip beni imtihana tâbi tuttu" demedi, aksine "ben hepsini kendi aklımla, ilmimle kazandım" dedi! Allah da ibret olsun diye onu yerin dibine batırdı. Allah, Karun'u yerine dibine batırınca dün onun yerinde olmak isteyenler bu defa "rabbimiz bizi (böyle olmaktan) korudu"[4] dediler.

Kıyamete kadar Kur'an'ı okuyan herkes bu kıssayı okur. Bilmemiz lazım ki "ben kazandım, ben âlimim, ben biliyorum" diyenleri Allah yerin dibine batırır. Zahiri olarak Karun gibi yere batırması gerekmez, çamura batırır; yani dünyalığa, dünyanın sevgisine batırır. Allah bize Karun'un kıssasını anlatıyorsa "dikkat et! Öyle yapma, yoksa sen de bu dünya çamuruna batar, dünya sevgisiyle boğulursun, nefsinin çamurunda boğulursun" buyuruyor.

Evet, ramazanın son on günü cehennemden, nefis cehenneminden kurtuluştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ramazan ayı geldiğinde cennet kapıları açılır, şeytanlar bağlanır ve cehennem kapıları kapatılır"*[5] buyurmuştur.

[4] Kasas /77-78, 81-82

[5] Buhârî, Savm 5, Bed'ul-hâlk 11; Müslim, Sıyâm 1, 2, 4, 5

Neden?

Ramazan ayında Allah'ın rahmeti, mağfireti tecelli ediyor da ondan. Herkes cennetini, cehennemini kendinde, kendi gönlünde ve nefsinde taşır; yani herkes nefsi iman etmişse gönlünde cenneti, nefsi iman etmemişse gönlünde cehennemi taşır. Eğer ramazan ayında şeytanlar bağlanıyorsa o hâlde bakmamız lazım, acaba bizim şeytanımız bağlanmış mıdır? -Hayır, aksine daha çok çalışıyor! Çünkü kendi şeytanımızı bizim bağlamamız lazım.

Orucun bir niyeti vardır, yoksa oruç aç kalmak değildir. Evet, yemiyor, içmiyorsun; ama yememenin, içmemenin bir sebebi olmalıdır. Bu da rabbini, rabbinin emrini sevmek olmalıdır. Oruç tutarken "ya rabbi! Benim arzum, isteğim yemek içmektir; ama sen 'imsaktan iftara kadar helâl olanı yeme içme' dedin. Ben de senin emrini nefsimin, bedenimin, arzularından isteklerinden daha çok seviyorum. Ben seni tercih ediyorum ya rabbi" demeliyiz. Niyetimiz böyle olmazsa tuttuğumuz oruç, Allah'ın bizden tutmamızı istediği oruç olmaz.

Allah bir de **"şükretmek için oruç tutun"**[6] buyurdu. Allah bu ayda Kur'an'ı indirmiştir. Sen de Kur'an'a şükretmek, rabbine şükretmek için oruç tutuyorsun. Eğer Kur'an senin için yeryüzündeki en büyük nimetse o zaman Kur'an'a şükretmen lazım; çünkü rabbin, Kur'an'ı sana göndermiş ve seninle konuşmuştur.

Aynı şekilde Allah, nasıl iman etmen gerektiğini Kur'an'da sana bir bir beyan etmiş, kendini sana tanıtmış, seni sana tanıtmış, hayatı, varlığı sana tanıtmış ve seni olman gereken yere; yani geldiğin yere, huzura, cennete davet etmiştir. Sana cennete

[6] Bakara /183

gitmenin yolunu en ince ayrıntısına kadar göstermiştir. İşte, bundan dolayı "ramazan ayında şükretmek için oruç tut! (Kur'an) Seni hidâyete erdirdiği için şükret" buyurdu Allah. Aklına her ne gelirse gelsin hepsine tek tek şükretmen gerekir; çünkü Kur'an hepsini birden kapsar.

Evet herkes cennetini, cehennemini gönlünde taşır. Gönlü cennet olanlar, nefsine Allah'ın hükmünü hâkim kılanlardır. Kendi nefsinin arzusu ve isteklerine tapanlar ise gönlü cehenneme dönenlerdir. Böyle bir nefis daha dünyadayken sahibini yakar.

Nefsi temizlemek, nefsi nurlandırmak, onu bir binek olarak kabul edip onunla beraber Allah'a kulluk yapmak gönlü cennete çevirmektir. Böyle olunca nefis, ruhun nuruyla, gönlün nuruyla nurlanır ve o da insan için cennet olur. Nefis iman edip gönül cennete dönmeden insan cehennemden kurtulamaz.

İnşallah ramazanın bu son on gününde nefsimizden, benliğimizden, bencilliğimizden kurtulmaya çalışacağız. Biz, çalışıp elimizden geleni yaparsak Kur'an'ın nuru gönlümüze iner ve her bir ayet önümüze geldiğinde hepsine tek tek iman ederiz.

Nitekim Allah ayet-i kerimelerde "tefekkür edin,[7] tedebbür edin[8], aklınızı kullanın,[9] cehd edin, içtihad edin"[10] buyurur.

Kur'an-ı Kerim'deki ayetler inerken parça parça nazil olmuştur. Bizim aklımızı kullanıp ayetlerin arasını doldurmamız gerekir. Allah "aklını kullan, arasını doldur" buyuruyor. Yoksa Allah isteseydi Kur'an'ı bir kitap şeklinde gönderir, emirlerini sıralar, söylemek istediğini toptan söylerdi; ama Allah öyle

[7] Bakara /266
[8] Sâd /29
[9] Bakara /73, Âli İmran /65
[10] Ankebût /69

yapmamış, vahyini parça parça indirmiş, "ayetlerin arasını sen doldur" demiştir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Mesela; Allah bir peygamberin kıssasını anlatırken onun ne yaptığını beyan eder; ama hemen ardından başka bir şey söyler; yani o peygamberin kıssasıyla kıssadan hemen sonra gelen ayetin arası boştur. İşte, Allah "bu ayetler arasında ne olmuş olabilir, burayı düşün" buyuruyor.

Örnek; Allah Yusuf Suresi'nde Hz. Yusuf (a.s.)'ın zindana girdiğini ve yedi sene zindanda kaldığını anlatır. Sonra iki kişinin daha zindana girdiğini ve Hz. Yusuf (a.s.)'ın onların rüyasını yorumladığını söyler. Peki, Hz. Yusuf (a.s.) o iki kişi zindana gelene kadar orada ne yaptı? -Allah bunu ayetlerinde beyan etmiyor. İşte, bunu bizim düşünmemiz, tefekkür edip arayı doldurmamız lazım.

Hz. Yusuf (a.s.) orada ne yapmış olabilir?

Oradakileri Allah'a davet etti ve yetiştirdi. Nasıl yetiştirdi? -Hâliyle, tavrıyla, ahlakıyla yetiştirdi. Sonra "ben Allah'ın resulüyüm" deyince kimse ona itiraz etmedi ve hepsi ona iman etti; çünkü Hz. Yusuf (a.s.)'ın buna layık olduğunu gördüler. Oradakiler Hz. Yusuf (a.s.)'ın sahabesidir ve Hz. Yusuf (a.s.) kendi sahabesini eğitmiştir. Bunun gibi daha birçok ayet vardır.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miraca gittiğinde Allah ona Bakara Suresi'nin son iki ayetini; yani "Âmener resûlu" diye başlayan ayetleri vahyetmiştir.

Allah bu ayetlerde imanı, imanın nasıl olması gerektiğini anlatır. **Âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu'minûn:** "Resul, rabbinden kendisine indirilene iman etti,

mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)." Mü'minler de onun iman ettiği gibi iman ettiler; çünkü onun iman ettiği gibi iman etmeyince iman olmaz, mü'min olunmaz. **Kullun âmene billâhi ve melâiketihî ve kutubihî ve rusulih:** "Hepsi de Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve resullerine iman ettiler." Eksik yok! Ve şöyle dediler: **Lâ nuferriku beyne ehadin min rusulih:** "Allah'ın resullerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız." Resuller arasında fark gözetmeyiz dediler.

Neden Allah'ın resulleri arasında fark gözetmiyoruz? Allah bize zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Kur'an'la göndermiş, sadece ona iman etmemiz yetmez mi?

Hayır! Kur'an'da ne varsa hepsine tek tek iman etmeliyiz. Allah, Kur'an'da bize örnek olarak gösterdiği peygamberlerin hayatından kıssalar anlatmış ki onlara iman edelim, onlar hayatı yaşarken imtihanlar karşısında nasıl yapmışlarsa biz de o imtihanların benzeri başımıza geldiğinde onların gösterdiği tavrı gösterelim. Öyle yapınca bütün peygamberlere iman etmiş ve hiçbiri arasında fark gözetmemiş oluruz.

Ve kâlû semi'nâ ve ata'nâ: "(Mü'minler) Derler ki: İşittik ve itaat ettik." Mü'minler "Ya rabbi! Sen her ne söylediysen işittik ve itaat ettik" derler. Dikkat edin mü'minler "işittik, anladık" veya "işittik, fehmettik" değil! "İşittik ve itaat ettik" derler. Yani "bil ki emrinin gereği neyse yaptık, yerine getirdik, yapıyoruz ya rabbi! Biz de tıpkı resullerin gibi yapacağız" derler. İşte, bu şekilde olan bir iman Allah'ın istediği imandır.

Gufrâneke rabbenâ: "Rabbimiz, mağfiretine sığındık." Rabbimiz! Bizi mağfiret et, mağfiretinin içine al. **Ve ileykel**

masîr:[11] "Dönüşümüz ancak sanadır." Bunun hesabını bize soracağına iman ettik.

Mü'minler "ya rabbi! Huzuruna vardığımızda sana, meleklere, resulüne indirilenlere (kitaplara) ve resullerine iman edip etmediğimizin, itaat edip gerekeni yapıp yapmadığımızın hesabını bize soracaksın. Bunu biliyoruz, bu hesabı verebilmek için de hayatı senin emrettiğin gibi yaşıyoruz" derler.

Lâ yukellifullâhu nefsen illâ vus'ahâ: "Allah kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemez." Kolay olanı ona yükler ve onu kolay olanla mükellef kılar, sorumlu kılar. Bu yüzden kul her neyden sorumlu tutulmuşsa kul için o kolaydır, gücü ona yeter, dolayısıyla hiç kimse "benim iman etmeye, peygamberler gibi yapmaya, onları örnek almaya, Allah'ın ayetlerine iman etmeye, ayetleri amele, ahlaka dönüştürmeye gücüm yetmez" diyemez! **"Yaratan (yarattığını) bilmez mi?"**[12] buyurdu Allah. Yani "senden bir şey istiyorsam gücün ona yeter; çünkü gücünün yetmediği bir şeyi senden istemem, seni ondan sorumlu tutmam, mükellef tutmam ve sana onun hesabını sormam. Gücünün yetmediği bir şeyi senden nasıl isterim, bu zulüm olmaz mı" buyuruyor.

Lehâ mâ kesebet ve aleyhâ mektesebet: "Herkesin kazandığı (iyilik) kendi lehine, işlediği (kötülük) de kendi aleyhinedir." Herkese kazandığının karşılığı vardır. Kulun güzellikleri, imanı lehine, yaptığı kötülükler ise aleyhinedir.

Allah bu ayetlerin en sonunda da kuluna duayı öğretir. **Rabbenâ lâ tuâhıznâ in nesînâ ev ahta'nâ:** "Rabbimiz! Eğer unutursak veya hataya düşersek bizi (yaptıklarımızdan) sorumlu

[11] Bakara /285
[12] Mülk /14

tutma.” Bilmeyerek, farkında olmadan, cahilce bir hata işlersek, yanlış yaparsak bizi mağfiret et. İnsanın bir bilerek yaptıkları, bir de bilmeyerek yaptıkları vardır ki bilerek yaptıkları birse bilmeyerek yaptıkları bindir.

Biz de Allah’ın, kuluna öğrettiği duayı yapıyor “rabbenâ lâ tuâhıznâ in nesînâ ev ahta’nâ: Rabbimiz! Yanlış yaptıysak, günaha, batağa düşüp unuttuysak, yanıldıysak, nefsimize güç yetiremediğimizdendir. Bilerek veya bilmeyerek yaptığımız yanlışlardan dolayı bizi hesaba çekme ve bizi sorumlu tutma. Yanlışlarımızı bilerek yaptıysak tövbe ediyoruz. Bilmeyerek yaptıysak da bizi sorumlu tutma ya rabbi” diyoruz.

Allah zaten bilmeyerek yaptığı hatalardan kulunu sorumlu tutmuyor; ama böyle de söyle, buyuruyor. Böyle söylerken “bilerek ya da bilmeyerek ne çok yanlış yaptığını gör, farkına var. Sen o kadar yanlış yaptın; ama ben sana rahmetimle, mağfiretimle muamele edip bilmeden yaptıklarını hiç yapmamışsın gibi kabul ediyorum” diyor Allah.

Dikkat edersek Allah Kur’an-ı Kerim’de mü’minlerin duasını beyan ederken ayetlerin başında hep **rabbenâ:** “Rabbimiz” buyuruyor. Yani “dua ederken duaya rabbimiz diye başlayın” diyor. Bir duaya “rabbim” diye başlamak vardır, bir de “rabbimiz” diye başlamak vardır. Duaya “rabbimiz” diye başlarsak hem kendimize hem de bütün ümmete, mü’minlere dua etmiş oluruz.

Rabbenâ ve lâ tahmil aleynâ ısran kemâ hameltehu alellezîne min kablinâ:[13] “Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin (zorlu imtihanlar) gibi bize de ağır bir yük yükleme.”

[13] Bakara /286

Geçmiştekiler ağır imtihanlardan geçmişlerdir. Allah en çok kazananları beyan ederken ayet-i kerimede **"Allah'a yakın, mukarrebun olanların çoğu geçmiş ümmetlerden bir kısmı da bu ümmettendir."**[14] **Sağdakilerin, cennetliklerin ise bir kısmı geçmiş ümmetlerden bir kısmı bu ümmettendir"**[15] buyurmuştur. Allah cennetliklerde bu ümmeti ve geçmiş ümmeti dengelemiş; ama Allah'a yakın olanların, velilerin çoğunun geçmiş ümmetten olduğunu beyan etmiştir.

Neden?

Çünkü önceki ümmetler ağır imtihanlara tabi tutulmuşlardır. Bir onların imanına, bir de genel olarak ümmetin imanına baktığımızda acaba kaç kişi böyle iman etmiş, Allah kaç kişinin imanını kabul etmiştir! Mesela; en basitinden nefsimiz hiç sıkıntıya gelemez ve "hiçbir sorun, sıkıntı olmasın" der.

Daha önce anlatmıştım. Allah ayet-i kerimede Hendek Ashabı'nın kıssasını bize haber verir.[16]

O zamanın sultanı, iman edenler için bir hendek kazar ve içinde ateş yakıp iman edenleri ateş dolu o hendeğin etrafına toplayarak *"ya dininizden dönerseniz ya da bu ateşe atılırsınız"* der. Bunun sebebi; iman edenlerin aziz ve hamid olan Allah'a iman etmeleridir. Sultan, *"aziz ve hamid olan benim, şerefli olan, güç, kuvvet sahibi olan benim, övülmeye ben layığım"* diyordu, sultanla beraber onu destekleyen insanlar da böyle söylüyordu. İşte, iman edenler *"Allah aziz ve hamiddir"* dedikleri ve Allah'a iman ettikleri için müşrikler onları ateş atıyor, kendilerine göre onlardan intikam alıyorlardı; ama iman edenlerin hiçbiri bu

[14] Vâkıa /11, 13-14
[15] Vâkıa /39-40
[16] Buruc /4-10

tehditten korkup imanından geri dönmedi. Her birine *"Allah'a imandan vazgeçiyor musun geçmiyor musun"* diye sorulduğunda, hepsi de *"vazgeçmiyorum! Aziz ve hamid olan Allah'tır"* dedi ve ateşe atladı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ayeti okurken buyurdu ki: "*(Hendek Ashabı içinde) Hamile bir kadın vardı, tam hendeğin kenarına gelince şeytan ona vesvese verdi, kadın da bu vesvesenin etkisiyle 'ben dinimden dönmüyor, ateşe atlıyorum; ama karnımdaki çocuğun bir suçu yok! Acaba ateşe atlarsam doğru mu yoksa yanlış mı yaparım' diye tereddüt etti. Bu sırada annenin karnındaki bebek konuştu ve 'atla anneciğim! Cennet bizi bekliyor' dedi. Kadın da ateşe atladı."* Tabi ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ayeti okurken aynı zamanda o anı seyrediyordu.

Acaba kaç kişi bu imtihandan geçebilir, kaç kişinin imanı buna yeter! Böyle bir durumda atlamazsan imanını kaybedersin zaten. Geçmiştekiler bu şekilde çok ağır, imtihanlara tâbi tutulmuştur.

Peki, bizim imtihanlarımız niye hafiftir?

Allah bizim ne mal olduğumuzu biliyor, kaybetmemizi istemiyor da ondan. Bu yüzden en zayıf insanları bu zamanda göndermiştir. Gerçek budur, hakikat böyledir. Allah bir de üstüne bu zamanda bire on verir "bir güzellik yaptığınızda, hayır işlediğinizde on katını veririm" buyurur. Yanlışa da bire bir ceza verir.[17] Hatta bu da yetmez, bir de "(yaptığınız iyilikler, güzellikler) Bir taneye benzer ki yedi başak birden verir. Her bir başakta yüz tane vardır"[18] buyurur. Yani Allah bir de bire yedi yüz verir. Tabi ki bu hayır, güzellik geneli kapsayan bir hayır, salih bir amel olmalıdır.

[17] En'âm /160
[18] Bakara /261

Bu salih amel, diğer insanların iman etmeleri, hidâyeti bulmaları ve ebedi hayatlarının kurtulması için yapılan sürekli bir hayırdır, ameldir. Bu salih amel bire yedi yüz verir; çünkü bu amel ameli işleyen kula öldükten sonra bile kazandırmaya devam eder.

Evet, biz de "ya rabbi! Geçmiştekilere yüklediğin ağır yükleri bize de yükleme, bize hafif yük yükle" diye dua ediyoruz. Allah bize "böyle söyleyin" diyor, "böyle dua edin" buyuruyor.

Rabbenâ ve lâ tuhammilnâ mâ lâ tâkate lenâ bih: "Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri de yükleme!" **va'fu annâ:** "Bizi affet." **Vagfir lenâ:** "Bizi mağfiret et." **Verhamnâ:** "Bize merhamet et." **Ente mevlânâ fensurnâ alel kavmil kâfirîn:**[19] "Sen bizim mevlamızsın (sahibimiz ve tek dostumuzsun); artık (nefsimize ve) kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et." Sen bizim mevlamızsın, yardımcımızsın, kazanmamız için bize yardım edensin, artık kâfir kavme karşı bize yardım et.

Kâfir kavim deyince aklımıza sadece başkalarından oluşan bir kavim gelir. Biz de "böyle bir kâfir kavim bize saldırdığında elbette "onlara karşı bize yardım et ya rabbi" deriz; ama kâfir kavim bir de bizim içimizdedir.

Nasıl?

Kâfir kavim; hakkı, hakikati örten kavimdir. Bu kişilerin kâfir olması gerekmez. İsmi mü'mindir; ama ameli küfürdür, hakikati örter, kazanmana, rabbine, cennete gitmene, bir hayır, bir güzellik yapmana, ibadet etmene, "Allah" demene "lâ ilahe illallah" demene mâni olur, hatta buna tahammül edemez. Söylemeye doğrusu dilim varmıyor; ama bunlar evinin içindekiler, akrabaların, yakın arkadaşların, dostların ya da dışarıdan seni bu

[19] Bakara /286

şekilde başka tarafa davet edenlerdir. Misal; sen "Allah" diyorsun, onlar ise "önce dünyanı kazan, sonra Allah dersin. Bir mevki, makam sahibi ol, bunlar daha önemlidir" derler. Böyle söyleyince hakikati örtmüş ve kazanmana mâni olmuş olurlar. İşte, bu ayette "onlara karşı bana yardım et" diye dua etmemizi Allah buyuruyor.

Peki, Allah bu yardımı bize nasıl yapar?

Allah bu yardımı bize zaten yapmıştır. Resulünü göndererek, vahyini indirerek bize kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi, ne için dünyaya gönderildiğimizi ve ne yapmamız gerektiğini en ince ayrıntısına kadar bize öğretmiş ve "sen rabbini dinle" buyurmuştur. Bu yüzden Allah'tan yardım dilediğimizde onun bize ne söyleyeceğini zaten biliyoruz. Allah bize vahyiyle "senin rabbin, ilahın benim. Sana neyi emrettiysem senin için o hayırdır, rahmettir. Sen sana ne emrettiğimi Biliyorsun! Bak sana yardım etmişim, haydi gerekeni yap" buyuruyor. Yoksa "ya rabbi! Bana yardım et" demek "ben durayım, hiçbir şey yapmayayım, sen onların cezasını ver, belasını ver" demek değildir. Senin nefsinin belasını istemen ve ondan kurtulman gerekir.

Evet, ramazanın son on gününe Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"cehennemden kurtuluş"* buyurduğu günlere giriyoruz. Kendi nefsimizden kurtulacağımız günlere giriyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ramazan ayı için *"ramazan ayında cehennemin kapıları kapanıp cennetin kapıları açılır ve şeytanlar bağlanır"*[20] buyurmuştu. Biz de şeytanımızı bağlayacak, onun verdiği vesveseye kulak vermeyecek ve onu dinlemeyeceğiz, böyle yapınca şeytanımızı bağlamış oluruz. Bir de cennetin kapılarını, gönlümüzün kapısını açacağız. Gönlümüzü rabbimize, ahirete, hayra, iyiliğe, güzelliğe, rahmete, mağfirete açacak,

[20] Buhârî, Savm 5, Bed'ul-halk 11; Müslim, Sıyâm 1, 2, 4, 5

rabbimizden af dileyecek, mağfiret dileyecek, rahmet dileyeceğiz inşallah.

Bununla beraber kendimiz de insanları affedecek, mağfiret edecek, insanlara rahmet olacağız. Öyle ki Allah'tan rahmeti dilemiş, dolayısıyla hem rahmetin içine girmiş hem mağfiret olmuş hem de cehennemden kurtulmuş, cennete girmiş olalım.

Bu son on günde nefsimize bakmayı, onu dinlemeyi bırakıyor, gönlümüzün kapısını açıyor, gönlümüze, rabbimize, rabbimizin gönlümüzdeki tecellisine, vahyine, gönlümüzdeki marifete, Allah'a yakınlığımıza bakıyoruz. **"O size şah damarınızdan daha yakındır"**[21] buyurdu Allah. Biz de oraya bakıyor, nazar ediyoruz. Böyle olunca cehennemden kurtulduk, cennete girdik. Kendi gönlümüzdeki cennete girdik, rabbimizi bildik, anladık, tanıdık, marifet cennetine girdik, huzuru Allah ile bulduk. Allah'ın huzurunda durduk, gönlümüz cennete döndü, üzerimizde sabır, şükür, hamd, tesbih, tekbir tecelli etti.

Evet, inşallah bundan sonra rabbimizle meşgul oluyoruz, rabbimizi hamd ediyor, tesbih ediyor, şükrediyor, musibetlere, sıkıntılara sabrediyoruz. İnşallah artık gönlümüz genişlemiş, cennete dönmüştür. Gönlümüz cennete döndüğü için de nefis cehenneminden kurtulduk, nefsin, şeytanın küfründen, şirkinden, hasedinden, riyasından, boş boş hayallere kapılmasından, boş boş konuşmasından ya da kötü konuşmasından, kötü şeyler düşünmesinden kurtulduk.

Nefsimiz Allah'a şirk koşmaktan kurtulunca biz de cehennemden kurtuluruz.

Peki, nefsimizden nasıl kurtuluruz?

[21] Kaf /16

Nefsimizi temizlediğimizde ve ona "seni tanımıyorum, seni ciddiye almıyorum, senin köpekten farkın yoktur, sen köpekten daha aşağısın" dediğimizde ondan kurtulmuş oluruz. Yoksa "aman nefsime bir şey olmasın, aman kimse ona sıkıntı vermesin, kimse onu yermesin, kötülemesin, kimse onda hata, kusur aramasın, bulmasın, herkes onu övsün" dedikçe ondan kurtulamayız. Bir kul olarak söylememiz gereken; "rabbim beni övsün de kim yererse yersin. O beni övüyor ya benim için bu yeterdir. Beni bu hâlimden dolayı yerenin de köpekten farkı yoktur" sözüdür.

Neden köpekten farkı yoktur?

Çünkü Allah'ın övdüğünü övmüyor, Allah'ın sevdiğini sevmiyor! Bu durumda onun konuşmasının, bakışının ne kıymeti ne değeri vardır. O zaten hayvandan daha aşağıdır. Gel gör ki insanlar böylelerinin söylediklerini, rablerinin emirlerine tercih ederler. İşte, iman etmeyen bir nefis, insanı bu hâle düşürür. Bizim de bu hâlden kurtulmamız gerekir.

Allah, insana **"sizin veliniz Allah'tır, resulüdür, mü'minlerdir"**[22] buyurdu. Gerisi? -Gerisi sizin veliniz değildir. Hatta başka bir ayet-i kerimede **"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan (bilerek veya bilmeyerek) size düşmanlık edenler vardır. Onlara karşı dikkatli olun! Fakat onları affeder, safheder ve mağfiret ederseniz (bilin ki Allah da sizi mağfiret eder). Çünkü Allah, ğafûr'dur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."**[23] buyurdu.

Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar olabilir. Eğer siz onlara rahmetle muamele ederseniz; onları affeder,

[22] Mâide /55
[23] Tegâbun /14

safheder ve mağfiret ederseniz muhakkak ki Allah gâfurdur, rahimdir. Safhetmek; yapılanı hiç olmamış gibi, karşı tarafın düşmanlığını, düşmanca davranmasını hiç görmemiş gibi muamele etmek demektir. Safhetmek; aftan da mağfiretten de daha üstündür. Bu yüzden biz de bize yanlış yapanlar sanki hiç yanlış yapmamışlar gibi muamele edeceğiz ki rahmete, mağfirete layık olalım.

Peki, insanın eşi, çocuğu nasıl düşmanlık yapar?

Müşrik olur düşmanlık yapar, kâfir olur düşmanlık yapar, bir de mü'min olup yine de düşmanlık yapar. Nasıl? -Ya cehâletinden dolayı bilmeyerek ya da bilerek insanı Allah yolundan alıkoyarak, meşgul ederek veya hakkı, hakikati örterek düşmanlık yapar; çünkü o, dünyayı ve nefsinin isteklerini tercih etmiştir. Allah da "sen onu görme! Sana yakışan onu affetmek, safhetmek, mağfiret etmek, sanki hiç yanlış yapmamış gibi ona muamele etmektir. Böyle yaparsan benim rahmetime, mağfiretime, nimetime, ikramıma erersin. Sen büyük dur, dünya hayatını öyle ciddiye alma, gözünde o kadar büyütme! Bir şey olmaz, sen idare et ve hiçbir şey olmamış gibi muamele et. Kula yakışan da zaten budur" buyuruyor. Allah "onlara ceza ver, karşılık ver, gerekeni yap" demiyor "bir şey yapmamışlar gibi muamele et" diyor.

Örnek olarak; Hz. Nuh (a.s.)'ın oğlu ve hanımı, Hz. Lut (a.s.)'ın da hanımı iman etmemiştir; ama ikisi de onlara hiçbir şey söylememiş, son anda bile onları iman etmeye davet etmişlerdir. Mesela; Hz. Nuh (a.s.) tufan meydana geldiğinde bile oğluna "yavrucuğum! Gel gemiye bin"[24] demiştir.

[24] Hûd /42

Allah Hz. Lut (a.s.)'a da **"oradan çıkarken arkana bakma"**[25] yani "gönlün arkada kalmasın, onlar azabı hak ettiler. Sen artık onlar için bir şey yapamazsın, gönlünü de meşgul etme" buyurmuştur. Arkana bakma demek; zahiri olarak arkana bakma demek değil; manevi olarak gönlün arkada, aklın onlarda kalmasın demektir; çünkü artık hüküm verilmiş, azap kesinleşmiştir. Onun için "zaten bir şey yapamazsın, gönlünü de meşgul etme" buyurdu Allah. Ama Hz. Lut (a.s.) o ana kadar hanımını idare etmiştir. Yoksa "onun şu yanlışı var, şu eksiği var ben de ona şöyle davranayım, şöyle karşılık vereyim" dememiştir. Biz de öyle yaparsak kazanırız inşallah.

Bu hayat bir günlüktür, Allah bizi birbirimizle muhatap etmiştir, o hâlde birbirimizi idare edelim. İdare edelim ki kazanalım. Bunu yapmak zor mudur? -Tabi ki zordur; ama büyük nimetler büyük zorlukların arkasındadır. Büyük imtihanlar en büyük nimeti kazanmak içindir. Küçük şeylerle büyük nimetler kazanılamaz.

Evet, rahmetin, mağfiretin ve cehennemden kurtuluşun ne olduğunu hep beraber okumaya, anlamaya çalıştık.

Bizimle beraber devamlı bir şeytan var mıdır?

Evet, vardır. Şayet bizde nefis olmasa şeytan hiçbir şey yapamaz, bize yaklaşamaz, vesvese veremezdi. Dışarıdaki düşmanı görmüyoruz; ama içerideki düşmanı görüyor, nereye saldıracağını, bizi nereden tuzağa düşüreceğini kendimizden, nefsimizden biliyoruz. İnşallah biz de şeytanın bize yaklaşacağı yere dikkat edecek, şeytanın oradan verdiği vesveseyi, yaptığı daveti, küfrü, şirki kabul etmeyecek, reddedeceğiz.

[25] Hûd /81

Yapmamız gereken tek bir şey vardır; o da sadece "lâ ilahe illallah" demektir. Dilimizin sürekli "lâ ilahe illallah" zikriyle meşgul olmasıdır. Bu yüzden ne yaparsak yapalım ister yolda yürüyelim ister bir iş yapalım mutlaka sürekli olarak lâ ilahe illallah: "Allah'tan başka ilah yoktur" diyelim. Nefsimize "senin ilahlığını kabul etmiyorum" diyelim. Şeytana "senin ilahlığını kabul etmiyorum" diyelim. Bizi başka tarafla davet edenlere de "sizin ilahlığınızı kabul etmiyorum. Rabbim beni davet ediyor, ben rabbimin davetine icabet ediyorum" diyelim. Bu yüzden devamlı "lâ ilahe illallah" diyelim. Hatta biri bize yanlış bir şey söyler ve bizi başka tarafa davet ederse ona da "lâ ilahe illallah" diyelim. Dilimiz, gönlümüz buna alışsın.

Eğer dilimizle söyleyemiyorsak gönlümüzden söyleyeceğiz; yani sessiz söyleyecek; ama yine de söyleyeceğiz. Öyle ki şeytan bizim yanımızdan firar etsin, kaçsın.

Bir de nefsimize "rabbine secde et, nankörlük yapma, beni cehenneme davet etme. Ben seninle gelmem, senin benimle gelmen lazım, bana yardımcı ol" diyecek ve nefsimize secde ettireceğiz. "Bana yardımcı ol" derken "sen bir şey yapma yeter, ben seni cennete taşırım" diyeceğiz inşallah.

Evet, hep beraber mağfireti rabbimizin ismiyle nasıl okuyacağımızı ve cehennemden nasıl kurtulacağımızı anlamaya çalıştık.

Allah bizi nefsinin cehenneminden kurtulanlardan eylesin. Allah bizi nefsine taviz verenlerden ve şeytanın peşinden gidenlerden eylemesin. Allah bizi nefsinin şirkinden, küfründen kurtulup Allah'ın rahmetinin, mağfiretinin içine girenlerden ve gönlü cennet olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

17.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber kendimizi, varlığı, hayatı, olayları ve imtihanları **Ikra' bismi rabbikellezî halak:** "Yaratan rabbinin ismi ile oku" ayetiyle anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde mağfireti ve cehennemden kurtuluşun ne demek olduğunu rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde de hep beraber Er Rabb ismini rabbimizin ismiyle okumaya çalışacağız inşallah.

Rab; yaratıp terbiye eden, eğiten, büyüten, yolu gösteren, kulu kazansın diye imtihana tâbi tutup onu kendine çeken ve kula kazanma imkânı verip ona kazandıran demektir. Allah'ın Er Rabb ismi, bütün isimlerle beraber tecelli eder. Misal; Allah rahmandır, rahmetiyle kulunu terbiye eder. Vedudtur; severek kuluna sevmeyi öğretip onu terbiye eder. İşte, Allah'ın Rabb ismi böyle bütün isimleri kapsar. Bir de Kur'an-ı Kerim'de Allah isminden sonra en çok zikredilen isim Rabb ismidir.

Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak kulda Rabb ismi nasıl tecelli eder?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ***eddebenî rabbî fe ahsene te'dîbî:***[1] *"Beni rabbim terbiye etti, ne güzel terbiye etti"* buyurmuştur.

[1] Suyuti, c.sağır, c.1, s.12

Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i Kur'an ile, vahyiyle terbiye etmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de sahabesini ve kıyamete kadar bütün ümmetini Kur'an ile terbiye olmaya ve edeplenmeye davet eder.

Bütün isimler kulda çekirdek mesabesindedir. Bir kısmı kendiliğinden açılır, büyür, bir kısmını da kulun kendisi açması gerekir; yani kulun kendi çabasıyla, gayretiyle o isimleri yeşertip büyütmesi ve kemâle erdirmesi gerekir.

Bir çocuk dünyaya geldiğinde anne, babası, onu eğitir, mürebbisi olur ve Rabb isminin tecellisiyle o çocuğu terbiye eder.

Peki, anne, babaların çocuklarını nasıl terbiye etmesi gerekir?

Elbette ki Kur'an ile terbiye etmesi gerekir. Çocuklarına imanı, Allah'ı, Allah'ı sevmeyi, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğunu, Kur'an'ı dinlemeyi, dinleyip Kur'an'a iman etmeyi ve Kur'an'ın onda ahlaka dönüşmesi gerektiğini öğretmelidir. Kısacası çocuk bir yanlış yaptığında anne, babaların çocuğa Allah'ı hatırlatıp "bu yaptığını Allah sevmez. Böyle yaparsan Allah'tan uzaklaşırsın, Allah şöyle emretmiştir, senin de öyle yapman lazım" deyip çocuğunu terbiye etmelidir.

Anne, babalar çocuklarını Kur'an ile terbiye ederken aslında çocuklarına Rabb isminin tecellisiyle muamelede bulunurlar. İşte, bir kulda Rabb ismi böyle tecelli eder; ama Allah bir insanın rabbi olmamışsa, o kişi Allah'ı rabbi olarak kabul etmemişse bu defa çocuğunu nefsiyle, zannıyla, etrafından öğrendiği bilgilerle "bizde adet böyledir" diyerek kendi adetiyle terbiye eder.

Biri çocuğuna ya da etrafındakilere "herkes böyle yapıyor, böyle düşünüyor, sen de öyle yap, öyle ol" dediğinde onları

nefsiyle terbiye etmiş, dolayısıyla âlemlerin rabbini kabul etmemiş, edememiş olur. Bunu cehâletinden bilmeyerek ya da bilerek yapmış olabilir ya da insanların kendisi hakkında güzel konuşmasını, kendisini övmesini, sevmesini istediği, yermesini istemediği için yapmış olabilir. Eğer bundan dolayı yapmışsa insanların kendisini övmesini ya da yermemesini Allah'a tercih ettiği için "Allah beni sevsin, Allah benden razı olsun" demek yerine insanlara kulluk yapmış olur. Bu yüzden de çocuğunu veya etrafındakileri terbiye ederken "sen insanların ne dediğine bak" der, dolayısıyla onları nefsiyle, şeytanla, insanların söylediklerileriyle, vehmiyle, zannıyla terbiye eder. Böyle bir insanda Allah'ın Rabb ismi tecelli etmemiştir.

Herkes Rabb ismiyle ne kadar terbiye olduğuna bakmalıdır ve kendine bakınca da bunu anlar.

Allah, kulunu terbiye ederken, ona öğretirken, onu eğitirken bunu rahman olarak yapar; çünkü Allah ayet-i kerimede **Er rahmân: "**Rahmân (herkesi ve her şeyi rahmetiyle kuşatan Allah odur ki)." **Allemel kur'ân:** "(Size) Kur'an'ı (indirip resulüyle talim ettirdi) öğretti." **Halakal insân:** "(O) İnsanı (alakasından ve sevgisinden) yarattı." **Allemehul beyân**:[2] "Ona (idrak etmeyi, Allah'ın ayetlerini okuyup anlayıp üzerinde ahlaka dönüştürmeyi ve anladığını başka insanlara) açıklamayı öğretti" buyurmuştur.

Demek ki insana Kur'an'ı kim öğretiyor, talim ettiriyormuş? -Rahman olan Allah. Bu durumda insanın da bir şey öğretirken bunu mutlaka rahmetle yapması gerekir. Biri bunu rahmetle yapmıyor, Kur'an'ı talim ettirmiyor, insanı eğitmiyor, büyütmüyor, yetiştirmiyor, terbiye edip edeplendirmiyor, ona bu

[2] Rahmân /1-4

şekilde öğretmiyorsa; yani öğretmeyi Kur'an ile, Allah'ın Er Rahmân ismiyle yapmıyorsa nefsiyle yapıyor demektir.

Mesela; genel olarak baktığımızda çocuklar Kur'an dersini almaya giderken hocalardan mutlaka dayak yerler. Hem de en şiddetli şekilde dayak yerler. Bu dayağı atanlar da sanki doğru yapıyorlarmış gibi dayak atmayı bir marifet sayarlar. Oysa ki Allah, Kur'an'ı öğreten, talim ettiren Rahmân'dır, buyurdu. O zaman senin de rahmetle öğretmen gerekmez miydi! Eğer öğretmeyi rahmetle yaptıysan Allah'a göre yapıyorsundur, yoksa nefsinle yapıyorsundur. Zaten böyle olduğu için birçok insan, Kur'an'ı okumaktan vazgeçip dersten kaçıyor!

Allah, kullarına çocuklar verir. Kulun da çocuğu büyütmesi ve ona Rabb ismiyle muamele etmesi gerekir; yani Allah nasıl emretmişse, nasıl seviyorsa, rabbi kendisini nasıl terbiye etmişse, başka bir ifadeyle kendisi rabbinin terbiyesini nasıl kabul etmişse çocuğunu da bu şekilde rabbinin terbiyesiyle terbiye etmesi, eğitmesi, eğitimi böyle vermesi gerekir.

Çocuk büyümesine rağmen eğer Allah'ı, peygamberi, Kur'an'ı, rabbinin kendisinden ne istediğini, kim olduğunu, nereden geldiğini, ne yapması gerektiğini öğrenememişse anne, babaları onlara Rabb ismiyle muamele etmemiştir. Anne, babalar Allah'ı rab olarak; terbiye eden, eğiten, edeplendiren olarak kabul etmedikleri için kimi kabul etmişlerse çocuklarını da onun terbiyesiyle yetiştirirler.

Hiç kimse imtihanlara tâbi tutulmadan, kazanma imkânı olmadan bir şey kazanamaz. Mesela; kâfirler, müşrikler olmasaydı, peygamberler geldiğinde hangi vazifeyi yapacaktı! İman etmeyenler olacak ki peygamber de onları imana, hidâyete

davet etsin. Peygamber onları hidâyete, imana davet edince peygamber olur, Allah'ın resulü olur.

Allah, kuluna Rabb isminin tecellisine mazhar olması için çocuklar vermiş ve "haydi, çocuğunu terbiye et, haydi onu edeplendir, hidâyete erdir, onu eğit, çocuğuna Kur'an'ı talim ettir" demiştir. Kul, Allah ile edeplenince rabbi kendisine rab olarak nasıl muamele etmiş ve kendisini nasıl yetiştirmişse o da kendi evladını öyle yetiştirir.

Allah, çocuğun eğitimini, terbiyesini, edebini, ahlakını anne, babaya teslim etmiştir. Elbette ki istisnalar kaideyi bozmaz; yani sen çocuğuna terbiye verirsin; ama çocuk almaz. Hz. Nuh (a.s.) da çocuğuna gerekli terbiyeyi vermişti; ama çocuğu bu terbiyeyi kabul etmemiş, iman etmemişti. İşte, bu istisnadır. Fakat istisnalar olsa da genel olarak çocukların hepsi anne, babasının terbiyesini kabul eder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurur. *"Çocuğunu Allah'tan başka bir şeye; dünyaya, mevkiye, makama, insanların övmesine, ticarette kazanmaya davet edip Allah'a davet etmeyi ihmal edenlerin evlatları Kıyamet günü onların yakasına yapışır ve 'ya rabbi! Bugün cehennemlik olmamızın sebebi bunlardır, bunlara iki kat azap ver' derler."* Çocuklar kendi anne, babaları için Allah'a "onlara iki kat azap ver" diyor! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisin devamında *"bir anne, baba için yemeyip yedirdiği, içmeyip içirdiği, üzerine titrediği evladının kendisi hakkında cehennemden iki kat azap istemesinden daha acı bir şey yoktur"* buyurur.

Biz de bu yüzden Allah'ın Rabb ismini kendi üzerimizden okuyacağız; yani Allah'ın Rabb ismi bizde gerçekten tecelli etmiş mi etmemiş mi, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak âlemlerin rabbinin terbiyesini kabul etmiş miyiz ve en azından evlatlarımızı

bu terbiyeyle terbiye ediyor muyuz etmiyor muyuz, her konu hakkında çocuklarımıza "Allah böyle emretmiş, Allah böyle yapmamızı seviyor, şayet öyle yaparsan Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu, cemalini kazanırsın, tersini yaparsan da rabbini, insanlığını, ahiretini kaybedersin" diye öğretmiş miyiz öğretmemiş miyiz, yoksa "çocuğumun ne yaptığı beni ilgilendirmez, arada bir onunla konuşurum" mu diyoruz, bu şekilde kendimize bakacağız.

Mesele çocuklarımızla konuşup onlara anlatmak değildir; çünkü asıl anlatma hâl ile yapılandır. Çocuklar anne, babalarını örnek alır, dolayısıyla çocuğumuz bizi ibadet ederken, Allah'a secde ederken, Allah'ı zikrederken, Allah'ın hesabını yaparken görürse sevgimizi kazanmaya ve bizim gibi olmaya çalışır. Bizi örnek alır, bizim sevdiğimiz gibi yapmaya çalışır; yani çocuklarımız söylediklerimizden çok yaptıklarımıza bakarlar.

Eğer biri içki içiyorsa çocuğuna "içki içme, içki kötüdür" diyemez! Söylese bile çocuk onu dinlemez; çünkü çocuk onun yaptığına bakar söylediğine değil! Eğer anne, baba namaz kılmıyorsa, çocuğuna "namaz kıl" diyemez. Bunu dese de bu bir işe yaramaz.

Bir de çocuğu olmayanlar vardır, çocuğu olmayan peygamberler de vardır. Peki, onlar Allah'ın Rabb isminin tecellisine nasıl mazhar olur, insanlara Rabb ismiyle nasıl muamele ederler?

Çocuğu olmayan peygamberler de ümmetin babasıdır. Bu yüzden Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"nebi, mü'minlere kendi canlarından daha evlâdır (daha önemli ve yakındır). Onun eşleri de mü'minlerin analarıdır."**[3] Yani o sizin için baba

[3] Ahzab /6

konumundadır, eşleri de sizin annelerinizdir, buyurmuştur. Ölçüyü Allah koyuyor! Onun için bir peygamber ümmetin babasıdır, dolayısıyla çocuğunun olup olmaması önemli değildir. Zaten ümmetin hepsi onun evladıdır, severken hepsini öyle sever, Rabb ismiyle hepsini öyle terbiye eder, edeplendirir, güzel ahlakla, kendi ahlakıyla ahlaklandırır, örnek olur, şahid olur, üzerinde Allah'ın güzelliğini gösterir. Böylelikle ümmet de onun güzelliğine şahid olur, şehadet eder ve onu örnek alır.

Çocuğu olmayan kardeşlerimizin de Allah'ın Rabb isminin tecellisine mazhar olmayı böyle anlamaları gerekir. Allah onlara farklı bir imkân vermiştir. Mesela; özellikle yetimlerin bakımını üstlenebilir ve onlara analık, babalık yapabilir, ellerinden geldiği, güçlerinin yettiği kadarıyla onları bir kul olarak eğitebilir, yetiştirmeye çalışabilirler.

Devamlı söylüyorum; dergâhta yüzlerce çocuğumuz vardır. Her bir çocuk hepimizin çocuğudur, dolayısıyla terbiyeyi, edebi öğrenmeleri, anlamaları, kulluk yapmaları hepimizi ilgilendirir. Yoksa "ben sadece kendi çocuğuma bakarım" demek doğru değildir! Öyle bir gönül hâline, rahmete sahip olmamız, Rabb isminin bizde öyle bir tecelli etmesi lazım ki buradaki bütün çocukları kendi çocuklarımızdan ayırmadan terbiye etmeye çalışalım. Yoksa bir çocuğumuz yanlış yapsa biz de ona müdahâle etmeden önünden geçip gidersek Rabb ismi bizim üzerimizde tecelli etmemiş olur. Çocuklardan herhangi biri eksik yaptığında, yanlış yaptığında, birbirleriyle kavga ettiklerinde, birbirlerini incittiklerinde hangi kardeşimiz olursa olsun hemen müdahâle etmeli, Rabb ismi onda tecelli etmelidir.

Evet, rabbimizin ismi ile, rabbimizin ismini okuyoruz, rabbimizin Rabb ismini kendimizde okuyor; yani Rabb isminin

bizde tecelli edip etmediğine ya da ne kadar tecelli ettiğine bakıyoruz. Allah'ın Rabb ismi üzerimizde tecelli etmezse şeytanın ahlâkı üzerimizde tecelli eder, bu da baktığımızda üzerimizde görünür; çünkü baktığımızda görürüz ki Allah'ın hesabını değil başkalarının, başka şeylerin ya da kendi nefsimizin hesabını yapıyoruz.

Her bir annenin, otuz altı çocuğa rahmet edecek, onları eğitecek, büyütecek annelik vasfı fıtratında mevcuttur. Bu yüzden anneler sadece kendi çocuklarına değil, diğer çocuklara da annelik yapar, yapmalıdır. Annelik yapmak; yalnızca çocuk ağlamasın, onu susturayım, meselesi değildir. Bir anne, çocuğa rabbini tanıtmalı, onun ahlakını düzeltmeli ve onu terbiye edip eğitmelidir.

Hepimiz "acaba Allah'ın Rahmân ismi, Rahîm ismi, Rabb ismi üzerimizde tecelli etmiş mi etmemiş mi, Allah'a Rahmân ismi, Rahîm ismi, Rabb ismi ile halifelik yapıyor muyuz yapmıyor muyuz, yapıyorsak ne kadar yapıyoruz ve eksiğimiz ne kadardır" diye kendimize bakacağız.

Daha önce söylemiştim; her insan, Allah'ın kitabıdır ve her şey onun bir ayetidir. Yer ayettir, gök ayettir, ağaçlar ayettir, deniz ayettir, yıldızlar ayettir, rüzgâr ayettir, yağmur ayettir. Allah hepsine ayet demiştir ve ayet olmayan hiçbir şey yoktur. Ayet; Allah'ın kudretini, isimlerini, Allah'ın güzelliğini, nimetini, ikramını gösteren demektir.

İnsan ise; Allah'ın bir ayeti değil, Allah'ın bir kitabıdır. Doksan dokuz isminin üzerinde tecelli ettiği, fıtratında yazılı olduğu yeryüzündeki halifesi olarak Allah'ın kitabıdır. Bu durumda şayet bir insanın üzerinde Allah'ın isimleri tecelli etmemişse o kitap tahrif olmuş, tahrif edilmiştir. O insan yine Allah'ın kitabıdır; ama tahrif edilmiştir. Herkes kendi gönlüne bakmalıdır. Eğer

Allah'ın isimleri gönlünde eksikse ya da Allah'ın isimlerinin tersi bir hâl üzerinde görünüyorsa o zaman o kişi kendini tahrif etmiştir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

İnsanın rahmet sahibi olması gerekir. Eğer rahmet sahibi değilse bu durumda Allah'ın ona yaratılışta ikram ettiği Rahmân ismi tahrif olmuştur. Bu isim tahrif olunca insan zalim olur. Aynı şekilde kendisinde Allah'ın Kerîm ismi tecelli etmişse Kerîm ismi olması gerektiği gibi yerindedir; ama yok, cimri ise o zaman Kerîm ismi tahrif edilmiştir. Hâlim ismi için de aynı şey geçerlidir. Eğer hemen kızıp bağırıyor, çağırıyor, ortalığı dağıtıyorsa üzerinde Hâlim ismi tecelli etmemiş; yani Hâlim ismi tahrif olmuş demektir. Çünkü Hâlim ismi fıtrat olarak kendisinde mevcuttur; ama üzerinde tecelli etmeyerek tahrif olmuştur. Bu durum Allah'ın bütün isimleri için geçerlidir.

Peki, insanın üzerindeki isimleri kim tahrif etmiştir?

Tabi ki etrafındakiler tahrif etmiştir. Hayatı yaşarken muhatap olduğu herkes kendince ona bir şeyler öğretmiş ve bu öğretilenler kendisini Allah'a yaklaştırması gerekirken tam tersine onu Allah'tan uzaklaştırmış ve böylece öğrendiği her bilgi onun gönlünden Allah'ın isimlerini silmiş, tahrif etmiş ve üstüne başka şeyler yazmıştır.

İnsanın özellikle Rabb ismi kendisinde tecelli etmiş mi etmemiş mi, etmişse ne kadar tecelli etmiş ya da Rabb ismi tahrif olmuş mu olmamış mı diye bakması gerekir; çünkü tahrif edilmişse o zaman yerine başka bir şey gelmiştir.

Peygamberler gelince tahrif olmuş insanı, insan kitabını Allah'ın kitabıyla yeniden düzeltir, yeniden yazar. Tahrif olmuş

bölümleri gönlünden çıkarır ve ayetleri, Allah'ın isimlerini oraya yazar. Gönüle Allah'ın ayetleri, isimleri yazılınca kul güzel ahlak sahibi olur.

Güzel ahlak, Allah'ın isimleri demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*Din güzel ahlaktır"*[4] buyurmuştur. Demek ki din güzel ahlakmış! Dolayısıyla birinin ahlakı güzel değilse dini yoktur. Aynı şekilde ahlakı ne kadar güzelse o kadar dindardır, o kadar da Allah'ın dinindedir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz güzel ahlak ile ilgili başka hadislerinde şöyle buyurur: *"Kişi güzel ahlakıyla gece sabaha kadar ibadet, gündüz oruçlu sevabı alır."*[5] *"Sizin Allah'a en sevgili olanınız ahlakça en güzel olanınızdır." "Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."*[6]

Güzel ahlak; Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insana isimleri ile tecellisinden ibarettir. Kulun ahlakı ne kadar güzelse Allah'a o kadar yakındır. Ahlakı ne kadar çirkinleşmişse de Allah'tan, peygamberden, insanlığından o kadar uzaktır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"güzel ahlaklı (Allah'ın ismine bürünen, kötü ahlakını güzel ahlakla değiştiren) insan, Allah'a yakın, resulüne yakın, cennete yakındır. Kötü ahlaklı da tam tersine Allah'tan uzak, resulünden uzak, cennetten uzak, cehenneme yakın, şeytana yakındır"*[7] buyurmuştur. İnsanın ahlakı neyse kendisi de odur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir de Kerîm ismiyle ilgili olarak *"(kerim insan) cömert insan Allah'a yakın, resulüne yakın, cennete yakındır. Cimri insan da Allah'tan uzak, resulünden uzak, cennetten uzak, cehenneme yakın, şeytana*

[4] İhya, 3/50
[5] Ebû Dâvûd, Edeb 7; Tirmizî, Birr 62
[6] Muvatta, Husnü'l Hâlk, 8; Müsned, 2/381
[7] Tirmizî

yakındır" buyurmuştur. Merhametli insan, rahim olan insan da öyledir; yani Allah'ın her bir ismi için durum böyledir.

Demek ki insan güzel ahlakıyla Allah'a yaklaşıyor, resulüne yaklaşıyor, cennete yaklaşıyormuş. Kötü ahlaklı olunca ise onlardan uzaklaşıyormuş. İsterse gece gündüz ibadet yapsın, Allah onun ibadetini kabul etmiyormuş. Hiç kötü ahlaklı mü'min, Müslüman olur mu! Müslümandır; ama kötü ahlaklıdır! Müslümandır; ama merhametsizdir! Müslümandır; ama cimridir, hiç böyle bir şey olur mu? -Olmaz. İnsan ahlakıyla mü'mindir, Müslümandır. Şayet ibadeti, imanı onun ahlakını güzelleştirmemişse o kişi ibadet yapmamış, ibadeti taklit etmiştir, dolayısıyla Allah da onun ibadetini asla kabul etmez.

Eğer Allah birinin ibadetini kabul etmişse ibadetleri onun üzerinde güzel ahlak olarak görülür. Elbette ki en önde de Allah'ın Rabb ismi onun üzerinde görülür. Bu her bir insan için böyledir.

İnsan önce kendisi Allah'ın terbiyesiyle, vahyiyle, ayetleriyle terbiye olmalı, bunun için de önce iman etmelidir. İman edince, Allah'ın terbiyesini kabul eder ve kendini düzeltmek için çaba, gayret sarf eder. Zaten nefis tezkiyesi; kötü ahlakı güzel ahlakla değiştirmek ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına bürünmek demektir. Nefis tezkiye olunca, temizlenince, kötü ahlakı gider, yerine güzel ahlak gelir.

Mesela; sahabeler iman etmeden önce müşrikti. Hepsi de kendi nefislerine göre hareket ederdi, bununla beraber bir de kendilerinde kabilecilik vardı. Kabilelerine göre doğru neyse öyle yaparlardı. Misal; kabileleri yanlış da yapsa onları destekler, kabileleriyle beraber hareket ederlerdi. Kabileleri zulüm de yapsa yapılan bu zulme katılırlardı, kendilerinin konuşma hakkı bile yoktu. Kabilelerinin isteği onların diniydi; yani dinleri kabileleriydi;

ama Allah'ın resulü onlara Allah'ın vahyini getirip herkesi imana davet edince Allah'ı tercih edenler kabilelerini, adetlerini bıraktı ve kabilelerinin ne dediği artık onları ilgilendirmedi. Her biri "Allah ne dediyse doğru odur" dedi.

Zaten bunun için de bir sürü zulüm gördüler, işkence gördüler, hicret etmek zorunda kaldılar. Hatta müşrikler peşlerinden onları öldürmeye gittiler. "Allah" demenin bir bedeli vardır. Bu onlar için imtihandı ve imanlarını sağlamlaştırma, güçlendirme vesilesiydi. Bu yüzden herkes tavrını tam olarak ortaya koymak zorundadır

Sahabeler iman ederken her birinin de bir fıtratı vardı, mizacı vardı. Mesela; içlerinde Hz. Ömer (r.a.) gibi mizaç olarak çabuk kızan biri vardı. Aynı şekilde Hz. Ebubekir (r.a.) de sabırlıydı, kızmıyordu. Hz. Ömer (r.a.) Allah'ın vahyini kabul edip mü'min, Müslüman olunca bu defa nefsi için ya da kabilesi için değil Allah için kızmaya başladı. Yine çabuk kızıyordu; ama bu defa nefsinden dolayı değil Allah için kızıyordu. İşte, çabuk kızmak Hz. Ömer (r.a.)'ın mizacıydı; ama nefis itibariyle kendisine bir yanlış yapıldığında, nefsinin kızması gereken yerde susar, sabrederdi; ama Allah için bir yanlış yapıldığında karşıdaki kaybetmesin diye ona hemen kızardı ve bu onun elindeki bir şey değildi, onun mizacıydı.

Evet, mizaç, fıtrat değişmez; ama ahlak değişir, hatta tam tersine döner ve kul bu defa imanına göre kızar ya da sever. Sahabelerin her biri Rabb ismi ile terbiye olunca gökteki yıldızlar oldular. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlar için *"sahabem gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine tâbi olursanız hidâyete erersiniz"*[8] buyurdu.

[8] Beyhakî, el-Medhâl, s.164, Kenzu'l-ummal, H. No: 1002

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesi böyleyse bunun tek bir sebebi vardır; o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in terbiyesini kabul etmeleridir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları terbiye etmiş, onlara Kur'an'ı talim ettirmiş bununla beraber hâliyle, ahlakıyla onlara örnek olmuştur. Sahabeler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmuş, Allah'ın emrettiği gibi onun terbiyesini kabul etmiş, ona benzemeye, onun ahlakına bürünmeye çalışmış, böylelikle gökteki yıldızlar olmuştur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabesi için *"hangisine tabi olursanız hidâyete erersiniz"* buyurmuştur. Bu kıyamete kadar böyledir.

Devamlı söylüyorum; sırat-el mustakim bir tanedir; o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesi ile beraber yürüdüğü yoldur. Biz de ya onlar gibi yapar, onların kazandığını kazanır, onlara komşu olur, yakın oluruz ya da kendi kendimize bir din üretmiş oluruz ve bu din de Allah'ın dini olmaz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesiyle beraber yürüdüğü sırat-el mustakim olmaz, Allah'ın hidâyeti olmaz. Allah ayet-i kerimede **"hidâyet Allah'ın hidâyetidir"**[9] buyurmuştur. Bu yüzden kim Allah'ın hidâyetinde olursa hidâyettedir. Yoksa? -Yoksa dalalettedir. Onun için Allah'ın hidâyetini doğru öğrenmemiz gerekir.

Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"ey nebi! Muhakkak ki biz seni (ancak insanlar için) bir şahid, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. (Ayrıca) Allah'a, onun izni ile (insanları çağıran) bir davetçi ve nur saçan bir kandil olarak (gönderdik)"**[10] buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz küfür karanlığını, zulüm karanlığını, kötü ahlak karanlığını aydınlatır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olan her bir mü'minin de mutlaka ona benzemesi

[9] Âli İmrân /73
[10] Ahzâb /45-46

ve etrafını, en azından ailesinin, muhatap aldıklarının gönüllerini aydınlatması, onlara hidâyet olması, marifet olması ve Allah'a yakın olsunlar diye ellerinden geleni yapması gerekir. Tabi, buna önce çocuklarından başlamalıdırlar. Çocuklarını sadece yedirip içirerek kimse "tamamdır, ben vazifemi yaptım" diyemez. Bunu diğer varlıklar da yapıyor. Hayvanlar da yavrusunu emzirmiyor mu, yedirip içirmiyor mu! Vahşi hayvanlar bile gidip avlanıyor sonra avlarını getirip yavrularına yedirmiyor mu! Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanın evlatlarına karşı vazifesi bir tek bu mudur!

Çocuklarına zaten yedirecek, içireceksin; ama senin asıl vazifen, evladını Allah'tan bir emanet olarak görmek sonra onu Allah'ın istediği şekilde yetiştirmektir. Allah onu sana emanet etmiş ve "haydi, kulumu bana âbd olması için yetiştir, kulumu eğit" demiştir. Aslında sen onu eğitmeye çalışırken o da seni eğitir, seni büyütür; yani Allah'ın Rabb isminin, Rahmân isminin, Kerîm isminin, Rezzâk isminin senin üzerinde tecelli etmesine vesile olur. Bunu böyle yapan Allah'tır. Onun için doğru anlamak gerekir.

Bu sadece kendi evladımız için geçerli değil eşimiz için de kardeşimiz için de geçerlidir. Mesele Allah'a yeryüzünde halife olup Allah'ın isimlerinin üzerimizde tecelli etmesine müsaade etmek ve o isimlerle diğer insanlara muamele edip Allah'a ayna olabilmektir.

Eğer Allah'ın isimleri senin üzerinde gerektiği yerde tecelli etmiyorsa sende bir sorun vardır, sen rabbine dönmemişsin, rabbinle beraber olmamışsın, huzurda durmuyorsun demektir. Allah ayet-i kerimede **"(ey mü'minler! Günlük) namazlarınızı ve**

(iki namaz arasındaki) orta namazınızı muhafaza edin"[11] buyurmuştur. İnsan bütün hayatını iki namaz arasında yaşar. Allah'ın bu ayetle bizden istediği; namaz vakitlerinin dışında yine namazda olmaya, huzurda durmaya devam etmemiz ve Allah'ın bize yüklediği emaneti taşıyıp gereğini yerine getirmemizdir.

İnsanın sorumluluğu yerden, gökten daha ağır bir sorumluluktur. Bu sorumluluk; kul olma, Allah'a yeryüzünde halife olma, Hz. İnsan olma, Allah'a yeryüzünde ayna olma sorumluluğudur. Göklerin, yerlerin, dağların taşıyamadığı emaneti Allah insana yüklemiştir. Bizim de bu emaneti taşıyıp hakkını vermemiz gerekir. Onun için aslında sohbetlerimiz de emaneti nasıl taşıyacağımızı, emanete nasıl hainlik edenlerden olmayacağımızı, emanetin hakkını nasıl vereceğimizi, Allah'a verdiğimiz sözde nasıl duracağımızı, va'dimizi nasıl yerine getireceğimizi anlamaya çalışıyoruz.

Bütün varlığın yaratılış sebebi; Allah'ın kendi güzelliğini, yarattığı varlık üzerinde görmeyi sevmesidir.

Allah, yarattığı varlık üzerinde kendi isimlerini, kendi güzelliğini görmeyi sever. Bir kul üzerinde de Allah'ın isimleri, güzelliği ne kadar tecelli etmişse o kul da Allah'ın sevgisine o kadar layık olmuştur. Yoksa kul, Allah'ın sevgisinin kokusunu dahi alamaz, kendini kandırmış olur. Kısacası kulun ahlakı imanla beraber ne kadar güzel olduysa kul, Allah'a o kadar yakındır, o kadar sevgilidir.

Genel olarak baktığımızda ahlakımız bozulmuş mudur? - Bozulmuştur; çünkü herkes Allah'ın insan kitabını tahrif etmiştir! Analar tahrif etmiş, babalar tahrif etmiş, çocuk okula gitmiş, okul onu tahrif etmiştir. Dışarıya, çarşıya gitmiş, orada tahrif olmuş,

[11] Bakara /238

arkadaşlarıyla oynamış, orada tahrif olmuştur. Çocuğun ahlakının tahrif olmaması için anne, babalar çocuklarını sürekli olarak kontrol etmeyi ihmal etmişlerdir.

Anne babalar böyle bir tahribatı önlemek için çocukları okula gidip geldiğinde onlara "ne öğrendin" diye sormalı çocukları yanlış bir şey öğrenmişse onu düzeltmelidir. Çocuk da anne, babasını arkadaşı gibi görmeli, her türlü sorununu yanlış yapmış olsa bile rahatlıkla gelip söyleyebilmeli "annem, babam bana kızar, beni döver" dememelidir. Bunun olabilmesi için de anne babaların, çocuklarını Rahmân'ın rahmeti ile eğitmesi, terbiye etmesi gerekir.

Hiç kimse kimsenin sahibi değildir. Biz çocuklarımızın sahibi değiliz, emanetçisiyiz. Çocuğumuz, Allah'ın kuludur ve Allah onu bize emanet etmiştir, ona kendinden sevgi vermiş, çocuğumuzu bize sevdirmiştir. Eğer sevdiğimizi de cennete taşıyamıyorsak "ne kadar iman etmişiz" diye dönüp kendi imanımıza bakmalıyız. Yoksa çocuğumuz yarın Kıyamet günü bizden davacı olur.

Söyledim; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz öyle buyurmuştu. *"Kıyamet günü ahiretini kaybedenler, cehenneme gidenler 'ya rabbi! Bizim bugün ateş ehli olmamızın sebebi anamız, babamızdır. Onlar bize öğretmedi, anlatmadı, bize örnek olmadı, yolu göstermedi, hidâyet olmadı, onlara iki kat azap ver' diyecek. Anne, baba için; evlatlarının, onlar için iki kat azap istemesinden daha acı bir şey yoktur."*

Evet, bütün insanlar Allah'ın Rabb ismiyle tecelli ettiği kullardır. Allah mü'mine de kâfire de tecelli edip fıtrat itibariyle onu vermiş, öyle yaratmıştır. Allah'ın Rabb ismiyle tecelli etmediği hiç kimse yoktur ve herkes Allah'ın Rabb ismini taşır; ama o ismi tahrif edince bu defa Allah'ın Rabb ismini, rabliği bir başkasına

vermiş, nefsine, şeytana vermiş olur. Bu durumda aslında ne demiş olur? -"Benim rabbim kendi nefsim veya başkalarının nefsidir" demiş olur.

Herkes "ben Allah'ın ne kadar yolundayım, rabbimi ne kadar dinliyorum, Kur'an, ayetler bende ne kadar canlandı, beni ne kadar diriltti, Allah'ın Rabb isminin terbiyesiyle ne kadar terbiye oldum, Allah'ın rabliğini ne kadar kabul ettim" deyip kendine bakmalıdır.

İnsan, Allah'ın terbiyesini ne kadar kabul etmişse başkasını da ancak o kadar terbiye edebilir. Bir de bilmemiz lazım ki çocuklar anne, babalarının sırrıdır, anne, babalarını taşır. Evet, her çocuğun farklı bir fıtratı, mizacı vardır; ama manevi olarak anne, babalarının gönlünü, mizacını, fıtratını, fıtratındaki güzelliği ya da kötülüğü taşır. Bununla beraber çocuğu kendileri terbiye ettiği için kendi terbiyeleri de çocuğun üzerinde görünür, her şey meydandadır.

Mesela; eskiden biri bir başkası hakkında bilgi almak istediğinde anne, babası kim diye sormazdı, bunun yerine "mürşidi kimdir, hangi dergâha gidiyor" diye sorar, ona göre muamele ederdi; yani o kişiyi, kimin terbiyesi ile terbiye olduğunu gittiği dergâhtan tanırdı. Demek ki Mürşid-i kâmil'in işi neymiş? -Terbiye etmekmiş! Kimi terbiye etmek? -Elbette ki terbiyeyi kabul edeni terbiye etmekmiş. Mürşid-i kâmil "ben Allah'ın vahyi ile terbiye olmak istiyorum" diyeni terbiye edebilir. Ötekiler ise zaten "ben senin terbiyeni kabul etmiyorum" diyenlerdir. Hatta "ben senin terbiyeni kabul etmiyorum; çünkü ben senden daha iyi biliyorum, ben kendimden memnunum, razıyım" diyenlerdir.

Dinde zorlama var mıdır, kimse kimseyi zorlayabilir mi? -Hayır, zorlayamaz; çünkü herkes kendi tercihini kendisi yapar.

Mürşid-i kâmilin işi; kulun gönlünü yeniden yazmak, kötü ahlakını güzel ahlâkla değiştirmektir. Bununla beraber vehimlerini, zanlarını, şeytanın verdiği vesveseleri silip oraya Allah'ın ayetlerini yazmaktır. Mürşid-i kâmile düşen; kulu Allah'ın ayetlerine iman ettirmek, kula rabbini tanıtmak, Allah hakkında marifete sahip kılmak, hikmeti, Allah'ın muradını öğretmek, nefsini tezkiye edip bilmediklerini öğretmek, kulu Hz. İnsan yapmak, huzura layık hâle getirmek, tertemiz kılmak, tertemiz edip Allah'ın isimleri ile isimlendirmek ve onu Allah'a yeryüzünde halife yapmaktır. Mürşid-i kâmili böyle anlayalım. Bir yerde bunlar yoksa orada irşad yoktur, mürşid yoktur. Orada insanlar kendi kendine hayale kapılmış, kendi kendine hayal kuruyordur.

Yol bir tanedir, o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesi ile beraber yürüdüğü ve bize bıraktığı yoldur. Biz de asr-ı saadeti buraya taşıyıp burada rabbimize yürümek zorundayız. Biz o zamana gidemeyeceğimize göre o hayatı buraya taşıyacağız. İnşallah taşımışız ve hep beraber bu yolu yürüyeceğiz. Allah ayet-i kerimede **"dileyen rabbine varan bir yol tutsun"**[12] buyurmuştu. Dileyen rabbine varan yolu tutar ve rabbine gider. Biz de herkese "dileyen gelsin, rabbimize varan yolu beraber tutalım ve rabbimize varalım inşallah" diyoruz.

Evet, hep beraber Er Rabb ismini okumaya, anlamaya çalıştık.

Allah bizi Rabb ismine iman edenlerden eylesin inşallah. Allah bizi rabbinin terbiyesini kabul edip rabbinin terbiyesiyle terbiye olanlardan eylesin. Allah bizi başkalarının, nefsinin, şeytanın terbiyesiyle terbiye olanlardan, başkalarını da bu terbiyeyle terbiye edenlerden eylemesin. Allah bizi evladını,

[12] İnsân /29

ailesini gücü yettiği kadarıyla etrafındakileri Allah'ın terbiyesine davet edenlerden, Allah'ın kendisini terbiye ettiği gibi terbiye edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

18.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber yaratan rabbimizin ismi ile insanı, varlığı, hayatı ve imtihanları okumaya çalışıyorduk.

Hiç kimse onun ismi ile okumadan hiçbir şeyi doğru anlayamaz. Hakkı söyleyen Allah'tır, dolayısıyla hakkı dinleyenler Allah'ı kabul etmiş, hakkı dinlemeyenler de Allah'ı kabul etmemiştir. Böyleleri nefislerinin, akıllarının ya da şeytanın kendilerine söylediğini hak diye, doğru diye kabul eder, öyle zannederler, bir süre sonra kendileri de buna inanmaya başlar.

Rabbimizi dinleyeceğiz ve rabbimizin ismiyle okuyacağız. O bize nasıl okutmuş, nasıl öğretmişse öyle okuyup öğrenecek, anlayacak, iman edecek, ahlaka, amele dönüştüreceğiz, böylece hayatı Allah ile beraber yaşamış olacağız inşallah.

Nerde bir sorun sıkıntı varsa bilelim ki orada Allah adına okunmamış ayetler vardır. Örnek vermek gerekirse; genel olarak baktığımızda ailelerde sorun, sıkıntı vardır. Öyle ki sıkıntı yaşamayan neredeyse hiçbir aile yoktur.

Allah eşlerle ilgili olarak ayet-i kerimede **"Allah eşler arasına meveddeti ve rahmeti koymuştur"**[1] buyurur. Allah'ın eşler arasına koyduğu meveddet; yani muhabbet ve rahmet Allah'ın ayetlerindendir. Bizim de bu ayeti rabbimizin ismiyle okumamız gerekir. Allah, eşlerin arasına meveddet koyar. Allah'ın eşlere verdiği bu meveddet; yani birbirimizi sevmemiz, birbirimize

[1] Rûm /21

rahmet etmemiz Allah'ın ayetidir ve saf ikramıdır, öyleyse ayeti tahrif etmememiz lazım. Evde eşler arasında kim sorun çıkarıyorsa bu ayeti tahrif ediyor, Allah'ın verdiği muhabbete, rahmete ihanet ediyor demektir.

Evet, Allah eşler için "size meveddeti, rahmeti verdim. Bunlar benim ayetimdir. Aynı zamanda size ikramımdır ve sizi ne kadar sevdiğimin delilidir. Sizin birbirinizi sevmenizi, birbirinize rahmet etmenizi istiyorum. Size çocuklar verdiğimde onları bu sevgiyle sevecek ve onlara bu rahmetle rahmet edeceksiniz" buyuruyor.

Peki, eşler arasındaki meveddet ve rahmet nasıl tahrif olur?

Taraflardan biri veya ikisi "ben, bence, bana göre, ben senin şöyle olmanı, şöyle yapmanı istiyorum" dediğinde tahrif olur. Eşlerden biri bunu yapınca eşini kendine göre düzeltmeye ve kendi istediği gibi yapmaya çalışır; yani eşine "benim istediğim gibi ol" der. Oysaki ne onun istediği gibi ne de ötekinin istediği gibi olmalıdır. Yalnızca Allah'ın istediği gibi olmalı ki o meveddet, muhabbet, rahmet sürekli tecelli etsin. Evleri kıblegâh olsun, meleklerin ziyaret ettiği, Allah'ın rahmetinin, muhabbetini indiği ev olsun.

Yoksa oraya şeytanları davet etmiş olurlar. Bilmemiz lazım ki evde sorun, sıkıntı çıkaranlar evlerine şeytanı davet eder. Şeytanın olduğu yerde rahmet kalır mı, meveddet kalır mı, huzur kalır mı, saadet kalır mı, birlik kalır mı? -Elbette kalmaz.

Tabi ki insan beşerdir, hata işler, kusur işler, eksik yapar, yanlış yapar, bunlar olmayacak demiyorum. Muhabbeti, meveddeti, rahmeti zedeleyecek, tahrif edecek şeyleri; yani benliği, bencilliği, karşıdaki yokmuş gibi muamele edilmesini söylüyorum. Bunlara dikkat etmek gerekir.

Evet, meveddet, rahmet Allah'ın ayetidir, bencillik yapınca, karşımızdakini yok sayınca bu ayeti tahrif etmiş oluruz, dolayısıyla meveddet de rahmette gitmiş olur, ortaya çıkan sonuç ise bunu yapana azap olur. Ötekine bir şey olmaz, öteki yine rahmetin, mağfiretin, muhabbetin içindedir; çünkü Allah'a göre doğru yapmışsa o kaybetmemiştir.

Dünyanın sadece bir imtihan yeri olduğunu kabul edenler "bence, bana göre" demez, bunun yerine "Allah" der, "Allah'a göre" der.

Her konuda mutlaka Allah'ın bir ayeti vardır ve her şey mutlaka Allah'ın bir ayetidir. Bizim de kendimize Allah'ın ayeti, kitabı olarak bakmamız gerekir. Şöyle ki insanın görmesi Allah'ın Basîr isminin ayetidir. İşitmesi Semî' isminin, sevmesi Vedûd isminin, güç, kuvvet sahibi olması ise Allah'ın Kâdir isminin ayetidir.

Bu şekilde nereye bakarsak bakalım kendimizdeki her şey bir ayettir; ama bir de üzerimizdeki bu ayetleri tahrif etmek vardır ya da tahrif edilmelerine müsaade etmek vardır.

"Ben Allah'ın kuluyum" diyemediğimizde başkalarının bizim hakkımızdaki yanlışına, küfrüne, şirkine, Allah'a ters düşmesine göz yumduğumuzda, taviz verdiğimizde, bilerek ya da bilmeyerek "senin gibi olsun" dediğimizde Allah'ın bizim üzerimizdeki ayetlerini tahrif etmiş oluruz. Tabi, genel olarak bunu bilmeden yaparız.

Başkalarının bizim hakkımızdaki yanlışına, küfrüne taviz verdiğimizde, Allah'ın emrettiğini, sevdiğini değil, başkalarının, daha doğrusu sevdiklerimizin dediklerini tercih ettiğimizde Allah'ın bizim için takdir ettiğini, hükmettiğini, sevdiğini

görmezden gelir, yok sayarız. İşte, böyle olunca da kendimizdeki ayetlerin tahrif edilmesine müsaade etmiş oluruz.

Oysaki Allah ayet-i kerimede **"Allah size gözler vermiş, kulaklar vermiş, kalpler vermiştir. Şükretmeniz gerekmez mi?"**[2] buyurdu.

Bunlara nasıl şükrederiz?

Gözümüzle hakikati görerek, rabbimizin ayetlerine şehadet edip şahid olarak gözümüz için şükrederiz. Kulağımızla hakkı işiterek, rabbimizin vahyini dinleyerek kulağımız için şükrederiz. Gönlümüzle de rabbimizi severek, ona iman ederek, rabbimizi anlamaya çalışarak ve anladığımızı imana, ahlaka, amele dönüştürerek gönlümüz için şükrederiz.

Hiç kimse durup dururken manevi olarak büyümez. Büyümek bir yolu, yolculuğu gerektirir. Nasıl ki zahiri olarak yavaş yavaş büyüyorsak, manevi olarak da büyümek için önce tercihimizi yapıp "ben rüştüme, kemale ermek istiyorum" deyip büyümeyi rabbimizden isteriz sonra da Allah bizi rüştümüze nasıl erebiliyorsak öyle yürütür ve bizi büyütür. Bunun sonucunda ise rüştümüze, kemale ereriz ve Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşir.

Evet, yolu yürürken önce vuslata ermemiz lazım. Sonra Allah bize bir daha yolculuk yaptırırsa; yani Allah "geriye dön, kullarımı bana getir" diye bize emrederse o zaman tekrar yere iner, bir o kadar daha yolculuk yaparız. Bir o kadar daha yolculuk yaparken cehennemi, dehşeti yaşarız; çünkü inince cehennemi yaşayanların arasına gideriz. Nitekim onların arasına gidip hepsini oradan kurtarmamız lazım. İşte, her şeyi yaşamadan bu işi

[2] Mülk /23

beceremeyiz, gücümüz buna yetmez. Bütün insanların yaşadığını yaşamış olmamız lazım ki onları kurtarabilelim. Bu şiddeti yaşamadan işi beceremeyiz.

Aynı şey bütün peygamberler için de geçerlidir. Her birinin yaşadığı sıkıntıları Allah bize kelamında bildirmiştir ve onlar sadece görünendir. Bir de görünmeyenler vardır; yani iç âlemlerinde Allah'ın onlara yaşattığı sıkıntılar vardır.

Allah iman etmeyi, salih ameller işlemeyi, sabırlı olmayı, hakta olmayı ve sabrı, hakkı tavsiye etme emrini herkese vermiştir. Hepimiz bundan sorumluyuz. Biz de bu sorumluluğu yerine getirirken bir mürşid olarak değil bir kul olarak yerine getiriyor, Allah emrettiği için yapıyoruz. Yaparken de kimseye fayda verdiğimizi düşünmüyoruz. Kendimize fayda verdiğimizi biliyoruz; çünkü onun emrini yerine getirirken rabbimize yaklaşıyoruz.

Allah ayet-i kerimede **"kendinizi ve ehlinizi yakıtı taşlar ve insanlar olan ateşten koruyun"**[3] buyurmuştur. Görüldüğü gibi vazifeyi Allah vermiştir. Herkes kendini ve ailesini korumakla yükümlüdür, buna vazifelidir. Dolayısıyla kimse ailesiyle ilgili "beni ilgilendirmez" diyemez, derse onları ateşe terk etmiş olur.

İnsanın, ailesini ateşten koruması için Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapması ve ailesine Allah neyi seviyorsa onu öğretmesi, sevdirmesi, Allah neyi yapmayın buyurduysa, neyi sevmiyorsa ailesini onlardan da uzak tutması ve "böyle yapma yoksa rabbini kaybedersin" deyip korkutması gerekir.

Aynı şekilde insanın, ailesi yanlış yapınca ona taraf olmaması ve onu desteklememesi lazım; çünkü yanlış yanlıştır.

[3] Tahrîm /6

Ailesinden biri yanlış yaptığında onun bu yanlışını desteklerse o kişi yanlışlarını büyütür sonra bakar ki Allah'ın gazabına uğramıştır. Böyle biri yanlışa destek vererek ailesinin gazaba uğramasına kendisi müsaade etmiş ve ailesine sevgisini, rahmetini gösterememiştir. Böyle yapınca da insanın üzerindeki Allah'ın sevgi, muhabbet, rahmet ayetini tahrif etmiş olur. Bu yüzden "ailem yanlış yapıyor; ama ben ona rahmet ediyorum, bir şey demiyorum" demek doğru değildir. Sen işi beceremiyorsun, işi anlamamışsın. Allah'ın senden ne istediğini anlamamışsın. Ailen seni dinler veya dinlemez; ama senin bu tavizi vermemen lazım.

Evet, hepimiz Allaha kulluğa davet etmekle sorumluyuz, yükümlüyüz. Bu işi yaparken rabbimize yaklaşır, onun rahmetini, sevgisini, yakınlığını kazanır, aynı zamanda manevi yolculuğumuzu yapmış oluruz; ama bir Mürşid-i kâmile tabi olmayanlar yolda asla bir adım bile atamaz, herkes bunu böyle bilmelidir.

İnsan, bir Mürşid-i kâmile tabi olmadan bütün çabasını, gayretini sarf ederek ilim öğrenebilir. Bu durumda varacağı en son makam, yer, neresidir; yani nefsi nereye kadar gelebilir?

Mülhime makamına, ilham alan nefis makamına kadar gelebilir; ama bu ilhamı aşağıdan şeytandan da, yukarıdan, meleklerden, Allah'tan da alır; fakat ikisini birbirinden ayırt edemez, hangi ilhamın nereden geldiğini anlayamaz. İlham şeytandan gelmiştir; ama o "bu ilham Allah'tandır" der ve uçuruma gider ya da Allah'tan bir ilham gelince karıştırıp "bu şeytandandır" der ve yine düşer, kaybeder. İşte insan, mürşidi olmayınca bu şekilde uçuruma yuvarlanır.

Uçuruma düşmemek için yolu yürümüş biri lazım; yani insana bir Mürşid-i Kâmil lazım ki yolu yürüyebilsin. Mürşid-i kâmil ona nerede doğru yaptığını, nerede yanlış yaptığını, ona gelen ilhamın hangi ilham olduğunu, perde açıldığında gördüğünün ne olduğunu veya gördüğü şeyi hangi mertebede gördüğünü ona bir bir öğretir. Öyle ki kul yanlış yapmasın, yanlış düşünmesin, yanlış anlamasın, dolayısıyla yanlış yürümesin, doğru yürüsün.

Evet, her bir mü'min, peygamberini temsil eder. Eğer peygamberine tabi olmuşsa onun yaptığı gibi yapmak zorundadır. Allah her bir kula bu fıtratı vermiştir, onun için kulun fıtratında peygamber gibi yapabilmek mevcuttur. Bütün mesele; Allah'ın kendisine verdiğini kulun kullanmaya çalışmasıdır. Kullanmaya çalışırken de işe önce ailesinden, en yakınlarından başlamalıdır. Nitekim Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"davete en yakınlarından başla"**[4] buyurmuştur. Kul da davete en yakınlarından başlamalıdır; ama davete önce kendisinin icabet etmiş olması lazım ki yakınlarını da davet edebilsin yoksa davet ederken sadece kendine, nefsine davet etmiş olur.

Biri Allah'a davet edecekse bunu mutlaka karşılıksız yapmalı, hiçbir beklenti içinde olmamalı, hatta karşısındakinden bir saygı, bir teşekkür dahi beklememeli, karşılığını sadece Allah'tan beklemelidir. Onun için Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e vahyederken **"yoksa sen onlardan bir ücret istiyorsun da onlar ağır bir borç yükünün altında mı eziliyorlar"**[5] ondan mı davetine icabet etmiyorlar, buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kimseden bir karşılık istememiş, bir teşekkür beklememiş "ben bunu yaptım sen de şöyle yap" dememiştir. İnsanın da böyle bir fikrinin, düşüncesinin asla olmaması gerekir.

[4] Şuarâ /214
[5] Yâsîn /21

Böyle bir düşüncesi varsa insanları kendine davet etmiş olur. Aynı zamanda beklentisi her neyse o beklentisi nefsinin hâlidir ve o nefsinin hâli kendisiyle Allah arasına girmiş, dolayısıyla şirke düşmüş olur.

Eğer senin de bir beklentin varsa sakın konuşmayasın, kimseyi davet etmeyesin; çünkü konuşursan Allah'tan uzaklaşırsın! Gayen, amacın artık Allah değil, başka bir şey olmuştur ve seninle Allah arasına girmiştir. Sen konuştukça o büyüyecek sen de altında ezileceksin, ezilecek ve kaybedeceksin.

Daha önce söylemiştim; herkesin fıtratında Allah'a yakınlık, dostluk mevcuttur. Biri Allah'tan başka bir gayeyle insanları davet edince fıtratında zaten Allah'a dostluk olduğu için bir de bakarsın daha oraya gelmeden kendini Allah'a yakın hisseder, peygambere yakın hisseder, veli zanneder, Mürşid-i kâmil zanneder ve yavaş yavaş şeytan onu uçuruma götürür; çünkü yaptığı davette Allah'ın rızası olmadığı için daveti her neden dolayı yaparsa yapsın, nefsi de büyüdükçe büyür ve o kişi artık nefsine güç yetiremez hâle gelir. Artık öyle bir hâl alır ki insanın söylemeye dili varmıyor! Şeytan onu uçurumdan aşağı atar; ama sadece uçurumdan aşağı atmaz, ona aklını da imanını da kaybettirir. Yetmez, o kişi ters tarafa giderken bir de sürekli başkalarının başına bela olur ve bundan haberi bile olmaz; çünkü artık kendinde değildir, artık şeytan onu kontrol ediyordur.

Bu yüzden devamlı ısrarla söylüyorum. Mutlaka nefsimizi tezkiye etmemiz, temizlememiz, ruhun nuruyla nurlandırmamız, "ben, bence, bana göre" demekten kurtulmamız gerekir. Öyle ki "Allah" diyebilelim "lâ ilâhe illallah" diyebilelim. "Ben" diyenler "Allah" diyemez, "Allah" diyenler de "ben" demez! Herkes diliyle

"Allah" der; ama bütün gönlüyle, her zerresiyle, imanıyla "Allah" demek bambaşka bir şeydir.

Allah, peygamberlerini anlatırken her birini büyük imtihanlara tabi tuttuğunu beyan etmiştir. Mesela; Hz. İbrahim (a.s.) için ayet-i kerimede **"(Allah onu) ağır kelimelerle imtihanlara tabi tuttu"** demiş, Hz. İbrahim (a.s.) hepsinin gereğini yerine getirince ise **"seni insanlara imam kılacağım"**[6] buyurmuştur. İmtihanları geçmeden olmaz.

Allah Hz. Musa (a.s.) için de **"biz seni ağır imtihanlarla imtihan ettik."**[7] İmtihandan geçirdik, seni eğittik, büyüttük sonra peygamberliği verdik, buyurmuştur. Hz. Musa (a.s.) Mısır'ı terk etmek zorunda kalmış. Medyen'e, Hz. Şuayb (a.s.)'ın bulunduğu yere gitmiş ve on sene Hz. Şuayb (a.s.)'a çobanlık yapıp eğitimden geçmiştir.

Allah hidâyet yükünü, Kur'an emanetini sıradan insanlara yüklemez. İmtihanlara tabi tutmadan, eğitmeden, büyütmeden kulunu olgunlaştırıp kemâle erdirmeden bu yükü ona yükler mi! Bu zahiri bir yüke benzemez, dünya yüküne benzemez. Bu yük hidâyet yüküdür, iman yüküdür, Kur'an yüküdür.

Mesela; baktığımızda televizyonda kendine göre yükü yüklenip konuşanlar vardır. Dini, imanı, küfrü, şirki anlatıyorlar; ama bir zerre bile imanları yoktur, Allah'tan bir zerre bile haşyet duymuyorlar, Allah'a karşı bir zerre bile edepleri yoktur; ama konuşuyorlar! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ahir zamanda birtakım gençler çıkacak Allah'ı, dini, İslam'ı anlatacaklar; ama iman onların kursağından aşağı inmemiştir (imanları sadece*

[6] Bakara /124
[7] Tâhâ /40

ağızlarındadır)"[8] buyurmuştur. Gönül itibariyle iman etmemişlerdir; ama dini anlatırlar.

Zaten bu yüzden baktığımızda her biri birbirine saldırır. Neden bunları böyle anlatıyorum; çünkü hepimiz dikkat edelim, dikkatli olalım ve kimseye saldırmayalım. Saldıracağımız biri vardır; o da kendi nefsimizdir. Nefsimize "senin Allah'a kul olman lazım" deyip saldıralım. "Senin yaratılış gayen nedir, bana yaratılış gayeni söyle" diyelim.

Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya´budûn:[9] "Ben cinleri ve insanları yalnız bana âbd olsunlar diye yarattım." Bizim işimiz âbd olmaktır, âlim olmak veya başka bir şey olmak değildir. Her şeyi, Allah'a yakınlığı âbdiyetimizle kazanırız. Davet etmeye, Kur'an'ı taşımaya da kulluğumuzla, âbdiyetimizle layık oluruz.

Mesela; birinin eline keser, testere, çivi, tahta gibi bütün malzemeleri verip "haydi, bir mobilya yap" ya da "bir kapı, pencere yap" deseniz yapabilir mi? -Yapamaz! Ya da dikiş makinesi ile kumaş verip "bir tane elbise dik" derseniz dikebilir mi? -Dikemez. Dikebilmesi için önce çırak sonra kalfa sonra da usta olması lazım.

Sen de eğer Allah adına, peygamber adına konuşup dini, Allah'ı anlatacaksan önce vuslat yolundan yavaş yavaş geçmen gerekir. Bu eğitimden geçmeden olmaz. Yoksa bir şey anlatırken yüzüne gözüne bulaştırırsın; yani küçücük bir zahiri işi bile usta olmadan yapamıyorsan Allah'ın dinini nasıl anlatırsın, sen insanın gönlünü ne zannediyorsun! Senin hitap ettiğin insan gönül itibariyle bütün kâinattan daha büyük bir varlıktır. Allah'ın tecelli ettiği varlıktır. Onda yedi kat gök, arş mevcuttur. Onda fuad vardır

[8] Buharî, Menakıb, 25; Benzer rivayet Ebu Davud, Sünnet, 31
[9] Zâriyât /56

ve Allah oraya günde en az üç yüz sefer tecelli ediyor. Allah ona şah damarından daha yakındır. Eğer sen bunu insana baktığında göremiyorsan konuşma!

Bu yüzden önce öğrenmemiz sonra öğrendiğimizi tefekkür edip iyice anlamaya, iman edip ahlaka dönüştürmeye sonra da amele dönüştürmeye çalışmamız lazım. Eğer kendi zannımıza göre konuşursak sorumlu oluruz; ama Allah bize "konuş" derse o zaman sorumlu olmayız; çünkü o bize ne söyleteceğini bilir.

Aynısı derviş için de geçerlidir. Mürşidi ona "konuş" deyince konuşabilir, o zaman konuşurken kendi adına değil mürşidinin adına konuşur. O aradan çekilir "ben yokum mürşidim var" der. Gerçekten de öyledir yalnız, derviş de zaten buna şahit olur. Öyle ki bir saat konuşur geriye dönüp baktığında "bunları ben mi söyledim" der.

Örnek vermek gerekirse; sahabeler bir araya geldiklerinde her biri ötekine "bana nasihat et" derdi. Büyük, küçük fark etmez her biri ötekine "bana nasihat et" derdi; çünkü her birinin Allah ile bir derdi vardı ve her biri de hakkı öğrenmek istiyordu. Onun için birbirlerine "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den duyduğunu bana naklet. Onun ne söylediğini, ne yaptığını, nasıl yaptığını, ondan ne öğrendiğini bana da söyle ve bana nasihat et" derlerdi. Çünkü bir öğrenme, anlama, iman etme dertleri vardı.

Peki, şimdi nasıldır?

Şimdi ise kimse "bana nasihat et" demiyor, aksine herkes birbirine "dur ben sana nasihat edeyim. Ben biliyorum, dur ben konuşayım" diyor! Aynı şey eşler için de geçerlidir. Koca iki kelime söylese kadın hemen "dur, biz seninle eşit haklara sahibiz, böyle değil şöyle olması lazım" diyor. Hatta eşine kendince yol gösterip "senin böyle değil, şöyle yapman, şu saatte eve gelmen, şu işi

yapman lazım, az kazanıyorsun, git başka bir iş yap" diyor. Koca da eşine "sen anlamazsın, senin aklın ermez, ben erkeğim, her şeyin en iyisini bilirim" deyip hayat arkadaşının düşüncesine hiç değer vermiyor. Böyle bir ailede yetişen çocuklar da ebeveynlerinden bir şey öğrenmek, anlamak yerine kendi bildiklerini yapıp onlarla edepsizce konuşuyor.

Unutmamak lazım ki susunca kazanırız, konuşunca değil! Ne demişler "söz gümüş ise sükût altındır." Çünkü susunca dinleme imkânımız olur. Susmadığımız için öyle olmuş ki kendimizi bile duyamıyoruz, Allah bizimle konuşuyor; ama biz işitmiyoruz; çünkü dinlemek yerine konuşmaya meyletmiş, konuşmayı sevmiş, konuşmayı tercih etmişiz. İşte, rabbimizi dinlemeyi bilmiyoruz. Rabbimizi işitebilmemiz için önce susmamız lazım.

Daha önce bu kıssayı anlatmıştım, bir daha anlatayım.

Zatın biri bir mescitte sohbet eder ve sürekli "Allah sizinle konuşuyor; ama siz Allah'ı dinlemiyorsunuz" der. O arada fakir biri içeri girip "Allah rızası için bana bir sarık veren yok mu" diye sorar. Mescitteki bir adam "nasıl olsa evde bir sarığım daha var, ben kendi sarığımı verebilirim" diye gönlünden geçirir. Sonra da kendi kendine "ben niye veriyorum, başkası versin, hem belki de sarığa gerçekten ihtiyacı yoktur" der. Sohbet eden zat da o esnada tekrar "Allah sizinle konuşuyor; ama siz Allah'ı dinlemiyorsunuz" der. Sarık isteyen bir daha "Allah rızası için bana bir sarık veren yok mu" diye sorar. Adam tekrar "ben kendi sarığımı vereyim" diye gönlünden geçirir; fakat yine vermekten vazgeçer. Sohbet eden zat yine "Allah sizinle konuşuyor; ama siz Allah'ı dinlemiyorsunuz" der. Fakir adam bir daha sarık istediğinde o kişi yine "ben kendi sarığımı vereyim" diye gönlünden geçirir; fakat yine vazgeçer.

Konuşan zat bir daha "Allah sizinle konuşuyor; ama siz Allah'ı dinlemiyorsunuz" deyince bu defa sarığını vermekten sürekli vazgeçen adam ayağa kalkıp "siz iki de bir 'Allah sizinle konuşuyor; ama siz Allah'ı dinlemiyorsunuz' diyorsunuz. Hani biz Allah'ı duymuyoruz. Allah bizimle nasıl konuşuyor" diye sorar. O zat ise "Allah bir sarık için üç seferden fazla söz söylemez" diye cevap verir. Allah, adama üç sefer kendi sarığını ver, dedi; ama o vermedi. Gönlüne gelen o hayır, "ben kendi sarığımı vereyim" niyeti, Allah'ın ona ver demesiydi; ama o vermedi.

Aynı şekilde yolda yürüdüğümüzde bir fakir gördüğümüz zaman "ona bir sadaka vereyim" dememiz Allah'tandır. Sonra nefis, şeytan müdahale eder ve içimizden o fakir için "belki zengindir, belki ihtiyacı yoktur. Kim bilir ne kadar parası vardır, en iyisi vermeyeyim" diye geçiririz. Ya da Allah bizi ibadete, zikre, secdeye davet eder. Biz de önce "kalkayım yapayım" deriz; ama sonra tembellik yaparız; yani bir şekilde Allah'ı dinlemeyiz.

Evet, unutmamamız lazım ki hayırdan, iyilikten, güzellikten, rahmetten aşktan, muhabbetten, sabırdan, şükürden yana gönlümüze her ne geliyorsa onu Allah bizim gönlümüze vahyediyordur ve asıl mesele onu dinleyebilmektir.

Biz dinlemeyi unuttuğumuz için Allah gönlümüze vahyediyor, biz ise diyoruz ki "ben öyle düşündüm, aklıma, gönlüme öyle geldi." Bir anda nasıl düşündün! Bir anda gönlüne bu nereden geldi! Senin gönlüne gelen ya Allah'tandır ya da şeytanın verdiği vesvesedir. Zaten gönlün asla boş kalmaz. Allah sürekli seni kendine davet eder, şeytan da sana vesvese verip kendine davet eder. Allah da sana tercih hakkı vermiş ve kelamında **"dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin (kâfir**

olsun).”[10] **“Şimdi (düşünün bakalım), yüz üstü (yere) kapanarak yürüyen mi (gideceği yere varıp) hidâyete erer, yoksa dosdoğru bir yolda (sırat-el mustakimde) dimdik (ve düzgün) yürüyen mi?”**[11] **“(İnsan) İster şükreder (mü'min olur), ister inkâr eder (kâfir olur)”**[12] buyurmuştur. Bir de Allah’ın kitabına genel olarak baktığımızda Allah, kullarını hak ile batıl, cennet ile cehennem arasında bir tercih yapmak için serbest bırakmış; yani dileyen rabbini dinlesin, dileyen de şeytanı dinlesin, buyurmuştur. Allah sana tercih hakkı vermiş ve seni kendisine halife kılmıştır. Halifeliğin sana verilen tercihledir yoksa halife olmaz, melek olurdun. İşte sen, bu tercih hakkından, rabbine şehadet edip şahid olmandan dolayı meleklerin secde ettiği varlık olmuşsun.

Hepimiz bunu Allah’ın vahyiyle biliyoruz; ama iş hakikate gelince kendimize baktığımızda ne kadar yanlış yolda olduğumuzu, rabbimizi dinlemediğimizi, ona halife olmadığımızı ve onun güzelliğine şehadet etmediğimizi görür, anlarız.

Bilmek bir işe yaramaz. Bilgimize iman edince ve bilgimizi ahlaka, amele dönüştürünce onunla kazanırız, ilmimiz bizde dirilmiş olur, Allah’ın vahyi bizde dirilmiş olur. Böylelikle biz de Allah’ın vahyiyle dirilmiş olur, canlı Kur’an olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e benzemiş oluruz.

Cehaletten kurtulup rabbimizi tanımamız lazım. Küfürden, karanlıktan kurtulup gönlümüzün Allah’ın nuruyla, vahyinin nuruyla aydınlanması lazım. Rabbimize giderken aşktan, muhabbetten, nurdan, rahmetten, iyilikten, güzellikten, El Esmau’l Husna’dan ibaret bir varlık olarak huzura gitmemiz lazım. Rabbimiz bizi davet ediyor, bizi istiyor. Biz ise sanki Allah’ın

[10] Kehf /29
[11] Mülk /22
[12] İnsân /3

davetine icabet etmişiz, huzura çıkmışız, işimiz bitmiş, emri de Allah'tan almışız gibi birbirimizi davet ediyoruz.

En yüksek makam kulluk makamıdır, âbdiyet makamıdır, Allah için azmetme makamıdır. Bu yüzden peygamberlerden bir kısmı ulu'l azmdır. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(resulüm!) O hâlde, resullerden ulu'l azm (büyük azim sahibi) olanların sabrettiği gibi (sen de) sabret"**[13] buyurmuş, başka ayette de **"sen rabbinin hükmünü sabırla bekle ve balık sahibi (Yunus) gibi olma"**[14] buyurmuştur. Niye? -Çünkü o azmedememişti.

Âdem babamız için de Allah ayet-i kerimede **"biz onda bir azim de bulmadık"**[15] buyurdu. Bununla beraber Allah onu affedip mağfiret etti.

Bu yüzden azmetmeden, çaba, gayret sarf etmeden, nefisle cihad etmeden, şeytana, dünyaya galip gelmeden olmaz. El Ğâlib ismi üzerimizde tecelli etmez. Mağlup olanlar ise tam ters tarafta durmuş, nefsine, şeytana, dünyaya mağlup olmuş ve Allah'ın El Ğâlib ismi onlarda tecelli etmemiştir. Onlar bu azmi, çabayı, gayreti, cihadı gösterememişlerdir. Doğru okumadıkları için doğru içtihat da yapamamışlardır.

Evet, rabbimize yürürken dünyayla, insanlarla, nefisle ilgili yükleri bırakmamız, bunun için de "yüklerimin hepsini bırakıyor ve bütün arzularımdan, isteklerimden vazgeçiyorum ya rabbi! Sadece seni, bir tek seni tercih ediyorum; çünkü sevdiğim, iman ettiğim sensin. Benim rabbim sensin, beni yaratan sensin. Ben seni tercih ediyorum, seni dinliyorum. Her emrine "işittik ve itaat

[13] Ahkaf /35
[14] Kalem /48
[15] Tâhâ /115

ettik" diyorum. İşittik ve kabul ettik değil işittik ve itaat ettik, diyorum. O yüzden nasıl emretmişsen gerekeni aynen yaparım. Sen 'Kıyamet günü ancak nefsini tezkiye etmiş (temizlemiş) olarak gelenler kurtuluşa (saadete) erer'[16] buyurdun. Ben de nefsimi temizlerim ve ona asla taviz vermem. Onda şirk, küfür, nifak, riya, haset, bencillik kalmayana kadar onunla mücadele ederim ve onu tezkiye eder, temizlerim" dememiz gerekir.

Allah dostları nefislerini temizlemek için yıllarca uğraşmışlardır. Mücadele etmeyenler, savaşmayanlar savaşı kazanamaz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"küçük cihaddan büyük cihada döndük"*[17] buyurduğu gibi büyük cihad nefisle olan cihaddır.

Hepimiz savaştayız; ama bir de savaşta olduğunun farkına varmayanlar vardır. Düşmanı onu tokatlıyor, boynuna zinciri takıp peşinden sürüklüyor ve o da düşmanının peşinden gidiyor. Bir de düşmanının peşinden gitmeyi marifet zannediyor! Nefsinin istediğini yapınca, nefsinin peşinden gidince mutmain oluyor. Mutmain olan nefsin pis hâlidir. Nefis kendi küfrüyle, şirkiyle mutmain olur, o da kendini nefis zannedip "ben istediğim gibi yaptım mutmain oldum" diyor!

Allah ile mutmain olmuyor, nefsiyle, nefis ilahıyla, nefis putuyla mutmain oluyor. Neden? -Çünkü ona yakındır, onun hâline bürünmüştür, onunla bakıyor, onunla işitiyor, onunla görüyor, onunla anlıyor, onunla seviyor; ama mü'min, Allah ile nazar eder, Allah ile bakar, Allah ile sevinir. Allah'a yaklaştıkça sevinir, uzaklaştıkça üzülür, rabbini dinler ve ciddiye alır. Onun

[16] Şems /9
[17] Beyhaki, ez-Zühd, Beyrut, 1996, 1/165; Hatip Bağdadî, Tarihu'l Bağdad, 3/523

emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalışırken de onun emrini, onun sevdiğini sever.

Allah'a itiraz eden, bize sorun çıkaran kendi nefsimizdir. Nefsimiz, rabbimizle aramıza girer. Allah da nefsimiz tezkiye olmadan kurtuluşun olmadığını buyurdu.[18] Dolayısıyla önce nefsimizden kurtulmamız gerekir. Yoksa onunla konuşur, ondan konuşur ve her şeyi onunla okuruz. Rabbimizin ismiyle değil nefsimizle okur; yani her şeyi nefsimiz ne derse öyle yapar ve öyle anlarız.

Tasavvur; akılda, insanın hayal âleminde, gönül âleminde bir yerdir ki insan bu tasavvurla tasvir eder; yani suretlendirir. İnsan bir şeye bakınca, bir şeyi duyunca onu nasıl anladıysa tasavvurunda öyle suretlendirir, öyle tasvir eder, öyle anladığı için de onu doğru zanneder. Mesela; genel olarak baktığımızda insanlar, insana bakınca onu Allah'ın anlattığı gibi tasavvur etmez. İnsan deyince aklına etten kemikten ibaret, çalışan, kazanan, harcayan, hayatı yaşayan, seven, nefret eden, dostluk, düşmanlık yapabilen bir varlık gelir. İnsana bu şekilde bakanlar Allah ile bakmamıştır, tasavvurları bozuktur. Tasavvurları çamurdan, nefisten ibarettir. Kendi nefisleri onlara insanı böyle tasvir etmiştir.

Peki, biri Allah ile baksa, tasavvuru Allah'a göre olsa kendine, insana bakınca neyi görür?

Allah'ın yeryüzündeki halifesi, Allah'ı temsil eden, Allah'a ayna olan, Allah'ın güzelliğinin tecelli ettiği, peygambere arkadaş, vahye muhatap, Allah'ın ruhundan nefhedip melekleri secde ettirdiği varlığı görür, Hz. İnsanı görür. Eğer insanda böyle bir bakış, tasavvur yoksa baktığına yanlış bakar; çünkü tasavvuru

[18] Şems /9

bozuktur, terazisi; yani ölçüsü bozuktur. Bozuk olduğu için de bir tona bir kilo, der. İnsanı da rabbinin ismine göre okuyamaz, anlayamaz; çünkü rabbinin insan üzerindeki muradını anlamamıştır. Demek ki önce tasavvurumuzu düzeltilmemiz gerekiyormuş.

Bütün anlattıklarımın hepsi tasavvurumuzu düzeltmemiz, doğru bakışa sahip olmamız, Allah'ın nazarı ile nazar etmemiz, hayatı, varlığı, her şeyi, bir Hz. İnsan olarak Allah'ın ismine okuyup doğruyu Allah'ın öğrettiği gibi öğrenmemiz, öğrenip iman etmemiz içindir.

Bunu yapmak zor bir şey midir? -Tabi ki çok zor bir şeydir. Yıkılmak üzere olan bir harabeyi, binayı düşünün onu yıkıp yeniden yapmak kolaydır; ama onu tamir etmek, yeni gibi yapmak çok zordur. İnsan da böyledir, gönlü viraneye dönmüştür, tasavvuru bütünüyle yanlıştır, bozulmuştur, tahrif olmuştur. İşte, peygamberler de onu düzeltmeye gelir. Kıyamete kadar bütün peygamber varisleri de bu işi yapmaya devam eder.

Bu, Allah'ın rahmetidir. Yoksa insan, tasavvurunun bozuk olduğunu bilse bile kendisi tasavvurunu düzeltemez; çünkü nefis tezkiye olmadan tasavvur düzelmez. Nefis de sürekli bağırır "bu öyle değil böyledir" der. Sen de ona itiraz edemezsin. "Ama bak Allah böyle söylemiş" deyince nefsin de "tamam, kabul ediyorum; ama…" der. Yani Allah'ın söylediğini kabul eder; ama gerekeni yapmaz.

Herkes her şeyi bilir; ama mesele bilme, öğrenme, anlama meselesi değildir. Mesele iman meselesidir, iman!

Peki, biz imanı başkalarına verebilir miyiz? -Tabi ki verebiliriz; ama biri bizdeki imanı kabul edince bunu ona verebiliriz. Aynı şekilde biri bizdeki küfür, şirk hâlini güzel bulup

kabul edince de ona ondan veririz. Bu yüzden peygamberi kabul edenler gökteki yıldız oldular. Diğerlerini kabul edenler, onların peşinden gidenler, onları dinleyenler de cehennemi boyadılar ve cehennemlik oldular.

Evet, kim kendinden eminse, bu sorumluluğu yükleniyorsa davet etsin ya da Allah'ın koyduğu sınır kadar sadece kendisi uymaya çalışsın ve insanları da ona davet etsin. Bazen görüyoruz öyleleri var ki gırtlaklarına kadar küfrün, şirkin içindedir, şeytan on dakikada bir onun ağzına tükürür; ama o, Allah'ı anlattığını zanneder! Sen kendi hâline niye bakmıyorsun, sen neyi anlatıyorsun! Anlatıyorsan kendine, nefsine anlat.

Rabbimize karşı edepli olmamız ve ondan haşyet duymamız gerekir. Allah ayet-i kerimede **"yapmayacağınız şeyleri neden söylersiniz. Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allah katında gazaba sebep olur"**[19] buyurmuştur. Bu ayetin nüzul sebebi Uhud Savaşı'ndan sonra yaşanan bir olaydır.

Uhud Savaşı'nda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber savaşırken kaçanlar daha sonra mescidin duvarı dibinde oturur "bir daha savaş olursa biz şöyle yaparız, böyle dağıtırız, şöyle savaşırız" derler. Bunu söyleyenler Uhud Savaşı'nda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bırakıp kaçanlardır. Allah da tabir-i caizse bu ayetle "Uhud'da ne mal olduğunuzu gördünüz. Bir şey demedik, sizi affettik. Siz şimdi yapamayacağınız bir şeyi ne diye söylüyorsunuz! Yapabiliyorsanız söyleyin, yoksa yapamadığınız bir şeyi söylemeniz sizin için gazaba, azaba sebep olur. Sakın büyük laf etmeyin, siz kendinizi gördünüz, bu sizin işiniz değildir" buyurmuştur.

[19] Saff /2-3

Hepimiz kendimizi, nefsimizi görüyoruz, dolayısıyla bir şey anlatırken önce kendimize anlatmamız, kendimizi işin içine katmadan kimseye bir şey söylememiz gerekir; yani insanlara bir şey anlatırken "bizim Allah'a kul olmamız, kulluğu şöyle yapmamız, rabbimizin ayetlerini dinlememiz lazım" şeklinde kendimizi de işin içine katarak konuşmalıyız. Yoksa karşımızdakine "sen namazını kıl, ayetleri oku, dinle" demeyelim. Demeyelim ki söylediklerimizi hem kendi nefsimize hem de karşımızdakine söylemiş olalım ve sorumlu olmayalım. Evet, konuşurken asla bu tavrı, hâli unutmayalım.

Elbette ki insanlara hakkı, sabrı tavsiye edecek, gücümüzün yettiği herkesi yakıtı taşlar ve insanlar olan ateşten, cehennemden, korumaya çalışacağız; ama kendimizi işin içine katmadan bunu yapamayız. "Ben de böyle yapmak istiyorum. İnşallah böyle yaparım, yapmaya çalışırım" deyip söylediklerimizi kendimizi dışarda tutmadan samimi bir şekilde, dua mahiyetinde söyleyelim.

Allah ayet-i kerimede **"başkalarına nasihat edip kendinizi unutuyor musunuz (öyle yapmayın)!"**[20] buyurmuştur. Kendini unutma! Bir şey söyleyeceksen onu yapmak için önce sen çaba, gayret sarf et sonra söyle. Söylerken de kendini işin içine kat. Yoksa emreder gibi söylemiş olursun. Sanki kurtuluşa ermişsin, senin işin bitmiş de ona göre konuşuyorsun! Sen karşındakini davet ediyorsun; ama kendini, hâlini biliyorsun. Eğer kulluğu becermiş olsaydın şimdiye kadar huzura alınman gerekmez miydi!

Evet, herkesin huzura çıkması gerekir. Onun için biz de nefsimize hiçbir taviz vermiyor ve ona "seni dinlemiyor, ciddiye almıyorum. Benim rabbim Allah'tır. Ben senin rabliğini, ilahlığını

[20] Bakara /44

kabul etmiyorum" diyoruz. O konuşunca, şeytan vesvese verince köpek havlamış diyor ve onu ciddiye almıyor, dinlemiyor, onunla meşgul olmuyoruz. Onun yerine rabbimizin zikriyle, rabbimiz ile meşgul oluyoruz. Rabbimize hamd ederek, her şeye hikmetle bakarak, rabbimizin ayetlerine şehadet etmeye çalışıyoruz. Nefsimiz bizi meşgul etmesin, onu zikretmeyelim. Bunun yerine her anda aşkla, muhabbetle huzurda durup Allah'ın bize "seni seviyorum" demesine "ben de seni seviyorum ya rabbi!" deyip karşılık verelim.

Allah'ın bize "seni seviyorum" demediği bir an bile yoktur. Onun bize yaptığı her muamele "seni seviyorum" demesidir. Bizi her anda varlıkta tutan odur. Allah bize "seni seviyorum, bu yüzden seni varlıkta tutuyorum. Sana kendimden hayat verdim, isimlerimi verdim; görme verdim, işitme verdim, bilme verdim, irade etme verdim, güç ve kuvvet verdim, gönül verdim, sana halifelik verdim; çünkü seni seviyorum" buyuruyor. Bize de düşen; rabbimize kul olarak "ben de seni seviyorum ya rabbi" demektir. Allah'a göre bakınca durum böyledir. Böyle anlamayınca başkalarıyla, başka şeylerle meşgul oluruz. Oysaki hiçbir şey bizi Allah'tan ayırmamalıdır.

Allah ayet-i kerimede **"(bu kandil, Allah'ın nuru) birtakım evlerde (ve gönüllerde)dir ki Allah (o evlerin ve gönüllerin) içlerinde, isminin yüceltilmesine ve zikredilmesine izin vermiştir. Orada sabah akşam onu (öyle kimseler) tesbih ederler ki (onlar) ne bir ticaretin ne de bir alışverişin kendilerini Allah'ı zikretmekten, namazı ikâme etmekten (her anda Allah'ın huzurunda durmaktan) ve zekâtı vermekten (nefsinin cimriliğini**

temizlemekten) alıkoyamadığı yiğitlerdir (Allah'ın nuru oraya tecelli etmiştir)"[21] buyurur.

Peki, bu evler hangi evlerdir?

Öncelikle gönül evidir. Bu ayeti önce böyle anlayacağız. Dikkat edilirse "orada Allah'ın isminin zikredildiği, zikredilmesine Allah'ın müsaade ettiği" buyurdu Allah. Demek ki Allah her yerde isminin zikredilmesine müsaade etmiyormuş! Mesela; bir lağımın içinde onu zikredebilir misin? -Hayır, zikredemezsin; çünkü zikretmen edebe aykırıdır.

Gönül de lağama, çöplüğe dönmüşse, Allah orada isminin zikredilmesine müsaade istemez ve böylece Allah'ın nuru oraya tecelli etmez. Oraya Allah'ın nurunun tecelli etmesi için Allah'ın ayette söylediği o yiğitlerden olman lazım; yani hiçbir alışverişin, ticaretin Allah'ı zikretmene, sadaka vermene, zekât vermene, secde etmene, Allah'ın emrini yerine getirmene mâni olmaması lazım. Bunları yapamıyorsan senin gönlün çöplüğe dönmüştür.

İnşallah söylediklerimiz anlaşılıyordur. Bizi yeni dinleyen kardeşlerimiz belki bizi dinlerken "bu adam ne söylüyor" diye düşünebilir; ama sohbetleri dinleyen kardeşlerimiz mutlaka ne söylemek istediğimizi artık anlamışlardır.

Her defasında konuyu geniş geniş açıyor, tekrar ediyor, izah etmeye çalışıyorum. "Sözün tamamı aptala denir. Arife tarif gerekmez, bir işaret yeterlidir" demişler. Anlamak isteyince anlarız. Öğrenmek istediğimizde Allah bize öğretir. Kazanmak istediğimizde Allah bize kazandırır. Yeter ki ona karşı samimi olalım.

[21] Nûr /36-37

Bunu yaparken de bir karşılık beklemeden yapmalıyız. Yoksa "ben böyle yapayım, Allah da şöyle yapsın" dersek olmaz. Bu, kulun kulluğu değildir; tüccar bir kafanın yaptığı kulluktur. Bir de "cehenneme gitmeyeyim, kaybetmeyeyim" diye korkudan kulluk yapanlar vardır. Tüccar bir kafayla kulluk yapan kişi "kulluk yapayım da Allah bana dünyada bunu versin, ahirette şunu versin" deyip kulluk yapar. Biri "Allah bana ahirette versin" derse dünyada yine kazanır; ama "dünyada versin" derse o zaman ahiretten mahrum kalır. **"İnsanlardan öylesi vardır ki 'rabbim bana dünyada ver' derler, onların ahiretten hiçbir nasibi yoktur"**[22] buyurdu Allah.

Bu tür insanlar Allah'tan dünyada mal isteyebilir, mülk isteyebilir, saltanat isteyebilir, insanlar tarafından sevilmek, sayılmak, kıymet, değer görmek isteyebilir. İnsanların, kendileri için âlim demelerini, veli demelerini isteyebilir. Hatta onu gösterip insanlar arasında büyüklenmek için keramet de isteyebilir; ama her ne isterlerse istesinler bu onlar için bir felaket olur. Böyleleri ne için yaratıldıklarını hiç anlamamış, imanın kokusunu bile almamıştır. O yüzden Allah "onların ahiretten nasibi yoktur" buyurdu.

Zerre kadar imanı olan cennete girer. Senin önce rabbini ve niçin yaratıldığını anlamaya çalışman, rabbini, kendini, varlığı ve hayatı tanımaya çalışman gerekir. Allah mutlaka her bir kula bu imkânı verir.

Bu imkânı nasıl verir?

Mesela; ben şimdi burada size sohbet edip anlatıyorum. Bu, Allah'ın kullarına verdiği kendini tanıtma imkânıdır. Bakıyorsun dünyanın öbür ucundaki biri feryad edip "ben rabbimi istiyorum"

[22] Bakara /200

diyor. Allah da onu ya televizyon ya internet ya da kitap vasıtasıyla bizim sohbetlerimizle buluşturuyor. İşte bunlar, Allah'ın, kullarına imkân vermesidir. Yoksa hayatta tesadüf diye bir şey yoktur. Allah, insanları gerçek manada hakka davet edenlerle davetini yapar ve bu davetini onlarla herkese ulaştırır, herkese bu şekilde kazanma imkânı verir.

Peki, bu daveti yapanların hangisinin gerçek manada hakka davet ettiğini nasıl anlayacağız?

Davet bir tek Allah'a olmalıdır. Yoksa "şunu yaparsan şu kadar kazanırsın. Bunu yaparsan bu kadar kazanırsın. Bu duayı okuyunca dünyada hiç sıkıntı yaşamazsın ya da şu duayı yapınca Allah sana böyle ikramda bulunur" diyenler hakka davet etmeyenlerdir. Onlara demek lazım; "ne anlatıyorsun sen, ayıp değil mi! Gerçekten ayıp değil mi! Allah seni bunun için mi yarattı! 'Şu duayı yap, şu ayeti oku, şu sureyi bu kadar oku' demek nasıl bir kulluktur, nasıl bir imandır!"

Böylelerinde hiç iman bulunabilir mi! Allah için bakın! Bir Allah'ın ne söylediğine bir de onların ne anlattığına bakın! Sonra bunlar bir de birbirlerine saldırırlar. Biri diğerine kâfir der, öbürü onun hakkında müşrik der! Siz kimsiniz, siz nerden geldiniz, gerçekten nerden geldiniz!

Siz şimdi Allah'ın huzurundan dünyaya geldiniz. Kulluk için, âbdiyet için, Hz. İnsan olmak için rabbinize söz verdiniz, vaadde bulundunuz. Hani nerde sizin sözünüz! Yani Allah, "gidin orada kavga edin, dünya sizindir, gidin orda saltanat sürün" mü dedi! Bu nasıl bir şeydir! Böyleleri bir de Allah adına konuşuyorlar. Allah, kuluna akıl vermiş, irade vermiş, gönül vermiş, maneviyat vermiştir. Allah hepimizi huzurunda toplayıp "ben sizin rabbiniz değil miyim?" buyurdu. Hepimiz de bu hitaba karşılık "belâ,

şehidnâ. Evet, biz bunun şahidiyiz. Biz sana şahidiz ki sen bizim rabbimizsin"[23] dedik.

"Ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabı bir sefer yapılmış, bitmiş bir hitap değildir. Bu hitap her an devam ediyor. Allah'ın sözü, kelamı, hitabı ezeli ve ebedidir. O an bizim için genişlemiştir; ama Allah için bir andır. Hatta bir an da değildir; çünkü Allah zamandan, mekândan münezzehtir ve hitap ederken zamanın, mekânın dışında konuşmuş, hitap etmiştir. Bu yüzden her an bu hitap bize gelmeye devam eder.

"Ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına ya "bela (evet)" deriz ya da "lâ (hayır)" deriz. "Ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına "bela" dediğimiz her anda Allah'ı; bizi yaratan rabbimiz, ismiyle, ismine okuduğumuz, her an bize tecelli eden, gönlümüze vahyeden rabbimiz olarak kabul ederiz. Yoksa "hayır" demiş oluruz.

Hayatı yaşarken bu hitaba karşılık sürekli ya "hayır" dersin ya da "evet" dersin. Bir rabbine dönüp "sen benim rabbimsin" dersin, bir de nefse, şeytana dönüp "rab olarak ben seni kabul ediyorum" dersin. Dikkat edilirse Allah "ben sizin Allah'ınız değil miyim" demedi! "Ben sizin rabbiniz değil miyim" buyurdu. Kimse nefsine, şeytana "Allah" demez; ama "rabb" der. Zaten firavun da "Ben sizin e'âla (en yüce) rabbinizim"[24] demişti. Yoksa o da kendisi için Allah demiyor, Allah'ı kabul ediyordu; ama Allah'ın rabliğini, terbiyesini, muamelesini kabul etmiyordu.

Allah bizi "Ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına her anda "evet, ya rabbi! Şahidiz ki sen bizim rabbimizsin" diyenlerden eylesin. Allah bizi kendi nefsine, şeytanın vesvesesine göre bir

[23] Araf /172
[24] Nâziât /24

hayat yaşayanlardan eylemesin. Allah bizi her anda rabbinin ismiyle okuyan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

19.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber yaratan rabbimizin ismiyle kendimizi, varlığı hayatı ve imtihanları okumaya çalışıyorduk.

Yaratan rabbimizin ismiyle okumak; rabbimizi rab olarak kabul etmek ve ona iman etmek demektir, dolayısıyla onun ismiyle okumayanlar, rabbinin terbiyesini, öğretmesini, vahyini kabul etmemiş olur.

Bir kulun Allah ile bir derdi varsa; yani Allah'ın rızasını, Allah'a kulluğu, ahireti dert edinmişse Allah onu rahmetinin, mağfiretinin içine almıştır. O da rabbi ile, ahireti ile, kulluğu ile meşgul olur.

Bu yüzden kim dünya ile meşgul oluyorsa bilsin ki Allah'ın sevgisini kaybeder, daha doğru bir ifade ile Allah onu sevmiyor demektir; çünkü o da Allah'ı sevmiyor, dünyayı seviyordur.

Elbette ki zahiri olarak herkesin kendine göre imtihanları vardır; ama bir kul, Allah'ı sevince o imtihanlarla gönlünü meşgul etmez. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim Allah'ın zikriyle meşgul olursa, Allah'ın dinini dert edinirse, kulluğu dert edinirse Allah onun özel dertlerini satın alır. Kim de özel dertleriyle meşgul olursa; bu özel dertler kendisini Allah'a kulluktan, ibadetten alıkoyarsa, Allah onu dertleri ile baş başa bırakır, o da dertleriyle uğraşır"*[1] buyurmuştur. Bir şey yapabilir mi? -Hayır. Sadece

[1] Hâkim-Müsned

dertlerinin içinde bocalar, durur; ama Allah bir kulunu sevdi mi onu dünya ile meşguliyetten kurtarır.

Allah onu meşguliyetten kurtarır, derken "zahiri olarak nimetleri üzerine yağdırır" manasında söylemiyoruz. Rızkını ona bir şekilde verir, ikram eder, kul da buna şahid olur, diyoruz; yani rabbi ona ikramda bulunup "zahiri sıkıntılarla meşgul olma, benimle meşgul ol" buyurur. Elbette ki kul yine imtihanlara tabi tutulur, zaten daha önce de imtihanlara tutulmuş ve Allah onun imanını kabul etmişti. Bu yüzden kulu kendisiyle meşgul ettirir ve dünyayla meşguliyetten kurtarır.

Herkesin kendine bakması lazım. Dünya ile meşguliyetten kurtulmuşsa; yani iş yapmaktan değil gönlünü dünya ile meşgul etmekten kurtarmışsa Allah onu dertlerinden kurtarmıştır. Elbette ki hangi işi yapıyorsa işini en güzel şekilde yapacak ve işini yaparken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i temsil edecek, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak Allah'ı temsil edecek; ama Allah onun gönlünü dünya meşguliyetinden kurtarmıştır.

Bu durumda kulun yapması gereken şey; rabbine kulluğunu yapmaktır. Ne zaman Allah onu dünya ile meşgul olmaktan kurtardıysa bilsin ki Allah onu sevgisine, rızasına, cennete layık görmüştür, dolayısıyla onun gönlü de cennete döner.

Sohbetimizi dinlerken herkesin kendisine bakması lazım. Huzurda durmayı ve huzurda olmayı anlatıyoruz. Bu durumda herkesin "acaba huzurda durabiliyor muyum" diye kendine bakması gerekir.

Her şeyin bir başlangıcı bir de sonu vardır, manevi yolculuğun başıyla sonu birbirine benzer mi? -Tabi ki hayır. Kul yola girer, yürür, yürüdükçe büyür. Huzurda durmak da böyledir. Kul önce huzurda durmaya çalışır sonra huzurda durdukça artık

Allah'ın huzurunda durmayı öğrenir. İşte, beş vakit namaz özellikle huzurda durmayı öğrenmek içindir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"(ey mü'minler! Günlük) Namazlarınızı ve (iki namaz arasındaki) orta namazınızı muhafaza edin."** buyurmuştur.

Nasıl ki namazda Allah'ın huzurunda duruyor, Allah'a kulluğumuzu arz ediyor ve Fatiha'yla "benim rabbim hamde layıktır, benim rabbim rahman ve rahimdir, mülkün maliki ve melikidir, Kıyamet gününün, din gününün sahibidir, o gün bizi hesaba çekecek olan odur. Biz yalnız ona âbd olur, kulluk yaparız ve yalnızca onun rızasını, cemalini, sevgisini isteriz. Bizi sırat-el mustakime daimî olarak hidâyet et ya rabbi! Hayatımızın her anında senin huzurunda olalım, senin rızanı kazanmaya çalışalım. Seni unutmayalım, kendimizi, nerede olduğumuzu, nereden geldiğimizi, ne yapmamız gerektiğini unutmayalım. Bizi sevdiklerinle, nimet verdiğin kullarınla; peygamberlerle, sıddıklarla, şehidlerle, salihlerle beraber eyle. Onların kazandığı nimeti biz de kazanmak istiyoruz. Biz de onlarla beraberiz. Bizi dalalette kalanlarla, gazaba uğrayanlarla beraber eyleme, gönlümüzü onlara meylettirme. Rabbini unutanlarla, ters tarafa gidenlerle, gazabına uğrayanlarla zahiri olarak beraber olmayalım, gönlümüz de onlarla beraber olmasın ya rabbi! deyip dua ediyorsak hayatı yaşarken diğer zamanlarda da aynı hâlimizi, tavrımızı, Allah'ın huzurunda duruşumuzu korumamız lazım.

Böyle yapınca daimî olarak namazda, bir de huzurda durmuş oluruz. Bu, ihsan mertebesidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ihsan mertebesini açıklarken *"(ihsan) rabbini görüyormuşçasına ona âbd olmandır"*[2] buyurmuştur. Daimî huzurda durabilmek için önce çaba, gayret sarf ederiz, zaman

[2] Buhârî, İman, 1; Müslim, İman, 1

geçtikçe bu çabamız, gayretimiz meyvesini verir ve huzurda durmayı kazanmış oluruz. Önce günde bir iki saat huzurda dururuz, sonra çabamız arttıkça bu üç saat, beş saat, on saat olur. Bazen unuturuz; ama huzurda durmamız gerektiğini hemen hatırlarız, bu şekilde unutup hatırladıkça bir de bakarız ki her anımız artık huzurdadır. Elbette ki kul huzurda olunca bu huzurda duruşunun bir manevi hâli olmalıdır, yoksa hayal kurmuş olur.

Hepimiz her anda rabbimizin huzurunda olduğumuzu biliyor muyuz? -Biliyoruz. Hepimiz nereden geldiğimizi, neye geldiğimizi ve kim olduğumuzu biliyoruz inşallah. Allah'ın bize şah damarımızdan daha yakın olduğunu biliyoruz. Allah'ın bizi çepeçevre ihata ettiğine, Allah'ın kudretinin, takdirinin içinde olduğumuza, bize bir kader tayin ettiğine, kazanmamız için her an bize bir muamelede bulunduğuna artık iman etmişiz, bununla beraber hayatı yaşarken de aslında buna hep şahid oluruz. Yeter ki görmeye, anlamaya çalışalım.

Evet, yolun başında önce huzurda olduğumuzu düşünür, hayal ederiz. Zaten düşünmek aynı zamanda hayal etmektir, sonra aklımızı kullanırız şahid oldukça, onu tattıkça bizde imana, hakikate dönüşür. Allah'ın ayet-i kerimede **"mü'minler (iman edenler) Allah zikredildiğinde (Allah'ı hatırladıklarında, Allah kendilerine hatırlatıldığında) kalpleri ürperir (titrer). Onlara Allah'ın ayetlerini okuduğunda imanlarını arttırırlar ve onlar Allah'a bütünüyle tevekkül ederler (güvenirler, rablerinden emindirler)"**[3] buyurduğu gibi biz de artık ayetlere iman ederiz, iman ederken bu tecelliyi bütün şiddetiyle tadarız, gönlümüz ürperir. Bir ayet okuruz gönlümüz aşka, muhabbete gark olur. Bir

[3] Enfal /2

ayet okuruz gönlümüz haşyetten ürperir, titrer. Bir ayet de okuruz edebimizden başımız eğilir, rabbimizden utanır, hayâ ederiz.

Allah'ın her bir işi onu gösteren bir ayettir. Yani Allah kudretini, rahmetini, sevgisini, öğretmek istediğini bu ayetlerle sana gösterir. Allah sana her muamele ettiğinde bir ayetle muhatapsın, dolayısıyla senden ona cevap vermeni, onunla konuşmanı, sohbet etmeni, hâlini ona arz etmeni, istediğini ondan istemeni, bununla beraber ondan onu istemeni, rızasını, yakınlığını, cemalini istemeni, dostluğunu, veliliğini, yakınlığını istemeni istiyor. Aslında onu isterken de kendini, hakikatine ermeyi istiyorsun.

Kul huzurda durdukça her an yol almaya devam eder. **"Dileyen rabbine varan bir yol tutsun"**[4] buyurdu Allah. Kul da yolu tutmuştur, rabbine gider ve rabbini unutmayınca, rabbinin huzurunda olduğunu bilince, kendisine yapılan her muamelenin onun bir ayeti olduğunu anlayınca ve o muameleden rabbini görmeye, şahid olmaya çalışınca yol almaya devam eder.

Her şeyin bir hakikati vardır ve Allah bu hakikati görene de görmeyene de her bir kula gösterir. Görmeyen görmek istemediği, başka bir şey görmek istediği için bu hakikati göremez. Allah ona her türlü nimeti verse de sürekli bir eksiklik görür ve eksik gördüğü şeyi ister; yani şeytan onu sürekli o eksik gördüğü şeyle meşgul eder. Öyle ki rabbini unutsun, gaflete dalsın, ona ölüm gelinceye kadar uyanmasın, dirilmesin ve ölü gibi yaşasın.

Peki, kul hakikati görünce buna şahid olup şehadet edince ne olur?

[4] İnsân /29

Böyle bir kul için artık iyi ile kötü diye bir şey yoktur, Allah'ın cemal tecellisi ve celal tecellisi vardır. İnsan için bir nimet olan şeyler vardır, bir de nimet olmayan şeyler vardır. Örnek; nimetler maldır, mülktür, makamdır, şan, şöhrettir. Nimet olmayanlar ise sıkıntıdır, musibettir, beladır, dedikodudur, iftiradır; ama o kul artık böyle görmez. Onun gördüğü, Allah'ın cemalinin tecellisi ve celalinin tecellisidir. O artık Allah'ı Zülcelali Vel ikram olarak tanır. Eğer Allah'ın celali tecelli ediyorsa peşinden bir ikramı geldiğini, kulu kendine çektiğini, onu nefsinden, benliğinden, bencilliğinden, şeytanın verdiği vesveseden kurtardığını bilir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Allah Kur'an-ı Kerim'de Hz. Yusuf (a.s.)'ın kıssasını anlatır. Hz. Yusuf (a.s.)'a âşık olup ona iftira atan kadın, hâlkın dedikodu yaptığını görünce kadınları davet eder. Bu söylediklerim ayettir, Allah bunu anlatıyor ve anlatırken bize hikâye anlatmıyor. Bize çok derin manalar ifade eden bir kıssayı anlatıyor; yani ders almak, ibret almak isteyenler için büyük bir şey anlatıyor.

Evet, Hz. Yusuf'a âşık olup ona iftira atan kadın, hakkında dedikodu yapan kadınların hepsini toplar ve ellerine birer keskin bıçakla meyve verip hepsine *"meyveleri soymaya başlayın"* der, kadınlar da meyveleri soymaya başlarlar. Bu esnada kadın, Hz. Yusuf (a.s.)'a *"içeri gel"* der. Hz. Yusuf (a.s.) da içeri girer.

Hz. Yusuf (a.s.) içeri girince kadınların hepsi ellerini keser ve hepsinin ellerinden kan akar; ama hiçbiri bunun farkında olmaz. Hepsi sadece Hz. Yusuf (a.s.)'ın güzelliğine bakar. Hz. Yusuf (a.s.)'ın güzelliğinin beşerî bir güzellik olmadığını onlar da bilirler. Bu yüzden hepsi "Haşa! Bu bir beşer değildir. Bu yüce bir melek olmalıdır" derler. Bunu söyleyen kadınların hepsi de müşriktir yalnız; ama müşrik de olsalar Allah'ın nefhettiği ruhu taşırlar.

Kadınlar, Hz. Yusuf (a.s.)'ı görünce onun ruhunun güzelliği, ondaki aşk, muhabbet karşısında ellerini kestiler; ama farkında bile olmadılar; çünkü ruhları onun ruhuna hayran kaldı.

Allah bize onlar üzerinden bir şey anlatıyor, huzurda duruşun nasıl olması gerektiğini öğretiyor. Sen huzurda dururken Allah'ın huzurundasın; yani o kadınlar sadece Allah'ın tecellisini taşıyan bir beşer üzerinden bu şekilde ellerini kestiler; ama farkında bile olmadılarsa eğer sen rabbinin huzurundayken sıkıntı duyuyor, feryat ediyor, isyan ediyorsan sen de bir sorun vardır. Hakikat daha sende tecelli etmemiştir, sen rabbine, rabbinin takdirine, kudretine şahid olmamışsındır; çünkü senin ne gözün görüyor, ne kulağın işitiyor, ne de gönül itibariyle kalbin anlıyor! Tabir-i caizse ölü mesabesindesin. İşte, Allah seni dirilmeye davet ediyor.

Eğer âşıklık iddia ediyorsan, âlemlerin rabbini, bütün güzelliklerin sahibini istiyorsan onun huzurundayken başka bir şeyi görmemen lazım; çünkü bütün güzeller ve güzellikler sadece ondan bir zerre taşır.

Eğer sen de Allah'ın huzurunda olduğunu iddia ediyorsan nasıl ki kadınlar Hz. Yusuf (a.s.)'ı gördüklerinde ellerinden kan aktığı hâlde bedenlerinin farkında değillerse sen de Allah'ın huzurunda durup ona şahid olur, şehadet edersen hiç isyan edebilir misin, feryat edebilir misin, itiraz edip "bu neden böyledir" diyebilir misin! Fakat Allah'ın sana yaptığı muamele; yani imtihanlar Allah'ın güzelliğini örtüyor, rabbini senden perdeliyorsa bu durumda o güzelliğe karşı kör olursun. Sen Allah'ın huzurunda hâlâ dünyanın, nefsinin hesabını yapıyorsan bir sorun var, bir sıkıntı vardır. Bu sıkıntı; Allah'ın huzurunda duramama, rabbin ile beraber olamama sıkıntısıdır, perdesidir.

Mesela; kadın olsun erkek olsun biri âşık olsa, gece gündüz sevdiğini sayıklasa sonra nasip olsa ve sevdiğiyle karşı karşıya gelse sevdiğine bakmaktan, onunla sohbet etmekten başka bir şey düşünebilir mi? -Hayır. Sevdiğinin yanındayken "burada canım sıkıldı" dese olur mu! Böyle biri seviyor mudur, böyle biri âşık mıdır? -Hayır. Onun için Allah'ın huzurunda olan biri de "canım sıkılıyor" diyorsa onun imanında, aşkında, muhabbetinde bir sorun vardır. Allah'ın huzurundayken canın nasıl sıkılır! Nasıl sıkıntı duyarsın!

Biraz önce söyledim âşığın, kendisine ne yapılırsa yapılsın rabbine nazar ederken, şehadet edip şahid olurken rabbinin huzurunda eli bile kesilse farkına varmaması gerekir. Bütün peygamberler âşıktır ve hepsi de huzurdadır, dolayısıyla bu hâli aynen yaşarlar.

Her bir peygamberin sadece tek bir endişesi vardır; o da "acaba doğru yapıyor muyum, Allah'ın verdiği vazifeyi, işi tam olarak yerine getirebiliyor muyum" endişesidir. Peygamberlerin her biri kendisine yapılan muamele ne olursa olsun Allah'ın huzurunda oldukları için her muameleyi sadece seyrederler.

Bununla ilgili olarak Hz. İbrahim (a.s.)'dan bir örnek vereyim.

Hz. İbrahim (a.s.) ateşe atılırken o da "hele bakayım, nasıl ateşe düşeceğim, hele bakayım nasıl yanacağım" diye kendini seyrediyordu. Peki, Hz. İbrahim (a.s.) bu durumdayken yardım istemiş miydi? -Hayır, istememişti. Bunun yerine "vekil olarak Allah bana yeter. O ne güzel vekildir. O nasıl dilerse öyle yapar. Ben kendimi ona teslim etmişim, ona güveniyorum, ondan eminim. O benim rahman ve rahim olan rabbimdir. Beni, her şeyi, benim için hayır olanı benden daha iyi bilendir" demişti. Allah da

Hz. İbrahim (a.s.) için "**biz ona kıyamete kadar insanlar içinde anılsın diye bir nam verdik (bir şeref verdik)"**[5] buyurmuştur. Böyle bir imtihan olmasaydı Hz. İbrahim (a.s.)'ı bu şekilde anmaz "nasıl bir imana sahip" demezdik, diyemezdik. Hz. İbrahim (a.s.)'ı her andığımızda onun imanını, Allah'a teslimiyetini, tevekkülünü, güvenini överiz. Allah her bir kulunu da küçük de olsa, basit de olsa buna benzer imtihanlara tâbi tutar ve her bir kuluna "seni övülmeye layık kılmak istiyorum" buyurur. Bize de düşen; onu seyretmektir, yoksa itiraz edip fikir beyan etmek değildir.

Allah ayet-i kerimede **"Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde mü'minlere fikir beyan etmek yaraşmaz.**[6] **Mü'minler, Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde gönüllerinde hiçbir ağırlık hissetmeden onu kabul edenlerdir"**[7] buyurmuştur.

Kim neredeyse, ne yapıyorsa, kiminle beraberse Allah'ın onun hakkındaki hükmü odur. Her anda Allah'ın hükmünün, takdirinin içindeyiz ve her anda onun mülkünde onun muamelesi ile karşı karşıyayız.

Allah hükmünü veriyor. Sen de ya iman etmiş bir mü'min olarak, kul olarak, Müslüman; Allah'a teslim olmuş olarak Allah'ın hükmü karşısında "acaba rabbim bu durumda benden ne yapmamı istiyor, nasıl yaparsam rabbim benden razı olur" deyip, gereğini yaparsın ya da "bence, bana göre, birilerine göre, menfaatime göre, dünyaya göre, makamıma göre, insanların şöyle ya da böyle söylemesine göre bunu yapmam lazım" deyip o şekilde hareket edersin. Yani ya hayatı yaşarken "ben kulum, rabbim Allah'tır" dersin ya da birçok puta kulluk edersin. Gönlünde hiçbir ağırlık hissetmeden Allah'ın hükmünü kabul

[5] Sâffât /108, Sâffât
[6] Ahzab /36
[7] Nisâ /65

etmezsen mü'min olamazsın; çünkü Allah **"Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde mü'minlere fikir beyan etmek yaraşmaz"** buyurdu. Allah ve resulü…

Allah'ın resulü zaten Allah'ın hükmüyle hükmeder. Onun hiç kendi hükmü olur mu? -Haşa! Kendi hükmü olursa Allah'ın ortağı olur. Allah ne zaman resulünü ismiyle beraber ansa bilelim ki resulü de Allah'ın hükmüyle hükmeder. Eğer Allah bir tek "Allah'ın hükmü" deseydi o zaman insanlar "ben Kur'an'dan, ayetlerden ne anladıysam öyle yaparım" derdi. Allah'ın resulü nasıl anladıysa, Allah'ın ayetlerine nasıl cevap veriyorsa senin de ona tabi olup aynısını yapman gerekir. Bu yüzden Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben **"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız (böyle bir iddiada bulunuyorsanız) bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin. Allah gafur ve rahimdir"**[8] buyurmuştur. Hâl böyleyken acaba "ben mü'minim" diyenlere bakınca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hâli, ahlakı, imanı, Allah'a teslimiyeti, Müslümanlığı, Allah'a tevekkülü, güveni onların üzerlerinde ne kadar görünüyor! Tabi, bunu söylerken herkes önce kendine bakmalıdır. Durumun vahametini o zaman görürüz.

Hepimiz bu âleme ait olmadığımızı biliyoruz; çünkü Allah, bizim bu âleme ait olmadığımızı söylüyor. Evet, burada bir hayat yaşıyoruz; ama bu hayat imtihan hayatıdır. Ne buyurdu Allah ayet-i kerimede **"asıl hayat ahiret hayatıdır."**[9] Asıl hayat Allah katındaki hayattır."[10] Yani Allah asıl hayatı da ikiye ayırmıştır. Biri ahiretteki zahiri nimetlerin bulunduğu cennet hayatı ki Allah cennetteki bu nimetlerini anlatırken "**ne yana dönersen dön**

[8] Âli İmrân /31
[9] Ankebût /64
[10] Kasas /60

yığınla nimet, bitmez tükenmez bir saltanat"[11] demiştir. Bir de **"hepsinin üzerinde Allah'ın rızası vardır"**[12] buyurmuştur. Hepsinin üzerinde Allah'ın rızası, sevgisi, cemali, Allah ile, kulun kendisini yaratan rabbiyle sohbeti vardır; yani zahiri nimetlerin bulunduğu cennet hayatının yanında bir de Allah ile beraber olma cenneti, manevi hayat vardır. Bir tek bu nimeti kazanmak bile insan için nimetlerin en büyüğüdür, öyle ki hiçbir akıl bu nimetin büyüklüğünü, güzelliğini idrak edemez.

Tabi ki böyle bir nimeti kazanabilmemiz için önce rabbimizi tanımamız lazım. Dikkat edersek "Allah'ı tanımamız lazım" demiyorum. "Rabbimizi tanımamız lazım" diyorum; çünkü hiç kimse Allah'ı tanıyamaz. Herkes Allah'ı sadece isimleri üzerinden Allah'ın ona kendisini tanıttığı kadarıyla tanır. Yalnız "beni yaratan rabbim" dediğimizde her zerremiz bunu hissetmelidir.

Bu yüzden namaz kılarken **"el hamdu lillâhi rabbil âlemîn"**[13] deyip Rabb ismiyle onu zikrederek namaza başlarız. "Âlemlerin rabbi, beni yaratan, kendinden bana varlık veren, hayat veren, benim rabbim" deriz. Eğer Allah'ı öncelikle Rabb ismi üzerinden tanımazsak Allah'ı tanıyamayız, namaz kılarken de huzura, miraca çıkamayız.

Aynı şekilde Allah indirdiği ilk ayetinde de **"yaratan rabbinin ismiyle oku"**[14] buyurmuştur, "Allah'ın ismiyle oku" dememiştir; çünkü hiç kimsenin aklı, idraki, gönlü Allah'ı tanımaya, anlamaya yetmez. Kulun da Allah'ı değil rabbini tanıması, anlaması gerekir; yani Allah'ı Rabb isminden tanıması gerekir; çünkü Allah subhândır, bizim idrakimizden münezzehtir.

[11] İnsân /20
[12] Âli İmrân /15, Tevbe /72
[13] Fatiha 72
[14] Alak /1

Kul ne zaman rabbini tanırsa Allah ona oradan perdeyi aralar. Böylelikle kul önceden Allah'ı, kendini tanıttığı nispette rabbi olarak müşahede ederken bu defa âlemlerin rabbi olarak müşahede eder; ama rabbini, âlemlerin rabbi olarak müşahade ederkenki müşahadesiyle kendi rabbini müşahede ederkenki müşahedesi aynı müşahededir, bu müşahede değişmez.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Kul, rabbini anlamaya çalışırken önce biraz görür, sonra gördükçe, şahid oldukça rabbini daha çok anlar ve marifeti daha çok artar, bunun sonucunda rabbini müşahede ederken artık bütün âlemlerden müşahede eder; yani artık kendi zannını değil âlemlerin rabbini görür, en son da artık rabbinin cemalini müşahede eder.

Bu âleme ait olmadığımıza iman ediyor muyuz? -Ediyoruz. Allah öyle buyurmuştur. Bununla beraber diğer tarafa gidenlere Allah "ne kadar kaldınız" diye sorduğunda biri "bir gün" der, öteki "günün bir kısmı kadar"[15] der. En makul olanı da "pek az kaldınız"[16] der. Dünya hayatı onlara bir gün gibi, yarım gün gibi gelir. Geriye dönüp baktıklarında durum böyledir. Perde açılınca, hakikat tecelli edince biz de görürüz ki bu vehmi âlem o kadar kısa, o kadar basitmiş.

Her an Allah'ın huzurunda duranlar kendilerini bu âleme ait görmezler. Onlar bu âlemle öbür âlemi birleştirmiştir, buraya oradan bakarlar. Bakarken de ikisine birden bakarlar; ama burada kendilerini yabancı gibi görürler; çünkü nurdan olan varlıkları

[15] Müminûn /112-113
[16] Tâhâ /103

topraktan bir âleme, nurlarını kaybetmiş, sadece topraktan, çamurdan şeyleri isteyen insanlar arasına gelmiştir.

İnsan daha önce nurdan bir âlemdeydi, orada uçup geziyor, her gün rabbiyle muhatap oluyor, rabbinin tecellisi ile karşılaşıyordu. Her seferinde rabbi ona farklı bir tecelli ile tecelli edip kendi güzelliğinden güzellik veriyor, kendini ona, onu da kendisine tanıtıyordu.

Allah bizi dünyaya rabbimizi, kendimizi tanımamız için göndermiştir. Eğer rabbimizi tanımaz, kendimizi unutursak, burayı gerçek bir âlem zannederiz. Zaten öyle de zannediyor muyuz? -Aynen öyle zannediyoruz. Öyle zannettiğimizden dolayı da bir karış toprak için cinayetler işliyor, savaşlar çıkarıyor, Bir hiç uğruna yüzlerce, binlerce insanı öldürüyoruz; ama hiç düşünmüyoruz, ölünce kendimizle götüremediğimiz bir şey hiç bizim olur mu? -Elbette ki hayır. Orası hep yerinde durur.

Her birimiz kendi imtihanımızı olur sonra gideriz. Bizden sonra da başkaları gelir ve kavga devam eder. Bu kavga köpeklerin kemiğe saldırması gibidir. Köpeklerin bir kemik için kendilerini, birbirlerini kan revan içinde bırakmaları gibidir. Böyle olanların köpekten farkları yoktur. Bir de böylelerinin hem hakikatten haberleri yoktur hem de haberleri olmamasına rağmen konuşur, bir şey bildiklerini zanneder, kendilerine göre fikirler üretirler; ama ne olursa olsun her şeyi bırakıp gideceklerini de bilirler; fakat bunu yok sayar, hatırlamak istemezler. Onların "acaba nasıl ölümsüz oluruz" diye dertleri vardır. Hâlbuki ölümsüz olmak gibi bir şey söz konusu değildir, bu düşünceyle şeytan onları sadece kandırır, oyalar.

Hayatı yaşarken rabbimizin huzurunda olduğumuzu unutmaz, her anda bir ayetle, rabbimizin bir muamelesiyle karşı

karşıya olduğumuzu bilirsek Hz. İnsan olur, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olur, Allah'a yakın, Allah'a dost oluruz. Ramazanın başından beri huzura çıkmamız lazım, dememin sebebi budur, Hz. İnsan olmak içindir. Rabbimiz bizi bir kere huzura kabul etse artık bu âleme ait olmadığımızı anlar, bunu bütün şiddeti ile tadarız; çünkü arşa çıkmış oluruz. Rabbimiz bizi muhatap alır ve bize hitap eder. Hâl böyleyken artık buraya ait olabilir miyiz, buradaki zahiri şeyler bizi sevindirir mi? -Hayır. Burada kalmamızın tek bir sebebi olur; o da Allah'ın emri, takdiri öyle olduğu için burada kalırız. Bunun için de o nasıl emretmişse, nasıl seviyorsa, nasıl razıysa sadece öyle yapmaya çalışırız ve neyi "yap" dediyse onu yapar, neyi "yapma" dediyse onu da yapmayız.

Bununla beraber bir beşer olmaktan da asla kurtulmayız; çünkü beşer olmaktan çıkarsak artık yaşayamayız. Allah bizi oraya bağlamış; yani beden ruha elbise olmuştur; ama nefis bitmiştir, nefis artık nurlanmış, iman etmiş, mutmain olmuş, rabbinden razı, rabbi de ondan razı olmuştur.

Zatın biri söylüyordu; "*bu dünya tıpkı tımarhaneye benziyor, insanlar da delirmiş! Onları zincirle bağlamadıkça akıllanmazlar!*"

Bu zincir hangi zincirdir?

Aşk zinciri, muhabbet zinciridir. İnsanlar o zincirle bağlanınca akıllanırlar, akılları başlarına gelir yoksa deli gibi amaçsız dolaşır, sadece dünyalık için koşuştururlar.

Eğer hep beraber bu sohbetlerde rabbimizi tanımak için bir araya geldiysek, bizi birbirimize bağlayan bir zincir vardır. Bu zincir muhabbet zinciridir ve Allah bu zincirle bizi birbirimize bağlamıştır. Bu zincirden, muhabbetten, imandan dolayı da artık aklımız başımıza gelmiştir. Gerçi arada bir zinciri koparmaya

çalıştığımız zamanlar vardır; ama aklımız başımızdadır. Biliyoruz ki onsuz olmaz, Allah ile bağımızı koparırsak kaybederiz. Bu zincire sımsıkı sarılıp rabbimize gitmemiz gerekir. Bunu bize öğrettiği için rabbimize hamd ediyor, şükrediyoruz.

Bazen arkadaşlar "huzura çıkmış mıyız çıkmamış mıyız" ya da "huzura çıkmaya yakın mıyız, değil miyiz" diye sorarlar. Arkadaşların, sorularının cevabını buradan alması gerekir. Tabir-i caizse nasıl ki âşık, maşukunun yanındayken "canım sıkıldı" diyemiyorsa, onlar da böyle bir gönül hâline sahipse, rablerinin huzurundayken "canım sıkıldı" demiyor, gönülleri başka şeylerle meşgul olmuyorsa inşallah huzura çıkmışlardır.

Biri maşukunun yanındayken "canım sıkıldı" diyorsa aşık değildir. Maşukunun dışında bir şey istiyorsa yine âşık değildir. Sen maşukunu bulmuşsan, artık bunun dışında ne isteyebilirsin! Hiç maşukunun sana yapacağı muameleye itiraz edebilir misin! Maşukun sana "üstün kirlenmiş, dur biraz temizleyeyim" dese ve seni silkelese canım acıdı diye ona kızabilir misin, itiraz eder misin? -Hayır. İşte, bütün bunlardan rabbimizin huzurunda durmayı anlamamız gerekir.

İnsanın imanı imtihana tabi tutulunca ortaya çıkar. Mesela; baktığımızda birine ufacık bir imtihan gelir ve onda iman diye bir şey kalmaz. Ne iman, ne Müslümanlık, ne kardeşlik, ne muhabbet, ne dervişlik kalır. Hiçbir şeyi kalmaz, birden sıfırlanır, üstüne bütün küfrü ortaya çıkar. Hiç kimsenin hesabını yapmaz, nefsi canavar gibi öyle bir ortaya çıkar ki onda iman, teslimiyet, kardeşlik, muhabbet namına hiçbir şey kalmaz.

Herkesin bilmesi gerekir ki son nefeste akıl devreden çıkar, insan son nefeste maneviyatı neyse odur; yani insanın bütün nefsi olduğu gibi ortaya çıkar ve onun imansız gitmesine sebep olabilir.

Böyle birinin zaten imanı yoktur. Biri nefsine iman ettirmemişse o iman ettirmemiş, nefsinin küfrünü, şirkini tercih etmiş, "ona dokunmayın, putuma dokunmayın" demiştir.

Vuslat yoluna girenler zaten nefsi terbiye etmek için riyazet yaparlar, erbain çıkarırlar. Kırk gün boyunca bir hücrede günde sadece bir hurma yer, bir yudum su içerler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ramazanın son on gününde itikâfa girer, bütün zamanını rabbine ayırırdı.

Allah itikâfla ilgili olarak ayet-i kerimede **"itikâftayken hanımlarınızla beraber olmayın"**[17] buyurmuştur. Oruçluyken yemez, içmezsin; ama iftar olduğunda eşinle beraber olabilirsin. Fakat itikâftayken onu da yapma, buyurdu Allah. Bu özel bir durumdur.

Evet, inşallah huzurda durmayı öğrenmişiz. Huzurda durunca gönül hâlimizin nasıl olduğunu biraz izah etmeye çalıştım. Tabi ki her şeyi izah etmek mümkün değildir; ama arife tarif gerekmez. Arif bir işaretle bile her şeyi anlar. İnşallah biz de artık marifet sahibiyiz, marifetullaha sahibiz; yani artık rabbimizi isimlerinden tanıyor, onun ismine okumayı biliyor, kendimizi biliyor, tanıyoruz. Bununla beraber nasıl bakmamız, nasıl okumamız gerektiğini artık biliyor ve her şeyi rabbimizin ismiyle okuyoruz inşallah.

Huzurda nasıl durmamız gerekir, huzurda dururken nasıl bir hâlde oluruz, yolun başında nasıl bir hâlde oluruz, ilerledikçe nasıl bir hâlde oluruz, yolun sonuna varınca nasıl bir hâlde oluruz. Nasıl bir aşkı, muhabbeti kazanırız ki artık bizim için nimetle musibet bir olur, bunları öğrenmişiz inşallah. Çünkü yolun sonunda nimete de

[17] Bakara /187

musibete de bakmayız, kendimizi görmeyiz, sadece rabbimizi görür, onu seyrederiz.

Evet, hep beraber rabbimizin huzurunda nasıl durmamız gerektiğini ve huzurda durunca hâlimizin nasıl olacağını anlamaya çalıştık.

Allah bizi rabbinin huzurunda duranlardan eylesin inşallah. Allah bizi her şeyi, varlığı, hayatı rabbinin ismi ile okuyanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin celal tecellisini de cemal tecellisini de bir görenlerden eylesin. Allah bizi rabbinin kendisine olan muamelesine, "seni seviyorum" demesine "ben de seni seviyorum ya rabbi" deyip cevap verenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

20.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber yaratan rabbimizin ismiyle kendimizi, kim olduğumuzu, nerden geldiğimizi, neye geldiğimizi, Allah'ın üzerimizdeki muradının ne olduğunu, ne yapmamızı, ne olmamızı, rabbimizi, kendimizi nasıl tanımamızı ve hayatı nasıl yaşamamızı istediğini rabbimizin ismine okumaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde rabbimizin huzurunda nasıl durmamız gerektiğini ve huzurda durunca nasıl bir gönül hâlimizin olacağını anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde de Kevser'i rabbimizin ismine nasıl okuyacağımızı öğrenmeye çalışacağız inşallah.

İnnâ a'taynâkel kevser: "Muhakkak ki biz sana (ve sana uyanlara ebedi nimetleri kazandıran bu) Kevser'i (yani Kur'an'ı) verdik." **Fe salli li rabbike venhar:** "Bundan dolayı rabbin için salat et (bir kul olarak yalnızca ona itaat et) ve (rabbinin sana verdiklerini onun yolunda) kurban et." **İnne şânieke huvel ebter:**[1] "Şüphesiz ki (ebedi hayatını kaybeden) ebter (sana verilen bu Kur'an'dan dolayı) sana buğz edendir."

Evet, sana Kevser'i verdik, buyurdu Allah. Kevser; bitmeyen, tükenmeyen, sonu gelmeyen nimetler demektir.

Bu durumda Kevser ne olur?

Bu durumda Kevser Kur'an olur, Allah'ın vahyi olur; çünkü bitmez, tükenmez, ebedi nimetleri onunla kazanırız. Kur'an'a, Allah'ın vahyine, Allah'a iman edince, Kur'an ile dirilince bitmez,

[1] Kevser /1-3

tükenmez bir nimete kavuşuruz. Allah ayet-i kerimede **"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah'ın resulü) size hayat verecek şeylere (yani ayetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman, (hemen) Allah'a ve resulüne icabet edin."**[2] buyurmuştur. Bu davete icabet etmeyenler ölüdür; yani leş konumundadır. Allah onlar için de **"onlar (Allah'ın vahyini dinlemeyenler) hayvanlar gibidir, hatta (idraktan daha yoksun ve) yolca daha şaşkındırlar."**[3] **Onlar ki benim zikrime (ayetlerime) karşı (küfürlerinden dolayı) gözleri perdelidir. (Onu) Dinlemeye (dahi) tahammül edemiyorlar"**[4] buyurmuştur.

Allah'ın vahyini dinlemeye tahammül etmeyenler, gözleri rabbini görmeye kapalı olanlar! Biri Allah'ın ismine, rabbinin ismiyle okumuyorsa gözünü kapatmıştır, dolayısıyla varlığa, kendisine, hayata, olaylara, meselelere, kısacası her şeye kendine göre bir anlam yükler, rabbinin ismiyle okumadığı için öyle görür. Her birimiz bakınca, rabbimizin ismiyle okumaya, anlamaya çalışınca bunun böyle olduğunu net olarak görürüz.

Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Kevser'i vermiştir. Peki, Kevser Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i hangi konuma getirmiştir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i canlı Kur'an konumuna getirmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda onun ahlakı canlı Kur'an'dı. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefatından sonra Ayşe annemize *"bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i biraz anlatın"* dediklerinde Ayşe annemiz *"siz Kur'an okumuyor musunuz, işte o canlı Kur'an'dı"* demiş, bir seferinde yine kendisine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sorulduğunda bu defa

[2] Enfal /24
[3] Furkân /44
[4] Kehf /101

"o da herkes gibi bir beşerdi (bir insandı) ama Allah'ın her bir ismi kemali ile onda tecelli etmişti" diye cevap vermiştir.

Eğer biz de Kevser'den kana kana içersek o bize hayat olur ve bizi diriltir. Bu yüzden Allah Kur'an için "Allah ve resulü size hayat verene, sizi diriltene davet ettiğinde davetine icabet edin, kana kana içip Allah'ın ayetleriyle, vahyi ile dirilin" buyurdu. Şayet iman etmişsek bu durumda Kevser'i; yani Kur'an'ı içebildiğimiz, ayetlere iman ettiğimiz ve ayetlerin biz de ahlaka, amele dönüştüğü kadarıyla onunla dirilmişizdir.

Fe salli li rabbike venhar: "Rabbin için salat et ve kurban et." Rabbin için namazda ol, salatta, huzurda, duada, aşkta, muhabbette, Allah'a teslimiyette, dolayısıyla secdede, rükuda ol ve kurban et.

Kurban Bayramı'nda kurbanın kesileceği günlere nahr günü denir. Venhar "kurban kes" demek değil kurban gününde kurban ol demektir; yani bu ayet kurban gününde, her gün Allah'ın günü olduğu için her an kurban ol manasındadır.

Nasıl?

Hayatıımızı Allah'ın rızasını, yakınlığını, sevgisini, dostluğunu kazanmak için harcarsak Allah'a kurban olmuş oluruz; ama her gün, her anda böyle olursak.

Sen böyle olmaya çalışırken dünyanın peşinden koşmadığın ve onlar gibi olmadığın için bazı insanlar senin hakkında "bu, hayatını boşa harcıyor, hiçbir şey kazanmamış" diyebilir; ama hayatını asıl boşa harcayanlar, asıl bir şey kazanmayanlar sana bunu söyleyenlerdir. Onlar kaybetmiş, bir şey kazanmamış ve sonları kesik "ebter" olmuştur. Hayatını Allah yolunda kurban edenlerin ise gönlü cennet olmuştur.

Allah cenneti ve cennet nimetlerini anlatırken "cennette ırmaklar vardır" buyurur. Cennette sudan, baldan, sütten, bir de şaraptan ırmaklar vardır.[5]

Cennete ırmaklar olduğunu anladık. Peki, bir gönül cennete dönmüşse onda bu ırmaklar nasıl olur, nasıl görünür? Herkes "acaba gönlüm ne kadar cennete dönmüş" deyip kendine baktığında bu ırmakları çok net görür.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Önce sudan ırmağı açıklayayım. Su; hayattır, hayat verir. Biri Kur'an ile dirildiyse, kendisi nasıl dirilmiş, hayat bulmuşsa aynı şekilde başkalarına da hayat verir. Neyle? -Tabi ki Allah'ın vahyiyle, imanıyla, hâliyle, teslimiyetiyle bulunduğu yere hayat verir ve orayı yeşertir.

Sütten ırmak ne demektir?

Süt ilim demektir, marifet demektir; yani insandaki tecellisi böyledir. Kendin rabbini öğrenmiş, anlamış, iman etmişsen ve bu imanı, marifeti, ilmi öğrendiğin kadarıyla etrafına da veriyorsan bu durumda sende sütten ırmak mevcuttur.

Bir de cennette baldan ırmaklar vardır. Allah bal için "şifa"[6] demiştir. Bal aynı zamanda şifa ile birlikte muhabbettir. İnsan manevi olarak şifa buldu mu zaten beraberinde muhabbet de alır. Eğer hem kendin muhabbet hâlindeysen hem de bu muhabbeti etrafına tabir-i caizse nur saçar gibi saçıyorsan gönlün cennete dönmüştür, dolayısıyla sende sudan, sütten, baldan ırmak mevcut demektir.

[5] Muhammed /15
[6] Nahl /69

Aynı şekilde cennette şaraptan ırmaklar vardır. Allah cennetteki şarabı beyan ederken **"o, insanı sarhoş etmez, aklını gidermez, baş ağrısı yapmaz"**[7] buyurmuştur.

Bu başka bir şaraptır ve insanı aşktan sarhoş eder. Evet, bu şarap ırmağı; aşk ırmağıdır, muhabbet ırmağıdır. Allah'a yakın olanlar; yani mukarrebun onu saf olarak, kaynağından Tesnim'den içerler.[8] Ötekiler ise "kafûr" katılmış olan şarabı içerler.[9] Bu, dünyada da böyledir.

Allah'a yakın olanlar dünyadayken bu şarabı kaynağından nasıl içerler?

Onlar bütünüyle Allah'a dönmüşlerdir; yani hiçbir şekilde "şu âlim şunu şöyle söyledi, bu hoca böyle söyledi, falanca böyle söyledi." demezler. Sadece Allah'ın ne söylediğine bakarlar, dolayısıyla kaynağından içmiş olurlar. Elbette ki içtiklerini bir de içtikleri kadarıyla insanlara ikram ederler; yani bu muhabbeti, aşkı ikram ederler. İşte, böylelerinin gönlü cennete dönmüştür.

Kulun gönlünde bütün bu ırmakların olması lazım; çünkü kulu kemale erdirecek olan bu dört ırmağın hepsidir; ama bütün ırmakları kapsayan, aşktan şarabın aktığı ırmaktır.

Cennetteki, öbür ikramları da bu şekilde anlamak gerekir. Eğer Allah böyle söylediyse o hâlde cennete dönmüş bir gönlün nasıl olduğunu, ırmakların orada nasıl çağladığını, nasıl aktığını herkesin manevi olarak görmesi, anlaması gerekir.

Eğer insanda bu ırmaklar yoksa bu sefer tam tersi ırmaklar vardır. O ırmaklar da küfür saçar, cehâlet saçar, hastalık saçar, kin

[7] Sâffât /47, Vâkıa /19
[8] Mutaffifîn /27-28
[9] İnsân /5

saçar, nefret saçar, haset saçar, kibir saçar. Demek ki o ırmakların yerinde başka şeyler akıyormuş! Bu saydıklarım böyle olanların gözünden akar, ağzından akar; yani dilinden, bakışından, hâlinden, tavrından, fiilinden, amelinden akar. Onlarla beraber olanlar hiç huzur bulur mu? -Huzur bulamaz.

Biri nerede olursa olsun etrafına sadece kin, nefret, haset, sıkıntı verir tabir-i caizse ateş saçar, başa bela olur. Öteki de etrafına şifa verir, ilim verir, muhabbet verir, aşk verir. Bu durumda hangi hâlde, hangi konumda olduğuna, gönlünün cennete mi yoksa cehenneme mi döndüğüne herkesin bakması gerekir. Bakarsa kendini anlamış, tanımış olur; çünkü herkesin gönlündeki, gözünden, dilinden, hâlinden, fiilinden, amelinden, zaten akar, görünür. İnsanın kendisi de bunu görür, görmesi gerekir.

Her ne kadar insan kendini, nefsini, küfrünü, şirkini, saçtığı cehâleti savunsa da kendisi bunu başkalarının, yakınlarının şahidliğiyle bilir; ama o, bu şahidliği kabul edip kendini düzeltmek yerine tam tersini yapar, onlara saldırır "ben doğru yapıyorum, siz yanlış yapıyorsunuz. Ben güzel yapıyorum, siz kötü yapıyorsunuz. Siz beni anlamıyorsunuz, beni tanımıyorsunuz, beni ciddiye almıyorsunuz" der, böyle konuşur; ama kendine gelse, hâlini görse kendisi bile kendisinden tiksinir. Olması gereken şey kendimizi düzeltmektir.

Evet, eve her gittiğimizde evimize neyle gittiğimize, ailemize neyi ikram ettiğimize bakmamız lazım. Evimizdekilere Allah'ın ayetlerini, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hadisini, sünnetini, imanımızdan; aşkı, muhabbeti, teslimiyeti mi ikram ediyoruz! Tek kelimeyle evimizdekilere huzur oluyor muyuz

olmuyor muyuz! Yoksa evimizdekiler bizden şikayetçi midir, şikâyet mi ediyor, diye kendimize bakmamız lazım.

Eğer şikâyet ediyorlarsa o zaman hangi hâlimizden, tavrımızdan, yanlışımızdan dolayı şikâyet ettiklerine bakacağız. Kadın olsun erkek olsun, evli olsun, bekar olsun bu hiç fark etmez, herkes kendine bakmalı, hatta sadece kendi gözüyle değil başkalarının gözüyle de nasıl göründüğüne bakmalıdır.

İnsanın, hepsinin üzerinde kendini rabbinin ismiyle okuması ve ayetlerle tartması, ölçmesi gerekir; çünkü insan ayetlere göre yanlışını gördükçe kendini düzeltme ve eksiklerini tamamlama imkânı bulur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bedbaht o kimsedir ki başkalarının günahını (yanlışını, eksiğini) görmekten kendi günahını (yanlışını, eksiğini) göremez.* -Bu bedbahttır, kaybetmiştir- *Bahtiyar da o kimsedir ki kendi günahını (yanlışını, eksiğini) görmekten başkalarının günahını (yanlışını, eksiğini) göremez"* buyurmuştur. Yani bahtiyar olanlar nefsinden yana durmaz, nefsini savunmaz. O, Allah'a yakın olabilmek için günahlarından tövbe edip istiğfar etmesi, yanlışlarını düzeltmesi ve eksiklerini tamamlaması gerektiğini bilir, buna iman etmiştir.

Bu yüzden biri sana bir şey isnat ediyorsa, seni bir şeyle suçluyorsa senin dönüp kendine bakman ve "acaba, bana isnat edilen şey bende var mıdır yok mudur! Şayet varsa o zaman Allah o hâlimden razı mıdır değil midir, Allah o hâlimi seviyor mu sevmiyor mu" demen gerekir.

Uyarı kimden gelirse gelsin bizim onu Allah'tan bir uyarı, bir ikaz olarak görmemiz lazım. Eğer bize isnat edilen şey denildiği gibi gerçekten bizde varsa o zaman onu rabbimizden bir uyarı, ikaz olarak almalıyız; ama o şey bizde yoksa bu defa "acaba karşımdaki beni neden öyle gördü" deyip oraya bakmalıyız.

Karşımızdaki öyle anlamışsa bu durumda onun gönlünü düzeltmeli, aslında öyle olmadığımızı ona göstermeliyiz. Elbette ki istisnalar kaideyi bozmaz.

Rabbine karşı gözü kör olanlar, rabbinin güzelliğini göremeyenler sendeki güzelliği de göremez! Rabbinin güzelliğini görmüyor, sendeki güzelliği nasıl görsün! Rabbinin rahmetini görmüyor, sendeki rahmeti nereden görecek! Rabbinin ikramını görmüyor, senin üzerinden olan ikramı nasıl görüp sana teşekkür edecek? -Edemez.

Bir de nasıl ki Allah infakı, ikramı, sadakayı, zekâtı emrediyorsa bunlar manevi nimetler için de geçerlidir. Allah'ın verdiği manevi nimetleri de ikram etmemiz lazım. Öyleyse manevi nimetleri de ne kadar ikram ettiğimize, rabbimizin ismiyle onları ne kadar okuyup anladığımıza bakacağız. Eğer ümmet, insanlık bunları ikram edebilseydi dünya cennet gibi olurdu, aşk olurdu, muhabbet olurdu, marifet olurdu. Hepimiz birbirimize nimet olur, şifa olur, muhabbet olur, hayat olurduk. Birbirimizle dirilir ve birbirimizi Allah'ın vahyiyle diriltirdik. Birbirimizin dirilmesine, Allah'a kul olmamıza, iman etmemize, rabbimizi tanımaya, aşka, muhabbete gark olmaya vesile olurduk.

Eğer böyle değilsek bir sorun vardır. Kendimizi, Allah'ın bize ikram ettiği Kevser'i rabbimizin ismiyle okuyamamışız, ondan kana kana içememişiz, kendimiz ondan mahrum kalmışız demektir.

Biri susuz kalırsa gücünü kaybeder. Aynı şekilde biri de bilgisiz kalırsa, Allah'tan cahil kalır, Allah'ı tanımazsa, marifeti olmazsa manevi gücünü kaybeder.

İnsan, rabbini tanıdığı, marifeti olduğu kadarıyla iman edebilir, rabbini sevebilir. İmanı yoksa ondaki bilgi de içi boş bir

bilgi olur. Onun zaten muhabbeti de yoktur, kendisi için aşktan da söz edilemez. O diri değildir, aksine ölü mesabesindedir. Nasıl ki Allah cehennemlikler için "**kâfirler için ise cehennem ateşi vardır. Onlara ne (ölüp yok olmaları için) hüküm verilir ki ölsünler (de kurtulsunlar) ne de onlardan o (cehennem ateşinin) azabı hafifletilir (ki biraz olsun rahat etsinler)"**[10] buyurduysa o da ne ölüdür ne de diridir. Evet, zahiri olarak diridir; ama manevi olarak ölüdür. Aslında böyle biri zahiri olarak da yaşamaz, hayattan gerçek bir tat almaz, hayat ona sadece azap olur; çünkü onun gönlü cehenneme dönmüştür. Bu yüzden o ne ölüdür ne de yaşar. Onun gerçekten yaşayabilmesi için Allah'ın huzurunda durması, Allah ile beraber olması, rabbini zikretmesi, tesbih etmesi, hamd etmesi, tevhid edip tekbir etmesi, secde etmesi, şükür hâlinde, sabır hâlinde olması gerekirdi. Bunlar yoksa o kişi ölüdür.

Böylelerine baktığımızda diri gibi görünür; ama ölüdür. Şeytan bir yandan onu tokatlar, Allah'tan yüz çevirenler başka taraftan ona tekme atar, iblis onun boynuna ipi geçirip kendi peşinden sürükler. Nefsi zaten onun için "senin sahibin benim, beni taşı, sana emrediyorum; şunu şöyle yap, şöyle konuş, şöyle hareket et" der ve ona biner. Kendisi ise kendini kaybetmiş ve kaybolmuştur, gönül âlemini şeytan, nefis işgal etmiştir ve kendisi de esir, mahkûm konumundadır.

Herkes kendine, insanlara bakınca bunu net olarak görür, anlar. Her birimize düşen; kendi vücut ülkemizi, gönül âlemimizi şeytandan, şeytanın ve nefsin elinden kurtarmaktır, gönlümüze Allah'ın muhabbetini, hükmünü hâkim kılmak ve kendimize Allah'ın hükmüyle hükmetmektir; çünkü gönül Allah'ın evidir, beytullahtır.

[10] Fâtır /36

Gönlümüze Allah'ın hükmüyle hükmedebilmek için her şeyi rabbimizin ismiyle okuyup hükmü öyle vermemiz gerekir. Allah nasıl hüküm vermişse hükmü öyle vermeliyiz ki Allah'a göre hükmetmiş olalım. Yoksa **"kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir"**[11] ayetiyle muhatap olmuş oluruz.

Her bir kul bu ayet ile muhataptır, dolayısıyla kendine "vücut ülkeme Allah'ın hükmüyle hükmediyor muyum, ellerimi, ayaklarımı, gözümü, kulağımı, dilimi Allah'ın emrettiği gibi çalıştırıyor muyum" diye sormalıdır. Tabi, gönül âlemine de Allah'ın hükmüyle hükmetmelidir.

Kul, gönül âlemine Allah'ın muhabbetini, haşyetini, Allah'a karşı edebi doldurmuş orayı küfürden, şirkten, kibirden, riyadan, hasetten temizlemiş ve gönlü için "burası beytullahtır, burası Rahmân'ın arşıdır" demişse Allah oraya tecelli eder ve artık o gönlü Allah idare eder, kul idare etmez; çünkü kulun gücü orayı idare etmeye yetmez.

Neden?

Bütün kâinatı mü'min kulun kalbine koysan, bir sahraya bir saman çöpünü koymuş gibi olursun, mü'minin kalbi o kadar büyük bir âlemdir. Bu yüzden Allah hadis-i kutside *"yerler, gökler tecellimi alamadı mü'min kulumun kalbi tecellimi aldı"*[12] buyurmuştur. Mü'minin kalbi yerlerden, göklerden daha geniştir. Sen de rabbinle beraber olacak, rabbinin ismiyle okuyacak, rabbine teslim olacaksın ki rabbin, gönül âlemini idare etsin.

[11] Mâide /44
[12] K. Hafâ: 2256, ihya-u Ulum'id Din

Aslında sen istesen de istemesen de zaten gönlünü idare eden Allah'tır. Gönüller Allah'ın kudret elindedir.[13] Mesele, senin tercihindir. Sen istesen de istemesen de Allah seninle beraberdir; ama dediğim gibi mesele senin tercihindir. O sana senden daha yakındır, peki sen ona yakın mısın uzak mısın! O bir an bile seni unutmaz, seni görmediği bir an yoktur, peki sen onu unutuyor musun unutmuyor musun! Sen ona şahid olup şehadet ediyor musun etmiyor musun! İşte, bu tercihleri sen yaparsın, ya rabbinle beraber olur, onun ismine okur, ona teslim olur, kazanırsın ya da nefsine, şeytana teslim olur, kaybedersin.

İnşallah, rabbimizin ismiyle kendimizi okuyacak ve her an huzurda olduğumuzu, Allah'ın her anda gönlümüze tecelli ettiğini, vahyettiğini, bizi kendine, hayra, rahmete, mağfirete, nimete, ikrama, cennete davet ettiğini unutmayacağız.

Allah ayet-i kerimede **"Allah, iman edenlerin velisi (dostu ve destekçisidir) onları (nefsani) karanlıklardan nura çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların velisi (dostu ve destekçileri) ise tâğuttur (azgınlığın kaynağı olan şeytan ve şeytanlaşmış insanlardır) onları, nurdan karanlıklara çıkarır"**[14] buyurmuştur. Allah bizi her neye davet ediyorsa o davet ettiği şey bizim için nurdur, bizim için rahmettir, muhabbettir, marifettir, cennettir. Bizi Hz. İnsan yapmaya, meleklerin secde ettiği varlık, Allah'ın yeryüzündeki halifesi kılmaya vesiledir.

Tağut; yani nefis, şeytan ve şeytanın vazifesini yapan herkes de bunun tam tersini yapar ve bize "sen yapamazsın, sen beceremezsin, sen kim, Allah'a kulluk kim, sen kim, Allah'a dostluk kim. Şu hâline bak, sen kim, cennet kim" der. Ya da bize

[13] Tirmizî, Kader, 7
[14] Bakara /257

sağdan yaklaşarak "sen zaten kurtulmuşsun, sen cennete gitmeyeceksin de kim gidecek" der ve bizi uçurumdan aşağı atar.

Biri "ben Allah'a iman etmişim ve Allah'a kul olmayı kabul ediyorum" diyorsa mutlaka ameli, konuşması, hâli, sözü bu söylediğini tasdik etmelidir. Eğer o kişi her ne yaparsa yapsın "Allah'ın emrettiği sevdiği gibi yapayım" demiyorsa, burada bir sorun vardır; ama yok, yaptığını Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalışıyorsa ve geriğini yerine getiriyorsa bu hâli onun imanının ispatıdır.

Allah ayet-i kerimede **"Allah'a güzel sözler ulaşır, onu salih amel ulaştırır"**[15] buyurur. Dolayısıyla salih ameli olmayanın sözünün güzelliği bir işe yaramaz, Allah onu kabul etmez. O kişi bu yaptığıyla sadece kibirlenir.

Evet, insanın çabasının, gayretinin olması ve elinden geleni yapmaya çalışması gerekir ki güzel sözü Allah'a ulaşmış, Allah onun sözünü doğru ve güzel kabul etmiş olsun.

Hayatı yaşarken devamlı Allah'ın ismine okumamız, rabbimizin bizden ne istediğini anlamaya, onun emrettiği, sevdiği, razı olduğu gibi yapmaya çalışmamız lazım. Yetmez, bir de bu konuda örnek olmamız lazım. Allah ayet-i kerimede öyle buyurmuştu **"sizden (sizin içinizden, her çağda), hayra davet eden, iyiliği emredip kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte onlar felaha (kurtuluş ve saadete) erenlerdir."**[16] Biz de onlardan olmayı ve her bir kardeşimizin de böyle olmasını istiyoruz. Hepsinin rabbine karşı boynu bükük, gönül başı secdede, "ben, bence, bana göre, ben yaptım, ben yapacağım, ben yapıyorum" demeyen aksine "hepsi Allah'ın ikramıdır" diyen,

[15] Fâtır /10
[16] Âli İmrân /104

bununla beraber "ben Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve sahabesinin, peygamberlerin ve onlarla beraber olanların yürüdüğü yolda yürümek, onların kazandığını kazanmak ve bu ikrama nail olmak istiyorum. Onlar Allah'ın rızasını, yakınlığını, sevgisini nasıl kazandılarsa ben de kazanmak istiyorum. Bu nimetleri kazanmak için onlar nasıl yaptıysa ben de öyle yaparım" deyip kibirlenmeyen, herhangi bir güzellik yaptığında onu Allah'ın ikramı görüp Allah'a şükreden bir kul olarak görmek istiyoruz.

Mesela; birine bir iyilikte, ikramda, hidâyette bulunduysa; yani ona bir şey verebildiyse ayrıca o kişiye teşekkür etmesini istiyoruz; çünkü onun vesilesiyle kazanmıştır. Bu yüzden bir fakire, ihtiyacı olana yardım ettiğinde kendini ona karşı teşekkür borçlu olarak görmelidir. Yoksa "ben ona iyilik yaptım" diyorsa hiç yapmasın daha iyidir; çünkü yaptığı ona kibir vermiş, benlik vermiş, nefsini büyütmüştür; yani yaptığı onu şirke düşürmüştür. Bu şekilde bir yardım yapmaması, onu yapmasından daha iyidir, daha hayırlıdır. Aynı şekilde hiç kimseyi hesaba da çekmemelidir. Herkesi hesaba çekecek olan Allah'tır. Eğer yanlış yapan birini, bir günahkarı kınarsa kaybeder.

Rabbimizin ismiyle okuyoruz, eğer birine beddua edip "Allah belasını versin" dediysen bir kere Allah senin belanı vermiştir. Sen Allah'ın bir kuluna, yeryüzündeki halifesine "Allah belanı versin" diyor; yani şeytana yardım ediyorsun. Sen belanı bulmuşsun! *"Kim bir dervişin gönlünü kırarsa, o cehennemi boylamıştır*." Bunu ben söylemiyorum bir Allah dostu söylüyor.

Derviş; rabbini isteyen, rabbinin yolunda koşmaya çalışan kişidir. Eğer derviş, rabbini istiyor, rabbini tercih etmişse rabbi de onu tercih etmiştir. Bu yüzden "kim bir dervişin gönlünü kırarsa

onun işi bitmiştir." Bu söz laf olsun diye söylenmiş bir söz değildir. Bu sözü söyleyen zat sonucu gördüğü için bunu söylüyor.

Tabi ki bir de unutmamamız gereken bir şey vardır; biz nasıl dervişsek eşlerimiz de çocuklarımız da öyle derviştir. Dolayısıyla eşimize ve çocuklarımıza muamele ederken "bu benim eşimdir, çocuğumdur, ben bunlara istediğimi söylerim, bir şey olmaz" deyip muamele edemeyiz. O bir kere Allah'ın kuludur ve sana emanettir, üstelik o, rabbini istiyor. Bu durumda onun gönlünü kırınca neler olabileceğini anlaman, bunu rabbinin ismiyle okuman lazım. Yoksa ona muamele ederken Allah'ın huzurunda değilmişsin, Allah'a iman etmemişsin, Allah sana hesap sormayacakmış gibi muamelede bulunmuş olursun ki bu da imanlı birinin yapacağı bir davranış değildir, dervişlik hiç değildir!

Evet, bir dervişin kalbini, gönlünü kırmak insanın felaketine sebep olur. Bu yüzden birbirimize karşı dikkatli olalım. Aynı şekilde her bir kula karşı da böyle dikkatli olmamız gerekir; çünkü hepsi Allah'ın kuludur ve Allah'ın her biri üzerinde bir hesabı vardır. Bizim de Allah'ın hesabını yapmamız lazım. Sakın rabbimizi incitmeyelim, onu ciddiye almazlık yapmayalım! O kulun bir sahibi vardır, dolayısıyla sahibine karşı edepli olalım. Nefsimiz tutalım ve konuşup başkasını kırmasına müsaade etmeyelim.

Elbette ki gerektiği yerde hakkı da söylemek lazım. Hakkı söylemeyen dilsiz şeytan olur. Hak; Allah'ın buyurduğudur, Allah'ın emrettiğidir. Ne zaman, ne gerekiyorsa onu söyleyeceksin. Sen hakkı ortaya koyduğunda karşındakine zulmetmiş değil yardım etmiş olursun.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"zalime de mazluma da yardım edin"* buyurmuştur. Sahabeler bu sözü duyunca "*ya Resulullah! Mazluma nasıl yardım edeceğimizi biliyoruz, zalime nasıl yardım*

edeceğiz" derler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"onu zulmünden alıkoyarak"* buyurur.

Mesela; Allah ayet-i kerimede buyurur **"iki Müslüman topluluk savaşırsa onları barıştırın (barışa davet edin). Taraflardan biri durmaz diğerine saldırırsa o zaman hep beraber (toptan) ona saldırın."** Barışa yanaşmayan tarafa hep beraber saldırın; ama ne zaman ki pes edip barışı kabul ederse o zaman da onları barıştırın. **"Aşırı gitmeyin."**[17] Demek ki yapmamız gereken şeyler varmış! Bu her yerde, her anda böyledir, evin içinde de böyledir. Rabbimiz her şeyi; nerede, ne zaman, ne yapmamız gerektiğini anlatmıştır. Elbette ki rahmet eden, affeden, ikram eden kazanır.

Her birimiz kendi gönlümüze baktığımızda rabbimizin bizden nerde, neyi yapmamızı istediğini anlarız. Rabbimiz bir yerde susmamızı ister. Başka bir yerde de aynı durum mevcutken konuşmamızı ister. Başka bir yerde bir şey yapmamızı ya da bir müdahâlede bulunmamızı ister, başka bir yerde de adaleti sağlamamızı ister. Boş olan bir anımız bile yoktur. Allah mutlaka her anımız için ne yapmamız gerektiğini kelamıyla söylemiş, bize vahyini yapmıştır.

İnşallah biz de rabbimizin ismiyle kendimizi, gönlümüzü, hayatı, Allah'ın bize ikram ettiği Kevser'i, gönlümüzün cennet olup olmadığını okuyacağız. Şayet gönlümüz cennet olmamışsa bu defa eksiğin nerde olduğunu okuyacağız.

Gönlümüz ya Allah'ın nuruyla, imanla, aşkla, muhabbetle, ilimle, marifetle dolar ve gönlümüze Allah tecelli eder, Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin tecellisi gönlümüzde var olur ve Hz. İnsan oluruz ya da bir bakarız ki nefsimiz şeytanla iş birliği yapmış, biz

[17] Hucurât /9

de böylelikle kâfir olmuş, müşrik olmuş, münafık olmuş, fasık olmuşuzdur ve gönlümüz küfürle, şirkle, kibirle, riyayla, hasetle, karanlıkla, zulümle, zulumatla dolmuş ve cehennem olmuştur.

Zahiri olarak bakınca bu iki farklı gönül hâline sahip kişiler aynı görünür; ama birinin gönlü cennet, diğerinin de cehennemdir. Biri Allah'ın güzelliği ile güzel olmuş, azim bir ahlaka sahip olmuş; yani rahmete, muhabbete, affa, mağfirete, nimete, ikrama sahip olmuştur. Öteki de tam tersidir.

Allah katında durum böyledir, melekler de bakınca insanları böyle görür. Manevi olarak görenler de bakınca böyle görür. Bu yüzden Kıyamet günü kaybedenler **"keşke toprak olsaydık (keşke yok olsaydık)"**[18] derler. Allah da onlara **"bugün bir kere yok olmayı istemeyin, tekrar tekrar yok olmayı isteyin."**[19] Size verdiğim şerefi, nimeti, insan olmayı kaybettiniz. Şeytan ile beraber olmayı tercih edip onun verdiği vesvesenin peşinden gittiniz. Sizi nura davet eden, rahmete davet eden rabbinizi dinlemeyip sizi karanlığa, ateşe davet eden şeytanın peşinden gittiniz. Rabbinizin vahyine kulak vermediniz, rabbinizi görmeye, şehadet etmeye yanaşmadınız, gözünüzü kapattınız. Onu dinlemeye dahi tahammül etmediniz. Kendi nefis ilahınızı dinlediniz, buyurur.

Allah bir konuda bir şey söylemişse mü'minler o konu hakkında fikir beyan etmez, bir fikirleri olmaz.[20] Gönüllerinde hiçbir ağırlık hissetmeden Allah'ın söylediğini kabul ederler.

Misal; öyleleri var ki kendini veli zanneder, âlim zanneder, en önde zanneder, dinin sahibi zanneder. Ona "Allah böyle

[18] Nebe /40
[19] Furkân /14
[20] Ahzab /36

buyurmuş" dediğinde hemen "ama şu da var" der. İşine gelene iman eder, onu kabul eder; ama işine gelmeyeni, nefsine dokunanı kabul etmez. Nefsinin kabul etmediğini Allah söylemişse bile kabul etmez; çünkü nefsi ona "ben bunu kabul etmiyorum, senin ilahın benim. Sana taviz verip senin 'ben Müslüman'ım' demeni kabul ettim; ama bunu kabul etmiyorum, böyle söyleyemezsin, senin ilahın benim" der.

Herhangi bir konuda bir ayet varsa ve biz onu kabul etmiyorsak bilelim ki bizim işimiz bitmiştir. Bu duruma düşmemek için gönlümüze böyle bir şeyi yaklaştırmamamız "Allah demişse iman ettim, gerekeni yapacağım. Rabbim böyle emretmiş, bütün dünya buna itiraz etse de hiç kimse kabul etmese de ben yine yaparım ve rabbimin bu emrini yerine getiririm" dememiz gerekir.

Birileri kalkıp bize başka bir şey emredebilir. Mesela "ben senin Allah'ı zikretmeni kabul edemiyorum" diyebilir. Şimdi onu kabul edecek miyiz! Bize "senin namaz kılmanı, iyilik yapmanı kabul etmiyorum" dese biz de onu kabul etsek onun kulu olmuş olmaz mıyız! Allah yolunda yürürken bilmemiz lazım ki Allah ne dediyse o doğrudur, o haktır, o güzeldir. Kim bunun tersine bir şey söylerse köpekten daha aşağıdır. Ha köpek havlamış ha başkası bize Allah'ın söylediğinden başka bir şeyler söylemiş hiç fark etmez. Hatta köpeğin havlaması bizim için onun söylediklerinden daha değerlidir. Bu kişi isterse en yakınımız olsun. Ona susup cevap vermeyebiliriz; ama konuştuğunda köpeğin havladığını bilmemiz lazım. O ki Allah'a itiraz ediyor bu durumda insanlıktan nasibi kalmış mıdır! Bir de utanmadan bize yol gösteriyor "rabbine kul olma. Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapma" diyor. Kimsin sen! Bana rablik taslama hakkını nerden buluyorsun!

Elbette ki ona yine rahmetimizle muamele ediyoruz. Eğer müdahâle etmediysek işi rabbimize teslim ettiğimiz içindir. "Sana ters düşmemek için kuluna karışmıyorum ya rabbi! Sen ona imkân vermişsin ya, ben de imkân vermeye devam ediyorum" diyoruz. Söyledim; bir şeyler konuştuğunda köpek havlamış, diyoruz ve onu ciddiye almıyoruz. Biz "lâ ilahe illallah" deyip rabbimize yürüyor, rabbimize koşuyor, ondan başka ilah tanımıyor, engel tanımıyoruz. Rabbimize koşarken önümüze hangi engel gelirse onu yıkarız, dağıtırız, aşarız ve rabbimize gideriz.

Evet, hep beraber rabbimize varan yolda koşup rabbimize varacağız inşallah.

Mü'min haysiyetli insandır, mü'min şahsiyetli insandır, mü'min şerefli insandır, başkalarına, nefse, dünyaya, insanlara kul olmayı kabul etmeyendir. Mü'min sadece Allah'a kulluğu kabul eder.

Birileri ya da nefsimiz böyle bir saygısızlık yaparsa; yani ilahlık iddia ederse ona da cezasını vermeliyiz ve onu ciddiye almamalıyız. Eğer onu ciddiye alıyorsak nefsimizle hâlâ sorunumuz vardır, nefsimizin hâlâ gücü vardır ve o gücü de nefsimize biz vermişizdir.

Artık ne diyoruz?

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm:[21] "Bütün güç, kuvvet, kudret sadece aliyy ve azim olan Allah'a aittir." Nefse değil, başkalarına değil.

Allah bizi bütün gücün, kuvvetin Allah'a ait olduğunu bilenlerden eylesin inşallah. Allah bizi rabbine koşarken nefsine, başkalarına taviz vermeyenlerden eylesin. Allah bizi nefsinin

[21] Tirmizî

karanlığına, küfrüne boğulanlardan eylemesin. Allah bizi Kevser'i içenlerden, Kur'an ile dirilenlerden ve hayatı yaşarken rabbinin razı olduğu, sevdiği gibi yapanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

21.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin ismiyle kendimizi, varlığı, hayatı, olayları okumaya çalışıyorduk.

Allah ayet-i kerimede bize **"yaratan rabbinin ismiyle oku"**[1] diye emretmişti. Biz de öncelikle isimlerini onun ismiyle okumaya, onun ismiyle kendimizi okumaya, tanımaya, varlığı, hayatı, Allah'ın muamelesini, Allah'a dostluğu, yakınlığı, velayeti anlamaya çalıştık. Bu sohbetimizde de inşallah Allah'ın rahmetinin ve gazabının nerede olduğunu anlamaya çalışacağız.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"en küçük bir hayrı bile küçük görmeyin. Olur ki Allah'ın rahmeti oradadır. En küçük günahı (hatayı, kusuru, yanlışı) da küçük görmeyin olur ki Allah'ın gazabı oradadır (onun için dikkat edin)"* buyurmuştur.

Allah'ın rahmetinin ve gazabının nerede olduğunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz biliyor muydu? -Elbette ki biliyordu. Peygamberler biliyorlar mıydı? -Tabi ki biliyorlardı.

Nerden biliyorlardı?

Allah'ı tanıdıkları için, Allah kendini onlara tanıttığı için biliyorlardı. Aynı şekilde Mürşid-i kâmiller de bilir. Allah kendini onlara da tanıtmıştır, Allah'ın gazabının, rahmetinin, muhabbetinin hangi işte olduğunu bilirler. Bu yüzden kardeşlerimize, bütün mü'minlere bir şey için "bunu yapmayın, ona mutlaka dikkat edin" dediysek bilelim ki orada Allah'ın gazabı

[1] Alak /1

vardır. Bir şey için de "öyle yapın" dediysek bu defa bilelim ki orada Allah'ın rahmeti, sevgisi, muhabbeti vardır.

Bazen insana karşı yapılan hata, kusur öyle küçük görülür ki; ama Allah'ın gazabı oradadır. Mesela; Allah ayet-i kerimede **"bir iyilik yaptığında sonra bunu onun (iyilik yaptığın kişinin) başına kakacaksan o iyiliği yapma. Güzel bir söz ondan daha hayırlıdır"**[2] buyurmuştur. Yani "farz et ki birine sadaka vereceksin, eğer ona laf söyleyeceksen o sadakayı verme. Ona laf söylersen kaybedersin, bunu yapma sana gazap ederim. Sana ikramı yapan benim, sen de benim rızam için bir şey yapacaksan bu durumda yaptığını başa kakma! Kuluma 'ben sana ikramda bulundum' deme. Bunun yerine güzel bir söz söylemen senin için daha iyidir, daha hayırlıdır" buyurdu Allah. İhtiyaç sahibine söylenecek güzel söz de "bende de yoktur, şu anda müsait değilim" demektir. Böyle söylemen senin için daha hayırlıdır; çünkü yaptığın iyiliği başa kakarsan Allah sana gazap eder.

Bu durum gönül kırınca da geçerlidir. Kimin gönlü olursa olsun hiç fark etmez. Bir gayrimüslimin gönlü de olsa o gönlü kırdığında Allah sana gazap eder.

Gönül; Rahman'ın arşıdır, Allah'ın tecelligâhıdır, beytullahtır. Kimse gidip kazma kürekle Kâbe'yi yıkma cesaretini gösterebilir mi? -Hayır. Kâbe'ye hakaret edebilir mi? -Hayır. Ya da Kâbe'ye tüküreni hiç gördünüz mü? -Yine hayır. Peki, insana tüküreni gördünüz mü? -Çok! İşte, anlamayanlar, rabbinin adına insanı okuyamayanlar insanı doğru okuyup anlamadıkları için insana hakaret eder, haksızlık eder, zulmeder, küçümser, dedikodusunu yapar, iftira atar sonra da sanki hiçbir şey yapmamış gibi geçip gider. Geçip gider derken gidip namaza

[2] Bakara /263-264

durur! Oysaki senin ne namazın ne de Allah'a imanın vardır. Eğer imanın olsaydı korkar, rabbinden haşyet duyar, böyle yapmazdın.

Evet, rabbimizin adına ne yapacağımızı, insanlara nasıl muamele edeceğimizi anlamamız gerekir. Birini kırınca bunu Allah adına yapmış olur muyuz? -Hayır, haşa! Allah "kimseyi kırma" buyuruyor. Biz ise Allah'ın buyurduğunun tam tersini yapmış olduk. Bu durumda işi kimin adına yapmış oluruz? -Tabi ki şeytanın adına yapmış oluruz.

Biri hata işlemiş, yanlış yapmış, kusuru, eksiği olmuş olabilir, sana düşen; ona sadece dua etmek, yardım etmek, rahmet etmektir; çünkü o kişi rahmete muhtaçtır. Şayet biri sevilmeye layık değilse; yani onda sevilmeye layık hiçbir hâl göremiyorsak bu durumda o kişi bütünüyle rahmete muhtaçtır, rahmete layıktır. Bizim de ona rahmetle bakıp rahmetle muamele etmemiz gerekir.

Daha önce Cüneyd-i Bağdadi (r.a.)'ın kıssasını anlatmıştım, bir daha anlatayım.

Cüneyd-i Bağdadi (r.a.) anlatır: *Dışarıda dilenen yaşı ilerlemiş birini gördüm. Kendi kendime "bu adam gençliğinde Allah'a kulluk yapsaydı, bugün dilenmek zorunda kalmazdı, Allah ona ikram ederdi" dedim. Birden gönlümden böyle bir şey geçti sonra hemen ne yapıyorum ben dedim ve kendime geldim, estağfirullah dedim. Sanki Allah'ın işine karışmış oldum! Sonra gidip namaz kıldım. Bu arada namazdan sonra tefekküre daldım. Tefekküre dalınca iki kişi gördüm, ellerinde bir tepsiyle içeri girdiler ve tepsiyi önüme koydular. Tepsiye bakınca dilenen adamı gördüm. O iki kişi dışarıda dilenen yaşlı adamı ölü bir şekilde tepsiyle önüme koymuşlardı. Sonra bana "haydi onu ye" dediler. Bunu söylediklerinde hemen neden böyle söylediklerini anladım ve onlara "ben onun gıybetini yapmadım, onu çekiştirmedim, hatta*

bir kelime bile söylemedim sadece gönlümden öyle geçti. Onun hakkındaki su-i zannım, yanlış düşüncemdi. Bu yüzden onu yemiyorum dedim. Bunun üzerine bana "ama biraz önce onu dışarıda yedin" dediler. Ben yine "ben onun gıybetini yapmadım, bir kelime söylemedim sadece gönlümden öyle geçti" dedim. Bunun üzerine Allah hitap etti ve bana "senin gönlünden dahi böyle bir yanlışın geçmesini kabul edemem" buyurdu. Kendime gelince o yaşlı adamı bulup helallik isteyeyim diye hemen dışarı çıktım. Baktım, adam hâlâ dileniyor direkt yanına yaklaştım, birden bana bakıp "biraz önceki hâlinden dolayı özür dilemeye mi geldin" dedi. Yani az önce gördüklerimi biliyordu. Hakkında su-i zanda bulunduğum zat meğerse bir Allah dostuymuş. Dışarıdan bakınca kimin ne olduğu belli olmuyor. Bana "bir daha öyle yapma" dedi.

Başkaları Allah'a yakınlığı daha tatmamış, Allah'ın gazabının, rahmetinin nerede olduğunu daha bilmiyor, bunu öğrenememiş olabilir. Bu yüzden onlar gönüllerinden böyle bir şey geçirebilir. Söylemeyene kadar onlar için gıybet olmaz; ama biri Allah'ın yakınlığını tattı mı, huzura vardı mı, rabbini tercih etti mi ki Allah dilediğini, kendisini dileyeni zatına seçer,[3] o kul bir kere Allah'ın zatına seçtiklerinden oldu mu artık gönlünden bile böyle bir şeyi geçirmesini Allah kabul etmez. Gönlünden dahi böyle bir şeyi geçirmesi o kişinin gıybetini yapması, etini yemesi olur.

Gıybetle ilgili bir örnek daha vereyim.

Birkaç sahabe ramazan ayında oturmuş, oruçlarını açacaklar; ama yiyecek bir şey yoktur. Selman-ı Farisi (r.a.)'ı "git, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sana bir şeyler versin, getir orucumuzu açalım" deyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e

[3] Şûra /13

gönderirler; çünkü gidecek başka yer yoktur. Selman-ı Farisi (r.a.) da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelir ve "ya Resulullah! Arkadaşlarla beraber oturmuştuk, iftar zamanı geldiğinde orucumuzu açmak için yiyecek bir şey yok. Arkadaşlar 'Allah'ın resulü bize yiyecek bir şey verebilir mi' diye beni gönderdiler" der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de ona "senin arkadaşların yemek buldular, iftarlarını açtılar" buyurur. Tabi, daha iftar olmamıştır. *Selman-ı Farisi (r.a.) geri gider ve sahabelere "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sizin yemek bulduğunuzu ve iftarınızı açtığınızı söyledi" der. Onlar da "hayır, daha iftar olmamış, biz de bekliyoruz" derler, sonra da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in neden böyle söylediğini öğrenmek için hep beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına giderler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onlara "Selman sizin yanınızdan ayrılınca onun etini yediniz ya iftarınızı Selman'ın etiyle açtınız (yani orucunuz gitti). Siz de kendinizi oruçlu zannediyorsunuz"* buyurur. Demek ki gıybet hiç şakaya, hafife alınmaya gelmiyormuş! Bu yüzden hiçbir mü'mine, muttakiye, veliye, "ben Allah'ın kuluyum" diyen birine kardeşinin etini, birilerinin etini yemek yakışmaz. Bunlar nefsin, şeytanın sevdiği fiillerdir, işlerdir.

İnsan bir güzellik, iyilik yaptığında o işi Allah'ın bir esmasıyla yapar. Bir kötülük, bir yanlış yaptığında ise onu nefsiyle, şeytanla yapar. Allah yapılan güzelliği mü'min için katlar. Allah ayet-i kerimede **"huzura geldiğinizde, onu huzurumuzda katlamış olarak bulacaksınız. Bir de Allah kendinden verir"**[4] buyurdu. Bu, Allah'ın her bir esması için böyledir; yani Allah, yaptığının karşılığını sana kat kat verecek, bir de kendinden verecek.

Allah, kuluna kendinden neyi verir?

[4] Müzzemmil /20, Hûd /3

Kendinden ismini, güzelliğini verir. Kul, Allah'ın hangi ismiyle o işi yapmışsa o işle ilgili olan ismiyle kuluna bir daha tecelli eder.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Kul eğer rahmet ettiğinden dolayı birine bir muamelede bulunmuşsa Allah da ona Rahîm ismiyle bir daha tecelli eder. Şayet kul, rabbini sevdiği, tercih ettiği için o işi yapmışsa Allah ona bu defa Vedûd ismiyle tecelli eder ve onu sevgisine layık kılar, ona sevgisini verir, bunu da anında yapar.

Aynı şekilde kul birine ikram etmişse Allah ona Kerîm ismiyle tecelli eder ve onu kerim kılar. Kerim kılınca kulunu sevgisine, şerefe layık kılmış olur. Evet, Allah'ın her bir ismi için durum böyledir. Kul, Allah'ın hangi ismiyle ilgili bir hayırda, bir güzellikte bulunursa Allah da kula o esmasıyla tecelli eder.

"Yaptığınız hayra (iyiliğe) karşılık Allah bire on verir."[5] Bire on, en az olandır. Aynı şekilde bire yüz, bire yedi yüz verir.[6] Bir de hesapsız verir;[7] yani hesabını bir tek Allah bilir. Bunlar kulun hayrı yaparkenki niyetine, imanına, çabasına, gayretine göredir. Allah, kulun yaptığı hayrı kul için katlar ayrıca kendinden verir; yani kendinden kendi güzelliğini, esmasını verir. Allah'ın, kuluna yaptığı muamele böyledir.

Allah, kula kendinden verince onu Hz. İnsan yapar. İnsanlara rahmet olan, mağfiret olan, ikram eden kerim bir insan, seven vedud bir insan, yardım eden nesîr bir insan, herkesi koruyan, kollayan, gözeten müheymin bir insan, veli olan, mevla

[5] En`âm /160
[6] Bakara /261
[7] Nûr /38

olan bir insan yapar. Allah'ın isimleri, güzellikleri onda böyle tecelli eder ki yeryüzünde rabbine halife olsun.

Kulda Allah'ın isimleri tecelli etmeden kul halife olabilir mi? -Hayır, olamaz; çünkü kul, halifeliği Allah'ın isimleri ile yapar, rabbinin ismiyle okuyup hareket ettikçe Allah ona isimleriyle bir daha tecelli eder, ona sürekli kendinden verir, onu sürekli büyütüp kemale erdirir, azim bir ahlak sahibi yapar. İnsan en yüksek makama işte böyle ahlakıyla ulaşır.

Kul da Allah'ın isimleri tecelli ettikçe azim bir ahlaka sahip olur. Azim bir ahlak zaten fıtrat itibarıyla onda mevcuttur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın hitap ettiği bir kutsi hadisi beyan ederken *"Allah buyurdu ki levlâke levlâke, lemmâ hâlaktu'l eflâk: Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri (kâinatı, âlemleri) yaratmazdım (hepsini senin için yaratmışım)"* buyurmuştur. Allah bunu sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e mi söylemiştir? -Hayır. Okuduğum hadis-i kutsi genel olarak bu şekilde anlatılır; ama tamamı böyle değildir.

Öncesinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurur ki: *"Allah'ın ilk yarattığı nur benim nurumdur sonra Allah ondan çokça yarattı. Aynı nurdan sayısını Allah'ın bildiği kadar insan yarattı. Sonra her birine levlâke levlâke, lemâ hâlaktu'l eflâk: 'Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri (âlemleri) yaratmazdım' deyip hitap etti."* Yani Allah bu hitabı her bir insana yapmıştır. Her birine "değerini bil, şerefini bil" demiştir. Allah her şeyi senin için yaratmış, seni de kendisi için yaratmıştır. Allah'ın, kendisi için, kendisine âbd olması için yaratmadığı bir insan var mıdır? -Hayır. Allah, insana böyle şeref vermişken insan gidip başka şeylere, basit şeylere, küçük şeylere bir avuç toprağa minnet eder, takılır, boğulursa bu ona yakışan bir hâl, bir tavır olur mu!

Bu âleme vermeye gelmişiz almaya değil! Neyi verirsek Allah'tan onu alırız. Rahmetimizi verdiğimizde Allah'ın rahmetinin içine gireriz, Allah bizi rahim kılar. Sevgimizi verip sevdiğimizde muhabbetullaha gark oluruz, Allah bizi vedud kılar. Allah'ın bize emanet ettiklerini başkalarına ikram ettiğimizde Allah da bize ikram eder ve bizi kerim kılar.

Manevi yolculuk da böyledir. Kul, yolu yürüdükçe üzerinde Allah'ın isimleri tecelli eder. Elbette ki kulun ne yapacağını bilmesi ne yapacağını bilmesi için de yaratan rabbinin ismi ile okuması gerekir.

Peki, okuyabiliyor mu? -Hayır. Çünkü biraz önce söylediğim gibi Allah'ın gazabının, rahmetinin nerede olduğunu anlayamamıştır. Neden? -Henüz rabbini tanımıyor da ondan. Ne zaman Allah kendini ona tanıtırsa o zaman anlar. O zaman titrer, ürperir ve Allah'ın gazabının olduğu yere yaklaşmaz, yanaşmaz, dolayısıyla Allah'ın rahmetine koşar.

Bu yüzden insana bir Mürşid-i kâmil lazımdır. Kulun, Mürşid-i kâmille beraber yolu yürümesi ve Mürşid-i kâmil, kula ayağını nereye koy dediyse ayağını oraya koyması, neyi yap dediyse, "bu benim vuslat yolculuğum için gereklidir. Rabbime varabilmem için mutlaka öyle yapmam lazım" deyip onu yapması, neyi "yapma" dediyse ondan da sakınması gerekir.

Bütün mesele rabbimize ters düşmemektir. Allah bir şeye güzel dediyse ve biz ona çirkin dediysek Allah'a ters düşmüş oluruz. Allah bir şeye hak dediyse ve biz ona batıl dediysek, Allah bir şeye küfür dediyse ve biz o şeye küfür demediysek, Allah bir şey için şirk dediyse, biz ona şirk demediysek Allah'a ters düştük demektir. Allah'a ters düşmememiz için Allah'ın güzel dediğine güzel, çirkin dediğine çirkin, hak dediğine hak, batıl dediğine batıl,

doğru dediğine doğru, yanlış dediğine yanlış, baki dediğine baki, fani dediğine de fani dememiz gerekir.

Bu arada insana da Hz. İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi, meleklerin secde ettiği varlık, Allah'ın ruhundan nefhettiği nefhay-ı ilahiyi, Allah'ın güzelliğini taşıyan varlık olarak bakmadıysak rabbimize ters düştük, demektir.

Bakarken ne gördüğümüz önemlidir; çünkü neyi görüyorsak gönlümüz onunla doludur. Eğer bakarken güzellik görüyorsak, gönlümüz Allah'ın güzelliği ile güzel olmuştur; ama bakarken sürekli çirkinlik, kötülük, hata, kusur, eksik, yanlış görüyorsak o zaman da yanlışa, küfre boğulmuş, karanlığa gömülmüşüzdür. Bu duruma düşmemek için iman etmemiz, "lâ ilahe illallah" dememiz ve tevhid nuruyla gönlümüzü aydınlatmamız lazım.

Elbette ki herkesin yanlışı da, eksiği de, hatası da, kusuru da vardır; ama senin kendine bakman lazım. Sen Allah'a kul olabiliyor musun, rabbinin her emrettiğini yapabiliyor, her yapma dediğinden kendini sakınabiliyor, koruyabiliyor musun! Madem ki öyle değil o hâlde kendine tanıdığın hakkı karşındaki insana neden tanımıyorsun.

Kendine yanlış yapma, eksik yapma, hata yapma, günaha düşme hakkını tanıyorsan karşındakine de bu hakkı tanı. Ona neden tanımıyorsun! Senin ondan ne ayrıcalığın ne üstünlüğün vardır! Neden kibirleniyorsun! Önce rabbine boynunu bük, rabbine teslim ol ve "ben senin kulunum. Bunlar da senin kullarındır ve hepsi de benden, benim nefsimden daha iyidir" de. Unutma ki hiçbirinin nefsi sana zarar vermez; ama senin nefsin seni cehenneme sürükler; çünkü nefsin kendini Allah'a şirk koşuyor; ama o hatalı, kusurlu olan, eksik olan, yanlış yapan

kişinin nefsinin hangi hâlde olduğunu, Allah'a yakınlığını, Allah'ın onu ne kadar sevdiğini, ne kadar rahmetin içinde olduğunu sen bilmiyorsun. Onu bilmiyorsun; ama kendini biliyorsun.

Bu; kendi hatanı, kusurunu, günahını, yanlışını, küfrünü, şirkini örtmek, görmemek için nefsinin bahanesidir. Bunu yapmak sana yakışıyor mu! İnsan başını böyle kuma gömer mi, kendi kendini kendisine karşı kör eder mi, rabbine karşı böyle kör olur mu!

Evet, madem ki bizimle beraber olmaya, bizimle beraber rabbinize gitmeye karar verdiniz bu durumda bizi dinlemeniz, neyi söylüyorsak öyle yapmanız gerekir.

Peki, söylediğimiz, istediğimiz tek şey nedir?

Sadece lâ ilahe illallah: "Allah'tan başka ilah yoktur." Ben Allah'ın kuluyum, demenizdir. Sizden bundan başka hiçbir şey istemiyor, bir tek bunu istiyorum. Sadece "hiç kimseye karşı kibirlenmeyin. Allaha karşı kibirlenmeyin. Allah'a karşı edepli olun. Edebinizi takının ve Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın" diyorum.

Düşünürken, konuşurken, hareket ederken, herhangi bir şey yaparken rabbinin huzurundasın ve o sana nazar ediyor. O senin rahman ve rahim olan rabbindir. Bırak, rahmet sana biraz tecelli etsin. Sen de rahman ve rahim olarak mahlukata biraz nazar et, bir şey yapamıyorsan bari öyle bak. Nefsin aydınlansın, nefsin küfrü, zülumatı aydınlansın, nurlansın.

Senin, rabbine kendi üzerinde şehadet etmen, her bir insana bakarken Allah'ın ona verdiği güzelliği görmen lazım. Güzel olmayan hiç kimse var mıdır! Allah, herkese ruhundan nefhetmiş, onu kendisine yeryüzünde halife kılmış, kendinden varlık vermiş,

hayat vermiş, fıtrat vermiştir. Yapmamız gereken şey "lâ ilahe illallah" deyip imanımızı sürekli tazelemektir.

Geçen sohbetlerimizde söylemiştim. Bir sorun mu oldu hemen "lâ ilahe illallah" diyeceğiz. Bir sıkıntı mı var "lâ ilahe illallah" diyeceğiz. Bir duamız mı var "lâ ilahe illallah" diyeceğiz. Allah'a sığınmamız mı gerekir "lâ ilahe illallah" diyeceğiz.

Peki, "lâ ilahe illallah" deyince ne olur?

Muradımız neyse o muradımız hasıl olur. Çünkü "lâ ilahe illallah" deyince "benim ilahım Allah'tır. Ben ona güveniyorum, ona sığınıyorum. O benim vekilimdir, ben istediğimi ondan istiyorum, onu davet ediyorum" demiş oluruz, dolayısıyla rabbimizden bunun karşılığını da alırız. Eğer alamadıysak "lâ ilahe illallah" diyemedik demektir.

Bu yüzden sahabeler "gelin 'lâ ilahe illallah' deyip imanımızı tazeleyelim" diye birbirlerini davet ederlerdi. Biz de imanımızı sürekli taze tutalım. Gönlümüzü iman nuruyla sürekli nurlandıralım. İman bir nurdur ve Allah onu gönle indirir. Zikrin en efdali "lâ ilahe illallah"tır. Sürekli "lâ ilahe illallah" dersek imanımızı tazeler, yeniler, nurlandırır, arttırır, kemale erdiririz.

Manevi yolculuk imanın kemale ermesiyle tamamlanır. Kâmil imana sahip olmayan biri Allah'a dost olur mu, yakın olur mu! Bunun için de konuşmaktan çok susmamız, kendi gönlümüzü dinlememiz ve Allah'ın zikriyle meşgul olmamız gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insanlarla az konuşun, Allah ile çok konuşun"* buyurmuştur. Biz de bakalım Allah ile ne kadar konuşuyoruz, insanlarla ne kadar konuşuyor, aynı şekilde kendi nefsimizle ne kadar konuşuyoruz. Baktığımızda şayet günde bin cümle konuşuyorsak on bin cümle de kendi nefsimizle konuşuyoruz. Hâlbuki o on bin cümleyi Allah ile konuşmamız,

sohbetimizi onunla yapmamız ve onu tesbih etmemiz, onu tekbir etmemiz ve ona hamd etmemiz gerekirdi.

Bir de Allah'ın muamelesini anlamamız lazım. Allah'ın muamelesi, efâli, fiilleri, işleri esmasından tecelli eder. Kulun da Allah'ın efâlinin kendisine nasıl tecelli ettiğini, bununla beraber nerde dursa, hangi ismin tecelli edeceğini anlaması gerekir.

Mesela; Allah El Muntakim'dir; yani intikam alandır. Peki, Allah kimden, neden intikam alır? -Biri bir başkasına ya da bir mahlukata zulmedince zulme uğrayanın hakkını onda bırakmaz. Bırakması ona yakışır mı? -Hâşâ, yoksa zulme rıza göstermiş, mazlumu ciddiye almamış olur. Bu yüzden yaptığın her şey mutlaka sana geri döner, onun hakkında bulunduğun su-i zan da sana geri döner.

Öyle buyurmuştu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"eğer günahından dolayı birini kınarsanız sizi o günaha düşürmeden Allah canınızı almaz."*[8] Biriyle günahından dolayı alay eder, onu küçümserseniz Allah size o günahın aynısını yaşatmadan canınızı almaz. Çünkü canını alır da hesabını öbür tarafa bırakırsa bu senin felaketin olur. Bu yüzden Allah imanından dolayı burada o kulunun hakkını senden alır ve aynısını sana yaşatır. Bu ne kadar tehlikeli bir şeydir!

Allah'ın, kullarla alakalı sana nasıl muamele ettiğini Allah adına okuman lazım ki yanlış yapmayasın, kendi kendine zulmetmeyesin. Eğer bir kul hata yaptı, günah işledi ve düştüyse o senin kardeşindir ve yapman gereken şey; onun için istiğfar etmektir, ona rahmet edip merhamet etmek ve ona dua etmektir.

[8] Tirmizi, Kıyamet, 53, no: 2507; Beyhaki, Şuabu'l-İman, 5/315, no: 2778; bk: Keşfu'l-Hafa, 2/265

Onun kaybetmesini isteyen iblistir, şeytandır. Eğer sen ona laf söylediysen, eleştirdin, çekiştirdiysen şeytanı sevindirmiş, rabbini de gücendirmiş olursun. Bu, Allah'ın yeryüzündeki halifesine yakışan bir tavır mıdır? -Hayır. Şimdi kalkıp "ama herkes böyle yapıyor" denilse evet doğrudur, herkes böyle yapıyor; ama biz herkes olmak istemiyoruz. Zaten herkes olmak istemediğimiz için böyle feryat ediyor, insanları hakka davet ediyoruz.

Biz peygamberler ve peygamberlerle beraber olan sahabeler gibi olmak istiyoruz. Biz onların kazandığı nimeti istiyoruz, Allah'a dost olmak istiyoruz. Başkalarına, başka şeylere değil; Allaha âbd olmak, kul olmak, cennete koşmak, Allaha firar etmek istiyoruz.

Bu yüzden rabbini isteyenler, rabbinin ismine okumalı, anlamalıdır, biz de bundan dolayı şu anda hep beraber rabbimizin ismiyle okuyoruz, okutuyoruz, talim ediyoruz.

Neyi talim ediyoruz?

Alleme âdemel esmâe kullehâ:[9] "(Allah) Âdem'e bütün isimleri talim etti" ayetinde Allah'ın buyurduğu üzere Allah'ın isimlerini talim ediyoruz. Allah'ın isimlerinin bizde yeniden dirilmesi, çekirdek hâlinde bizde bulunan isimlerin çatlayıp filizlenmesi, fidan olması, ağaç olup meyve vermesi ve Allah'ın isimleri vasıtasıyla üzerimizden rahmetin, muhabbetin, affın, mağfiretin, hidâyetin saçılması için rabbimizin ismiyle okumayı öğreniyoruz.

Elbette ki eğitimi, yolculuğu, rabbini kabul eden ve "ben rabbimi istiyorum, bunun için de gerekeni yaparım" diyenler bu talimi yapar, talimi sadece onlara yaptırabiliriz.

[9] Bakara /31

Bu sohbetleri yaptığımız ramazan ayı boyunca rabbimizin ismiyle bütün varlığı, mahlukatı, insanı, Allah'ın neyi, nasıl takdir ettiğini hep beraber okumaya, anlamaya çalıştık. Allah kardeşlerimizden birine "beni anlat" dese artık o kardeşimizin Allah kendini nasıl tanıtmışsa öyle anlatabilmesi gerekir. Aynı şekilde "kendini, insanı anlat" diye sorunca kendini, insanı anlatabilmesi gerekir. "Benim gazabım nerededir, rahmetim nerededir" diye sorsa Allah'ın gazabının, rahmetinin nerde olduğunu anlatabilmesi gerekir. Bununla beraber "benim takdirimi anlat, ben senin için, insanlar için, bütün varlık için neyi takdir etmişim" dese Allah'ın takdirini onun ismiyle okuyup Allah'ın anlattığını anlatabilmesi gerekir. Anlatamadıysa cahil kalmıştır ve yaratan rabbinin ismiyle okumamıştır. Kardeşlerimiz eğer bizi dinlemişlerse bunu öğrenmiş, anlamış, iman etmişlerdir. Yoksa Allah imtihanlara tabi tutarak bunu onlara öğretir ve tattırır, bu da çok acı olur.

Allah ona kendisinden başka ilah olmadığını, hiç kimsenin bir gücü, kuvveti olmadığını, mülkün maliki ve meliki olduğunu öyle bir tattırır ki o kul yerle bir olur ve hiç yaratılmamış olmayı diler. Onun bütün ilah edindikleri bir anda yerle bir olur, yok olur. Allah böyle yapar mı? -Yapar. Bunu yapmayacağı hiç kimse yoktur. Yoksa ne cennet kolaydır ne de Allah'a yakınlık, Allah'a dostluk kolaydır. Hiç kolay değildir, basit değildir. Öyle bilmeden iman edemezsin, bilmeden bulamazsın. İman etmeden de Allah'a yeryüzünde halife olamaz, ona kul olamazsın. Böyle dışarıdan öğrendiklerimizle kulluk yapamayacağımızı hepimiz biliyoruz. Kulluğa bir adım atanlar, beş adım atanlar şimdiki hâlinin de önceki hâlinin de şahididir.

Nerede olursak olalım Allah'ın hesabını yapmamız lazım. Allah bizi beraber etmişse mutlaka bir muradı vardır. *"Ey Allah'ın*

kulları! Kardeşler olunuz"[10] buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Önce kardeşler olmamız, birbirimizi ayrı gayrı görmememiz, birbirimizin sevinmesiyle sevinmemiz, üzülmesiyle üzülmemiz, birbirimizle kazanmamız, birbirimiz için rahmet olmamız, nimet olmamız, ikram olmamız, hidâyet olmamız, aşk olmamız, muhabbet olmamız, cennet olmamız ve Allah'a yakınlığı, dostluğu kazanmamız lazım. İnşallah hep beraber kazanacağız.

Devamlı söylüyorum; mü'min yiğit insandır. Yiğit derken kadın, erkek fark etmez. İmanda, Allah'a yakınlıkta, dostlukta, velayette kadın erkek farkı yoktur. Mü'min; nefsine, şeytana, dünyaya karşı yiğittir. Baktığımızda öyleleri var ki şeytan iki de bir onu tokatlar, ipi boynuna takar ve onu peşinden sürükler, o da şeytanın verdiği vesvesenin peşinden gider. Hiç böyle pısırık yiğit olur mu! Yiğitler, Allah'ın "yiğit" dedikleridir. Öyleleri de var ki insana saldırarak yiğitlik yaptığını zanneder. Ne buyurmuştu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"pehlivan (yani yiğit) rakibini yenen değil, nefsini yenendir."*[11]

İnşallah biz de nefsini yenen, şeytana, dünyaya, insanların övmesine ya da yermesine aldırmayan ve her anda "rabbim Allah'tır" diyen o yiğitlerden olacak, hep beraber rabbimize âbd olacağız, kul olacağız, yakın olacağız inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[10] Müslim Birr, 28
[11] Müslim Birr, 106

22.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber kendimizi, varlığı, hayatı ve olayları rabbimizin ismiyle nasıl okuyacağımızı anlamaya, öğrenmeye çalışıyorduk.

Yarının Kadir Gecesi olması dolayısıyla bu sohbetimizde hep beraber Kadir Gecesi'ni anlamaya çalışacağız inşallah.

Kadir Gecesi; dua gecesidir, secde gecesidir, rabbini tesbih etme, hamd etme, şükretme, rabbini isteme ve rabbinden isteme gecesidir. İnşallah biz de hep beraber Kadir Gecesi'ni böyle ihya edeceğiz.

Ramazanın her gecesini Kadir Gecesi olarak bildik ve bu günlerde kulluğumuzu yapmaya, nefsimizi temizlemeye, tezkiye etmeye, rabbimizi dinlemeye, rabbimizin ismiyle Kadir Gecesi'nde Allah'ın vahyettiği "**yaratan rabbinin ismiyle oku ki o ekremdir"**[1] ayetine binaen hep beraber rabbimizin ikramını, isimlerini okumaya, anlamaya çalıştık. Bununla beraber rabbimiz adına kendimizi, varlığı, hayatı, Allah'ın takdirini, muamelesini anlamaya çalıştık. Aynı şekilde insanın gönlünü, gönül yolculuğunu anlatmaya ve anlamaya çalıştık. Tabi ki kısaca ve öz şekilde anlamaya çalıştık. Zaten bu saydıklarımın hepsinin üzerinde mutlaka tefekkür edilmesi gerekir. Öyle ki anlaşılsın.

Allah, vahyini indirirken kullarına tefekkür etme imkânı verir ve bunu özellikle yapar. Mesela; Allah hiçbir peygamber kıssasını, peygamberin hayatını baştan sona anlatmamış, sadece

[1] Alak /1-3

Hz. Yusuf (a.s.)'ın kıssasını o da kısa ve öz bir şekilde baştan sona anlatmıştır. Hz. Yusuf (a.s.)'ın kıssasını anlatırken de arada hep boşluklar vardır. Allah, kuluna "boşlukları düşün ve doldur" buyuruyor.

Aynı şekilde Allah her bir peygamberin hayatından bir parça anlatır ve hemen ardından başka bir şey anlatır. Sonra başka bir surede bu sefer o peygamberin başka bir hâlini, davetini, kulluğunu veya tövbesini anlatır. Allah, vahyini özellikle böyle indirerek "hepsini birleştir ve arayı doldur. Düşün, ondan sonra neler olmuş olabilir diye tefekkür et" buyuruyor. Herkesin, ayetleri okurken kendine göre arayı doldurması gerekir; çünkü Kur'an her bir kula inmiştir, dolayısıyla herkes Kur'an'ı rabbinden gelen bir mektup olarak anlamalı ve üzerinde tefekkür edip okumaya, anlamaya çalışmalıdır. Öyle ki Kur'an'ı rabbinden bilmiş, iman etmiş, anlamış olsun; çünkü böyle anlamayınca iman etmesi mümkün değildir. Ancak iman edince ayetler onda ahlaka, fiile, amele dönüşür, böylelikle hayatını da Kur'an'a göre yaşar.

Bir kul "ben Kur'an'a iman ettim" dediyse her bir ayete iman etmiş ve Allah'a "ben senin vahyettiğine iman ediyorum, her bir vahyinin benim için hidâyet olduğunu, hayr olduğunu, cennet olduğunu, benim için sana yakınlık olduğunu, dostluk olduğunu kabul ediyor, iman ediyorum ve bunun gereğini yerine getiriyorum. Bana her neyi emretmişsen onu mutlaka yaparım" diye söz vermiş, vaatte bulunmuştur. Yoksa imanı iman olmaz; yani "herkes böyle iman etmiş, biz de öyle iman ediyoruz" ya da "atalarımız nasıl iman etmiş, nasıl kabul etmişse biz de onların kabul ettiği şekilde kabul ediyoruz" demek iman değildir. Allah'ın vahyine iman ederken her bir ayete tek tek iman edersin. Tabi ki bunun için de Kur'an'ı okumuş ya da dinlemiş olman gerekir.

Peki, Kur'an'ı sadece okuyup dinlemek yeter mi? -Yetmez, Kur'an'ın üzerinde ayrıca tefekkür etmen gerekir. Allah ayet-i kerimede **"onlar Allah'ın ayetleri üzerinde düşünmezler mi[2], tefekkür etmezler mi[3], tedebbür etmezler mi"**[4] Yani "derinlemesine tefakkuh edip düşünmezler mi? Ayetlerin arkasındaki manaya bakıp Allah'ın ne söylemek istediğini anlamaya çalışmazlar mı" buyurmuştur. Ayetleri derinlemesine anlamaya çalışmadan ve ayetlerin arkasındaki manaya, Allah'ın ne demek istediğine bakıp onun ne demek istediğini anlamaya çalışmadan Kur'an'ı, Allah'ın vahyini ciddiye almış olmayız. Bu yüzden Diyar TV'de her gün Arapça, Türkçe, Türkçe-Arapça Kur'an-ı Kerim yayını yapıyoruz ki rabbimizi, rabbimizin vahyini anlayalım.

Gönlümüz Kur'an'a açılmalıdır. Gönlümüz Kur'an'a açılınca Allah'a açılmış olur. Bilmemiz lazım ki Allah bizimle konuşuyor, biz de Allah'ı ya dinliyoruz ya da dinlemiyoruz. Allah bize vahyiyle bir mektup göndermiştir, biz de ya bu mektubu açıp okuyoruz ya da okumuyoruz.

Daha önce söylemiştim. Mesela; telefonumuza bir mesaj gelse nereden, kimden geldiğini bilmesek bile merak eder, mesajı açar "bakalım kim bize ne söylemiş" diye gelen mesajı okuruz. Mesajın kimden geldiğini bilip bilmememizin ya da okuyup okumamamızın da aslında bize hiçbir fayda ya da zarar vermediğini biliriz, mesajı okusak da okumasak da olur; ama merak ettiğimiz için "onu okumam lazım" deriz. Hatta her birimiz sabah kalkar kalkmaz mesaj gelmiş mi, biri aramış mı diye merak eder önce telefona bakarız. Hâl böyleyken acaba rabbimizin bize

[2] Rum /8
[3] En'am /50
[4] Muhammed /24

gönderdiği mesajı da merak ediyor muyuz ya da ne kadar merak ediyoruz! Eğer merak etmiyor, rabbimizin bize gönderdiği mesajı açıp bakmıyor "rabbim bu Kur'an'ı bana vahyetmiş, bir bakayım acaba bana ne söylemiş" demiyorsak bu, Kur'an'a nasıl iman etmektir, Allah'ı nasıl kabul etmektir! Bilmemiz lazım ki rabbini ciddiye alan onun vahyini de peygamberini de ciddiye alır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nasıl yaptığına, hayatı nasıl yaşadığına, sahabesiyle beraber kulluğu nasıl yaptığına, malıyla, canıyla Allah yolunda nasıl cehd ettiğine, cihad ettiğine bakmamız lazım. Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i bize örnek olarak takdim etmiş **"de ki: Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin, günahlarınızı mağfiret etsin; çünkü Allah gafur ve rahimdir"**[5] buyurmuştur. Yani "gafur ve rahim olan rabbini tanı. Mağfiret mi, rahmetin içine girmek mi istiyorsun o zaman resulüme tabi ol" buyuruyor Allah. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını öğrenecek, bileceğiz; ama onun hayatını yazan kitaplardan değil.

Peki, nasıl öğreneceğiz, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını kim anlatıyor?

Elbette ki Allah anlatıyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatını Kur'an'dan öğreneceğiz. Sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in değil diğer peygamberlerin hayatını da Kur'an'dan öğrenmemiz lazım. Allah hepsini bize zaten haber vermiştir.

Bununla beraber tabi ki hadisleri de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sünnetini de mutlaka öğrenmeye çalışacağız.

Kur'an'a bakınca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i nasıl tanır, nasıl anlarız?

[5] Âli İmrân /31

Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için "sen Allah'ın kulu ve resulüsün. Senin vazifen; insanları hidâyete, sırat-el mustakime davet etmek, onlara örnek olmak ve onları müjdelemektir"[6] buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bize neyi müjdeler?

Cenneti, vuslatı, Hz. İnsan olmayı, meleklerin secde ettiği varlık olmayı müjdeler. Yeter ki biz nefsimizi tezkiye edip temizleyelim. Onun için Allah **"(Kıyamet günü) ancak nefsini temizlemiş olarak gelenler kurtuluşa (saadete) erer"**[7] buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir de bizi uyarır, ikaz eder; çünkü müjdeci olarak gönderilmesinin yanında nezir olarak, uyarıcı olarak da gönderilmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bizi "Allah'a kul olmayı kabul etmez, rab olarak Allah'a iman etmez, iman edip rabbinin emrettiği gibi yapmaz rabbim Allah'tır, o benim rabbimdir, beni terbiye edendir, demezsen ebediyen kaybedersin" diye uyarır.

Biz de ebediyen kaybetmek istemiyorsak Allah'ın bize vahyettiklerine iman edip gerekeni yapınca onunla terbiye oluruz ve bizim rabbimiz Allah olur. Yoksa kim bizi terbiye ettiyse, kimin gibi, kimin istediği gibi olursak bizim rabbimiz o olmuş olur.

Allah'ı rab olarak kabul etmeyenler kaybeder, dolayısıyla Allah'ın azabına, gazabına uğramış ve cehenneme gitmiş olur. Neden? -Nefsine tabi olup şeytana uyduğu, şeytana arkadaş olduğu, şeytanın adımlarına tabi olduğu, şeytanı ilah edindiği ve şeytana âbd olduğu için cehenneme gider. Allah ayet-i kerimede **"ey ben-i Âdem şeytana âbd olmayın, bana âbd olun. Sırat-el**

[6] Furkân /56, Ahzab /21
[7] Şems /9

mustakim budur"[8] buyurmuştur. Ya Allah'a âbd olursun ya da şeytana âbd olursun. Allah'a âbd olmayınca, Allah'tan yüz çevirince, şeytana dönmüş, dolayısıyla ona âbd olmuş olursun. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e indirdiği vahiyle bizi uyarıyor; çünkü Allah onu nezir olarak, şahid olarak, örnek olarak bize göndermiştir.

Şimdi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le ilgili bazı ayetlere bakalım.

"Allah'ın resulü kendisine indirilene iman etti. Mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler). Hepsi Allah'a, resullerine, kitaplarına, ahirete, meleklere (resulün iman ettiği gibi) iman ettiler."[9] Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in imanı bizim için örnektir.

"Biz seni hidâyetçi olarak gönderdik."[10] Hidâyete erdiren, Allah'ın hidâyetine davet edip hidâyete vesile olan olarak gönderdik.

"Allah seni izniyle nur saçan bir kandil olarak gönderdi."[11] Karanlığı, gönülleri aydınlatan, küfrü, şirki iman nuruyla aydınlatan, kini, nefreti, haseti aşk nuruyla, muhabbet nuruyla, rahmet nuruyla aydınlatan, nur saçan kandil…

Bir de Kur'an'a iman ederken; Allah'ın resullerine, kitaplarına, meleklere, ahirete, Allah'ın takdirine, hükmüne, kısacası her bir ayete tek tek iman etmeliyiz, yoksa Kur'an'a iman etmiş olmayız. Bununla beraber Allah Kur'an'ı ramazan ayında, Kadir Gecesi'nde indirmiştir. **"Allah sizi hidâyete erdirdiğinden**

[8] Yâsîn /60
[9] Bakara /285
[10] Nahl /89
[11] Ahzab /46

(hidâyet nimetini size ikram ettiğinden) dolayı Allah'a şükretmek için oruç tutun"[12] buyurdu Allah. Biz de Allah bizi Kur'an'la hidâyete erdirdiği için oruç tutuyoruz; yani oruçla Allah'a teşekkür ediyor, şükrediyoruz. Aynı şekilde Allah, kuluna her türlü ikramını Kur'an'la yapar. Kur'an'la Allah'ın rahmetinin içine gireriz, Allah'a yakın oluruz; çünkü Kur'an'la rabbimizi dinler ve rabbimizi ciddiye alırız. Bu yüzden Kur'an'la şereflenirız; yani şerefimizi Kur'an'dan alırız.

Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır ve bu bir ömür demektir. Bin ay seksen küsür sene yapar ve Allah bu seksen seneyi bir aya yaymıştır. Biz de inşallah bu bir ayın içinde her gecemizi Kadir Gecesi olarak bildik.

Bu ayda rabbimiz katında kadrimiz, şerefimiz yücelsin, her birimiz Kur'an'la şereflenelim diye Allah bizi vahyiyle şereflendirmiştir. Rabbimizi dinleyince, ciddiye alınca, Kur'an ile dirilince şereflenmiş oluruz. Onun için Allah ayet-i kerimede **"Allah ve resulü sizi hayat verene (bu Kur'an'la dirilmeye) davet ettiğinde hemen davetine icabet edin (dirilin)"**[13] buyurmuştur. Sadece Kur'an ile diriliriz, Kur'an ile, Allah'ın vahyi ile dirilince aslında Allah ile dirilmiş oluruz.

Evet, Allah ramazan ayında, Kadir Gecesi'nde vahyini indirmiş ve küfür karanlığı, cehâlet karanlığı, zulüm karanlığı, bütün âlem o nurla aydınlanmıştır. İnsan, rabbinin Kur'an üzerinden kendini tanıtmasıyla rabbini tanımıştır. Kur'an üzerinden insana insanı tanıtmasıyla da kim olduğunu, nereden geldiğini, neye geldiğini, ne yapması, hayatı nasıl yaşaması gerektiğini, Allah'ın kendisi üzerindeki muradının ne olduğunu;

[12] Bakara /185
[13] Enfal /24

yani Allah'ın insandan kim olmasını, ne yapmasını istediğini öğrenmiş, rabbi ile anlamıştır. Allah bunları Kur'an'da en ince ayrıntısına kadar örneklerle tekrar tekrar beyan etmiştir. Dolayısıyla yeryüzündeki en büyük nimet Kur'an nimetidir; çünkü seni yaratan rabbin seninle konuşmuştur ve seninle konuşmaya devam ediyor.

Allah için zaman ve mekân söz konusu olmadığından ötürü ne zaman Kur'an'ı dinlesen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"biri Kur'an'ı okuyunca, dinleyince 'ben Allah ile konuştum' deyip yemin etse bu yeminine kefaret gerekmez; çünkü doğru söylemiştir"* buyurduğu gibi Allah ile konuşmuş olursun. Allah seninle konuşuyor, sen de onu dinliyorsun; fakat senin bir de Allah ile konuşman lazım.

Peki, Allah ile nasıl konuşuruz?

Ayetlerine cevap vererek konuşuruz. Mesela; okuduğumuz ayette eğer Allah "Allah, gafur ve rahim değil midir" buyuruyorsa biz de bu ayete karşılık "evet ya rabbi! Sen gafur ve rahimsin" diyeceğiz. "Günahları Allah'tan başka mağfiret edecek var mıdır?" buyurduğunda "hayır ya rabbi! Günahları senden başka mağfiret edecek kimse yoktur" diyeceğiz. "Allah ahkem'ul-hâkimin değil midir" diye sorduğunda "evet ya rabbi! Sen ahkem'ul-hâkiminsin. Hüküm verenlerin hakimisin. Sen dilemezsen kimse hüküm veremez. Bütün hüküm verenler senin imtihanından dolayı o hükmü vermiştir; ama asıl hüküm senindir. Biliyorum, sen beni imtihana tâbi tutuyorsun. Kim benim hakkımda hangi hükmü verirse versin ben imtihandayım, seninle imtihandayım. Sen benden sana halife olmamı, emrettiğin, sevdiğin gibi yapmamı, isimlerini üzerimde göstermemi istiyorsun. Ben de senin emrettiğin gibi yaparım, ben senin kulunum, senin âbdinim, senin

yeryüzündeki halifenim, sen nasıl emretmişsen, nasıl seviyorsan ben de her hükmüne senin emrettiğin, sevdiğin gibi karşılık veririm" diyeceğiz. İşte, kul budur. Kul sadece Allah'ın dediğini, emrettiğini yapar. Yoksa nefsi ona bir şey söylediğinde, şeytan ya da insanlar ona bir şey söylediğinde onları dinliyorsa onun birçok ilahı var demektir.

Kim ne derse desin, Allah ne dediyse odur, hüküm onundur.

Kim seni Allah'ın hükmünün dışında bir hükme davet ediyorsa, onu ciddiye alman Allah'ı ciddiye almaman olur. Onların, senin hakkındaki hükmünü kıymetli görmen, değerli görmen Allah'ın senin hakkındaki hükmünü değersiz görmen olur. Her birimiz sadece Allah'ın kuluyuz ve o neyi emretmişse, hangi hükmü vermişse "emir senin, hüküm senindir ya rabbi! Mülk senindir, ben de senin kulunum, sadece senin kulunum. İyyâke na'budu: Yalnız sana âbd oluyoruz, sadece ve sadece sana kul oluyoruz. Hiç kimseye en ufak bir ilahlık, rablik hakkı tanımıyoruz" dememiz gerekir. Kul budur, iman böyledir.

"İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" ayeti farz namazlarında günde yirmi sefer, sünnetlerle beraber kırk sefer tekrar ettiğimiz bir ayettir. Bu ayetle rabbimize "yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni sevdiğimiz için seni istiyoruz. Seni seviyoruz, senin hükmünü seviyoruz. Bizim için verdiğin hükmü, emri, takdiri seviyoruz, bu yüzden sadece sana âbd oluyor, senin sevdiğin gibi yapıyoruz; çünkü biz sevgini, yakınlığını, bize 'âbdim, kulum' demeni istiyoruz" diyoruz.

Kadir Gecesi; Kur'an'ın indiği, Allah'ın bizi ismiyle okumaya davet ettiği, rabbimizin ekremliğini, ikramını okuma gecesidir. Başlangıç böyledir. Allah'ın ilk vahyettiğini anlamayan, Allah'ın kitabını ortasından okumaya başlar; ama Allah adına okuyamaz.

Kul, Allah adına okumayı iyice anlamalı ve bunun için de önce nasıl okuması, nasıl anlaması gerektiğini öğrenmelidir.

Öncelikle kulun; rabbinin ismiyle okuması; yani rabbinin muradı neyse ve rabbi neyi emretmişse onu anlamaya çalışması, ondan sonra Kur'an'ı okurken devamlı böyle bakıp her şeyi rabbinin ismiyle okuması gerekir. Öyle ki ayetleri anlasın yoksa herkes Kur'an'ı okur; ama baktığımızda acaba kaç kişi rabbinin muradını anlamıştır! İnsanlar Kur'an'ı okuyorlar; ama Allah'ın muradını anlayamıyorlar; çünkü hikmet sahibi değiller.

Hikmet sahibi olmak demek Allah'ın muradını bilmek demektir. Allah, kuluna muradını, hikmeti öğretir. Onun için Allah ayet-i kerimede **"Allah kime hikmet vermişse ona pek büyük bir hayır vermiştir"**[14] buyurmuştur. Eğer Allah hikmet için "pek büyük bir hayır" dediyse artık onun büyüklüğünü anlamak gerekir.

Peki, Allah, kardeşlerimize hikmet vermiş midir?

Evet, almak isteyen her bir kardeşimize hikmeti vermiştir; çünkü onlar rablerini El Esmau'l Husna'sından tanımışlardır. Allah'ın kendileri üzerindeki, varlık üzerindeki muradını bilirler, Allah'a hesap vereceklerini, Allah'a yakın olmaları, dost olmaları, Allah'a güvenip tevekkül etmeleri gerektiğini, Allah'ın her işinin, her muamelesinin rahman ve rahim oluşundan tecelli ettiğini bilirler. Biri böyle bilmiyorsa o kişi zaten Allah'ı bilmiyordur, dolayısıyla hiçbir hikmete de sahip olamaz.

Hikmeti olmayan birinin Kur'an'ı okuması; tıpkı dilini bilmediği bir şeyi okuyup onu anlamayan birinin okuması gibidir. Eğer biri okuduğu kitabın dilini bilmiyorsa okuduğundan bir şey kazanabilir mi, bir şey öğrenebilir mi? -Öğrenemez, okuduğu

[14] Bakara /269

kendisinin hiçbir işine yaramaz, hayatına hiçbir fayda vermez. Onun için Allah **"(andolsun ki biz, bu Kur'an nimetini size) gönderdiğimiz gibi kendi içinizden size (afaktaki ve enfüsteki) ayetlerimizi okuyan, sizi (en derin nefsani istek ve arzularınızdan) temizleyen, size (bu) Kitab'ı ve (onun içinde saklı olan) hikmeti talim ettiren (ayetleri size yaşatıp üzerinizde ahlaka dönüştüren) ve size (manevi olarak) bilmediklerinizi (ve dünyevi ilimle hiçbir zaman da bilemeyeceklerinizi) öğreten bir resul (gönderdik)"**[15] buyurmuştur. Hâl böyleyken biri "benim aklım bana yeter" derse hiçbir zaman hikmete sahip olamaz. Hikmete sahip olabilmesi için hikmetin, Kur'an'ın sahibini tanıması gerekir; çünkü onu tanımadan onun ne söylemek istediğini anlayamaz.

Allah kendini sevdiklerine tanıtır, onlara hikmeti verir, Furkan verir, onlar da böylelikle neyin doğru, neyin yanlış olduğunu onunla anlarlar. Bizim de hikmet ehli olmamız lazım ki ayetleri okurken Allah'ın bize ne demek istediğini bilelim, hayatımız Kur'an olsun ve Kur'an bizde canlansın. Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimize "canlı Kur'an" dendiyse biz de mü'minler, ona tabi olanlar olarak, Kur'an bizde canlansın, Kur'an ile dirilelim. İkisi de aynı şeydir; hem biz Kur'an ile diriliriz hem de Kur'an bizde canlanır, Allah'ın kelamı oluruz.

Zaten kul yaratılış itibariyle, fıtrat itibariyle Allah'ın kudret kitabıdır. Bu yüzden onda zaten Kur'an mevcuttur. Kul, rabbini dinleyip Allah'ın vahyettiği ile karşı karşıya gelince, onu anlamaya çalışınca, Allah adına okuyunca gönlündeki Kur'an, ayetler açılır, nur saçar, böylelikle kulun gönlü nurla dolar; çünkü rabbini dinlemiş, rabbini anlamıştır. Eğer okuduğu ayetlerin karşılığı

[15] Bakara /151, İbrâhim /4

gönlünde olmasaydı kul okuduğunu anlayamazdı. Dışarıdan istediği kadar tekrar etse de onu anlayamazdı; fakat ayetler kendisinde mevcut olduğu için okuduğunu anlar.

Allah, insana zatıyla, sıfatıyla tecelli ederek ruhundan nefhetmiş olmasaydı insan hiçbir zaman Allah'ı tanıyamazdı. Allah hangi varlığa hangi ismiyle tecelli etmişse o varlık, Allah'ı bir tek o ismiyle bilir, diğer isimleri hiçbir zaman öğrenemez, anlayamaz. İnsan ise Allah'ın ruhundan nefhettiği, yeryüzündeki halifesi olduğu için rabbini doksan dokuz ismiyle tanıyabilir, anlayabilir, iman edebilir; yani sevebilir, âşık olabilir.

Nasıl ki zahiri olarak biri ile dost olduğumuzda onunla beraber yiyip içip gezdiğimizde, uzun yıllar onunla arkadaşlığımız, sohbetimiz devam ettiğinde sonunda onunla çok yakın oluyorsak aynı şekilde rabbimizi de ne kadar dinlediysek, onunla ne kadar konuştuysak, ona ne kadar dua ettiysek, ne kadar hamd ettiysek, onu ne kadar övdüysek, kendimizce onun işlerini takdir edip "ya rabbi! Ne güzel yapıyorsun. Sen benim kerim olan rabbimsin, bana ikramda bulunuyorsun. Afuvv olan rabbimsin, beni affediyorsun. Rahim olan rabbimsin beni rahmetinin içine alıyorsun. Sen beni seven rabbimsin, beni kendine çekensin, yanlış yaptığımda beni düzelten, uyaran, ikaz edensin. Düştüğümde beni kaldıran, yerde bırakmayansın. Sen benim rabbim, benim malikim, benim sahibimsin" dediysek rabbimize de o kadar dost olmuş oluruz.

Aynı şekilde rabbimizi ne kadar tesbih edip "senin her işin eksiksiz ve noksansızdır, sen subhansın. Senin güzelliğin akılla anlaşılamayacak kadar yücedir, sen e'âla'sın, aliyysin" dediysek, kısacası rabbimizle ne kadar konuşur, onu ne kadar tesbih eder, hamd eder, tekbir eder "ya rabbi! Senden başka ilah yoktur. Tek

büyük sensin. Gerisinin hepsi senin yarattığın kullardır, sadece kuldur. Ne kadar kâmil manada kul olsa sana o kadar yakın olur, kul olur; yani âbd olur, iman edip âşık olur, gönül başı secdede kalır. Gönül itibarı ile hamdda olur, tesbihte olur, şükürde olur. Güzelliğin onun üzerinde o kadar tecelli eder, dolayısıyla senin katında o kadar kıymetli ve değerli olur. Seni ne kadar dinlediyse, sohbetini ne kadar seninle yaptıysa, acziyetinin farkında olup senin azametini bildiyse, iman ettiyse o kadar kamildir ve o kadar senin güzelliğin o kul üzerinde tecelli eder" dediysek rabbimize o kadar dost oluruz.

Şayet Kur'an olmasaydı bunların hiçbirinden, hatta kendi kendimizden haberimiz olmazdı. Allah'ı, rabbimizi isimleriyle tanıyamaz, onun ismiyle okumanın ne olduğunu ve onun ismine nasıl okuyacağımızı anlayamazdık; ama Allah vahyini indirmiş ve hepsini bize beyan etmiştir, beyan etmeye de devam ediyor.

Kadir Gecesi'nde ilk ayetler inip Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **Ikra' bismi rabbikellezî halak. Halakal insâne min alak**[16] dediğinde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "ben okuma bilmem" demişti. Cebrail (a.s.) tekrar "oku" dediğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yine "ben okuma bilmem" demişti. Ondan sonra Cebrail (a.s.) "oku! Senin rabbin ekremdir"[17] demişti. İşte, Allah bize okutuyor, bizim de onun okuttuğu gibi okumamız gerekir. **Alleme âdemel esmâe kullehâ:**[18] "Allah Âdem'e bütün isimleri talim etti." Allah'ın talim ettiği isimlerin hepsi sende mevcuttur. Sen onun ismine, onun isimlerini, onun ismiyle okuyunca Allah'ın sana talim ettiği isimler sende açığa çıkar.

[16] Alak /1-2
[17] Alak /3
[18] Bakara /31

Peki, isimler ne zaman açığa çıkar?

Elbette ki imtihana tabi tutulunca açığa çıkar. İmtihan olmadan hiçbir esma sende açığa çıkamaz; yani senin rahim olabilmen için rahmete muhtaç biri olacak, onunla karşı karşıya kalacaksın ve o da ya diliyle ya hâliyle senden rahmet isteyecek sen de ona rahmet edeceksin ki Allah'ın Rahîm ismi senin üzerinde tecelli etsin.

Aynı şekilde biri ikrama muhtaç olacak ve sen de ona ikram edeceksin ki Allah'ın Kerîm ismi sende açığa çıkmış olsun. Hem sendeki isim açığa çıkar hem de Allah sana kendinden verir; yani sen bir yaparsın Allah sana on verir, bir de üstüne kendinden, kendi güzelliğinden verir, böylelikle seni kerim kılar, rahim kılar ve sendeki esmayı açar, büyütür.

Herkes bu büyük hazineyi, belki hazine demek de caiz değildir, rabbinin kendisine bahşettiği şerefi demek daha doğrudur. Herkes bu şerefi kendinde taşır; ama insan, rabbi ile, rabbinin vahyiyle, örnek olarak gönderdiği peygamberiyle değil de başka şeylerle meşgul olursa, onları öne alırsa, tercih ederse ve kendi kendine "ben bilgi sahibiyim, ben akıllıyım" deyip rabbini unutursa isimler onda tecelli etmez. Kendisinde açıkta olan isimler zaten görünür; ama Allah'ın muradı onun üzerinde gerçekleşmez; çünkü kendisi bunu istememiştir.

Hamdolsun bu sohbetlerle hep beraber rabbimizin ismiyle okumaya ve rabbimizi anlamaya çalıştık, her şeyi onunla anlamaya çalıştık. Onun isimlerine hem kendi üzerimizde hem de afakta şahid olup şehadet ettik. Allah ayet-i kerimede **"afakta ve**

enfüste size ayetlerimizi göstereceğiz"[19] buyurmuştu. Allah senin üzerinde ve gördüğün her yerde sana ayetlerini gösterecek.

Allah ayetlerini, tecellisini, kudretini, güzelliğini, rahmetini, ikramını sana gösterdiğinde artık her ne ile muhatapsan oradan rabbinin tecellisine mazhar olur, rabbinin tecellisiyle karşı karşıya kalırsın. Rabbinin tecellisine şahid olduğunda eşhedu enlâ ilahe illallah: "Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur" dersin. Lâ ilahe illallah: "Allah'tan başka ilah yoktur." İlah bir tek Allah'tır ve ben bunun şahidiyim. Hem afakta; dışarıda gözümün gördüğü her yerde, hem enfüste; kendi içimde, kendi varlığımda rabbime şehadet ediyorum. Şehadet ediyorum ki ilah odur. Bütün âlemde her ne varsa hepsi onun tecellisidir, onun güzelliğidir, onun rahmetidir. Her şey rabbini hamd ile tesbih eder, onu över. O her türlü noksanlıktan beridir ve her şey yerli yerindedir, kamildir, dersin.

Kemalat üzere olmayan hiçbir varlık yoktur. Her bir hayvan kendi yaratılışı üzere kamildir, hâlinden razıdır, rabbine hamd eder ve rabbini tesbih eder. Her bir varlık böyledir ve her biri secde hâlindedir.

Allah **"yerde gökte ne varsa hepsi secdededir; ama insanların bir kısmı secdededir"**[20] buyurdu.

Neden insanların yalnızca bir kısmı secdededir?

Çünkü Allah insana irade vermiştir, dolayısıyla secde etmeyi onun tercih etmesi gerekir. Namazda secde ederken "subhâne rabbiyyel'ala" deriz. Subhâne rabb'i: "Benim rabbim subhândır." El e'âla. "O yüceler yücesidir." Demek ki tesbih etmek secde

[19] Fussilet /53
[20] Hac /18

etmekmiş; çünkü secde edince tesbih ederiz. Bu durumda gerçekten tesbihimiz yoksa secdemiz de yoktur, namazda sadece başımızı yere koyup kaldırıyoruz demektir. Belki de "subhâne rabbi el e'âla" dediğimizi bile bilmeden, düşünmeden, anlamadan başımızı yere koyup kaldırarak namaz kıldık, secde ettik zannediyoruz! Hayır, namaz bu değildir, secde etmek böyle değildir.

Evet, Allah başka ayet-i kerimelerde "**namaza ve orta namazına devam edin."**[21] **"Onlar namazlarında daimidirler"**[22] buyurmuştur. Daimi namaz orta namazı demektir; yani daimi olarak Allah'ın huzurunda durmaktır.

Bu durumda bir kul her anda rabbini tesbih ediyor, rabbine hamd ediyor, rabbini tekbir ediyor, rabbini tevhid ediyorsa daimi olarak namazda, secdede, huzurdadır. Bunları yapmıyorsa namazdayken bile namazda değildir.

İnsanın, hayatı yaşarken rabbinin her emrine, muamelesine, takdirine, hükmüne karşılık onu tesbih edip hamd etmesi, tekbir etmesi, tevhid etmesi ve "senden başka ilah yoktur. Her şeyi sen yapıyorsun, karşılaştığım her olayda beni sen imtihana tâbi tutuyorsun. Dilediğinde hepsini yok ediyor, huzura alıyor, her birimizi, her bir varlığı hesaba çekiyorsun" demesi gerekir.

Nasıl ki insanların hesabı varsa her bir hayvanın da hesabı vardır. Bunu Allah söylüyor. Bu yüzden hayvanlara sadece baş gözüyle bakıp "işte hayvandır, bir aklı, iradesi, tercihi yoktur" demek hayvanları Allah adına, Allah'ın öğrettiği gibi okumamaktır.

[21] Bakara /238
[22] Meâric /23

Allah'a göre her bir hayvanın zikri, hamdi, tesbihi vardır ve her biri rabbine iman etmiştir. Üstelik insanlara hayretle ve dehşetle bakarlar; ama biz onları anlamıyoruz. Onların ne hâllerini, ne konuşmalarını, ne imanlarını, ne zikirlerini anlıyoruz. Allah "siz onun şuuruna varamazsınız"[23] buyurdu. Gücümüz buna yetmez; ama Allah diledi mi bize öğretebilir, biz de bunu anlayabiliriz. Mesela; Allah Hz. Süleyman (a.s.) için bunu dilemişti. Hz. Süleyman (a.s.) bu yüzden bütün hayvanların dilini biliyor, hepsiyle konuşuyordu, her biri de Hz. Süleyman (a.s.)'la konuşuyordu. Hayvanlar Hz. Süleyman (a.s.)'la konuşurken kendi lisanlarıyla konuşuyorlardı, Hz. Süleyman (a.s.) da onları anlıyordu.

Kuşlar da, karıncalar da, develer de, eşekler de, köpekler de konuşurlar ve Allah dostları bunun şahididir. İnsan bir hayvanlara bir de insana bakınca gerçekten utanıyor! Çünkü hayvanların hâli ne olursa olsun hâllerinden razıdırlar ve kendilerine göre kulluklarını yapmaya, Allah'ın verdiği emri yerine getirmeye çalışıyorlar.

Biz bakınca onların neden öyle yaptığını anlamıyoruz; ama onlar kendi vazifelerini, işlerini yapıyorlar. İnsanın hizmetine verildiklerini de biliyorlar. İşlerini yaparken bazen dengeyi kaçırıyorlar. Bu arada tabi ki içlerinde yanlış yapanlar da vardır; ama Allah'a itiraz eden, isyan eden ve Allah'ın işini beğenmezlik yapan yoktur. Hepsi böyledir. Hataları, kusurları, yanlışları eksikleri olur; ama imanları, hamdları tamdır. Hepsi rabbini hamd eder, tesbih eder, zikreder ve hepsi kendi hâlindedir. Allah adına okuyunca bu böyledir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede **"yeryüzünde yürüyen canlılar, gökyüzünde uçan kuşlar, her biri**

[23] İsra /44

sizin gibi bir cemaattir. Yarın kıyamet günü hepinizi bir araya toplayacak ve hepinize birden hesap soracağız."[24] Yani "sen bir hayvana hakaret ettin, zulmettin, haksızlık ettiysen bunun hesabını vereceksin. Onlar dillerini bilmediğin varlıklardır ve hepsi can taşır, iman taşır, rablerine kendilerince bir hamdları, tesbihleri vardır" buyurdu. Kulun kendi hamdı, tesbihi olmayınca, rabbini ciddiye almayınca, sevmeyince, aynı şekilde rabbi için sevmeyince hayvana bakışı da buna göre olur.

Kadir Gecesi; rabbimizin ismi ile okumamız için Allah'ın ilk ayetlerini indirdiği gecedir. İlk ayetleri okumadıysak sonrasını da okuyamayız, okusak bile anlayamayız. Bu yüzden şimdiye kadar hep beraber rabbimizin ismiyle okumaya, rabbimizin isimlerini okumaya ve rabbimizin ismine okumaya çalıştık. İnşallah bundan sonra da hep böyle okuyacağız.

Evet, hep beraber Kadir Gecesi'ni rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini öğrenmeye, anlamaya çalıştık. İnşallah bu vesileyle artık yapmamız gerekenleri yapacak ve kulluğumuzu yerine getireceğiz.

Bizi ramazana kavuşturduğu için Allah'a hamd ediyoruz. "Ya rabbi! Bizi ramazana kavuştur" derken aynı zamanda "Kadir Gecesi'ne kavuştur" diye dua etmiş oluruz. Bu dua Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in duasıdır. Tabir-i caizse Kadir Gecesi, bir güneş gibi bütün bir ramazan ayına, ramazan ayının üzerine doğduğu gecedir. Evet, Kadir Gecesi bir gecedir; ama bütün ramazan ayını nura gark eder, âlem rahmete gark olur. Rahman ve rahim olan rabbimiz bu ayda rahmet kapılarını sonuna kadar açar.

İnşallah hep beraber biz de Allah'ın rahmetinin içine gireriz.

[24] En`âm /38

Allah hepinizden razı olsun.

23.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber kendimizi, varlığı, hayatı ve olayları rabbimizin ismiyle nasıl okumamız gerektiğini Allah'ın bize okuttuğu şekilde öğrenmeye, anlamaya çalışıyorduk.

Bu gece Kadir Gecesi'dir. Rahmetin, muhabbetin tecelli ettiği ve Allah'ın vahyini indirdiği gecedir. Bizi Kadir Gecesi'ne ulaştıran Allah'a hamd olsun. İnşallah, biz de rabbimizin rahmeti, muhabbeti içine gireriz ve inşallah Allah'ın vahyi bizim de gönlümüze iner.

Her sene Kadir Gecesi, ramazan ayı tekrar eder, tabir-i caizse kâinat döner ve aynı yere gelir. Kadir Gecesi hep olduğu yerdedir. Dönen kainattır, bütün varlıktır. Allah'ın ayet-i kerimede **"o günde her işe hükmedilir"** buyurduğu gibi gelecek seneye kadar her ne iş varsa her bir kul, her bir varlık neyi yaşayacaksa Allah Kadir Gecesi geldiğinde hükmünü verir.

Ramazan ayı boyunca her gece Kadir Gecesi'dir, dedik. Evet, Kadir Gecesi bir gecedir; ama nuru bütün ramazan günlerini ve gecelerini aydınlatır. Bir de merkez vardır. İşte, Kadir Gecesi işin, rahmetin merkezidir. Allah'ın bütün insanlara, mahlukata, varlığa rahmetiyle tecelli edip onlarla konuştuğu, onlara vahyettiği gecedir.

Kadir Gecesi'nde Allah vahyini sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapmamıştır. İman eden her bir kuluna bu vahyi

yapmıştır. İman eden herkes kâinat dönüp aynı yere geldiğinde aynı vahiyle, hitapla karşı karşıya kalır.

Evet, Kadir Gecesi'nde gök aşağı inmiştir, melekler aşağı inmiştir. Allah Kadir Gecesini anlatırken buyurur.

İnnâ enzelnâhu fî leyletil kadr: "Şüphesiz ki biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik." **Ve mâ edrâke mâ leyletul kadr:** "Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen biliyor musun?" **Leyletul kadri hayrun min elfi şehr:** "Kadir Gecesi, bin aydan daha hayırlıdır." **Tenezzelul melâiketu ver rûhu fîhâ bi izni rabbihim min kulli emr:** "O gecede, rablerinin izniyle melekler ve ruh, her bir iş (ve her bir kişi) için inerler." **Selâmun, hiye hattâ matlaıl fecr:**[1] "O (gece) fecrin doğuşuna kadar selamet vardır." O gecede her bir kişiye ve her bir iş için melekler ve ruh iner; yani şu anda melekler inmiştir ve işlerinin başındadır, işlerini yapıyor, her bir kişiye bir muamelede bulunuyorlar.

Kadir Gecesi'nde Allah'ın rahmeti, mağfireti, muhabbeti inmiştir. Bize de düşen; gönlümüzü açıp onu almaktır. -Peki, neyi alacağız? -Elbette ki Allah'ın vahyettiğini alacağız hem de hemen alacağız. Bu hitap fecre kadar her an devam eder. Kim gönlünü açarsa onu alır ve bu sohbetlerle öğrenmeye çalıştığımız rabbimizin ismiyle okumayı öğrenmiş, anlamış, iman edip ahlaka, amele dönüştürmüş olur ve hayatı artık öyle yaşarız inşallah.

Allah ilk vahyini yaparken ne buyurdu?

Ikra' bismi rabbikellezî halak: "Oku! Yaratan rabbinin ismi ile (oku)." Allah bu gecede her bir kula her an böyle hitap eder ve bu hitap hiç kimseyi istisna etmeden, her bir iş için her bir kişiye

[1] Kadir /1-5

iner. Mü'min olsun, kâfir olsun herkesin gönlüne bu hitap gelir ve Allah herkesi imana, rabbinin ismiyle okumaya davet eder.

Halakal insâne min alak: "O ki insanı alaktan yarattı." Zahiri olarak bir kan pıhtısından manevi olarak da sevgisinden, ilgisinden, alakasından yarattı.

Ikra' ve rabbukel ekrem:[2] "Oku, senin rabbin ekremdir." Rabbin kerem sahibidir, ikram edendir.

Allah neyi ikram etmiştir?

Her şeyi ikram etmiştir. Bakıldığında Allah'ın ikram etmediği, onun ikramı olmayan hiçbir şey yoktur. Mesela; öncelikle kendinden bize varlık verip varlık ikram etmiş, hayat ikram etmiş, isimlerini; görmeyi, işitmeyi, bilmeyi, anlamayı, sevmeyi, gücü, kudreti, bununla beraber manevi isimlerini; rahmet etmeyi, ikram etmeyi, affetmeyi, mağfiret etmeyi, hoş görmeyi, hâlim olmayı, hidâyet olmayı ikram etmiştir. Bütün isimleri bu şekilde Allah'ın bize olan ikramıdır.

Aynı şekilde bize ruhundan nefhetmiş, bütün güzellikleri kendinden vermiş ve melekleri bize secde ettirmiştir. Melekler secde ederken Allah'ın nefhettiği ruha secde etmişlerdi. Bu yüzden Allah ayet-i kerimelerde **"ben ona ruhumdan nefhettiğimde hepiniz (toptan) ona secde edin.**[3] **Yine andolsun ki sizi biz yarattık, sonra size suret verdik, sonra da meleklere: Âdem'e (her biri bir Âdem olan insana) secde edin, buyurduk."**[4] buyurmuştur. Melekler her bir insana, her bir kula secde etmiştir.

[2] Alak /1-3
[3] Hicr /29
[4] Araf /11

Secde ederken insana nefhedilen ruha secde etmiştir, dolayısıyla kulun şerefi, kıymeti, değeri Allah'ın nefhettiği ruhtan gelir.

Hâl böyleyken insan kendini, kim olduğunu, nereden geldiğini, Allah'ın kendisine ruhundan nefhettiğini, melekleri secde ettirdiğini ve kendisini yeryüzünde kendine halife kıldığını bilmezse, anlamazsa kördür, sağırdır, kalbi de taşlaşmıştır. Dönüp kendine bakmamış, kim olduğunu, nereden geldiğini, neye geldiğini ve Allah'ın kendisi üzerindeki muradını anlamamış, cahil kalmıştır. Bunun da tek bir sebebi vardır; o da insanın, yaratan rabbinin ismiyle okumaması ve Kadir Gecesi'nde inen ayetlerin onun gönlüne inmemesidir. Zaten biz de böyle olmamak için ramazanın başından beri rabbimizin ismi ile okumaya, anlamaya çalışıyoruz.

Kadir Gecesi'nde Allah vahyini yapar, o vahyi taşıyan melekler de her bir kulun gönlüne Allah'ın vahyini vahyederler. Melekler bu gecede her bir kişiye iner ve kulu önce rabbinin ismiyle okumaya davet eder, kulun gönlü hazırsa bu daveti alır ve artık rabbinin ismiyle okur. Elbette ki bunun için mutlaka çabasını, gayretini sarf etmiş olması, nefsine taviz vermemiş ve nefsine "sus" demiş olması gerekir. Öyle ki rabbini dinleyebilsin. Yoksa nefsin, şeytanın kopardığı o gürültüde rabbini duyamaz hâle gelir. Zaten genel olarak baktığımızda öyle de olmuştur.

Kulun hiçbir şeyi yoktur, her şeyi o ikram etmiştir. Allah, kullarını imana, rabbini tanımaya davet edip "seni ben yarattım. Senin hem zahiri hem de manevi yaratılışın vardır. Manevi yaratılışında; seni alakamdan, ilgimden, sevgimden, muhabbetimden yaratmışım. Kendimi sevmişim ve kendime halife, ayna olacak, kul olacak, âşık olacak seni yaratmışım sonra sana melekleri secde ettirmişim. Sen meleklerin üzerindesin

kendini böyle bil, böyle anla, böyle tanı. Böyle anlamadıysan o zaman rabbinin ismiyle okumamışsın, anlamamışsın demektir" buyuruyor.

Ellezî alleme bil kalem:[5] "O ki kâlemle öğretti." Zahiri olarak kâlemle yazmayı öğretti; ama bir de manevi kâlem, kudret kâlemi vardır. Allah her şeyi insanın gönlüne kudret kâlemi ile yazmıştır.

İnsanın zahiri kâlemle öğrendikleri hasıl olan ilimdir. Allah'ın manevi olarak kudret kâlemi ile yazdıkları ise hazır olan ilimdir. Misal; insan, kendini hazır olan huzurî ilim ile bilir, aynı şekilde insanın gönlünde her ne varsa kudret kâlemi ile yazılmıştır.

Allah, kullarından söz almıştır, dolayısıyla bütün kullar Allah'a kul olacağına, iman edeceğine, kendisine yeryüzünde halife olacağına, rabbine teslim olacağına, itiraz etmeyeceğine, isyan etmeyeceğine, hakkı perdelemeyeceğine, küfre girmeyeceğine dair söz vermiştir. Kısacası Allah'ın bütün emirlerini yerine getirmeye dair söz vermiş, Allah ile vaadleşmiştir. Allah mü'minleri anlatırken **"onlar Allah'a verdikleri sözü yerine getirmiş ve gerektiğinde Allah yolunda ölmüştür, öbürleri de sıralarını beklerler"**[6] buyurmuştur. Evet, mü'minler Allah'a verdikleri sözü yerine getirirler.

Allemel insâne mâ lem ya'lem:[7] "Allah insana bilmediklerini talim etti." Zaten insanın kendisine ait hiçbir bilgisi yoktu, kendisinde her ne bilgi varsa onu Allah kudret kâlemiyle insana talim etmişti.

[5] Alak /4
[6] Ahzab /23
[7] Alak /5

Peki, Allah, insana neyi talim etmiştir?

Ve alleme âdemel esmâe kullehâ:[8] "Ve (Allah) Âdem'e (her bir ben-i Âdem'e) isimlerini talim etti." Allah'ın isimleri insanda fıtrat itibariyle mevcuttur; yani çocuk bile olsa rahmet eder, hayâ eder, ikram eder; çünkü Allah'ın isimleri kudret kâlemi ile fıtratına yazılmış, Allah isimlerini ona talim etmiştir. Çocuk büyüdükçe isimler onda açığa çıkar. Kulun işi de Allah'ın isimleriyle muamele edip kendisi üzerindeki isimleri kemale erdirip Hz. İnsan olmak, Allah'a ayna olup halife olmaktır.

Sure devam ediyor. **Kellâ:** "Hayır (iş sizin zannetiğiniz gibi değil)" buyurdu Allah. Kellâ; "siz beni anlamadınız ya da anlamak istemediniz" manasına gelir. **İnnel insâne le yatgâ:** "Muhakkak ki insan azar." **En reâhustagnâ:**[9] "Kendini müstağni gördüğü için." İnsan kendini kendine yeterli gördüğü, haddini aştığı, tuğyana düştüğü için azar. Sanki Allah'a muhtaç değilmiş, sanki her şeyi Allah vermemiş, onun rabbi ekrem değilmiş ve rabbini dinlemesi de gerekmiyormuş gibi kendini kendine yeterli görüp azar. Bu yüzden rabbinin ismiyle okumaz; yani Allah'ın öğrettiği gibi okumaz, anlamaz.

Kendini kendine yeterli görüp "ben biliyorum, ben akıllıyım" der ve kendi bildiğini yapar; ama rabbini dinlemediği için manevi olarak kördür, sağırdır, anlamadığı için de kalbi katılaşmış, taş gibi olmuş, kalbi kilitlenmiş veya mühürlenmiştir.

İnne ilâ rabbiker ruc'â:[10] "Muhakkak ki dönüş rabbinedir." Hepiniz rabbinize dönecek ve bunun hesabını vereceksiniz. Allah başka bir ayet-i kerimede **"Müslüman olmadan (Allah'a**

[8] Bakara /31
[9] Alak /6-7
[10] Alak /8

bütünüyle teslim olmadan) ölmeyin"[11] buyurmuştur. Yani İnsanlığını kaybetmiş olarak huzura gelme, bana verdiğin sözleri yerine getirmeden ölüp huzura gelme!

Okuduğumuz bu ayetler Allah'ın indirdiği ilk ayetlerdir. İlk inen ayetleri, aynı şekilde rabbimizin bizden ne istediğini anlamadıysak Kur'an'ı okusak da anlayamayız; çünkü hepsini bu ayetler üzerinden anlamalıyız.

Tam olarak inen ilk sure Fatiha Suresi'dir. Fatiha Suresi Kur'an'ın özüdür, özetidir. Fatiha'yı anlamadan yine Kur'an'ı anlayamayız; çünkü önce bütünün özetini; yani Allah'ın muradının ne olduğunu anlamamız gerekir. Ondan sonra diğer ayetleri okurken görürüz ki aslında hepsi Fatiha'yı açıklar; yani bütün Kur'an Fatiha'yı açıklar, beyan eder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Fatiha; Kur'an'ın özetidir, beynidir, iliğidir"*[12] buyurmuştur. Günde beş defa namaz kılıp huzura çıkarken farzlarla yirmi, sünnetlerle beraber kırk sefer Allah bize Fatiha'yı tekrar ettirir. Bu yüzden de ayet-i kerimede **"Allah size tekrar edilen yediyi (yedi ayetlik Fatiha Suresi'ni) bir de Kur'an-ı Azim'i indirdi"** buyurur. Dikkat edilirse Allah bu ayette Fatihay'ı Kur'an'dan ayrı olarak zikretti. Dolayısıyla önce Kur'an'ın özeti olan Fatiha'yı okumamız gerekir.

Şimdi, Fatiha'yı nasıl okumamız ve nasıl anlamamız gerektiğini birkaç kelimeyle izah edeyim.

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn:[13] "Hamd (övme ve övülme) âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur." Her anda övülmesi gereken Allah'tır. Kendimizi, birbirimizi övmeyelim, rabbimizi

[11] Âli İmrân /102
[12] Tırmizî, Tefsir, 15. Sure 3. H.d.; Dârimil, Fednilu'l- Kur'ân 12.
[13] Fatiha /2

övelim; çünkü kimde ne güzellik varsa hepsi Allah'a aittir. Aynı şekilde herhangi bir şeye "güzel" demeyelim, bunun yerine "Allah ne güzel yaratmış" diyelim. Nimet, ikram nerden ve kimden gelirse gelsin "rabbim bana ikram etti" diyelim. Nimetin vesilesini, sebebini görelim; ama vesile üzerinden o nimeti Allah'ın ikram ettiğini de bilelim. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"nimete vesile olana teşekkür etmeyen, Allaha şükretmiş olmaz"*[14] buyurmuştur. Nimete vesile olana teşekkür etmeliyiz; çünkü o, Allah'ın kudret elidir. Evet, bakışımız böyle olunca işte o zaman Allah'a hamd etmiş oluruz.

Bir de "el hamdu lillâhi rabbil âlemîn" deyip Allah'ı bütün âlemlerden, her bir kul ve her bir varlık üzerinden hamd ederek övmemiz gerekir. Her birini o yaratmıştır. Birileri yanlış yapabilir, eksik yapabilir bu da Allah'ın Zul Celâli Vel İkrâm isminin tecellisidir.

Er rahmânir rahîm:[15] "O (benim rabbim) rahman ve rahimdir." Her ne yaparsa yapsın yaptığı o şeyde mutlaka rahmeti vardır. Allah, kulunu ona yaptığı her muameleyle rahmetinin içine alan ve kuluna rahmet edendir. Bu yüzden Allah **"Allah, kullarına karşı rauf ve rahimdir"**[16] buyurmuştur.

Mâliki yevmid dîn:[17] "(O) Din gününün (malîki, meliki ve) sahibidir." Kıyamet günü herkesi hesaba çekecek olan odur. Onun için bizim de Allah nasıl emretmişse öyle yapmamız ve Kıyamet günü hesabını veremeyeceğimiz işler yapmamamız, sadece Kıyamet günü kazanabilmek için çabamızı, gayretimizi sarf

[14] Tirmizi, Birr 35; Ebu Davut, Edep 11
[15] Fatiha /3
[16] Hadîd /9, Nûr /20
[17] Fatiha /4

etmemiz gerekir. Allah "çabanızı sarf edin" buyuruyor. Biz de Fatiha'yı okurken "gerekeni yapacağız ya rabbi" diyoruz.

İyyâke na'budu: "Yalnız sana âbd oluyoruz." Biz, hepimiz yalnız sana âbd oluyoruz. Kiminle berabersek onlarla beraber sadece sana âbd oluyoruz. **Ve iyyâke nestaîn:**[18] "Ve yalnız seni istiyoruz." Seni sevdiğimiz için seni istiyoruz. Bir şey istersek senden istiyoruz. Biliyoruz ki sen dilemeden hiçbir şey olmaz. Allah bizden böyle bir iman istiyor, dolayısıyla bizim de böyle iman etmemiz gerekir.

İhdinâs sırâtel mustakîm:[19] "Bizi sırat-el mustakime hidâyet et." Hidâyetçin ile beraber bizi sırat-el müstakime hidâyet et. Nerede hidâyetin, hidâyetçin varsa bizi de onunla beraber hidâyette eyle.

Peki, bir kul hidâyete erdiyse neden bu ayeti söylemeye yine devam eder?

Çünkü gönül her an başka tarafa döner. Nefis, şeytan, dünya ya da başkaları kulu Allah'tan başka tarafa davet eder. Kulun da "ya rabbi! Sürekli hidâyette olayım, sürekli seninle olayım, emrettiğin, sevdiğin gibi olayım. Ayağım kaymasın, yüzüm, gönlüm senden başka tarafa dönmesin" deyip bunu rabbinden istemesi, hidâyette olsa da başka tarafa dönmemek için bunu rabbinden her an istemesi gerekir.

İhdinâs sırâtel mustakîm: "Bizi sırat-el mustakime hidâyet et." Allah başka bir ayet-i kerimede **"(de ki) rabbim sırat-el mustakim üzeredir"**[20] buyurmuştur. Sadece sırat-el mustakimde

[18] Fatiha /5
[19] Fatiha /6
[20] Hûd /56

yürüyenler rablerine varır, rablerine dost olur, rablerine vasıl olur, kavuşurlar.

Allah sırat-el mustakimin ne olduğunu, kimlerin yolu olduğunu da beyan ediyor. **Sırâtallezîne en'amte aleyhim:**[21] "Kendilerine nimet verdiğin kimselerin yoluna." Sırat-el müstakim, Allah'ın kendilerine nimet verdiği kullarının yoludur. Allah, nimet verdiği kullarını beyan ederken ayet-i kerimede **"Allah'ın nimet verdiği kullar; nebilerdir (peygamberlerdir), sıddıklardır (kulluk sadakatini ispatlamış olanlardır), şahidlerdir (kulluğu üzerlerinde gösterip insanları kulluğa, imana şahid kılanlardır), salihlerdir (nefsini ıslah etmiş olanlardır)"**[22] buyurmuştur. Allah'ın nimet verdiği kullar bunlardır.

Tabi hepsi derece derecedir. Mutlaka bulunduğumuz yerde bunlardan bir tanesi vardır. Nebiler olmaz; ama sıddıklar (sadıklar), şehidler (şahidler) ve salihler vardır. Onlarla beraber olmamız gerekir. Bu ayeti okurken Allah'tan da "bizi onlarla beraber et ya rabbi" diye dua ederiz.

Gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn:[23] "Gazaba uğramışların ve dalâlette kalanların (yolunu şaşırmışların, şaşkınların yoluna) değil!" Allah'ın nimet verdiği kulların dışında kalanlar ya gazaba uğramış ya da dalalette kalmıştır. Biz de bu ayeti okurken "bizi onlarla beraber eyleme ya rabbi" diye dua eder, rabbimizden onlarla beraber olmamayı isteriz.

Evet, ilk inen ayetlerle beraber ilk inen tam sureyi de anladığımızda artık rabbimiz hakkında, kendimiz hakkında, hayat hakkında bir bilgimiz olur. Artık olaylara bakarken rabbimizin bize

[21] Fatiha /7
[22] Nisâ /69
[23] Fatiha /7

muamelede bulunduğunu, kazanmamız için her anda bizi nimetlerle yahut musibetlerle imtihana tabi tuttuğunu ve hangi imtihan olursa olsun Allah'ın o imtihanla bizim için hayır murad ettiğini anlamış; yani Allah'ın Zul Celâli vel İkrâm olduğuna iman etmiş oluruz. Artık şehadet etmişiz ki Allah Zul Celâli vel İkrâm'dır. Celal ve ikram sahibidir. Nereden bir nimet gelirse o mutlaka Allah'ın ikramıdır. Nereden bir musibet de geliyorsa o da Allah'ın celalinin tecellisidir; ama o musibetin arkasında yine Allah'ın ikramı vardır. Bu yüzden Allah kendini tanıtırken "o, zul celâli vel ikrâmdır"[24] Yani "ben zul celâli vel ikrâmım. Sana bir musibet, bir sıkıntı, bir bela geldiyse o senin için rahmettir, ben sana ikram etmeyi dilemişim" buyurdu.

En büyük ikrama layık olanlar peygamberlerdir, bu yüzden en büyük sıkıntıları onlar yaşamıştır. Bu her bir kul için böyledir; ama kul, rabbinin ismiyle okumayınca, nimeti başka, musibeti başka görür. Oysaki ikisi de Allah'tan değil midir? -Evet, Allah'tandır. Madem öyle neden biri iki görüyor, nimeti başka, sıkıntıyı başka görüyoruz. Nimete seviniyor, hamd ediyor, şükrediyor, ötekine feryat edip itiraz ediyor, isyan ediyoruz? Elbette ki tevhidde, vahdette olmadığımız, rabbimizin celal ve ikram sahibi olduğuna iman etmediğimiz, bunu anlamadığımız, sadece Allah'a değil diğer kullara, varlıklara da ilahlığı verdiğimiz; yani onları Allah'a şirk koştuğumuz için böyle yapıyoruz. Hep beraber yol yürüyoruz. Allah bizi huzura alınca zaten buna şahid olur, şehadet ederiz.

Evet, bir de huzura layık olmak vardır. Peki, kul huzura layık olduğunu nasıl anlar?

[24] Rahmân /27

Tevhid ile anlar. Kul, sırat-el mustakimde yolculuk yaparken gönlü her türlü nimeti, ikramı yapanın da musibeti, imtihanları verenin de Allah olduğunu anlayıp her ikisinin de sahibine iman edip şahid olunca huzura layık olur. Artık böyle bir kul herhangi bir şeye kötü diyemez, çirkin diyemez. Evet, fiiller kötüdür, çirkindir; ama o filin ortaya çıkmasında bir imtihan vardır. Huzura layık olan kul da bu imtihanlarda imtihanın sahibini görür, böylelikle celal ve cemal sahibi olan Allah'a şehadet eder. Bu yüzden artık ikisini birbirinden ayırmaz.

Bunun sonucunda ne olur?

Kul, hayrete düşer. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya rabbi! Hayretimi arttır"*[25] buyurmuştu. O kul da artık hayrettedir, ilmi bitmiş, bütün öğrendikleri, anladıkları sıfır olmuş, rabbinin azameti karşısında acizliğini, hiçbir şey bilmediğini anlamıştır. Onun için sadece "ben rabbimin öğrettiğinden başka hiçbir şey bilmiyorum. Mülkün maliki, sahibi, meliki, hâlıkı, hâllakı Allah'tır. Yaratan ve yarattığını yok edip başka bir yaratışla yaratan odur" der ve hayretle, hayranlıkla sadece onu seyreder. Başka tarafa dönüp bakmaz, bakamaz, artık hakikate ermiştir. Rabbini celal ve ikram sahibi olarak görür, anlar, iman eder, bununla beraber celali ile cemalini birbirinden ayırmaz, "bu güzeldi, şu güzel değildi" demez. Neden? -Çünkü ikisi de Allah'tan tecelli ediyor, kuluna Allah muamele ediyor da ondan. Onu yaratan rahman ve rahim olan rabbinin onu temizlemeyi, büyütmeyi, eğitmeyi, ona öğretmeyi dilediğini ve onu kendine çekmeyi, kemale erdirmeyi, Hz. İnsan yapmayı dilediğini bilir. Böyle bir kul nasıl feryat edebilir, itiraz edebilir, rabbinin huzurunda "ben biliyorum" diyebilir! "Ben biliyorum" demek yerine "ben hiçbir şey bilmiyorum, her şeyi

[25] Baklî, Meşrebü'l-ervâh, s. 144; İbn Arabî, el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye, I, 410 –50. bâb–; Kâşânî, Şerhu Menâzili's-sâirîn, S. 31

bilen Allah'tır. Rabbim ne dediyse doğru olan odur. Ben sadece onun öğrettiklerini sonsuz bir deryadan bir damla misali anlayabilirim" der. Yaratılan akıl, kendisini yaratanı ihata edemez, kuşatamaz; yani Allah'ı anlayamaz. Bu yüzden huzura layık olan bir kul da sadece hayrandır ve hayrettedir.

Dediğim gibi; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya rabbi! Hayretimi arttır"*[26] buyurmuştu. Yani "bana bir perde daha aç ve seni, senin tecellini başka bir perdeden seyredeyim." Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu şekilde hayret ve dehşet hâlindeydi.

Yaratılmışların hepsi kendini bilir, rabbini de bilir. Bütün varlıklar rabbini hamd ile tesbih eder. Varlığın hâline bakıldığında her biri kendini Allah'a ait görür. Yalnızca Allah'ın irade verdiği insan hariç! İnsan, kendini farklı bir varlık zanneder ve rabbinden yüz çevirmiştir.

Allah ayet-i kerimede **"onda (gökyüzünde ve yeryüzünde) bulunan (bütün) her şey fanidir (ve yok olacaktır). Ancak Zul Celâli vel İkrâm (celal ve ikram sahibi ve celaliyle tecelli ettiği her muamelesinde mutlaka kuluna bir ikramı) olan rabbinin vechi (zatı ve zatından tecelli eden El Esmau'l Husnası) bâki kalacaktır"**[27] buyurmuştur. Baki olan; celal ve ikram sahibi rabbinin cemalidir, vechidir. Bu durumda yolu yürürken nefsini yok eden, tezkiye eden, temizleyen, nurlandıran, Allah'ın huzurunda fikir beyan etmeyen, "bence, bana göre, ben biliyorum, ben güçlüyüm" ve herhangi bir şey için "bu benimdir" demeyen bir kul, zul celâli vel ikrâm olan Allah'ın huzurunda ölmüş gibi teslim olur. Bunun sonucunda da celal ve ikram sahibi olan rabbinin vechi tecelli eder; yani **"ne yana dönersen dön**

[26] Baklî, Meşrebü'l-ervâh, s. 144; İbn Arabî, el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye, I, 410 –50. bâb–; Kâşânî, Şerhu Menâzili's-sâirîn, S. 31

[27] Rahmân /26-27

rabbinin vechi oradadır"[28] ayeti tecelli eder. Dolayısıyla kul artık ne yana dönerse dönsün, rabbinin güzelliğine şahid olur, şehadet eder. Tecelli eden ister Allah'ın cemalinden ister celalinden olsun; yani ister nimet ister musibet olsun ve her ikisi nerden ya da kimden gelirse gelsin sadece onun sahibini, rabbini, rabbinin kendisine muamelesini görür.

Eğer biz de böyle görmediysek, rabbimizin ismiyle, rabbimizin isimlerini, celalini, cemalini, ikramını, rahmanlığını, rahimliğini, mülkün maliki ve meliki olduğunu okuyamadık demektir. Onun için de kendimizi bir şey zannedip iddiada bulunduk "ben biliyorum, ben yapıyorum" dedik. Oysaki Allah ayet-i kerimede **"yeryüzünde (gerçekleşen) ve sizin başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan önce, (o) bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da yazılmış) olmasın. Muhakkak ki bu, Allah'a göre kolaydır. (Allah) Elinizden gidene üzülmeyesiniz ve size verdiğiyle (nimetlerle) de şımarmayasınız diye (böyle yapar)"**[29] buyurmuştu. Allah "onu ben yazmışım, takdir etmişim, seni onlarla imtihana tabi tutuyorum. Musibet geldiyse üzülme, nimet geldiyse de 'ben kazandım' deyip şımarıklık yapma, hepsi bir imtihandır" buyuruyor.

Allah bizi nimetle de dener, musibetle imtihana da tabi tutar. Allah'ın bizi her şeyle; malımızla, canımızla, evladımızla, eşimizle, ticaretimizle, evlerimizle, birbirimizle imtihana tabi tutmadığı ne bir anımız ne de onun bir muamelesi vardır. Hepsi bir imtihandır ve bizim için kazanma imkânıdır; yani rabbimizi, kendimizi tanıma, Hz. İnsan olma, yaşadığımız durumlara karşı tavrımızı gösterme, rabbimize yeryüzünde halife olma ve rabbimizi tanıma imkânıdır. Allah bize bu imkânı tanıyıp "haydi

[28] Bakara /115
[29] Hadîd /22-23

kulum, bana halife ol, halifeliğini göster, rabbine verdiğin sözü yerine getir, sen de gönderdiğim peygamberler gibi yap. Yap ki onlara arkadaş olasın, kardeş olasın ve onların kazandığını kazanasın" buyuruyor. Bu hitap her birimizedir.

Gönlünü açanlar bu hitabı alır, tadar ve derler ki "benim rabbimin ismine okumam, rabbimin isimlerini, tecellisini, muamelesini, takdirini okumam lazım. Okuyup onun emrettiği ve benden istediği gibi konuşmam, düşünmem, hareket etmem lazım. Öyle ki kazanabileyim, kul olabileyim ve rabbime verdiğim sözümü, ahdimi yerine getireyim."

Allah ayet-i kerimede **"Allah sizden söz almıştır."**[30] Söz verdikten sonra sözünüzden dönmeyin, buyurdu.

Peki, neye söz verdik?

Dünyaya gelmeden önce Allah'ın huzurunda Allah'a söz verdik. **"Ben sizin rabbiniz değil miyim"**[31] hitabına "evet, sen bizim rabbimizsin ve biz buna şahidiz, senin rabliğini kabul ediyoruz" dedik. Şahid olduk mu? -Olduk. Bu durumda hayatı yaşarken rabbimizin ismiyle okumazsak "Allah âlemlerin rabbidir" demezsek, bunu kabul etmezsek verdiğimiz sözü yerine getirmiş olur muyuz? -Hayır, olmayız. Rabbimiz bizi terbiye etmek, edeplendirmek, manevi olarak büyütüp Hz. İnsan yapmak, meleklerin secde ettiği varlık kılmak için her an bize muamele ederken acaba biz "benim rabbim Allah'tır, o beni terbiye ediyor" diyor muyuz demiyor muyuz! Onun muamelesini, celalini de cemalini de bir görüp seviyor muyuz sevmiyor muyuz! Unutmamamız lazım ki Allah'ın celali ile cemalini bir görmeyene

[30] Hadîd /8
[31] Araf /172

kadar hiç kimse kâmil imana sahip olmaz, velayetin, mü'minliğin kokusunu alamaz!

Yoksa Allah'ın ayet-i kerimede **"insanlardan öylesi var ki Allah'a tek taraftan (uçurumun kenarından) kulluk yapar. Onlara bir nimet verdiğimizde 'rabbim bana ikram etti' der. Nimeti kısınca (bir imtihan gelince) 'rabbim bana ihanet etti (rabbim beni ciddiye almadı, ben bunu hak etmemiştim)' der"**[32] buyurduğu gibi o da uçurumun tam kenarındadır sonra böyle söyleyince uçurumdan aşağıya, küfre düşer. O, rabbini hiç anlamamış, tanımamış o yüzden rabbine karşı böyle pervasızca konuşabiliyor, düşünebiliyor, Allah hakkında su-i zanda bulunuyor.

Allah ayet-i kerimede **"kim Allah hakkında su-i zanda bulunursa Allah ona gazap eder."**[33] Allah onu lanetlemiş ve ona alçaltıcı bir azap hazırlamıştır, buyurur. Bu duruma düşmemek için rabbimiz hakkında asla su-i zanda bulunmayalım. Allah ne yaparsa yapsın o doğrudur. Aynı şekilde her birimize ne yaparsa yapsın bizim için rahmettir, hayrdır, nimettir, ikramdır, cennettir, Allah'a yakınlıktır. Dolayısıyla imtihanlar karşısında isyan edip feryat etmek, Allah'ın takdirini kabul etmemek "ben ondan daha iyi biliyorum" deyip nefsini Allaha şirk koşmaktır.

Evet, rabbimizin ismiyle okuyor, gönlümüzü açıyoruz. Allah Kadir Gecesi için "o gecede melekler ve ruh her bir iş için (her bir kişiye) iner" buyurmuştu. Kadir Gecesi'nin bin aydan daha hayırlı olmasının sebebi; ayetlerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e Kadir Gecesi'nde inmesidir. Allah'ın vahyi, Kur'an insan içindir ve Allah bu gecede bizim de gönlümüze vahyeder. Nasıl ki ayetler

[32] Hac /11 Fecr /15-16
[33] Fetih /6

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e indiyse biz de gönlümüzü rabbimize açtığımızda rabbimizin vahyini alırız, Allah vahyini gönlümüze indirir.

İnşallah, rabbimizin vahyine gönlümüzü açıyoruz. Zaten o içeri girerse bütün hayatımız değişir.

Kadir Gecesi; rahmet gecesi, muhabbet gecesi, Allah'ın melekleri rahmetiyle her bir iş için indirip her bir kuluna gönderdiği gecedir. Allah'ın bize gönderdiğini alalım; çünkü Allah, bize ikram etmeyi dilemiş ve meleklerini bize vahyiyle göndermiştir.

Peki, gönlümüzü açmazsak ne olur?

O zaman melekler getirdiklerini geri götürür "kulun almadı, kulun kabul etmedi ya rabbi!" derler. Böyle olmaması için rabbimiz bize neyi göndermişse ona gönlümüzü açalım.

Ne diyelim?

"Bize indirdiğin her hayra muhtacız ya rabbi! Hem manevi nimetlerine, ikramlarına hem de zahiri nimetlerine, ikramlarına, indirdiğin her hayra muhtacız ve hepsini istiyoruz. Kendi hâlimize, kendi gönlümüze göre değil senin ekremliğine, kerimliğine göre, azametine göre istiyor, azametinden istiyoruz. Yoksa layık olduğumuz için değil! Sen bizim kerim rabbimizsin, bizim Vehhab rabbimizsin, ekrem rabbimizsin, rahman ve rahim olan rabbimizsin. Senin rahmetini hidâyetini istiyoruz, seni istiyoruz ya rabbi! Yakınlığını, dostluğunu, cemalini, sevgini ve bize 'âbdim, kulum' demeni istiyoruz. Ayet-i kerimede **yâ eyyetuhân nefsul mutmainneh:** "Ey (Allah'ın zikri, muhabbeti ve yakınlığıyla mutmain olup) itminana ermiş nefis!" **İrciî ilâ rabbiki râdıyeten mardıyyeh:** "Sen ondan razı, o da senden razı (ve onun tecellisine

mazhar olarak) dön rabbine (ve sana nefhedilen ruh ol)!" **Fedhulî fî ibâdi:** "Gir, (salih) kullarımın arasına!" Kulum dediklerimin, velim dediklerimin arasına gir. **Vedhulî cenneh:**[34] "Gir cennetime." Gir marifet cennetime, beni tanı, sana kendimi tanıtayım" buyurduğun kullardan olmayı istiyoruz ya rabbi!"

Evet, rabbimizden bunu istiyor, yaptığımız bütün hatalara, kusurlara, yanlışlara, günahlara tövbe, istiğfar ediyoruz. Peygamberlerin istiğfarı gibi istiğfar ediyoruz. Hz. Âdem (a.s.) babamızın ve Havva annemizin **kâlâ rabbenâ zalemnâ enfusenâ:** "Dediler ki: Rabbimiz! Biz nefsimize (kendimize) zulmettik." **ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsirîn:**[35] "Eğer sen bizi mağfiret etmezsen, bize rahmet etmezsen biz hüsrana uğrayanlardan oluruz" dediğini söylüyor ve rabbimizden mağfiret diliyoruz.

Aynı şekilde Hz. Yunus (a.s.)'ın **lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:**[36] "Senden başka ilah yoktur, sen subhânsın. Muhakkak ki ben zalimlerden oldum" dediği gibi biz de "ben kendime zulmettim ya rabbi! Zalimlerin yaptığı gibi yaptım ve seni dinlemeyerek kendime zulmettim. Senden başka ilah yoktur, günahları mağfiret edecek yoktur. Sen subhânsın; hatasız, kusursuz, eksiksiz olan bir tek sensin. Ben ise senin hatalı, kusurlu, günahkâr, eksik yapan, kulluğu beceremeyen kulunum" diyoruz.

Bir de rabbimize hamd ediyoruz. "el hamdu lillâhi rabbil âlemîn." Bütün âlemlerden sana hamd olsun ya rabbi. Hamda, övgüye layık olan bir tek sensin. Şayet birini öveceksem onun kulluğunu, seni sevmesini, imanını, sana olan teslimiyetini, takvasını, senin için yaptığı güzel işleri, salih ameli, senin için

[34] Fecr /27-30
[35] Araf /23
[36] Enbiyâ /87

yaptığı fedakarlıkları överim. Hiç kimseyi seni övdüğüm gibi övmem, hiç kimseyi sana şirk koşmam. Buna bütün peygamberler de dâhildir. Hepsi yalnız senin kulundur, sadece senin âbdindir.

Sen herhangi bir kuluna hayr dilemezsen hiç kimse hayra ulaşamaz, bir nimete kavuşamaz. Kimde hayır varsa, nimet varsa, iman varsa, aşk, muhabbet, teslimiyet varsa hepsi senin ikramındır ya rabbi! Biz senin ikramına muhtacız, senin ikramını diliyoruz. Sen bizim için her neyi takdir etmişsen, bizim için her neyi seviyorsan bizim duamız odur ya rabbi! Biz senden bizim için takdir ettiğini, bizim için sevdiğini istiyoruz. Fikirlerimiz, düşüncelerimiz, isteklerimiz, arzularımız olabilir; ama hepsinden vazgeçiyor, senin bizim için takdir ettiğini, sevdiğini tercih ediyor, onu senden istiyoruz ya rabbi!

Övülmeye de övmeye de layık olan sensin. Biz başkalarının değil sadece senin bizi övmeni, övgüye layık görmeni istiyoruz. İman etmiş, sana teslim olmuş bir kul olarak yalnızca senin övgünü, "kulum" demeni, "âbdim" demeni, rahmet nazarıyla, muhabbet nazarıyla bize nazar etmeni istiyoruz. Senden istediğimiz sadece budur ya rabbi!

Subhân olan bir tek sensin. Yalnızca seni tesbih ediyoruz. Her bir kuluna, dolayısıyla bana yaptığın her bir muamelen, her işin hatasız, kusursuz, eksiksiz, noksansızdır, ondan daha güzeli olamaz ya rabbi! İster nimet, ister musibet, ister bela, ister hastalık, ister yokluk, ister dedikodu, ister iftira olsun, başıma hangi olay gelirse gelsin sen hepsiyle nefsimi tezkiye ediyor, temizliyorsun, beni yüceltiyor, temizliyorsun, subhânlığına layık kul hâline getiriyorsun. Bizi sana yakışır kul eyle, "kulum" dediklerinden eyle ya rabbi!

Biz seni tekbir ediyor, “Allah u ekber” diyoruz. Büyüklük bir tek sana mahsustur. Geriye kalan herkes senin kulundur. Yarattığın bütün varlıklar sadece seni hamd ile tesbih eden kulundur. Yaratmış olduğun, irade vermiş olduğun insanlar ve cinlerden kimi iman edip sana dönmüştür, kimi izninle, ikramınla hayırda yarışır, sana yakın olan kullardan olur. Kimisi de senden yüz çevirmiş, haddini aşmış, iblise, iblisin arkadaşlarına, şeytanlara tabi olmuştur. Onlar da senden kaçıyor, seni görmüyor! Gözleri seni görmeye, kulakları seni dinlemeye, ayetlerini dinlemeye tahammül etmiyor! Neden? -Kendilerini subhan gördükleri, ekber gördükleri, büyük gördükleri, nefislerini övgüye layık gördükleri, tövbe, istiğfar etmek yerine yanlışlarıyla övündükleri için seni görmeye, dinlemeye tahammül etmiyorlar. Bizi onlardan eyleme, onlardan, onlar gibi olmaktan sana sığınıyoruz ya rabbi! Ekber olan sensin, büyüklük bir tek senin hakkındır, sana yakışır. Geriye kalan bütün varlık sadece senin yaratmış olduğun, ikramda bulunmuş olduğun, aciz, bütün varlıklarıyla sana muhtaç kullarındır.

Bizi haddini bilen, sana isyan etmeyen, itiraz etmeyen, senin takdirin, hükmü karşısında **innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn:** “Hepimiz Allah’a aidiz (ondan geldik) ve dönüşümüz de onadır” diyenlerden eyle ya rabbi! Kendini senden ayrı, bağımsız bir varlık olarak görenlerden eyleme. Bağımsız bir varlık olarak görüp “insan kendini kendine yeterli görüp azar. İğvaya, şeytanın tuğyanına, hilesine, tuzağına düşer” dediklerinden eyleme ya rabbi! Bizi kendini kendine yeterli görüp “ben biliyorum, bence, bana göre” diyenlerden eyleme. Bizi “Allah biliyor, Allah’a göre” diyenlerden eyle ya rabbi!

Rahmetini saçtığın, rahmetinle, muhabbetinle, mağfiretinle, nimetinle, ikramınla tecelli ettiğin ve vahyini

indirdiğin bu mübarek gecede her hayrına, her ikramına muhtacız ya rabbi! Bizim için her neyi takdir etmişsen hepsini istiyoruz. Bize ikram eyle, ihsan eyle ya rabbi!

Kerim olan, ekrem olan, vehhâb olan, her şeyi yaratan hâlık olan, yarattığını yok edip yeni bir yaratılışla yaratan Hâllâk olan sensin. Bizi nefsimizden kurtar ya rabbi! Bizi nefsinden kurtardığın, Hz. İnsan olarak yeniden tecelli edip yarattığın kullarından eyle ya rabbi! Bizi umduklarımıza nail eyle, korktuklarımızdan emin eyle. Günahlarımızdan mağfiretine, gazabından rahmetine sığınıyoruz ya rabbi! Sana sığınıyoruz ya rabbi. Bizi Hafîz isminle hıfz u muhafazana aldıklarından eyle. Bizi küfürden, şirkten, nifaktan, hatadan, kusurdan, günahtan koru, muhafaza et, bizi bize bırakma ya rabbi!

Sen bizim e'âla olan rabbimizsin. Âliyy olan rabbimizsin. Subhan olan rabbimizsin. Biz de senin aciz, hatalı, kusurlu, kulluğu beceremeyen, kul olmaya çalışan kullarınız. Bize rahmetinle muamele et, mağfiretinle, subhanlığınla, ilahlığınla muamele et ya rabbi!

Bize bizim layık olduğumuz şekilde değil sana layık bir muamelede bulun ya rabbi! Âmin âmin ve selâmun alel mürselin vel hamdu lillâhi rabbil âlemin.

Allah hepinizden razı olsun.

24.Bölüm

Ramazan Bayramı Özel

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Âlemlerin rabbine hamd olsun. Hepinizin bayramı mübarek olsun. Her bir kardeşimize tek tek selam olsun.

Bize ramazanı yaşatan, rahmetini saçan, rahmetiyle, mağfiretiyle muamele eden ve bizi bizden, cehennemden, nefis cehenneminde kurtaran, kurtaracak olan Allah'a hamd olsun.

Bütün nimetler onundur, ona aittir. Her türlü ikramı yapan odur. O, en büyük ikramı; yaratıp bize ruhundan nefhederek, melekleri bize secde ettirip bizi yeryüzünde kendisine halife kılarak yapandır. Bu yüzden rabbimize hamd ediyoruz. Bütün âlemlerden Allah'a hamd olsun. Hamda; övgüye de, övmeye de layık olan, hakkı olan bir tek Allah'tır. Allah kendini nasıl övüyor, hamd ediyorsa öyle yüce, öyle subhân, öyle e'âladır. Biz ona hamd etmekten aciziz. Gücümüz ona hamd etmeye yetmez. O yüzden onun hamdi ile ona hamd ediyoruz.

O, her türlü noksanlıktan, eksiklikten münezzehtir, subhândır. Kuluna nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun kul için hayr olan odur. Kula her neyi takdir etmişse kulu için rahmet olan, nimet olan, cennet olan, muhabbet olan, iman olan odur. Allah bizi takdirinden, emrinden, hükmünden, taksimatından razı olan kullarından eylesin inşallah.

Ramazan ayı boyunca rabbine kulluk yapmaya çalışan, çabasını, gayretini sarf eden, onun rızasını, yakınlığını, sevgisini kazanmak ve sırat-el mustakimde koşup ona varmak için çalışan

bütün kardeşlerimizin, mü'minlerin, Müslümanların, bütün ümmetin bayramı mübarek olsun. Allah'ın selamı hepsinin üzerine olsun.

Büyüklük bir tek ona mahsustur. Azim olan, azamet sahibi olan Allah'tır. Biz de onun kullarıyız. Bütün varlık sadece onun kuludur. Kim kulluğunu ne kadar yapmaya çalıştıysa, rabbini sevdiyse, rabbine iman ettiyse, Allah'ı ciddiye aldıysa, onun yolunda yürümeye, emrettiği, sevdiği gibi olmaya çalıştıysa, "rabbimin muradı üzerimde gerçekleşsin" diye çabasını, gayretini sarf ettiyse o kadar kazanmış, Allah'a o kadar yakın olmuş, Allah'ın sevgisini, yakınlığını, ebedi hayatını, Hz. İnsan olmayı o kadar kazanmıştır. Kazanmış olanlara selam olsun, kazananların bayramı mübarek olsun.

İnşallah hepimiz sırat-el mustakimde rabbimize yürümeye, koşmaya, yakın olmaya, ona dost olmaya, veli olmaya çalışıyoruz. Ona veli olmayanlar farkında olsa da olmasa da rabbini dinlemeyince, ciddiye almayınca, onun yolunda yürümeye çalışmayınca şeytana, nefsine taviz vermiş olur, dolayısıyla şeytanın velisi olur. Allah bizi şeytana veli olmaktan muhafaza eylesin, Bir an bile kendisinden, zikrinden, ona kulluk yapmaktan, rızasını kazanmak için çaba, gayret sarf etmekten alıkoymasın ve kul olmayı bize ikram etsin inşallah.

Herkesin iki türlü doğumu vardır. Biri zahiri diğeri de manevi doğumdur. Zahiri olarak doğumun ne olduğunu hepimiz biliriz. Zahiri olarak doğduk, büyüyoruz, olgunlaşıyoruz, kemale eriyoruz sonra da rabbimizin huzuruna gidiyoruz.

Manevi olarak büyümeyi ise insan kendisi tercih eder. İnsan, rabbine iman edince, kim olduğunu bilince, rabbini, kendini tanıyınca, Allah'ın kendisi üzerindeki muradını bilince, bu âlemde

ne yapması, nasıl yaşaması, nasıl düşünmesi, nasıl konuşması, nasıl hareket etmesi gerektiğini Allah'a göre, rabbinin ismiyle, isimlerini, ismine okuyunca büyümeye başlar. Çabasını, gayretini sarf ettikçe de manevi olarak büyür; ama herkes kendisine göre anladığı, öğrendiği, iman ettiği kadarıyla büyür. "Benim Allah'tan, onun sevgisinden, rızasından, yakınlığından başka kazanabileceğim hiçbir şeyim yoktur" deyip bunu kabul edenler manevi olarak büyümeye başlar.

Peki, Allah'tan, onun sevgisinden, rızasından, yakınlığından başka kazanabileceği bir şey olmadığını herkes biliyor mu?

Herkes biliyor. Herkes neyi kazanırsa kazansın hepsini bırakıp rabbinin huzuruna tek başına gideceğini biliyor. Kul bunu anlayınca, idrak edince, rabbine dönüp "seni tercih ediyorum, sana iman ediyorum ve senden başka hiç kimseye, hiçbir şeye kul olmuyor, âbd olmuyorum. Ben sadece senin kulunum, benim sevdiğim, istediğim sensin. Sen beni yaratan, e'âla olan, subhân olan rabbimsin. Sen benim için neyi takdir etmiş, tercih etmişsen benim için hayr odur, güzel odur, rahmet odur, cennet odur" der ve manevi olarak büyümeye başlar. Allah'ın Fatiha'da "İhdinâs sırâtel mustakîm. Sırâtallezîne en'amte aleyhim"[1] ayetinde buyurduğu gibi o kul da sırat-el mustakime, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, peygamberlerin, sahabenin yürüdüğü yola girer ve onlar yolu nasıl yürümüşse, hidâyette olmuşsa, kulluklarını nasıl yapmışlarsa, nasıl iman etmişlerse, nasıl ibadet etmişlerse, Allah yolunda nasıl cehd etmiş çaba, gayret göstermişlerse aynen öyle yapmaya başlar.

Allah'ın kendisine nimet verdiği kullar; Allah'ın ayet-i kerimede buyurduğu gibi nebiler, sıddıklar, şehidler ve

[1] Fatiha /6-7

salihlerdir.[2] Nebiler; peygamberlerdir, onlarla beraber olamadık. Sıddıklar; sadakatini ispatlamış, Allah'a verdiği sözü yerine getirmiş olanlardır.

Şehidler; şahid olanlardır; yani imanlarını, kulluklarını üzerinde gösterip diğer insanları imana, kulluğa şahid kılanlar, bununla beraber Allah'a şahid olanlardır. Nerede olursa olsun varlığa rabbinin nazarı ile nazar edip, varlığı rabbinin ismiyle okuyup bütün varlıkta rabbinin ismine, kudretine, rahmetine, güzelliğine, nimetine, ikramına, affına, mağfiretine şahid olanlardır ve insanları buna şahid kılanlardır. Böyle olanlar veliler ve Mürşid-i kâmillerdir. Bir de salihler vardır. Salihler; nefislerini ıslah etmiş, temizlemiş, tezkiye etmiş kimselerdir.

Evet, Allah'ın nimet verdiği kullar onlardır. İşte, biz de Fatiha Suresi'ni her okuyuşumuzda rabbimizden "bizi onlarla beraber et, onlardan et" deyip onlarla beraber olmayı ve onların kazandığı nimeti istiyoruz.

Kul, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber olunca manevi olarak büyümesi devam eder, nihayetinde onların kazandığını kazanır ve Allah'a yakın olur, mukarrebun olur, dost olur, veli olur, Allah'ın razı olduğu, sevdiği kul olur.

Allah ayet-i kerimede buyurur. **Yâ eyyetuhân nefsul mutmainneh:** "Ey (Allah'ın zikri, muhabbeti ve yakınlığıyla mutmain olup) itminana ermiş nefis!" Allah ile mutmain olmuş kulum. **İrciî ilâ rabbiki râdıyeten mardıyyeh:** "Sen ondan razı, o da senden razı (ve onun tecellisine mazhar olarak) dön rabbine (ve sana nefhedilen ruh ol)!" Rabbine miraç et, rabbine yücel. Sen rabbinden razı olursan, rabbin de senden razı olur. Rabbinden razı ve razı olunmuş olarak huzura gel, miraca çık. **Fedhulî fî ibâdi:**

[2] Nisâ /69

"Gir, (salih) kullarımın arasına!" Kulum dediklerimin, velim dediklerimin arasına gir. Bana kul olanların, benden razı olmuş, benimle mutmain olmuş kullarımın, velilerimin arasına gir. **Vedhulî cenneh:** "Gir cennetime." Gir marifet cennetime ve beni tanı. Sana kendimi tanıtayım.

Bu; huzura, miraca varmaktır. Kul bundan önce tabi ki Allah ile mutmain olup Allah ile sevinmiştir. Rabbinin rızasını kazandığı, kul olduğu, kulluk yaptığı için sevinen, mutmain olan, kulluk yapamayınca da üzülen, sıkıntı yaşayan bir kul hâline gelmiştir.

Kul yolu yürüdükçe kemale erer. Hayat baştan sona bundan ibarettir. Gerisi ise dünyada kalır; yani insana ne mal, ne mevki, ne makam, ne aile, ne çoluk çocuk kalır. Hiçbir şey insana kalmaz. Allah'ın ayet-i kerimede **"Allah'ın vechini, (cemalini) isteyerek yaptığınız işlerden başka hiçbir işiniz nimete (ikrama, şükrana) layık değildir"**[3] buyurduğu gibi sadece Allah'ın vechini isteyerek yaptığımız işler bize kalır. Yalnızca onun cemalini isteyerek yaptıklarımız onun katında nimete layıktır; yani "diğerlerini kabul etmiyorum" buyurdu Allah. Çünkü iman olmadan amel hiçbir fayda vermez. Birinin imanı varsa o kul, rabbine aşıktır, dolayısıyla her neyi yaparsa onun cemali, yakınlığı, dostluğu, sevgisi için, rabbi kendisinden razı olsun, kendisini sevsin diye yapar. Onun bütün ibadetleri de işleri de böyledir.

İnşallah ramazan ayı boyunca hep beraber rabbimizin rızası için elimizden geldiği, gücümüzün yettiği kadarıyla çaba, gayret sarf etmeye çalıştık. O subhân olandır; hatasız, kusursuz, eksiksiz, noksansız olan, bütün kemal sıfatlarıyla vasıflanmış olandır. Biz ise aciziz, hatalıyız, kusurluyuz, eksiğiz, beşeriz. Zaten beşer

[3] Leyl /19-20

olmasaydık, hata işleme imkânımız olmasaydı Allah'a yeryüzünde halife olamazdık.

Allah'ın halifesi, rabbini temsil eder. Mutlaka halife olmayanların da var olması gerekir ki halifeler onların arasında rabbini temsil edebilesin. Bu yüzden hayatı yaşarken halifeliği kabul edenler, etmeyenler, rabbinin ismine okuyup, anlayıp gereğini yerine getirenler ve getirmeyenler mutlaka olmalıdır. Rabbinin ismiyle okuyup gerekeni yapmayanlar nefsi adına, kendisi adına, birileri adına iş yapar. Unutmamamız lazım ki kim şeytana, birilerine, nefsine uyuyorsa şeytana halife olur. Bu tercihi de herkes kendisi yapar.

İnşallah hepimiz bu sohbetlerimiz vesilesiyle rabbimizin ismiyle okuduk, isimlerini okuduk, ismine okuduk, rabbimizi anlamaya, tanımaya çalıştık ve rabbimizi tanımak için rabbimizin ismiyle okuyacak bir bakışa sahip olduk.

Bununla beraber huzura varan yolda hep beraber yürüdük hamd olsun. Tabi ki yol devam ediyor. Her bir kardeşimizin huzura çıkmasını, huzura kabul edilmesini istiyoruz.

Huzura kabul edilenler Allah'ı her şeyden, canından da çok sevenlerdir, rabbinin rızasını, ebedi hayatını kazanmak için engel tanımayanlar, Allah'a, Allah yolunda kurban olabilenlerdir. Allah ayet-i kerimede **"De ki: Muhakkak ki benim salâtım, kurbanım, hayatım ve ölümüm (hepsi) âlemlerin rabbi Allah içindir."**[4] buyurur. Bunu söyleyebilmek için yolu yürümek ve huzura varmak gerekir.

Kul bu ayetin gereğini yapmaya çalışıp çabasını, gayretini sarf edince Allah huzura varmayı ona ikram eder. Yoksa hiç kimse

[4] En`âm /162

çabasıyla, gayretiyle oraya varamaz. Yolu yürüyünce Allah ona tecelli eder ve imanına, marifetine, haşyetine, rabbine karşı edebine, muhabbetine, samimiyetine, ihlasına, biraz da çabasını, gayretini sarf etmesine karşılık Allah ona bunu ikram eder.

Her bir kardeşimizi veli olarak görmek istiyoruz. Derdimiz de, çabamız da, gayretimiz de, işimiz de budur. İnşallah hepimiz Allah'ın yakınlığını, veliliğini kazanacağız.

"Siz şimdi Allah'ın veliliğini bırakıp, şeytanı ve zürriyetini mi veli ediniyorsunuz? Bu ne kötü bir değişmedir"[5] buyurdu Allah. Bizim yaptığımız olağanüstü bir şey değildir. Biz normal bir şey yapıyor, olması gerekeni yapıyoruz. Olması gereken; Allah'a veli, kul olmak, dost olmak, rabbine secde etmek, onu zikretmek, emrettiği, sevdiği gibi yapmak, takdirine razı olmaktır. Olması gereken budur. Olmaması gereken de; Allah'a kul, veli olmayıp şeytana veli olmaktır. Bu yüzden biz olağanüstü bir şey yapmıyoruz. Bizim yaptığımız, her insanın yapması gerekendir.

Olağan olmayan durum kul olmayanların hâlidir. Kul olmayı kabul edemeyip Allah'a, Allah'ın takdirine, hükmüne, emrine, taksimatına itiraz edenlerdir. İtiraz edip feryat edenler, isyan edenlerdir. Kendi küçüklüğüne, kendi yaratılışına bakmadan rabbine kafa tutanlar, itiraz edip isyan edenler anormaldir, normal değildir. Onlar sayıca çok olunca biri Allah yolunda normal olarak kulluğunu yapmaya, rabbine yeryüzünde halife olmaya, dost olmaya, veli olmaya çalışınca ona dönüp "sen aşırı gidiyorsun" derler. Sanki onlar tam yapmış da öteki aşırı gidiyormuş gibi!

Nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"benim sahabem gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine tabi olursanız hidâyete*

[5] Kehf /50

erersiniz"[6] buyurduysa aynı şekilde kıyamete kadar sahabe gibi olanlar da vardır ve olacaktır.

Bir de her bir insan bir peygamberin fıtratındadır. Yeter ki rabbine dönsün, iman etsin. Hangi peygamberin fıtratında, ahlakındaysa o zaman mutlaka üzerinde o güzellik ortaya çıkar. Böylelikle artık Hz. İnsan olan, Allah'a dost olan, rahmetle, afla, mağfiretle, ikramla, aşkla, muhabbetle insanlara muamele eden bir kul olur. Bu tercihi tabi ki herkes kendisi yapar.

Evet, bayramınız mübarek olsun.

Allah'a kul olanların, rabbini tercih edenlerin, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına bürünenlerin, Allah için onun yolunda cehd edenlerin, cihad edenlerin, rabbinin nazarıyla nazar edip rabbinin ismiyle okuyanların, rabbine boyun büküp "sen benim rabbimsin ben de senin aciz, hatalı, günahkâr, bütünüyle sana muhtaç olan kulunum" deyip rabbine boyun bükenlerin, istiğfar edip affa, mağfirete, rahmete erenlerin bayramı mübarek olsun.

Hepinize her şey için çok teşekkür ediyoruz. Neyi kazanıyorsak hep beraber kazanıyoruz. Kazanan olmasa yaptıklarımız bir mana ifade etmez. Kardeşlerimiz kazandıkça, iman ettikçe, rabbine yaklaştıkça hep beraber kazanmış oluyoruz. Bu yüzden birbirimizi ayrı gayrı görmüyoruz. Hepimiz biriz ve hepimiz birbirimize teşekkür ediyoruz. Öncelikle ben her birinize tek tek teşekkür ediyorum.

Bir daha bayramınız mübarek olsun inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[6] Beyhakî, el-Medhâl, s.164, Kenzu'l-ummal, h. no: 1002